

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Dünya Ortadoğu ve Türkiye • H. FIRAT

H. FIRAT

Dünya Ortadoğu ve Türkiye

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

EKSEN YAYINCILIK

H. Fırat

Dünya, Ortadoğu ve Türkiye

EKSEN

YAYINCILIK

EKSEN Basım Yayın Ltd. Şti.
Mollaşeref Mah., Turgut Özal Cad.
Fatih/İstanbul

Tel-Fax: (212) 534 32 39

Baskı tarihi: Şubat 2003

Baskı : Step Ajans

ISBN : 975-7271-35-7

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

H. Fırat

Dünya, Ortadoğu ve Türkiye

İÇİNDEKİLER

7	Önsöz
	Bugünün dünyası: Süreçler ve eğilimler
11	Bunalımlar, savaşlar ve devrimler yüzyılı
47	Dünyada durum: Her alanda istikrarsızlık
	Körfez’de emperyalist savaş
61	Dünyada “yeni düzen” ve Ortadoğu
85	Tüm emperyalistler Ortadoğu’dan defolsun!
91	Körfez’de emperyalist savaş
101	Emperyalizme karşı mücadele
	Yeni yıl değerlendirmeleri
109	Dünya, Türkiye ve sol hareket
117	‘96 yılına girerken...
134	‘98 yılına girerken...
144	‘99 yılına girerken...
	Balkanlar’da emperyalist savaş
153	Balkanlar’dan elinizi çekin!
158	Yugoslavya’ya emperyalist saldırı
164	Emperyalizm ve Balkanlar’da emperyalist savaş
	Emperyalist küreselleşme ve sosyal yıkım
183	Emperyalist küreselleşme ve sosyal yıkım
197	Toplumsal kutuplaşmanın korkunç boyutları
208	Sosyal yıkımın küresel anlamı
	G-8 Zirvesi (Cenova, Temmuz ‘01)
223	Cenova’daki “savaş durumu”nun politik anlamı ve önemi
229	G-8 Zirvesi ve Cenovalar’ın tarihsel anlamı
	11 Eylül: Emperyalist gericilik ve savaş

- 247 Emperyalist gericilik dizginlerinden boşalıyor
- 254 Saldırı sonrası yeni dönem
- 266 Savaşa karşı mücadele
- 273 Emperyalist savaşa karşı savaş
- 280 Savaş karşıtı kitle hareketi
- 287 Zor dönem zorlu görevler

Savaş ve programımız

- 305 Savaş, anti-emperyalist mücadele ve Partimizin programı/1
- 321 Savaş, anti-emperyalist mücadele ve Partimizin programı/2
- 331 Savaş, anti-emperyalist mücadele ve Partimizin programı/3

Geride kalan yılın dünyası (2002'ye girerken...)

- 343 Kriz, siyasal gericilik ve savaş...
- 354 ABD emperyalizminin Avrasya hamlesi
- 366 Dünya ölçüsünde güçlenen sınıf mücadeleleri

Ortadoğu ve Filistin

- 379 Emperyalizmin Ortadoğu hükümrancılığı
- 383 ABD'nin İsrail'le tarihsel suç ortaklığı
- 389 Emperyalizmin kısılcığında Ortadoğu

Halk isyanları...

- 409 Proleter hareketin ve halk isyanlarının yeni dönemi
- 414 Arnavutluk'ta silahlı halk ayaklanması
- 428 Diktatör gitti, diktatörlük duruyor...
- 433 Yeni yüzyıl ve yeni binyıl

SUNUŞ

Dünya, Ortadoğu ve Türkiye başlığıyla sunulan bu kitap Mart 1991 tarihli bir temel metinle başlamakta ve aradan geçen 12 yıllık dönemin çeşitli evrelerinde dünyadaki gelişmeleri konu alan bir dizi teorik-siyasal değerlendirmeden oluşmaktadır. Bu değerlendirmeler arasında dolaysız bir devamlılık bağı yoktur; dolayısıyla okur, ilgi duyduğu konuya da bağlı olarak, onların her birini pekala bağımsız birer metin olarak da inceleyebilir. Bütünlük daha çok bölümlerin kendi içinde vardır; nitekim metinler bu durum gözetilerek sınıflandırılmıştır. Fakat bu yapılırken yine de kronolojik bir mantık gözetilmiştir. Bundan dolayıdır ki örneğin Ortadoğu konulu değerlendirmelerin bir kısmı kitabın başında yer alırken öteki bir kısmı sonunda yer almaktadır.

Kitabı oluşturan değerlendirmeler arasında dolaysız bir devamlılık ilişkisi olmadığı ifadesi yine de yanıltıcı olmamalıdır. Kitaba dünya olaylarıyla ilgili bütünsel bir bakış açısının egemen olmasının ötesinde, bu olayların değişik yönlerini ele alan metinler çeşitli açılardan birbirini tamamlamakta, ortaya dünyadaki durum ve gelişmelere ilişkin olarak bütünlüğü olan bir tablo koymaktadırlar. Mart 1991 tarihi taşıyan ve ilk sırada yer verilen temel metinde ortaya konulan dünya değerlendirmesi, bir bakıma kitabın genel çerçevesini de vermektedir. Okur kitabı bütünlüğü içinde incelediğinde, sonraki yıllara yayılan bir dizi değerlendirmenin buradaki çerçevenin açılanması ve gelişmeler ışığında doğrulanması olduğunu görecektir.

Bu derleme önden Türk dış politikasına ilişkin değerlendirmeleri de içerecek şekilde tasarlanmıştı. Fakat kitabın hacmini zorlaması üzerine bu tercihten vazgeçildi. Bu durumda Türk dış politikası kapsamına giren değerlendirmeler ayrı bir kitap halinde sunulacaktır. Kitabın hacmini normal ölçüler içinde tutma kaygısının bazı değerlendirmelerin Türkiye bölümlerine yer vermemek gibi bir tercihe yolaştığını da bu arada belirtmek gerekir. Bu, bazı değerlendirmeleri parçalamak gibi bir sonuç yaratmış olsa da, esas konusu dünya olayları olan bir kitap için amaca uygun bir tercih olmuştur.

Doğu Avrupa'daki çöküşün Sovyetler Birliği'nin dağılmasıyla tamamlanmakta olduğu, bu gelişmelerin etkisi altında "tarihin sonu"nun ilan edildiği, ortalığı bir inançsızlık ve döneklık furçasının kapladığı bir sırada kaleme alınan "Bugünün dünyası: Süreçler ve eğilimler" başlıklı metin şu sözlerle sona eriyor: "Sonuç olarak; burjuva ideologların büyük spekülasyonlara konu ettiği 1989, tarihin değil yalnızca bir dönemin sonunu işaretliyor. İnsanlık yeni bir döneme girmiştir. Yeni dönem yeni bir devrimler dönemi olarak tarihe geçecektir; nesnel olgular buna işaret ediyor, belirtiler bunu gösteriyor."

Bu düşüncenin egemen olduğu temel bir değerlendirme ile başlayan Dünya, Ortadoğu ve Türkiye, denilebilir ki devamında, insanlığın girmiş bulunduğu bu yeni dönemde dünyadaki gelişmelerin çok değişik açılardan bütünsel bir tablosunu devrimci bir bakış açısıyla sunmaktadır. Bu özelliğiyle kitap dünyadaki gelişmelere ilgi duyanlara, özellikle de devrimci okura gerekli yararı fazlasıyla sağlayacaktır.

Bugünün Dünyası: Süreçler ve Eğilimler...

Bunalımlar, savaşlar ve devrimler yüzyılı

I

İnsanlık 20. yüzyılın son on yılına girmiş bulunuyor. Kapitalist barbarlığın sözcüleri bitmekte olan yüzyılın bilançosunu daha şimdiden çıkardılar; bunu kapitalizmin sağlamlığına ve toplumsal sistem olarak ebediliğine kanıt saydılar. böylece “tarihin sonu”nu da ilan ettiler. Bu gerici burjuva propaganda cereyanının soldaki yankısı ise çağa ilişkin marksist-leninist tanım ve tahlillerin geçersizliğini ilan etmek. böylece kapitalizm önünde secdeye kapanmak oldu.

Tamamı yüzyılın ilk yarısına sığan bir devrimci saldırı dalgasının kapitalist dünya sisteminden koparıp sosyalizm yoluna yönelttiği bir dizi ülkede yüzyılın ikinci yarısında yaşanan ve içinde yaşadığımız zaman diliminde tüm sonuçlarına varan kapitalist restorasyon süreçleri, bu gerici propaganda saldırısının zeminini oluşturuyor. Dünya burjuvazisi bu

güncel gelişmenin baskısını kullanarak yüzyılın bilançosunu tersyüz ediyor. Tarihi ve dolayısıyla tarihsel bilinci çarpıtmak istiyor. Oysa 20. yüzyıla damgasını vurmuş karınaşık olaylar toplamına bir bütün olarak bakıldığında, bu bilançonun, elbette bütünüyle değil, ama özü ve esas itibarıyla, kesin bir biçimde marksist-leninist bilimsel tanım, tahlil ve öngörülleri doğruladığı görülmektedir.

19. yüzyılın sonu ve 20. yüzyılın başı, kapitalizmin tekelci aşamaya ulaştığı, üretici güçlerin artık ulusal sınırlara sığmadığı, kapitalizmin emperyalist bir dünya sistemine dönüştüğü bir tarihsel evre oldu. Bu aşama kapitalizmin özünde varolan çelişkileri görülmemiş düzeyde olgunlaştırıp keskinleştirmekle kalmadı, bu çelişkilere evrensel bir karakter de kazandırdı, onları dünyayı kucaklayan yenileriyle çoğalttı (emperyalizm ile sömürge, yarı-sömürge halklar arasındaki çelişki, emperyalistler arası çelişki).

Bu gelişmenin ilk büyük tarihsel sonucu, büyük kapitalist devletlerin dünyayı yeniden paylaşmak için yürüttükleri kıyasıya mücadelenin 1914-1918 emperyalist dünya savaşına yol açması oldu. Milyonlarca insan için ölüm, yüz milyonlarca insan için acı ve sefalet, üretici güçlerin muazzam boyutlarda yıkılması, uygarlığın maddi-manevi tahribi demek olan bu ilk emperyalist dünya savaşı, kapitalizmin bir genel bunalım aşamasına girdiğinin de bir göstergesiydi. Sistem tarihsel bakımdan insanlığın ve uygarlığın sağlıklı ve özgürce gelişmesinin önünde artık bir engeldi ve devrimlerle yıkılmalıydı. Bu nesnel tarihsel bir ihtiyaçtı. Kapitalist dünya sisteminin en zayıf halkası olan Rusya'da 1917'de patlak veren Büyük Sosyalist Ekim Devrimi bu tarihsel dönemi başlattı. Çağ açan bu muazzam tarihsel olay, sistemin ebedi olmadığına bir ilk somut kanıtı olarak, kapitalizmin girmiş bulunduğu genel bunalımı derinleştirdi. Yeni çağ artık yalnızca kapitalizmin yeni aşaması emperyalizmle değil, fakat aynı

zamanda bizzat bu aşamayla olanaklı hale gelen proleter devrimler dönemiyle de karakterize olmaktaydı.

Emperyalist savaşın olgunlaştırdığı devrimci buhran Ekim Devrimi'nin dünyayı sarsan etkisiyle de birleşince, kıta Avrupa'sı yıllarca süren bir devrimci çalkantılar dönemi yaşadı. Bir dizi ülkede proletaryanın iktidar girişimlerinin sonuçta başarısızlığa uğraması, bu olayların tarihsel önemini ortadan kaldırmaz. 1917-1921 döneminde yoğunlaşan, sonraki birkaç yılda yeni örnekleri görülen tüm bu devrim girişimleri, Ekim Devrimi'nin hiç de bir istisna olmadığını; tersine, onunla insanlığın gerçekte yeni bir tarihi döneme, proleter devrimler dönemine girmiş bulunduğunu kanıtlamaktaydılar.

Öte yandan, kapitalizmin emperyalist aşamayla birlikte bir dünya sistemi haline gelmiş olması, tarih sahnesine sömürge ve yarı-sömürge halkların ulusal uyanışını ve emperyalist köleliğe karşı devrimci ulusal başkaldırıları çıkardı. Ekim Devrimi'nin görülmedik bir ivme kazandırdığı bu devrimci süreç, 20. yüzyılın büyük bir bölümüne damgasını vuran ve kapitalizmin genel bunalımını ağırlaştıran bir öteki tarihsel dinamik oldu. 1917-1921 devrimci buhranını yalnızca Rusya'nın kaybıyla atlatmayı başaran ve '20'li yıllar boyunca geçici bir nispi toparlanma yaşayan dünya burjuvazisi, daha bu aynı yıllarda Doğu'da Çin Devrimi'nin sarsıntısıyla boğuşmak zorundaydı.

1929'da patlak veren ve dünya kapitalizmini yıllarca soluksuz bırakan "büyük bunalım" kapitalizmin özünde yatan derin çelişmelerin bir ürünüydü ve dünya burjuvazisinin Ekim Devrimi'yle birlikte kapılmış bulunduğu tarihsel karamsarlığa yeni boyutlar ekledi. Tüm '30'lu yıllar Avrupa'da, bir toplumsal-siyasal istikrarsızlık ve devrimci çalkantılar dönemi idi. Burjuva gericiliğinin buna tepkisi faşizm oldu. Buhran emperyalistler arasındaki çelişkileri keskinleştiriyor ve yeni bir emperyalist paylaşım savaşını zorluyordu.

Böylece faşizmi, daha birincisinden bu yana 20 yıl ancak geçmişken yeni bir emperyalist savaş izledi. 6 yıl süren ve onmilyonlarca insanın yaşamına malolan, Avrupa'yı ve sosyalist Sovyetler Birliği'ni harabeye çeviren bu savaş, kapitalist dünya sisteminin insanlığın ve uygarlığın önünde gerçek bir ayakbağı haline geldiğinin yeni bir kanıtı oldu. İnsanlığı kapitalizmin ürünü faşizm belasından sosyalist Sovyetler Birliği ve hemen tüm ülkelerde komünistler önderliğinde savaştan devrimci Avrupa halkları kurtardılar. Savaş Doğu Avrupa'nın kapitalist sistemden kopması, bunu ise Uzak Doğu'da Çin, Kore ve Vietnam devrimleri izledi.

Bugün ebediliği kutsanan kapitalist dünya sisteminin yüzyılın ilk yarısındaki ve yaklaşık 40 yıl önceki bilançosu kabaca buydu. Tarihsel ölçülerle bakıldığında daha düne ait bütün bu olaylar toplamı, bir dünya sistemi olarak kapitalizmin bir genel bunalım aşamasına girdiğine, onulmaz çelişkilerle yüzyüze bulunduğu, Batı'da proleter devrimlerin Doğu'da milli kurtuluş devrimlerinin tehdidi altında olduğuna dair marksist-leninist tahlilleri doğrulamıştır. Olayların varacağı sonuçlara ilişkin olarak yüzyılın ilk birkaç on yılında taşınan ve daha çok da Ekim Devrimi coşkusundan beslenen iyimser beklentilerin (erken bir muzaffer dünya devrimi beklentisi) gerçekleşmemiş olması, bu doğrulanmanın büyük teorik ve tarihsel önemini azaltmaz. Tarihin zigzaklı seyri elbette önceden kesin bir biçimde kestirilemezdi. Fakat sistemin çelişkileri ve bu çelişkilerin beslediği devrimci süreçlerin yönü, tüm insanlığı derinden sarsan tarihsel olaylarla açığa çıkmıştır. Gerisi yalnızca bir tarihsel zaman sorunudur.

Bununla birlikte, yüzyılın ilk yarısında yediği büyük darbelere ve uğradığı önemli kayıplara rağmen, kapitalist dünya sisteminin yüzyılın ikinci yarısında kendini toparladığı ve dahası yüzyılın ilk yarısında uğradığı kayıpları bugün

büyük ölçüde artık giderdiği de bir gerçektir. Kapitalizmin ebediliğine ilişkin efsane de zaten bu güncel gerçeğe dayandırılmaktadır.

Kapitalist dünya sistemi bu geçici toparlanmayı aşağıda genel çizgiler halinde sıralayacağımız bir dizi etkene borçludur.

Birincisi; ABD hariç, dünya egemenliğinde başa gürşen başlıca emperyalist ölkeler savaştan ya yenik ve yıkık (Almanya, Japonya, İtalya), ya da galip olsalar bile yıkık ve güçsüz (İngiltere ve Fransa) olarak çıktılar. Bu durum ABD emperyalizminin kapitalist dünya sistemi üzerinde tam ve mutlak bir hegemonya kurmasını kolaylaştırdı ve böylece, sistemi zayıflatan emperyalistler arası çelişkilerin bir süre için geri planda kalmasını sağladı. Bu aynı etken hegemonik güç ve sistemin dünya jandarması olarak ABD'nin dünya ölçüsünde tüm emperyalist-gerici güçleri sosyalist kampa ve devrimci süreçlere karşı bir blok halinde birleştirip örgütlemesini de kolaylaştırdı.

İkincisi; savaş sonrası dönem kapitalist dünya ekonomisi için, arada yer yer ve kısa süreli bazı daralmalar yaşansa bile, tarihinin belki de en uzun ve en büyük genişleme dönemi oldu. Kapitalizm dünya ölçüsünde yayılarak ve iktisadi-toplumsal yaşamın yeni yeni alanlarına nüfuz edip derinleşerek, büyük bir genişleme yaşadı. Teknolojik yenilikler bunu alabildiğine kolaylaştırdı. 1970 başlarına kadar süren bu genişleme dönemi kapitalist sisteme nefes aldırttı.

Batı burjuvazisi bu genişleme sayesinde ve dünya ölçüsünde bağımlı ölkeler halklarının sefaleti pahasına elde ettiğı aşırı kârlardan kendi işçi sınıfına yatıştırıcı bir pay verme olanağı da buldu. Buna "refah devleti" efsanesi ile ideolojik bir kılıf da giydirilince, burjuvazinin kendi işçi sınıfını yozlaştırması, birkaç kısa ara çıkış ('68 Fransa vb.) dışta tutulursa uzun bir dönem için kendi uysal bir uzantısı haline getirmesi zor olmadı. Bu iktisadi-toplumsal

olgu, aynı zamanda, ikinci emperyalist savaş döneminden hayli güçlenerek çıkan Batı Avrupa komünist partilerinin yozlaşmasının, giderek sosyal-demokratlaşmasının da maddi-toplumsal zemini oldu. Böylece Batı burjuvazisi “iç cephe”de uzun bir süre için rahatlatma olanağı buldu.

Üçüncüsü; içte bürokratik yozlaşma ve dışta emperyalizmin “soğuk savaş” baskısının bir ürünü olarak, 1950’lerde Sovyetler Birliği’nde yaşanan köklü yön değişikliği, çok geçmeden sosyalist kampı ve dünya komünist hareketini kendi içinden böldü ve güçten düşürdü. Bölünme ve yozlaşma süreçleri dünya devrim sürecini de doğal olarak zayıflattı; devrimci güçleri demoralize etti, tek tek ülkelerdeki devrimci iktidar mücadelelerini zaafa uğrattı.

Öte yandan, genel yozlaşmanın Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa toplumlarındaki çok yönlü olumsuz sonuçları, dünya burjuvazisinin elinde sosyalizmi gözden düşürmek, işçi sınıfını serseñletip uyuşturmak için oldukça etkili bir propaganda silahına dönüştü.

Dördüncüsü; savaş sonrası birkaç onyılın en önemli tarihsel olayları içinde yer alan milli kurtuluş devrimleri fırtınası, klasik sömürgeciliğin çöküşüne yolaçarak emperyalist sistemi sarsmakla birlikte, birkaç istisna dışında genel olarak burjuvazinin denetiminde kaldı. Bu, milli bağımsızlığa rağmen bu ülkelerin kapitalist dünya sistemi içinde kalması ve çok geçmeden, yeni sömürgeci yöntemlerle yeniden kapitalist sistemin güç ve yaşam kaynaklarına dönüşmesi anlamına geliyordu. Sosyalist kamptaki ters gelişmeler ve emperyalist ülkeler proletaryasının kendi burjuvazisinin yedeğindeki konumu ve tutunu, emperyalist dünya burjuvazisinin Doğu’nun ve Güney’in milli kurtuluş fırtınasını en az tahribatla atlatmasını kolaylaştırdı. Bu süreç, revizyonist “kapitalist olmayan yol” tezine dayalı yönelimler ve uygulamalardan ayrıca destek buldu.

Tüm bu etkenlerin karmaşık etkileşiminin oluşturduğu tarihsel ortamda kendini yeniden toparlayan dünya burjuvazisi, denebilir ki son birkaç on yılda tarihsel inisiyatifi yeniden güçlü bir biçimde ele aldı. Eski sosyalist ülkelerdeki yozlaşma ve kapitalist restorasyon süreçlerini ideolojik ve iktisadi cephelerden gitgide daha kuvvetli biçimde etkilemeyi ve hızlandırmayı başardı. Böylece, 1989'a gelindiğinde (Doğu Avrupa'da çöküş ve Sovyetler Birliği'nin boyun eğmesi), burjuvazi için kapitalizmin ebediliğini ve "tarihin sonu"nu ilan edecek tarihsel, politik ve psikolojik ortam oluşmuş oldu.

Gerçekte ise, 20. yüzyılın; insanlığı iki kez toplu yıkıma götüren emperyalist savaşlar, gerici bölgesel savaşlar, faşist barbarlık, tüm yıkıcı sonuçlarıyla "büyük bunalım"lar, sert sınıf mücadeleleri, iç savaşlar ve devrimlerden oluşan genel bilançosu, kapitalist dünya sisteminin onulmaz çelişkiler içinde debelendiğinin, tarihsel bir sistem olarak dönülmez bir biçimde bir genel bunalım aşamasına girdiğinin kanıtıdır. Eğer o buna rağmen yüzyılın sonunda hala ayakta ve dahası şaşırtıcı bir biçimde hemen hemen tüm dünyaya egemense, bu onun, sonuçları insan yaşamının tüm alanlarında hergün yeniden kendini gösteren ve bu sistemi kaçınılmaz bir biçimde yıkıma götürecektir olan çelişkilerden kurtulduğunu değil, fakat yalnızca kendi ömrünü uzatma, kaçınılmaz yıkılışını geciktirme yeteneğini gösterir.

Marksizm-Leninizm'in onun bu yeteneğini yüzyılın başında tümünden gözden kaçırdığı söylenemez. Fakat bunu, tarihsel sürecin gelecekteki seyrinde ortaya çıkması her zaman muhtemel, önceden kestirilmesi ise doğal olarak çok güç ya da olanaksız karmaşık etkenleri yeterince hesaba katınayarak, gereğinden fazla küçümsediği de bir gerçek. Geçmişin bu abartılı iyimserliği ile fazlaca yüklü olup da bugünün gerçeklerine tarihsel ölçülerle bakamayanların, burjuvazinin güçlü olduğu tartışmasız olan güncel ideolojik

baskısı altında tarihsel perspektifi yitirenlerin. böylece devrimci iyimserliklerini de yitirmelerine şaşılmalıdır.

II

Görününe bakılırsa bugün bir sistem olarak kapitalizm dünya ölçüsünde gücünün doruğundadır.

Doğu Avrupa'daki gelişmelerden sonra, bir-iki önemsiz istisnaıyla kayıplarını artık gidermiş durumdadır. Yine birkaç istisna sorun dışında milli kurtuluş devrimlerinin sarsıcı evresi atlatılmış, ulusal bağımsızlıklarını büyük fedakarlıklar pahasına kazanan ülkeler bile yeniden ve tümüyle sisteme dahil edilmişlerdir.

Dünya komünist hareketi son derece güçsüzdür, devrimci güçler zayıf ve dağınıktır. Zaman zaman hoşnutsuzluk belirtileri gösterse de emperyalist ülke işçi sınıfları düzenin uysal eklentileridir. Orta kuşak ülkelerdeki devrimci hareketliliklerin önü alınamıyor olmakla birlikte, bu potansiyeli iktidar mücadelesine yöneltecek öncü kuvvetler ya yoktur, ya çok zayıftır.

Yeni bir dünya düzeni şekillenmektedir. Emperyalist kamp iktisadi alanda sert bir rekabeti yaşıyor olsa bile, siyasal ve askeri planda hâlâ iç birliğini korumaktadır. Bu sayede, bölgesel planda zaman zaman ortaya çıkan geçici anlaşmazlıklar ve statükoyu bozan sistem içi eğilimler kadar, sistem karşıtı devrimci gelişmeler de kolayca denetim altına alınabilmektedir, vb., vb.

Bu görünüm bugünkü biçimiyle belli bakımlardan gerçeklik yönleri taşıyor değil. Ama yine de söz konusu olan aslında yalnızca görüntüdür. Bu görüntünün gerisinde ise kapitalizmin keskinleşen tüm temel çelişkileri üzerinde beliren ve olgunlaşan başka gerçekler yer almaktadır.

Özetle;

1) Kapitalist dünya ekonomisinin savaş sonrasında girdiği

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://lankey.org>

uzun süreli genişlemenin nefesi çoktan, daha ‘60’lı yılların sonunda kesilmiştir ve neredeyse yirmi yıldır durgunluk ve daralmalarda ifadesini bulan bir bunalım içindedir.

2) Kapitalizmin emperyalist aşamada kendini daha da şiddetli bir şekilde gösteren eşit olmayan gelişme yasası, doğal olarak savaş sonrası dönemde de işleyerek, emperyalist sistemin bir zamanlar sağlam ve sürekli görünen iç birliğini dönülmez bir biçimde bozmuştur. Daha ‘70’li yılların başında ABD’nin mutlak görünen hegemonyası çözülmeye başlamış, sahneye AET ve Japonya çıkmıştır. Varşova Pakti’nin varlığı karşısında yavaş bir gelişme gösteren emperyalist kampın iç çelişmeleri, bugün artık bu dizginleyici engelden de kurtulmuş, serbest kalmıştır. Doğu Avrupa’daki yıkılış, aynı zamanda, emperyalist sistemin savaş sonrasında yaşadığı iç birliğin de bitiş çanı olmuştur.

3) İktisadi bunalım ve başlıca emperyalist güç mihrakları arasında sertleşen iktisadi rekabet, gelişmiş kapitalist ülkelerin işçi sınıfının yaşam koşullarında sürekli bir kötüleşmeye yolaçıyor. Bu durum çelişki ve çatışmaları beslediği ölçüde, emperyalist burjuvazinin kendi işçi sınıfı üzerinde kurduğu kontrolün zayıflaması demektir. Öte yandan, militarizm, müdahale ve saldırganlık, bölgesel savaşlar, aşırı kâr hırsının getirdiği ekolojik yıkım, tekellerin kışkırtıp beslediği ırkçılık ve faşist akımlar, tekelci kapitalizmin bütün bu “yan ürünleri”, bu ülkelerin küçük-burjuva ara katmanlarında ilerici bir tepkiyi beslemektedir.

4) Emperyalist sistem savaş sonrası dönemin milli kurtuluş devrimleri sarsıntısını atlatmıştır. Fakat gerek bu ülkelerin, gerekse bir dizi öteki bağımlı ülkenin yaşadığı kapitalist gelişme, bu ülkelerde, modern sınıf ilişkileri temeli üzerinde yeni bir çatışma zemini yaratmıştır. Çözumsuz iktisadi ve toplumsal sorunlarıyla sürekli bir istikrarsızlık kuşağı oluşturan ve devrim potansiyeli taşıyan bu ülkelerin

pek çoğunda genç ve gürbüz bir işçi hareketinin gelişiyor olması, geleceğin devrimci süreçleri için büyük bir tarihsel önem taşımaktadır. Özellikle “orta kuşak” denilen ülkeler, kapitalist dünya sisteminin proleter devrim olanaklarına sahip zayıf halkalarıdır. Öte yandan, bağımlı ülkelerin geniş ezilen kitleleri, Ortadoğu örneğinde de görüldüğü gibi, sisteme karşı gün geçtikçe büyüyen bir öfke ve başkaldırı içindedirler.

5) Doğu Avrupa’nın kapitalist dünya sistemine iktisadi ve politik bakımdan tam entegrasyonu dünya burjuvazisine bir süre için ideolojik-politik bir açık üstünlük vermiş olmakla birlikte, bu ülkelerdeki politik istikrarsızlık ve gitgide şiddetlenen toplumsal çalkantılar, kapitalist dünya sistemi için ciddi sorunlar da yaratacaktır. Bu ülkeler, umulan düzeyde kârlı ve güvenceli pazarlar ve yatırım alanları olamadıkları gibi, yaşadıkları toplumsal çatışma ve hareketliliklerle, Batılı kapitalist ülkelerin emekçi sınıflarını etkilemek potansiyeli de taşımaktadırlar. Bir bütün olarak eski Doğu Avrupa ülkeleri yeni bir işçi hareketinin şekilleneceği öncelikli alanlar arasındadır.

6) Dünya komünist ve devrimci hareketinin zayıflığı açık bir olgudur. Fakat bu yeni bir durum olmadığı gibi, asıl önemli olan, onun bu güçsüzlüğünün en alt noktasını yavaş yavaş geride bırakarak, artık yeni bir güçlenme dönemine giriyor olmasıdır. Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa’daki gelişmeler zayıflık yaratmak bir yana, dünya komünist ve devrimci hareketini ağır bir kamburdan ve yılların yanılsamalarından kurtarmış, tarihsel olarak yenilenip gelişmesinin önünü açmıştır. Buna, tam da bu sayede ve bizzat bu ülkelerde gerçek bir komünist hareketin yeniden şekillenmesi olanağı da eklenmelidir. Ayrıca tüm saptırıcı ve kısırlaştırıcı vesayetlerden kurtulmuş olmak, marksist-leninist hareketin özgür teorik gelişmesi ve atılımı için paha biçilmez bir tarihsel ortam ve olanak demektir.

Ayrı bir konu olan bu sonuncu faktör bir yana bırakılırsa, birbirleriyle bağlantılı öteki gerçeklere daha yakından bakıldığında, burjuva propagandanın amaçlı olarak estirdiği iyimser havanın tersine, kapitalist dünyayı girmekte olduğumuz yeni tarihi dönemde fırtınalı olayların beklediği görülecektir.

III

İlerici iktisatçılar ve iktisat tarihçileri tarafından hemen ittifak halinde “büyük bunalım” olarak tanımlanan kapitalist dünya ekonomisinin bugünkü bunalımı, yalnızca 20. yüzyılın ilk iktisadi bunalımı olan ve 1929 yılında patlak veren “büyük depresyon” ile kıyaslanabilmektedir. Kapitalist dünya sistemi 1929 yılında başlayan ve tüm ‘30’lu yıllar boyunca sistemin varlığını tehdit eden “büyük depresyon”dan ancak İkinci Dünya Savaşı ile birlikte kurtulabildi. Dünya emek ve sermaye cephelerindeki paralel beklentilere rağmen, savaş sonrası dönem kapitalizmin bir yeni bunalımıyla değil, tersine, kapitalizmin tarihinde o güne dek görülmemiş düzeyde ve uzunlukta bir iktisadi canlanma ile karakterize oldu. Daha çok ABD ekonomisinde zaman zaman ortaya çıkan hafif ve kısa süreli durgunluklar dışında, kapitalist dünya ekonomisi ‘50’li ve ‘60’lı yıllar boyunca sürekli bir büyüme yaşadı.

Savaştan tahribata uğramadan çıkan ABD’nin muazzam iktisadi olanakları, bu olanakların dünya egemenliği doğrultusunda seferber edilmesi, bunun dünya pazarında yarattığı büyük genişleme, savaş yıkıntılarının onarımı, (başlangıçta savaş ihtiyaçları içinde ortaya çıkanlar da dahil) teknolojik yeniliklerin iktisadi yaşama yaygın uygulamasında elde edilen başarılar, ABD ekonomisinin kapitalist dünya jandarmalığını olanaklı kılacak düzeyde bir aşırı militarizasyonu, Kore ve Vietnam savaşlarının yarattığı aşırı askeri talepler, ve tüm bunlara eklenebilecek diğer bazı etkenler, bu uzun süreli canlanma ve büyümeyi olanaklı kıldı. ABD’nin kapitalist

dünya üzerindeki tartışmasız hegemonyası ise, hem bu büyümeye uygun güvenli bir dış siyasal çerçeve oluşturdu, ve hem de, bunun da bir uzantısı olarak, iki savaş arası dönemde emperyalist mihraklar arası keskin rekabetin dünya pazarında yarattığı bölünmeyi ve dünya mali sistemindeki kargaşayı giderecek düzenleme ve kurumlaşmaları olanaklı kıldı. Böylece iktisadi büyümeyi kolaylaştıran bir uluslararası ticari ve mali ilişkiler sistemi elde edildi.

Fakat kapitalizmin çelişkili doğası, bizzat sermaye birikimindeki aşırı artışın harekete geçirdiği çelişkiler, bu uzun süreli büyümenin bir yerde tıkanmasını, yerini bu kez uzun süreli bir bunalıma bırakmasını kaçınılmaz olarak gündeme getirecekti. Zira kapitalizmde iktisadi bunalım, tamı tamına bir önceki dönemde yaşanan aşırı büyümenin kaçınılmaz bir ürünü olarak ortaya çıkar. Tam da burjuva ideologlarının kapitalizmin artık ebedi istikrara kavuştuğunu, bunalımların artık tarihe karıştığını iddia ettikleri bir sırada, '60'lı yılların sonunda, beklenen gerçekleşti. Bugün hala sürmekte olan büyük bunalımın ilk belirtileri, kapitalist dünya ekonomisinin belkemiği olan ABD'de başgösterdi. Bunu 1971 yılında dünya para sisteminin çöküşü, onu ise 1974-76 döneminde belli başlı tüm kapitalist merkezleri kucaklayan resesyon izledi.

Kapitalist dünya ekonomisi bu tarihten beri, arada nispi ve geçici canlanma dönemleri yaşansa da, hala atlatılamayan genel bir bunalım içindedir. Kapitalist dünya ekonomisinin tüm halkalarında değişik düzeylerde ve biçimlerde yansıyan bu bunalım, henüz genel bir durgunluğun sınırlarını aşmış değil. Fakat 1987 ve '89 yıllarında peşpeşe tekrarlanan ani ve sarsıcı borsa krizlerinde görüldüğü gibi, sistem bir çöküş tehlikesinden kurtulmuş da değil.

Şimdiki bunalım kapitalizmin tipik bir aşırı üretim bunalımıdır ve bu tüm büyük kapitalist ekonomilerde durgunluk

olarak yaşıyor. Durgunluk ise her zaman olduğu gibi beraberinde kitlesel işsizliği getirmektedir. Bir zamanlar tam istihdamla övünen OECD ülkelerinde son yıllarda işsizlik 25-30 milyon gibi büyük rakamlar arasında seyretmektedir. Sürekli kitlesel işsizliğe ise sürekli bir enflasyon eşlik etmektedir. Durgunluğun etkilerini hafifletmek, ticaret ve endüstri çarkını (bir çöküşten korumak üzere) herşeye rağmen işletmek amacıyla izlenen finans politikaları, kapitalist dünya ekonomisinde bir borç, kredi ve spekülasyon patlamasına yol açmış bulunuyor. Borsaların, kapitalist ekonominin en hassas ve en zayıf noktaları olarak, sık sık aşırı ısınması bundandır.

Kapitalist dünya ekonomisi bugün bir borç denizi içinde yüzüyor ve işin aslında son yıllardaki nispi canlanmasını da buna borçludur. Borç denilince genellikle bağımlı ülkelerin aşırı yükü akla gelir. Oysa gelişmiş kapitalist ülkelerin iç piyasalarında daha büyük ve sistemi aynı ölçüde tehdit eden firma borçları da büyük bir sorundur ve dünya mali sistemindeki hassas durumun bir öteki temel nedenidir. Örneğin, 1987 yılında, bağımlı ülkelerin toplam borçları 1 trilyon dolar tutarken, yalnızca ABD'de mali olmayan şirketlerin borçları 1.5 trilyon doları bulmaktaydı. Buna bunalım döneminde dünyanın en borçlu ülkesi durumuna gelmiş bulunan ABD'nin devasa devlet borçları da ayrıca eklenmelidir.

Öte yandan, bunalımın ağır sonuçları başlıca kapitalist merkezler arasında her alandaki iktisadi rekabeti kızıştırmakta, bu ise gerisin geri bunalımı ağırlaştırıcı etkilere yolaçmaktadır. Yine de, özellikle borsa krizleri esnasında daha açık görülebildiği gibi, genel bir çöküş tehlikesine karşı emperyalist ülke hükümetleri bugün hâlâ bazı ortak ve birbirini tamamlayıcı politikalar izleyebilmektedirler. Fakat muhtemelen ilerde, rekabetin daha da sertleştiği koşullarda, bu işbirliği bugünkü

kadar kolay gerçekleştirmeyecektir ve bu ise bunalımın seyrini ağırlaştıracaktır.

Kapitalist dünya ekonomisinin bunalımı, doğal olarak, bağımlı ülkelerde daha aşırı ve yıkıcı sonuçlarla yaşanmaktadır. Öncelikle belirtilmelidir ki, savaş sonrası genel büyümenin sonuçları geri ve bağımlı ülkelerde hızlı bir kapitalist gelişme olarak yaşanmış olsa bile, bu gelişmenin kendine özgü yapısı bu ülkelere ağır bir toplumsal fatura çıkarmıştır. Emperyalist ülkelerin istikrar ve nispi refahla övündükleri savaş sonrası dönem, geri ülkelerde ağır toplumsal sorunlar, aşırı bir iç ve dış sömürü, açlık, yoksulluk, konutsuzluk, cehalet, işsizlik, toplumsal çalkantılar, siyasi istikrarsızlıklar, siyasi baskılar, kanlı askeri rejimler karmaşası olarak yaşanmış ve bu iktisadi-toplumsal zemin doğal olarak sert sınıf çatışmalarını ve devrimci mücadeleleri de beslemiştir.

Bu yönüyle ele alındığında, kapitalist dünya sistemi, savaş sonrası dönemde sistemin bağımlı bölgelerinde sürekli bir bunalım içinde olmuştur. Emperyalist metropollerin savaş sonrası dönemin nispi refahına, bir yönüyle de geri ve bağımlı ülkelerin acı ve sefaleti üzerinden ulaştıklarını belirtmek bile gereksizdir.

Emperyalist metropollerde 1970'lerde patlak veren iktisadi bunalım geri ve bağımlı ülkelerin durumunu daha da ağırlaştırdı. Kapitalist dünya ekonomisi zincirinin halkaları olarak bu ülkeler bunalımın tüm sonuçlarını elbette dolaysız olarak yaşadılar. Fakat bunalımın bu ülkelere etkisi bunun da ötesinde oldu. Kapitalist dünya ekonomisinin eşit olmayan ilişkilere dayalı yapısı ve işleyişi ile emperyalist hükümetlerin uluslararası iktisadi ve mali kuruluşlarla koordineli olarak izlediği politikalar, bunalımın metropollerdeki faturasının önemli ölçüde geri ülkelere aktarılmasını sağladı. İMF yönetimindeki "istikrar politikaları" bunun aracı oldu; dünya borç ve kredi sistemi buna hizmet etti. Bu ise beklenebileceği

gibi bağımlı ülkelerde bunalımın yükünü ve sonuçlarını katmerleştirdi.

Burada bunalımla birlikte belirginleşen bir başka gerçeğe de değinilmelidir. Batı burjuvazisi teknolojik gelişmede elde ettiği tartışmasız başarıyı uzun yıllar bir ideolojik silah olarak kullandı. Bugünkü bunalım, bu yolla körüklenen efsaneleri de yıkmıştır. Teknik gelişme ile işgücünden tasarruf, kapitalizmin hiç de yeni olmayan temel bir eğilimidir. Fakat tam da bu yolla işsizliği sürekli büyütmek ise, kapitalizmin özünde yatan ve yine hiç de yeni olmayan temel çelişmelerinden biridir. OECD ülkelerinde yer yer % 10'u bulan, toplam olarak 2530 milyon arasında oynayan büyük işsizlik oranı, bugün bu çelişmeyi bütün haşmetiyle sergiliyor.

Öte yandan, teknolojik gelişmelerin de yardımıyla daha hızlı ve daha yoğun bir üretim, özel mülkiyet ve üretim anarşisi koşullarında, biraz erken ya da geç, ama mutlaka bir yeni aşırı-üretim bunalımıyla tıknafes olmak demektir işte kapitalizmin özünde yatan bir öteki temel çelişme! Sürmekte olan bunalım bu çelişmeyi apaçık sergileyerek, teknolojik yeniliklere dayandırılan efsaneyi bu yönüyle de yıkmıştır.

IV

Dünya kapitalist sisteminin bugünkü iktisadi bunalımına, emperyalist sistemin iç bölünmesi ve rekabetinde ifadesini bulan, başlangıcı ise yaklaşık olarak iktisadi bunalımın başlangıcına denk gelen bir hegemonya bunalımı eşlik etmektedir. Tıpkı iktisadi bunalımın kendisi gibi, '50'li ve '60'lı yıllardaki kapitalist gelişmenin (fakat kuşkusuz bu gelişmenin her zaman olduğu gibi farklı kapitalist ülkeler arasında eşitsiz olarak yaşanmış olmasının) ürünü olan bu iç bölünme ve rekabet, kapitalist bunalımdan beslenmekte ve gerisin geri onu beslemektedir.

19. yüzyılın ilk üç çeyreği, "dünyanın atölyesi" olmak

sayesinde dünya pazarının da egemeni olan İngiltere'nin egemenliği dönemi idi. *Pax Britanica* olarak adlandırılan bu dönem; yeni emperyalist merkezlerin belirmesi (Almanya ve ABD), hızlı bir gelişme ile İngiltere'ye yetişmeleri ve yeni bir emperyalist paylaşım mücadelesine girişmeleri ile, 19. yüzyılın sonu ve 20. yüzyılın başında son buldu.

20. yüzyıla geçişle birlikte sertleşen dünya hegemonyasına yönelik emperyalistler arası rekabet ve çatışma, birinci emperyalist paylaşım savaşıyla sonuçlandı. Yeneni de yenileni de güçsüz düşüren bu savaşın sonuçta kârlı çıkan tek emperyalist ülkesi, ABD oldu. Fakat Almanya'yı köleleştiren Versay Antlaşması'na rağmen kapitalist dünya üzerinde hegemonya kurmak mücadelesi sonuçlanmamış olarak kaldı. İki savaş arası dönem kapitalist dünyada bölünme, bloklaşma ve her alanda süren sert bir rekabet ve çatışma yılları olarak yaşandı ve sonuçta İkinci Dünya Savaşı'yla noktalandı.

Savaş sonrası dönem kapitalist dünya sistemi içinde ABD'nin mutlak egemenlik dönemi oldu. ABD dışındaki emperyalist ülkeler savaştan yenik ya da güç kaybetmiş olarak çıktılar. Oysa ABD savaştan iktisadi ve askeri alanda muazzam ölçülerde güçlenmiş olarak çıktı. Bu gücünü gecikmeksizin dünya ölçüsünde seferber ederek kapitalist dünyanın rakipsiz egemen gücü haline geldi. Artık tüm kapitalist dünya ABD emperyalizminin liderliği ve koruması altındaydı: *Pax Americana*. Sosyalizme ve dünya devrim sürecine karşı başta Avrupa olmak üzere dünyanın istisnasız her yerinde sistemin koruyucu jandarması artık ABD idi. ABD, hegemon devlet konumuyla, kapitalist dünyanın iktisadi, politik ve askeri güçlerini bir dizi ilişki ve kurumlaşma içinde birleştirip koordine etti. Üstelik bunu, kendi çıkarlarını sistemin genel çıkarlarıyla az görülür bir başarıyla bağdaştırıp uyumlulaştırarak yaptı.

Tıpkı bunalımsız kapitalizm hâline benzer bir biçimde,

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranney.org>

emperyalist dünyanın kendi iç ilişkilerinde de bölünme ve çatışmaların artık son bulduğu, neredeyse ultra-emperyalist bir aşamanın ABD liderliğinde artık nihayet gerçekleştiği hayali egemen olmuştu ki, kapitalizmin nesnel yasaları ve kaçınılmaz çelişkileri bu alanda da kendini bütün kesinliğiyle göstermekte fazla gecikmediler.

“Eşitsiz ekonomik ve siyasal gelişme, kapitalizmin mutlak yasasıdır” (Lenin). Kapitalist dünya ekonomisi ‘50’li ve ‘60’lı yıllar boyunca genel bir büyüme yaşadı. Ne var ki, bu büyümenin hızı, kapsamı ve sonuçları, tam da eşitsiz gelişmenin bir sonucu olarak, her bir kapitalist metropolde farklı oldu. Özellikle bir dönemin dünya sömürge imparatorluğu İngiltere sistem içinde daha da gerilere kayarken, Federal Alınanya ve Japonya gitgide iki iktisadi güç olarak ‘70’lerin başında, tam da büyük bunalımın patlak verdiği bir dönemde, ABD’nin rakipleri konumuna ulaştılar. ABD ise, iki farklı nedenle görece bir güç kaybı sürecindeydi. İlk Vietnam’da simgelenen dünya halklarının devrimci mücadelesiyle siyasal ve askeri alanda, sonra da rakiplerinin gelişme hızına ayak uyduramadığı ölçüde iktisadi alanda... Vietnam savaşı ABD için yalnızca siyasal ve askeri bir yenilgi olmakla kalmadı, bu savaşı finanse etmek için izlenen politikalar ters teperek ABD ekonomisinin bunalıma girmesini hızlandırdı. Dolara güç kaybettirerek ona bağlı savaş sonrası uluslararası para sisteminin çöküşüne yolaçtı. Kapitalist dünyanın dolara endeksli para sistemi, ABD’nin iktisadi alandaki hegemonyasının simgesiydi; çöküşü de bu hegemonyanın çöküşü anlamına geldi.

Kuşkusuz ABD yeni rakiplerine göre hala dev bir iktisadi güçtü; ama artık rakipsiz değildi. Savaş sonrasında sistemin lideri olarak toparlanmasına yardım ettiği emperyalist ülkeler, artık onun iktisadi alandaki gerçek rakipleriydi. AET ve Japonya’nın ABD aleyhine iktisadi güçlenmesi tüm

‘70’li ve ‘80’li yıllar boyunca sürdü. Bunalımın sonuçlarını paralel yaşayan kapitalist metropoller, bununla birlikte bu sonuçlardan aynı düzeyde etkilenmediler. İktisadi bunalım ABD’nin gerilemesini hızlandırdı. Varşova Paktı karşısında emperyalist Batı blokunun askeri lideri olmak, yeni rakipleri karşısında ABD’nin iktisadi konumunu olumsuz yönde etkileyen bir öteki faktör oldu.

Rakip emperyalist güçler arasında pazarlar ve iktisadi nüfuz alanları için rekabet, emperyalizmin özünde vardır ve eşitsiz gelişme bu rekabeti daha da şiddetlendirir. ABD, AET ve Japonya’dan oluşan başlıca Batılı emperyalist mihraklar, uzun yıllardır kıyasıya bir iktisadi rekabet içindedirler. Kapitalist dünya pazarının birliği hala sürüyor; fakat savaş sonrası birkaç onyımlı yumuşak ve uyumlu dönemi artık tarihe karışmış durumda. İktisadi bunalım rekabeti şiddetlendiren bir etkide bulunmaktadır. Yakın dönemin kendine özgü tarihsel koşulları nedeniyle (Doğu Bloku’nun varlığı) bu rekabet esas olarak iktisadi, kısmen siyasi olabildi. Askeri alana ise denebilir ki hemen hiç yansımada.

Savaş sonrasında sosyalist dünya ile kapitalist dünya arasında ortaya çıkan güç bloklaşması, sosyalist kamptaki bölünmeye ve eski sosyalist ülkelerdeki restorasyon süreçlerine rağmen, yakın yıllara kadar, Sovyetler Birliği liderliğindeki Varşova Paktı ile ABD liderliğindeki NATO arasında siyasal-askeri bir kutuplaşma olarak yaşayageldi. Özellikle ‘70’li yıllar boyunca, “detant” türü aldatmacalara karşın, akıllamaz boyutlarda bir silahlanma yarışına dönüştü.

Öte yandan, ABD’nin yeni iktisadi rakipleri, İkinci Dünya Savaşı’nın yenikleriydi; savaştan askeri güçlerini yitirerek çıkmışlardı. Sonradan ABD eliyle silahlandırıldılar; ama yine de, (kısmen Fransa hariç) öteki emperyalistlerle birlikte, ABD’nin askeri vesayetinde kaldılar. Bu aynı zamanda politik vesayet de demekti: emperyalistler arası çelişkileri

bastıran, iktisadi rekabetin politik ve askeri alana serbestçe genişlemesini engelleyen bir işlev gördü. Yine de, özellikle '80'li yıllar boyunca, AET Avrupa'da (Doğu Avrupa'yla ilişkileri de dahil) ve diğer bazı bölgelerde, Japonya ise Pasifik Asyası'nda politik etkilerini adım adım güçlendirdiler.

Bugün ise artık Doğu Bloku yoktur. Hala sürmekte olan biçimsel varlığına rağmen gerçekte Varşova Paktı çökmüştür. Doğu Avrupa ülkeleri daha şimdiden Avrupa'nın iktisadi ve politik etkinlik alanları haline geldiler. Sovyetler Birliği şimdilik dünya egemenliği mücadelesinde başa giren bir güç olmaktan çıktı ve iktisadi bakımdan Batılı emperyalistlere avuç açar hale geldi. Bu ise savaş sonrası güç ilişkileri ve kurumlaşmalarında köklü bir altüst oluş demektir.

Bu gelişmenin konumuz açısından tarihsel anlamı ve önemi, emperyalistler arası çelişkilerin serbestçe gelişmesinin önündeki engellerin kalkmış olmasıdır. Bugün henüz bir geçiş evresi yaşanmaktadır. Batılı emperyalistler henüz siyasal ve askeri birliklerini koruyor görünüyorlar. Körfez krizinde ve savaşında bunu bir kez daha gösterdiler. Fakat bir dizi ortak çıkarın kuvvetli bir şekilde örtüştüğü bu özel olay bile, onlar arasındaki belirgin çıkar ve politika farklılaşmasını gizlemeye yetmedi. ABD'nin Körfez krizindeki şiddetli tepkisi, bir yönüyle de, dev askeri gücünü kullanarak kapitalist dünya sistemi içindeki liderliğini yeniden sergileme, askeri üstünlüğüne dayanarak rakipleri karşısında politik (ve Ortadoğu'nun petrolü düşünülürse, iktisadi) üstünlük sağlama çabasıydı. Benzer amaç ve kaygılar yeni dönemde ABD emperyalizmini daha "aktif", demek oluyor ki daha saldırgan kılacaktır.

Fakat kesin olan bir şey varsa o da Doğu Bloku'nun çöküşünden sonra ABD'nin artık tüm çabalarına rağmen Batılı emperyalistler karşısında eski siyasal ve askeri konumunu koruyamayacağıdır. Bu *Pax Americana*'nın da

sonu demektir. Devrimci süreçlere karşı güç birliklerini korumayı sürdürseler bile emperyalistler arasındaki rekabet şiddetlenecek ve artık dünya ölçüsünde bir politik etkinlik mücadelesi boyutu kazanarak sürecektir. Gerek Almanya liderliğindeki AET gerekse Japonya, bu konuda açık ve güçlü bir eğilim taşımaktadırlar. ABD ise üstünlüklerini ve liderliğini kaybetmemek kararlılığı içindedir. Bunlar mücadeleyi şiddetlendirici öğelerdir.

V

Savaş sonrası hızlı büyüme, gelişmiş kapitalist ülkeler burjuvazisine, “refah devlet”i efsanesinin de yardımıyla, kendi işçi sınıfını ideolojik ve politik denetim altına alma, böylece onu düzenin uysal bir ögesi haline getirme olanağı vermişti. İktisadi bunalım “refah devlet”i efsanesini çoktan gömmüştür. Bu, kapitalist metropollerde emek-sermaye ilişkilerinde yeni bir dönem demektir.

19. yüzyılda ilk kez olarak İngiltere, dünyanın atölyesi ve dünya pazarının hakimi olarak, kendi işçi sınıfını belli iktisadi ayrıcalıklarla baştan çıkarma olanağı bulmuştu. Bu yüzyılın sonu ve 20. yüzyılın başı, İngiltere dışındaki Batılı emperyalist ülke işçi sınıflarının sosyalizme kitlesel akışlarına sahne oldu. Fakat bu sürece emperyalist burjuvazinin dünya ölçüsünde elde ettiği aşırı kârları ile işçi sınıfı içinde ayrıcalıklı bir aristokratik tabaka yaratma eşlik ettiği ölçüde, bu, marksist olmak iddiasındaki bu partilerin (bir bütün olarak II. Enternasyonal’in) yozlaşması ve devrimci sınıf mücadelesi yolundan ayrılması sonucunu hazırladı. Birinci emperyalist savaştan beri (faşizm dönemleri dışında) artık burjuva siyasal düzenin asli öğelerinden biri haline gelmiş bulunan çağdaş sosyal demokrasi akımı böyle doğdu.

Bütün bir 20. yüzyıl tarihi, emperyalist burjuvazinin, kapitalist gelişmenin devrimci aşırı kazanımlarını her dönemde

kendi işçi sınıfının kontrol edebildiğini, dahası, onu kendi dünya ölçüsündeki emperyalist politikalarına alet edebildiğini kanıtlıyor. Kapitalizmin bunalım dönemleri ise bu kontrolün ya zayıfladığına, ya da bir dönem için kaybedildiğine, kapitalist metropollerde sınıf çelişkilerinin sertleşmesine, bu temeli üzerinde sınıf mücadelesinin kızıştığına tanıklık ediyor. Birinci emperyalist savaş sonrası siyasal buhran ve yaygın devrimci kaynaşmalar, 1929 bunalımı sonrasında Avrupa işçi hareketindeki gelişmeler ve bazı ülkelerdeki devrimci buhranlar, bunun önemli tarihsel örnekleridir.

İki savaş arası dönemde Avrupa’da faşizm, burjuvazinin kontrol edemediği işçi hareketine ve sosyal devrim tehlikesine bir tepkisi oldu. Fakat tam da bu olgu sayesinde, tarih devrimci işçi hareketine acı bir oyun oynadı. Faşizme karşı mücadele adına devrimci işçi hareketinin burjuvazi karşısındaki net konumu zaafa uğradı. Faşizme karşı “halk cepheleleri” Avrupa burjuvazisinin kendi devrimci işçi hareketi üzerinde ideolojik-politik bir etki sahası yaratması sonucunu doğurdu. İkinci Dünya Savaşı’nın kendine özgü karakteri de aynı şekilde, faşist kamp dışında kalan Avrupa burjuvazisine, Alman burjuvazisiyle emperyalist hesaplaşmasını “faşizme karşı demokrasi mücadelesi” olarak sunma ve bu yolla işçi sınıfını önemli ölçüde kendi yedeğine alma olanağı sağladı.

Dünya komünist hareketi adına izlenmekte olan taktikler ise bunu fazlasıyla kolaylaştırdı. Daha da kötüsü, ikinci emperyalist savaş döneminde birçok ülkede faşizme karşı mücadelenin esas yükünü omuzlayan, bunun doğal sonucu olarak da savaştan hayli güçlenmiş olarak çıkan Batı Avrupa komünist partileri, bu güçlerini savaş sonrası dönemde kapitalist düzenin onarımı ve yeniden oturması doğrultusunda kullanmak gibi utanç verici bir tarihsel-siyasal rol oynadılar. (Fransız burjuvazisinin akıllı temsilcileri bu “hizmeti” sonradan alaycı bir minnetle andılar.)

Avrupa burjuvazisi savaş sonrasının bu kritik evresini bizzat devrimci işçi hareketinin o güne kadarki temsilcisi konumundaki komünist partilerinin de yardımıyla atlınca, düzenin yeniden oturduğu ve kapitalizmin uzun bir genişleme dönemine girdiği yıllarda işçi hareketinin kaderi de kendiliğinden belli oldu. Batılı ülkelerde kapitalizmin ‘50’li ve ‘60’lı yıllarda az çok istikrarlı ve geniş ölçekli büyümesi, birbirini etkileyen süreçler halinde, işçi hareketinde ve Avrupa komünist hareketinde yozlaşma ve çürümenin toplumsal-siyasal zeminini yarattı. İşçi sınıfı “refah devleti”nin olanaklarıyla düzen içine hapsedildi, komünist partiler gitgide sosyal demokratlaştılar.

Sovyetler Birliği’ndeki bürokratik yozlaşma ve modern revizyonist akım, bu süreci dıştan ayrıca besledi, kolaylaştırıp hızlandırdı. Doğu Avrupa’daki yozlaşmanın toplumsal ve siyasal sonuçları, beklenebileceği gibi genel olarak sosyalizme fatura edildi. Bu gelişmeler, daha önce de vurguladığımız gibi, Batı burjuvazisinin elinde kendi işçi sınıfını uyuşturmada ve kapitalizme bağlamada etkili bir ideolojik saldırı ve propaganda silahına dönüştü. Öte yandan, iktisadi ve politik tavizlerle yozlaştırılıp düzenin zararsız bir eklentisi haline getirilmiş işçi sınıfının bu durumu ise, burjuvazi tarafından bu kez tersinden marksist dünya görüşüne ve sosyalizme karşı bir ideolojik silah olarak kullanıldı. “Elveda proletarya” söylemi bu çabanın soldaki yankısı oldu.

Ne var ki, tüm bunlar yüzyılın ikinci yarısının 2530 yılını ancak doldurabildi. Kaçınılmaz olarak patlak veren bunalımın iktisadi ve toplumsal sonuçları, “sosyal devlet”, “refah devleti”, “müreffeh kapitalizm” türünden efsaneleri çok geçmeden yıktı. Bu ideolojik temaların en ideal örneği sayılan İsveç modelinin iflası bugün burjuva çevrelerde bile artık açıkça ya da zımnen kabul görüyor. İşsizlik, kapitalist ekonomilerin bu temel ve onulmaz sorunu, birkaç onyıldır rahata alışmış Batı işçi sınıfı için yeniden bir karabasan

haline gelmiş durumda. Enflasyon, sosyal haklarda sürekli budama, gerçek ücretlerde sürekli bir düşüş, artan vergiler vb., gelişmiş kapitalist ülkeler işçi sınıfının yaşam koşullarını gün geçtikçe daha çok bozmaktadır. Tüm bunlar “refah devleti” yurttaşları için sürekli bir yoksullaşma demektir. Kapitalizmin cenneti ABD’de bugün 35 milyon insan cehennem koşullarında (mutlak yoksulluk sınırında) yaşamaktadır. Bunalıma bir de emperyalist ülkeler arasındaki kızışarak süren iktisadi rekabet eşlik edince, her bir emperyalist ülkenin tekelci burjuvazisi, rekabet gücünü artırmak üzere, kendi işçi sınıfının kazanımlarını budamaya gitgide artan ek bir eğilim duymaktadır. Siyasal ve askeri gücünü artırma çabasının mali faturasını gitgide daha çok kendi çalışan sınıflarına çıkarmaktadır.

Tüm bunlar kapitalist metropollerde çelişkilerin sertleşmesi, “sosyal devlet”in uzantısı olan “sosyal barış”ın sonu demektir. Özellikle ‘80’li yıllar, Batı Avrupa’nın bir dizi ülkesinde, henüz kazanılmış hakların korunması ya da budanması dar çerçevesinde de olsa, sosyal gerginliklerin yeniden başgösterdiği yıllar oldu. Bunalımı atlatabilmek ve rekabette üstünlük sağlayabilmek için, burjuvazi çalışan sınıfların haklarına saldırılarını sürdürmek zorundadır. Bu durumda, ‘90’lı yıllar boyunca çatışmanın sertleşmesi, Batılı emperyalist ülkelere işçi hareketinin hiç değilse nispi bir canlanması beklenmelidir.

Kuşkusuz refah devleti efsanesinin çökmesi, bu efsanenin işçilerin bilincinde son birkaç on yıldır yarattığı ideolojik tortunun da bir anda ve kendiliğinden yıkılması anlamına gelmez. İktisadi çatışmalardaki artışa rağmen, Batı işçi sınıfı hala kendi burjuvazisinin ideolojik-politik ve örgütsel denetimi altındadır. Sınıf bilincinden, bağımsız sınıf konumundan ve tutumundan yoksundur. Kaba bir emperyalist barbarlık örneği olan Körfez Savaşı’nda kendi burjuvazisine sunduğu destek, bunun en yeni ve sıradan bir örneğidir. Fakat geçmişin

pembe hayallerinin bir hayli bozulmaya yüz tuttuğu da artık olgusal bir gerçektir.

Doğu Avrupa'nın çöküşü burjuvazinin anti-komünist ideolojik propaganda saldırısı için yeni bir olanak olmuştur. Nedir ki burjuvazinin bunu artık son bir kez etkili bir biçimde kullanabildiğini, bundan böyle bu silahın gitgide etkisini yitireceğini söylemek hiç de abartma olmayacaktır. Doğu Avrupa ülkelerinin yeni dönemdeki sorunları bu kez kapitalizme karşı bir ideolojik silah olacaktır. Öte yandan, bu ülkelerde süren istikrarsızlıkların, bunun beslediği toplumsal çatışmaların ve şekillenen işçi hareketinin özellikle Batı Avrupa üzerinde silkeleyici bir etkiye yol açması muhtemeldir. ("Orta kuşak" kapitalist ülkelerde ve işçi sınıfı ekseninde yaşanan ve yaşanacak olan toplumsal hareketlilikler, özellikle muhtemel devrimci patlamalar, aynı şekilde, Avrupa işçi sınıfını sarsına olanağına sahiptir.) Doğu Almanya'yı yeniden elde etmek Alınan burjuvazisine muazzam bir politik ve iktisadi güç kazandırdı. Fakat bunun beraberinde getirdiği toplumsal sorunların ve Doğu eyaletlerindeki işçi hareketinin ona ne gibi sorunlar çıkaracağını ise zaman gösterecektir.

Batıda komünist ve devrimci hareketin genellikle küçük parti ve çevrelerden ibaret güçsüz konumu, sınıf mücadelesinin gelişme eğilimi gösterdiği bugünkü koşullarda kuşkusuz çok temel bir zaafıdır. Bununla birlikte, bizzat sınıf mücadelesindeki bu gelişme eğiliminin komünist ve radikal hareketlerin yeniden canlanması ve güçlenmesi için uygun bir nesnel zemin yaratmakta olduğu da bir gerçektir.

Teknolojik gelişmenin ortaya çıkardığı olanakları kapitalizmin doğası gereği aşırı kâr hırsı çerçevesinde kullanmanın yarattığı ekolojik tahribat, doğa ve insan dengesindeki tehlikeli bozulma, militarizm, nükleer silahlanma ve bunun insanlık ve uygarlık için yarattığı büyük tehlike, artan emperyalist müdahale ve saldırganlık eğilimi, kapitalizmin

insan ilişkilerinde yarattığı büyük tahribat, kültürel soysuzlaşma, tekelci devletin insan yaşamının ayrıntılarına hükmedecek bir muazzam polis devleti haline gelmesi vb., tüm bunlar ve bunlara eklenebilecek bir dizi başka faktör, emperyalist ülkelerin eğitilmiş küçük-burjuva kitleleri arasında kapitalizme karşı belli sınırlar içinde bir ilerici tepkiyi beslemektedir. Körfez Savaşı'na karşı kitlesel protesto eylemleri bunun militarizme, savaş ve saldırganlığa karşı son bir örneğini oluşturdu. Tüm bu sorunların temelindeki nedenlere ulaşmadaki yeteneksizlik ve iktidar perspektifi yokluğu, bu tür hareketlerin bugün için düzen içinde erimesi akıbetini yaratıyor. Fakat işçi hareketinin gelecekteki muhtemel bir devrimci canlanması, bu ilerici tepkileri burjuvaziye karşı savaşta önemli bir olanak olarak kullanmayı da mümkün kılacaktır.

VI

19. yüzyılın ortalarında, serbest rekabetin en güçlü evresinde, dönemin en büyük sömürgeci gücü İngiliz burjuvazisinin bir temsilcisi, “Sömürgeler, boynumuza asılmış değirmen taşlarıdır” demişti. Oysa yüzyılın sonunda, aynı İngiliz burjuvazisinin bir başka temsilcisi bu kez şöyle diyerek sömürgeciliği savunmuştu: “İç savaştan kaçınmak istiyorsanız, emperyalist olmak zorundasınız”. Bu iki farklı tutum kapitalizmin birbirini izleyen iki evresinin farklı karakteristiklerinden kaynaklanıyordu.

Bilindiği gibi kapitalizmin tekelci emperyalist aşamaya geçişine korkunç boyutlarda bir sömürgeleştirme hareketi eşlik etti. Bu 19. yüzyılın son çeyreğinde gerçekleşti ve 20. yüzyıla ulaşıldığında, yeryüzünün artık işgal edilmemiş toprak parçası kalmamıştı. Asya, Afrika ve Latin Amerika kıtaları tümüyle emperyalist köleliğin egemen olduğu sömürge, yarı-sömürge ülkeler yığınına dönüşmüşlerdi.

Fakat 20. yüzyıl emperyalizmin dünya ölçüsündeki bu

egemenlik çağı. daha başlangıç anlarından itibaren. aynı zamanda sömürge ve yarı-sömürge ulusların bu egemenliğe karşı mücadele yüzyılı olacaktı. Emperyalizm geri ilişkilerin egemen olduğu sömürgelere özgürlük değil. köleci egemenliği ve onunla birlikte kapitalist ilişkileri götürmüştü. Tam da bu yolla “tarihin kenarında kalmış” bu ulusların çağdaş tarih sahnesine çıkışını kolaylaştırıp hızlandırmış oldu. Daha 1913 yılında “Asya’nın uyanışı”nı coşkuyla selamlayan Lenin bu gelişmeyi şöyle değerlendiriyordu: “Dünya kapitalizmi ve Rusya’daki 1905 hareketi. sonunda. Asya’yı uyandırdı. Ezilip horlanmış. karanlıkta bırakılmış yüzmilyonlarca insan Ortaçağ durgunluğundan yeni bir yaşama uyanmış bulunuyor ve temel insan hakları ve demokrasi savaşımı için ayağa kalkıyor.”

Asya’nın uyanışı yüzyılın ilk yarısı boyunca sürdü. Buna yüzyılın ikinci yarısında Afrika’nın uyanışı eklendi ve 1970’lere ulaşıldığında. sömürge halklarının mücadelesi. pek az istisnaıyla. klasik sömürgeciliğin tasfiyesini sonuçlandırarak büyük bir tarihsel başarıya ulaşmış bulunuyordu. Şimdi ise yüzyılın sonundayız. Fakat bu kez birkaç başka kendine özgü istisna (Küba. Kuzey Kore vb.) dışında. Asya. Afrika ve Latin Amerika ülkeleri hala emperyalizmin ve dünkü feodallerle yer değiştirmiş kendi işbirlikçi burjuvazisinin kapitalist köleliği altında yaşıyor.

Ulusal kurtuluş. ulusal devlete kavuşmuş olmak. bu halkların yaşamında bir tarihsel ilerleme olmakla birlikte; bu tarihsel adım sosyal kurtuluş mücadelesiyle tamamlanıp uluslararası sermaye cephesinden kopmayla sonuçlanmadığı sürece. gerisin geri emperyalizmin ve onunla işbirliği halindeki yerli burjuvazinin köleliği altına girmesi kaçınılmazdı. Kapitalizmin evrensel bir dünya sistemi haline geldiği çağdaş dönemde. kapitalist sistem koşullarında kalındıkça. en tam bir siyasal bağımsızlık bile uluslararası mali sermayenin

muazzam gücüne boyun eğmeyi engelleyemezdi. Emperyalizm için değişen biricik şey, boşa çıkartılan klasik sömürgeciliği yeni sömürgeci biçim ve yöntemlerle ikame etmek oldu. Bağımsızlıklarını yeni kazanmış ülkelerin dünya kapitalist ilişkiler sistemi girdabına sürüklendikleri koşullarda, muazzam iktisadi ve mali gücüyle emperyalizm bu olanağı kolayca buldu. Sömürgecilikten kurtuluş mücadelesinin dünkü önderi ya da etkili gücü yerli ("milli") burjuvazi ise, böylece emperyalizmin yeni iç toplumsal dayanağı haline geldi.

Asya, Afrika ve Latin Amerika'nın bu bağımlı ülke halkları, bugün hala yüzyılın başını aratmayan bir ezilmişliği, horlanmışlığı, yoksulluğu ve karanlığı yaşıyorlar. Fakat yine de yüzyıllık tarih boşa yaşanmış olmadı. Birbirine bağlı iki temel nedenden dolayı. İlkin, bu halklar artık çıkmamacasına tarih sahnesine girmiş bulundukları için. Bununla bağlantılı ve ikinci olarak ise, bugün artık Ortaçağ karanlığı yerine kapitalist köleliğin karanlığına karşı savaşıma aşamasına ulaştıkları için. Yüzyılın ikinci yarısında kapitalizmin dünya ölçüsünde yaşadığı muazzam gelişme, bu ülkelerin iktisadi ve toplumsal ilişkilerinde de büyük değişimlere yolaçmış bulunuyor. Bu ülke halkları objektif imkanlar bakımından sosyal kurtuluşa bugün her zamankinden çok daha yakındırlar ve bu tam da ulusal kurtuluş süreçleriyle geride bırakılan tarihsel evre sayesinde olanaklı olabilmıştır.

İkinci emperyalist savaş sonrası dönem, emperyalist metropollerde az çok sakin ve barışçıl olarak yaşanırken, bu aynı dönem, bağımlı ülkelerde sonu gelmez siyasal ve toplumsal çalkantılara sahne oldu. Şiddetli sınıf mücadeleleri, toplumsal hareketler, ayaklanmalar, iç savaşlar, ulusal devrimler, halk devrimleri, devletler arası gerici bölgesel savaşlar, darbeler, askeri rejimler, beyaz terör, bu ülkelerin savaş sonrası yaşamının olağan görüntüleri oldular. Kendi "iç cephe"sini sağlama almış emperyalist burjuvazi bu dış

cephede gerçekten büyük sorunlarla yüzyüzeydi ve tam olarak hareket halindeydi. Sayılan ve daha da sayılabilecek tüm bu olayların içindeydi. aktif bir tarafı durumundaydı. Karşı-devrim güçlerinin baş destekçisi. baş örgütleyicisiydi. Bu rol. esas itibarıyla ve doğal olarak. emperyalist kampın yeni hegemonyacı gücü. kapitalist dünya sisteminin savaş sonrası koruyucu jandarması ABD tarafından icra edildi. Tarihin gördüğü ve belki de göreceği en haydut. en kanlı emperyalist devlet olarak ABD'nin 20. yüzyılın ikinci yarısındaki suç dosyası bu çerçevede oldukça kabarıktır.

'80'li yılların başına ait bir tahmine göre. 194580 döneminde Asya. Afrika ve Latin Amerika'da siyasal çatışmalarda (devrimci süreçlerde. karşı-devrimci bastırma dönemlerinde ya da komşu devletlerarası bölgesel savaşlarda) toplam 25 milyon insan yaşamını yitirdi. İşte kapitalist dünya sisteminin savaş sonrası "istikrar"ının gerçek bilançosu! İngiliz emperyalizminin arsız sözcüsü Cecil Rhodes'in sözleri şöyleydi: "İç savaştan kaçınmak istiyorsanız. emperyalist olmak zorundasınız"! Emperyalist metropollerdeki "iç barış". dünyanın geri kalan bölgelerindeki bir kanlı kırım ve azgın sömürüden besleniyordu.

Burjuva ideologların emperyalist metropollerdeki iktisadi gelişme ve iç barıştan hareketle kapitalizmin ebedi istikrarını kutsadıkları tarihsel dönem. Asya. Afrika ve Latin Amerika'da. kapitalist dünya sisteminin bu "çevre" kuşağında. gerçek bir devrimler dönemi. 1949'da büyük Çin Halk Devrimi ile başlayan sarsıntı. '50'li. '60'lı ve '70'li yıllar boyunca üç kıtada yankılanarak sürdü. Milli kurtuluş devrimleri ve halk devrimleri birbirini izledi. Çok sayıda ülkede güçlü halk hareketleri ve devrimci hareketler şekillendi. Emperyalist sömürgeciler zorla çıkarılıp atıldıkları yerler dışında. daha ince yöntemlerle ikame etmek üzere giriştikleri dekolonizasyon hareketine tam da üç kıtayı sarmış bu devrim cereyanının

baskısıyla başvurmak zorunda kalmışlardı.

Nedir ki, sosyalizm cephesindeki olumsuz gelişmeler, sömürge ve yarı-sömürge halklarının savaş sonrası döneme damgasını vuran bu devrimci kaynaşmalarının yaratabileceği tarihsel etkiyi büyük ölçüde sınırladı. Bugün artık emperyalist sistem bu devrimlerin yarattığı sarsıntıyı atlatmış, kendisine acı yenilgiler tattıran devrimlerin sonuçlarını büyük ölçüde etkisizleştirmiştir. Fakat yine de bu, bu olayların büyük tarihsel anlamını ve önemini azaltmaz.

20. yüzyıla ve emperyalizm aşamasına geçişle birlikte artık bir dünya sistemi haline gelmiş bulunan kapitalizm, İkinci Dünya Savaşı sonrasında, kendi içinde yoğunlaşan ve evrensel düzeyde yaygınlaşan büyük bir gelişme yaşadı. Dünyanın bağımlı ülkelerden oluşan geri bölgeleri de bu gelişmeden paylarını değişik oranlarda aldılar. Bu bölgelerde kapitalist iktisadi ilişkiler büyük bir ilerleme gösterdiler. Fakat bunun bağımlı ülkeler halkları için toplumsal faturası son derece ağır oldu. Bu halklar, kendi burjuvazileri ile emperyalizmin ortaklaşa sürdürdüğü ağır bir kapitalist sömürü ile dizginsiz bir siyasal baskının çarkları arasında ezildiler. Açlık, yoksulluk, hastalık, konutsuzluk, işsizlik gibi toplumsal felaketler muazzam boyutlara ulaştı ve sürekli hale geldi.

Dünya Bankası'nın 1978 rakamlarına göre bu ülkelerde 800 milyon insan mutlak yoksulluk içinde yaşamaktaydı. Özellikle '70'li ve '80'li yıllarda, bizzat emperyalist ekonomi ve finans kuruluşlarınca yürütülen, kapitalist dünya ekonomisinin yaşamakta olduğu bunalımın ağır sonuçlarını bağımlı ülkelere ihraç etmeye dayalı politika ve uygulamaların bir sonucu olarak son on yılda katmerleşen sömürü koşullarında, bu rakam şimdilerde bir milyarın çok çok üzerinde olmalıdır. Afrika'da "gıda kıtlığı"ndan değil, bizzat kapitalizmin ürünü yoksulluktan milyonlarca insan açlıktan ölüyor (hergün 43 bin kişi!). Asya ve Afrika'da her dört kişiden biri yetersiz

beslenme içinde. BM Ekonomik Komisyonu'nun Latin Amerika ile ilgili yakın yıllara ait verilerine göre, bu kıta nüfusunun yüzde 35'i (her üç kişiden biri!) "mutlak yoksulluk" içinde yaşamaktadır. Bir başka kaynağa göre, "Üçüncü dünyada çocukların ölüm oranı 1570'lerin Avrupa'sı ile karşılaştırılabilir düzeydedir." Hiç değilse çocukların yaşama olanağı sahasında metropollerini ile bağımlı bölgeleri arasına beş asırlık bir mesafe koymayı başaran bir "müreffeh" sistem işte günümüzün kapitalizm gerçeği! Asya, Afrika ve Latin Amerika'daki açığizli işsizler sayısı ise yüzmilyonlarla ifade edilebilecek düzeydedir.

Tüm bu toplumsal felaketlere sahne ülkeler, öte yandan emperyalist silah tekelleri için muazzam bir pazar durumundadırlar. Yalnızca Ortadoğu ülkeleri, son on yılda, 220 milyar dolarlık silah satın almış bulunuyorlar. Halkların yoksulluğu ve acıları pahasına yürütülebilen bu aşırı silahlanma, içte toplumsal huzursuzlukları ve devrimci gelişmeleri dizginlemek, dışta ise bizzat emperyalistlerce kışkırtılan komşu devletler arası gerici anlaşmazlıklarda üstünlük sağlamak içindir.

Emperyalist ülke burjuvazileri ise yaşamakta olan bunalımın asıl yükünü bağımlı ülkelere aktarmak, bunalımı aşmayı bu yolla kolaylaştırmak gayretindedirler. "İstikrar politikaları", yeni uluslararası işbölümüne "yapısal uyum programları", bu amaçla empoze ediliyor. Borç düzeninin işleyiş biçimi buna hizmet edecek şekilde düzenlenmiş bulunuyor. Bağımlı ülkelerin sürekli büyüyen dış ödemeler dengesindeki açıklar, ticaret hadleri, yüksek faiz politikaları, korkunç oranda düşürülen ücretlerle yaratılan "ucuz emek cennetleri"nde gerçekleştirilen aşırı kâr oranları, tüm bunlar bunalım koşullarında bu aynı amaca hizmet ediyor. Emperyalist metropollerin bu yolla bunalımı atlatıp atlatmayacakları ayrı bir sorun. Ama tam da bu yolla geri ülkelerin sorunlarını

katmerleştirdikleri ve böylece devrimci patlama ögelerini çoğalttıkları hemen hemen kesindir.

Emperyalist merkezler sistemin bu çevre bölgelerine şimdilerde artan bir ilgi göstermektedirler. Bu yalnızca bunalımın yıkıcı etkilerini bu ülkelere fatura etmek isteğinden gelmiyor. Bununla da bağlantılı bir ikinci temel neden, emperyalistler arasında kızışmakta olan rekabet ve hegemonya mücadelesidir. Doğallıkla bağımlı ülkeler, iktisadi ve politik etki alanları olarak bu rekabetin konusudurlar.

Bir üçüncü neden, Doğu Bloku'nun çöktüğü koşullarda ve son Körfez krizi örneğinde görüldüğü gibi, bölgesel sorunlara şimdilik bir karşı gücün engelleyici rekabeti ile karşılaşmaksızın serbestçe müdahale olanağına kavuşmuş olmalarıdır. Bu, önümüzdeki dönemde dünyanın değişik bölgelerine, bugün içinse özellikle petrol bölgesi ve bir devrimci kaynaşmalar kuşağı olan Ortadoğu'ya yönelik müdahale, işgal ve savaş eğiliminde hızlı bir artış demektir. Bu emperyalizmin klasik sömürgeci yöntemlere açık bir dönüşüdür ve devrimci süreçlere karşı bu yöntemlere özellikle başvurulacaktır. Kendi içinde şimdiden belirgin rekabet ögeleri taşıyor olsalar da, "yeni dünya düzeni"ne bu geçiş aşamasında Batılı emperyalistler bu tür müdahaleleri henüz birlikte ve koordinasyon halinde gerçekleştiriyorlar.

Söz konusu ilginin son bir nedeni ise, özellikle bazı ülke ya da bölgelerin sistemin zayıf halkaları oldukları konusunda emperyalist merkezlerin net bir fikre sahip olmalarıdır. Çağdaş kapitalist dünya öylesine içiçe geçmiş ve küçülmüştür ki, devrimleri engelleme, devrimci süreçleri durdurma politika ve planları artık emperyalist merkezlerde hazırlanıyor ve ilgili ülkelerin burjuvazisiyle işbirliği içinde uygulanıyor.

Kapitalist dünya sisteminin çevre bölgelerindeki kapitalist gelişme, yarattığı tüm felaketli sonuçlarla, sürekli bir toplumsal istikrarsızlığın ve kaynaşmanın zeminini hazırlamış bulunuyor.

Bu ülkelerde sınıf çelişkileri keskindir ve sınıf çatışmaları sert biçimler içinde cereyan etmektedir. Burada dünya devrim süreci bakımından önemli olan bir nokta var. Yüzyılın ilk yarısından farklı olarak, bugün bu ülkelerin büyük bir bölümünde, bu çelişki ve çatışmalar artık modern sınıfsal bir karakter kazanmışlardır. Bu olgu bu ülkelerdeki toplumsal gelişme düzeyi ile bağlantılıdır. Tüm çarpıklıklarıyla birlikte bu ülkelerde artık esas olarak modern kapitalist ilişkiler egemen hale gelmiştir. Asya ülkelerinin büyük bir bölümünde, Latin Amerika'nın ise hemen tamamında, bu özellik çok belirgindir. Özellikle “orta kuşak” olarak tanımlanan bağımlı ülkelerde kapitalist gelişmede büyük mesafeler alınmış, bu ise ortaya safları sürekli kalabalıklaşan güçlü bir işçi sınıfı çıkartmıştır. Kentlerde ve kırlarda biriken muazzam yoksul ve yarı-proleter katmanlarla birlikte düşünüldüğünde, bu toplumsal olgu, bu ülkelerde proleter devrim için son derece güçlü bir toplumsal zemin anlamına gelmektedir.

20. yüzyıla geçişle başlayan, özellikle de ‘50’li ve ‘60’lı yılları saran milli kurtuluş hareketleri dalgası, ‘70’lerdeki son devrimlerle genel olarak noktalandı sayılır. Kapitalist dünya sisteminin bu çevre bölgelerinde artık yeni bir dönem başlamıştır. ‘80’li ve ‘90’lı yıllar bir geçiş ve mayalanma evresi sayılabilir. Yeni yüzyıla birlikte bir devrimci kaynaşmalar ve devrimler dönemine girilmesi kaçınılmazdır. Toplumsal sınıf ilişkilerinde meydana gelen köklü değişim ise, birçok ülkede yeni kaynaşmaların artık proletarya eksenli ve toplumsal karakterde yaşanmasını olanaklı ve kaçınılmaz kılmaktadır. Bunun güçlü belirtileri şimdiden var. Bu ülke devrimcilerinin yeni hareketlilikler döneminde kendi misyonlarını başarıyla oynayabilmeleri ise, bu temel tarihsel değişimi hesaba katma yetenekleriyle sıkı sıkıya bağlantılı olacaktır.

Ekonomileri sürekli ve yapısal bir kriz içinde bulunan,

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://raney.org>

‘70’li ve ‘80’li yıllarda muazzam boyutlar kazanmış dış borçların pençesinde kıvranan bir kısım “orta kuşak” ülkeler (bunlara Türkiye de dahil), bugün dünya kapitalist sisteminin hassas ve zayıf halkaları durumundadırlar. Çelişkilerin birikip çeşitlendiği, yoğunlaşıp keskinleştiği, patlama öğelerinin sürekli çoğaldığı alanlardır bu ülkeler. Hemen tümü de tam bir çıkmazın içerisinde dirler. Sınırlı olan iç pazar olanaklarını tükettikten sonra ve iç pazara yönelik üretimin ekonomide yarattığı yapısal sorunları (döviz sorunu, ödemeler dengesi, büyüyen dış borçlar, teknolojik gerilik vb.) sözde aşmak üzere, dış pazarlara yönelmiş bulunuyorlar. Dış pazarlar ise kıran kırana bir rekabetin alanlarıdır ve bunalım koşullarında daha da daralmış bulunuyorlar. Bu güçlükler karşısında ellerindeki tek silah düşük ücretli işgücüdür. Düşük ücret ve ucuz maliyet yoluyla rekabette üstünlük ve yabancı sermayeyi ülkeye çekmek için elverişli bir durum demektir. İşçi sınıfının yaşam koşullarını açlık sınırına düşüren ve toplumda servet-sefalet kutuplaşmasını muazzam boyutlara vardırın bu politikadır ki, bu ülkelerde sınıf çelişkilerini keskinleştirmekte, toplumsal hareketlilikleri körüklemekte, patlayıcı öğeleri çoğaltmakta, onları kapitalist dünya sisteminin zayıf halkalarına dönüştürmektedir. Bu ağır toplumsal sonuçlara karşın, bu ülkeler uluslararası pazardan ekonomilerini rahatlatacak bir pay da alamamakta. ödendikçe çoğalan kısır bir borç döngüsünün kısılcından kurtulamamaktadırlar.

Tek gerçek alternatifleri bir toplumsal devrim olan bu ülkelerin birinde ya da birkaçında bu tür bir devrimin gerçekleşmesi, dünya devrimci sürecine büyük bir itilim kazandıracaktır. Gelişmişlik düzeyleri, güçlü proletaryaları, dünya kapitalist hiyerarşisindeki özel konumları, bu ülkelerde gerçekleşecek devrimlere kapitalist sistemin hem metropollerini hem de geri bölgelerini etkileme olanağı vermektedir.

Bilindiği gibi, ağır toplumsal sorunlar bu ülkelerde sık sık askeri biçimler de kazanan baskıcı-faşist rejimlere yolaçmaktadır. Bu ise paradoksal bir biçimde, burjuva siyasal gericiliğin belli kesimlerine “demokrasi mücadelesi” ya da zaman zaman “demokrasiye geçiş” manevralarıyla toplumsal muhalefeti düzen içinde tutmak olanağı veriyor. Bu ülkelerin yaşadığı tarihsel değişimi gözden kaçırıp “demokrasi mücadelesi” eksenine dayalı bir perspektifin tuzacağına düştükleri ölçüde, devrimci hareketlerin önemli bir kesimi de bu gerici manevraya dolaylı bir katkıda bulunmuş oluyor.

Bu nedenledir ki, bu ülkelerin devrimci olanaklarını isabetli bir biçimde ele almak ve doğru bir çizgide değerlendirebilmek, dünya devrimci hareketinin ve sürecinin geleceği bakımından son derece önemlidir.

Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa, dünya politikasının yakın gelecekteki seyri bakımından önem taşıyan bir öteki ülkeler kuşağıdır. Doğu Avrupa’daki yozlaşmış bürokratik rejimlerin çöküşü ve Sovyetler Birliği’ndeki değişim süreçleri, bu ülkeler kuşağını sonu belirsiz ve gitgide şiddetlenen bir kargaşaya itmiş bulunmaktadır. Bu ülkelerde sınıfsal, ulusal, dinsel bir dizi karmaşık çelişki içiçe ya da yanyana hareket halindedir. Balkanlar, Kafkasya, Baltık ülkeleri, dünyanın sayılı kriz bölgeleri arasına girmiş bulunuyorlar. Bu ülke emekçileri bürokratik rejimlerin yarattığı siyasal cendereden kurtulmak isterlerken bu kez acımasız bir kapitalist sömürünün çarkları arasına girmişlerdir. İşsizlik, hayat pahalılığı, sosyal kazanımların tasfiyesi, işçi sınıfının ve emekçilerin yaşam koşullarını hızla kötüleştirmektedir. Sovyetler Birliği’nde daha şimdiden güçlü ve politikleşme eğiliminde bir işçi hareketi var. Bu süreç bu ülkeler işçi sınıfına ve emekçilerine kapitalizmin ne olduğunu “kendi öz deneyimleri” ile gösterdiği ölçüde, zamanla kitle hareketinde

devrimcileşmenin de önü açılacaktır. Yozlaşma süreçlerinin yarattığı bilinç bulanıklığının olumsuz etkisi ne olursa olsun, sosyalist geçmişin tarihsel mirasına ve anılarına sahip bu ülke işçi sınıflarının muhtemel bir yeniden devrimcileşmesi, Avrupa işçi sınıfı üzerinde sarsıcı bir etkiye yolaçacak ve dünya devrimci hareketine yeni bir güç katacaktır.

Türkiye'nin de içinde yer aldığı Ortadoğu ise, bizzat emperyalist sözcülerin ifadesiyle, "bir istikrarsızlık kuşağı"dır. Çok çeşitli çelişkilerin birleştiği, kesiştiği, içiçe geçip yumaklaştığı bir kaynaşma alanıdır burası. Emperyalist stratejistlerin bu bölge üzerine sürekli kafa yormaları, emperyalist diplomasinin bu bölge üzerinde yoğunlaşması, emperyalizmin muazzam askeri güçlerini işgal ve müdahale için bu alanda mevzilendirmesi, emperyalist siyasal rekabetin kendini öncelikle bu alanda göstermesi kuşkusuz tüm bunlar rastlantı değildir. Bunun açıklaması, dünyanın iktisadi ve siyasal bakımdan en stratejik alanlarından biri olan Ortadoğu'nun, buna karşılık kapitalist dünya sisteminin en istikrarsız ve hassas bir bölgesi olmasıdır.

Bölgenin hemen tümünde emperyalizme ve işbirlikçi rejimlere karşı büyük bir kitlesel muhalefet mevcuttur. Dinci ve milliyetçi akımlar tarafından yanlış yönlere kanalize ediliyor olması, bu muhalefetin temel zaafıdır. Özellikle islami akımlar bu potansiyeli geriye dönük süreçlerin dayanağı olarak değerlendirmede bugün için önemli bir başarı gösteriyorlar. Devrimci ya da sosyalist akımlar ise şimdilik bir hayli zayıftır. Büyük gelişme olanaklarına sahip Türkiye ve Türkiye Kürdistanı devrimci hareketi, bunun dikkate değer bir istisnasıdır. Ortadoğu'daki devrimci olanakların geleceği, Türkiye ve Kürdistan'daki devrimci süreçlerin geleceği ile yakından bağlantılıdır. Türkiye'nin güçlü ve modern işçi hareketi potansiyeli, tüm bölge için büyük şans sayılmalı. Türkiye devriminin sorunlarına bu çerçeveden bakılmalıdır.

Sonuç olarak; burjuva ideologların büyük spekülasyonlara konu ettiği 1989. tarihin değil, yalnızca bir dönemin sonunu işaretliyor. İnsanlık yeni bir döneme girmiştir. Yeni dönem, yeni bir devrimler dönemi olarak tarihe geçecektir; nesnel olgular buna işaret ediyor. belirtiler bunu gösteriyor.

Mart 1991

(EKİM 1. Genel Konferansı metnidir...)

Dünyada durum: Her alanda istikrarsızlık

(Parça)

Bugünün uluslararası durumuna genel bir istikrarsızlık egemendir. Artık genel kabul gören bu olguya burjuva dünyasının getirdiği popüler bir açıklama var. Buna göre, İkinci Dünya Savaşı sonrasında oluşmuş uluslararası statüko '89 çöküşüyle ani bir biçimde son bulunca, kaçınılmaz olarak bugünkü istikrarsızlığı doğurmuştur. Taşıdığı kısmi gerçeklik payına rağmen, bu açıklama temelde kaba bir manipölasyonun ifadesidir.

Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa'daki çözülme ve dağılmanın tüm uluslararası ilişkileri temelden sarstığı elbette bir gerçektir. Bu gelişmeler savaş sonrasında ilişki ve kurumlaşmalarında köklü bir altüst oluşu beraberinde getirmiştir. Ne var ki söz konusu açıklama, istikrarsızlık olgusunun kapsamını büyük ölçüde daraltmakla kalmamakta, fakat çok daha önemli olarak, onun emperyalist dünya sisteminin kendi yapısından kaynaklanan öze ilişkin nedenlerini

de gizlemektedir.

Bugünkü istikrarsızlığın temelinde, kapitalist dünya ekonomisinin tümünü saran bunalım ile emperyalistler arasında kızışan rekabet vardır. Bunların ikisi de, başlangıç noktaları olarak, ‘89 çöküşünü neredeyse 20 yıl öncelemektedir. ‘70’lerin başından beri süregelen bir genel durgunluğun son yıllarda ağırlaşmasında ifadesini bulan ekonomik bunalım, ‘89 çöküşünden tümüyle bağımsızdır. ‘89 çöküşü, tersine, eski Doğu Bloku pazarını Batı kapitalizmine sınırsız ölçüde açarak, olsa olsa bu bunalım üzerinde hafifletici bir rol oynayabilirdi. Aynı şekilde, emperyalist kampın yaşadığı bugünkü iç bölünmenin kökleri de, ABD’nin İkinci Dünya Savaşı sonrasında kurduğu mutlak hegemonyanın sarsılmaya başladığı ‘70’li yılların başına kadar uzanır. Şu farkla ki, Doğu Bloku’nun varlığı emperyalistler arası rekabeti büyük ölçüde iktisadi sahaya hapsetmekteydi. Böylece onun serbestçe gelişmesini, politik ve askeri alanlara yayılmasını dizginlemekteydi. ‘89 çöküşü işte bu sınırlamaya artık bir son vermiş oldu. Emperyalistler arası çelişki ve çatışmaların serbestçe gelişmesinin önünü açtı.

Bu temel olguların mantığı ve süreç içindeki seyri komünistler tarafından belli vesilelerle incelenmiştir. (Bkz. Bugünün Dünyası: Süreçler ve Eğilimler, *Değerlendirme ve Kararlar* içinde, Eksen Yayıncılık, *Dünyada “Yeni Düzen” ve Ortadoğu*, Eksen Yayıncılık). Bu nedenle burada kendimizi daha çok bazı güncel sonuçların özet bir sunuluşuyla sınırlayacağız.

Ekonomik bunalım ve emperyalist “cephe gerisi”nde sorunlar

Kapitalist dünya ekonomisinin İkinci Dünya Savaşı’nı izleyen yıllarda girdiği uzun süreli büyüme, ‘70’li yılların

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranter.org>

başından itibaren yerini halen sürmekte olan uzun süreli bir durgunluğa bıraktı. Yaklaşık 20 yıldır bunalım içindeki emperyalist ülke ekonomilerine bu süre boyunca kronik bir işsizlik ve enflasyon eşlik etmektedir. Bunalıma ve sonuçlarına rağmen, gelişmiş kapitalist ülkelerde ekonomik büyüme döneminde sağlanmış “iç barış”ta son birkaç yıla kadar önemli bir değişiklik yaşanmadı. Emperyalist burjuvazi kendi işçi sınıfını belli çıkışlar dışında genellikle sükunet içinde tutmayı başarabildi.

Bunda sınıf üzerinde kurulan ideolojik ve örgütsel denetimin yanı sıra, iki önemli olanak büyük bir rol oynadı. İlkin, bu 20 yıl içinde emperyalist burjuvazi, özellikle İMF reçeteleri ve soyguncu borç mekanizmaları yoluyla, krizin yıkıcı yüklerini geri ülkelere aktarmayı başardı. İkinci olarak ise, ilkinin de sağladığı kolaylıklarla, işçi sınıfının uzun yıllar süren geçmiş mücadeleleriyle kazanılmış sosyal kazanımlarına (sosyal güvenlik mekanizmalarına) fazlaca dokunulmadı. Bu ikisi birarada emperyalist ülkelerde işçi sınıfının bunalımın etkilerini derinden hissetmesini engelleyip geciktirdi.

Fakat son yıllarda bu durumda önemli değişiklikler var. Bunalım giderek ağırlaşmakta, işsizlik yeni boyutlar kazanmaktadır. Emperyalist burjuvazi bunalımın yüklerini bağımlı ülkelere aktarma çabasını bütün gücüyle halen de sürdürmektedir. Ne var ki bu kendi başına artık yeterli olmadığı için, fatura gitgide büyüyen ölçülerde metropol ülkeler işçi sınıfına çıkarılıyor. Doğu Bloku’nun çöküşünün verdiği rahatlık ve sosyalizmi bir alternatif olmaktan çıkardığına duyduğu kesin inançla, emperyalist burjuvazi kendi işçi sınıfının sosyal kazanımlarına genel bir saldırıyı başlatmış bulunuyor. İşsizlik artarken ücretler düşüyor, sosyal haklar sürekli budanıyor, sosyal sorunlar büyüyor, yoksulluk yaygınlaşıyor. Doğal olarak da bu gelişmeler, kapitalist metropollere, birkaç on yıldır egemen olan “sosyal barış”ı

hızla aşındırıyor. Çalışan kitlelerin yaşam düzeyi sürekli kötüleşirken, bu, sınıf çelişkilerinin keskinleşmesinde ve kitle hareketinin büyümesinde, özellikle de grev hareketinin birkaç on yıldır görülmemiş boyutlar kazanmasında ifade buluyor.

Emperyalist burjuvazi “cephe gerisi”nde artık eskisi kadar rahat değil. Batı ve Güney Avrupa’da son yılların en olağan görüntüleri haline gelmiş kitlesel protestolar ve grevler bir yana; sosyal mücadeleler bakımından geleneksel durgunluğuyla övünen ABD’de bile artık “sorun” var. Los Angeles isyanı bu sahte cennetin barındırdığı derin toplumsal sorunların bir ilk dışavurumu olmuştur ve rejimin egemenlerini derin kaygılara boğmuştur. Şüphe yok ki uzun “sosyal barış” döneminin ardından gelen bu gelişmeler henüz başlangıç halindedir. Protestolar hükümet politikalarını hedef alıyor olmakla birlikte eylemlere egemen bilinç bugün için son derece zayıftır. Burjuvazinin işçi sınıfı üzerindeki ideolojik ve örgütsel denetimi, bu gelişmelere bağlı olarak belli ölçülerde yıpranmakla birlikte, halen sürmektedir. İşçi sınıfı saldırıya konu olan kendi sınırlı hak ve kazanımları dışındaki bütün bir sorunlar alanında hala da kendi burjuvazisine tabidir. İnsanlığın beşte dördü demek olan bağımlı ülkeler halklarının sorunlarına, acılarına ve sefaletine genel bir ilgisizlik içindedir.

Yine de, uzun durgunluk yıllarının ardından gelen bu hareketliliğin, zaman zaman açık politik biçimler kazanan bu protestoların, Batı işçi sınıfı hareketinde ileri sıçramanın bir ilk belirtisi olması muhtemeldir. Tekeller, sınıfın istemlerini karşılamamak, dahası, mevcut kazanımları budamak politikasında ısrarlılar. Ekonomik bunalım ve sertleşen uluslararası rekabet koşullarında bu onlar için bir zorunluluktur. Bu, çelişkilerin gitgide keskinleşmesini doğuracaktır.

Bugün için “cephe gerisi”nde emperyalist burjuvazinin en büyük avantajı, devrimci hareketin çılızlığı, devrimci bir

sınıf öncüsünün yokluğudur. Birçok ülkede devrimci hareket küçük, dağınık ve perspektif yönünden bulanık önemsiz çevrelerden ibarettir. Canlanan kitle hareketinin bu küçük çevrelerin büyümesi ve güçlenmesi bakımından ne gibi sonuçlar yaratacağını ise zaman gösterecektir. Önderlik boşluğu bugün burjuvazi için en büyük avantaj olmakla kalmamakta; daha bir de o, faşist hareketi kullanarak, kitlelerin en geri kesimlerinin hoşnutsuzluğunu saptırmaya, düzen için yeni bir kuvvet kaynağı haline getirmeye çalışmaktadır.

Emperyalist cephe için bölünme

Emperyalist cephe gerisinde emek-sermaye çelişkisi sertleşirken, emperyalist cephenin kendisinde ise iç bölünme derinleşmekte, rekabet keskinleşmektedir. Bu iki olgu birarada emperyalizmin onulmaz çelişkilerinin iki temel görünümüdürler. Bugün kapitalist gelişme üretici güçlerin muazzam bir büyüme düzeyinde ifade bulmaktadır. Emek üretkenliği olağanüstü artmış, kapitalist toplumlar muazzam bir zenginlik birikimi oluşmuştur. Fakat buna rağmen bu gelişmenin onmilyonlarca insan için yarattığı sonuç, sürekli büyüyen bir işsizlik ve sürekli kötüleşen yaşam koşulları olmaktadır. Teknolojik gelişme, kapitalist mülkiyet ilişkileri koşullarında, bilinen geleneksel rolünü oynamaktadır. İşsizler ordusunu çoğaltmakta, kâr oranlarını düşürerek bunalımlar yoluyla da sonuçta çalışan sınıfların yaşam koşullarını kötüleştirilmektedir.

Öte yandan, üretici güçlerdeki aynı muazzam gelişme sayesinde bugün dünya alabildiğince küçülmüş, ulusların yaşamı çok yönlü olarak içiçe geçmiştir. Sermayenin uluslararasılaşması İkinci Dünya Savaşı sonrasında üretim süreçlerinin uluslararasılaşması düzeyine ulaşmıştır. Bu iktisadi temel, Batılı emperyalist güçlerin ABD hegemonyasındaki

siyasal ve askeri birliği ile de birleşince, emperyalist entegrasyon teorileri bir dönem solda bile yankısını bulabilmiştir.

Fakat gelişmeler, kapitalist ekonominin uluslararasılaşma alanında yaşadığı baş döndürücü gelişmeye rağmen, emperyalizmin doğasının değişmediğini, eşitsiz ve sıçramalı gelişme yasasının hükmünü sürdürdüğünü, emperyalist cephedeki bütünlüğün kendisine özgü koşulların ürünü bir geçici olgu olduğunu, çok geçmeden yeniden kanıtladı. “Tıpkı bunalımsız kapitalizm hayaline benzer bir biçimde, emperyalist dünyanın kendi i ilişkilerinde de bölünme ve çatışmaların artık son bulduğu, neredeyse ultra-emperyalist bir aşamanın ABD liderliğinde artık nihayet gerçekleştiği hayali egemen olmuştu ki, kapitalizmin nesnel yasaları ve kaçınılmaz çelişkileri bu alanda da kendini bütün kesinliğiyle göstermekte fazla gecikmediler. ” (*EKİM 1. Genel Konferansı/ Değerlendirme ve Kararlar*, Eksen Yay., s.75-76, Bkz. bu kitap içinde s.27)

Bu olgu daha ‘70’lerin başında belirmeye başladı. ABD’nin savaş sonrasında emperyalist dünya üzerinde kurduğu hegemonya ilk sarsıntılarını yaşamaya başlarken, onun dünkü uyduları Almanya ve Japonya, güçlenen iki emperyalist kuvvet olarak ekonomik planda kendilerini gösterdiler. Doğu-Batı kutuplaşmasının son bulduğu günümüzde bunlar artık kıyasıya bir rekabet içindeki rakip emperyalist kutuplar durumundadırlar. ‘70’li yıllarda daha çok iktisadi alanda süren bu rekabet, ‘80’li yıllarda buna ilaveten politik etki alanları mücadelesi biçimini almış, bugün ise tüm sahalara yayılmıştır.

ABD, uzun yıllar hegemonik bir g olmanın tüm avantajlarını kullanarak konumunu korumak istemektedir. Almanya liderliğindeki Avrupa Birliği’ni NATO ile, Pasifik’te bir güç alanı oluşturmak çabasındaki Japonya’yı ise “istikrarsız

alan” ilan ettiği bu bölgede askeri varlığını güçlendirerek kontrol etmek çabasındadır. Fakat bu çaba ABD’nin arzulanığı sonuçları yaratmaktan çok, açık ve örtülü emperyalist rekabeti krkleemektedir. Avrupa, ABD’nin askeri vesayetini kırmak için kendi ordusunu (Batı Avrupa Birliği) rgtlemeye başladı bile. Japonya’nın ise Pasifik bölgesindeki iktisadi ve politik nüfuzunu günden güne büyümektedir. Hırslı Japon emperyalistleri bunu askeri alana da yaymak için hummalı bir faaliyet yürütmektedirler. Emperyalistler arasında şiddetlenen rekabet günümüzde militarizme yeni bir ivme kazandırmaktadır. şimdi bu rekabete bir ucundan Rusya’nın da katılması, elişi ve çatışmalara olduğu kadar emperyalistler arası gruplaşmalara yeni boyutlar kazandıracaktır.

İçinde bulunulan genel ekonomik bunalımın da etkisiyle, emperyalistler arası iktisadi rekabet gitgide sertleşiyo. Dünya pazarının birliği bugün halen sürmekle birlikte eski uyumlu dönem artık son bulmuştur. Uzun pazarlık ve çekişmelerin ardından nihayet imzalanabilen serbest ticaret anlaşmalarına (GATT vb.) rağmen, korumacılık ve ticari bloklaşma doğrultusunda güçlü bir eğilim ve buna yönelik önemli adımlar var. Bu bloklaşma doğal olarak başa greşen emperyalist ülkeler etrafında oluşuyor. Almanya liderliğinde Avrupa Birliği ve EFTA, ABD liderliğinde NAFTA şimdiden var. Pasifik bölgesinde ise Japonya fiilen gerçekleştirdiği duruma bunlara benzer bir örgütlü biçim vermek niyetinde.

Ekonomik rekabet doğal olarak siyasi etki alanları mücadelesini de kızıştırıyor. Başa greşen emperyalist devletlerin ABD’nin askeri vesayetinden kurtularak kendi bağımsız güçlerini yaratmak, dahası bunu iktisadi kuvvetleriyle uyumlulaştırmak çabaları ise, ekonomik ve politik etkinlik mücadelesinin doğal bir uzantısı olarak çıkıyor ortaya. Askeri alanda, bugün vesayetten kurtulmak ve bir dengeleyici karşı güç oluşturmak amacıyla atılan adımlar yarım, emperyalist

rekabetin daha farklı bir aşamasında, bizzat bu rekabetin en etkin aracı olarak rol oynayacaktır. Emperyalist dünyanın iç ilişkilerinde bugün yaşanan süreç, militarizmin tırmanmasını kaçınılmaz kılacak tarzda seyretmektedir. Militarizmin tırmanması doğrultusundaki her gelişme ise, her zaman emperyalist savaş tehlikesindeki bir büyümeyi beraberinde getirir.

Üretici güçlerdeki gelişmenin üretim süreçlerini uluslararasılaştırdığı, yani aynı malın üretiminin değişik safhalarının değişik kıtalarda gerçekleştirilmesini olanaklı hale getirdiği bir gelişme aşamasında, emperyalist çıkar çelişkileri ve çatışmaları dünyayı yeniden birbiriyle dış dış rekabet halindeki iktisadi ve ticari bloklara bölüyor. Emperyalist cephe kendi içinde derinlemesine bölünüyor, gruplaşıyor ve kutuplaşıyor. Tüm bunlar, pazarlar ve nüfuz alanları için şiddetli rekabetin emperyalizmin öze ilişkin bir niteliği ve sistemin temel çelişmelerinden biri olduğunu tüm açıklığı ile yeniden kanıtıyor.

Bağımlı ülkeler dünyası: Sürekli istikrarsızlık

Emperyalist metropollerde az çok sakin ve barışçıl olarak yaşanan ikinci emperyalist savaş sonrası dönem, kapitalist dünyanın bağımlı ülkelere oluşan çevre bölgelerinde sonu gelmez toplumsal ve siyasal çalkantılara sahne oldu. Emperyalist metropollerin ekonomik istikrar ve “iç barış”ı yaşadıkları bir dönemde, bağımlı ülkeler devrimci ve karşı-devrimci gelişmeleri içiçe besleyen sürekli bir bunalım içindeydiler. Birinciler yaşadıkları rahatı, kuşku yok ki bu ikincilerin çektikleri acılara ve yoksulluğa borçluydular aynı zamanda.

‘70’li yıllardan itibaren kapitalist dünya ekonomisini saran genel bunalımdan itibaren ise, kapitalist dünyanın

çevre bölgelerinin acıları ve yoksulluğu iyice katmerleşti. IMF “istikrar politikaları” ile büyük borç patlamaları son 20 yıla damgasını vurdu. Bu, kapitalist metropollerdeki ekonomik krizin yüklerini bağımlı ülke halklarına ödetmenin etkili bir mekanizması işlevi gördü. Ekonomik faturanın siyasal yüzünde ise darbeler, askeri rejimler, beyaz terör ve gerici bölgesel çatışmalar vardı.

Bugün durum daha da kötüdür. Ağırlaşan ekonomik bunalım ile emperyalistler arasında kızıışan etki alanları mücadelesi, halklara daha ağır bir ekonomik yük ve daha büyük acılar olarak yansımaktadır. Ne var ki, emperyalist soygunun ve iktisadi bunalımın bağımlı ülkelere çıkardığı fatura artık bu ülkelerin kaldıramayacağı sınırlara gelip dayanmıştır. Üzerinde çokça tartışılan borç krizinin gerisinde bu gerçek yatmaktadır. Öte yandan, NAFTA’nın yürürlüğe girdiği 1 Ocak 1994 tarihine denk getirilen ve tüm dünyada büyük yankılar yaratan Chiapas Ayaklanması, halkların ağırlaşan bu köleliğe karşı yeni bir başkaldırı döneminin ilk işaretlerini vermektedir.

Yine de bugün halen dünya ölçüsünde örgütlü devrimci mücadele süreçleri her zamankinden daha zayıf, emperyalist dünya gericiliği ise duruma egemen olmak anlamında her zamankinden daha güçlüdür. Bu ‘89 çöküşünün ve onun dünya ölçüsündeki etkilerinin yarattığı geçici bir durumdur, fakat yine de açık bir gerçektir. Devrimciler bu gerçeği yüreklilikle karşılamak durumundadırlar.

Tam da bu olgu nedeniyle ki, emperyalist gericilik, dünyanın çeşitli bölgelerindeki şu veya bu soruna klasik sömürgecilik dönemlerine has en kaba yöntemlerle müdahale edebilmek cüretini kendinde bulabilmektedir. Bir yandan bunu “insani yardım”, “barış”, “istikrarı sağlama”, “iç savaş engelleme” ve tüm bu amaçlar doğrultusunda “BM hukukunu uygulama” kılıfları içinde şirin göstermeye ve meşrulaştırmaya

çalışmakta, fakat öte yandan da “sömürgeciliğin rönesansı” üzerine arsız ve küstahça konuşabilmektedir.

Emperyalist gericilik bugünkü gücünü, aynı zamanda, mevcut devrim odaklarını etkisizleştirmek, sistem için tehlike potansiyeli taşıyan sorunlara kendi çözümünü dayatmak doğrultusunda kullanmaktadır. Nikaragua, El Salvador ve Kamboçya’nın ardından Güney Afrika ve Filistin’deki son gelişmeler, emperyalist gericiliğin bu alandaki başarısının örnekleri oldular. Küba, Kuzey Kore, Peru, Filipinler ve Kürdistan’da ise ezmeyi ve ehlileştirmeyi amaçlayan kuşatmalar halen sürüyor.

Güncel gerçeği yüreklilikle karşılamak, fakat aynı zamanda geleceği de devrimci bir iyimserlikle ele almak durumundayız. Emperyalizm bunalım içindedir; kendi iç çelişki ve çatışmaları derinleşmektedir; “cephe gerisi”ndeki eski rahatını da artık kaybetmiştir. Los Angeles isyanı ile Chiapas Ayaklanması, derindeki gerçeğin, sistemin biriktirdiği patlayıcı madde stoklarının yüzeye vuran ilk dalgalarıdır.

Ekonomilerindeki yapısal kriz tabanı üzerinde sürekli bir toplumsal istikrarsızlık ve kaynaşma içinde olan “orta kuşak” ülkeleri, sistemin en zayıf halkalarıdır. Kapitalist gelişmede önemli mesafeler almış ve ortaya nispeten güçlü bir işçi sınıfı ile yarıproleter ve işsiz yığınlardan oluşan büyük bir emek ordusu çıkarmış bu ülkelerde, dünya gericiliği önemli sorunlarla yüzyüze kalacaktır. Komünistler, 1991 yılı başındaki değerlendirmelerinde, bağımlı halklar dünyasının 20. yüzyıl bilançosunu özetlerken, şunları söylemekteydiler:

“20. yüzyıla geçişle başlayan, özellikle de ‘50’li ve ‘60’lı yılları saran milli kurtuluş hareketleri dalgası, ‘70’lerdeki son devrimlerle genel olarak noktalandı sayılır. Kapitalist dünya sisteminin bu çevre bölgelerinde artık yeni bir dönem başlamıştır. ‘80’li ve ‘90’lı yıllar bir geçiş ve mayalanma evresi sayılabilir. Yeni yüzyılla birlikte bir devrimci kaynaşmalar ve

devrimler dönemine girilmesi kaçınılmazdır. Toplumsal sınıf ilişkilerinde meydana gelen köklü değişim ise, birçok ülkede yeni kaynaşmaların artık proletarya eksenli ve toplumsal karakterde yaşanmasını olanaklı ve kaçınılmaz kılmaktadır. Bunun güçlü belirtileri şimdiden var. Bu ülke devrimcilerinin yeni hareketlilikler döneminde kendi misyonlarını başarıyla oynayabilmeleri ise, bu temel tarihsel değişimi hesaba katma yetenekleriyle sıkı sıkıya bağlantılı olacaktır.” (EKİM 1. Genel Konferansı/Değerlendirme ve Kararlar, Eksen Yay., s.88, Bkz. bu kitap içinde s.42-43)

(Bu metin "Dünya ve Türkiye: Durumdan Çizgiler..." başlıklı yazının ilk bölümüdür...)

Kızıl Bayrak

(Sayı:1, 115 Haziran '94)

Körfez'de emperyalist savaş

Dünyada “yeni düzen” ve Ortadoğu

Irak'ın Kuveyt'i işgali ve ilhakı ile başlayan, ABD önderliğindeki emperyalist güçlerin Ortadoğu'yu fiilen işgal ve abluka altına almasıyla süren olaylar zinciri, tüm dünyada “Körfez krizi” olarak isimlendiriliyor. Yakın tarihte örneği çok görülen benzer olayları, meydana geldiği bölge ya da ülke ismiyle nitelemek bir alışkanlık olmuştur. Bu ilk bakışta, söz konusu olayların nedenleri, niteliği, kapsamı, etkisi ve sonuçlarıyla ilgili olarak coğrafik bir sınırlılığını akla getirebilmektedir. Oysa dünya bugün öylesine küçülmüş ve bin bir biçime bürünen emperyalist egemenlik ise öylesine gelişmiştir ki, en sıradan bölgesel olaylarda bile tüm emperyalist ve gerici güç odakları doğrudan taraftır ve dolaysız olarak olayların içindedir. Böyle olduğu içindir ki az çok ciddi her bölgesel olay, hemen ve kolayca dünya ölçüsünde etkisi ve

sonuçları olan genel bir krize dönüşebilmektedir.

Yine de, haftalardır tüm dünyanın değişmez gündemi olmaya devam eden son Körfez krizi, yakın tarihteki benzerlerine göre etkisi ve sonuçları bakımından en önemlisi ve en şiddetlisi olmuştur. Bunun nedenlerini bu son krizin kendine özgü koşullarında aramak gerekir.

Körfez krizinin ayırdedici özellikleri

Her şeyden önce son kriz, Ortadoğu gibi gerek kapitalist dünya ekonomisi ve gerekse emperyalist dünya egemenliği bakımından son derece kritik iktisadi ve politik özellikler taşıyan, tam da bu nedenle, ABD emperyalizmi tarafından yıllar önce ve açıkça “yaşamsal çıkar” alanı ilan edilen bir bölgede meydana gelmiştir. Bu kuşkusuz başlıbaşına önemli bir faktördür. Irak gericiliğinin saldırgan eyleminin petrol kaynakları üzerinde denetim kurmak ve bölgede siyasal ve askeri nüfuzunu genişletmek amacına yönelik olması, buna karşılık bölgedeki emperyalist çıkarların ise bu tür girişimlere tahammülsüzlüğü, bu faktörün önemini artırmaktadır.

Bununla birlikte bu sonuncusu bölgede bugüne dek meydana gelen tek kriz olmadığına göre, ona kendine özgü karakterini veren ek nedenler olmalıdır. Bu nedenler, Doğu Avrupa’da geçen yıl yaşanan politik çöküntünün ve Sovyetler Birliği’nin ise artık kaderini ve çıkarlarını Batı emperyalizmiyle birleştirmesinin ardından, dünyada ortaya çıkan yeni güç ilişkileri ve Malta’da ilk adımları atılan “yeni dünya düzeni” ile bağlantılıdır. Körfez krizi, bu yeni dönemde ortaya çıkan, yeni konumları ve ilişkileri sınama olanağı doğuran, “yeni dünya düzeni” için atılacak adımların gündeme girmesine de vesile olan ilk ciddi olay olmuştur. Bu ona kendine özgü karakterini veren ikinci bir

temel faktördür.

Bu ikinciyile de bağlantılı olan bir üçüncü faktör ise şöyle ifade edilebilir. Yakın geçmişte, bu tür bölgesel krizlerin oluşmasında ve şiddetlenmesinde süper devletler arasındaki çelişki ve çatışmaların, siyasal nüfuz alanı için yürütülen mücadelenin belirgin bir rolü olurdu. Kriz ilgili bölgeye özgü nedenlerle ve bizzat bölge ülkelerinin etkinlikleriyle meydana geldiğinde bile, çok geçmeden ABD ve Sovyetler Birliği arasında bir çatışma alanına dönüşürdü. Son kriz ise doğrudan Irak gericiliğinin kendi bölgesel yayılma girişimleriyle başlamış ve ABD ile Batılı emperyalistlerin bölgeyi işgal ve abluka altına almasıyla şiddetlenmiştir. Artık Varşova Paktı yoktur ve Sovyetler Birliği karşı kutupta değildir. Çünkü en yakın müttefiklerinden Irak'ın yanında ve ABD ile karşı karşıya değil, tersine, ABD'nin yedeğinde ve Irak'ın karşısındadır. Irak'ın gemlenmesinde ve emperyalist dünya düzeninin Ortadoğu'daki ortak çıkarlarının korunmasında, Batılı emperyalistlerle tutum ve davranış birliği içindedir. Bu konum değişikliği, paradoksal bir biçimde krizi ağırlaştıran bir etkide bulunmaktadır. Zira kendilerini dizginleyen güçlü bir rakipten kurtulmuş olmanın rahatlığı ve pervazsızlığıyla ABD'nin ve öteki Batılı emperyalistlerin Ortadoğu'daki askeri girişimleri, Körfez krizini şiddetlendiren asıl etken durumundadır.

Tüm bu kendine özgü özellikleri ve koşullarıyla son Körfez krizi, emperyalist dünyanın bugünkü temel gerçeklerinin, başlıca güçler arasındaki yeni ilişki ve çelişkilerin, çeşitli emperyalist ve gericici mihrakların bugünkü konum ve tutumlarının netleşmesinde, kısaca "yeni dünya düzeni"nin anlaşılmasında önemli olanaklar sunmaktadır.

Emperyalist dünyada "yeni düzen"

Doğu Avrupa'nın çöküşü ve ona denk getirilen Malta Zirvesi sonrasında başlayan "yeni dünya düzeni" tartışmaları, Körfez kriziyle birlikte yeni boyutlar kazanmış bulunuyor. "Yeni dünya düzeni" Batılı ve Sovyet sözcülerinin ortaklaşa kullandıkları bir kavram. Buna göre; artık Doğu-Batı bölünmesi anlamını yitirmiş, NATO-Varşova kutuplaşması bu ikincisinin fiilen çöküşüyle son bulmuş, bunlara eşlik eden soğuk savaş da böylece sona ermiştir. Dün bu kutuplaşma ve savaşa göre oluşan dünya ilişkiler sistemi ve davranış biçimleri bugün kökten değişikliğe uğramıştır. Evrensel barış ve işbirliğine dayalı yeni bir düzen, bu gelişmelerin ortaya çıkardığı yeni bir ihtiyaçtır. ABD ve Sovyetler Birliği'nin görüş ve davranış birliği, bu yeni düzenin temellerini atacak, dün "soğuk savaş disiplini" ile korunan dünya barışı ve istikrarının yeni dönemdeki temeli ve güvencesi bu yeni dünya düzeni olacaktır.

Yaşadığımız günlerin moda kavramına atfedilen anlam kabaca budur.

Burada gerçek ile aldatıcı propaganda içiçedir. Doğu Avrupa ve Sovyetler Birliği'nin Batı'yla bütünleşmesi temelinde Doğu-Batı bölünmesinin anlamını tümüyle yitirdiği, Varşova Paktı'nın fiilen çökmesiyle NATO-Varşova kutuplaşmasının son bulduğu, bu çerçevede soğuk savaşın sona erdiği, tüm bunlar açık gerçeklerdir.

Nitekim Körfez krizi bu gerçekleri bir kez daha doğrulamıştır. Dünün kudretli devleti Sovyetler Birliği, bu son derece ciddi gelişme karşısında bağımsız bir tutum ve politika geliştirme gücü bile bulamamış; Batı'dan alacağı rüşvet karşılığında, ABD ve NATO'nun Ortadoğu'daki saldırgan politika ve girişimlerinin basit bir onaylayıcısı durumuna düşmüştür. Malta Zirvesi'yle başlayan "yeni dünya düzeni" döneminde, Sovyetler Birliği'nin bu yeni düzenin şekillenmesindeki onursuz rolü aşağı yukarı bundan ibaret

kalmıştır. Kredi ve ekonomik işbirliği karşılığında ABD ve Batılı emperyalistlere siyasal ve askeri her türlü tavizi verebilmiştir.

ABD emperyalizminin küstah sözcüleri. bu gerçeği artık en ciddi tartışmalarda bile alaycı bir dille ifade etmekten kendilerini alamıyorlar. Körfez krizine ilişkin bir televizyon programında “Moskova sizce ikili mi oynuyor?” sorusuna. ABD eski Dışişleri Bakanı Alexander Haig’in cevabı şöyle olmuştur: “Hayır. bence Moskova bize yardımcı oluyor. Paramızı Ortadoğu’daki emperyalist eğilimlerimize göz yumabilecek kadar çok istiyorlar. Parayı elde etmek için de BM’de bizimle işbirliği yapıyorlar.” (*Cumhuriyet*. 29 Ağustos ‘90)

Sovyetler Birliği bugün eski etkinlik alanlarını haraç mezat satışa çıkarınış bir müflis tüccar gibidir. Malta’da Doğu Avrupa’daki çöküntüyü onaylamıştır. Küba ve Nikaragua’ya yardımı keseceğine söz vermiş ve sözünü de tutmuştur. Ardından 5 milyar DM kredi karşılığında Doğu Almanya’yı Batı Almanya’ya pazarlamış, askeri birlikleri Doğu Almanya’dan çekme karşılığında ise 12 milyar DM koparmıştır.

Bu yılın Temmuz ayında 7 en büyük emperyalist devletin Houston’da yaptığı zirve öncesinde Bush’a bizzat başvuran Gorbacov ekonomik yardım talep etmiş. fakat çoğunluk bu talebi “pazar ekonomisine yönelik köklü ekonomik önlemler alınması” şartına bağlayarak reddetmişti. Ortadoğu halklarını bir savaş tehlikesi eşiğine getiren Körfez krizi. Sovyet yönetimi tarafından bu yardımı elde edebilmeye uygun bir fırsat sayıldı ve ABD’nin tüm girişimlerine destek verildi. Ardından Helsinki buluşması gerçekleşti. ABD’nin saldırgan girişimlerine onay ve Ortadoğu’daki Sovyet etkinliğinden feragat karşılığında kredi ve ekonomik işbirliği sözü alındı. Bunu bizzat Bush dünyaya ilan etti.

Zirvenin hemen sonrasında Sovyet parlamentosuna sunulan

ve “pazar ekonomisine yönelik köklü ekonomik önlemler” içeren tasarıya bakılırsa, ABD emperyalizminin Ortadoğu’daki saldırgan girişimlerine Sovyetler’den aldığı tam desteği bedavaya getirdiği bile söylenebilir. Buna şaşmak için bir neden yok aslında. Zira emperyalist dünyanın Ortadoğu’da girişimlerini onaylamakla Sovyetler Birliği gerçekte kendi çıkarlarına ve ihtiyaçlarına uygun davranmıştır. Kapitalist dünyayla her alanda bütünleşmek hedefinde olan ve Batı emperyalizmini buna inandırmak için hiçbir fırsatı kaçırmayan Sovyet yönetiminin, Körfez krizini de böyle bir fırsat olarak değerlendirmesinden daha doğal ne olabilir?

Sovyetler Birliği’nin bu konumu ve tutumu, Körfez kriziyle daha da netleşen yeni dünya düzeninin temel gerçeklerinden biridir. Bu düzende Sovyetler Birliği’nin yeri, ABD ve NATO politikalarının basit bir eklentisi olmaktır. Henüz bu yeni düzene geçiş süreci içinde olduğu için, şimdilik bunun karşılığında dolar ya da mark olarak belli bir bedel ödenmektedir. Fakat Batılı emperyalistler için bu ödeme çok geçmeden bir zorunluluk olmaktan çıkacaktır.

Yeni dünya düzeninin bir evrensel işbirliği, barış ve istikrar dönemi olacağı ise işin aldatıcı propaganda yanı idi ve Körfez krizi bile bu iddianın kapitalist dünyanın kaba gerçekleriyle yalanlamasına yetti. Sovyet yöneticileri militarizmden arınmış bir kapitalizm ve saldırgan olmayan bir emperyalizmden sözederlerken hiç de hayal kurmuyorlardı. Kapitalizmin kaba gerçeklerini bilebilecek kadar bilgi ve tecrübe sahibi olarak onlar, hayal kurmuyorlardı; yalnızca Batı kapitalizmiyle bütünleşme çabalarını aldatıcı ideolojik motiflerle sarmalayarak, hayaller yayıyorlardı. Aldanmıyor, fakat yalnızca aldatıyorlardı. Perestroykanın başlangıç dönemlerinde buna ihtiyaçları vardı. Körfez krizi gibi olayların ardından artık bu ne mümkündür, ne de buna eskisi kadar ihtiyaçları var. Artık daha açık oynuyorlar. Şimdi onlar da,

hiç değilse şimdilik, dünyada barış ve istikrarı Amerikan emperyalizminin zorbalığına ihale etmiş bulunuyorlar.

Pax Americana! Dünyanın “yeni düzen”i şimdilerde bu anlama geliyor. Körfez krizinin şimdilik teyid eder görüldüğü gerçek de budur.

İkinci Dünya Savaşı'nın kapitalist dünyadaki tek gerçek galibi olan ABD, sahip olduğu muazzam ekonomik, politik ve askeri güçle uzun yıllar emperyalist dünyanın tartışmasız lideri kalmıştı. Kapitalist dünya ekonomisi için genel bir genişleme dönemi olan '50'li ve '60'lı yıllar, öte yandan, Japonya ve AET ülkelerinin eşitsiz ve sıçramalı gelişmelerine sahne oldu. '70'li yıllarda artık ABD'nin iktisadi alanda güçlü rakipleri konumuna ulaşan bu ülkeler, askeri ve siyasal planda henüz zayıf oldukları için, ABD'nin liderliğine tabi olmayı sürdürdüler. Bizzat ABD'nin körüklediği soğuk savaş ve Doğu-Batı blokları arasında sürmekte olan politik ve askeri rekabet, kendi aralarında sert bir iktisadi ve ticari rekabete girişmiş olan emperyalist devletlerin, politik ve askeri planda hala birlikte davranmalarını olanaklı kılıyordu. Aralarındaki çelişkileri bastırıyor, iktisadi rekabetin politik, giderek askeri biçimler almasını engelliyordu.

Doğu Avrupa'daki gelişmeler bu engelleri kaldırdı ve emperyalist dünyanın kendi iç çelişkilerini serbest bıraktı. Daha Doğu Avrupa'daki çöküntünün gürültüsü bile dinmeden, ABD'nin yakın dostu İngiliz burjuvazisinin temsilcileri, kendi NATO müttefikleri Almanya'yı “4. Reich”la itham edebildiler. Olanlar aslında, ABD'nin '70'lerden beri sürekli gerileyen ve zayıflayan liderlik konumunun artık kökten sarsılması anlamına geliyordu. Düne kadar güvence olan ABD vesayeti, özellikle Avrupa'da bundan böyle yalnızca bir yükü. Artık Pasifik'te Japonya, Avrupa'da yeniden birleşmiş Almanya vardı.

Doğu Avrupa'daki yıkılış, Fransa'nın tam desteğine sahip

olan Almanya'yı iktisadi ve siyasal bakımdan hızla güçlenen dev bir güç olarak sahnenin ön planına çıkarmaktaydı. Japonya, "Sovyet tehditi"nin ortadan kalktığı bir dönemde, son derece dikkate değer bir tutumla, iktisadi gücü ile politik ve askeri gücü arasında büyük bir uçurum olduğunu, bu duruma artık katlanamayacağını ilan edebilmekteydi. Düne kadar Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa karşısında emperyalist dünyanın siyasalaskeri birliğini simgeleyen NATO'da, bundan böyle "yeni düşman"ı tanımlamanın günlüklerinden sözedilmekteydi.

Ve aldatıcı propagandaya dönük yönü bir yana bırakılırsa, "dünyanın yeni düzeni" tartışmaları aslında emperyalist dünyanın serbest kalan bu iç çelişki ve çatışmalarını hiç değilse bir ölçüde sınırlayabilecek politika ve kurumları ortaya çıkarınaya dönük bir arayışı da ifade ediyordu.

ABD'nin hegemonik konumunu koruma kaygısı

Irak'ın Kuveyt'i işgaliyle başlayan Körfez krizi patlak verdiğinde emperyalist dünyada durum kabaca buydu. Emperyalist dünyadaki kısmi üstünlüğünü gitgide daha çok bir askeri süper devlet oluşuna borçlu olan ABD, fırsatı kaçırmadı. Körfez krizini bölgesel amaçları yanında, belki de ondan da çok, sarsılan liderliğini yeniden kabul ettirmek, hala emperyalist dünyanın ortak çıkarlarına bekçilik yapabilecek yegane güç olduğunu kanıtlamak için bir fırsat olarak değerlendirdi. Henri Kissinger, "Konu(nun) petrol değil soğuk savaş sonrası dünya istikrarı" ve ABD'nin buna ilişkin "rolü" olduğunu söylerken, ötekiler yanında bu amacı da tanımlamış oluyordu. Sonraki günlerde Kongre önünde yaptığı önemli konuşmada Dışişleri Bakanı James Baker da, ABD'nin Ortadoğu'ya askeri müdahalesinin genel plandaki

amaçlarından birini aşağı yukarı aynı şekilde tanımlamaktaydı.

Kendi karar ve inisiyatifiyle anında harekete geçerek bölgeye muazzam bir askeri yığınak yapan Amerikan emperyalizmi, politika ve girişimlerini öteki emperyalist mihraklara onaylatmakla kalmadı, ortaya çıkan mali faturanın bir kısmını da bunlar arasında paylaştırdı. Bir kez daha emperyalist dünyanın tartışmasız lideriymiş gibi hareket etti. Görünürde bu kendisi için büyük bir başarıydı. Ama bu görüntü yanıltıcıdır. ABD'nin bu aşırı inisiyatifinin kendisi bile güçlü görünmek kaygısından kaynaklanıyor ve gerçekte bir zayıflığı yansıtıyor.

Krizin tüm emperyalist dünyanın ortak iktisadi ve siyasal çıkarlara sahip oldukları çok hassas bir bölgede meydana gelmiş olması, öteki emperyalistlerin ABD'nin politika ve girişimlerine tabi olmalarını kolaylaştırmıştır. Ama her zaman ABD'nin yanında olan İngiltere ve Kanada sayılmazsa, ötekilerin bunu gönül rahatlığı ile yaptığı da söylenemez. Örneğin Fransa rahatsızlığını belli etmekten ve bazı farklı tavırlar almaktan geri durmadı.

Öte yandan, Fransa ve Almanya'nın özellikle krizin ilk günlerindeki temkinli ve mesafeli tutumu, ABD'nin tepkisine yol açtı. Amerikan tekellerinin sözcüsü *The Wall Street Journal*, ABD'nin birliklerini Avrupa'dan çekebileceği tehdidini, Avrupalılar için şu korkutucu kehanetlerle birlikte savurdu: "Bu durum, sadece Kuzey Amerika ile Avrupa'yı farklı güç bloklarına ayıran değil, Avrupa'nın da kendi içinde, NATO öncesi, Kıta'ya güç politikalarının egemen olduğu eski kötü günleri anımsatan bloklar ve ittifaklar olarak bölünmesine bile neden olabilecek siyasi parçalanmalara yol açabilir." Bu sözleri izleyen ve soğuk savaş izi taşıyan bir öteki tehdit ise şöyle: "Artık bir Sovyet tehdidinin olmadığı genel kabul görmektedir. Ancak Sovyet askeri gücü Berlin Duvarı ile birlikte çökmemiştir." (*Cumhuriyet*, 22 Ağustos '90)

Irak'ın ortak emperyalist çıkarlara zarar veren girişimlerini gemlemek; petrol kaynaklarını güvence ve denetim altına almak; bölgedeki tüm gerici rejimleri, krallıkları ve emirlikleri desteklemek ve yaşatmak; emperyalizmin bölgedeki ileri karakolu İsrail'i her yolla besleyip güçlendirmek; tüm bu amaçlara da hizmet etmek üzere, Irak'ın Kuveyt'i işgalini bahane ederek Ortadoğu'yu dört koldan askeri ablukaya almak; bazı Arap ülkelerini fiilen işgal etmek vb., tüm bunlar emperyalistlerin üzerinde kesin olarak görüş ve çıkar birliği içinde oldukları konulardır.

Ama bunca ortak çıkarın bu ölçüde çakıştığı Körfez krizinde bile, emperyalist dünya kendi iç çelişki ve çatışmalarını yaşamaktan, birlikte görünme çabalarına rağmen bunları dışavurmaktan geri duramamıştır. Bu olgu, yeni dünya düzeninin bir başka önemli ögesidir ve giderek daha belirgin yaşanacaktır.

Ortadoğu: Devrimimiz için stratejik anlamı

Kendilerine özgü nedenlerin de etkisiyle Kürt devrimcileri özellikle son on yılda Ortadoğu'daki gelişmelere yakın bir ilgi gösterdiler. Aynı şeyi Türkiye devrimci hareketi için söylemek olanaklı değil. Ortadoğu'ya olan ilgimiz Filistin sorununun çerçevesini, ancak son Körfez krizinde olduğu gibi çok sıcak olaylar meydana geldiği ölçüde aşabilmiştir. Oysa Körfez krizinin de gösterdiği gibi, Ortadoğu, belki coğrafik ölçülerle tam değil ama siyasal ölçülerle kesin olarak Türkiye, İran, Mısır, Kıbrıs ve tüm Kuzey Afrika'yı da kapsayan sanıldığından da geniş bir alandır. Bölge ülkelerindeki devrimci ve karşı-devrimci süreçler birbirleriyle yakından bağlantılıdır. Emperyalizmin bölgedeki toplam gücü ve faaliyetleri tek tek her ülkedeki devrim mücadelelerini

dolaysız olarak ilgilendirmektedir. Filistin'i işgal altında tutan siyonist İsrail, kuşku yok, emperyalizmin bölgedeki tüm devrimci gelişmelere karşı yarattığı bir ileri karakoldur.

Körfez krizi ve yol açtığı gelişmeler, Türkiye devriminin gerek imkanlarını, gerekse güçlüklerini ele alışıta yeni ufuklar açıyor önümüze. Kendi devrimimizi daha geniş bir siyasal ve coğrafik çerçevede düşünmek zorundayız. Türkiye devrimini Misakı Milli sınırlarından öteye düşünmediğimizi iddia etmek kendimize haksızlık etmek olurdu. Tersine biz, gerek engelleri gerekse devrimci sonuçları bakımından, onu hep evrensel bir çerçevede ele almaya çalıştık. Nedir ki evrensel çerçeve, adı üzerinde çok genel bir çerçevedir. Bu çerçeve içinde elbet öncelikle komşu ülkelerin, ama özellikle bir bütün olarak Ortadoğu'nun ayrı ve öncelikli yerini yeniden ele almalı, daha kapsamlı ve somut biçimde irdelemeliyiz. Son Körfez krizi gerek dünyanın gerekse Ortadoğu'nun sanıldığından küçük, çok daha içiçe olduğunu göstermiştir. Emperyalist dünya, strateji ve politikalarını geliştirirken, bölgeyi bir bütün olarak ele almakta; ilişki, uygulama ve düzenlemelerinde buna göre davranmaktadır.

Uluslararası sermaye cephesini Türkiye'den yarmak amacıyla ve çabasında olan bizler de bu gerçeği hesaba katmalı, emperyalizmin Türkiye'deki gelişmelere Ortadoğu çerçevesinden baktığını ve bakacağını, tepki ve tedbirlerini buna göre düşüneceğini gözönünde tutmalıyız. Bunun kendisi ise, doğal olarak, devrimimizin yalnızca güçlükleri bakımından değil, ama aynı zamanda olanakları bakımından da bölge düzeyinde ele alınmasını gerektiriyor.

Bu söylenenlere önemle şunu da eklemeliyiz: Türkiye devriminde Kürt sorununun tuttuğu özel ve önemli yer, Türkiye devrimi ile Kürdistan devrimi arasındaki güçlü ve koparılmaz bağlar, devrimimizin sınırlarını ve sorumlarını bir bakıma kendiliğinden Misakı Milli sınırları dışına taşıyor;

İran, Irak ve Suriye'deki devrimci süreçlere bağlıyor.

Dünya komünist hareketinin geçmiş süreçlerine bir bütün olarak bakıldığında, gerek iktidarı alına gerekse kuruluşu gerçekleştirme dönemlerinde, ama özellikle de bu ikinci dönemde, milli dar görüşlülüğün, bir tür ulusal bencillik olarak ifade edilebilecek milliyetçi eğilimlerin, komünist parti ve iktidarlara zaafa uğrattığı, enternasyonalist perspektif ve tutumlardan uzaklaştırdığı görülmektedir. Komünist hareketin yeniden dirilişi enternasyonalizmin her bakımdan en ileri düzeyde, en kapsamlı ve en derin anlamıyla canlanmasında da ifadesini bulmak zorundadır.

Devrimimizi daha geniş bir siyasal-coğrafik çerçevede ele almak ihtiyacı, proleter enternasyonalizmini de en tam ve en derin biçimiyle kavramayı ve uygulamayı yaşamsal önemde bir ilkesel sorun olarak koyuyor önümüze. Devrimimizin yalnız güçlüklerine ve olanaklarına değil, kazançlarına ve kayıplarına da Türkiye sınırlarını aşan bir perspektifle bakabilmeliyiz. Ulusal dar görüşlülüğün, ulusal içe kapalılığın ve bencilliğin her biçimine uzak durmalıyız. Geçmiş sosyalist pratiklere tahrip edici düzeyde bulaşmış milliyetçi eğilim ve tutumlara karşı kesin bir mücadele içinde olmalıyız.

Ortadoğu: Emperyalizm için stratejik önemi

Körfez krizi yeryüzünün Ortadoğu olarak adlandırılan bölgesinin olağanüstü önemini yeniden güncelleştirmiştir. Ortadoğu'nun bu önemi nerden gelmektedir? Doğal olarak ilk akla gelen petroldür. Bilinen petrol rezervlerinin % 66'sı bu bölgededir ve petrol kapitalist dünya ekonomisi için hala canalcı önemdedir. Bu bölgedeki az çok ciddi her olayın, dünya kapitalizminin nabzı borsalarda anında dalgalanmalara yolaşması bundandır. Ortadoğu petrolünün akışında ciddi bir

kesinti, dünya ekonomisinin felce uğramasına yetebilmektedir. Örneğin dünya kapitalizminin devlerinden Japonya, petrol ihtiyacının % 70'ini bu bölgeden sağlamaktadır. Bir bilgiye göre, esas ağırlığını Ortadoğu ülkelerinin oluşturduğu OPEC'in petrol arzını 1/4 oranında kılması bile, Batılı kapitalist ülkelerin mamul mal üretimini 2/3 oranında aksatmaya yetebilmektedir.

Kuşku yok, yüzyılın ilk yarısında İngiliz emperyalizminin, ikinci yarısında Amerikan emperyalizminin Ortadoğu üzerinde ekonomik, siyasal ve askeri tam denetim kurmak arzusu ve çabası, temelde bu bölgenin petrol hazinelerini barındırmasındandır. Bütün bir yüzyıl boyunca bölgede meydana gelen siyasal sorunların ve çatışmaların temelinde, son tahlilde petrol kaynaklarını denetim altında tutmak vardır.

Ama Ortadoğu aynı zamanda coğrafik konumuyla da son derece stratejik bir bölgedir. Üç kıtanın birleşme noktasıdır. Kara, deniz ve hava ulaşımı bakımından ayrı bir önemi vardır. Süveyş Kanalı'nı hatırlamak bile bu önemi anlatmaya yeter.

Ve bütün bu iktisadi ve coğrafik özellikleriyle birlikte bugünün Ortadoğu'su, denilebilir ki, bugünün dünyasının en istikrarsız bölgesidir. Ciddi ve çeşitli siyasal sorunların değişik biçimlere bürünen toplumsal kaynaşmalarla içiçe geçtiği, düğümlenip yumaklaştığı bir alandır.

Siyonizm belası bu bölgenin bağındadır; emperyalizm tarafından tepeden tırnağa silahlandırılmış siyonist İsrail bölge halklarının bağına saplı bir bıçak gibi durmaktadır.

Yeryüzünün en gerici ve çağdışı rejimleri sayılması gereken kukla Arap krallıkları ve şeyhlikleri petrol zenginliği üzerinde ve emperyalizmin her türlü desteğiyle bu bölgede hükmetmeye devam etmektedirler. Zenginlik ve safahat ile yoksulluk ve sefalet bu bölgenin koyun koyuna duran kaba gerçekleridir.

Gerek kendi aralarındaki anlaşmazlıklar, gerekse saldırgan

ve yayılmacı İsrail'in varlığı nedeniyle bu bölgenin ülkeleri sürekli silahlanmakta, bölgenin biricik zenginliği olan petrol geliri Batılı silah tekellerine akmaktadır. Ortadoğu yalnızca kârlı bir silah pazarı değil, aynı zamanda yeni model silahların sürekli olarak sıcak çatışmalar içinde denendiği bir savaş alanıdır da.

Tüm dünyaya malolmuş Filistin ve Kürt sorunları ile tüm dünyada yankılanan Filistin ve Kürt kurtuluş mücadeleleri bu bölgede yaşanmaktadır. Batı emperyalizmine karşı belli bir tepkinin ifadesi radikal islamcı akımların etkinlik alanı da bu aynı coğrafyadır. Çok karmaşık çıkarların düğümlendiği Lübnan iç savaşı yıllardır bu bölgede sürmektedir.

Dünyada emperyalizme karşı tepkinin ve anti-Amerikancı bilincin en yaygın ve kitlesel olduğu bir bölgedir Ortadoğu. ABD emperyalizminin akıl hocası Henri Kissinger'e göre dünyada komünist ideolojinin en çok "kabul gördüğü" coğrafya da Federal Almanya ile birlikte Ortadoğu'dur.

Son olarak, son otuz yılda iki devrimci yükselişe sahne olan ve tüm temel belirtileriyle devrime aday bulunan Türkiye de bu bölgededir ve bölgenin kilit ülkelerinden biridir.

Tüm bu özellikleriyle birarada ele alındığında, Batı emperyalizminin Ortadoğu'ya gösterdiği aşırı ilgi elbette kendiliğinden anlaşılır.

Bölgeyi "yaşamsal çıkar" alanı ilan eden emperyalizmin dünya jandarması ABD, yıllar önce bu bölge için bir Merkezi Komutanlık (CENTCOM) kurmuştur. Bu komutanlığın görevi, Amerikan Çevik Kuvveti'nin bölgede yürüteceği işgal, müdahale ve cezalandırma eylemlerini koordine edip yönetmektir. Bölgenin dört bir yanı en modern ABD savaş gemileriyle kuşatılmıştır. Nükleer cephanelikler de taşıyan ABD donanması Akdeniz, Kızıldeniz, Umman denizi ve Basra Körfezi'nde sürekli seyir halindedir. Her krizde yeniden açıkça görüldüğü gibi, Türkiye'deki Amerikan ve

NATO üsleri aynı zamanda Ortadoğu'ya yöneliktir. (Doğu Avrupa'daki gelişmelerden sonra bugün artık tümüyle Ortadoğu'ya yöneliktir).

Batı emperyalizmi, “yaşamsal çıkar”larını korumak için bölgenin en gerici ve çağdışı rejimlerini ayakta tutmaktadır. İsrail, Türkiye, Mısır, Suudi Arabistan Krallığı, Basra Emirlikleri, tüm bu siyonist, faşist, gerici, şeriatçı odakların arkasında Batı emperyalizmi ve onun jandarması ABD vardır.

Irak ve Kuveyt

Saddam Hüseyin rejimi gerici-sömürgeci bir diktatörlüktür. İçte baskıcı, dışta saldırgan ve yayılmacı bir tutum izlemektedir. Kürt halkının ulusal hakları için verdiği mücadeleyi ezmek için her yolu ve yöntemi denemiştir. Halepçe örneğinde görüldüğü gibi binlerce insanı bir anda yok edecek kimyasal kırım silahları kullanılmaktan bile geri durmamıştır. Aralarındaki tarihsel güvensizliğe ve gerici çelişkilere rağmen, sömürgeci Türk rejimiyle Kürt ulusunun kölelik altında tutulabilmesi için her türlü işbirliği ve dayanışmayı göstermiştir. (Bunu, Türk ordusunun “sınır ötesi” operasyonlarına serbestlik tanımaya kadar vardırırmıştır). 10 yıl önce bazı sınır problemlerini bahane ederek emperyalistlerin kışkırtma ve desteği ile komşusu İran'a saldırmış, 8 yıllık kanlı boğazlaşma yüzbinlerce insanın hayatına ve her iki ülkenin harabolmasına malomuştur. Buna rağmen Saddam rejimi, ilhak ettiği Kuveyt'in egemeni El Sabah ailesi başta olmak üzere, tüm gerici-Amerikancı Arap rejimlerinin de büyük mali destekleriyle savaştan dev bir askeri makina yaratarak çıkmayı başarmıştır.

Irak yıllardır Sovyetler Birliği ve Çin için olduğu kadar, başta Fransız ve Alman olmak üzere Batılı silah tekelleri için de kârlı bir silah pazarı olmuştur. Son on yılda silah alımı için 80 milyar dolar harcadığı söylenmektedir ve Irak gibi

küçük ve yoksul bir ülke için bu çok yüksek bir rakamdır.

Irak'ın yarattığı muazzam savaş makinası, Arap olmayan İsrail ve Türkiye gibi gerici-Amerikancı komşuları için olduğu kadar, bizzat bu makinanın yaratılmasına katkısı olan Arap Emirlikleri ve Suudi Krallığı için de bir korku ve tedirginlik konusu olmaktaydı. Bunda çok da haksız olmadıklarını bir gecede işgal ve ilhak edilen Kuveyt örneği gösterdi.

Kuweyt yapay ve kukla bir devlettir. Osmanlı İmparatorluğu döneminde Basra'ya bağlı olan bu toprak parçası, İngiliz emperyalizmi tarafından diğer bir çok emirlik ve krallık gibi amaçlı olarak ayrı bir devlet haline getirilmişti. Kuveyt'in de içinde bulunduğu bu krallık ve emirlikler, İngiliz ve Amerikan emperyalizminin petrol kaynakları üzerinde dolaylı denetimini olanaklı kılan yapay, asalak ve kukla devletlerdir. Dışta herşeyiyle emperyalizme bağlı bu rejimler, içte ilkel islami esaslara göre hüküm sürmektedirler. Bunların yıkılmaları ve tasfiye edilmeleri gerekiyor. Ama bu tarihsel görevin meşru sahipleri devrimci Arap halklarıdır, gerici Saddam rejimi değil. Bir İngiliz burjuva gazetesi Kuveyt'in ilhakı ardından şunları yazdı: "Kuweyt'in varolmaya hakkı yoktu. Ancak Irak'ın da onu yoketmeye hakkı yoktu". Bir burjuvanın kaleminden çıkmış olsa da durumun iyi bir formülasyonu sayılabilir bu sözler. Saddam Hüseyin rejiminin saldırgan ve yayılmacı emellerini ve girişimlerini mahkum eden bizler için, Kuveyt gibi yapay ve emperyalizmin kuklası sözde devletlerin egemenliğini ve toprak bütünlüğünü savunmak diye bir sorun yoktur. Bu iki farklı konu birbirine karıştırılmamalıdır.

Emperyalist saldırının çok yönlü hedefleri

Irak'ın Kuveyt'i işgal ve ilhakıyla başlayan Körfez

krizi. Amerikan ve Batılı emperyalistlerin bölgeye askeri bakımdan iyice yerleşmeleri için bulunmaz bir fırsat oldu. ABD Basra Körfezi'ne, Suudi Arabistan'a ve Birleşik Arap Emirlikleri'ne muazzam bir askeri yığınak yaptı. Bugün Basra Körfezi ve bu ülkeler fiilen emperyalistlerin askeri işgalindedir. Bu doğrultuda ilk ciddi adımlar İran devrimi sırasında ve sonrasında atılmıştı. İran-Irak savaşı sırasında bu adımlara yenileri eklendi ve son Kuveyt krizi bahane edilerek şimdiki duruma ulaşıldı.

Kuveyt krizinin en önemli sonuçlarından biri budur. Petrol akışını güvenceye almak, Kuveyt petrolünü Irak'a bırakmamak ve emperyalist çıkarlara dokunan Irak'ı gemlemek güncel ve geçici hedeflerdir. ABD'nin asıl hedefi, bölgede kendi istediği düzeni bu fırsatı değerlendirerek kurmak ve güvenceye almaktır. Bu düzeninin asıl hedefi ise, bölgedeki tüm devrimci süreçleri frenlemek ve felce uğratmaktır. Emperyalizm asıl tehlikenin bölgedeki devrimci kaynaşmalardan, başta Türkiye, Kürdistan ve Filistin devrimleri olmak üzere, Ortadoğu halklarının devrimci mücadelelerinden geldiğini biliyor. Ortadoğu'da "yeni bir güvenlik rejimi", "petrol NATO'su" vb. planların asıl hedefi bölge devrimleridir. ABD, kendi askeri varlığının yanı sıra, başta İsrail, Mısır ve Türkiye, bölgedeki tüm gerici rejimler arasında kurup kurumlaştırmayı hedeflediği işbirliği ile, Ortadoğu'da emperyalist egemenliği zayıflatabilecek her devrimci gelişmeyi boğmayı amaçlıyor.

Bu açıdan bakıldığında, son gelişmeler, ABD'nin bölgeye askeri bakımdan yerleşmesi ve bunu kalıcı hale getirmek istemesi, Türkiye devriminin kaderini çok yakından ilgilendiriyor. Türk burjuvazisinin olayların içine büyük bir hevesle ve tüm varlığıyla dalması, ABD'nin tüm saldırgan girişimlerini tereddütsüz desteklemesi, bu gerçeğin bilincinde olmasından da kaynaklanıyor. Bölgede emperyalist statüko pekiştiği ve geleceğe dönük olarak güvenceye alındığı

ölçüde. bunun kendi egemenliğinin de güvencesi olduğunun bilinciyle hareket ediyor. Türk burjuvazisi, Amerikan askeri varlığının bugün Kuveyt emiri ve Suudi kralı, yarınsa kendisi için kullanılacağını iyi biliyor.

Henri Kissinger'in sözlerini yeniden hatırlayalım: Konu petrol değil, soğuk savaş sonrası dünya istikrarı ve ABD'nin buna ilişkin rolüdür! ABD'nin resmi tutumun da dile getiren bu sözlerin bir anlamı, daha önce değindiğimiz gibi, emperyalist dünya karşısında liderlik iddiasıysa; bir öteki ve kuşkusuz asıl önemli anlamı ise, dünya halklarına karşı küstahça bir tehdittir. Amerikan emperyalizmi Kuveyt olayını, "soğuk savaş sonrası" dönemde dünya istikrarını nasıl sağlayacağı konusunda bir mesaj vermek üzere değerlendirdi. Kendisini ve genel olarak emperyalist dünyanın çıkarlarını ve "istikrarını" tehdit eden her gelişmeye karşı nasıl davranacağı konusunda uyarıcı ve "sarsıcı" bir örnek vermek istedi.

Bu tüm emperyalist mihrakların da eğilimine uygundu ve burjuva basını tarafından bilinçli olarak propaganda edilen bir tema oldu. Ne var ki bu Amerikan emperyalizmi (ve elbette tüm emperyalist dünya) için hiç de yeni bir davranış değildir. Tarihin kaydettiği en haydut devlet olan ABD, bugüne kadar da "dünya istikrarı"nı hep bu son örnekte sergilediği anlayış ve davranışlarla korumaya çalıştı. Zor, zorbalık, müdahale, hükümet darbeleri, saldırılar, işgaller, tüm bunlar onun dünya jandarinalığı süresince hep kullanageldiği yöntemler olmuştur. Doğu Bloku'nun çökmesi ve Sovyetler Birliği'nin teslim olması, olsa olsa bugüne kadar yapılanların daha kolay ve daha pervazsızca yapılabilmesi olanağı yaratmıştır, o kadar.

Emperyalist saldırganlığa "BM şemsiyesi"

Fakat yine de ABD'nin emperyalist haydutluk eyleminin

biçiminde yeni olan bir yan da var. Bu, bugüne kadar ABD adına, çok çok NATO adına girişilen saldırı ve müdahalelerin bundan böyle artık Birleşmiş Milletler adına, moda deyiimiyle onun “şemsiyesi” altında yürütülebilmesi olanağının doğmuş olmasıdır. Doğu-Batı bloklaşmasının son bulması ve Sovyetler Birliği’nin emperyalist Batı dünyasıyla bütünleşmesi, BM bünyesindeki bölünmeyi de sona erdirmiş, dünya devletlerinin bu ortak örgütü şimdilerde Amerikan emperyalizminin haydutça girişimlerine “uluslararası hukuk” kılıfı giydirilen bir platforma dönüştürülmüştür.

“Yeni dünya düzeni”nin bu bir başka yeni ve aslında son derece önemli ögesi, son Körfez kriziyle birlikte açıklıkla ortaya çıkmıştır. Bugüne kadar Birleşmiş Milletleri hiçe sayan, onun kararlarıyla kendini hiçbir şekilde sınırlamayan, “uluslararası hukuk”u kendi çıkarlarının gerektirdiği her durumda çiğnemeyi davranış biçimi haline getiren ABD, artık BM kararlarının savunucusu, gönüllü ve militan uygulayıcısı rolüne soyunmuştur. Kendi istek ve iradesini BM kararları haline getirmekte, sonra da “uluslararası hukuk” adına bunu uygulamaya girişmektedir. Emperyalizmin tüm akıl hocaları bu sahtekarca oyuna özel bir önem vermekte, ABD’ye “Birleşmiş Milletler şemsiyesi”ni en iyi şekilde kullanmasını hararetle tavsiye etmektedirler.

Emperyalist girişimleri Birleşmiş Milletler kararlarına dayandırmak, saldırganlığa ve savaş kışkırtıcılığına uluslararası hukuku korumak kılıfı geçirmek her halükarda tercih edilir bir durumdur ve büyük kolaylıklar sağlar. Ama krizin coğrafyası Ortadoğu’ysa eğer, kuşku yok bunun ayrı bir önemi var.

On yıllardır Ortadoğu’da sürdürülen emperyalist faaliyetlerin yanı sıra, siyonist İsrail’e verilen ve Filistin halkına büyük acılara malolan mutlak desteğin de özel etkisiyle, ABD emperyalizmi Arap halkları nezdinde önemli ölçüde teşhir olmuştur. Tüm Arap ülkelerinde anti-Amerikancılık çok güçlü

ve yaygın bir kitlesel eğilimdir. ABD'nin Ortadoğu'daki son politik ve askeri girişimleri bu eğilimi yeniden alevlendirmiştir. Bir çok Arap ülkesinde büyük antiAmerikan gösteriler yapılmaktadır. İşte ABD emperyalizminin gözde "stratejist"i Zbigniew Brzezinski'nin Körfez krizinin başlamasından birkaç hafta sonra yazdıkları:

"Krizde ABD'nin yanında yer alan bir Arap ülkesinin elçisiyle birkaç gün önce konuşuyordum. Bana ülkesinde yığınların Amerikan düşmanlığı ile kaynadığını söyledi. Amerikan aleyhtarlığı Arap dünyasına hızla yayılıyor. Mısır'da Hüsnü Mübarek, radikal akını karşısında giderek daha zor durumda kalıyor. Amerikan aleyhtarlığı Suudi Arabistan'da artıyor. Fas gibi bölgeye uzak bir ülkede bile Amerikan aleyhtarlığının güçlendiği gözleniyor." (*Newsweek*'ten aktaran *Cumhuriyet*, 26 Ağustos 1990)

Brzezinski'nin bu gözlemini, bu ve başka yazılarında, ABD'nin tek başına öne çıkmaması, "uluslararası toplumla ittifak halinde" (yani BM şemsiyesi altında!) hareket etmesi gerektiği, eğer böyle davranmazsa sorunun bir "Arap-Amerikan sürtüşmesi" görünümünü kazanacağı ve bunun ABD'nin Ortadoğu'daki yaşamsal çıkarları bakımından tehlikeli sonuçlar doğuracağına ilişkin öneri ve uyarıları izliyor.

Dolayısıyla "BM şemsiyesi", ABD emperyalizmini ve onun işbirlikçisi durumundaki gerici Arap rejimlerini Arap halklarının öfkesinden koruyabilecek bir kalkan olarak görülmektedir.

Büyüyen Amerikan karşıtlığı

ABD'nin Ortadoğu'daki son girişimleri Arap halkları arasında büyük ve heyecanlı tepkilere yol açmış, kitlelerin antiemperyalist bilincinde sıçramalar yaratmıştır. Bu tepkinin bugün için Irak gericiliği, Arap milliyetçiliği ya da çeşitli

islami akımlar tarafından yönlendiriliyor olması, bizi bu son derece önemli olguyu küçümseme hatasına düşürmemelidir. Gerek emperyalizmin Ortadoğu'daki "yaşamsal çıkarları" gerekse gerici işbirlikçi rejimler için önemli bir tehdit oluşturan bu olgu, emperyalizm ve işbirlikçi rejimler tarafından net olarak algılanmakta, onlar için önemli bir kaygı ve sıkıntı konusu olmaktadır. Olaylar gösteriyor ki ABD'nin Ortadoğu'daki pervasız girişimlerini bir ölçüde sınırlayan hiç de Saddam'ın savaş makinası değil, ama tam da Arap halklarının bu devrimci kaynaşmasıdır. Aynı hassasiyetin İran halkları arasında da güçlü ve yaygın olduğunu biliyoruz.

Bunun üzerinde önemle durmalıyız. Dünya devrimci süreçleri bakımından önem taşıyan bu olgunun, kuşku yok Türkiye devrimi için ayrı bir önemi vardır. Türkiye devriminin gelişme olanakları için olduğu kadar, yarınki muzaffer devrimin emperyalist kuşatma ve müdahaleler karşısında kendini savunabilmesi bakımından da İran ve Arap halklarının desteği yaşamsal önemdedir. Öte yandan, güçlü bir işçi hareketinin omurgasını oluşturacağı ve modern sosyalist düşünce ve akımların yönlendiriciliğinde gelişeceği şimdiden hemen hemen kesin olan Türkiye devrimi, Arap ve İran halklarının bugün için gerici milliyetçiler ya da islamcılar tarafından yönlendirilen ama özünde devrimci olan tepkilerinin bilinçli ve devrimci bir muhtevaya kavuşmasında, bölgedeki devrimci akımları ve süreçleri bu bakımdan kuvvetle etkilemede önemli olanaklara da sahiptir.

Bugün için, Arap halklarının yaşamakta olduğu antiemperyalist kaynaşmanın yarattığı siyasal olanakları en iyi şekilde kullanabilen Irak gericiliğinin, yarın ortamı oluştuğunda, elindeki savaş makinasını emperyalizmin hizmetinde ve tam da bu kaynaşmaların besleyeceği devrimci gelişmeleri boğmak için kullanacağından kuşku duyulmamalıdır. Bizzat Irak gericiliğinin kendi dünkü karşı-devrimci çizgisi

kadar, ilerici geçinen Suriye gericiliğinin geçmiş ve bugünkü davranış çizgisi de buna iyi bir örnektir. Dün Lübnan'da karşı-devrimci bir rol oynayan, Filistin halkına karşı Tel Zaatar katliamlarını gerçekleştiren Hafız Esat gericiliği, bugün ise ABD'nin bölgedeki emperyalist girişimlerini onaylamakta ve desteklemekte, onunla politik-askeri işbirliğine girebilmekte, Arap halklarının çıkarlarına açıkça ihanet etmektedir.

Siyonist İsrail olgusunun da etkisiyle, Arap BAAS rejimlerinin emperyalizmle zaman zaman belli çelişkileri olmuştur. Sovyetler Birliği'nin etkisi ve desteği sayesinde bu çelişkilerin uzun sürdüğü de görülmüştür. Fakat bölgedeki statükoyu tehdit eden her ciddi devrimci gelişme karşısında BAAS gericiliğinin emperyalizmle çıkar ve davranış birliği içinde hareket ettiği de yine olayların kanıtladığı bir gerçektir. Bu deneyimi gözönünde bulundurmak Ortadoğu'daki devrimci süreçlerin geleceği bakımından yaşamsal önemdedir.

Körfez krizi ve Türk burjuvazisi

Türk burjuvazisinin tutumuna gelince, son olaylar karşısında o, aslında 40 yıldır Ortadoğu'da emperyalizmin tam hizmetinde oynamakta olduğu rolün gereklerine uygun hareket etti. Ne var ki, bu sıcak vesileyle uşaklığını yeniden kanıtlamak için öylesine aşırı davranışlar gösterdi ki, uşakça sadakatin bu kadarına emperyalist efendileri bile şaşırdılar.

Bizim şaşmamız içinse herhangi bir neden yok. Tüm varlığı ile emperyalist dünyaya bağlı Türk burjuvazisi, kendine olan güvensizliğinin de etkisiyle, "iç ve dış tehditler" karşısında güvenliğini ve geleceğini tümüyle emperyalizme ipotek etmiştir. NATO'ya girebilmek için Kore'ye asker göndermiş, bu sadakatının karşılığı olarak, kuzeyde Sovyetler Birliği'ne karşı emperyalizmin bir ileri karakolu, güneyde Arap halklarına karşı emperyalizmin bekçi köpeği olma,

böylece de emperyalizmin koruyucu şemsiyesi altına girme olanağını elde etmiştir.

Kuzeydeki son gelişmeler bu alana dönük misyonunu ortadan kaldırdığı ölçüde, emperyalist dünya için vazgeçilmezliğini bütünüyle güneydeki petrol bekçiliği misyonu içinde göstermeliydi. Körfez krizi iyi bir fırsat oldu. Emperyalizme bu alanda verebileceği hizmetin azamisinde kusur etmedi. Tüm emperyalistlerin şaşkınlıkla karışık övgülerine muhatap oldu. *The Wall Street Journal* “Unutulan müttefik Türkiye” hakkında yazdığı yazıda, son Körfez krizinin, Türkiye’nin “eşsiz bir jeopolitik konuma” ve “büyük bir stratejik öneme” sahip olduğunu bir kere daha gösterdiğini vurguladı ve ekledi: “Türkiye Ortadoğu’nun modern dünyaya katılmasında anahtar rol oynayacaktır.” Bu “anahtar rol”ün modern haydutlar dünyasına Ortadoğu bekçiliği olduğuna kuşku yok. CIA’nın eski Ortadoğu dairesi sorumlusu Dr. Fuller, bu rolün ne olacağı konusunda biraz daha açık sözlü: “Önümüzdeki yıllarda daha istikrarlı değil, aksine daha istikrarsız olacak bir dünya için bu rol çok önemli.”

Türkiye bu rolü İsrail ve Mısır başta tüm bölge gericiliği ile sıkı bir işbirliği içinde oynayacaktır. ABD’nin Körfez krizi vesilesiyle bölgeye yığdığı muazzam askeri gücün gölgesinde gerçekleştirmeye çalıştığı “Petrol NATO”su, ya da örneğin, birbirine zincirleme bağlanacak olan bir dizi ikili antlaşmayla yaratacağı “yeni güvenlik rejimi” bu işbirliğinin kurumlaşmış biçimleri olacaktır. ABD’nin Ortadoğu’yu kuşatan donanması bu “yeni güvenlik rejimi”ni dıştan tamamlayacaktır.

Ekim

(Sayı: 36, Eylül ‘90)

Tüm emperyalistler Ortadoğu'dan defolsun!

Irak yönetiminin Kuveyt'i işgali ve ardından ilhakı, tüm emperyalist dünyayı ayağa kaldırdı. Haftalardır süren hummalı siyasal, diplomatik ve askeri trafiğe, sürekli artan bir savaş gerilimi eşlik ediyor. Emperyalist savaş makinası, emperyalist propaganda makinasının tam desteğinde, bütün azametiyle harekete geçirildi. Irak'ın saldırgan eylemi, Ortadoğu ölçüsünde bir emperyalist müdahale ve işgal için bulunmaz bir fırsat sayıldı. Sözde Kuveyt'in egemenliğini ve toprak bütünlüğünü savunmak ve Irak'ın yeni işgal girişimlerini engellemek adına, bölge halklarının iradesi ve çıkarları hiçe sayılarak, Basra Körfezi ve bazı Arap ülkeleri emperyalist haydutlar tarafından fiilen işgal edildi. Emperyalist dünyanın halihazırdaki jandarması ABD, bölgeye modern savaş teknolojisinin en ileri (demek oluyor ki en

imha edici) ürünlerinden oluşan muazzam bir askeri yığınak yaptı. Kendisine köpekçe bir itaat içerisinde bulunan Türk burjuvazisinin de tam desteği ile Türkiye de içinde tüm Ortadoğu'yu her an ateşe verebilecek büyük bir savaş atmosferi yaratıldı.

Tüm bunların sonucu olarak, başta bölge halkları, tüm dünya haftalardır emperyalist gerici propaganda tarafından bilinçli olarak körüklenen ve günbegün tırmanan bir savaş gerilimi ve tehlikesi içinde yaşıyor.

Emperyalist-gerici propaganda dünya ölçüsünde ağız birliği halinde, ABD'nin başını çektiği bu kaba saldırganlığı ve savaş kışkırtıcılığını, Irak Saddam rejiminin kötülükleri ve saldırganlığı ile gerekçelendirerek, haklı ve mazur göstermeye çalışıyor.

Gerçekte ise gerici-sömürgeci Irak rejiminin kötülükleri ve saldırganlığı tüm kapitalist-emperyalist dünyaya egemen kötülüklerin ve saldırganlığın yalnızca küçük bir örneğidir ve hiç de yeni değildir. Dün bu rejimi tam da bu özellikleri ile destekleyip besleyen, ona suç ortaklığı eden emperyalist dünyanın, bugün onun bu özelliklerini suçlayarak kendi şimdiki davranışlarını haklı göstermeye çalışması büyük bir yalan ve ikiyüzlülük örneğidir. Irak'ı İran'a saldırtan ve bu iki ülke halklarını 8 yıllık bir kanlı savaş içinde boğazlatan bu aynı emperyalist dünya idi. Irak'ın Kürt ulusu üzerindeki sömürgeci egemenliğine ve zulmüne karşı onyıllardır seyirci kalan, onu Kürt halkına karşı kullanılan kitlesel kırım araçlarıyla, bu arada kimyasal silahlar ile donatan, Sovyet yönetimi ile birlikte bu aynı emperyalist dünya idi. Halepçe'de 5 bin Kürdün Irak rejimi tarafından bir anda kimyasal silahlarla vahşice yok edilmesine seyirci kalan da bu aynı emperyalist dünya idi. Irak'ın bugün sahip olduğu savaş makinasını büyük kârlar karşılığında donatmak için birbirleriyle yarışanlar da yine bu aynı emperyalist

dünyanın hükümetleri ve bugün emperyalist dünya düzeninin korunmasında artık tamamiyle onlarla birlikte hareket eden Sovyet hükümeti idi.

Kapitalist-emperyalist dünya tam bir ikiye bölünmüş dünyasıdır. 5 bin Kürt kendi sattıkları silahlarla bir anda yok edildiğinde kılı kırkırdamayanlar, bir İngiliz casusu aynı kanlı rejim tarafından idam edilince hep birlikte ayağa fırlayabiliyorlar. Saddam yönetimini yok yere İran'a saldırtan ve 8 yıllık bir kan banyosunu büyük silah satışının tatlı kârlarıyla izleyenler, bu aynı yönetim yapay ve kukla bir devlete, Kuveyt'e saldırınca, uluslararası hukuk, ülkelerin egemenliği ve toprak bütünlüğü ikiye bölünmüşlüğü ile okyanuslar ötesinden gelerek bütün bir Ortadoğu bölgesini askeri abluka altına alabiliyorlar.

Emperyalizmin baştan başa bir saldırganlık, işgal, ilhak ve savaşlar silsilesi olan tüm tarihini bir yana bırakalım. Daha dün Lübnan'ı, Grenada'yı, Panama'yı işgal edenler, Filistin'i hala işgal altında tutanlar, Libya'yı bombalayanlar, Nikaragua'yı ablukaya alanlar, Arnavutluk ve Küba'da komplolar düzenleyenler, Romanya'da darbe tezgahlayanlar, dünyanın dört bir yanında bölgesel savaşlar kışkırtanlar, bugün Irak'ın kendilerinininkinin yanında son derece masum kalan saldırgan bir eylemi karşısında uluslararası hukuk yalanına sarılabiliyorlar.

Kapitalist-emperyalist dünya, tüm tarihsel olayların da kanıtladığı gibi, tam bir modern haydutluk dünyasıdır. Ona egemen olan ne uluslararası hukuk, ne de ülkelerin ve ulusların bağımsızlık ve egemenlik haklarıdır. Ona yalnızca çıkar ve güç ilişkileri egemendir. Bu dünyada orman yasaları geçerlidir. Temel yasa, kendi çıkarları uğruna gücü gücüne yetenedir.

Gerici Irak yönetimi de buna uygun davrandı, çıkarları gerektirdiği ve gücü yettiği için Kuveyt'i işgal ve ilhak

etti. Ama tam da bu yolla, dünya kapitalist ekonomisi için canalcı önem taşıyan bir bölgede emperyalist dünyanın ortak çıkarlarına aykırı bir eylemde bulunmuş oldu. Başını ABD'nin çektiği tüm emperyalist güçlerin bir anda askeri kuvvetleriyle bölgeye üşüşmeleri bundandır. Onlar kendilerine rağmen ve kendi çıkarlarına aykırı olarak statükoda hiçbir değişiklik yapılamayacağını göstermek istiyorlar. Yoksa, kendileri için çıkarlarına uygun bir yapay kukla devlet olmaktan öte bir anlam taşımayan Kuveyt'in sözde bağımsızlık hakkı onların umurunda bile değil. Kuveyt'in işgalini kınayanların kendileri, olayı bahane ederek bölgeyi işgal ve abluka altına aldılar. Kuveyt'in bağımsızlığını sözde savunanların kendileri, Irak'ın bağımsızlığını yok etmenin ve onu paylaşmanın, Ortadoğu haritasını yeniden biçimlendirmenin planlarını yaptıklarını gizlemek ihtiyacı bile duymuyorlar.

ABD emperyalizmi olayı tam bir kaba güç gösterisine çevirmiştir. Petrol bölgesini fiilen askeri işgal ve denetim altına almış, gerektiğinde ona fiilen el de koyabileceğini göstermek istemiştir.

Ama kuşku yok sorun petrolden de ötedir. Başta ABD, tüm emperyalist dünyanın bu bölgedeki gelişmelere aşırı hassasiyeti ciddi siyasal nedenlere dayanmaktadır. Ortadoğu dünyanın devrimci kaynaşmalarına sahne olan bir bölgesidir. Filistin, Kürdistan ve Türkiye devrimleri bölgede ve dünyada statükoyu bozacak, büyük sarsıntılar yaratacak dinamiklere sahiptirler. Irak işgalini fırsat bilen emperyalist dünya, bölgedeki siyasal ve askeri egemenliğini pekiştirerek devrimci gelişmeleri felce uğratmayı, İsrail, Türkiye, Mısır, Suudi Arabistan gerici ve işbirlikçi rejimlerini ayakta tutmayı amaçlamaktadır.

Sonuç olarak, Irak'ın yöresel bir saldırganlığı emperyalist dünyanın tüm ikiye yüz lüğünü sergilemekle kalmamış, onun çıkar ilişkilerine ve çatışmalarına dayalı gerçek özünü,

militarizm, saldırganlık ve savaş şeklindeki kaba gerçeklerini bir kez daha ortaya çıkarmıştır. Bu vesileyle, Gorbaçov'un sözcülüğünü yaptığı, militarizmden arındırılmış bir kapitalizm ve saldırgan olmayan bir emperyalizm gerici hayalleri de bir kez daha iflas etmiştir.

Dahası son olaylar, Sovyet yönetiminin, emperyalist dünya ile çıkar ve davranış birliği içinde olduğunu çıplak bir şekilde gözler önüne sermiştir. Onun sosyalizm yalanıyla maskelediği gerici konumunu açığa çıkarmıştır. Aynı şekilde Doğu Avrupa'daki çöküş ve Doğu-Batı kutuplaşmasının sona ermesine bağlı olarak, Birleşmiş Milletler'in de artık tümüyle emperyalist politikaların güdümüne girdiği görülmektedir.

Türk burjuvazisi olayların tüm seyri boyunca emperyalist dünyanın çıkarlarına, ihtiyaçlarına ve davranışlarına uygun hareket etti. Körfez bunalımını fırsat sayarak, emperyalist sistemin Ortadoğu'daki çıkarlarını kollamada iyi bir jandarma, bekçi köpeği olduğunu ve olabileceğini yeniden kanıtlamaya çalıştı. Bu aşırı uşakça tutumuyla emperyalist efendilerini bile şaşırttı. ABD emperyalizminden en sadık ve itaatkar "müttefik" payesi aldı.

Türk burjuvazisinin son olaylar karşısındaki bu tutumu bir raslantı değildir. Maceracı ya da dargörüşlü politikacıların hesapsız bir davranışı hiç değildir. Tersine belirgin ve anlaşılır nedenleri vardır. Türkiye'yi bir devrim ülkesi yapan nedenler ve olgular toplamında anlamak gerekir bunun izahını. İktisadi kriz ve çözümsüzlükler, ağırlaşan köklü toplumsal sorunlar, bu temelde gelişen işçi hareketi, emekçi sınıf ve katmanların artan ve eyleme dönüşen hoşnutsuzluğu, öne alınamayan Kürt kurtuluş hareketi vb...

İçte varlığını ve egemenliğini tehdit eden bu sorunlar ve çelişkiler büyüdüğü ölçüde, o bunları dışta çeşitli girişimlerle karartmak ve bastırmak arayışına girmektedir. Davranışının temelinde güçsüzlük, kendine güvensizlik ve geleceğine ilişkin

kaygılar vardır. Bu nedenle kaderini her yönüyle emperyalist dünyanın, özellikle de ABD'nin çıkarlarıyla birleştirmek, her türlü uşaklık karşılığında varlığını güvenceye almak ve emperyalist dünya için hayati önem taşıdığını göstermek istemektedir. Bu arada Ortadoğu'da emperyalizmin çıkarları doğrultusunda gerçekleştirilecek bir yeni düzenlemede kendisi için bazı ek kazançlar da ummaktadır.

Bu hesap ve kaygılarla hareket eden Türk burjuvazisi, daha dün Kürt halkına karşı suç ortaklığı ettiği Saddam Hüseyin'i bahane ederek, haftaladır Irak'a karşı kaba tahriklerle savaş kışkırtıcılığı yapmaktadır. Türkiye topraklarını emperyalizmin Ortadoğu'daki savaş hazırlıkları için bir askeri üsse çevirmiştir. Gerginliği körükleyerek, Irak'a karşı kışkırtıcı davranışlara girerek ABD'nin savaş planları içinde tüm varlığı ile yer alarak, Türk, Kürt ve Arap halklarını her an patlak verebilecek kanlı bir boğazlaşma içine sürüklemektedir.

Türkiyeli komünistler olarak tüm dünya kamuoyu önünde ilan ediyoruz: Emperyalizmin çıkarları ve Türk burjuvazisinin hain emelleri için girişilecek emperyalist bir savaşın kesin olarak karşısına dikileceğiz. Her yolu ve aracı kullanarak, işçi sınıfının ve emekçi yığınların emperyalizmin ve Türk burjuvazisinin gerici ve saldırgan savaş politikalarına alet olmasını engellemeye çalışacağız. Türk ve Kürt halklarının Arap halklarıyla hiçbir çelişkisi ve düşmanlığı yoktur. Tersine ortak düşmanları emperyalizm ve kendi gerici yönetici sınıflarıdır. Ortak çıkarları da bu ortak düşmanlara karşı birleşik bir devrim mücadelesinde yatmaktadır.

Savaşa karşı devrim mücadelesini yükseltelim!

Tüm emperyalistler Ortadoğu'dan defolsun!

Yaşasın Ortadoğu halklarının devrimci kardeşliği!

Kahrolsun kapitalizm, yaşasın devrim, yaşasın sosyalizm!

EKİM

(Ağustos 1990 tarihli açıklama)

Körfez’de emperyalist savaş

Körfez’deki savaş haftalardır bütün şiddetiyle sürüyor. ABD ve Batılı emperyalist müttefikleri bugüne dek Irak topraklarına 70 bin hava saldırısı düzenlediklerini ve 80 bin ton bomba yağdırdıklarını övünçle açıklıyorlar. Kullanılan bombanın daha şimdiden II. Dünya Savaşı’nda kullanılan toplam miktarı açtığı ve bu muazzam yıkıcı gücün yalnızca 17 milyonluk küçük bir ülkeyi hedef aldığı düşünülürse, sürmekte olan savaşın dehşeti daha iyi anlaşılır. “Kuveyt’in kurtarılması”nı başından itibaren yalnızca bir bahane olarak kullanan Batılı emperyalist koalisyon, savaşı, Irak’ın askeri gücünü kırmaktan da öteye, Irak halkına karşı barbarca yürütölen bir toplu cezalandırma eylemine dönüştürmüş bulunuyor.

Körfez savaşı çağdaş kapitalizmin militarist, saldırgan ve savaşçı doğasını yeniden ve en çıplak biçimiyle gözler önüne serdi. Bu, son bir kaç yıldır Sovyetler Birliği ve

Doğu Avrupa'daki değişimlere eşlik eden "barışçı", "uygar", "demokratik" kapitalizme dair gerici burjuva propagandasına büyük bir darbe olmuştur. Tonlarca bomba yalnızca Iraklı sivil halkın, kadınların ve çocukların tepesine değil, bu propaganda temalarının da üzerine yağıyor. Kapitalist emperyalizmin yüzyıllık çirkinliği bir kez daha bütün açıklığı ile ortaya çıkıyor. Bu gerçeği bilimsel ve tarihsel kanıtlarla hep vurgulaya gelen Marksizm-Leninizm'in gücü, canlılığı ve geçerliliği de böylece olaylarla yeniden yeniden kanıtlanıyor.

Sürmekte olan savaş tümüyle haksız, gerici ve emperyalist bir nitelik taşımaktadır. Emperyalist hükümetler ve destekçileri, savaşa varan olayların Irak rejiminin Kuveyt'i işgal ve ilhak eylemiyle başlamış olması olgusunu kullanarak, yürütülen savaşın emperyalist niteliğini ve amaçlarını gizlemeye çalıştılar. Muazzam gücü ve etkisi son savaş vesilesiyle bir kez daha açığa çıkan tekellerin denetimindeki kitle iletişim araçları, dünya işçilerine ve halklarına sürekli olarak "Kuveyt'in kurtarılması" yalanını yaydılar. Oysa bu kaba yalanın gerisinde, ABD önderliğindeki emperyalist dünyanın petrol bölgesi Ortadoğu'ya ilişkin hesapları durmaktadır. Savaş bu hesapların üzerine oturan politikaların bir uzantısıdır. Irak'ın askeri gücünü kırmak ve böylece Irak rejimine boyun eğdirmek, kapsamlı ve çok boyutlu bu hesapların unsurlarından yalnızca biridir ve hiç de esas olanı değildir.

Emperyalist devletler koalisyonu için esas sorun, stratejik ve "yaşamsal" bir çıkar bölgesi saydıkları Ortadoğu'ya dünyanın "yeni düzen"i çerçevesinde yeni bir "düzen" vermektir. Daha Körfez olaylarının ilk anından itibaren, sıradan insanı aldatmaya yönelik "Kuveyt'in kurtarılması" propagandasına, en yetkili ve etkili emperyalist sözcüler, ideologlar ve yazarlar tarafından sürdürülen Ortadoğu'nun "yeni düzeni" tartışmaları eşlik etti. (Savaş öncesinde ve savaş boyunca tüm diplomasi de bu sorun ekseninde yürüdü).

Bu ihtiyacın “Saddam gibi diktatörlerin hırsı”nı gemlemenin ötesinde nedenlerden kaynaklandığını açıkça ifade etmede de bir sakınca görmediler bu tartışmayı yürütenler.

Körfez olayları, emperyalist dünyanın Ortadoğu’yu yalnızca bir petrol bölgesi değil, aynı zamanda bir devrimci kaynaşmalar alanı, bir potansiyel devrim kuşağı olarak algıladığını, bunun önünü alacak politika ve planlarla hareket ettiğini de gösterdi. Savaştan kısa bir süre önce NATO Genel Sekreteri, Kuzey Afrika da içinde olmak üzere Ortadoğu’yu “bir istikrarsızlık kuşağı” olarak niteledi. Bunun toplumsal ve iktisadi sorunlardan kaynaklandığını açıkça belirtmekte de bir sakınca görmedi. Bunu NATO Başkomutanı'nın şu açıklaması izledi: *“İstikrarsızlık bölgesi barındırdığı stratejik kaynaklar bakımından NATO’nun güvenliğini tehdit edebilecek özellik gösteriyor. NATO üyeleri bu kaynaklara can damarlarından bağlıdır.”*

Sorun yeterince açıktır. Somut görünümüyle Batılı emperyalistler ile Irak rejimi arasındaki gerici çıkar çelişkilerinden doğmuş bulunan bu savaş, gerçekte emperyalizmin bölgedeki ortak çıkar ve kaygılarının ifadesi politikaların bir ürünüdür. Emperyalistler Irak’ı bahane ederek Ortadoğu’yu askeri abluka altına aldılar, bir kısım ülkeyi fiilen işgal ettiler. Irak’a karşı elde edecekleri bir zaferi ise, bölgedeki egemenliklerini yeni düzenlemelerle pekiştirmenin dayanağı yapmak istemektedirler.

Emperyalist koalisyon, Kuveyt’i bir fırsat sayarak ve Irak üzerinden, gerçekte bölge halklarına karşı savaşmaktadır. Bu savaş, petrol kaynaklarını elde tutma ve daha sıkı bir güvenceye alına savaşıdır; bu amaç çerçevesinde emperyalizmin bölgedeki askeri varlığını kalıcı ve meşru hale getirme savaşıdır. Bu savaş, emperyalizmin Ortadoğu’daki dayanaklarını, tüm işbirlikçi rejimleri (siyonizmi, krallık ve şeyhlikleri, gerici ve faşist rejimleri) ayakta tutma, güçlendirme savaşıdır; bu rejimleri

gerici siyasalaskeri paktlar içinde birleştirme savaşıdır. Bu savaş, muazzam bir güç gösterisiyle bölge halklarına gözdağı verme, yıldırma, emperyalist çıkarları tehdit eden devrimci gelişmelerin önünü kesme, devrim süreçlerini durdurma ve felç etme savaşıdır; Filistin ve Kürt sorunlarını emperyalist çıkarlar çerçevesinde bloke etme savaşıdır.

Kısaca bu savaş, emperyalizmin Ortadoğu'daki iktisadi, siyasal ve askeri varlığını koruma, yeni düzenlemelerle pekiştirme savaşıdır. Tüm bunların bir ifadesi olarak Körfez savaşı emperyalist, gerici, karşı-devrimci bir savaştır. Klasik yöntemlerle sürdürülen bir tür sömürge savaşıdır.

Bu savaşın kendine özgü bir görünümü, ortak emperyalist çıkarlar temelinde bir emperyalist koalisyon tarafından yürütülüyor olmasıdır. Fakat bu görünüm emperyalist dünyanın kendi iç ilişkilerinde yaşamakta olduğu derin değişiklikleri görmemizi engellememelidir. Emperyalist dünya cephesi dönülmez bir biçimde bölünmüştür ve başlıca güç odaklarının kendine özgü çıkarları hızla farklılaşmaktadır. Olayların daha başından itibaren ABD'nin gösterdiği aşırı inisiyatif, öteki emperyalist odakları emrivakilerle yüzyüze bırakma ve kendi politikalarının eklentileri haline getirme gayreti, düne kadar tartışmasız olan kendi liderliğini tehdit eden bu iç bölünmeye ve çıkar farklılaşmasına bir karşı tepki olarak değerlendirilmelidir. Görüntünün tersine, Körfez krizi ve onu izleyen savaş, bu çıkar farklılaşması üzerinde yükselen emperyalist rekabeti de ortaya çıkarmıştır. Tam da Ortadoğu'da nüfuz savaşı, tüm emperyalistleri Irak'a karşı ortak harekete zorlamıştır. Müdahalenin ve savaşın dışında kalmak, Ortadoğu'da nüfuz kurma ve petrol kaynaklarını denetleme çabası dışında kalmak olurdu. Dolayısıyla ve ilginç bir durum olarak, mevcut savaş, emperyalist rekabetin **aynı safta** çarpışma şeklinde yaşanan bir biçimine sahne oluyor. Ortadoğu halklarına ve bölgedeki devrimci süreçlere karşı

ortak çıkarlara sahip olan emperyalist cephe. bölge üzerinde siyasal ve iktisadi nüfuz kurma konusunda şiddetlenen bir rekabet içindedir. Savaş sonrası dönem ve düzenlemelerde farklılaşacak politikalar bu gerçeği daha belirgin hale getirecektir.

Sorunun tüm karmaşıklığına rağmen Irak rejimi de kendi cephesinden gerici ve haksız bir konumdadır. Bugün karşı karşıya kaldığı yıkıcı savaş bölgede izlediği militarist ve yayılmacı politikanın kaçınamadığı bir bedeli olmuştur. Irak rejimi bugünkü savaşı bizzat istememiş, dahası bu savaştan kaçınmak da istemiştir. Fakat kendi gerici yayılmacı politikası emperyalizmin yerleşik çıkarlarını zedelediği ölçüde, emperyalist cepheyi karşısında bulmuş, bugünkü yıkıcı savaşla yüzyüze kalmıştır. Başta ABD, tüm Batılı emperyalistlerin kışkırtma ve desteği ile İran'a karşı tam 8 yıl haksız bir yıkım savaşı yürüten gerici-sömürgeci Saddam rejiminin bugün emperyalizme karşı Arap ve bölge halklarının çıkarları için bir savaş verdiğini iddia etmesi, inandırıcılıktan ve dayanaktan yoksundur. Marksist-leninistler için emperyalist haydutlar koalisyonunun Irak'a karşı yürüttüğü yıkım ve kitlesel kırım savaşına karşı her yolla mücadele etmek görevi ile Irak rejimini haklı bulmak ve desteklemek farklı şeylerdir.

Körfez savaşı vesilesiyle Sovyetler Birliği ve Çin'in, hala "sosyalist" olma iddiasındaki bu iki gerici devletin, durumuna değinmek özellikle gereklidir. Bilindiği gibi bu iki ülke, ABD emperyalizminin Körfez krizi boyunca izlediği tüm politikalara ve giriştiği tüm uygulamalara "uluslararası hukuk" kılıfı giydiren Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin 5 daimi üyesinden ikisidir. Sahip oldukları veto haklarını kullanmamışlar, tersine belli iktisadi ve siyasi tavizler karşılığında Ortadoğu halklarını ABD ve öteki Batılı emperyalistlerin haydutça girişimleriyle

yüzyüze bırakınışlardır. Sürmekte olan kanlı savaşa da onay vermişlerdir. Ek olarak Gorbaçov yönetimi, bu savaşı kendi iç sorunlarını kolayca çözenin, Baltık ülkelerine kanlı askeri müdahalelerin uygun ortamı olarak değerlendirmiştir.

Körfez krizi ve onu izleyen savaş, dünya ölçüsündeki güç ilişkilerini, gerçek güçleri ve konumlarını kendi çapında somut bir sınamadan geçirmekle kalmamış, Ortadoğu devletlerinin birbirleriyle ve kendi halklarıyla ilişkilerinde de köklü bir sarsıntıya ve değişime yolaçmıştır. Dün Sovyetler Birliği'nin yanında ve ABD'nin karşısında görünen "ilerici" Suriye rejimi bugün emperyalist koalisyon ile aynı cephededir; Irak'ın yıkımına onay ve destek vermektedir. Karşı karşıya kaldığı saldırı sonucunda Irak'la kanlı bir boğazlaşmaya giren, bu savaşın acılarını ve yıkımını tam 8 yıl yaşayan İran ise, kuşkusuz kendi halkının da baskısıyla, daha dünkü düşmanı Irak'ın aç bırakılmasına ve barbarca yıkımına karşı belli sınırlar içinde anlamlı bir tepki gösteren tek bölge ülkesi olmuştur. Mısır, Suriye, Fas, Türkiye, Pakistan başta olmak üzere bir kısım Arap ve İslam ülkeleri emperyalistlerle aynı cephede saf tutmak yoluyla kendi halkları nezdinde destek ve itibarlarını yitirmiş, utanç verici bir konuma düşmüşlerdir. Savaş sonrası dönemde girişecekleri manevralar ne olursa olsun, bu ülke rejimleri kendi halkları ve öteki bölge halkları nezdinde eski konumlarını yeniden elde edemeyeceklerdir. Özellikle Türk burjuva rejimi izlediği saldırgan ve uşakça politikayla Arap ve İslam halklarının yoğun nefretini kazanmıştır. Tüm bu ülkelerin Körfez krizi ve savaşı karşısındaki politika ve uygulamaları, tersten etkisini zaman geçtikçe daha açık gösterecek, bu ülkelerdeki devrimci süreçleri hızlandırıcı bir rol oynayacaktır.

Körfez krizi ve onu izleyen savaş, bölgedeki tüm gerici rejimleri sarsıp zayıflatırken, bölge halklarında uzun vadede önemli sonuçları görülecek bir antiemperyalist uyanışa ve

politizasyona neden olmuştur. Milyonlarca insan haftalarca emperyalistlerin Ortadoğu'daki varlığına ve Irak'ın barbarca yıkımına karşı protesto gösterileri gerçekleştirmiştir. Bu protestoların bugün için islami ya da milliyetçi motifler taşıması, onların haklı ve devrimci özünü karartmaz. Dünya burjuvazisinin bu tepkilerden büyük rahatsızlık duyması, Batılı burjuva yazarların bu tepkileri faşist-ırkçı yorumlara konu etmesi rastlantı değil. Emperyalizmin Ortadoğu'daki egemenliğini kısa vadede pekiştirecek gibi görünen son Körfez olayları, öte yandan, bu egemenliği tasfiye edecek gerçek güçleri uyararak ve hareketlendirerek, tam da bu yolla ve paradoksal bir biçimde önünü kesmeyi amaçladığı devrimci süreçleri beslemiş ve hızlandırmıştır. Birleşmiş Milletler şemsiyesi ABD'nin işgalci ve saldırgan emperyalist yüzünü Arap halkları nezdinde gizleyememiştir.

Ortadoğu'yu askeri işgal ve abluka altına alarak bugünkü savaşı yürüten emperyalist ülke halklarının durumu farklıdır. Savaşın özellikle başlangıç döneminde ve özellikle Almanya'da başgösteren büyük savaş karşıtı gösterilere rağmen, Batı halklarının büyük bir bölümü utanç verici bir biçimde kendi burjuvazilerinin yürüttüğü bu açıkça haksız, saldırgan ve emperyalist savaşa destek vermişlerdir. Körfez Savaşı Avrupa işçi hareketinin hala ölü olduğunu, geniş kitleleriyle işçi sınıfının bugün hala emperyalist burjuvazinin kaba bir eklentisi olmaktan kurtulamadığı gerçeğini de bir kez daha göstermiştir. Savaş karşıtı gösteriler daha çok ilerici küçük-burjuva kitlelerin ve öğrencilerin eseri olmuş, fakat bu kesimler de hedefleri ve şiarlarıyla yüzeysel ve bulanık bir kimlik sergilemişler, geleneksel burjuva pasifist konumu aşamamışlardır.

Cephe gerisinde bugün için bu kadar rahat olmak emperyalist koalisyonun işini doğal olarak kolaylaştırmış, pervasızlığını artırmıştır. Zira bugünkü koşullarda onu

dizginleyebilecek en önemli güç, kendi işçi sınıfı ve emekçilerinden gelecek kuvvetli bir tepki olabilirdi. Tekellerin denetimindeki iletişim araçlarının başarıyla işlediği “diktatör Saddam”, “Kuveyt’in kurtarılması”, “uluslararası hukuk”, “Birleşmiş Milletler kararları” gibi temalar, emperyalist hükümetlerin kendi işçi sınıfı ve halklarının desteğini elde etmesini önemli ölçüde kolaylaştırdı. Yine de, Almanya başta olmak üzere, ABD, İspanya, Avusturalya ve Japonya gibi ülkelerde, toplumun azınlık kesimlerine dayanıyor ve henüz pasif bir savaş karşıtlığını aşamıyor olsa da, ortaya çıkan kitlesel siyasal tepkiler anlamlıdır, gelecek için umut vericidir.

*

Türk burjuvazisi sürmekte olan savaşta emperyalist koalisyonun en önemli bölgesel dayanağı durumundadır. Türkiye’deki NATO ve ABD üsleri Irak’ın bombalanmasında ilk günden beri ve yoğun bir biçimde kullanılmış, NATO Çevik Kuvveti Türkiye Kürdistanı’nda üslendirilmiş, Irak sınırına büyük bir askeri yığınak yapılmış, devletin en yetkili mercileri Irak’a karşı her yolla kışkırtıcı bir faaliyet içinde olmuşlardır. Türk burjuva rejimi bugün Irak’a karşı ilan edilmemiş bir savaş yürütüyor. Henüz açık bir karşılıklı çatışmaya girilmemiş olması ise, yalnızca Irak’ın bu tür bir çatışmayı kabul edebilecek olanaklardan yoksunluğu sonucudur.

NATO Genel Sekreteri tüm Ortadoğu’yu “Bir istikrarsızlık kuşağı” ilan eden aynı açıklamasında biz Türkiyeli komünistler ve devrimciler için özellikle önemli bir tespite de yer veriyordu: “Türkiye, doğrudan tehdit altındadır”! Kastedilenin bir dış tehdit olmadığı kesindir. Türkiye’nin bir dış tehditle yüzyüze olmadığını bir kısım burjuva politikacılar bile her vesileyle tekrarlıyorlar. Evet Türkiye değil ama Türkiye’de hüküm süren burjuva sınıf egemenliği, “doğrudan bir tehdit

altındadır". Bu tehdit tam da Genel Sekreter Manfred Wörner'in saydığı türden çözümsüz sosyal ve siyasal sorunlar zemini üzerinde boy veren devrimci dinamiklerden, bu dinamiklerin ifadesi Türkiye devriminden geliyor. Türkiye işçi sınıfından ve Kürt devrimci hareketinden geliyor.

Türk burjuvazisi sorunlarının ve karşı karşıya bulunduğu tehditin bilincindedir. Körfez kriziyle birlikte dışta izlediği yeni "aktif politika" bu bilincin bir ifadesidir. Bölgedeki emperyalist egemenliğin ve gerici dayanaklarının pekiştirilmesi, emperyalist güçlerin bölgedeki ve Türkiye'deki askeri varlıklarının artması ve kalıcılığı onun dolaysız olarak çıkarınadır. "Tehdit"i savuşturabilmesinin güvencesidir. Bölge jandarmalığını üstlenmeye taliptir ve bunu bölgesel emperyalist hesaplarının yanı sıra kendi sınıf egemenliğini sürdürebilmenin bir güvencesi saymaktadır. İzlediği aktif politikanın "stratejik" amacı ve hedefi budur. Nedir ki bu hesabının ne ölçüde gerçekçi olduğu kendi iç cephesinde bile tartışmalıdır. Burjuvazinin bir kısım temsilcilerinin ısrarla bu politikayı "maceracı" ve "hesapsız" olarak nitelermeleri boşuna değil. Böyleleri bölge sorunlarına ve özellikle bölgesel düzeyde Kürt sorununa bu tür bir "aktif" müdahalenin Türk burjuvazisine pahalıya çıkacağını düşünmekte hiç de haksız sayılmazlar.

Körfez politikasıyla Türk burjuvazisinin şimdilik elde ettiği tek "kazanç", kapitalist dünyanın bölgedeki sadık bir bekçi köpeği olduğunu yeniden kanıtlamak olmuştur. Karşılığında ise Acem, Kürt ve Arap halklarının nefretini, tüm komşu devletlerin kolay giderilemeyecek derin bir güvensizliğini kazanmış, bu onursuz, kişiliksiz ve uşakça tutumu ile kendi halkı nezdinde de iyice yıpranmıştır.

Savaş bahane ederek şimdilik grevler yasaklanmış, tüm haklar askıya alınmış, yüzbinlerce işçiyi kapsayan tensikatlara girilmiş, büyük zamlar peşpeşe gerçekleştirilmiş, Kürdistan'da

büyük baskı, sindirme ve zorla göç uygulamalarına girişilmiştir. Tüm bunlar Türk burjuvazisi için “aktif” politikanın başarı meyveleri midir? Görünüme bakılırsa öyle. Nedir ki rüzgar eken fırtına biçer! Öznel bir iyimserlik kaygısından bütünüyle uzak olarak, iddia ediyoruz: Türk burjuvazisi patlayıcı madde stoklarını çoğaltarak kendi kuyusunu kazıyor. Tarih içindeki sorunları dışta “aktif politika” izleyerek örtmeye çalışıp da bu yolla yalnızca içindeki huzursuzluğu ve patlamayı daha bir kuvvetle mayalayan nice örneğe tanıktır.

Burjuva rejimin ve propagandanın gösterdiği tüm çabalara rağmen Türkiye işçi sınıfı ve halkının geniş kesimleri savaşa karşı bir tutum ortaya koymuştur. Bu tutumun Kürdistan’ın bazı kentleri hariç bir edilgen tepki düzeyinde kaldığı, anlamlı sayılacak protesto eylemlerine varamadığı bir gerçektir. İşçi sınıfı büyük savaş zamlarına ve kitlesel tensikatlara da tüm öfkesine rağmen sonuçta seyirci kalmış sayılır. Bu ikili olgu devrimci kitle mücadelesinin hem olanaklarını hem de zayıf yanını ortaya koymaktadır. Önderlikten yoksun örgütsüz yığınların öfkelerini eyleme dökmekte zorlandıklarını son olaylar yeniden göstermiştir.

Türkiye devrimci hareketi bir bütün olarak Türk burjuvazisinin gerici, saldırgan emperyalist politikaları karşısında devrimci bir tutum almış, fakat bu tutumu yığınların savaşa karşı tepkileriyle birleştirmekte, yığınları savaş karşıtı eylemlere çekmekte başarısız kalmıştır. Bu ise devrimci hareketin bugünkü güç ve örgütlülüğü hakkında bir fikir vermektedir. Son olaylar devrimci hareketimizin kritik ve aslında oldukça elverişli bir anda olayları etkileme yeteneğinden yoksun olduğunu bir kez daha ortaya koymuştur.

Olanaklarla zayıflıklar bir arada önümüzdeki dönemin devrimci görevlerine işaret ediyor.

Ekim

(Sayı: 41, Şubat '91)

Emperyalizme karşı mücadele

Varşova Pakti'nın çökmesi ve Doğu-Batı bloklaşmasının sona ermesi, emperyalizmin dünya ölçüsündeki saldırgan ve müdahaleci etkinliklerinde yeni bir dönemin başlaması demektir. Doğu Avrupa'nın çöküş gümbürtüsü içinde gerçekleşen Malta Zirvesi bu yeni dönemi simgeliyordu. Emperyalist propaganda mekanizmasının "soğuk savaş"ın bitimi, evrensel bir barış, işbirliği ve istikrar döneminin başlangıcı ilan ettiği bu zirve, gerçekte bunun tam tersi bir gelişmenin önünü açıyordu. Bugün bu gerçek artık tümüyle ortadadır. Barış değil savaşlar, işbirliği değil emperyalist ve gerici çelişki, çekişme ve çatışmalar, istikrar değil yeni bir düzensizlikler ve istikrarsızlıklar dönemi başlamıştır dünya ölçüsünde.

Bu dönemin en belirgin özelliği emperyalizmin gemi azıya alması, müdahale, saldırganlık, savaş ve işgal girişimlerinde

hiçbir engel ve ölçü tanımamasıdır. Malta Zirvesi'nden yalnızca yaklaşık bir yıl sonra gerçekleşen Körfez savaşı, günümüz emperyalizminin bu eğilim ve davranışının Doğu Avrupa olaylarını izleyen bir ilk örneği oldu; çağdaş kapitalizmin militarist özünü, saldırgan ve savaşçı doğasını yeniden, tüm çıplaklığı ve tüm çirkinliği ile gözler önüne sermekte gecikmedi.

Bugün dünyada bizzat emperyalizmin yarattığı, kışkırttığı, sürdürdüğü, çözümünü engelleyerek sürüncemede bıraktığı çok sayıda bunalım ve çatışma alanı var. Bunlardan ikisi, Körfez ve eski Yugoslavya, son iki yıldır hep önplandaydı. Yakın zamanda bunlara bir üçüncüsü olarak Somali eklendi.

Körfez'de bütün ağırlığı ile süregelen bunalım, Aralık ayında aniden tırmandırıldı ve yeni yılın başında emperyalist koalisyonun Irak şahsında dünya halklarına yeni bir askeri güç ve tehdit gösterisine vardırıldı. Bölgede konumlandırılmış emperyalist savaş makinası bir kez daha harekete geçirildi. Irak günlerce bombalandı.

Yugoslavya'da eski federal yapının özellikle Alman emperyalizminin kışkırtması ve teşvikiyle hızlandırılan dağılışı, uluslar boğazlaşması halinde seyreden gerici bir iç savaşa yol açtı. Eskiden kardeşlik içinde yaşayan Yugoslav halklarını acı ve ölüme boğan, kentlerini ve köylerini yıkıma uğratan bu gerici iç savaş, çeşitli iç ve dış kışkırtmalarla bugün yeni alanlara (Kosova, Makedonya vb.) yayılma eğilimi gösteriyor.

Yıllardır milyonlarca insanın açlıktan kırıldığı ve gerici kabile çatışmalarının acısını çektiği Somali ise, yeni yılın hemen arifesinde, kaba, çirkin ve onur kırıcı bir emperyalist müdahale ve işgale sahne oldu. Afrika'nın bu son derece yoksul, fakat stratejik önemi büyük ülkesindeki otorite boşluğu bizzat emperyalist askeri güçlerle dolduruldu.

Bugün önplanda duran bu üç başlıca bunalım bölgesinin

ortak özelliği, üçüne de ABD önderliğindeki emperyalist koalisyon güçleri tarafından fiilen el konulmuş olmasıdır. Her üç bölge de emperyalist askeri işgal ya da müdahale altındadır. Körfez’de emperyalizmin doğrudan taraftır ve çirkin saldırgan yüzünü dolaysız olarak göstermektedir. Zamanında uluslararası hukukun egemen kılınması ve Kuveyt’in bağımsızlığı kılıfı içinde gerçekleştirilen müdahale ve yürütülen yıkıcı emperyalist savaşın, gerçekte, yalnızca bölgedeki emperyalist çıkarların güvence altına alınması ve denetim dışı her gelişmenin anında ezilmesi için olduğu, bugün daha açık görülür hale gelmiştir.

Yugoslavya’da ise emperyalizm arabulucu rolündedir ve barışı gerçekleştirme ve “insan hakları” adı altında, sorunu iyice çıkmaza ve çözümsüzlüğe sürüklemektedir. Dün tarafları kışkırtıp birbirine düşürenler, bu yolla nüfuz ve etkinlik kurmaya çalışanlar, şimdi de sözde soruna bir çözüm bulma adına aynı emperyalist amaçları gerçekleştirmeye çalışıyorlar.

Somali’de ise emperyalist rolün en çirkini, en aşağılık ve ikiyüzlü biçimi sergileniyor. Emperyalistler Somali’ye yalnızca “insancıl” amaçlarla müdahale ettiklerini ilan ediyorlar ve bu yalanı haftalardır dünyanın dört bir yanına yayıyorlar.

Körfez’de uluslararası hukukun tesisi, Balkanlar’da uluslararası barışın tesisi ve “insan hakları” ihlallerinin önlenmesi, Afrika Boynuzu’nda açlıkla mücadele ve merkezi otoriteden yoksun bir ülkede iç düzenin tesisi bunlar emperyalist müdahale ve saldırganlığın bugün kendini arkasında sakladığı aldatıcı propaganda motifleridir. Emperyalizmin en çirkin ve hoyrat girişimlerine bu denli incelikli bahaneler gösterebilmesi ve milyonlarca insanı bir biçimde buna inandırabilmesi günümüzün acı bir gerçeğidir. Emperyalizmin bu başarısında, onun tüm bu kaba ve çirkin etkinliklerine “uluslararası hukuk” kılıfı giydiren Birleşmiş Milletler Örgütü’nün rolü büyüktür. Doğu Bloku’nun çöküşünden beri

Birleşmiş Milletler Örgütü, emperyalist politikaların basit bir aleti haline gelmiş bulunmaktadır. Bugünün güç ilişkileri içinde Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi kararları, çok büyük ölçüde, ABD'nin uluslararası politikasına hukuksal bir nitelik kazandırmaktan öte özel bir anlam taşımamaktadır.

Emperyalizmin akıllı stratejistleri, Körfez krizinin daha ilk günlerinden itibaren, emperyalist politikanın çıplak niteliğini ve gerçek amaçlarını gizlemekte "Birleşmiş Milletler şemsiyesi"ni kullanmanın sağlayacağı tüm yararları görmüş ve emperyalist hükümetlere hararetle tavsiye etmişlerdi. Şunu da belirtelim ki, bu giderek etkisi azalan bir silahtır. Birleşmiş Milletlerin Güvenlik Konseyi sayesinde emperyalizmin basit bir aleti olarak iş gördüğü halklar nezdinde gitgide daha çok açığa çıkmaktadır.

Bu denli pervasızca yürütülen emperyalist etkinlikleri kolaylaştıran tüm öteki konjonktürel faktörler ne olursa olsun, temeldeki faktör emperyalist cepheye karşı devriinci kuvvetlerin dünya ölçüsündeki zayıflığıdır. Bu zayıflık bugünkü kaba müdahalenin hedefi ülkelerde özellikle belirgindir. Eski Yugoslavya cumhuriyetlerinde işçi sınıfı ve emekçiler, kendi burjuvazilerinin gericisi-milliyetçi politikalarının tuzagına düşmüş bulunmaktadır. Bunu aşan herhangi bir bağımsız devriinci önderlik ve örgütlenine işareti şu gün için görülmemektedir. Irak'ta Kürt hareketi bugün tümüyle emperyalizmin, Şii hareketi emperyalizm ve İran gericiliği ile bağlantılı islami akımların denetimindedir. Irak halkının geriye kalan kısmı ise emperyalizmin vahşi saldırganlığı karşısında tepkisini bugün için ancak Saddam gericiliği etrafında kenetlenerek göstermektedir. Somali'de de açlıktan, hastalıktan kırılan yığınlar devriinci bir önderlikten yoksundurlar ve kabile reislerinin denetimindedirler. Kendi aralarında boğazlaşan kabileler ise reisleri aracılığıyla emperyalizmin denetiminde...

Tüm bu bunalım alanlarında ülke iç yaşamlarına gericiliğin

tam egemenliği. emperyalizmin bu ölkelere kolay ve keyfi müdahalesinin de zeminini oluşturmaktadır. İçteki gericiliğe karşı mücadele yi uluslararası emperyalist gericiliğe karşı mücadele ile birleştirecek devrimci alternatifler oluşmadığı sürece, emperyalizmin keyfi müdahaleleri ile halkların çektiği acıların sonu gelmeyecektir.

Türk burjuvazisi, Türkiye'yi çevreleyen bölgelerde yaşanan bu emperyalist etkinliklerin dolaysız olarak içindedir. Bosna-Hersek için şoven bir kampanya eşliğinde ayrı bir görünü m çizmeye çalışıyor olsa bile, gerçekte herhangi bir bağımsız politikadan yoksundur. İzlediği politika ABD politikasının bir uzantısıdır. Balkanlar'da müslüman halkların hamisi kesilerek BosnaHersek için bir askeri müdahaleyi hararetle savunmakta ve kışkırtmaktadır. Ortadoğu'da geleneksel rolünü her zamankinden daha kaba, arsız ve kişiliksiz bir tarzda yerine getirmekte, Türkiye'yi Ortadoğu halklarına karşı emperyalizminin bir askeri üssü olarak kullandırmaktadır. Öte yandan Somali'ye ABD'den sonra en çok askeri en hızlı gönderen ölkelerin başında yer almaktadır. ABD emperyalizminin tam güdümündeki politika ve girişimlerine "büyük devlet" olmanın uluslararası gerekleri görünü münü vermek ve bunu yığınlar nezdinde bir propaganda motifi olarak kullanmak, Türk burjuvazisinin bugünkü davranış biçimidir.

Komünistler ve devrimciler, Türkiye'yi çevreleyen bunalım bölgelerindeki emperyalist etkinlikleri ve bu etkinlikler içinde Türk burjuvazisinin tuttuğu gerici-saldırgan konumu, yığınlar içinde sürekli bir biçimde teşhir etmek, yığınlarda emperyalizme karşı devrimci bilinci ve duyarlılığı geliştirmek, bunu eyleme dönüştürmek görev ve sorumluluğu ile yüzyüzedirler.

Ekim

(Sayı: 66, 1 şubat '93)

Yeni yıl değerlendirmeleri...

Bir vıldönümü değerlendirmesi...

Dünya, Türkiye ve sol hareket

(Parça)

‘80’lerin sonunda uluslararası gericilik dalgası

1987 yılı, EKİM’in siyasal yaşama doğduğu bu kritik yıl. Türkiye’de yeni bir siyasal canlanmanın, uluslararası planda ise siyasal yapı ve ilişkilerde köklü bir altüst oluşun başlangıcını işaretler. Gorbaçov’un 70. yıl konuşması, bu konuşmada temel öğeleri ortaya konulan “yeni düşünce”, hızlı bir biçimde büyüyen bir uluslararası gericilik dalgasının startını oluşturdu. Bilindiği gibi bu Doğu Avrupa’daki rejimlerin yıkılışına, Sovyetler Birliği’nin dağılmasına gidip vardı.

Uluslararası ilişkilerde büyük sarsıntılar ve temelli değişimler yaratan bu gelişmeler, dünya gericiliğine görülmemiş bir kuvvet kazandırdı. Devrim ve sosyalizm fikrine ve ideallerine karşı ideolojik bir haçlı seferi yürütüldü. Devrimci mücadele odaklarını boğmak, etkisizleştirmek, ehlileştirip

denetim altına almak için dünya gericiliği elbirliği halinde seferber oldu. Gerici burjuva düşünce ve değerler kutsandı. kapitalist düzenin ebediliği, dolayısıyla “tarihin sonu” ilan edildi. ‘80’li yılların sonunda yoğunlaşan ve 1990 yılında doruğuna varan sersemletici bir propaganda saldırısıyla, yeryüzünün dörtbir yanında insanların beynine bir evrensel işbirliği, barış ve istikrar döneminin başladığı yalanı şırınga edildi.

Sağlanan başarı bir an için gerçekten baş döndürücüydü. Ekim Devrimi’yle başlayan ilk büyük devrimci dalganın yarattığı hemen tüm mevzileri yokeden kapitalist gericiilik dünyası, 20. yüzyılın son on yılına politik ve moral gücünün doruğunda giriyor görünüyordu.

Bugün herşey ne kadar farklı!

Aradan henüz yalnızca üç yıl geçti. Bugün herşey ne kadar farklı! Fark dünya gericiliğinin politik gücünde değil; bu güç hala korunuyor. Fakat moral üstünlük tuzla buz olmuş durumda.

1991 yılına Körfez savaşıyla girildi ve bu olay bir ilk örnek olarak sarsıcı bir biçimde gösterdi ki, dünya gerçekte tam bir istikrarsızlıklar ve düzensizlikler dönemine girmiştir. Bir müdahaleler, savaşlar, emperyalist haydutluklar dönemine, tek kelimeyle yeni bir barbarlık dönemine girilmiştir. Şu son bir kaç yıl içinde yaşanan ve halklara büyük yıkımlar ve acılar yaşatan sayısız olay ise bu konuda hiç bir kuşku ve tartışmaya yer bırakınadı artık. Evrensel bir işbirliği, barış, istikrar ve refah dönemi üzerine kurulu muazzam yalan propaganda çöktü. Kendisini sınırlayan tüm engellerden kurtulan emperyalist gericiliğin insanlığı barbarlığa sürüklediği bugün, hızlanan olaylar sayesinde gitgide daha çok insan tarafından kavranıyor. Bugünün kapitalist dünyası çok yönlü

bunalımlar, gerici rekabet ve çatışmalar, savaşlar ve ulusal boğazlaşmalar, emperyalist haydutluk ve klasik sömürgeciliğe dönüş ve daha sayısız kötülüklerle karakterize olmaktadır.

Kapitalizmin nimetlerine yeniden kavuştukları yalanlarıyla bir ölçüde sersemletilen Doğu Avrupa halklarının “eskiye özlem” duymaları için dört yıldan az bir zaman yetti. Düşünün ki, bu Polonya’da bile böyle! O Polonya ki gericilik geleneksel olarak güçlüdür, katolik kilisesinin manevi koruması altındadır ve “model ülke” olarak uluslararası finans merkezlerinin mali kayırmasına mazhardır.

“Refah devleti” tarih oldu

Kapitalist “refahın kalesi” Batı Avrupa’da “refah devleti” çoktan tarih oldu. Muazzam zenginliklerin biriktiği bu ülkelerde, gündelik geçimini sağlayan işini kaybetmek artık milyonlarca işçinin korkulu rüyası haline gelmiştir. “Sosyal devlet”in onyıllarca yıllık mücadeleyle yaratılmış “sosyal” yönü, istisnasız tüm ülkelerde, sistematik bir saldırıyla günbegün budanıyor. Bu ülkelerin yaşamında işsizliğin ve yoksulluğun yaygınlaşmasına, militarizm ve neofaşist akımın güçlenmesi eşlik ediyor. Siyasal yaşam sürekli bir bunalım ve kokuşmuşluk içinde. Rüşvet, yolsuzluk, skandallar, devletle mafyanın içiçeliği, bütün bunlar artık yalnızca İtalya’nın değil fakat istisnasız tüm Avrupa’nın bugünkü siyasal yaşamına damgasını vuruyor. ABD ve Japonya’da ise durum daha da beter.

Tekellerin kapsamlı iktisadi ve politik saldırısına karşı, başta Almanya ve İtalya olmak üzere, bazı Avrupa ülkelerinde son zamanlarda gelişen ve yer yer politik biçimler kazanan geniş katılımlı bir işçi hareketi var. Halihazırda politik bir önderlikten yoksun bu hareketin kendi gelişmesi içinde nereye varacağı, hangi yeni biçimleri kazanacağı ve hangi

mecralara akacağı henüz belli olmamakla birlikte, uzun durgunluk yıllarının ardından Avrupa işçi hareketindeki bu gelişme son dönemin en dikkate değer yeni olaylarından biridir. Bunun Avrupa'daki küçük devrimci çevreler için hangi olanakları yaratacağını da aynı şekilde zaman gösterecektir.

“Sömürgeciliğin rönesansı”!

Kendi iç çelişki ve çatışmaları günbegün keskinleşen ve kendi içinde kutuplaşan emperyalist dünyanın, yine de halihazırda elbirliği halinde ve belli bir başarıyla izledikleri iki önemli politika var. Bunlardan ilki, üçüncü dünya ülkelerinin içişlerine kaba askeri müdahalelerdir. Emperyalizmin borazanı *New York Times* açık açık bunu “sömürgeciliğin rönesansı” olarak selamlıyor. Kendini yönetmede başarısızlığı açığa çıkmış ülkelerin yönetiminin 5-10 yıl için, hatta gerekirse 40-50 yıl için doğrudan üstlenilmesini savunabiliyor. Emperyalist devletler koalisyonu “insani yardım”, “barış”, “istikrarı yeniden kurma”, “iç savaşı engelleme” adı altında klasik sömürgeciliği hortlatmış bulunmaktadırlar. Somali işgal edilmiştir ve halkı sürekli katledilmektedir. Haiti’de Birleşmiş Milletler örtüsü altında yönetime fiilen el konulmak istenmektedir. Kamboçya ve BosnaHersek’de fiili durum sürmektedir. Sudan ve Angola ise müdahalenin sıradaki adaylarıdır. Gerçekten de, ezilen ulusların savaş sonrasını izleyen muazzam devrimci başkaldırılarıyla tarihe gömülen klasik sömürgeciliğin, en arsız argümanlar eşliğinde bir “yeniden doğuşu”dur bu.

Emperyalist gericiliğin elbirliği ile uyguladığı öteki ortak politika ise, yeryüzündeki tüm mücadele odaklarını ezmek ya da etkisizleştirerek denetim altına almak, sorunlara sistem içi çözümler dayatmaktır. 1987 yılından beri emperyalist dünyanın bu doğrultuda önemli bir mesafe katettiği bir

gerçektir. Güney Afrika, Nikaragua, El Salvador, Kamboçya ve son olarak da Filistin, bu operasyonların başarıyla gerçekleştirildikleri başlıca alanlar oldular. Küba, Peru, Filipinler ve Kürdistan ise bugün kuşatmanın sürdüğü başlıca devrimci mücadele odakları durumundadırlar. Küba kuşatmayla yıldırılarak teslimiyete zorlanmak, Peru'daki silahlı direniş ezilmek, Filipinler'deki ise ehlileştirilerek düzen içine alınmak isteniyor. Kürdistan'da tüm bu politikalar bir arada izleniyor. Bir yandan PKK önderliğindeki direnişin ezilmesi için Türk devletine her türlü destek sunuluyor, öte yandan buna paralel olarak Kürt sorununu denetim altına almak, Kürt hareketini sistem içi bir çözüme zorlamak, olanaklıysa bu doğrultuda PKK'yı ehlileştirmek stratejisi izleniyor. Filistin sorununda yaşanan son gelişmeler emperyalizm için gerçekten önemli bir başarı oldu. Bu başarının onu Kürt sorununun sistem içi çözümü için her zamankinden çok daha fazla umutlandırdığı kesindir.

Dünya devrimci hareketi

Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa'daki gelişmelerin yarattığı sarsıntıyı derinden yaşayan dünya devrimci hareketi, bugün halen belli bir kargaşa ve büyük bir dağınıklık içindedir. Gerçi olayların sarsıntısı bir ölçüde atlatılmış bulunuluyor. Birçok ülkede partiler ve örgütler kendilerini yeniden mücadele görevlerine yoğunlaştırmış durumdalar. Fakat yaşanan sarsıntının bazı parti ve örgütlere büyük kan kaybettirdiği, daha da kötüsü, halen içinden çıkılamayan bir ideolojik kargaşanın içine ittiği de bir gerçektir. İlişkilerdeki zayıflık, diyalogsuzluk, geçmiş gruplaşmalardan gelen ve tam aşılamayan koşullanmaların yolaçtığı sınırlanmalar, bu kargaşanın içinden çıkışı iyice güçleştiriyor.

Son 30 yılın değişik sol akımları içinde yer alan bir

çok parti ve grup. ileriye doğru devrimci bir yenilenme dinamizminden yoksun görünüyor. Dünya gericiliğinin ideolojik-politik basıncı, uluslararası sol hareketteki sağcı eğilime büyük bir kuvvet kazandırmış bulunuyor. Sağ reformist bir içerik taşıyan Pyongyang Bildirisi'nin neredeyse 200 sol parti ve örgüt tarafından imzalanmış olması bunun bir kanıtıdır. Dün revizyonizme karşı dogmatik-doktriner bir çizgide duruyor görünen bir kısım parti ve örgütler, şimdilerde modern revizyonist partilerin boşalttığı reformist kanala gitgide daha belirgin bir biçimde yerleşiyorlar.

Latin Amerika gerilla hareketlerinin bir kısmı, El Salvador örneğinde olduğu gibi, düzen içinde ehlileşmenin en utanç verici örneklerini sergiliyorlar. Devrimci silahlı direnişi sürdürmekte ısrarlı görünen hareketler ise, Filipinler örneğinde olduğu gibi, çok yönlü bir kuşatmayla uzlaşmaya ve ehlileşmeye zorlanıyorlar. Silahlı direnişte ısrar eden devrimci partileri ezmek içinse, Peru örneğinde olduğu gibi, bizzat CIA ve Pentagon merkezlerinde hazırlanan planlar uygulanıyor ve en iğrenç yöntemler kullanılıyor.

Dünya gericiliğinin devrimci mücadele odaklarını etkisizleştirmek için stratejik bir perspektif ve geniş çaplı bir plan çerçevesinde izlediği saldırı çizgisi, dünya devrimci hareketinin uluslararası ilişkilerindeki zayıflık nedeniyle, hedeflenen sonuçlara daha kolay ulaşabiliyor. Bugün bu ilişkiler henüz çok sınırlıdır ve Latin Amerika örneğinde görüldüğü gibi henüz daha çok bölgesel düzeydedir ve kurumsallaşmış da değildir.

Oysa devrimci parti ve örgütler arasında enternasyonal ilişkiler ve devrimci enternasyonal dayanışma bugün her zamankinden daha önemli, acil ve yaşamsaldır. Birleştirici bir odağın olmadığı bugünkü koşullarda, bu alanda mesafe almak, ancak her devrimci parti ve örgütün bu tür ilişkiler için kendi cephesinden geniş bir inisiyatif ve çaba göstermesiyle

olanaklıdır.

Orta Asya'ya dair hayallerden Ön Asya'nın katı gerçeklerine

Türk burjuvazisi devrimci gelişmeye karşı topyekûn saldırısını '80'lerin sonunda değil daha başında, 12 Eylül darbesiyle başlattı. Devrimci örgütlü harekete tahribatı ölçülemez bir darbe vurmaya başarmakla birlikte, yığınların devrimci mücadelesini besleyen hiçbir temel sorunu çözemedi. '80'li yılların sonuna gelindiğinde sermaye düzeni, kendi kronikleşmiş çözümsüz sorunlarının yanı sıra, sürekli güçlenen bir Kürt özgürlük hareketi ve politik bir kimlik kazanmayı henüz başaramamış olsa da yaygın bir işçi hareketi ile yüzyüzeydi.

Doğu Avrupa'daki gelişmelerin dünya gericiliğinin ideolojik saldırı cephanesine kattığı tüm olanaklardan Türk burjuvazisi de kendi payına en iyi biçimde yararlanmaya çalıştı. Ne var ki, bu çaba kitle hareketinin kapsamını, hızını ve etkisini bir ölçüde sınırlasa da, varlığını ve gelişme eğilimini ortadan kaldıramadı.

Körfez Savaşı'nın Ortadoğu'nun yerleşik statükosunda yarattığı sarsıntının yanı sıra Sovyetler Birliği ve Yugoslavya'nın dağılışının ortaya çıkardığı yeni "Türkİslam dünyası", Türk burjuvazisinin emperyalist heveslerini görülmemiş düzeyde kamçıladi. Burjuvazi bunu ülke içinde bir ideolojik saldırıya çevirdi. Yığınlara kendini "Adriyatik'ten Çin Seddi'ne Türklük dünyası"nın lideri olarak sundu. İlginç olan, "emperyalist Türkiye" tahlilleri modası ile bu propagandaya devrimci olmak iddiasındaki bazı sol çevrelerden verilen objektif destekti.

Komünistler bu modanın ölçüyü kaçırdığı bir evrede devrimci hareketi uyardılar. *Görüntü ve Gerçek* başlıklı bir başyazıda, Türk burjuvazisinin bu çabası, "Dikkatleri iç

sorunlardan dış sorunlara, Türkiye katı gerçeklerinden Orta Asya'ya ilişkin hayallere" kaydırmak, "iç sorunları geniş uluslararası olanaklarla çözmek fırsatı doğduğu havası" yaratmak olarak nitelendi ve devrimcilere şu çağrı yapıldı: "Bu durumda devrimcilerin görevi, 'Emperyalist Türkiye' üzerinde sözde teorik açılımlarla burjuvazinin tüm propaganda olanaklarıyla özel bir çaba göstererek şişirdiği balona hava üflemek değil, onun gerçek çapını, tarihsel güçsüzlüğünü, güncel açmazlarını, çaresizliğini yığınlar nezdinde açığa çıkarmak olmalıdır. Dikkatleri dış sorunlardan iç sorunlara, Orta Asya'ya dair hayallerden Ön Asya'nın katı gerçeklerine çekmek olmalıdır." (*Solda Tasfiyeciliğin Yeni Dönemi* içinde, s.134-135, Eksen Yay.)

Bugün, dünkü "emperyalist Türkiye" modasının izleyicileri de içinde, artık herkes Türk burjuvazisinin dış politika çizgisinin Balkanlar'da, Kafkaslar'da ve Orta Asya'da uğradığı utanç verici hezimetini tartışıp yazıyor. Ne var ki bu, bugün artık devletin bile en yetkili ağızlardan itiraf etmek zorunda kaldığı çıplak bir gerçek halini almıştır.

(...)

Ekim

(Sayı: 82, 1 Ekim '93)

'96 yılına girerken...

Yeni bir yılın başında dünya

Yeni bir yılın başında geride kalan yılı uluslararası gelişmeler yönünden değerlendirirken genel bir panoroma çizmek yerine, burada kendimizi önemli gördüğümüz bazı gelişmelerin ele alınmasıyla sınırlayacağız.

Fransa'daki işçi hareketi dalgasının anlamı

Sınıf mücadelesi bakış açısından ele alındığında bu gelişmelerin en önemlisi, hiç kuşkusuz Fransız işçilerinin yılın son iki ayı içinde patlak veren büyük kitlesel hareketliliğidir. Hareket Fransız işçi sınıfının yalnızca kamu sektöründeki kesimine (üstelik bunun da bir bölümüne) dayandığı halde, Fransa'da büyük bir sarsıntı yaratmış, bu Avrupa'yı ve dünyayı

da etkilemiştir. Bu hareket “Yeni Dünya Düzeni”ne son yıllarda metropollerden vurulan en önemli darbe olmuştur.

Kuşkusuz bu henüz bir başlangıçtır. Yılların, onyılların durgunluğundan bir ilk çıkıştır. Ve zaten onun asıl önemi, anlamı ve mesajı da buradadır. Dolayısıyla Fransız işçilerinin büyük eylem fırtınasını kendi sınırları içinde değerlendirmek büyük bir yanılgıdır. Asıl önemli olan, onun haber verdiği ve başlangıcını oluşturduğu yeni dönemdir.

Dünya kapitalizmi yirmi yılı aşkın bir süredir genel bir durgunlukta ifadesini bulan bir bunalımı yaşamaktadır. Bu bunalımın ağır sonuçları, belirli mekanizmalarla ve sürekli olarak, büyük ölçüde kapitalist metropollerden geri ve bağımlı ülkelere aktarıldı. Bunun yanı sıra, bu bunalımın faturası aynı yıllar boyunca enflasyon, işsizlik, ücretlerde düşme, yaşam koşullarında kötüleşme, sosyal haklarda budama yoluyla, bizzat metropollerde de işçi sınıfına ve emekçilere ödetildi.

‘90’lı yıllara dönülürken bu politikaya yeni bir ivme kazandırıldı. Bunu kolaylaştıran ve hızlandıran temel etkenlerden biri, Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa’daki gelişmelerdi. Emperyalist burjuvazi bu gelişmeleri sosyalizmin, devrimlerin ve devrimci sınıf mücadelelerinin sonu ilan etti. Bu gerici propaganda saldırısıyla işçi sınıfı ve emekçiler demoralize edilmeye ve sermaye hükümrانlığı karşısında bir çaresizlik duygusuna itilmeye çalışıldı. Ve dikkate değerdir; emperyalist metropollerde işçi sınıfının onyılların mücadelesiyle kazandığı ekonomik, sosyal ve siyasal kazanımlara saldırı, tam da bu dönemde, dünya ölçüsünde gündeme geldi. Sosyalizmin bir alternatif basınç oluşturduğu koşullarda emperyalist burjuvazinin el uzatmaya cesaret edemediği (bunu uygun da bulmadığı) kazanımlar, tam da bu dönemde gündeme getirilen çeşitli “reform planları” ile genel bir saldırıya konu edildi. İşçi sınıfının 20. yüzyıl içinde dünya

ölçüsündeki devrimci sınıf mücadelelerinin yan ürününü olarak “reformlar” biçiminde elde ettiği kazanımların, devrimlerin ve sınıf mücadelelerinin artık son bulduğunun iddia edildiği bir evrede uluslararası sermaye tarafından peşpeşe gündeme getirilen “reformlar”la gaspedilmek istenmesi, işçi sınıfıyla adeta bir tarihsel alay ediş oldu.

Fakat kuşkusuz burjuvazinin yeni bir kapsam ve hız kazanan bu saldırısının gerçek nedeni hiç de basitçe, geçmişte zorunlu kalarak verdiklerini bu zorlayıcı etkenlerin ortadan kalkmasıyla geri alması ya da almak istemesi değildi. Bu yalnızca asıl nedenlere uygun bir uygulama zemini oluşturmıştır.

Bu genel saldırının gerçek nedenlerden ilki, bunalımın yüklerini daha köklü tedbirlerle çalışan sınıflara yüklemek ve bunu ekonomide bazı yeni yapılanmalarla birleştirmektir. Örneğin, uluslararası sermayenin dünya çapındaki özelleştirme saldırısı, ideolojik, politik, sosyal ve kuşkusuz ekonomik yönleriyle, bunun en temel mekanizması durumundadır.

Söz konusu nedenlerden ikincisi ise, Varşova Paktı’nın çökmesi ve Sovyetler Birliği’nin dağılmasıyla birlikte, emperyalist dünya içinde yeni güç odaklaşmaların hızlanması ve bir bütün olarak emperyalist rekabetin yeni bir ivme kazanmasıdır. Silahlanma, dünya çapında nüfuz mücadeleleri ve nihayet ekonomik rekabette üstünlük sağlama gayretleri, tüm bunların faturasını gitgide daha geniş ölçülerde kendi işçi sınıflarına ve emekçilere ödettirmeyi zorunlu kılmaktadır. Fransız işçi sınıfının kazanımlarını hedef alan “Juppe planı”nın tam da, Avrupa Birliği’ne uyum için ve geride bıraktığımız yıl içinde Pasifik’te peşpeşe gerçekleştirilen beş atom denemesinin ardından gündeme gelmesi, bu açıdan dikkate değerdir.

Bu iki temel nedenden hareket eden emperyalist burjuvazi, Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa’daki gelişmeleri, işçi

sınıfına ve emekçilere dünya çapındaki büyük saldırı için son derece uygun bir ortam olarak en iyi biçimde kullanma yoluna gitmiştir. Söz konusu olan budur ve burjuvazinin son yıllarda bunda önemli mesafeler katettiği de bir gerçektir. Avrupa gibi işçi sınıfının büyük bir tarihsel mücadele mirasına ve deneyimine sahip olduğu bir alanda bile bu böyle olabilmıştır.

Fransız işçi eyleminin muhtemel etkileri

İtalyan işçilerinin 1994 sonbaharında Berlusconi hükümetine karşı haftalar boyu süren eylemleri sonrasında, uluslararası sermayenin bu topyekün saldırısına karşı ilk büyük ve sarsıcı çıkışı yılın son iki ayı içinde Fransız işçileri yapmış oldular. Devrimci bir önderlikten ve genel bir koordinasyondan yoksun oldukları halde haftalar boyu direndiler. Milyonlarca işçi ve emekçi defalarca kentlerin caddelerini ve meydanlarını doldurdu. Üç hafta süren grevler ve gösteriler kararlılığından hiçbir şey kaybetmeksizin devam edince, ezici parlamento gücüne rağmen hükümet geri adım attı. Böylece de, yeni çatışmanın bu ilk raundunu işçiler politik ve moral açıdan açık bir üstünlükle kazandılar.

Fransız işçileri kendi eylemleri şahsında gerici burjuva propagandasının bir dizi argümanına da büyük bir darbe vurdular. İşçi sınıfının toplumsal gücü, büyük mücadele enerjisi ve kapasitesi, toplumun öteki emekçi kesimlerini ardından sürükleme yeteneği, teknolojik gelişmenin doruğunda olan Fransa gibi bir ülkede bütün açıklığı ile kendini gösterdi. Bu, teknolojik gelişmenin işçi sınıfının yapısını temelden değiştirdiği, onun gücünü ve mücadele kapasitesini kırdığı argümanlarına dayalı gerici burjuva propagandaya büyük bir darbe oldu.

Yalnızca Fransız kamu işçilerinin direnişe geçmesi bile

tüm Fransa'da ekonomik ve toplumsal hayatı haftalar boyu kilitlemeye yetebilmiştir. Dahası, kapitalist ekonominin ve özel olarak da üretim süreçlerinin uluslararasılaşmasının bugünkü düzeyi nedeniyle, bu kilitlenme zincirleme olarak etkisini öteki Avrupa ülkeleri üzerinde de şu veya bu ölçüde gösterebilmiştir. Bu olgunun kendisi, sınıf mücadelesinin bugünkü uluslararası koşulları, sınıf direnmesinin uluslararası gücü ve olanakları konusunda önemli pratik ipuçları sunmuş oldu.

Öte yandan, Fransız işçileri, uluslararası sermayenin her ülkede "reform" ve "yeniden yapılanma" adı altında uygulamaya soktuğu genel saldırı karşısında işçi sınıfı ve emekçilerin çaresiz olmadığını da pratikte kanıtlamış oldular. Çarenin birleşik ve kararlı bir direnişten geçtiğini, bu direnişin kısmi olması durumunda bile, eğer yeterli kararlılık varsa, sermayeye geri adım attırmanın hiç de zor olmadığını, başta Avrupa ülkeleri işçileri olmak üzere tüm dünyaya gösterdiler.

Bu mesajın bir çok ülkede işçi sınıfı ve emekçiler tarafından alındığından, biraz erken ya da geç, bir dizi ülkede işçilerin Fransız işçilerinin sunduğu örneği bir esin kaynağı olarak değerlendireceğinden kuşku duyulmamalıdır. Belçikalı işçiler bunu daha şimdiden, Fransız işçilerinin hemen ardından gösterdiler. Fransız işçilerinden esinlenerek giriştikleri militan direnişler ve çatışmalar karşısında hükümet geri adım atmak, uygulamayı düşündüğü "reform planı"nı rafa kaldırmak zorunda kaldı. Bunu, muhtemelen öncelikle İtalyan işçileri olmak üzere, öteki ülkelerin işçileri izleyeceklerdir.

Kesin şeyler söylemek için henüz erken olınakla birlikte, Fransız işçilerinin örneği yayılırsa eğer, bu emperyalist metropollerde emekserınaye çelişkisi ve çatışmasında yeni bir dönemi başlatabilir. Bu ise yalnızca emperyalist burjuvazinin bunalımı yönetme ve onu ekonomide yeni bir yapılanmanın

fırsatı olarak değerlendirme planlarını bozmakla kalmaz; yanı sıra ve çok daha önemli olarak, dünya işçi sınıfı hareketine yeni bir güç ve soluk da kazandırır. Onyılların uyuşukluğunu kırıp atarak, iktisadi, sosyal ve siyasal çok yönlü bir durgunluk içinde çürüyüp kokuşan kapitalist metropollere de, işçi sınıfı önderliğindeki emek cephesinden tertemiz, güç ve canlılık aşılayan yeni bir soluk taşır. Durgunluk içinde çürüyen topluma yeni yollar ve çıkış imkanları hazırlar.

Yineleyelim ki, bu konuda kesin şeyler söylemek henüz çok zordur. Sözü ettiğimiz şeyler bugün için devrimci bir iyimserlikle yalnızca umut edilebilir. Fakat Fransız işçilerinin açtığı yoldan başka ülkelerin işçi sınıfları da yürümeye kalkarlarsa, tüm bunlar gerçek haline gelir. Şunu da ekleyelim ki, gelişmelerin seyrini, büyük bir ihtimalle, çatışmanın yine Fransa'da gündeme gelecek yeni raundlarının sonuçları belirleyecektir.

Kapitalist metropollerde işçi sınıfının bugün en büyük handikapı, devrimci bir politik önderlikten yoksunluk ile sendikaların sermayenin kontrolünde olmaları olgusudur. Bugün son derece küçük, dar ve sınıf hareketi üzerinde herhangi bir etkiye sahip olmayan çevreler dışında tutulursa, Avrupa'da herhangi bir örgütlü devrimci hareketten söz etmek mümkün değildir. Revizyonizmin büyük tarihsel tahribatı, Avrupa'da sosyalizm ya da devrim adına hemen hiçbir şey bırakmadı. '89 çöküşü buna yeni ve çürütücü bir darbe oldu. Dolayısıyla, biz bugünün Avrupa'sında, mümkün ya da muhtemel sınıf hareketlerine devrimci bir müdahaleyi değil, olsa olsa, sınıf hareketindeki bu tür çıkışların ve patlamaların devrimci oluşumlar için uygun bir moral ve maddi ortam oluşturmalarını umabiliriz. Nitekim Fransız işçilerinin bu ilk ciddi çıkışı bile daha şimdiden bazı kıpırdanışlara yol açabilmiştir.

Eylem boyunca gösterilerde kızıl bayraklar taşındı, başta

Enternasyonal olmak üzere devrimci marşlar söylendi. Eylemin gücü ve devrimci potansiyeli, eylemde özel bir yer tutan sendika federasyonu CGT ile onun arkasındaki politik güç olan revizyonist FKP içindeki devrimci eğilimli unsurlara güç ve moral verdi. Fransız işçilerinin muhtemel yeni eylem dalgaları, sosyal-demokratlaşmakta olan bu iki örgüt içinde daha ciddi karışıklıklara neden olacaktır. Aynı şekilde, Kasım ve Aralık aylarının büyük eylem dalgası, solcu geçinen bir kısım aydınının maskesini indirirken, samimi fakat umutsuz ve hareketsiz durumda bulunan diğer bir kısım solcu aydına güç ve umut aşıladı. Bu aydınlar “toplumun geleceği için ağırlıklarını koyan” Fransız işçi ve emekçilerini selamladılar ve desteklediklerini açıkladılar. Fransız ya da öteki Avrupa ülkeleri işçilerinin yeni güçlü çıkışlarının benzer gelişmelere yeni bir ivme kazandıracağı şimdiden söylenebilir.

Son olarak şunu da ekleyelim ki, kapitalizmin krizinin yarattığı ve sürekli büyüttüğü yoksulluğu, işsizliği, konutsuzluğu, tüm bu ve benzeri sorunları yabancı düşmanlığı üzerinden istismar eden ve bu sayede güç kazanan Le Pen’in neofaşist hareketi de, Fransız işçilerinden önemli bir darbe yedi. İşçi eylemleri bir yandan işçi sınıfının daha geri tabakalarına ve öteki yoksul emekçi kesimlere doğru mücadele yolunu gösterdi. Öte yandan ise, tüm temel politik güçleri olduğu gibi, Le Pen’in faşist hareketini de açık tutuma zorladı. Le Pen, açıkça sermayeden yana ve cepheden işçilere karşı bir tutuma girerek, gerçek konumunu ortaya koydu ve teşhir oldu. Paris’ten sonra en büyük ve en coşkulu eylemlerin neo-faşist hareketin kalesi sayılan Marsilya’da gerçekleşmesi, bu açıdan daha da anlamlıdır. Avrupa’da işçi hareketinin güçlenmesi süreci, kapitalist bunalımın sonuçlarını bizzat kapitalist sınıfın hizmetinde istismar etmeye çalışarak genellikle işsiz ve yoksul katmanlar içinde güç bulmaya çalışan neo-faşist hareketlere de önemli bir darbe vuracaktır.

bu kesindir.

Doğu Avrupa'daki siyasal gelişmeler

Geride kalan '95 yılının bir başka önemli olayı ise, bazı Doğu Avrupa ülkeleri ile eski Sovyet cumhuriyetlerinde yığınların büyüyen hoşnutsuzluğudur. Bu hoşnutsuzluk, '95 yılı içinde, Macaristan, Bulgaristan, Polonya (başkanlık seçimi) ve en son olarak da Rusya'da, '89 çöküşünden sonra başa geçen gerici liberal partilerin seçim başarısızlıklarında kendini gösterdi. Aynı şey daha önceki yıllarda, Litvanya, Beyaz Rusya vb. eski Sovyet cumhuriyetlerinde de yaşanmıştı. Gidenlerin yerine, tüm bu ülkelerin istisnasız hepsinde, eski revizyonist iktidar partilerinden arta kalanların oluşturduğu, adı ne olursa olsun, gerçek kimlikleriyle sosyaldemokrat olan partiler geldiler. Gericici emperyalist medya bunları "eski komünistler" olarak nitelemeye özen gösterdi, gösteriyor. Bu çerçevede seçim sonuçlarından hareketle, "yeni sol dalga", "solun yeniden yükselişi" ve dahası "komünistlerin dönüşü" ifadelerini kullanıyor. Bilindiği gibi, aynı gerici emperyalist propaganda, '89 çöküntüsünü de "sosyalizmin iflası" ve "komünistlerin gidişi" olarak sunmuştu.

Gerçekte ne o zaman gidenler komünistti ve ne de şimdilerde gelenler. '89 çöküşü "komünistlerin gidişi" değildi ve eski revizyonist yeni sosyaldemokrat partilerin seçim başarıları da "komünistlerin dönüşü" değildir. Fakat bu propagandadaki sunulmuş tarzı da nedensiz değildir. '89 çöküşünde gidenlere "komünist" denilerek sosyalizm kötülenmiş ve bu yolla kitleler aldatılmak istenmişti. Ve şimdi de, işbaşma gelen açık ya da maskeli sosyaldemokratlara komünist denilerek bir kez daha benzer bir aldatmaca sergileniyor. Böylece, yarın bu partilerin mevcut düzenin hizmetindeki icraatlarının iflası açığa çıktığında,

faturanın bir kez daha sosyalizme çıkarılmasının zemini şimdiden hazırlanıyor.

Fakat Doğu Avrupa ve eski Sovyet cumhuriyetlerindeki gelişmelerin asıl önemli yönü, yığınların yeni düzenin içyüzünü, hiç değilse bir kısım sonuçlarıyla, çok çabuk görmeleri olgusudur. Bunu, bu geçişin başını çekmiş parti ve akımlardan koparak açıkça sergilemeleridir. Dolayısıyla, denebilir ki gelenlerden çok, seçim yenilgisiyle gidenlerdir asıl önemli olan.

Polonya ve Rusya'daki son seçimler bu açıdan dikkate değerdir. "Eski komünistler"ın parlamento seçimlerindeki zaferine daha önce sahne olan Polonya'da son başkanlık seçiminin mağlubu, emperyalizmin ve gericiliğin has adamı Lech Walesa ile seçimin ikinci turunda "eski komünist" adaya karşı Walesa'ya açık destek çağrısı yapan katolik kilisesidir. Gözlemciler bunu katolik kilisesinin karşı karşıya kaldığı en büyük yenilgi sayıyorlar. Lech Walesa gibi işçi hareketi içinden çıkmış, Polonya'daki rejim değişikliğinin simgesi olmuş ve gerici emperyalist medya tarafından efsaneleştirilmiş bir gerici demagog, devlet başkanlığı görevinde yalnızca bir dönem kalabilmiştir. Başta katolik kilisesi olmak üzere Polonya'daki tüm gerici güçlerin ortak ve hararetli desteğine rağmen; Vatikan'da Papa'yla temsil edilen ve geleneksel olarak kilisenin çok güçlü ve etkin olduğu bu ülkede, katolik kilisesinin "eski komünistler"e karşı koyduğu tüm ağırlığa rağmen, sonuç bu olabilmıştır.

Önemli olan budur; önemli olan gidenler, gitmek zorunda kalanlardır. Yoksa gelenlerin komünizmle bir ilgisi olmak bir yana, gidenlerin politika ve programlarından ne farklı bir konumu ve ne de gerçekte böyle bir iddiaları vardır. Gelenler de kapitalizmin temsilcileridir; mevcut düzenin savunucularıdır; mevcut politikaların sürdürücüsü olacaklardır. Zaten kendileri de bunu çok fazla gizlemiyorlar. Tek farklılıkları, kapitalist

özel mülkiyete ve piyasa ekonomisine geçişi daha sarsıntısız gerçekleştirecekleri iddiasıdır. Buna gerçekte, kitlelerin büyüyen hoşnutsuzluğunun sosyal patlamalara dönüşmesini ve devrimci kanallara akmasını engelleme, buna set çekme iddiası ve misyonu da denebilir. Ve doğrusu, emperyalist dünya, yalnızca Polonya için değil, hemen tüm öteki Doğu Avrupa ülkeleri için de bunu bir olanak olarak görmeye ve durumu böyle değerlendirmeye başlamıştır. Zorlu ve toplumsal açıdan korkunç yıkıcılıktaki bir geçiş sürecinin bu evresinde, yığınları, geçmiş kazanımlarına duydukları özlemler üzerinden oyalayacak ve geçiş sürecini, nispeten daha yavaş, fakat daha sarsıntısız ilerletecek politik güçler olarak bakılmaktadır bu sözde “eski komünistler”e.

Rusya’daki durumun farklılıkları

Rusya’da durum kuşkusuz belli yönleriyle biraz daha farklıdır. Farklılık kitlelerin bilinci, özlemleri, ve bunların beslediği eylem kapasitesindedir. Bilindiği gibi, rejim değişikliğinin daha ilk yıllarından itibaren ve gitgide büyüyen kalabalıklar halinde, sosyalist geçmişe özlemini ortaya koyan bir kitle hareketi var Rusya’da. Bu hareket geride kalan yılın Ekim Devrimi kutlamalarında doruğa çıktı. Devrimin yıldönümü olan 7 Kasım’da, Moskova ve Leningrad’da yüzbinlerce kişi Lenin-Stalin posterleriyle ve kırmızı bayraklarla yürüdü. Bu politik önemi son derece büyük bir olaydır ve dünya gericiliği bundan açık bir rahatsızlık duymaktadır. Şimdilik gericiliğin tek tesellisi, bu hareketin devrimci parti ve akımlar tarafından değil, fakat gerçekte reformist bir düzen partisi olan Rusya Komünist Partisi tarafından kontrol ediliyor olmasıdır. Bu parti, sosyalist geçmişe ve Lenin’e sahip çıkıyor görünerek, bu konumuyla daha sinsi bir rol oynuyor. Son Duma seçimlerinde açık

bir başarıyla birinci olan bu partinin, bu başarının verdiği güçle, kısa dönemli olarak da olsa, sosyalist geçmişe özlem duyan kitleler üzerinde kontrol kurma olanakları çoğalmıştır.

Fakat yine Rusya'nın bir farklılığı olarak, bu ülkede devrimci konumda bazı parti ve grupların varlığı önemli bir şanstır. Bu partiler, kitleler üzerindeki etki yönünden henüz zayıf olsalar da, örgütlenme ve kadro yönünden nispeten iyi bir durumdadırlar. RKP'nin seçim başarısıyla oluşan atmosfer, doğru bir politik tutumla hareket etmeleri durumunda, kendilerini marksist-leninist olarak tanımlayan, parlamenter hayalleri reddeden ve Rusya'da yeni bir sosyalist değişimi devrime bağlayan bu partilerin güçlenmesine yeni bir ivme kazandırabilir.

Her bir ülkedeki somut durum ve gelecekteki muhtemel gelişmeler ne olursa olsun, '95 yılının siyasal göstergeleri bir olguyu kesinleştirmiştir. Kapitalizmin nimetleri propagandasıyla aldatılan, bir dönem için açık bir başarıyla sersemletilen Doğu Avrupa ve Rusya halkları, kapitalizmin kendileri için ne demek olduğunu yaşayarak görmüşlerdir. Ve bu sayede Doğu Avrupa ülkeleri ve eski Sovyet cumhuriyetlerinde gerçekten "yeni bir sol dalga"ya neden olmuşlardır. Tepki ve hoşnutsuzluklarını, şimdilik, "değişim"ın başını çeken ve devlet mülkiyetindeki zenginlikleri bir avuç türedi kapitalist vurguncusunun yağmasına açan politik güçlere karşı ortaya koymaktadırlar. Bu tutum geçmiş sisteme henüz tam değilse bile, onun iktisadi ve sosyal kazanımlarına bir özlemi de içeriyor. Kitlelerin, gerici ve liberal rakipleri tarafından eski rejimin temsilcileri olarak suçlanan "eski komünistler"i desteklemelerinin gerisinde bu var. Kuşkusuz "eski komünistler" denilen bu partiler de, ultra liberal politikaların ve genel kapitalist yağmanın, kitlelerin yaşamında ve genel olarak toplumsal değerler sisteminde yarattığı büyük tahribatı kullanarak güçlenmeye çalışmakta ve görüldüğü kadarıyla

bunda başarılı da olmaktadırlar.

Rusya’da yığınların hiç değilse bir bölümünün geçmişe açık bir özlem duymalarında şaşılacak bir yan yoktur. Rusya dünyayı sarsan ve yeni bir çağı başlatan büyük sosyalist Ekim Devrimi’nin, uzun yılları kapsayan sosyalist insanın, faşizme karşı büyük uluslararası zaferin, toplum yaşamında sosyalizm sayesinde elde edilmiş büyük başarıların ülkesiydi. Tüm bunları emekçilerin hafızasından tümden silmek kolay ve mümkün değildir. Bu gerçek. Yeltsin çetesinin ve onun gerisindeki mafyalaşmış burjuvazinin son beş yıldaki icraatlarıyla da birleşince, emekçiler nezdinde geçmişin değeri çok daha iyi anlaşılmaya başlanmıştır.

Bürokratik yozlaşma ve onun yolunu açtığı kapitalist restorasyon süreçlerinin büyük tahribatı ne olursa olsun, bu rejimler yıkılana kadar resmi planda “sosyalizm” iddiası taşıyorlardı. Ve bu iddiayı korudukları sürece de, başlangıçtaki sosyalist inşa evrelerinde yaratılmış belli sosyal kurum ve değerlere, emekçilerin bu çerçevedeki maddi kazanımlarına (iş, eğitim, sağlık, konut, yaşam düzeyi vb.) dokunamıyorlardı.

Oysa rejim değişiklikleri ve kapitalist özel mülkiyete geçiş, kapitalizmin doğası gereği, tüm bunların silinip süpürülmesine yol açtı. İşsizlik, yoksulluk ve hatta açlık, tüm bunların beraberinde getirdiği sosyal, kültürel ve manevi çöküntü, insan ilişkilerindeki yıkım, Doğu Avrupa halklarını sarstı. Polonya gibi bir ülkede önce sol partiler ittifakının hükümet olması, daha sonra ise aynı ittifakın adayının başkan seçilmesinin gerisinde bu büyük sarsıntı var. Eski Doğu Almanya’da, eski iktidar partisinden arta kalanların kurduğu Demokratik Sosyalizm Partisi’nin (PDS), Alman emperyalizminin tüm gücüne ve karalayıcı propagandasına rağmen önemli bir güç olmasının ve bir simge olan Doğu Berlin’de birinci parti konumunu kazanmasının gerisinde de bu var.

Bugün yaşanmakta olan hayal kırıklıklarının sonuçlarını devşiren eski revizyonist ve yeni sosyaldemokrat partilerin bu ülke halklarına çok geçmeden yeni bir hayal kırıklığı yaşatacaklarından kuşku duyulmamalıdır. Fakat bu bir yerde zorunlu bir süreç olarak işleyecek ve kaçınılmaz bir sonuç olarak yaşanacaktır. Önemli olan soru, bu yeni hayal kırıklığının bu halkların önüne hangi yeni arayışları, yönelimleri çıkaracağıdır. Bu kez “eski komünistler”in yeni icraatlarının istismarı üzerinden gerici liberal partiler mi kendilerini yeni bir umut olarak sunmayı başaracaklardır, yoksa yığınlar daha da sola ve giderek aktif sınıf mücadelelerine mi yöneleceklerdir? Somut durumlara ve sayısız iç ve uluslararası faktöre bağlı bu soruya şimdiden yanıt verilemez.

Bu sorunun gelecekteki yanıtı ne olursa olsun, eski sosyalist ülkeler halklarının dört-beş yıl gibi kısa bir süre içinde “kapitalist cennet” diye sunulan cehennemini yaşayarak görmeleri ve ona karşı tepkilerini “eski”lere dönerek ortaya koymaları, büyük bir politik önem taşımaktadır. Bu önem, ‘89 çöküşü üzerinden yaratılan sosyalizm düşmanı gerici propagandaya vurulan darbededir. Şimdi “yeni bir sol dalga”dan söz edilmek zorunda kalınması önemli ölçüde bu gelişmelerle bağlantılıdır ve yukarıdaki çerçevede, bunun bir gerçek olduğuna da kuşku yoktur.

Emperyalist barışın başarıları ve sınırları

‘95 yılı içinde önemli gördüğümüz bir diğer önemli gelişme ise, emperyalist dünyanın emperyalist barış çerçevesindeki bazı başarılarıdır.

Ortadoğu’daki emperyalist barış sürecinde yeni mesafeler katedildi. İsrail-Filistin Antlaşması yeni girişimlerle genişletildi. Bunu İsrail-Ürdün Antlaşması tamamladı. Ve nihayet İsrail

ve Suriye arasında da bir uzlaşma ve anlaşma platformu oluşturularak müzakerelere başlandı. ABD emperyalizmi eğer bir İsrail-Suriye antlaşmasını da kotarmayı başarabilirse, Ortadoğu'daki gelişmeleri kendi kontrolüne almak, siyonist İsrail'in pozisyonunu güçlendirmek, onu daha geniş bir çerçevede meşrulaştırmak ve bu sayede Filistin'deki devrimci dinamikleri boğmak doğrultusunda çok önemli kazanımlar elde etmiş olacaktır.

Bugün henüz değil ama hiç de uzak olmayan bir gelecekte, bu alandaki başarının Kürdistan'daki devrimci dinamikleri kontrol altına almak ve boğmak için önemli bir deneyim olarak değerlendireceği de bir gerçektir. Bunun ilk adımları geride kalan yıl içinde Dublin Zirvesi'yle atılmak istenmiş, fakat PKK'nın kendini dışlayan bir sürece karşı gösterdiği direnişin de etkisiyle, bu şimdilik başarısızlığa uğramıştır.

Emperyalist barışın bir başka başarı sahası ise Bosna oldu. Emperyalist mihrakların da kışkırtmasıyla bu bölgede yıllardır halklar etnik ve dinsel bir çatışma içinde birbirlerini tüketiyorlardı. Gözü dönmüş gerici-milliyetçi burjuva kliklerin başını çektiği bu çatışma bölgede genel bir maddi ve kültürel yıkıma yolaçtı. Onyıllardır kardeşçe yaşamış halklar arasında onarılması güç düşmanlıklar yarattı. Yıllardır ikiyüzlü politikalarla bu çatışmaları kendi çıkarları doğrultusunda işleyip yönlendiren emperyalistler, bu galibi olmayan savaşın taraflarının bitap düştüğü bir evrede nihayet "barış için" ağırlıklarını koydular. Taraflara kendi koşullarını dikte ettirerek bir barış sağladılar. Bu sözde barışın bekçiliğini ise yine kendileri üstlendiler. 60 bin kişilik NATO gücünün bir polis gücü olarak bölgede yerleşmesini antlaşma hükümleriyle meşrulaştırdılar.

Emperyalist Almanya, Bosna anlaşmazlığını bahane ederek anayasasını değiştirmiş ve böylece sözde barışçı amaçlarla dışarıya asker gönderme olanağı elde etmişti. Bu, militarist

Alman emperyalizmi için muazzam önemde bir yeni adım olmuştı. Aynı şekilde NATO da, yine aynı anlaşmazlık sayesinde, ilk kez olarak açıkça ve resmen kendi etki sahası dışında bir alana askeri müdahalede bulunma olanağını elde etti. Bosna barışı adına Balkanlar'a fiilen yerleşti. Dolayısıyla bu emperyalist dünyanın '95 yılı içinde Ortadoğu'dan sonra elde ettiği bir ikinci önemli başarı oldu.

Fakat buradaki kısa dönemli başarı ne olursa olsun, gerici ve emperyalist barışlar kendi doğaları gereği uzun ömürlü olmaktan uzaktır. Unutmamak gerekir ki, bu tür barışlarda sorunlar ve çelişkiler çözümlenmiş olmaz, yalnızca belli olanaklar ve güç faktörü kullanılarak bastırılır ya da geçici bir zaman için yumuşatılır.

Öte yandan, emperyalist ve gerici barışlar, her zaman halkların gücü ve iradesi dışlanarak, hiçe sayılarak, devre dışı bırakılarak sağlanır. Fakat bu, sorunlar gerçekten çözümlenmediği sürece, bu zemin üzerinde ve halkların gücüne, iradesine ve isteklerine dayalı devrimci dinamiklerin oluşmasını, güçlenmesini ve yeni bir sürecin önünü açmasını engelleyemez.

Bugün Ortadoğu'daki Amerikan barışı, halkların çıkarları ve iradesinin hiçe sayılması anlamına gelmektedir. ABD emperyalizminin bölgedeki egemenliğini perçinleyen, siyonist İsrail'e ve genel olarak bölge gericiliğine güç kazandıran bir süreç, halklar için köleliğin pekişmesi demektir. Başta Filistin halkı olmak üzere, Arap halklarının buna uzun süreli olarak dayanabileceğini, bunu sessizlikle sineye çekeceğini sanmak için bir neden yoktur. Buna karşı tepkiler ve mücadeleler Ortadoğu'da yeni bir antiemperyalist mücadelenin önünü açacaktır. Bu tepki ve mücadeleler gerçekte şimdiden vardır. Fakat yazık ki devrimci önderliklerden yoksundur ve bugün için islamcı akımların kontrolündedir.

Sorun halkların devrimci özlem ve iradelerinin yolaçaacağı

gelişmelerden de ibaret değildir. Dünya ölçüsündeki emperyalist güçler kutuplaşmasının güçlendiği ve nüfuz mücadelelerinin hızlandığı bir evrede. Ortadoğu gibi stratejik bir bölgede ABD'nin kendi hakimiyeti doğrultusundaki bu adımları öteki emperyalist mihrakları rahatsız etmekte ve harekete geçirmektedir.

Alman ve Fransız emperyalizmi şimdiden bazı ilişkiler geliştirerek, çelişkilerden yararlanarak karşı dengeler oluşturmaya çalışmaktadırlar. Almanya-İran ilişkileri bu açıdan dikkate değerdir. Emperyalistler arası çelişkilerin bu kaçınılmaz etkileri, emperyalist barış doğrultusundaki geçici başarıların bir başka handikapıdır.

Aynı faktörler Bosna'da sağlanan emperyalist barış için de geçerlidir. Bosna barışı da halklar devre dışı bırakılarak, bizzat bu gerici boğazlaşmayı başlatıp sürdüren gerici burjuva klikler arasında sağlandı. Savaşın durması halkları onun yarattığı yıkımın ağırlığı ile daha çarpıcı bir biçimde yüzyüze getirecektir. Dikkatler içe, iktisadi ve sosyal yaşama kayacaktır. Bunun yolaçacağı sorgulamaların hangi dinamiklerin önünü ne zaman ve ne ölçüde açabileceği konusunda şimdiden bir şey söylenemez. Ama savaşın gizlediği ve geri plana ittiği sosyal sorunların ve sınıfsal çelişkilerin gitgide daha belirgin biçimde önplana çıkacağı kesindir.

Dahası var. 50 sene önce faşist Alman işgalcilerini büyük bir birlik ve kahramanca bir direniş sayesinde topraklarından söküp atan, anti-faşist kurtuluş mücadelesi ve devrimin ateşi içinde kardeşliklerini pekiştiren eski Yugoslavya halkları, gerici savaşın yıkımının ardından, aynı emperyalistlerin bu kez barış kisvesi altında kendi topraklarına yerleşmiş olmalarını da elbette sorgulamayı başaracaklardır. Bağımsızlıklarını onurlu bir direnişle kazananların, şimdi saldırgan emperyalist NATO kuvvetlerinin işgaline ve polisliğine, böylesine onur kırıcı bir duruma uzun süreli olarak katlanacaklarını düşünmek

zordur. Ne var ki, önemli olan, bu sorgulama ve tepkilerin, kendilerini yıkıcı bir gerici boğazlaşmaya sürükleyen gerici burjuvaziye yönelip yönelmeyeceğidir. Zira tüm felaketlerin ve bu arada bugünkü “barış” kılıklı emperyalist işgalin müsebbibi onlardır.

Gerek Fransa’daki sınıf hareketinin yarattığı umutlar, gerek Doğu Avrupa ve eski Sovyet halklarının güç verdiği yeni sol dalga, gerekse emperyalizmin Ortadoğu’da ve Bosna’daki köleleştirici adımları, ‘95 yılının bu en önemli uluslararası gelişmeleri, komünistlerin dünya olaylarını daha yakından izlemelerini, sınıf mücadelesinin ve devrimin sorunlarını bu geniş çerçeve ışığında değerlendirmelerini ve bu arada enternasyonalist sorumluluklarına daha sıkı bir biçimde sarılmalarını çok daha gerekli hale getirmektedir. Yalnızca Türkiye’de değil, uluslararası planda da hızlanmakta olan gelişmeleri partili bir kimlikle karşılamayı başarabilmeleri, onların ‘96 yılı içinde bu doğrultuda atabilecekleri en anlamlı adım olacaktır.

Ekim

(Sayı: 136, 1 Ocak ‘96)

'98 yılına girerken...

Geride kalan yıldan çizgiler

Geride kalan yıla dünya ölçeğinde baktığımızda ilk göze çarpan, yapısal iktisadi bunalımın ağırlaşarak sürmesidir. 10 yıllık bir aradan sonra dünya borsalarında bir kez daha yaşanan genel sarsıntı, bunalımdaki bu ağırlaşmanın bir göstergesidir. Borsa krizi bütün büyük kapitalist metropollerde geçici sarsıntılar yaratırken, krizin merkezi Uzak Asya'da iktisadi çöküntülerle birleşti. Burjuva propaganda tarafından kapitalist ekonomik gelişmenin dinamizmine son 2030 yıldır örnek olarak gösterilen ve "Asya kaplanları" olarak övülen ekonomiler, son aylarda peşpeşe iflaslara sürükleniyorlar.

"Mucize"den iflasa bir dizi ülke

Bir zamanlar "Brezilya mucizesi" deniliyordu, sonrası bu

ülke için tam bir iflas oldu. Aynı zamanda 20 yıllık faşist askeri rejime örtü olarak da kullanılan bu sahte “mucize”nin artık hiç sözü edilmiyor. Daha sonraları “Meksika mucizesi” öne çıkarıldı, bir kaç yıl önce o da tam bir iflasa sürüklendi. İMF’nin 50 milyar dolarlık kredisi karşılığında Meksika ekonomisi ve maliyesi tamamen ABD’ye teslim edilerek durum şimdilerde idare ediliyor.

“Kore mucizesi” ise çoktan gözden düşmüştü. ‘80’li yıllardan beridir bu ülke artık “mucize”sinden çok, militan ve kararlı işçi ve öğrenci hareketleriyle anılıyor. Bu eski “mucize” numunesi ülkenin ekonomisi de ‘97 yılının son günlerinde nihayet iflas bayrağını çekti. Sürünerek yaşayabilmek için İMF’den 100 milyar dolar kredi alması ve tıpkı Meksika gibi, ekonomiyi ve maliyeyi olduğu gibi kredi sahiplerine teslim etmesi gerekiyor.

Ve nihayet öteki “Asya kaplanları”... ‘97 yılının en önemli olaylarından olan borsa krizleri işte bu ülkelerde patlak verdi ve iflaslar birbirini izledi. Bu iktisadi iflas ve çöküntünün son halkası ise, 30 yıllık kanlı bir faşist rejimin hüküm sürdüğü Endonezya oldu.

Tüm bunlar bir bütün olarak dünya kapitalizminin çürük temellerine bir göstergedir. Bunalım ne geçici ne de yereldir. Arada çok kısa süreli bazı soluklanmalar yaşansa da, genel bilanço açısından kapitalist dünya ekonomisi günden güne ağırlaşmakta olan bir iktisadi ve mali bunalımın pençesindedir.

Bunalım, rekabet ve emekçilere ağır fatura

Kapitalist dünyada ağırlaşan bu iktisadimali bunalıma emperyalistler arasında gittikçe sertleşen bir rekabet eşlik etmektedir. İktisadi ve siyasal nüfuz alanlarını genişletmek için bugün emperyalist odaklar kıyasıya bir rekabet içindedirler. Rekabetteki bu sertleşme, emperyalist gruplaşmaları daha

belirgin hale getirmekte, emperyalist dünya kendi iç davranış bütünlüğünü gittikçe daha çok kaybetmektedir. Son Irak krizi buna iyi bir örnektir. '91'deki davranış birliğinden bugün artık eser yoktur ve bunun gerisinde kıyasıya bir pazar ve siyasal nüfuz kavgası vardır. ABD'nin bugün İran'la ilişkilerini yeniden onarmak ihtiyacı duymasının gerisinde de aynı şekilde bu vardır. Avrupa Birliği'nin Türkiye'ye karşı tavrının gerisinde de, başka şeyler yanında yine bu, Türkiye'nin AB bünyesinde bir ABD mevzisi olmasına Avrupalı emperyalistlerin tepkisi vardır.

Emperyalist dünyada iktisadi bunalımın ve sertleşen rekabetin her zaman ağır bir faturası vardır. Ve her zaman olduğu gibi bugün de bu fatura dünya ölçüsünde işçi sınıfına ve emekçi kitlelere ödetilmektedir. Bunalımın nispeten hafif olduğu dönemlerde bu fatura daha çok sistemin bağımlı ülkelere aktarılır, acımasız bir biçimde bağımlı ülkeler halklarına ödetilirdi. Bu dönem çoktan geride kalmış durumda. Son 25 yıldır gelişmiş kapitalist ülkelerde işsizlik ve enflasyon birarada yaşanmakta ve bu emperyalist metropollerdeki işçi ve emekçilerin yaşam koşullarını parça parça kötüleştirmekteydi. '80'li yıllarda neo-liberal politikalarla ve asıl olarak da '90'lı yıllarda, tüm emperyalist metropollerde işçi sınıfına topyekün iktisadi ve sosyal saldırılar başlatıldı. Doğu Bloku'nun çöküşünün kolaylaştırdığı bu saldırılar, '97 yılı boyunca da tüm hızıyla sürdü. Bugün emperyalist metropollerde işsizlik sürekli rekorlar kırarak büyümekte, işçilerin ve emekçilerin yaşam koşulları günden güne kötüleşmektedir. Sistemin metropollerinde kapitalist bunalımın ve emperyalist rekabetin sonuçları böyle olunca, bağımlı ülkelere durumun ne olduğu, bu ülkeler emekçilerine çıkarılan faturaların hangi felaketli sonuçlara yolaştığı kendiliğinden anlaşılır. Yoksulluk, işsizlik, açlık, hastalık ve elbetteki bunlara eşlik eden gerici savaşlar ve

beyaz terör. bu ülke halklarını kasıp kavurmaya devam ediyor.

Güçlenip yaygınlaşan sınıf mücadeleleri

Yıldan yıla daha belirgin hale gelen sevindirici gelişme, işçi sınıfı ve ezilen halkların gitgide yükselen sesi, genişleyen ve güçlenen mücadeleleridir. '97 yılı bu açıdan önceki yıllardan başlayan eğilimin güçlenmesine tanıklık etti. Grevler, gösteriler, genel grevler, isyanlar, Arnavutluk örneğinde olduğu gibi silahlı halk ayaklanmaları, '97 boyunca da sürdü. Bugün dünya ölçüsünde işçi sınıfı hareketi gitgide kendini yeniden bulmaya başlamaktadır.

Kuşkusuz mücadeleler henüz yeterli örgütlülükten, hele de herhangi bir türden devrimci önderlikten yoksundur. Kendiliğinden çıkışlar, öfkeli fakat açık hedeflerden yoksun patlamalar, mevcut durumun egemen özelliğidir. Doğal olarak kapitalizmin temelleri ya da sistemin kendisi değil, yalnızca yarattığı sonuçlara karşı mücadelelerdir bunlar. Saldırıdan çok savunmaya, yeni hak ve mevziler kazanmaktan çok mevcut hak ve mevzileri korumaya yöneliktirler. Fakat yine de, üstelik bir önderlik boşluğu ortamında, emekçilerin kaderci bir boyun eğiş yerine gitgide daha çok ve daha yaygın bir biçimde direnme eğilimleri göstermeleri büyük önem taşımaktadır. Bu yığınları eğiten, daha ileri mücadeleler için zemin hazırlayan bir durumdur. Bu mücadelelerin yer yer sağladığı kısmi başarılar bunu ayrıca kolaylaştırmaktadır.

Dünya devrimci hareketinin '89 sonrasında iyice ağırlaşan zayıflığı ve dağınıklığı bugün hala sürmektedir. İşçilerin ve emekçilerin büyüyen mücadelelerinde devrimci akımların yeri ve etkisi henüz son derece sınırlı ve zayıftır. Yaşanan moral ve maddi yıkım, içine düşülen ideolojik kargaşa düşünüldüğünde, bu durumun bir dönem daha sürmesi olağan karşılanmalıdır. Bununla birlikte, emperyalist metropollerde

ve bağımlı ülkelerde yıldan yıla sıklaşan ve yaygınlaşan işçi ve emekçi mücadeleleri, devrimci akımların moral olarak yeniden kendilerini bulacakları ve yeni bir güçlenine süreci içine girecekleri maddi zemini sürekli güçlendirdiği de bir gerçektir. Kapitalizmin yapısal zaafı, büyüyen ve ağırlaşan sorunları, devrimci harekette moral toparlanınayı kolaylaştıran bir başka etkidir. Geçmişten gerekli dersleri çıkarmış ve yeni dönemin sorunlarına yaratıcı çözümler üreterek ideolojik açıdan yenilenmiş ve güçlenmiş bir dünya komünist hareketi de bu sürecin içinde zamanla şekillenerek kendini bulacaktır.

“Proleter Hareketin ve Halk İsyanlarının Yeni Dönemi”

Komünistler, geride kalan yılın ilk aylarında, “*Proleter Hareketin ve Halk İsyanlarının Yeni Dönemi*” başlığı altında dünya ölçüsünde son yılların kitle mücadelelerinin özet bir bilançosunu çıkarmış ve bunu dünya devrimci ve komünist hareketinin durumuyla ilgili bir değerlendirmeye ile de birleştirmişlerdi. Mevcut durumun değerlendirilmesine ilişkin gereksiz yinelemelerden kaçınmak için, bugün çok daha anlamlı hale gelen bu değerlendirmeden bazı pasajları buraya alıyoruz:

“Bütün bu hareketlerin, direnişlerin ve isyanların, istisnai durumlar dışında, devrimci bir önderlikten, devrimci bir politik yön ve programdan yoksunlukları açık bir olgudur. Kendiliğindenlik, örgütsüzlük ve birbirinden kopukluk, hakim özellik durumundadır. Fakat dünya komünist ve devrimci hareketinin geride bıraktığı tarihsel yıkım olgusu düşünülürse, bunda şaşılacak bir yan da yoktur.

“Temel önemdeki bu zaafın yarattığı sorunlara rağmen dünya ölçüsündeki bu mücadelelerin büyük bir politik

öneme sahip olduğu gerçeği tartışılamaz. Her şey bir yana. günden güne yaygınlaşan bu eylem ve isyan hareketleri. '89 çöküşünü izleyen dünya ölçüsündeki gerici atmosfere ve ondan beslenen propagandaya muazzam bir darbedir. İnsanlık ne 'tarihin sonu'na gelmiştir ve ne de kapitalist düzen insanlığın ezici çoğunluğuna bir şey verecek durumdadır. Tam tersine, kapitalist sistemin onulmaz temel çelişkileri, varlığını sürdürmenin ötesinde, gitgide daha da keskinleştiği içindir ki, bizzat bunun harekete geçirdiği yığınlar, tarihin yeni bir evresini müjdelemektedir. Muazzam zenginliklerin biriktiği metropollerde bile işçisine iş ve konut veremeyen, onun bugüne kadarki sınırlı kazanımlarını bile sonu gelmeyen paketlerle peşpeşe gaspeden bir sistem, yeni sosyal mücadelelerle ve bunların varacağı yeni patlamalarla kaçınılmaz bir biçimde yüzyüze kalmaktadır ve kalacaktır. Bugün Avrupa'nın hemen kıyıcığında, Arnavutluk'ta, tam da kapitalizmin soyguncu sonuçlarına karşı silahlı ayaklanma yoluna girmiş bir halk hareketi gerçeği durmaktadır. Almanya'da geride bıraktığımız günlerdeki işçi eylemleri dalgasını sermaye medyası bile, 'son onyılların ender rastlanan eylem biçimleri' olarak tanımlayabilmektedir.

“Önemli olan bugün için bunların yaşanması ve bunların söylenmesidir. Bu süreç bir yandan gerici burjuva propagandayı darbelerken, öte yandan yeni devrimci akımların filizlenmesine, varolanların moral ve maddi açıdan toparlanmasına ve güçlenmesine uygun bir zemin hazırlamaktadır. Devrimci akımların yön verebileceği yeni süreçlere ulaşabilmek için insanlık bu tarihsel ara evreden geçmek zorundadır. Dünya devrimci ve komünist hareketinin yaşadığı büyük tarihsel tahribatın ve bunun dünya ölçüsünde işçi sınıfı ve halklar üzerindeki yıkıcı etkilerinin ardından, bu yaşanılması kaçınılmaz bir tarihsel ara evredir. Bir yıl önce Fransız işçilerinin büyük eylem dalgasını değerlendirirken de ifade ettiğimiz gibi,

“... biz bugünün Avrupa’sında (ve dünyasında). mümkün ya da muhtemel sınıf (ve halk) hareketlerine devrimci bir müdahaleyi değil, olsa olsa, sınıf (ve halk) hareketindeki bu tür çıkışların ve patlamaların devrimci oluşumlar için uygun bir moral ve maddi ortam oluşturmalarını umabiliriz.”

“Emperyalist metropollerde ve bağımlı ülkelerde son yıllarda hızla birbirine eklenen eylem ve isyan halkaları, sözü edilen bu moral ve maddi ortamı gitgide güçlendirmektedir. Bu dünya devrimci hareketinin yeniden güçlenmesi için koşulların oluşması ve olgunlaşması demektir. Mevcut mücadeleler yeni dönemin henüz ilk kıvılcımlarıdır. Bu kıvılcımların bir yangına doğru büyüyeceği gelecek dönemlere ulaşıldığında, inanıyoruz ki, geçmişin dersleriyle de donanmış devrimci sınıf önderlikleri birçok ülkede inisiyatifi ele alacak düzeyde toparlanmış ve güçlenmiş olacaklardır.” (Mart ‘97)

Türkiye: Geriliyen toplumsal muhalefet ve biriken çelişkiler

‘97 yılı Türkiye’de yazık ki gerek genel toplumsal muhalefet gerekse devrimci hareket için bir gerileme yılı oldu. Susurluk süreci ile başlayan gelişmelerin çok geçmeden kazandığı yeni mahiyet bir bakıma bu sonucu daha yılın başından itibaren belirledi.

Komünistler, Susurluk skandalının henüz başlangıç evresinde, devletteki çeteleşme gerçeğini yığınların geniş kesimlerini sarstığı ve peşpeşe protesto gösterilerinin gerçekleştiği bir sırada, ortaya çıkan durumun aynı zamanda burjuvazi için de belli fırsatlar yarattığını, bazı ince manevralarla bu fırsatların burjuvazi tarafından başarıyla kullanılabileceğini, bunun iki ana ihtimalden biri olduğunu açıklıkla vurgulamışlardı. Nitekim sürecin ilk evresindeki sıkıntı atlatıldıktan sonra, medya, TÜSİAD ve ordu gibi temel düzen kurumlarının

farklı cephelerden sergiledikleri manevralarla, yığınların ilk tepkileri dizginlendi ve çok geçmeden kontrol altına alındı. Ardından adım adım laiklikşeriat ikilemi eksenini yaratıldı ve bu, bizzat sendikalar ve kitle örgütleri üzerinden, yığınları kontrol etmenin, dahası onları gerici manevraların dolgu malzemesi olarak kullanmanın imkânına dönüştürüldü.

Ordunun doğrudan inisiyatifi ile yaratılan bu durumla burjuvazi bir dizi avantaj elde etti. Öncelikle devletteki çeteleşme olgusu geri plana itildi; bunun biriktirdiği tepki birikimi şeriat karşıtlığı çizgisinde bloke edildi. İkincisi, tam da bu sayede, bir süredir kontrol edilebilir sınırlar dışına taşan ve rejim için belli sıkıntılar yaratan dinsel gericiliğe yönelik bir sindirme ve terbiye etme operasyonu başlatıldı. Üçüncü olarak, şeriata karşı “çağdaş ve laik düzen”in korunması sahte ilerici kılıfı içinde, sendikalar MGK çizgisine çekildi ve bu adın ESK’in kurulması yoluyla yeni bir adımla birleştirildi. Dördüncü olarak, bizzat ordunun bu operasyonlarının bir sonucu olarak kurulan yeni saldırı hükümeti, sendikaların MGK-TÜSİAD çizgisine çekilmiş olması ve bunun ESK’de kurumlaştırılmış olması sayesinde, emekçilere yönelik saldırı paketlerini fazla zorlanmadan peşpeşe uygulama imkanı buldu.

Fakat tüm kolay başarıların elbette bir sınırı vardı. Dahası tüm bu kolay başarıların içten içe biriktirdiği derin çelişkiler, yarattığı ciddi açmazlar vardı. Nitekim yılın sonuna doğru emekçilerin saldırılar karşısındaki suskunluğunun kırılmaya ve düzenin açmazlarının kendini göstermeye başlaması da buna tanıklık etti.

Komünistler bu durumu son kitle hareketlenmelerini önceleyen bir tarihte değerlendirmiş, “*Kolay Başarının Biriken Çelişkileri*” başlığı altında, şunları yazmışlardı:

“Bu rahatlığın ve pervasızlığın çok geçmeden hükümetin ayağına dolanacağını söylemek için kahin olmak gerekmiyor.

Düzenin yaşadığı sorunlar yapısal nitelikte çözümsüz sorunlardır. Böyle olduğu içindir ki, her kolay başarı, kaçınılmaz bir biçimde beraberinde yeni sorunlar, çelişkiler ve açmazlar üretecektir.

“Herşey bir yana, bugün yığınların karşısında düzen içi bir muhalefet odağı yoktur. Dinsel gericiliğe karşı gerçekleştirilen operasyon ve gündemdeki kapatma davası Refah Partisi’nin elini kolunu bağlamış bulunmaktadır. Ki aynı Refah Partisi, son on yıllık dönemde, toplumsal hoşnutsuzluğu etkili bir sosyal demagoji ile düzen adına bloke etme işlevini yerine getiriyordu. Sol adına kitleleri tutma işlevi yerine getiren sosyaldemokrat partilerden biri hükümetin ortağıdır, öteki hükümetin dışardan payandasıdır. Bugüne kadar hükümetlerin İMF güdümlü iktisadi ve sosyal saldırılarına karşı işçilerin hoşnutsuzluğuna sahte bir sahiplenme gösteren sendika konfederasyonları, şimdi ESK yoluyla bu saldırıların doğrudan bir unsuru durumundadırlar.

“Sermaye için mevcut saldırılara büyük bir kolaylık sağlayan tüm bu olgular çok geçmeden karşı etkilerini göstereceklerdir. Düzenin siyasal ve toplumsal cephede az biraz inandırıcılığı olabilen sahte alternatiflerden bile yoksun durumda kalması, kitlelerin gerçek devrimci alternatiflere yönelmesi için uygun bir potansiyel zemin demektir.” (Ekim ‘97)

Son birkaç ayın gelişmeleri, kolay başarının biriktirdiği çelişkilerin ve açmazların ilk belirtilerine tanıklık etmektedir. Kitlelerde ilk hareketlenmeler başlamış bulunmaktadır. Bunun giderek daha geniş kesimleri kucaklaması ve daha ileri biçimler alması beklenmelidir.

Yine aynı değerlendirmede ifade ettiğimiz gibi, Türkiye’de devriinci alternatifin yığınlar karşısında daha güçlü ve daha inandırıcı olarak çıkabileceği bir dönemin içine giriyoruz. Böyle bir dönemde komünist hareketin kendi başarılı gelişme

sürecini bir devrimci siyasal parti olarak ortaya çıkabileceği bir noktaya vardırnmış olması, gerek işçi sınıfı hareketi için gerekse genel devrimci hareket için temel önemde bir kazanımdır. Girmekte olduğumuz yıl bu kazanımın anlam ve öneminin siyasal yaşam içerisinde çok daha açık görülebilmesine tanıklık edecektir.

Ekim

(Sayı: 184, 1 Ocak '98)

'99 yılına girerken...

Yeni bir yılın başında dünya ve Türkiye

(Parça)

'98 yılını geride bıraktık. İkibinli yıllara yalnızca bir yıl kaldı. İnsanlık yeni bir yüzyıla, 21. yüzyıla giriyor. Biz Türkiyeli komünistler gelmekte olan yüzyılı işçi sınıfının devrimci partisinin kuruluşuyla, Türkiye Komünist İşçi Partisi'nin ilanıyla karşılıyoruz. Ve biz, Türkiye devrimi için tarihi önemde gördüğümüz bu adımın yeni bir yüzyıla geçişle çakışmasının sembolik olmaktan öteye bir anlamı olduğuna inanıyoruz.

Türkiye'de yeni temeller üzerinde bir komünist hareketin doğuşu, 12 Eylül askeri faşist darbesini izleyen ağır ve her açıdan yıkıcı bir yenilginin sonrasına denk geldi. Bu yenilginin yarattığı ağır tasfiyeci hava daha henüz dağılmamışken, bu kez uluslararası planda büyük bir gericilik dalgası başgösterdi. Öylesine ki, komünist hareketimizin siyasal

mücadele alanına çıkışıyla bu uluslararası gericilik dalgasının başlangıç startını oluşturan gelişmeler neredeyse üstüste düştü. Sovyetler Birliği'nde başlayan, tüm Doğu Avrupa'ya yayılan ve Sovyetler Birliği'nin dağılmasıyla noktalanın bu olaylar zinciri, tüm dünyada devrim ve sosyalizme karşı tarihin gördüğü en büyük ideolojik, psikolojik ve siyasal haçlı seferine vesile oldu. Marksizme, sosyalizme, devrime dair herşey görülmemiş bir saldırı, karalama ve inkar kampanyasının hedefi haline geldi. Tarihi gerçekler tersyüz edildi. Gericici burjuva düşünce ve değerler kutsandı. Kapitalist düzenin ebediliği, dolayısıyla "tarihin sonu" ilan edildi.

İşte biz Türkiyeli komünistler, partimizi, bir yenilgi sonrasının yıkıntı ortamında ve tarihin bu en büyük uluslararası gericilik dalgasına göğüs gererek, inanç ve kararlılıkla adım adım inşa ettik. Gericilik dalgasının solu da sardığı, dünyada ve Türkiye'de irili-ufaklı bir dizi sol siyasal akımı tükettiği ya da "en az direnme çizgisi"ne ittiği, ihanete ya da kurulu düzenin icazetine sürüklediği bir evrede, bizler, kendi coğrafyamızda, komünizmin ve devrimin partisini yaratma iradesi ve kararlılığını ortaya koyduk. Karalamalara ve inkara konu edilen devrimci geçmişin derslerinden en iyi biçimde öğrenmeyi bir an bile ihmal etmeksizin hep, geleceğe baktık, geleceğin kaçınılmaz olarak kendini gösterecek yeni tarihi mücadelelerine hazırlandık.

78 yıl önce gericici emperyalist propaganda kapitalizmin ebediliğini, aynı anlama gelmek üzere tarihin sonunu ilan ediyordu. Bugün borsa çöküntüleri ve bir dizi ülkede kapitalist ekonominin iflası eşliğinde kapitalizmin karanlık geleceği tartışılıyor. 78 yıl önce gericilik dünyasının sağır edici propagandası eşliğinde "sosyalizmin iflası" tartışılıyordu, bugün gitgide genişleyen bir çerçevede kapitalizmin kaçınılmaz sonu tartışılıyor.

Sosyalizm, işçi sınıfı ve emekçiler için yeniden güçlenen

bir umut haline geliyor.

Kapitalist dünya: Her alanda istikrarsızlık

Kapitalist-emperyalist dünya sistemine bugün çok boyutlu bir genel istikrarsızlık egemendir. Bu istikrarsızlığın temelinde kapitalizmin, onunla belirlenen emperyalist dünya sisteminin onulmaz çelişkileri yatmaktadır. İktisadi bunalım, borsalarda birbirini izleyen mali çöküntüler zinciri, tek tek ülke ekonomilerinin iflası, emperyalistler arasında kızışan rekabet ve nüfuz mücadeleleri, bölgesel çatışmalar, bir dizi ülkede siyasal kargaşa, ve elbette, birçok ülkede işçi sınıfının ve emekçilerin günden güne büyüyen toplumsal muhalefeti... Bunlar kapitalist dünya sistemine egemen istikrarsızlığın ilk akla gelen güncel unsurlarıdır. Tüm bu sorunlar tablosu '90'larm başındaki iddialarla çarpıcı tezatlar oluşturmaktadır. Dünyanın emperyalist efendilerine '90'lı yılların başında egemen iyimser havadan bugün eser kalmamıştır. O zamanlar insanlığın gelecek perspektifini ve umudunu yoketmek için "tarihin sonu" propagandası pompalayanlar, bugün zincirleme olarak birbirini izleyen mali ve iktisadi çöküntülere bakıp kapitalizmin geleceğine ilişkin kaygılara gömülüyorlar.

İçinden geçmekte olduğumuz günlerin en önemli uluslararası gelişmesi, geçen yılın yazında Uzak Asya'da başlayan, ardından sırayla Japonya, Latin Amerika ve son olarak Rusya'da yaşanan mali çöküntülerdir. Birbirinden beslenen bu mali çöküntüler, emperyalist küreselleşmenin biriktirdiği çelişiklere ve sorunlara çarpıcı örneklerdir. Bu zincirleme gelişmeler kapitalist dünya ekonomisini bekleyen genel bir çöküntünün de yeni işaretleridir. Benzer olaylar yıllardır farklı biçimlerde tekrarlanmakta, her yenisi kapsam ve yıkıcı etkileri bakımından kendinden öncekini aşmaktadır.

Dünya kapitalizmi 25 yılı aşkın bir süredir genel iktisadi durgunlukta ifadesini bulan bir bunalım içindedir. Kapitalizmin tarihinde görülmemiş boyutlarda mali spekülasyona, borsa oyunlarına yönelmek, uluslararası sermayenin bu bunalıma verdiği yanıt oldu. Çok uluslu tekeller ve bankalar bunalım koşullarında üretimden sağlayamadıkları aşırı kârları mali spekülasyonlarla sağlama yoluna gittiler. Öylesine ki, '70'li yılların ortasında sermayenin yalnızca %10'u spekülasyona yöneliyorken, bu oran '90'ların ortasında %95'i bulmuştur. Bu rakamlar dünya kapitalizmindeki asalaklaşmanın kazandığı korkunç boyutlar konusunda herhangi bir yorumu gereksiz kılmaktadır.

Fakat birbirini izleyen borsa çöküntüleri, uluslararası mali sermayenin iktisadi bunalıma çözüm alternatifi saydığı bu oyunun da sonuna gelinmekte olduğunu göstermektedir. Dün bir olanak, aşırı kâr düzeyine bir çözüm olarak görülen şey, bugün krizi ağırlaştıran, dünya ölçüsünde genel bir iktisadimali çöküntüyü hazırlayan etkene dönüşmüştür. Bu, borsa oyunlarına, mali spekülasyonlara dayalı "kumarhane kapitalizmi"nin, bu temel üzerinde yükselen emperyalist "küreselleşme"nin iflasından başka bir şey değildir.

Ne var ki, bu iflasın faturasını dün olduğu gibi bugün de dünya çapında işçi sınıfı ve emekçi yığınlar, özellikle de bağımlı ülkelerin açlık, yoksulluk ve hastalıkla pençeleşen geniş halk kitleleri ödüyorlar.

Kriz ağırlaştıkça emekçilere yönelik iktisadi-sosyal saldırı da katmerleşiyor. Dünya çapındaki muazzam zenginlik birikimine rağmen, kapitalist-emperyalist sistem yerkürenin dört bir yanında işsizlik, yoksulluk, açlık ve bunalım sonucu olan ölüm üretiyor. Servet-sefalet kutuplaşması başdöndürücü boyutlara ulaşmış durumda. Bu uçurum yalnızca bağımlı ülkelerin bünyesinde değil, emperyalist metropollerde de hızla büyüyor. Aynı kutuplaşma/gelir farkı uçurumu, sistemin

emperyalist metropolleri ile bağımlı ülkeler arasında da var. Özetle sistem çok boyutlu sosyal eşitsizlikleri, bunun ifadesi toplumsal kutuplaşmayı, tarihinde görülmemiş boyutlara varırmış durumda.

Kapitalist dünya sisteminin temel çelişmelerinden biri olan emperyalistler arası çelişmeler de gittikçe keskinleşiyor. İktisadi bunalım emperyalist nüfuz mücadeleleri üzerinde şiddetlendirici bir etkide bulunuyor. BM, NATO vb. uluslararası kuruluşlardaki iç sorunlar büyüyor. Emperyalistlerin çeşitli bölgeler ya da ülkeler üzerinde açık ya da örtülü nüfuz mücadeleleri, özellikle Afrika örneğinde görüldüğü gibi, gerici çatışmalar için büyük kitlesel katliamlara, halkların yaşamında tamiri zor yıkımlara neden oluyor. Emperyalizmin artan saldırganlığı, Balkanlar'a NATO müdahalesi ve Ortadoğu'da süreklileşen ABD saldırganlığı, aynı nüfuz mücadelelerinin doğrudan ya da dolaylı yansımalarıdır. İktisadi bunalımla içiçe kızışan emperyalistler arası rekabetin emperyalist ülkeler işçi sınıfına da günden güne ağırlaşan bir maliyeti var. İşsizlik, sürekli yoksullaşma, sosyal ve demokratik hakların sistematik gaspı, halihazırda bu ülkelerde işçi sınıfının ödediği fatura oluyor.

Kapitalizmin ağırlaşan küresel krizi ve onun işçilerin, emekçilerin, ezilen halkların yaşamındaki yıkıcı etkileri, sosyalizmin bugün ne denli acil bir ihtiyaç haline geldiğinin de bir göstergesidir. "Ya barbarlık ya sosyalizm!" şiarı bugün dünya ölçüsünde her zamankinden daha güncel, daha anlamlı, daha yaşamsaldır. Bugün dünya ölçüsünde sosyalizm mücadelelerinin henüz son derece zayıf olması olgusu bu gerçeği değiştirmemektedir. Bu nesnel zemin ve ihtiyaç ile öznel durum arasındaki bir uyumsuzluktur. Ama her zaman olduğu gibi burada da ihtiyaç keşfin anasıdır. Eğer sistemin genel gidişi kapitalist barbarlığa karşı sosyalizmi her zamankinden daha çok bir ihtiyaç haline getirmişse,

zaman söz konusu uyumsuzluğun azalması ve aşılması doğrultusunda işleyecektir.

‘89 çöküşünün yıkıcı ve sersemletici etkisine rağmen, ‘90’lı yıllar yaygın sınıf ve halk hareketlerine sahne olabildi. Komünistler olarak son yıllarda birçok kez ifade ettiğimiz gibi, sınıf ve halk hareketlerindeki gelişmeler, dünya ölçüsünde devrimin ve sosyalizmin güçlerinin yeniden toparlanmasına ve giderek mücadele içindeki kitlelerle buluşmasına uygun bir maddi zemin, buna uygun bir politik ve moral atmosfer oluşturmaktadır.

(...)

Ekim

(Sayı: 200, Ocak ‘99)

Balkanlar'da emperyalist savaş

Balkanlar'dan elinizi çekin!

Burjuva basın-yayın organları dünya çapındaki emperyalist propagandanın yerli versiyonu çerçevesinde sürekli olarak bir “Kosova trajedisi” teması işliyorlar. Başlangıçta emperyalist müdahaleye zemin hazırlama amacı güden bu propaganda, gelinen yerde başlamış bulunan fiili müdahaleyi haklı göstermeye hizmet ediyor.

Bugün Kosova'da gerçekten bir trajedi yaşanıyor ve bu tüm Balkan halklarına doğru yayılma potansiyeli de taşıyor. Ne var ki trajik olan yalnızca burjuva gerici-milliyetçi Sırp yönetiminin Arnavut halkına sistematik bir baskı uygulayarak onu temel ulusal haklarından yoksun bırakması değildir. Daha da trajik olan ve “Kosova trajedisi” üzerine ikiyüzlü propagandayla üstü örtülmeye çalışılan bir başka temel gerçek var. Bu, 50 yıl önce emperyalist işgalcilere ve onların burjuva-faşist uşaklarına karşı birlikte savaşmış, onyıllarca kardeşlik ilişkileri içinde yaşamış halkların, bugün emperyalistler ve yerli burjuva-gerici güçler tarafından birbirine düşürülmesi ve bunun emperyalist müdahalelere gerekçe olarak kullanılmasıdır.

Emperyalistler, halklar arasındaki düşmanlığı körükleyerek ve onları birbirine boğazlatarak güçten düşürmek, sonra da onların karşısına “kurtarıcı” misyonlarla çıkmak oyununun bir yenisini son aylarda Kosova’da sergilediler. Daha önce bunun bir başka örneğini yine Balkanlar’da, yine eski Yugoslavya topraklarında, Bosna-Hersek’de sergilemişlerdi. Bosna’da halklar karşılıklı kışkırtılarak yıllarca birbirine kırdırıldı. Sonra emperyalistler hem kurtarıcı hem hakem rolleriyle sahneye çıktılar, güçsüz ve iradesiz bırakılmış Bosna-Hersek’e fiilen el koydular. Sözümüne ulusal haklar ve çıkarlar için birbirlerini boğazlayan Bosna-Hersek halkları şimdi hep birlikte emperyalizmin köleci egemenliği altında yaşıyorlar. Bosna-Hersek bugün emperyalist askeri işgal altındadır, fiilen emperyalistler tarafından yönetilmektedir.

“Bosna trajedisi” bittikten sonra “sıra”nın Kosova’ya geleceği söyleniyordu ve nihayet geldi de. Kosova’da olaylar planlı ve sistematik bir tarzda tırmandırıldı, emperyalist bir müdahaleyi haklı gösterecek biçimde yönlendirildi ve sonuçta emperyalist müdahale fiilen gündeme getirildi. Emperyalizmin ülkeler ve halklar üzerinde kurduğu köleci egemenliği en kaba bir biçimde simgeleyen saldırgan bir askeri-siyasi ittifak olan NATO, şimdi sözümüne halkların özgürlüğü adına Balkanlar’a müdahaleye hazırlanıyor. Müdahale kararı alındı ve bu doğrultudaki ilk saldırgan gövde gösterilerine girişildi bile. Emperyalistler arası çelişkilerin yarattığı güçlükler, özellikle Rusya’nın kendine özgü hesapları, bu müdahalenin hızını ve kapsamını şimdilik sınırlamış olsa da süreç fiilen başlamıştır. Olaylar, bahane olarak tezgahlanacak yeni oyunlarla birlikte, önümüzdeki günlerde yeni boyutlar kazanacak gibi görünüyor.

Gerici burjuva Sırp yönetiminin ‘80’li yılların ikinci yarısından itibaren toplunda “Büyük Sırbistan” üzerine şovenist bir histeri körüklediği, bu çerçevede öteki Yugoslavya

halklarına karşı baskıcı uygulamalara giriştiği bir gerçektir. Bu baskıların, Titocu yönetim döneminde bile ikinci sınıf muamelesine tabi tutulan, cumhuriyet olma hakkından yoksun bırakılarak Sırbistan'a bağlı bir otonom bölge olarak yönetilen Kosova'da apayrı boyutlar kazandığı da bir gerçektir. Gericişoven Sırp yönetiminin Kosova Arnavutları'nın kazanılmış ulusal haklarını '90'lı yıllarda fiilen ortadan kaldırdığı da bilinmektedir. Tüm bunlar Kosova Arnavutları'nın kendi demokratik ulusal hakları uğruna yürütecekleri haklı bir mücadele için objektif bir zemin oluşturmaktadır. Nitekim bu mücadele yakın zamana kadar bu haklı demokratik zeminini korumayı başardı da.

Fakat geline yerde Arnavutluk halkının ulusal baskıya karşı ve meşru ulusal hakları için yürüttüğü mücadele, Kosova'ya ve tüm Balkanlar'a emperyalist NATO müdahalesinin kaba bir bahanesine dönüşmüştür. Ve Kosova Arnavutları'nı ardından sürükleyen gerici-milliyetçi akımlar emperyalist oyunların ve müdahalelerin doğrudan bir parçası haline geldikleri içindir ki, mücadele haklı zeminini ve ilerici-demokratik içeriğini kaybetmiştir. Çağımızda ulusal özgürlük ve egemenliğin en büyük düşmanı, ulusal baskı ve köleliğin temel kaynağı ve en güçlü dayanağı, bizzat emperyalizmin kendisidir. Emperyalizme karşı yönelmeyen, onu hedef almayan ya da zayıflatmayan hiçbir ulusal hareket ya da özgürlük mücadelesi, ilerici-demokratik bir içerik taşıyamaz. Bugün Kosova'daki hareket emperyalizmin piyonu durumundaki akımların denetimine girmiştir. Emperyalizme karşı herhangi bir yön taşımak bir yana, NATO'nun bölgeye fiili bir müdahalesinin asıl dayanağı haline gelmiştir. Kosova'daki kitle gösterilerinde Amerikan bayraklarının taşınması ve NATO müdahalesi için sürekli çağrılar yapılması utanç vericidir. Mazlum bir halk için en trajik durum gerçekte işte budur.

Bugün emperyalist dünya, onlarla söz ve davranış birliği

içerisinde Türk gericiliği, Kosova Arnavutları'nın “kazanılmış ulusal haklar”ından söz etmektedirler. Nedir bu “kazanılmış ulusal haklar”, ne zaman ve nasıl kazanılmıştır, emperyalist gerici propaganda elbetteki buna ilişkin tarihi gerçekleri hasıraltı etmektedir. Tüm Yugoslav halkları ikinci emperyalist savaş döneminde emperyalist işgale ve onların kuklası durumundaki kendi burjuva-toprak sahibi egemen sınıflarına karşı birleşip savaştıkları içindir ki bu haklar kazanılmış ve güvenceye alınmıştı. Yugoslavya'daki halk devrimi öncesinde, burjuva-toprak sahipleri egemenliği döneminde, Yugoslavya Sırp gericiliğinin egemen olduğu bir halklar hapishanesiydi. 1920'lerdeki Komintern tartışmalarında Stalin, “burjuvazinin yenilgisi ve devrimin zaferi olmaksızın” Yugoslavya'de ulusal sorunun “azbuçuk doyurucu bir biçimde çözülemeyeceği”ni söylemişti. 20 yıl sonra bu düşünce pratik olarak doğrulandı. Halklar emperyalizme karşı ulusal kurtuluş ve halk devrimi için birleşip kaynaştıkları içindir ki zafer kazandılar ve demokratik ulusal haklarını elde ettiler. Ne zaman ki devrim yozlaştı, burjuva sınıf egemenliği yeniden kurumlaşmaya başladı, işte o zamandan itibaren bu kendini halklar arası ilişkilerin bozulması, ulusal baskı ve eşitsizliğin yeniden filizlenmesi biçiminde de üretmeye başladı. Çok sayıda ulusun ve azınlık milliyetin yaşadığı bir ülke olan Yugoslavya'nın tarihi, ulusal sorununun kaynağı konusunda olduğu kadar çözümünü konusunda da zengin tarihi derslerle doludur.

50 yıl önce kardeşçe kenetlenerek özgürlüklerini ve bağımsızlıklarını kazanmış olan Yugoslavya halklarının, bugün birbirlerini boğazlama noktasına gelerek peşpeşe emperyalizmin sözde kurtarıcılığına sığınmaları, birbirlerinden kurtulmak için köleci emperyalist egemenliğe razı olmaları kendi başına çok şeyi anlatmaktadır. Eski Yugoslavya topraklarında birbirini izleyen trajedilere gerçekten son verebilmenin, ulusal hakları ve özgürlüğü gerçekten kazanabilmenin ve koruyabilmenin

tek gerçek yolunun ne olduğunu yine bizzat Yugoslavya halklarının son yüzyıllık tarihi göstermektedir. Bunun yolu, gerici-şovenist akımlardan kopmaktan, tüm milliyetlerden işçi ve emekçiler olarak kenetlenmekten, her türlü emperyalist etki ve müdahaleye karşı kardeş halklar olarak sınıfsal birleşmekten, başta öteki Balkan halkları olmak üzere tüm dünya halkları ile dayanışma içinde olmaktan geçmektedir. Bu çözüm yolunun halklar arasında düşmanlığın yeni boyutlara varandırıldığı, emperyalizmin yeni oyunlarla etnik boğazlaşmayı körükleyerek halklar arası ilişkileri iyice tahrip ettiği bir dönemde çok “gerçekçi” görünmediği söylenebilir. Ama yazık ki sorunun bundan başka hiçbir gerçek çözüm yolu yoktur.

Kosova Arnavutları'nın tuttuğu yol ulusal özgürlük değil daha beterinden bir ulusal kölelik yoludur. Dahası onlar, köleci emperyalist güçlerin sözde kurtarıcılığına sığınarak ve Balkanlar'a NATO müdahalesini meşrulaştırarak, öteki Balkan halklarına da ihanet etmektedirler. Kosova Arnavutları'nın sözde ulusal hakları adına Balkanlar'a emperyalist askeri müdahaleyi meşrulaştıran ve böylece tüm Balkan halklarını daha ağır bir emperyalist kölelikle yüzyüze bırakan sahte ulusal hareketleri hiçbir biçimde desteklemiyoruz. Tıpkı Güney Kürdistan'da da aynı sonuca yolaçan işbirlikçi Kürt hareketlerini desteklemediğimiz gibi.

Balkanlar'a emperyalist askeri müdahaleye karşı yığınlar arasında yaygın bir teşhir ve ajitasyon faaliyeti yürütmek, bu müdahalenin tüm Balkan halkları, bu arada Türk ve Kürt halkı için yaratacağı ağır sonuçlar konusunda işçi ve emekçi yığınlarını aydınlatmak temel önemde güncel bir görevdir.

SY Kızıl Bayrak

(Sayı: 59, 20 Haziran '98)

Yugoslavya'ya emperyalist NATO saldırısı

Batılı emperyalistler aylardır izledikleri tehdit ve şantaj politikasını nihayet gerçeğe dönüştürdüler. Emperyalist savaş makinası harekete geçirildi ve Yugoslavya'ya NATO müdahalesi fiilen başladı. Emperyalist haydutlar en modern yıkım araçlarını şimdi de Yugoslavya'ya karşı kullanıyorlar. Böylece bölge halklarının isteği ve iradesini hiçe sayarak tüm Balkanlar'a yayılabilecek bir yangını tutuşturmuş bulunuyorlar. Bu haydutça emperyalist saldırı savaşının içinde Türk devleti de var. Türk devleti bir NATO üyesi ve ABD emperyalizminin bölgedeki sadık hizmetkarı olarak, Balkanlar'ı ateşe veren bir savaşa aktif suç ortaklığını yapıyor.

Emperyalistler, büyük bir ikiyüzlülük ve arsızlıkla, savaşı Balkanlar'da barışı tesis etmek ve Kosovalı Arnavutlar'ın ulusal haklarını güvencelemek adına başlattıklarını ileri sürüyorlar. Bu

emperyalistlerin bilinen davranış tarzıdır. Onlar saldırganlığı ve savaşı her zaman barış adına, haksızlıkların giderilmesi ve tehditlerin önlenmesi adına gerekçelendirmişlerdir. Yine kendileri tarafından başlatılmış ikinci emperyalist savaştan beri savaş görmemiş bir bölgede başlatılan bir emperyalist saldırı savaşını tutup barış adına gerekçelendirmeye kalkmak, tam da emperyalistlere yaraşır büyük bir utanmazlık örneğidir. Emperyalizm her zaman savaşa kaynaklık etmiştir ve barış her zaman ancak ona karşı mücadele ölçüsünde kazanılıp korunabilmiştir.

Barış da, mazlum halkların meşru ulusal hakları da emperyalizmin umrunda değildir. Tam tersine, emperyalizm barışı her zaman tehdit etmiş, savaşı bizzat yaratmış, halkları köleleştirmiş, ulusların haklarını her adında çiğnemiş, onlara zor ve zorbalıkla kendi iradesini dayatmıştır. Kapitalist emperyalizmin bütün bir tarihi bunun çıplak tanığıdır. 20 milyon Kürt'ün ulusal özgürlük ve eşitlik mücadelesini boğmaya çalışan Türk devletini 15 yıldır her yolla destekleyenlerin, 2 milyon Kosovalı Arnavut'un özgürlüğü için savaşa girdiklerini iddia etmeleri, kendi halklarını ve tüm dünyayı aptal yerine koymaları demektir.

Sorun ne Balkanlar'da barış, ne de Kosovalı Arnavutlar'ın ulusal haklarıdır. Sorun Balkanlar'da emperyalizmin itiraz kabul etmez köleleştirici egemenliğini tesis etmektir. Savaşla Yugoslavya'ya kabul ettirilmek istenen şey, sayıları zamanla kaçınılmaz olarak artırılacak olan 20 bin NATO askerinin ilk elden Kosova'ya yerleştirilmesidir. Bu bile kendi başına asıl amacı ortaya koymaya yeterlidir. (NATO benzer bir politika sayesinde bugün Makedonya'ya 10 bin, Bosna-Hersek'e 40 bin işgalci asker yerleştirmiş bulunuyor.)

Varşova Pakti'nin dağılmasından beri Batılı emperyalistler Yugoslavya'yı bölüp parçalamak, Balkanlar'ı Balkanlaştırmak, kendi kölecî egemenliklerini tüm bölge halklarına dayatmak

için sistematik bir çaba içerisindeyler. Bu çerçevedeki plan bugüne kadar parça parça hayata geçirildi ve son bir yıl içinde kızıştırılan “Kosova krizi” bunun yeni bir adımı oldu. Şimdi Yugoslavya’ya karşı başlatılan emperyalist saldırı savaşı da bu politikanın bir uzantısıdır. Halihazırda NATO içinde müttefik durumunda olan Batılı emperyalistler Balkanlar’da hiçbir direnme noktası ya da aykırı ses görmek ve duymak istemiyorlar. Bu açıdan pürüz oluşturan Yugoslavya’yı NATO savaş makinasını kullanarak dize getirmeye çalışıyorlar. Tıpkı Ortadoğu’da Irak’a yaptıkları gibi.

Öte yandan ABD emperyalizmi, NATO’nun dünya jandarmalığını tüm dünyaya fiilen dayatmakta ve Kosova krizini bu politik amaç için de uygun bir fırsat olarak kullanmaya çalışmaktadır. ‘90’lı yıllar boyunca bu tür saldırı, müdahale ve savaşlar Birleşmiş Milletler adına, onun hukukuna sığınarak gündeme getiriliyor, onun adına uygulamaya konuluyordu. Şimdiki saldırı savaşında bundan bilinçli tutumla kaçınılmış ve yeni bir adım atılmış bulunuluyor. Saldırı kararı NATO adına alınmış ve saldırı savaşı NATO adına başlatılmıştır. Bu tutum Balkanlar’daki savaşı dünya çapında bir krizin de kaynağı haline getirmiştir. Rusya’nın, Çin’in, Hindistan’ın, başka bazı ülkelerin NATO saldırısına karşı sert tepkileri bu çapta bir krizin ilk belirtileridir.

NATO başından itibaren sosyalist ülkelere, dünya devrimci hareketine, halkların özgürlük ve sosyalizm uğruna mücadelelerine karşı bir saldırı ve savaş örgütü olarak kurulmuştu. Sovyetler Birliği ve Varşova Paketi’nin varlığı koşullarında, bu işlevini tehdit ve şantaj sınırları içerisinde gerçekleştiren NATO, kendisini dizginleyen bu karşı gücün ortadan kalkmasından beri, doğrudan bir saldırı ve savaş örgütü olma misyonuna yöneldi. Özellikle ABD emperyalizminin yeni dünya düzeni çerçevesinde NATO’ya kazandırmaya çalıştığı yeni işlev buydu. O bunu öteki Batılı emperyalistler

üzerindeki hegemonik etki ve denetimini sürdürmenin de bir olanağı olarak ele alıyordu. “Kosova krizi” bu amaç çerçevesinde değerlendirildi ve şimdiki emperyalist savaş bunun somut bir uygulaması oldu.

Tüm bunlar gösteriyor ki, emperyalistler barışla ya da şu veya bu ezilen halkın demokratik haklarıyla değil, tümüyle kendi emperyalist çıkarları ve egemenlik hesaplarıyla ilgilidirler. Bu çerçevede onların Yugoslavya’ya karşı başlattıkları savaş tümüyle haksız, gerici ve emperyalist bir saldırı savaşıdır. Emperyalistler, NATO’nun Yugoslavya’ya bu müdahalesini meşrulaştırmayı başarırlarsa eğer; bundan böyle bu savaş makinasmı, kendi çıkarlarını ve statükolarını tehdit eden her gelişmeye, en başta da devrimci gelişmelere karşı, daha etkin ve fütursuz bir biçimde kullanma yoluna gideceklerdir. Bugünkü savaşın Balkanlar’ı aşan temel stratejik hedeflerinden biri de budur ve bu karşı-devrimci strateji, devrim mücadelesi içerisindeki tüm güçleri yakinen ilgilendirmektedir.

50 yıldır bulunduğu bölgede bir NATO üyesi ve bir ABD uydusu olarak emperyalizme sadakatle hizmet eden Türk devleti, aynı uşakça sadakati şimdi de Yugoslavya’ya emperyalist müdahale içinde göstermektedir. Aynı tutumu, aynı köpekçe sadakati, Körfez savaşında da göstermişti. Türk burjuvazisi sayesinde Türkiye, kendisini çevreleyen coğrafyada bölge ülkeleri ve halklarına karşı ABD emperyalizminin bir savaş üssü ve müdahale gücü olarak hareket etmektedir. Bu utanç verici konum ve rol Türkiye’yi maceralara ve giderek savaşlara sürüklemektedir, sürükleyecektir.

Bizzat başbakan tarafından yapılan açıklamayla, Türkiye’nin Yugoslavya’ya karşı başlatılan emperyalist savaşın aktif bir tarafı ve katılımcısı olduğu tüm dünyaya ilan edilmiştir. Türk başbakanı savaşın büyümesi halinde “Türkiye’nin üzerine düşen hiçbir fedakarlıktan kaçınmayacağını” ayrıca

vurgulamıştır. İçerde Kürt halkına ve kendi emekçilerine karşı sistematik bir kirli savaş yürütenler, şimdi de Türkiye'yi çevreleyen coğrafyada halklara karşı gerici-emperyalist saldırı ve savaşlara soyunuyorlar.

Türk devletinin Yugoslavya'ya karşı gündeme getirilen emperyalist savaşa katılma gerekçesi, Batılı emperyalistlerinkini de aşan bir ikiyezülülük ve arsızlık örneğidir. Kendi ülkesindeki 20 milyon Kürdü yok sayanlar, onların meşru ulusal haklarını ayaklar altına alanlar, bu mazlum halkın eşitlik ve özgürlük uğruna yürüttüğü mücadeleyi "terör" sayanlar, Kürdistan'da 15 yıldır kirli bir yıkım ve yoketme savaşı sürdürenler, kalkıp Kosovalı Arnavutlar'ın ulusal hakları için Yugoslavya'ya karşı savaşa girdiklerini ciddi ciddi iddia edebiliyorlar! Bu tam bir utanmazlık örneğidir, bu ikiyezülülükte her türlü sınırı aşmaktır. Türk burjuvazisi bu denli derin çelişkilere dayalı ikiyezülü bir politik konumun sonuçlarıyla elbette er ya da geç yüzyüze kalacaktır.

Sırp gericiliği tarafından sistematik bir baskı ve sindirme politikasının hedefi haline getirilen Kosova Arnavutları'nın ulusal hakları, bugünkü emperyalist müdahalenin bahanesi olarak kullanılıyor. Komünistler, geçmişte NATO müdahalesinin güncelleştiği bir sırada, geçen Haziran ayında, bu soruna nasıl yaklaştıklarını yine bu sayfada bütün açıklığıyla ortaya koymuşlardı. Bugünkü emperyalist savaşın yeniden güncelleştirdiği bu değerlendirmeyi ekte okurlarımıza yeniden sunduğumuz için burada bir yinelemeden kaçınıyoruz. Kosova sorununun kaynağı, çözümü, bugünkü güncel görünümü ve bunun gerektirdiği tutum, bu değerlendirmede net bir biçimde ortaya konulmuştur ve her bir satırı bizim için bugün de geçerlidir.

Komünistler olarak, emperyalizmin ve onun savaş makinası NATO'nun Yugoslavya'ya karşı başlattığı gerici emperyalist müdahaleyi kesin bir biçimde mahkum ediyoruz. Türkiye

işçi sınıfını ve emekçilerini bu saldırganlığa karşı aktif tavır almaya, savaşın suç ortağı durumundaki sermaye iktidarından hesap sormaya çağırıyoruz. Emperyalizmin Balkanlar'daki oyunları Türkiye'yi de kapsayacak şekilde tüm bölge halklarını felakete sürüklemeye potansiyeli taşımaktadır. Bu tehlikeyi önlemenin yolu emperyalizme ve onun bölgedeki işbirlikçilerine karşı devrimci savaşı yükseltmekten, bu mücadele içerisinde Balkan halklarının birlik ve dayanışmasını geliştirip güçlendirmekten geçmektedir. Türkiye işçi sınıfı ve emekçileri bunun bilinciyle ve sorumluluğuyla hareket etmelidir.

Kızıl Bayrak

(Sayı:50, 27 Mart '99)

*Yeni bir emperyalist saldırı ve savaşlar
dönemi...*

Emperyalizm ve Balkanlar'da emperyalist savaş

Başını ABD'nin çektiği emperyalist koalisyonunun savaş makinası NATO'yu harekete geçirerek Yugoslavya'ya karşı başlattığı savaş haftalardır sürüyor. Haftalardır Yugoslavya'ya tonlarca bomba yağıyor. Ülkenin sanayi, iletişim ve ulaşım altyapısına büyük darbeler vuruldu. Yüzlerce sivil insan öldü, binlercesi yaralandı. Daha da vahim olanı, bu emperyalist müdahalenin bahanesi olarak kullanılan Arnavutlar başta olmak üzere tüm Kosova halkı perişan edildi. NATO müdahalesi ile birlikte yüzbinlerce Kosovalı yerinden yurdundan oldu. Emperyalist saldırıya sözde "insani" nedenler yaratmak, onu haklı göstermek için, bombalamaların ardından göç etmek zorunda kalan bu büyük insan yığınları sınırlarda kasten perişan halde bırakıldı.

Yugoslavya'ya bu haydutça saldırının, bir savaş makinası

olarak NATO'yu sıcak bir savaşta ilk kez kullanmanın ve Balkanlar'da emperyalist egemenliği pekiştirmenin ötesindeki nedenleri ve sonuçları. NATO'nun 50. yıl zirvesi ile daha açık hale geldi.

Tüm bunlar başından itibaren basınımızda ayrıntılı olarak değerlendirildi. tahlil ve teşhir edildi. Bunun da sağladığı kolaylıkla, burada ayrıntılara girmeden, son gelişmelerden hareketle bazı temel sonuçları ifade etmek yoluna gideceğiz.

Emperyalizm, militarizm, saldırganlık ve savaş demektir

Militarizm, saldırganlık ve savaş, emperyalizmin özünde vardır. Tüm bunların kendilerini giderek daha dizginsiz bir biçimde gösterecekleri bir tarihsel döneme girmiş bulunuyoruz. İkinci emperyalist savaş sonrasında, Kore'de, Vietnam'da ve öteki Çin-Hindi ülkelerinde olduğu gibi zaman zaman doğrudan taraf olsalar da, daha çok bölgesel çatışmaları ve savaşları perde gerisinden kışkırtan emperyalistler, bundan böyle artık doğrudan kendi adlarına müdahale ve savaşlara girişeceklerini gösteriyorlar. Komünistler, yeni dönemin bu açık eğilimini daha '90 yılı başında, daha ortada Körfez krizi ve savaşı yokken, daha Malta Zirvesi'nin de etkisiyle barış ve silahsızlanma üzerine yaygın bir aldaticı cereyan varken, açıkça tespit ettiler. Şimdi, '90'larm sonunda, NATO etrafındaki emperyalist Batı ittifakı bunu yeni dönem NATO stratejisi olarak açıkça belirlemiş ve Yugoslavya'ya yönelik emperyalist saldırıyı da bunun bir ilk uygulama örneği ilan etmiş bulunuyor.

İki kutuplu dünyanın hassas dengeleri emperyalizmin özünde varolan bu eğilimlerini belli ölçülerde gemleyebiliyordu. Varşova Pakı ve Sovyetler Birliği'nin yıkılışından beri bu dizginleyici etken ortadan kalkmış bulunmaktadır.

Emperyalizm artık amaca ulaşmak için, iktisadi ve politik araçlar ile tehdit ve şantaj yöntemlerinin ötesinde, doğrudan militarist aygıtını kullanmakta, dolaysız saldırı ve savaşla sonuç alınmaya çalışmaktadır.

Yeni dönemde bunun geniş çaplı bir ilk uygulama örneği Körfez savaşı oldu. Emperyalist koalisyon savaş makinasını harekete geçirerek Irak'ı yıkıma uğrattı ve ona tüm koşullarını dayattı. İhtiyaç duyuldukça aynı savaş makinası tekrar tekrar kullanılarak 8 yıldır Irak'a soluk aldırılmamaktadır.

Aynı yöntem şimdi de Yugoslavya'ya uygulanıyor. Balkanlar'ın işgalini meşrulaştırmak ve Yugoslavya'ya boyun eğdirmek için savaş makinası NATO haftalardır canice bir saldırı savaşı yürütüyor. '90'ların başında Irak'a yapılan emperyalist müdahale ile '90'ların sonunda Yugoslavya'ya yapılan müdahalenin arasındaki tek önemli fark, ilkinin BM bayrağı altında, bu ikincisinin ise NATO adına yürütülüyor olmasıdır. NATO bir emperyalist politik ittifak olmanın ötesinde aynı zamanda bir dolaysız savaş makinası olduğu için, bu fark sanıldığından da önemlidir.

Yugoslavya: Nüfuz ve paylaşım mücadelelerinin trajik sahnesi

Sovyetler Birliği'nin yıkılışıyla birlikte İkinci Dünya Savaşı sonrası iki kutuplu dünyanın son bulması, yalnızca emperyalizmin saldırı ve savaş eğiliminin değil, emperyalist dünyadaki iç bölünme ve nüfuz mücadelelerinin de önünü açtı.

Bu mücadelenin açıkgezli biçimde sürdüğü temel alanlardan biri de Balkanlar oldu. ABD ve Alman emperyalizmi, yerine göre anlaşarak yerine göre birbirlerini çelmeleyerek, Balkan ülkelerini kendi nüfuz alanları haline getirmeye çalıştılar. Bu emperyalist egemenlik mücadelesinin en büyük kurbanı Yugoslavya oldu. '90'ların başından itibaren özellikle

Alman emperyalizmi Yugoslavya'yı parçalamak ve federal birlikten kopardığı her bir parçayı kendi denetimine almak için her türlü çabayı harcadı. Hırvatistan ve Slovenya sözde bağımsızlıklarına böyle kavuştular.

Ardından yüzbinlerce insanın ölümüne, daha fazlasının yaralanmasına, tüm bölgenin yakılıp yıkılmasına, ve en kötüsü, onyıllarca kardeşlik içinde yaşamış halklar arasında kin ve nefret duvarlarının örülmesine neden olan “Bosna-Hersek trajedisi” geldi. Kendilerine bağlı işbirlikçi gerici güçler aracılığıyla çatışmayı kışkırtan ve yaratan emperyalistler, çatışan taraflar birbirini tükettikten sonra da hakem olarak ortaya çıktılar. Bosna'yı kendi içinde küçük etnik parçalara böldüler, halkları birbirlerinden ayırdılar ve “barış gücü” adı altında tüm Bosna'yı fiilen ve resmen işgal ve denetimleri altına aldılar. Bu durum yıllardır devam etmektedir.

Bosna'dan sonra sıranın Kosova'ya geleceği, aynı oyunun bu kez Kosova'da tezgahlanacağı biliniyor ve bekleniyordu. '98 yılı boyunca tezgahlanan kışkırtmalarla beklenen oyun sahneye kondu. Makedonya ve Arnavutluk'a askeri kuvvetleriyle zaten yerleşmiş bulunan emperyalistler, Kosova'ya da askeri olarak yerleşme koşulunu Yugoslavya'ya dayattılar. Dayatma reddedilince savaş makinası harekete geçirildi. Yugoslavya'ya karşı haftalardır sürdürülen emperyalist saldırı savaş böyle başlatıldı.

Emperyalizm, her yerde ve her zaman, özgürlük değil fakat egemenlik peşindedir. Emperyalizmin karakterine ilişkin bu temel marksist tanım emperyalizmin tarihinden çıkartılmıştır ve emperyalizmin sonraki tüm tarihi tarafından olduğu gibi doğrulanmıştır. Emperyalizmin tüm tehdit, saldırı, işgal ve savaş girişimlerini sahtekarca “barış”, “demokrasi”, “insani yardım” vb. argümanlara dayandırdığı bir dönemde, bu temel marksist düşüncüyü gözönünde bulundurmak her zamankinden çok gereklidir.

Emperyalist savaş makinasıyla Balkanlar'a ullanmış emperyalistler bunu bir kez daha "barış". "Kosova Arnavutları'nın özgürlüğü", "etnik temizliğin durdurulması" vb. argümanlarla gerekelendiriyorlar. Bu büyük bir sahtekarlıktır. Varlığı bile kabul edilmeyen Kürt halkının özgürlük mücadelesi boğulsun diye Türkiye'deki kirli savaşa yıllardır tam destek verenlerin Kosova Arnavutları'nın ulusal özgürlüğü için savaşı göze aldıklarını iddia etmeleri tam bir utanmazlık ve ikiyüzlölük örneğidir.

Devrimci ulusal kurtuluşuluk ve gerici burjuva milliyetçiliği

Tıpkı büyük sosyalist Ekim Devrimi sonrasında olduğu gibi ikinci emperyalist savaş sonrası dönem de, dünya ölçüsünde emperyalizme ve sömürgeciliği karşı büyük bir ulusal kurtuluş savaşları dalgası meydana geldi. Sovyetler Birliği'nin faşizme karşı kazandığı büyük tarihi zafer; Asya'da Çin halk devriminin yarattığı büyük devrimci sarsıntı; bir dizi ölkede "Halk Demokrasisi" rejimlerinin kurulması ve bir sosyalist kampın oluşması; özetle dünya ölçüsünde devrim ve sosyalizm akımının büyük bir güç kazanması, ezilen ve sömürge ulusların emperyalizme karşı kurtuluş mücadelelerine muazzam bir ivme kazandırdı. 20. yüzyılın büyük devrinci ulusal kurtuluş akımı ikinci savaş sonrasındaki bu büyük patlamasıyla emperyalizme büyük darbeler vurdu ve klasik sömürgeciliği çökertti. Ulusal kurtuluş mücadelelerinin bu büyük dalgası, '70'lerin ortasında Çin-Hindi halklarıyla Afrika halklarının birbirlerini izleyen zaferleriyle doruğuna ulaştı.

'90'lı yıllar, 20. yüzyılın bitinekte olan şu son on yılı ise, dünya ölçüsünde, özellikle de eski Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa topraklarında, yanı sıra Orta Afrika'da, gericici milliyetçilik akımlarına ve bunlar arasındaki kanlı

çatışmalara ve boğazlaşmalara sahne oldu. Bunun tam da, Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa'daki yıkılışla birlikte dünya ölçüsünde devrim ve sosyalizm akımının büyük bir güç ve prestij kaybına uğradığı, ezilen sınıflar ve halklar arasında insanlık tarihinin gördüğü en birleştirici ve bütünleştirici ideal ve akım olan sosyalizmin geçici olarak bu gücünü kaybettiği bir tarihsel evreye denk gelmesi elbette rastlantı değildir.

Buradaki kısa sonuç şudur: 20. yüzyıl tarihinde, proletarya önderliğindeki uluslararası sosyalizm akımının büyük güç kazandığı ve devrimci gelişmeleri ivmelendirdiği tarihi dönemler, dünyanın mazlum ulusları için de kölelikten kurtularak özgürleşmek ve kendi aralarında kaynaşmak dönemi olmuştur. Bu büyük tarihi akımın güç kaybettiği 20. yüzyılın şu son dönemi ise, tersinden gelişmelerin önünü açmıştır. 20. yüzyılın birbirinin zıddı durumundaki bu büyük tarihsel deneyimleri, onların ihtiva ettiği paha biçilmez dersler, bugünün sorunlarına nasıl yaklaşılması, çözüm ve çıkışın nerede aranması gerektiği konusunda da büyük tarihi ve teorik açıklıklar sunmaktadır.

Emperyalizme ve sömürgeciliğe karşı büyük ulusal kurtuluş mücadeleleri dalgası tarihin çarkını ileriye doğru hızlandırmış, ezilen halklar arasındaki birlik, dayanışma ve sempatiyi besleyip güçlendirmiş, emperyalizme ise büyük darbeler vurarak onun teşhirini ve tecritini hızlandırmıştı. Vietnam halkının '60'lı ve '70'li yıllarda Amerikan emperyalizmine karşı yürüttüğü kahramanca mücadelenin dünya çapında yarattığı derin sempati ve sarsıntı, bu olumlu etkinin ve sonuçların doruğu olmuştu.

Oysa '90'lı yılların gerici milliyetçi dalgası, içiçe ya da birbirine komşu olarak yaşayan halklar arasındaki birlik ve kardeşlik bağlarını parçalamış, onlar arasında kin, düşmanlık ve nefret ilişkilerinin gelişmesine neden olmuştur. Bu arada

emperyalizm, halklar arasındaki bu bölünme ve çatışmaları bizzat körükleyip kışkırtmakla kalmamış, bu gerici ve kısır kanlı çatışma ve düşmanlıklardan yararlanarak halklar üzerinde köleci egemenliğini ya yeniden kurmuş ya da varolanı daha da pekiştirmiştir. Emperyalizmin kuklası durumundaki kendi gerici sınıf ve yöneticilerinin aleti olan halklar, birbirleri karşısında emperyalizmin hakemliğine ve sözde korumacılığına sığınmışlardır. Böylece gerici milliyetçilik akımı, halklara özgür bir ulusal varlık ve kimlik kazandırmak bir yana, tersine, onların tümenden köleleşmesinin, çağımızda her türlü ulusal baskı ve köleliğin gerçek kaynağı olan emperyalizmin hükümranlığı altına girmelerinin aracı olmuştur.

‘90’lı yıllardan itibaren Orta Afrika’da, Kafkaslar’da, Balkanlar’da yaşanan trajik gelişmelere bunun ışığında bakmak gerekir. Gerici Sırp burjuva milliyetçiliği ile Hırvat ve Sloven milliyetçiliği karşılıklı birbirini besleyerek, emperyalizmin üzerine “böl ve yönet” işlemi yapacağı zemini olgunlaştırdılar. Bosna-Hersek’de en kanlısı yaşanan trajediler böylece birbirini izledi. Süreç gelinen yerde Balkanlar’ın bir kez daha “balkanlaşma”sma vardı. Kosova’daki Arnavutlar’ın haklı ulusal istemlerine burjuva milliyetçi bir karakter kazandıran gerici akımlar, sorunun sözde çözümünü emperyalizme ve onun savaş aygıtı NATO’ya sığınmada buldular. Böylece, Kosova Arnavutları’na özgürlük kazandırmadıkları gibi, bütün Balkanlar’ın bir savaş alanına dönmesinin, emperyalistlerin bir dizi Balkan ülkesini büyük askeri kuvvetlerle işgal etmesinin basit bir aracına ve vesilesine dönüştüler.

Baskı altındaki ulusu ya da ulusal azınlığı özgürleştirmediği gibi bölgedeki diğer halkların daha çok köleleştirilmesine vesile olan bu tür gerici milliyetçi ulusal akımlar hiçbir biçimde desteklenmemeli, tersine, emperyalizmin uşakları ve piyonları olarak teşhir ve mahkum edilmelidirler. Aynı şekilde, emperyalistlerin mazlum ve güçsüz halkları birbirine

kırdırmak, sonra da hakem ya da kurtarıcı pozlarında sahneye çıkmak şeklindeki alçakça ve canice oyunları sistematik bir biçimde teşhir edilmelidir.

Ulusların köleliği, yaşadıkları sorunlar ve acılar, ulusal hak yoksunlukları emperyalizmin umurunda olmadığı gibi, çağımızda emperyalizm, bütün bu türden sorunların doğrudan ya da dolaylı olarak kaynağını oluşturan asıl güç durumundadır. ABD emperyalizminin başını çektiği ittifak da, savaş makinası NATO'yu Yugoslavya'ya karşı harekete geçirip Balkanlar'ı ateşe verirken, Kosova Arnavutları'nın ulusal hakları değil fakat kendi egemenlik planlarını uygulamak peşindedir.

NATO'nun yeni stratejisi: Dünya ölçüsünde saldırganlık ve savaş

Saldırgan NATO ittifakının 50. yıl zirvesinden bir ay önce başlatılan emperyalist savaşın gerçek nedenleri, bu zirvede kabul edilen yeni NATO stratejisi ile birlikte çok daha açık bir biçimde ortaya çıkmıştır. Bir gözlemcinin isabetle belirttiği gibi, sorun Kosova değil fakat NATO'nun yeni işlevidir. Balkanlar'a yöneltilmiş emperyalist müdahale ile Kosova sorununa değil, fakat NATO'nun yeni stratejisine çözüm aranmıştır. Daha doğru ve tam bir ifade ile, zirve öncesindeki bu haydutça savaş pratiğinde, zirvede benimsenecek yeni saldırı ve savaş stratejisinin bir ilk uygulama örneği sergilenmiştir.

NATO her zaman devrime ve sosyalizme, halkların özgürlük ve bağımsızlık mücadelelerine karşı bir tehdit ve şantaj, saldırı ve savaş örgütüydü. Fakat o resmen bir "savunma" örgütü olarak tanımlanıyor, saldırgan ve emperyalist niteliği resmi söylemde gizlenmeye çalışılıyordu. 50. yıl zirvesinde kabul edilen "yeni konsept"e göre, NATO artık resmen de bir saldırı ve savaş örgütüdür. Buna göre, sadece kendisine

üye olan ülkelerin sınırları alanında değil, fakat “alan dışında” da , demek oluyor ki dünyanın her yerinde ve her türlü bahaneyi kullanarak, kendine karşıt ya da kendisi için tehlike saydığı her gelişmeye, akıma, ulusa ve devlete müdahale etme hakkını kendinde görebilmektedir.

Mevcut konjonktürden de yararlanılarak aykırı sesler çıkaran devletler, etnik çatışmalar vb. bu yeni “konsept”in hedefleri olarak gösterilmektedir. Gerçekte ise asıl ve temel stratejik hedef, her türlü ilerici ve devrimci akımlar ile işçi sınıfı ve halkların her türden devrimci çıkışıdır. Yeni NATO “konsept”i ile gerçekte 21. yüzyılın devrim dalgalarına hazırlık yapılmaktadır. Kendi aralarında çelişkileri ve kutuplaşmaları gitgide derinleşen ve bunun NATO zirvesine de yansımaktan kendilerini alamayan emperyalistlerin NATO çatısı altındaki mevcut birliği ne kadar sürdüreceklelerinden bağımsız olarak bu böyledir. Bir başka ifadeyle, önemli olan, NATO ittifakı ayakta kaldıkça bu savaş makinasının dünya ölçüsünde ne amaçla kullanılacağıнын resmen de ilan edilmiş olması gerçeğidir.

Etkinlik alanı sınırlamaları kaldırılan, bütün bir yeryüzünü kendisi için etkinlik alanı olarak ilan eden NATO’nun, bugün için esas etkinlik alanının Balkanlar ve Ortadoğu olduğunu emperyalist şefler açıkça ifade ediyorlar. Nitekim bu iki alan NATO’da yer alan emperyalistlerin halihazırda fiili savaş ve işgal alanıdır. Ortadoğu’da Irak, Balkanlar’da ise Yugoslavya, ABD emperyalizmi tarafından bu savaş ve işgalin bahaneleri olarak kullanılmışlardır. (İlkinde Kuveyt, ikincisinde Kosova bu bahanelere dolgu malzemesi sağlamıştır.)

Türkiye bir NATO ülkesidir ve emperyalizmin bu iki hassas çıkarlar alanını birleştiren bir coğrafi konuma sahiptir. Bu nedenle de NATO’nun yeni stratejisi, Türkiye devrimi ve devrimcileri için apayrı bir anlam ve önem taşımaktadır.

NATO: Uluslararası bir iç savaş örgütü

Yeni “konsept”e göre, NATO yalnızca bir dış müdahale aracı değil, aynı zamanda artık bir uluslararası iç savaş örgütüdür. Zirve tartışmalarında devletlerin egemenlik haklarının NATO için bir şey ifade etmediği, “ulusal egemenlik” kavramının artık uluslararası ilişkilerin dayandığı temel olmaktan çıktığı, NATO’nun uygun bahanesini bulduğunda ve kendi çıkarları gerektirdiğinde devletlerin ve ulusların yaşamına doğrudan müdahale edeceği, “yeni stratejik konsept” çerçevesinde açıkça dile getirilmiştir.

Fakat dile getirilen daha da önemli bir nokta var. Belli bir devletin sınırları içerisindeki sorunlar karşısında ilgili devlet güç durumda ya da çaresiz kalırsa, NATO duruma doğrudan müdahale etmeyi kendi yeni misyonu olarak tanımlamıştır.

Buna göre, devrimci bir Kürt özgürlük mücadelesinin Kürdistan’da başarıyı zorlaması durumunda, ya da devrimci bir işçi sınıfı ve halk hareketinin Türkiye’deki rejimi zorlaması koşullarında, NATO bir iç savaş gücü olarak doğrudan devreye girebilecektir. NATO’nun artık bir dünya polisi olacağı açıkça dile getiriliyor. Fakat burada devrimcilerin önemle gözetmesi gereken kritik nokta şudur: NATO bu polisliği devletler arası ilişkilere ve anlaşmazlıklara çekidüzen verme girişimlerinin ötesinde, bizzat tek tek ülkelerdeki iç çatışmalara doğrudan müdahale etmeye girişerek de yapmak niyetindedir.

Bu anlamda NATO, uluslararası konuma sahip bir iç savaş örgütü ve ordusu olarak çıkacaktır emekçilerin ve halkların karşısına. Daha çıkışında tek tek üye ülkelerde Gladio, Kontrgerilla vb. isimler altındaki özel iç savaş örgütlenmelerine girişen NATO’nun kendine şimdi açıkça

biçtiği bu yeni misyon şaşırtıcı da değildir.

Saldırganlıkta birleşenlerin iç çelişki ve çatışmaları büyüyor

Gelgelim tarih diyalektik bir tarzda, sürekli çelişkiler ve karşıtlıklar üreterek seyreder. Bugün kendine yeni stratejik misyonlar tanımlayan emperyalist NATO ittifakı, bizzat bu yeni stratejinin saptandığı 50. yıl zirvesinde gittikçe derinleşen iç çekişme ve çatışmalarını gizleyememiştir. Bunlar NATO ile BM ilişkisinden sürmekte olan savaşa, NATO'nun kendi iç yönetiminden Avrupa'nın kendi birleşik askeri örgütlenmesine (zirvede buna Avrupa Güvenlik ve Savunma Kimliği denildi) kadar bir dizi alanda kendini gösterdi.

Bu çekişme ve çatışmalar, bizzat ABD'nin davranış çizgisiyle de tescil edilmektedir. Zirve öncesinde NATO'yu Balkanlar'a askeri müdahaleye sürükleyen ABD, gerçekte böylece emperyalist nüfuz ve rekabet mücadelesinde kendi pozisyonunu güçlendirmek, NATO zirvesinde de bunu tescil ettirmek hesabı içinde idi. Buradaki hedef ve hesap birden fazladır.

Herşeyden önce, BM yerine NATO'nun karar ve iradesine göre hareket edilmesi, Güvenlik Konseyi'nin Rusya ve Çin gibi iki daimi üyesini peşinen devre dışı bırakmak demektir. Yugoslavya'ya yöneltilmiş savaş yalnızca bir ilk örnek olduğuna göre, bu davranış bundan sonraki uluslararası anlaşmazlıklarda da bu iki devleti (elbetteki NATO üyesi olmayan tüm öteki BM üyelerini) devre dışı tutma niyetini ortaya koymaktadır.

İkinci olarak, ABD emperyalizmi, Avrupa'nın göbeğindeki bir soruna savaş yoluyla müdahale ederek ve kendisine rakip konumdaki Avrupalı emperyalistleri bu doğrultuda ardından sürükleyerek, onlar üzerindeki etki ve denetimini

güçlendirmiştir. Onları kendi çizgisinde ve kendi çıkarları doğrultusunda hareket etmek zorunda bırakmıştır. Öylesine ki, Fransız emperyalizmi, istemeye istemeye “geleneksel dostu” Sırbistan’a yöneltilen yıkıcı emperyalist savaşın içinde bulmuştur kendini. Öte yandan, saldırı savaşının üssünü oluşturan İtalya, ABD’nin yönettiği savaşın iradesiz bir bileşeni durumundadır. Alman emperyalizmi ise, ABD’nin hakim inisiyatifine rağmen, durum konusunda daha rahat bir pozisyonudadır; zira ikinci emperyalist savaştan sonra ilk kez olarak dışarıya asker göndermenin ötesinde, bizzat bir emperyalist saldırı savaşı içerisinde yer alarak uluslararası militarist girişimlerine böylece bir meşruluk sağlamıştır. AB üyesi devletler içinde bir tek İngiltere ABD’nin Balkanlar’daki bu son girişimiyle tam bir uyum ve çıkar birliği içerisinde. Ne de olsa o, bir dizi başka olayın da gösterdiği gibi, gerçekte ABD’nin Avrupa’daki kolu durumundadır.

Üçüncü olarak, Yugoslavya’ya karşı açılan savaş, Rusya’nın Balkanlar’daki etkinliğine de bir darbe olmuştur. Rusya’nın önden tüm esip gürlemeleri ve savaşın ilk günlerinde savurduğu kurusıkı tehditler olayların seyrini etkilememiştir. Emperyalist savaş başlatılıp sürdürüldüğü ölçüde bu, bu ülkenin artık dünya politikasında birinci dereceden bir rol oynayamayacağı doğrultusunda bir ilk mesaj olmuştur. Bilindiği gibi Rusya’nın artık bir süper devlet olmadığını, fakat yalnızca bölgesel bir güç olduğunu kendisine ve tüm dünyaya gösterip kabul ettirmek, ABD emperyalizminin yeni stratejisinin önemli bir unsurudur.

Dördüncü olarak, ABD emperyalizmi (ve kuşkusuz onunla birlikte Avrupalı emperyalistler) Kosova sorununu ve Yugoslavya’ya açılan savaşı Balkanlar’a yerleşmenin, Balkan ülkelerini denetlemenin ve Balkan halklarına içerden hakim olmanın bir aracı olarak kullanmaktadırlar. ABD emperyalizmi Arnavutluk’u fiilen işgal etmiş durumdadır ve

bu işgali kalıcılaştırmak niyetindedir. Aynı şekilde Makedonya, ABD ve öteki emperyalistlerin askeri işgali altındadır. Bulgaristan, Romanya, Çek Cumhuriyeti ve Macaristan'ın hava sahaları emperyalist askeri harekate açılmış durumdadır. Çek Cumhuriyeti ve Macaristan'a emperyalist askeri güçlerin yerleşmesi gündemdedir.

Kuşkusuz bu sonuncu nokta, emperyalistlerin işbirliği halinde Balkanlar'a yerleşmesi, en önemli noktadır. Zira bu, bölge halklarının kaderini ve bölgede devrimin geleceğini hayati ölçülerde etkileyecek bir gelişmedir.

Dünya çapında savaşa ve emperyalizme karşı büyüyen dalga

Fakat tarihin diyalektiği asıl olarak kendini emperyalizmin Balkanlar'daki bu hoyratça ve canice eylemi karşısında dünya ölçüsünde gelişmekte ve yayılmakta olan emperyalizm ve savaş karşıtı dalgada göstermektedir. Emperyalist müdahale ile birlikte Batı Avrupa'da, Doğu Avrupa'da, başta Yunanistan ve Bulgaristan olmak üzere Balkanlar'da, Rusya'da ve dünyanın birçok başka bölgesinde, büyük savaş karşıtı gösteriler yaşandı ve yaşanmaktadır. Vietnam savaşından beri dünyada ilk kez bu denli yaygın, güçlü ve belirli bir emperyalist saldırıya kilitlenmiş antiemperyalist kitle hareketi görülmektedir. Bunu yalnızca bir başlangıç, bundan böyle güçlenerek devam edecek olan büyük antiemperyalist duyarlılık ve eylemin bir ilk işareti saymak gerekir. ABD emperyalizmi ve NATO meydanı boş bularak güç gösterisine girişmişler, fakat böylece kendi karşıtı güçleri dünya ölçüsünde harekete geçirmişlerdir.

Bu arada emperyalist saldırı savaşı peçeleri yırtmakta, gerçek kimlikleri de yerli yerine oturtmaktadır. Örneğin Almanya'da, hükümet partileri olan SPD ve Yeşiller'in bir

emperyalist saldırı savaşını emperyalizmin has temsilcileri olarak yürütmeleri yüzlerindeki maskeleri düşürmüştür. Aynı şey Fransa'da ve İtalya'da hükümet ortağı olan sözde komünist gerçekte revizyonist-reformist partileri için de geçerlidir. Yine aynı şey, pek milliyetçi geçinen, fakat İncirlik üzerinden Irak'ın günübirlik bombalanmasına ses çıkaramayan, Balkanlar'a yönelik emperyalist müdahaleye ise hararetle destek veren Ecevit için de geçerlidir. Olaylar gerici-şoven milliyetçiliğin dünyada olduğu kadar Türkiye'de de emperyalizme uşaklığın öteki yüzü olduğunu gitgide daha açık gösterecektir. Emperyalist savaş Batı'nın sözde burjuva demokrasinin ve özgür medyasının da gerçek yüzünü açığa çıkarmıştır. Emperyalistler ve onların hizmetindeki medya organları, savaşın gerçek nedenlerini ve seyrine ilişkin gerçekleri Göbels'i aratmayan bir propaganda tarzıyla tersyüz etmek ve kendi halklarını aldatmak için her türlü sahtekarlığı ve rezilliği mübah saymaktadırlar.

Balkanlar'a emperyalist müdahalenin en önemli sonuçlarından biri de, Balkan halklarıyla türedi Balkan burjuvazisinin ve onun hükümetlerinin taban tabana zıt tutumlar içerisinde giderek birbirinden daha çok kopmasıdır. Balkan halkları (özellikle de Yunan, Bulgar ve Çek halkları) başından itibaren emperyalist müdahaleye karşı çıkarılarken, yönetici sınıflar aldıkları sadakalar ve rüşvetlere karşılık olarak emperyalist saldırganlara destek ve hizmette kusur etmemişlerdir. Yönetici sınıflar ile emekçi halklar arasında savaşın şiddetlendirdiği bu kopma, devrimci açıdan önemli bir gelişmedir.

Türkiye: Emperyalist saldırganlık ve savaşın ileri karakolu

Son olarak Türkiye'nin durumu var. Türk burjuvazisi Yugoslavya'ya yöneltmiş emperyalist saldırıyı hararetle bir

tarzda desteklemekle kalmıyor, kendi askeri kuvvetleriyle bu canice savaşın içerisinde bizzat yer de alıyor. Balkanlar'a yönelik emperyalist saldırı vesilesiyle bir kez daha görülmüştür ki, Türk devleti, Türkiye'yi çevreleyen bölgelerde, yani Ortadoğu'da, Kafkasya'da ve Balkanlar'da ABD emperyalizminin en sadık müttefiki ve onun emperyalist planlarının bir müdahale gücü durumundadır.

Bu aşağılık rol, Türkiye halkına Kosovalı müslümanlara yardım iddiası sahtekarlığıyla örtülmeye çalışılarak sunulmaktadır. Bu sahtekarca iddiaya ileri sürenler, Kürdistan'da 20 milyon müslüman Kürdün varlığını bile reddedenlerdir. ABD emperyalizminin İncirlik'ten kaldırdığı uçaklarla müslüman Irak halkının günöbirlik bombalanmasına seyirci kalanlardır. Bu sahtekarlığı ve ikiyözlölöğü teşhir etmek, Türk burjuvazisinin ve hükömetinin, Balkanlar'da Kosovalı Arnavutlar için değıl, fakat ABD emperyalizminin bölgedeki çıkarları için savaş yörettöğünü emekçilere anlatmak, günümüzdeki devrimci çalışmanın temel unsurlarından biri olmak durumundadır.

Türk burjuvazisiyle ilgili bir başka nokta, 50. yıl zirvesinde ortaya çıkan gelişmelerdir. Avrupalı emperyalistler, ABD'nin inisiyatifini sınırlamak ve kendi etkinlik alanlarında daha hükümrân davranmak üzere Avrupa Güvenlik ve Savunma Kimliği adı altında kendi birleşik askeri kuvvetlerini yaratmayı karar haline getirdiler. NATO ülkesi Türkiye bu yeni emperyalist oluşumun dışında bırakıldı. Bir kısım burjuva yazarlar bile bunu Türkiye'nin Avrupa'dan daha çok uzaklaştırılması, ABD emperyalizmine daha ağır bir biçimde mahkum olması olarak yorumladılar. Bu çerçevede Türkiye önümüzdeki dönemde, ABD emperyalizminin hizmetinde Ortadoğu, Kafkaslar ve İç Asya'ya yönelik olarak daha etkin bir koçbaşı rolü üstlenecektir.

Sonuç olarak Türkiye, NATO bünyesinde ve ABD

emperyalizmine bağımlılık ilişkileri çerçevesinde, kendini çevreleyen bölgedeki ülkelere ve halklara karşı emperyalizmin bir ileri karakolu olma rolü oynayacaktır.

Bu aşağılık rolü boşa çıkarmak, bu stratejik amaç çerçevesinde tüm bölge halklarıyla, onların ilerici ve devrimci güçleriyle en yakın ilişki ve dayanışma içerisinde olmak, Türkiye Komünist İşçi Partisi'nin emperyalist müdahale öncesinde gerçekleşen kuruluş kongresinin saptadığı temel önemde stratejik bir görevdir. Balkanlar'a emperyalist müdahale ve bu müdahale içerisinde Türkiye'nin üstlendiği aşağılık rol, partimizin bu alandaki stratejik ve güncel görevlerine apayrı bir anlam ve önem kazandırmıştır.

Son olarak şununla bağlamak istiyoruz. Partimizin kuruluş kongresi devrimimizin Türkiye'yi üç yandan kuşatan bölgelerdeki gelişmelerle hayati ilişkisini bütün açıklığıyla ve çok yönlü olarak saptamış bulunmaktadır. Son gelişmeler bu perspektifi doğrulamakla kalmamış, buna ilişkin görev ve sorumluluklarımızı da çok daha yakıcı ve güncel hale getirmiştir.

Emperyalizmin uluslararası örgütlerinin her zamankinden çok şu veya bu ülkenin iç çatışmalarında doğrudan taraf olmaya hazırlandıkları bir döneme giriyoruz. Böyle bir dönemde şu veya bu ülkedeki devrim mücadeleleri de kaderlerini her zamankinden çok daha güçlü bir biçimde uluslararası ilişkilere, enternasyonal birlik ve dayanışmaya, devrimin bölgesel ve uluslararası karakterine bağlamak zorundadırlar.

Ekim

(Sayı: 203, Nisan '99)

*Emperyalist küreselleşme ve
sosyal yıkım*

Emperyalist küreselleşme ve sosyal yıkım

(7 Ocak '01 tarihli bir konferansın kayıtlarıdır...)

Emperyalizmin küreselleşmeci saldırısı

Özellikle son on yılda, yani Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa'daki yıkılış sonrası dönemde, dünya çapında bir gerici globalizm cereyanı yaşandığını biliyoruz. Emperyalistler kendi politikalarını emekçilere ve ezilen halklara, “dünyanın globalleşmesi” adına dayattılar. Bu dayatmalarını globalleşmede ifadesini bulan bir doğal tarihi süreç biçiminde sunarak onu şirin göstermeye çalıştılar. Globalizm, herşeyden önce ideolojik bir saldırı olarak kullanıldı. Bu, insanlığın girdiği yepyeni bir evre olarak sunuldu ve gereklerine uymanın, demek oluyor ki emperyalistlerin plan ve dayatmalarına boyun eğmenin, bir zorunluluk olduğu propaganda edildi.

Kuşkusuz bu, emperyalizmin yeni dönem ihtiyaçlarına yanıt veren, bu doğrultudaki planlarını hayata geçirmesini

kolaylaştıran bir ideolojik aldatma ve sersemletme çabası idi. Yoksa, iktisadi gelişmenin kaçınılmaz bir sonucu olarak yüzyıllardır sürmekte olan; gelinen yerde emperyalist biçimler içerisinde ileri bir noktaya da ulaşmış bulunan; ve en önemlisi de, insanlık için elverişli tüm sonuçlarına varması da artık bizzat bu emperyalist biçimler tarafından engellenen “küreselleşme” sürecinde, özünde yeni olan bir şey yok. Bir kısım burjuva ideologlarının küreselleşmeyi şirin göstermek için, Marx’ın daha *Komünist Manifesto*’da kapitalizmin ulusal çitleri yıkması ve kapitalist gelişmenin evrenselleştirici dinamiği üzerine söylediklerini kendilerine dayanak yapmaları bile, ortada esasa ilişkin bir yenilik olmadığını örtülü bir itirafından başka nedir ki?

Kapitalizmin yüzyılları bulan küreselleşmesi olgusu

Kapitalizm daha başlangıç evrelerinden itibaren, sadece şu veya bu toplumun ya da ülkenin kendi içinde değil, dünya ölçüsünde bir yayılma eğilimi gösterdi. Daha çocukluk evresinde kapitalist gelişmeye klasik dönem sömürgeciliğinin eşlik ettiğini, bunun tam da kapitalist gelişmenin o ilk ihtiyaçlarından doğduğunu ve gerisin geri bu gelişmeyi hızlandırdığını biliyoruz. 16.17. yüzyıllardan, o ilk sömürgeci yayılma döneminden söz ediyorum. Kapitalist gelişmenin küreselleşme eğilimi, yaşanan sürecin dünyaya yayılma eğilimi, ta o zamandan beri var. Bu beşyüz yıllık bir tarihtir gerçekte. Ardından 19. yüzyıla, sanayi devrimi sonrasına geliyoruz. Kapitalizm, sanayi devrimi sonrasında ve özellikle İngiltere üzerinden, hem hammadde ihtiyacı ve hem de üretilen mamul maddelerin pazarlanması bakımından dünyaya yayılmasının yeni bir evresine girdi. İngiltere “dünyanın atölyesi” haline geldi, ama aynı zamanda dünyanın en büyük

sömürge gücüydü. İngiliz kapitalizminin gücü bundan ayrı düşünülemezdi.

19. yüzyılın sonuna, son çeyreğine bakıyoruz; kapitalizm tekelci, aynı anlama gelmek üzere, emperyalist aşamasına ulaşıyor. Emperyalizm, tekelci aşamasına ulaşmış bulunan kapitalizmin dünya üzerinde egemenliğini kurduğu bir gelişme aşamasıdır, aynı zamanda. Bu anlamda, küreselleşme doğrultusundaki bir büyük yeni atılımıdır.

19. yüzyılda meta dolaşımı dünyalaşmış, bir dünya pazarı oluşmuş, bugünkü terminolojisiyle söylersek, ticaret küreselleşmişti. 19. yüzyılın sonunda ve 20. yüzyılın başında, yani kapitalizmin emperyalizm aşaması ile birlikte, artık sermaye ihracı önplana çıktı ve böylece kapitalist ekonomi ve sömürü ilişkileri küreselleşme sürecine girdi. Dünyanın her yerine sermaye, yani kapitalist ilişkiler ihraç edildi ve böylece, dünyanın her yeri metropollerdeki kapitalizmin doğrudan iktisadi ve mali etki alanı haline geldi. Mamul meta pazarı, hammadde kaynağı ya da doğrudan yatırım (demek oluyor ki doğrudan artı-değer sömürüsü) alanı olarak... Dünyanın toprak ve nüfuz alanları olarak paylaşımı, ardından birbirini izleyen emperyalist dünya savaşlarıyla yeniden paylaşımı, tam da bu gelişmenin dolaysız ifadesi ve sonucu oldular.

Bu sürecin ve olayların, bütün bir 20. yüzyıla damgasını vurduğunu; zaman içerisinde yeni boyutlar kazandığını; kapitalizmin dünya ölçüsünde, genişlemesine ve derinlemesine gelişimini ve yayılmasını sürdürdüğünü biliyoruz. Bu, dünya çapında emperyalist dünya düzenini aşma mücadelelerine, bu alanda sağlanan devrimci başarı ve ilerlemelere rağmen böyle olmuştur.

Bütün bunlar ne kadar yeniyse, emperyalist küreselleşme de işte ancak o kadar yenidir.

Emperyalist egemenliği yeni bir

düzeyde pekiştirme saldırısı

Kuşkusuz kapitalizm, gelişmesini sürdürdüğü ölçüde, özellikle de teknolojik ilerleme sayesinde iletişimde ve ulaşımda yaşanan gelişmelerle, dünyaya giderek çok daha etkili bir şekilde nüfuz ediyor. Dünya gitgide küçülüyor, dünya ekonomisi çok daha karmaşık ilişkiler içinde bütünleşiyor. Bu açıdan elbette kesintisiz biçimde yaşanan bir evrim var.

Öte yandan, özellikle '90'lı yıllarda, Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa'nın yıkılmasıyla birlikte, emperyalizmin dünyayı yeni bir düzeyde istilasını, dünya üzerindeki egemenliğini yaymasını, dünya çapında kendi politikalarını dayatması, bunu yeni ilişkiler, kurallar ve kurumlaşmalarla pekiştirmesi, bugün yeni boyutlara varmış durumdadır. Emperyalizm, kendini çelen ya da dizginleyen güçlerin ortadan kalkmış ya da zayıflamış olmasını, sınıf mücadelesi ve devrimler sürecinde geçici bir zayıflama doğmuş olmasını, dünyaya kendi çıkar ve ihtiyaçlarına uygun bir biçim vermek için bir fırsat saymaktadır. ABD emperyalizminin "Yeni Dünya Düzeni" stratejisi de zaten bu niyetin ve amacın bir ifadesiydi.

Ama bunun çelişkili bir süreç olarak yaşandığını, buna yeni emperyalist bloklaşmaların, buradan kaynaklanan iktisadi kamplaşına, siyasal ve askeri bloklaşmaların eşlik ettiğini de biliyoruz ve buna şaşırıyoruz. Bu da emperyalizmin ve emperyalist küreselleşme sürecinin doğasında var ve bunda da esası yönünden yeni olan bir şey yok.

Tüm olay özetle ve kabaca bundan ibarettir. Hiç de adına küreselleşme denilen özel bir gelişme aşamasında değiliz, sadece emperyalizmin "küreselleşmeci" ideolojik saldırısıyla yüzyüzeyiz. '90'lı yıllardan itibaren dayatılan ve insanlık globalizmi aşamasına girdi, globalleşme bugün insanlığın yaşadığı doğal bir evrimdir, dolayısıyla yapılması gerekenler de onun gerekleridir, bunun dışında kalan tarihin dışında

kalır. vb. argümanlara dayandırılan bu ideolojik saldırı, emperyalist sermayenin dünya çapındaki genel saldırısını meşrulaştırma çabasından başka bir şey değildir.

Ama asıl gelmek istediğim olgu ve dolayısıyla konu, bu küreselleşmecî saldırının şimdi artık etki gücü bakımından hız kestiği, giderek de bir bunalım içerisine girdiğidir. Globalizm ideolojisi çoktan büyük gedikler aldı ve gitgide geniş kesimler nezdinde tartışmalı hale gelmeye başladı. İMF, Dünya Bankası, DTÖ'ye karşı ardı arkası kesilmeyen gösterilerin gerisinde, emek ve ezilenler cephesinden küreselleşmecî emperyalist saldırıya karşı büyüyen direniş var. Bunun üzerinde ayrıca duracağız.

Ama önce sorunun temel önemde bir başka yönü üzerinde durmamız gerekecek.

Partimizin programı ve emperyalist küreselleşmenin sonuçları

Kuruluş Kongresi'nin partimizin programının teorik bölümüne ilişkin değerlendirmelerini incelemiştinizdir (Bkz., *Parti Programı Üzerine/2, Teorik ve ilkesel bölüm*, Eksen Yayıncılık Red.). Parti programımızın teorik bölümü, bu bölümün özellikle kapitalizme ayrılmış alt bölümü sunulurken, temel noktalar üzerinden, *Komünist Manifesto*'daki kapitalizm çözümlemeleriyle sık sık bağlantılar kurulur. *Komünist Manifesto*'da tahlil edilen temel iktisadi ilişkilerin, elbette gelişme düzeyi ve biçimi yönünden değil ama özü itibarıyla, bugün de yaşadığı, bugünün temel gelişmelerinin özünde o zamanki ilişkiler üzerinde yükseldiği dile getirilir. Bu iddia, yapılan değerlendirme ve tartışmalar içerisinde, somut olarak kanıtlanır da. Bundan dolayıdır ki, ilgili değerlendirmenin *Komünist Manifesto*'ya ayrılmış bölümü, "*Komünist Manifesto: Modern Programın Klasik Temelleri*" başlığı taşır, ki bu

bile kendi başına çok anlamlıdır. Öyle ya, 150 yıl öncesinin kapitalist ilişkileri özü ve temel yasallıkları yönünden bugün de yaşıyor olmasaydı eğer, bugünün ilişkilerine dayanması ve ihtiyaçlarına yanıt vermesi gereken bilimsel ve devrimci bir parti programının klasik temelini *Komünist Manifesto*'da bulması da düşünülemezdi.

Buradan, bugünün uluslararası durumuna bir ön çerçeve oluşturmak üzere, dikkat çekmek istediğim temel önemde noktaya geliyorum nihayet. Parti programımızın teorik bölümünde kapitalizme ayrılmış maddeleri alıp bugünün küreselleşme saldırısı altında yaşanan olaylarla karşılaştırınız, gerçekten ilginç bir tablo ile yüzyüze kalacaksınız.

“*Kapitalizm*”e ayrılmış bu alt bölümün birinci maddesinde, kapitalist ilişkileri ortaya çıkaran iktisadi evrimin köylülüğü ve küçük üreticileri yıkıma uğratması ve dolayısıyla proleterleşme olgusu ortaya konulur.

İkinci maddesinde; bu gelişmenin ücretli emek ve sermaye ilişkilerini ortaya çıkarması, dolayısıyla ücretli emek sömürsünün sermayeyi üreten ve çoğaltan kaynak olması olgusuna vurgu yapılır.

Üçüncü maddesinde; büyük çaplı üretimin teknik ve iktisadi üstünlüğünün rekabet süreci içerisinde sermayenin gittikçe büyüyen yoğunlaşmasına ve merkezileşmesine yol açtığı olgusu ortaya konulur. Bunun sermayenin zayıf kesimlerini eritmekle kalmadığı, yanı sıra köylülüğü ve zanaatçıları yıkıma uğrattığı, herşeye rağmen yaşama gücü gösterebilen kesimlerini ise sermayeye kölece bağımlı hale getirdiği vurgulanır.

Dördüncü maddesinde; teknik gelişmenin, emeğin üretkenliğini artırarak işgücüne olan talebi nispi olarak azaltmakla kalmadığı; ücretli işgücü kullanımına kadın ve çocukları da katarak, böylece ücretli emek arzını ve yedek sanayi ordusunu iyice büyüttüğü; bunun ise işsizliği,

kapitalizmin yapısal bir özelliği haline getirdiği ve sermayenin emek üzerindeki köleliğini pekiştirdiği ortaya konulur.

Beşinci maddesinde; bu sürecin toplumsal üretimin plansız ve anarşik gelişmesinin ürünü olarak devresel aşırı üretim bunalımlarını şiddetlendirdiği vurgulanır. Bunun toplumsal zenginliğin israfına, dev boyutlarda işsizliğe, işçi sınıfının yaşam koşullarında hızlı bir kötüleşmeye ve küçük üreticilerin yıkımına yolaçtığı söylenir. Böylece ekonomik bunalımların tüm çalışan kesimlerin yaşamında yarattığı yıkıcı sonuçlara işaret edilir.

Aynı bölümün altıncı maddesinde ise, toplumsal zenginliğe toplumsal sefaletin eşlik etmesi, servet-sefalet kutuplaşmasının gitgide büyümesi, sermaye sınıfı ile emekçiler arasındaki uçurumun derinleşmesi vb. olgular ortaya konulur.

Bu ilk altı madde üzerinden dönün, bugünün küreselleşmiş ekonomisine, onun tek tek ülkelerde ve dünya ölçüsündeki işleyişine ve sonuçlarına bakınız. Burada ortaya konulan yasallıkların, işaret edilen tüm olguların, bugünün dünyasının en temel gerçekleri olduğunu görürsünüz.

Buna daha yakından, somut olarak bakalım.

Küçük üreticilerin geniş çaplı yıkımı

Konuya ilişkin temel incelemeleri bir yana koyuyorum. Önümde şu günlerin günlük basınından alınmış veriler ile haberler var. Örneğin İMF politikalarının dünyanın her tarafında tarımı yıkıma sürüklediği, şu sıralar bizde de benzer bir sürecin yaşanmakta olduğu tekralanıp duruluyor, geride kalan yıla ilişkin haber ve yorumlarda. 18 Aralık tarihli son “Ek niyet mektubu”nun en önemli maddelerinden biri; tarıma verilen desteklerin kaldırılması, tarım ürünleri için saptanacak taban fiyatlarının “hedeflenmiş enflasyon” oranını aşmaması vb. üzerinedir. Bugün Ziraat Bankası,

Halk Bankası vb. devlet bankalarının özelleştirilmesinin gerisinde, köylüler ile küçük esnaf ve zanaatçıların bir parça olsun ucuz kredi alma imkanlarının tümünden ortadan kaldırılması da vardır. Yani İMF programı, bu yönleriyle de, kırsal emekçiler ve kentlerin zanaatçılar ve esnaflardan oluşan küçük mülk sahibi tabakaları için bir sosyal yıkım programıdır.

Şu günlerde muhalefete mensup bazı burjuva politikacıları, son bir yıl içerisinde Bursa'da binlerce esnaf ve zanaatçının iflasına ilişkin rakamlar veriyorlar. Adana'da 1600 esnafın son bir yıl içerisinde iflas ettiğine ilişkin haberler var. Böyle rakamlar Türkiye'nin her tarafından veriliyor ve bu toplandığı zaman gerçekten ortaya korkunç bir bilanço çıkıyor. Bu, emperyalist küreselleşme saldırısının, onun ihtiyaçlarına yanıt veren program uygulamalarının köylülüğü, küçük üreticiyi ve esnafı yıkıma sürüklemesi, böylece proleterleşme sürecini hızlandırması değil de nedir? Ve bu, dünyanın her tarafında böyle. Emperyalist küreselleşme politikaları dünya çapında uygulanıyor ve bu dünya ölçüsünde bir sosyal yıkım anlamına geliyor.

Programımızın “*Kapitalizm*” bölümünün birinci maddesini yeniden hatırlayalım, orada; “... *Bu üretim tarzını ortaya çıkaran iktisadi evrim, emekçinin (köylüler ve zanaatçılar) kendi emeğine ve üretim araçlarına dayalı küçük işletmesini sürekli bir biçimde yıkıma götürür. Emekçileri üretim araçlarından ayırarak mülksüz proleterlere dönüştürür..*” deniliyor.

Bu, bugün dünya ölçüsünde hızlandırılarak yaşanmakta olan bir sürecin özü ve esasıdır. Tam da küreselleşmeciler emperyalist politikalar sayesinde. Bu yıkımın emperyalist saldırısının karakteri tarafından belirlenen kendine özgü biçimler içinde yaşanması ve bunun ürünü olan sonuçlar yaratması, sürecin özünü ve esasını değiştirmiyor. Bu, küçük

Üreticinin yıkımı ve giderek proleterleştirilmesidir. Bu olguyu. programımızın aynı bölümünün daha önce sözünü ettiğim 3. maddesi ile. yani sermaye yoğunlaşması ve bunun küçük üretici için anlamı ile birlikte; yine bunalımlara ilişkin 5. madde ve bunun küçük üreticiler için yarattığı hızlandırılmış sosyal yıkım olgusu ile birlikte ele almak gerekir. Sorun bu bütünlük ve elbette. günümüz emperyalizminin sömürü ve egemenlik ilişkilerine ilişkin gerçekler içerisinde ele alınmak durumunda.

Bugün dünyanın yüze yakın ülkesinde İMF politikalarının uygulandığı söyleniyor. Bu politikaların mantığı gereği. dünyanın her yerinde köylülük. küçük esnaf ve zanaatılık yıkıma uğruyor. Parti programımızın kapitalizmin klasik yasallıklarına ve sonuçlarına ilişkin olarak ortaya koyduğu temel olgular. globalizm adı altında sürdürülen genel saldırı politikalarının uygulanma ve sonuçlarında kendini somut olarak ve elbette kendine özgü biçimler içerisinde gösteriyor. Bu bir taraftan. nemli lde sosyal yaşamın dışına itilmış geniş çapta işsiz yığınları yaratırken; öte yandan kuşkusuz. bir biçimde ücretli emek ve sermaye ilişkilerini geliştiriyor. dünya lsnde proleterlerin sayılarını çoğaltıyor.

1 milyara yakın yetişkin işsize 250 milyon ocuk işçi!

Parti programımızın 4. maddesi; *“Tekniğin sürekli bir biçimde gelişmesi, bir yandan üretim sürecinde kadın ve ocuk emeğinin kullanımını yaygınlaştırırken...”* diye başlıyor. Bugün emperyalist küreselleşmeye de bağlı olarak dyada en çok tartışılan sorunlardan biri. yüzmilyonlarca çocuğun kölece çalıştırılması. ocuk emeğinin en iğrenç ve korkunç biçimler içinde kullanılması. hayvani biçimde sömürülmesidir. Bugün dünyada 250 milyon ocuk işçi.

siz bunu çocuk köle olarak anlayın, olduğu söyleniyor. ki bunlar Birleşmiş Milletler'in ilgili bölümlerinin resmi rakamlarıdır. Dünyayı egemenliği altına alan, dünyayı tek bir ekonomiye çeviren emperyalist küreselleşmenin yarattığı sonuçlardan biri işte tam da budur. Bugünün dünyasında sayısı bir milyarı bulan büyük bir yetişkin işsiz kitle varken, 250 milyon çocuk işçi kölece çalıştırılabilir. Bu ancak kapitalizmin mantığı içinde olabilecek bir şey. Ne de olsa çocuk emeği savunmasız ve korumasız, maliyeti çok daha ucuz ve sömürüsü çok daha kolay.

Partimizin programının, *Komünist Manifesto*'dan ya da Marks'ın *Kapital*'deki tahlilinden esinlenmiş, buradan hareket eden ve ilk bakışta daha çok da kapitalizmin o klasik dönemine ilişkinmiş gibi görünen temel yasallıklarına dayanan temel maddelerine bakıyoruz, aynı olgunun bugünün “globalleşmiş dünya”sında genelleşmiş biçimde yaşandığını, yaşanmakta olduğunu görüyoruz. Sadece köylülük, küçük esnaf, küçük zanaatçılık yıkıma gitmiyor, yanı sıra, kapitalist ilişkilerin ve tekniğin gelişmesi beraberinde kadın ve çocuk emeğinin sanayide çok geniş bir biçimde kullanımını da getiriyor. Kadın ve çocuk emeği bugünün “globalleşmiş dünya”sında en vahşi, en kuralsız, en acımasız biçimde sömürülüyor ve bu bir milyar insanın işsizliği, giderek sosyal yaşamdan dışlanması ile elele gidiyor.

Programımızın emperyalizme ayrılmış bölümünde, kapitalizmin emperyalist aşamadaki asalaklığı ve çürümesi olgusu ortaya konulurken de aynı olguya işaret ediliyor. Bu asalaklık ve çürümenin temel göstergelerinden biri olarak; dünya çapında yüzmilyonlarca çalışabilir durumdaki yetişkin insan işsizliğe mahkum edilirken ve giderek sosyal yaşamın dışına itilirken, buna paralel olarak yüzmilyonlarca çocuk işçinin kölece koşullarda çalıştırılması olgusuna işaret ediliyor. (*“Emperyalizm ve Dünya Devrim Süreci”*, III.

bölüm/22. madde: “*Muazzam boyutlarda kronik işsizlik. Üretimden koparılan yüzmilyonlarca insanın sosyal yaşamdan da dışlanması. Buna karşın yüzmilyonlarca çocuk işçinin kölece çalıştırılması...*” Red.)

Emperyalist kapitalizm, özellikle bağımlı ülkelerde, bir yandan toplumun yetişkin nüfusunu üretimin ve sosyal yaşamın dışı sürüyor; öte yandan, çocukluğunu yaşaması ve eğitim görmesi gereken yüzmilyonlarca çocuğu kölece koşullarda çalıştırıyor, en korkunç ve iğrenç biçimler içinde sömürüyor. Emperyalist kapitalizmin asalaklığına ve çürümesine çarpıcı bir örnektir bu ve günümüzün “küreselleşmiş dünya”sının en temel gerçeklerinden biridir.

Devresel aşırı üretim bunalımları ve sosyal yıkım

Kapitalizmin temel yasallıklarına ilişkin ilk bölüme geri dönerek, bunalımlar sorunu ile devam edelim. 5. madde şu ifadeyle başlıyor: “5) *Bu süreç, toplumsal üretimin plansız ve anarşik gelişmesinin ürünü olan devresel aşırı üretim bunalımlarıyla daha da şiddetlenir...*”

Yalnızca şu son birkaç yılın gelişmeleri üzerinden bakalım. ‘97’de Uzak Asya’da büyük bir bunalım yaşandı. Borsalar çöktü ve ardından ekonomileri büyük bir kriz içine girdi. Uzak Asya krizi kapitalist dünya ekonomilerini şu veya bu ölçüde etkiledi, özellikle Japonya aynı dönemde girdiği krizin etkilerini hala da atlatabilmiş değil. Ardından ‘98’de, aynı çöküntü bu kez Rusya’da, ardından Arjantin, Brezilya gibi Latin ülkelerinde yaşandı. Kapitalist dünya ekonomisinde genel bir durgunluğun yaşanmakta olduğu bir zemin üzerinde oluyordu tüm bu bölgesel bunalımlar.

Geride bıraktığımız 2000 yılına bakıyoruz, Türkiye’de borsa çöküyor, Arjantin’de, öteki bazı Latin Amerika ülkelerinde

benzer şeyler yaşıyor. Şimdi sırada, son yıllarını canlılıkla geçirdiği söylenen ABD ekonomisi var, durgunluk belirtileri şimdiden çoğalmış durumda. Ve dünya emperyalist sistemi içinde çok özel bir yeri ve ağırlığı olan bir ekonomi olduğu ölçüde, ABD ekonomisindeki bir krizin dünya çapındaki etkilerinden şimdiden büyük bir kaygı duyuluyor.

Günlük burjuva basınında şu sıra dünya ekonomisinin genel görünümünü konu alan yeni yıl değerlendirmelerinde, Uzak Asya'nın yaşadığı çöküntünün ardından yeniden toparlanmayı başardığına dair bilgi ve yorumlar var. Bu toparlanmanın yeni bir çöküşe yeni bir hazırlık anlamına geldiğini unutmamak kaydıyla, söylenenlerde şaşılacak bir şey yok. Evet, her krizin arkası şu veya bu ölçüde bir toparlanmadır, fakat yalnızca yeni bir krize yeni bir hazırlık olmak üzere. Kapitalizmin krizlerindeki devresellik gerçeği de budur zaten. Her büyümenin ardından bir kriz dönemi gelir. Ve her kriz, bu kriz içinde zayıfların elenerek güçlülerin daha da güçlenmesini ve ekonominin yeniden toparlanmasını getirir. Devresel bunalım, ya da bunalımın devreselliği bunu anlatır.

Bugün, kapitalizmin klasik devresel aşırı üretim bunalımları; genel planda emperyalist aşamanın, daha özel planda ise içinden geçmekte olduğumuz tarihi evrenin kendine özgü bir takım özelliklerini de edinerek, ama özünde aynı mekanizma içinde, aynı yasallıklara bağlı olarak gerçekleşiyor. Tabii ki her çöküşün arkası şu veya bu ölçüde bir toparlanmadır; ama her toparlanma da gelecekteki yeni bir krize hazırlıktır. Birkaç yıldır canlılığı pek övülen ABD ekonomisi için şimdilerde kriz sinyallerinin başgöstermesi örneğinde olduğu gibi.

Her krizin ardından bir biçimde yeni bir toparlanma dönemi geliyorsa ne ala, bu durumda pek de mesele yok denebilir. Gelgelelim her kriz, hele de çöküş, korkunç boyutlarda bir

sosyal yıkım demektir. Ekonomide yaşanan her büyük kriz, yaşandığı ülkede, bölgede ya da dünyanın genelinde büyük bir sosyal yıkım demektir. Dünya ölçüsünde alındığında, yüzmilyonlarca insanın, ülkeler planında ele alındığında milyonlarca, onmilyonlarca insanın yaşamında yıkım anlamına gelir bu. Bunun ağır bir sosyal faturası vardır; beraberinde dev boyutlarda kitlesel işsizlik, yoksulluk ve açlık getirir, üretici güçlerin tahribini ve birikmiş zenginliğin israfını getirir. Sosyal ve sınıfsal çelişkileri ağırlaştırır, servetsefalet kutuplaşmasının daha da derinleştirir, vb.,vb.

Bunalımlara ayrılmış bulunan ve daha önce başlangıç ifadelerini aktardığım 5. maddede, tüm bunlar aynen bu şekilde dile getirilmiştir: “...*Toplumsallaşmış üretimin mülk edinmenin özel biçimine başkaldırısının ifadesi olan bu bunalımlar, toplumsal servetin israfına yolaçar, kitlesel işsizliği dev boyutlara ulaştırır, küçük üreticilerin yıkımını hızlandırır, kitlelerin yoksulluk ve sefaletini çoğaltır Yarınına güvensizlik tüm emekçiler için genel bir durum halini alır.*” (TKİP Programı, Kapitalizm, I. Bölüm/5. madde, s.17)

ABD ekonomisi için karamsar beklentiler

2001 yılına girerken dünya basınında, Amerikan ekonomisinin hızla bir durgunluğa gittiği ve bunun dünya ekonomisini sarsacağı tartışmaları yapılıyor. Amerikan ekonomisi son dört-beş yıldır, başka bazı ekonomilerin çökmesi ya da zayıflaması pahasına belli bir canlılık yaşıyordu. Elbette genel durgunluk koşullarında nispi bir canlanmaydı bu. Bilindiği gibi, kapitalist dünya ekonomisindeki gelişme ‘70’lerin başında itibaren hız kesti ve ‘70’lerin ortasından beri dünya çapında bir durgunluk yaşıyor. Bu genel durgunluk içinde, zaman zaman nispi canlanmalar ya da tersinden gerilemeler, mali ve iktisadi çöküş alemetleri

yaşayıp duruyor. Nasıl ki her genel yükseliş aşamasının içinde küçük çaplı düşüşler varsa, her genel durgunluk aşaması (son 2530 yıl üzerinden söylüyorum bunu) içinde de zaman zaman yükselmelere, kısmi toparlanmalar olur. Bu, ülke ya da bölge ekonomileri düzeyinde, hatta daha genel düzeyde de olabilir. Fakat daha çok birinde ekonomi gerileyip krize girerken ötekinde bir biçimde canlanma olur, birinin dezavantajı öteki için avantaj haline gelir.

Nitekim son birkaç yıldır öteki ülkeler kriz (örneğin Uzak Asya, Japonya, Rusya vb.) ya da durgunluk ve sıkıntı (örneğin Avrupa) içindeyken, Amerikan ekonomisinde belli bir canlılık yaşanıyordu. Fakat bu, özellikle son on yıldır emekçilere ödetilen sosyal faturayı Amerikan emekçileri için hiç de ortadan kaldırmıyordu. Yine de Amerikan tekellerinin işi rakiplerine göre pek de fena gitmiyordu aynı dönemde.

Ama işte tam da bir dönem işler iyi gittiği içindir ki, ABD ekonomisi şimdilerde hızla yeni bir durgunluğa girmiş bulunuyor. Şimdilerde gidişin hangi boyutlar kazanabileceği, bunun dünya ekonomisinin genelini nasıl ve ne ölçüde etkileyebileceği üzerine değişik ve bir kısmı pek karamsar senaryolar var. Öyle ya, Amerikan ekonomisindeki durgunluk Uzak Asya borsasındaki ya da Rusya'daki çöküntüye benzemez. ABD ekonomisi dünya ekonomisinin beşte birinden fazlasını oluşturmanın ötesinde, beyni ve kalbidir de.

Kızıl Bayrak

(Sayı: 2001/7, 17 Şubat 2001)

Toplumsal kutuplaşmanın korkunç boyutları

Her düzeyde toplumsal eşitsizliklerin ürkütücü boyutları

Parti programının “*Kapitalizm*” bölümünün 6. maddesi, kapitalizmin özsel bir karakteri ve temel bir yasası olan toplumsal kutuplaşma sorununu dile getirmektedir:

“6) Üretici güçlerin gelişmesinin toplumsal servette yarattığı her artış, kapitalist sınıfın daha da zenginleşmesine, çalışan kitlelerin ise nispi ya da mutlak olarak yoksullaşmasına yolaçar Toplumsal zenginliğin artışına toplumsal eşitsizliklerin artışı eşlik eder. Servet-sefalet kutuplaşması gitgide büyür, sermaye sınıfı ile emekçiler arasındaki uçurum derinleşir.”
(*TKİP Programı, Kapitalizm, I. Bölüm/6. madde, s.17*)

Burada kapitalizmin özsel karakterine ilişkin olarak dile getirilen temel olgular, şu son birkaç yıldır küresel kapitalizmin en göze çarpan gerçekleri olarak en çok tartışılan sorunlar olmaktadır. Emperyalist küreselleşme politikalarına karşı muhalefet ve mücadele platformlarında döne döne küresel kapitalizmin toplumsal eşitsizliği aşırı ölçülere vardırması

bulunması üzerinde durulmakta, dikkatler ve tepkiler bu olgularda yoğunlaşmaktadır.

Dünya ölçüsünde toplumsal eşitsizliklerin her alanda olduğu düzey, servet-sefalet kutuplaşmasının aldığı boyut, insanı gerçekten dehşete düşürecek ölçülere ulaşmış bulunmaktadır. Bu eşitsizlikler her düzeydedir; yani her ülkenin kendi içinde olduğu kadar, ülkeler ve bölgeler arasındadır da. Gelişmiş emperyalist ülkelerle emperyalizme bağımlı ülkeler arasında olduğu kadar, dünyanın belli bölgeleri, örneğin Avrupa ile Afrika kıtası arasındadır da. Toplumların bünyesinde servetsefalet kutuplaşması, gitgide derinleşen bir gelir dağılımı uçurumu, son 20 yıldır (ki bu azgın bir neoliberal saldırı ile tanımlanan bir dönemdir) dünya ölçüsünde büyük boyutlara ulaşmıştır. Bu, yoksul ve bağımlı ülkeler için olduğu kadar, zengin emperyalist ülkeler için de açık bir olgudur.

Bu alandaki durumları zaten yeterince açık olduğu için, yoksul ve bağımlı ülkeleri bir yana koyalım. Bugün kapitalist dünyanın en gelişmiş ve güçlü ülkelerinde, örneğin Almanya'da ya da ABD'de, Fransa'da ya da İngiltere'de de, gelir dağılımı uçurumu sürekli büyümektedir. Resmi istatistikler bile bu büyümeyi çarpıcı rakamlarla kaydetmektedir.

'80'li yıllara damgasını vuran neo-liberal saldırı politikaları, Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa'nın yıkılışının ardından adeta dizginlerinden boşaldı. Gerçek ücretlerde düşüşten sosyal hakların gaspına, işsizlikten enflasyona kadar tüm bu etkenler, çalışan kitlelerin yoksullaşması, gelir dağılımının daha da bozulması, toplumsal eşitsizliklerin her alanda artması anlamına gelmektedir. Toplumsal eşitsizlikteki artışın gerçek boyutlarını doğru saptayabilmek için, tüm bunları bir de buna eşlik eden emek üretkenliğindeki ve dolayısıyla üretimdeki artışı ile birlikte düşünmek gerekir. Üretkenlik ve zenginlik artarken işçi sınıfının ve emekçilerin yoksullaşması, toplumsal eşitsizlikteki artışın boyutlarını göstermektedir.

Bu konuda bir fikir edinebilmek üzere, konuya ilişkin bir incelemede yer alan bazı çarpıcı rakamlara bakalım: “... 1979-1995 yıllarında ABD’de en zengin %20’nin geliri %26 arttığı halde, nüfusun en yoksul %20’sinin geliri aynı dönemde %9 oranında geriledi (*Le Mond Diplomatique*, Ağustos 1997). Bu sonuncu ülkede işsizlik sigortası işçilerin sadece %35’ini kapsıyor... İngiltere’de 1979-1992 arasında en zengin %10’un geliri %62 oranında artarken, en yoksul %10’un geliri %17 oranında azaldı. Aynı dönemde yoksulluk sınırının altında yaşayanların oranı da %9’dan %25’e yükseldi (*Le Mond Diplomatique*, Ağustos 1997). Ücretler o kadar aşındırılmış durumda ki, artık Güney Kore firmaları bu ülkeye yerleşiyor... Emek-sermaye ilişkisinin de nasıl işçi sınıfının aleyhine döndüğü de hatırlanmaya değer. 1972-1992 arasında Amerikan işçisinin verimliliği ortalama % 30’dan fazla arttığı halde, ortalama reel ücretler % 13 oranında geriledi. ‘Dördüncü Dünya Savaşı’nın sonuçları hakkında fikir sahibi olmak isteyenler Avrupa Topluluğu’nda (AT) on sekizbuçuk milyon işsiz, elli milyon yoksul yaşadığını hatırlamalıdır...” (Fikret Başkaya, “*Sermayenin Küreselleşmesi veya Neo-liberalizmin Vahşeti*”, *Özgür Üniversite Forumu*, *Küreselleşme* sayısı, 04/97, s.22)

Bu rakamlar, Reagen döneminin ABD işçi sınıfı ve Thatcher döneminin İngiltere işçi sınıfı için ne anlama geldiğini açıklıkla gösteriyor. Toplumsal kutuplaşmayı artıran bu neoli-beral saldırının ‘89 yıkılışını çok öncelediğini, fakat yıkılışın bu saldırıya yeni boyutlar kazandırdığını burada gözönünde tutmak durumundayız.

İnsanlığın önüne yeni ufuklar açtığı ileri sürülen “küreselleşmiş dünya”da günümüzün sosyal eşitsizlikler tablosu gerçekten çarpıcıdır. 1996 rakamlarına göre, dünya nüfusunun en zengin yüzde 20’si dünya gelirinin yüzde 85’ine el koyuyor. Dünya nüfusunun en zengin yüzde 20’lik

dilimi ile en yoksul yüzde 20'lik dilimi arasındaki gelir farkı otuz küsur yıl önce 30'a 1 iken, şimdilerde 80'e 1'e ulaşmıştır. Şu günlerde basında yer alan bir kaynakta şu bilgi yer almaktadır: "200 yıl önce yoksullar ile zenginler arasındaki fark 1/1.5 iken, bu oran 1960'da 1/20, 1980'de 1/46, 1990'da 1/60 ve 1997'de 1/74'e yükselmiştir." (*Eskişehir-Bilecik Tabibler Odası incelemesi, Evrensel*, 31 Aralık '00).

Burada ikiyüz yıllık zaman dilimi içinde (ki bu yaklaşık olarak sanayi devrimi sonrası tarihi dönem demektir) kendini çarpıcı bir biçimde gösteren eğilime dikkat ediniz; bu rakamlarda, net bir biçimde, zenginlik-yoksulluk kutuplaşmasının bütün bir tarihi dönem boyunca bir eğilim olarak kendini nasıl ortaya koyduğunu, kapitalizmin özüne ilişkin yasallığının tartışmasız varlığını görürsünüz.

Bir yanda 227 kişi öte yanda ikibuçuk milyar insan!

Aynı olguyu başka düzeylerde gösteren daha çarpıcı rakamlar da var. Dünyanın en zengin üç adamının toplam serveti, bugün 48 ülkenin toplam yıllık ulusal gelirine eşittir. Öte yandan, dünyanın en zengin 227 kişinin serveti, dünya nüfusunun yüzde 45'ini (kimi kaynaklara göre yüzde 47'sini) oluşturan 2.5 milyar insanın yıllık gelirine eşittir. Bu rakamlara daha dikkatli, daha yakından bakın; bir yanda yalnızca 227 kişi ve öte yanda tam ikibuçuk milyar insan, yani neredeyse insanlığın yarısı! Bu gerçekten dehşet vericidir, ama küresel kapitalizmin en temel gerçeklerinden de biridir.

Bu 227 kişi kuşkusuz ki emperyalist dünyanın en büyük çokuluslu tekelleriyle bağlantılıdır ve bu tekeller milyarlarca insanın yaşamını doğrudan etkileyen bir küresel etkinlik içerisindedirler. Bu muazzam servet birikimi tam da küresel sömürü ve yağmanın olanaklarıyla sağlanmaktadır. Demek

istiyorum ki, burada biz küresel kapitalizmin küresel düzeyde servet ve sefalet üreten, servet-sefalet kutuplaşmasını sürekli büyüten dinamiği/yasallığı ile yüzyüzeyiz. Bunu, programımızın teorik bölümünün 6. maddesinin küresel düzeyde izdüşümü olarak da anlayabiliriz. Kaldı ki aynı bölümün bir başka maddesinde, bu olguya tam da emperyalist küreselleşme sorunu üzerinden ayrıca işaret edilmektedir:

“Kapitalizmin sürmekte olan uluslararasılaşma süreci, derin çelişkiler, çarpıklıklar ve çözümsüzlüklerle birarada gitmektedir. Emperyalist küreselleşme, sınıflar, ülkeler ve bölgeler arası derin eşitsizlikleri keskinleştirmekte, yıkıcı ve felaketli sonuçlara yolaçmaktadır...” (TKİP Programı, Emperyalizm ve Dünya Devrim Süreci, I. Bölüm/25. madde, s.24-25)

Tekniğin gelişmesi ve emek üretkenliğinin yeni düzeylerde artmasıyla birlikte, bugün dünya çapında zenginlik görülmemiş boyutlara ulaşmış durumdadır. İnsanlık hiçbir zaman bu kadar ileri boyutlarda bir zenginlik biriktirmemişti, bu düzeyde bir teknik gelişmeyi ve sonuçlarını hayal bile edememişti. Engels, *Anti-Dühring*'de, ki bu daha 19. yüzyılın son çeyreği (somut olarak 1878 yılı) demektir, o günün birikmiş zenginliğine vurgu yaparak, insanlığın artık sınıfları ortadan kaldıracak bir tarihi aşamaya, bunu olanaklı kılacak bir iktisadi gelişme düzeyine ulaştığını söylemişti.

Oysa bugünün üretim düzeyi ve birikmiş zenginliği, o günlerle hiçbir biçimde karşılaştırılmayacak denli muazzam ölçülere ulaşmış bulunmaktadır. Ama tüm bu zenginlik birikimine rağmen, bugün dünyamızda bir milyara yakın insan işsizlik kısılcığında, üç milyar insan günde iki dolardan az bir gelirle, 1.3 milyarı ise günde bir dolardan bile az bir gelirle, yani mutlak yoksulluk sınırlarının altında yaşıyor. 800 milyon insan yetersez besleniyor ve her yıl 20 ila 30 milyon arası insan yetersiz beslenmeden ve açlıktan ölüyor.

880 milyon insan okuma-yazma bile bilmiyor, 1.9 milyar insanın sağığı uygun içme ve kullanım suyundan yoksun olduğı tespit ediliyor. Beş yaşın altındaki her 1000 çocuktan 297'si, yani neredeyse her üç çocuktan biri, gıda yetersizliğı, hastalık ve bakımsızlık gibi nedenlerle ölüyor. 250 milyon çocuk çocukluğunu yaşayıp temel eğitim göreçeğine, kölece koşullarda çalıştırılıp en iğrenç biçimlerde sömürölüyor, vb., vb...

Özel mülkiyet tekelinin ve kâr mantığının tüm insanlığa faturası

Bugünün dünyasında muazzam bir zenginlik birikimi var. Tüm sosyal ve kültürel ihtiyaçları karşılayacak, her alandaki sosyal sorunları bir anda misliyle çözecek düzeyde bir üretim düzeyi, servet ve kaynak birikimi var. Buna rağmen dünyamız yoksulluğı, sefaleti, işsizliğı, cehaleti, kültürel yoksunluğı yaşıyorsa, elbette bunun temel önemde bir nedeni var. Bu, tüm bu üretim gücü ve zenginlik birikimi üzerindeki kapitalist özel mülkiyet tekeline başka bir şey değildir. Biriktirilen tüm olanaklara rağmen insanlığı bugün kasıp kavuran sosyal sorunların çözümünün önündeki biricik engel, kapitalist özel mülkiyet düzenidir. Bütün sorun budur, buradadır.

Bazı araştırmalar, dünyadaki açlığı ve temel sağık sorunlarını asgari düzeyde çözmek için gereken para 13 milyar dolardır diyorlar. Ama dünya kapitalizmi yalnızca AB ölkelerinde yılda 13 milyar doları salt parfüme harcıyor. Yani tümüyle yararsız bir lüks kullanım maddesi olan parfüm üretimi durdurulsa ve buna israf edilen kaynaklar insanlık için kullanılsa, örneğin dünyadaki açlığı ve temel sağık sorunlarını asgari düzeyde olsun gidermek olanaklı olacak. Bilmem kaç milyar dolar olsa, dünyada yılda şu kadar milyon

çocuk bakımsızlıktan ölmeyecek. Ama yalnızca ABD’de kedi-köpek mamasına 17 milyar dolar harcanıyor. Yine aynı ülkede insanların salt zayıflamak için her yıl 5 milyar dolar harcadığı söyleniyor. Daha önce sözünü ettiğim incelemenden okuyorum: “Bugün dünyada 800 milyon insan yeterli ölçüde beslenemez durumdadır. Bu insanların beslenebilmeleri için her yıl 40 milyon ton hububat yeterli iken, zengin ülkeler hayvanlarını beslemek için her yıl 540 milyon ton hububat tüketmektedir.” (*Eskişehir-Bilecek Tabibler Odası incelemesi, Evrensel*, 31 Aralık ‘00)

Ama tüm bu akıl dışı durumların gerisinde muhakkak ki bir mantık var; bu kapitalizmin kâra dayalı işleyiş mantığıdır. Toplumun (dünya ölçüsünde alındığında insanlığın) maddi ve kültürel ihtiyaçlarının en ileri düzeyde karşılanması kapitalizmi ilgilendirmez, bu onun sorunu ya da hareket noktası değildir. Onun hareket noktası kâr ve buna dayalı sermaye birikimidir. İhtiyaçların şu veya bu düzeyde karşılanması, kapitalizm için kârın güvencelenmesine bağlı bir sonuçtur yalnızca.

Parfüm ya da kedi-köpek mamasının üretimi kârlı bir pazar olduğu için ve kârlı bir pazar olarak kaldığı sürece, kapitalizm bundan elbette vazgeçmez. Ama bir milyar insana iş sağlamak, ya da 800 milyon insanının karnını doyurmak kapitalizm için kârlı bir iş olmadığı ölçüde de, bunlar muazzam insan yığınlarını tüketen sosyal felaketler olarak süregider. Aynı şekilde 40 milyon ton hububatla yoksul ülke insanların beslemek kapitalist tekeller için kârlı bir iş değildir, ama zengin ülkelerde hayvanları beslemek için her yıl 540 milyon ton hububat tüketmek pekala kârlı bir iştir. Besin tekelleri bu tercihi elbette hayvan sevgisinden değil, fakat tam da son derece kârlı bir pazar olan et ve sütlü mainül üretiminden dolayı böyle yapmaktadırlar.

Tüm bunların ardından bir kez daha partimizin programına

dönebiliriz. İşte bu konuda orada söylenenler: “Günümüzde üretimin toplumsallaşması çok ileri düzeylere varmış, ortaya tüm insanlığı refah ve mutluluk içerisinde yaşatabilecek muazzam bir servet birikimi ve üretim kapasitesi çıkmıştır. Fakat bu zenginlik ve üretim araçları üzerinde bir avuç çokuluslu tekel şahsında sürmekte olan özel mülkiyet, insanlığın ezici bölümünün bugünkü perişanlık içerisinde tükenmesinin nedenidir Bu evrensel çelişki çözümünü proleter dünya devriminde bulur.” (TKİP Programı, Emperyalizm ve Dünya Devrim Süreci, I. Bölüm/27. madde, s.25)

Bugünün dünyasında milyarlarca insanının karşı karşıya bulunduğu maddi ve kültürel sorunları çözecek, yaşamakta olduğu derin acıları dindirecek olanaklar fazlasıyla var. Ama gelin görün ki, bunlar üzerinde de kapitalist özel mülkiyet tekeli var. Buna dayalı bir toplum düzeni ise, sosyal sorunları çözmek ve sosyal acıları dindirmek değil, yalnızca kâr, dahası aşırı kâr peşinde koşar ve tam da bu şaşmaz yasa nedeniyle, insanlığın sorunlarını çözmek bir yana, bu sorunları bizzat yaratır ve katmerleştirir.

Partimizin programı, “Kapitalizm”e ilişkin bölümünün daha girişinde, üretim araçları üzerindeki kapitalist özel mülkiyet tekeli ve bunun ücretli emeğin sermayeye bağımlılığının temeli olduğunu saptamanın hemen ardından, bunu şu temel gerçekliğe bağlar:

“Ücretli emeğin sermayeye bu bağımlılığı ve onun tarafından sistematik sömürüsü, kapitalist toplum düzeninin temelidir; proleter ve yarı-proleter kitlelerin yaşadığı her türlü yoksulluğun, baskının, köleleşmenin, horlanmanın, cehaletin, gelecek güvensizliğinin, fiziki ve moral dejenerasyonun asıl kaynağıdır” demektedir. (TKİP Programı, Kapitalizm, I. Bölüm/2. madde, 2. paragraf)

Sadece her kapitalist toplumun kendi içinde değil, fakat küreselleşmiş kapitalist dünyanın genelinde bu böyledir.

Seattle protestosu ABD’de gerçekleşti...

Sosyal kutuplaşmanın, gelir dağılımını uçurumunun en ağır, en çarpıcı örneklerinden biri, bizzat Amerikan toplumdur. Dünyanın en güçlü ekonomisidir ABD ekonomisi, ve sosyal kutuplaşma bu ekonomide işlerin bir parça iyi gittiği şu son yıllarda bile artarak sürüyor.

Uzun yıllardır ilk kez Amerika’da klasik iki parti dışındaki üçüncü bir parti, Yeşiller Partisi %3 oy aldı. ABD’de, tekellerin toplumun beynine, demek oluyor ki politik tercihlerine etkili bir biçimde nüfuz ettiği bir ortamda, sol temalar kullanan bir partinin %3 oy alınması sanıldığından da önemli bir işarettir.

Seattle protestosu Amerika’da gerçekleşti, bunu unutmayalım. Emperyalist medya ortaya çıkan toplumsal tepkiyi çarpıtmak, onun belirgin sınıfsal karakterini gözlerden gizlemek için, salt küçük-burjuva ilerici otonom grupların çatışmalarını verdi, bunları bilerek ne çıkardı. Oysa asıl protesto tam da işçilerden, işçi örgütlerinden geliyordu. Seattle’da 4050 bin işçi yürüdü ve bunların ezici bir bölümü kuşku yok ki Amerikan işileriydi. Bu, Amerika’nın hiç değilse yakın tarihinde görülmemiş bir şey. Amerikan emperyalizminin küreselleşmeci politikalarını hedef alan bir eylem bu ve bu çapta bir sosyal hareketlilik yakın dönem Amerikan tarihinde yaşanmamıştır.

Bunu yaşatan ne peki? Bunu yaşatan, nispeten toparlandığı bir dönemde, işlerin bir parça iyi gittiği bir dönemde bile Amerikan kapitalizminin kendi çalışan nüfusuna çıkardığı sosyal faturadan başka ne olabilir ki? Neo-liberal politikaları şirin göstermek için şu sıra Türkiye’de de bazı yazarlar tarafından kullanılan beylik propaganda argümanlarını biliyorsunuz; Clinton dönemi Amerika için en parlak dönem

oldu. ekonominin en iyi gittiği, işsizliğin azaldığı, sosyal bir takım hakların verildiği bir dönem oldu diyor gerici burjuva propagandası. İşsizliğini bir parça hafiflemiş olması dışında bu propaganda tümüyle masaldan ibaret. Ekonominin iyi gittiği bir durumda işsizlik bir parça hafifler elbette. Öteki büyük emperyalist ülkelerde işsizlik artarken ABD’de işsizlik artışının biraz durduğu, hatta bir parça azaldığı bir gerçeklik olabilir. Bu şaşırtıcı bir yan taşımaz ve bir sosyal kazanım gibi de algılanamaz, böyle sunulamaz. Ekonomide durumun bir parça iyiye gittiği, üretimin canlandığı yerde tabii ki işsizlik biraz azalır. Ama bu pekala sömürü oranının artması ve yaşam koşullarının ağırlaşması pahasına da olabilir, ki ABD bu açıdan öteki emperyalist ülkelerden bir farklılık sergilemiş değildir şu son yıllarda.

ABD’de de, tüm öteki emperyalist ülkelerde olduğu gibi, şu son yıllarda çalışan sınıfın yoksullaşması, yoksulluk sınırının altında yaşayanların oranında artış, evsizlerin, demek oluyor ki sokakta yaşayanların, toplumdan dışlanmışların sayısında artış eğilimi sürdü. Tüm bunlara sosyal hakların gaspı eşlik etti. Fikret Başkaya’nın incelemesinden daha önce aktardığım olguları hatırlayınız. Amerikan işçi sınıfı içinde tepki yaratan, Seattle gibi bir yerde onbinlerce Amerikan işçisinin yürümesini olanaklı kılan bundan başka nedir ki? Tam da Clinton döneminde uluslararası çapta yankı yaratan bir dizi greve yol açan bundan başka nedir ki? Demokrat Parti’nin solundaki bir partinin ilk kez olarak %3 oy desteğini almasının gerisinde de bu var, ki bu Amerikan seçimlerinin büyük bir krize dönüşmesinde temel bir etkeni oldu. Bu oylar her zamanki gibi Demokrat Parti’ye verilseydi, herhalde son başkanlık seçimini krizsiz-tartışmasız Al Gore kazanırdı.

Partimizin programının “*Kapitalizm*”e ilişkin altıncı maddesinde dile getirilen temel gerçekliğin, bugün her toplumun kendi içinde ve dünya çapında, tam da programınızda

ifade edilen açıklık ve sadelikte yaşandığını görüyoruz. Oysa programımızdaki bu düşünce, özünde 150 yıllık bir metindeki, *Komünist Manifesto*'daki düşüncenin tamı tamına kendisidir. Biz kuşkusuz gerçekliğe bugünün kapitalizmi üzerinden bakıyoruz. Ama öte yandan temel önemde bir noktaya da vurgu yapıyoruz; kapitalizmin özü ve temel yasallıkları değişmemiştir. kapitalizm bugün de temelde aynı yasalar tabi. aynı mekanizmalarla işliyor ve bunlar aynı temel sosyal sonuçları üretiyor.

Söz konusu maddeyi yeniden okuyorum: “*Üretici güçlerin gelişmesinin toplumsal servette yarattığı her artış, kapitalist sınıfın daha da zenginleşmesine, çalışan kitlelerin ise nispi ya da mutlak olarak yoksullaşmasına yolaçar. Toplumsal zenginliğin artışına toplumsal eşitsizliklerin artışı eşlik eder. Servetsefalet kutuplaşması gitgide büyür, sermaye sınıfı ile emekçiler arasındaki uçurum derinleşir.*”

Bu uçurum derinleştiği içindir ki. Seattlelar yaşanıyor Amerika'da. ABD'yi. sosyal çelişki ve çatışma bakımından bu en rahat ve en denetimli ülkeyi. sınıf hareketinin en örgütsüz ve savunmasız. örgütlü işçilerin ise tekellerin tam hizmetindeki sendikalar tarafından en çok denetlenebildiği bu ülkeyi kasten örnek veriyorum. Böylece artık siz varın dünyanın geri kalan bölümünü tahmin edin demiş oluyorum.

Kızıl Bayrak

(Sayı: 2001/8, 24 Şubat 2001)

Sosyal yıkımın küresel anlamı

“Yoksulluğun küreselleşmesi”

Kutuplaşmanın tek tek ülkeler bünyesinde olduğu kadar, dünya ölçüsünde de, yani emperyalist ülkelerle bağımlı ülkeler arasında, bu arada belirli kıtalar ya da bölgeler arasında aynı keskinlikte yaşandığını güncel veriler tüm açıklığı ile ortaya koymaktadır. Buna daha önce çarpıcı bazı örnekler vermiştim. Dünya nüfusunun en zengin %20’lik dilimi ile en yoksul %20’lik dilimi arasındaki gelir farkı uçurumunun, 1960 ile 1990 arasındaki otuz yıl içinde 30’a 1’den 60’a 1’e çıkması ve bunun şimdilerde, yani son on yılın ardından 82’de 1’e ulaşması, kutuplaşmanın yakın dönemde ulaştığı korkunç hızı göstermektedir.

Kapitalist dünya ekonomisini tek bir bütün olarak

düşünürseniz eğer, bu ekonomik eksenin bir yanda muazzam bir servet ve öte yanda ise mutlak ya da nispi yoksulluk ürettiğini, bu rakamlar üzerinden tüm açıklığı ile görebilirsiniz. Bunların resmi veriler, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı ya da Dünya Bankası'na ait veriler olduğuna da özellikle dikkat edilmelidir. Öte yandan, küreselleşmenin nimetleri üzerine pompalanan gerçek dışı hayallerin aksine, tüm ciddi araştırmalar, kapitalist küreselleşme sürecindeki her yeni ilerlemenin emperyalist ülkeler ile bağımlı ülkeler arasındaki farklılıkları daha da artırdığını, gelişme eğiliminin şaşmaz biçimde böyle olduğunu, ortak bir görüş olarak saptamaktadırlar.

Servet ve sefalet kutuplaşması, yani kapitalizmin kendi gelişme süreci içinde bir tarafta servet, öte tarafta mutlak ya da nispi yoksulluk ürettiği temel düşüncesi, Marks'm teorisinin temel taşlarında biridir. Bugün yalnızca tek tek toplumlar bünyesinde değil, fakat dünya sahnesindeki ilişkiler bütünü içinde de bu temel düşüncenin apaçık bir doğrulanması ile karşı karşıyayız. Bu öylesine açık ve çarpıcı bir olgudur ki, artık konuya ilişkin inceleme ve araştırmalara başlık bile olabilmektedir. Fransa'da resmi çevrelerle de bağlantılı bir iktisat profesörü (Daniel Cohen) yakın zamanda kaleme aldığı kitabına, "*Dünyanın Zenginliği, Ulusların Fakirliği*" ismini koymuş. Bu gerçekten çarpıcı bir isimlendirmedir ve sorunu tüm açıklığı ile özetlemektedir. Burada, bu isimlendirmede, liberalizmin babası Adam Smith'in ünlü eseri "*Ulusların Zenginliği*"ne bir dokundurma da amaçlanıyor olmalıdır. Evet, dünyamız sürekli zenginleşirken, dünya nüfusunun ezici bir bölümü buna paralel olarak mutlak ya da nispi olarak yoksullaşmaktadır. İnsanlığın dörtte biri mutlak yoksulluk içinde yaşamakta, bazı bölgeler ya da ülkeler açlıktan, yoksulluktan ya da hastalıktan kırılmaktadır.

Bir başka iktisat profesörü, ilerici bir bilim adamı olan

Kanadalı Michel Chossudovsky, çok değerli bilgiler ve veriler içeren kitabına “*Yoksulluğun Küreselleşmesi*” adını uygun görmüş. Üretim tekniği ve emek üretkenliği alanlarındaki muazzam gelişmelere, bunun yarattığı dev üretim kapasitesine ve böylece yaratılan muazzam zenginliğe rağmen bugün “yoksulluğun küreselleşmesi”, küreselleşmiş dünyanın ya da emperyalist küreselleşmenin en temel gerçeğidir ve bu, Marks’ın kutuplaşma teorisinin dünya ölçeğindeki çarpıcı bir doğrulanmasıdır.

Zenginleşen dünyada küreselleşen yoksulluk! Bu, günümüz dünyasının, aynı anlama gelmek üzere emperyalist küreselleşmenin özü ve özetidir.

Temelleri revizyonist Bernstein tarafından atılan sosyaldemokrat ihanetin temel tezlerinden biri, tam da Marks’ın bu düşüncesinin, yani kutuplaşma teorisinin, kapitalizmin yeni aşamasıyla birlikte artık geçerliliğini yitirdiği iddiasıydı. Onlara göre, kapitalist gelişme süreci kutuplaşmayı azaltıyor, çelişkileri ve dolayısıyla çatışmayı yumuşatıyordu. Tam da, Marks’ın yükselttiği bayrak altında birleşen uluslararası işçi sınıfı hareketinin bazı ülkelerde elde ettiği iktisadi ve sosyal kazanımlar, bu kazanımların söz konusu ülkeler işçi sınıfının yaşamında düne göre yarattığı nispi düzelme, bu revizyonist teoriye dayanak olarak kullanılıyordu.

Gerçekte ise, bunun iddia edildiği özel dönemde de kutuplaşma süreci aynen işliyordu. Sadece, artan zenginlikten işçi sınıfının zorlu mücadelelerle aldığı payda belli bir artış, yaşam koşullarında düne göre bir parça iyileşme sözkonusuydu. Sorun bundan ibaretti, fakat bunun ileri sürülen iddiaya dayanak olacak bir yanı yoktu. Zira servetin, yani sermayenin artış oranıyla kıyaslama içinde ele alındığında, işçi sınıfını ücretlerinde ve yaşam koşullarında düne göre yaşanan iyileşmeler, hiç de nispi bir yoksullaşmaya, dolayısıyla

kapitalizmin doğasında var olan kutuplaşma sürecinin genel bir eğilim olarak işlemesine engel değil. Emek üretkenliğinin de etkisiyle hızla artan zenginlikten işçi sınıfı bir birim pay alırken sermayenin örneğin iki birim pay alması, ücrette düne göre yaşanan mutlak artışın pekala nispi bir azalma ile elele gittiğinin basit bir matematiksel göstergesidir. Ve böyle işleyen bir süreç, zaman içinde, sermaye ile emek arasındaki gelir uçurumunu bir eğilim olarak hep derinleştirir.

Sosyal kutuplaşma ve sosyal çatışma

Bağımlı ülkelerde gelir farklılığı ya da dağılım uçurumunun yer yer korkunç boyutlara ulaştığını biliyoruz. Türkiye bunun tipik bir örneğidir. Son verilere göre, dünyada gelir dağılımının en bozuk olduğu beş ülkeden biridir ülkemiz. Burjuva basınında yakın zamanlarda “iki Türkiye” üzerine sürdüren tartışmaları hatırlarsınız; bu, kutuplaşmanın ulaştığı korkunç düzeyin, bunun beslediği kaygıların ürünü bir tartışmaydı. Korkusu ya da kaygısı duyulananın ne olduğunu biliyoruz; bu denli bir sosyal kutuplaşmanın sosyal çatışmayı azdıracığı, giderek sosyal patlamalara yolaçacağından korkuluyor. Burjuvazinin bazı temsilcileri bile zaman zaman bu türden kaygıları açıkça dile getirmekten kendilerini alamıyorlar.

Dünkü bir gazetede okudum, Ankara Ticaret Odası Başkanı, yılbaşı gecesi The Marmara Otel'i'nin taşlanması “sosyal patlama kıvılcımı” olarak niteliyor. Pek de haksız sayılmaz. Her ne kadar bu türden lafların gerisinde kendi hesapları doğrultusunda hükümete basınç uygulamak niyeti varsa da, söyledikleri yine de bir gerçeği yansıtıyor. Bugün bir yoldaş, “taşlayanlar hep MHP'lilermiş” diyordu. Ben de diyorum ki, tam da MHP'liler olduğu için bu olay çok daha dikkate değerdir.

MHP'nin şovenizmle, sosyal demagojiyle, başka bazı

temalarla aldattığı yoksul yığınlar, kendiliğinden bir biçimde burjuva zenginliğinin simgesi olan bir yeri, servetin dolayısıyla da sefahatin simgesi olan bir yeri taş tutuyorlar. Bu küçümsenir bir olay olabilir mi? Bu, faşistlerin ya da dinsel gericiliğin, şovenizm ve dini duygularla olduğu kadar sosyal demagojiyle de aldattıkları yoksul kitleleleri dizginlemekte bundan böyle daha çok zorlanacaklarının bir göstergesi değil midir? Tam da MHP ideolojisiyle zehirlenmiş emekçilerin kendiliğinden servete ve burjuva sefahatine gösterdiği bu tepki, Türkiye'deki sosyal çelişkilerin nasıl da keskinleştiğini, sosyal duyarlılıkların nasıl da arttığını göstermiyor mu? Şovenizmin ya da dinsel taasubun tuzağına düşerek kurulu düzene destek verenler, kendiliğinden bir biçimde, kendi sefil yaşamlarıyla zenginlerin sefahati arasındaki uçurumu görüyorlar ve buna karşı kendiliğinden bir tepki ortaya koyuyorlar. Önemli olan nokta budur, yoksa taş atanların mevcut siyasal eğilimi değil.

İşte size sosyal kutuplaşma ve sonuçları! İşte size Marks'ın teorisinin temel tezlerinden biri! İşte size Partimizin programının kapitalizme ilişkin bölümünde dile getirilen temel bir olgunun gözlerimizin önünde nasıl yaşandığı gerçeği!

Kıtalar ya da ülkeler çapında sosyal yıkım

Kutuplaşma ya da uçurum, aynı zamanda belli kıtalar ya da bölgeler arasında da yaşanmaktadır. Bugün dünyanın bazı bölgeleri iktisadi bakımdan çölleşiyor. Afrika buna bir örnek; dışlanmış, gitgide uluslararası iktisadi yaşamın dışına itilmiş bir bölge sayılıyor. bazı araştırmacılarca. Sömürgecilik ve yakın dönemde yeni-sömürgecilik yoluyla bu kıtanın yeraltı kaynakları yağmalanıp talan edildi. Yakın dönemde İMF ve Dünya Bankası'nın dayatmalarıyla, bazı

lkelerde başta tarım olmak üzere geleneksel üretim kolları kertildi. Bunun yerini ise hiç de modern üretim tekniği ve kolları değil, fakat açlık, işsizlik, yoksulluk, bakımsızlık ve tüm bunların yolaçtığı kitlesel ölümler aldı. Somali gibi ülkelerde geleneksel ilişkilerin hakimiyeti altında insanlar hiç değilse geinebiliyor, açlıktan lnyorlardı. Afrika’da bugünkü türden bir açlık ve kıtlık, bunun yolaçtığı kitlesel ölümler dn yoktu. şimdi var, üstelik yaygın olarak.

Somali’ye özel askeri operasyonlar eşliğinde güya “insani yardım” yapıyorlar. Ama Somali’nin tarım ve hayvancılığı zamanında tam da İMF politikalarıyla kertilmiştir. Bunu daha önce sözünü ettiğim Kanadalı bilim adamı, ismini andığın kitabında bütün açıklığı ve ayrıntılarıyla ortaya koyuyor. “*Yoksulluğın Küreselleşmesi*” kitabını okuyunuz, Somali’nin tarımının emperyalist dayatmalarla nasıl yıkıma uğratıldığını ve açlığın, yoksulluğın, kıtlığın İMF politikalarıyla nasıl adım adım yaratıldığını somut kanıtlarıyla göreceksiniz. Yalnız Somali de değil, Afrika’nın ve dünyanın birçok başka ülkesi üzerinden tüm bunlar, somut ve çarpıcı verileri eşliğinde, bir bilim adamının titiz ve kapsamlı alışnası sayesinde ortaya konulmuş söz konusu incelemede.

Demirel uzun yıllar boyunca Türkiye’nin kendi kendini besleyen 7 ülkeden biri olduğunu vurgulamayı pek severdi. Ama şimdi bu alanda hızla büyüyor sorunlar. Türkiye artık başta et olmak üzere birçok besin maddesini ithal ediyor. Yakın döneme kadar Türkiye dünyanın en büyük pamuk ihracatçılarından biriydi, şimdi dışardan pamuk ithal ediyor. Bugünün Türkiye’sinde yiyecek kıtlığı çekilebiliyor ya da aynı nedenle fiyatlar aşırı artabiliyor.

şimdi uygulanmakta olan yeni yıkım politikalarıyla bunun ilerde nereye varacağı ise ayrı bir sorun. Emperyalizm, İMF ya da Dünya Bankası aracılığıyla kendi politikalarını dayatırken, elbette bizim toplumumuzun ihtiyaçlarına değil,

fakat kendi sömürüsüne, aşırı kârına, bunun uzun vadeli olarak güvencelenmesine bakıyor. O kendi aşırı meta yığılmasına pazar açmaya bakıyor, o modern üretim teknikleriyle devasa boyutlarda üretilen hububatının ve öteki besin maddelerinin uygun koşullarda bizim gibi ülkelere nasıl pazarlanacağına bakıyor. O kendi sermaye fazlasını en kârlı koşullarda sana nasıl borç olarak vereceğine ve sonra da bunu en iyi koşullarda nasıl tahsil edeceğine, bu tahsilatın nasıl güvence altına alınacağına bakıyor, vb.

Bilim ve teknoloji üzerinde kapitalist tekel

Emperyalist kapitalizm insanlığı yalnızca toplumlar bünyesinde değı, yalnızca emperyalist ve bağımlı ülkeler olarak da değıl, yanı sıra aşırı gelişmiş bölgeler ve giderek çölleşen, modern üretimin dışına itilen bölgeler olarak da bölüyor, dedim. Bugün Avrupa ile Afrika, birbirinden adeta çağlarla ayrılan iki ayrı dünya gibidir ve bu, dünyanın küçüldüğü, küreselleşme üzerine bir sürü sözün edildiğı bir sırada böyledir.

Küreselleşmiş dünyada teknolojinin harikaları ve insanlığa hizmeti üzerine kulakları sağır eden bir propaganda var. Peki ama, acaba insanlığın kaçta kaç bu bunun ne kadarından ve ne ölçüde yararlanıyor? Teknolojinin harikaları Avrupa’da, ABD’de ya da Japonya’da gündelik yaşamın muhakkak ki bir parçası. İyi ama bu ülkelerin toplam nüfusu insanlığın kaçta kaçını oluşturuyor acaba? Teknoloji tekeli ve teknolojinin imkanlarından kimin nasıl ve ne kadar yararlandığına dair önümde bir günlük gazete haberi var, oradan okuyorum:

“Harvard Üniversitesi öğretim üyelerinden ve Uluslararası Kalkınma Merkezi Başkanı Jeffrey Sachs, The Economist dergisinde yayımlanan araştırmasında, günümüzde teknolojik

gelişimlerin dünya nüfusunun sadece yüzde 15'ini oluşturan ülkelerde gerçekleştirildiğini ortaya koyuyor Dünya nüfusunun yaklaşık yarısını kapsayan ikinci dilimde, bu teknolojik gelişmeleri üretim ve tüketime yansıtarak kullanabilen ülkeler yer alıyor. Dünya nüfusunun yaklaşık üçte birini oluşturan son dilim ise teknoloji ile bağlantısı iyice kopmuş ülkeleri içeriyor. Bu ülkeler ne teknoloji üretimine katkıda bulunabiliyor ne de dışarıdan alınan teknolojiye uyum sağlayabiliyor.” (Cumhuriyet/26 Haziran ‘00)

Dünyada daha telefonu bile bilmeyen/kullanmayan bir milyarı aşkın insan olduğu söyleniyor. Geçtik bundan. 880 milyon insan okuma-yazma bile bilmiyor. değil ki teknolojinin ve uygarlığın nimetlerinden yararlanıyor olsun. Dünyaya emperyalistler hükmediyor ve dolayısıyla yaşanan durumun ve sorunların dolaysız sorumluluğunu onlar taşıyorlar. Dünya kapitalizminin övündüğü başarısının gerçekte ne olduğunu anlamak için. insanlığın bugün hangi sorunlarla yüzyüze olduğuna bakmak ve bunu 6 milyar insanın bugünü ve geleceği üzerinden. insanlığın ezici bölümünün kaderi üzerinden ele almak gerekir.

Dünyada üretilen zenginliklerin %85'ini dünya nüfusunun %10'unu bile oluşturmamayan zengin emperyalist ülkeler kendi tekellerinde tutuyorlar. İnsanlığın büyük bir bölümü açlık, yoksulluk, işsizlik içindeyken, açlıktan ve bakımsızlıktan tükeniyorken, dünya nüfusunun çok küçük bir azınlığını barındıran ülkelerde, yani kapitalizmin metropollerinde büyük bir zenginlik birikimi ve bunun getirdiği nimetler var. Peki toplam olarak insanlığın kaderi ne olacak? O 6 milyarın 5.5 milyarı ne olacak? 5.5 milyar insan, yani insanlığın ezici bölümü...

Ulaşılan teknoloji yaygınlaştırılmıyor, bunun nimetleri insanlığa serbestçe sunulmuyor. Neden peki? Nedeni emperyalist-kapitalist dünya düzeninin temel karakterinden

geliyor. Bu dünyada herşey kapitalist aşırı kârın gerekleri ve güvencelenmesi üzerinden yürüyor. Bu nedenledir ki, zenginliklerin ve teknolojik nimetlerin insanlığa sunulması bir yana, kârın ve çıkarın gerektirdiği her durumda insanlığın tahribi için kullanılır bunlar. Afrika'nın ya da Latin Amerika'nın iktisadi-sosyal yıkımından ülkeleri, bölgeleri, gerektiği durumlarda ise tüm dünyayı savaş alevleri içinde bırakmaya kadar, bu böyle. Afrika'da ve Asya'da yüz milyonlarca insan açlıktan ve hastalıktan kırılırken, dünyada silahlanmaya yıllık 800 milyar dolarlık bir harcama yapılıyor. Birkaç emperyalist ülke bu kârlı pazarın %90'ını kendi tekelinde tutuyor.

Biraz önceki soruya dönüyorum. Bilim ve teknolojinin nimetleri neden insanlığın büyük çoğunluğuna sunulmuyor? Yanıt oldukça basit. Çünkü bu bilim ve teknoloji üzerinde kapitalist mülkiyet tekeli var! Partimizin programının "Emperyalizm"e ayrılmış alt bölümünde, tam da buna işaret ediliyor ve bu konuda şunlar söyleniyor:

"Emperyalizm çürüten ve asalak kapitalizmdir Emperyalist tekeller, azami kârın gerektirdiği her durumda teknik gelişmeyi sınırlayarak ya da yıkıcı alanlarda kullanarak, üretici güçlerin özgürce gelişmesini engellerler. Bilim ve teknikteki muazzam gelişmelere rağmen, sermaye tekeli, bunun sonuçlarının insanlığın büyük çoğunluğu yararına kullanılmasına engeldir. Açlık, hastalık ve bakımsızlıktan yüz milyonlarca insanın perişan olması ve kitlesel ölümler, sistemdeki aşırı çürümenin trajik yansımalarıdır... " (TKİP Programı, Emperyalizm ve Dünya Devrim Süreci, I. Bölüm /21. madde, s.22-23)

Dünyanın bugün ulaştığı teknolojik düzey ve dolayısıyla onun iktisadi, sosyal ve kültürel nimetleri dünya için genelleştirilebilir. Ama sermaye tekeli buna engel, çünkü sermayenin mantığında eğer aşırı kâr varsa yatırım yapmak ya da teknolojiyi götürmek vardır. Bu yoksa eğer onu kıskançlıkla

kendi elinde tutmak, kullanımını sınırlamak, ya da daha da kötüsü yıkıcı alanlara yöneltmek, yine kapitalizmin doğası gereğidir. Harward Üniversitesi CİA'ye düşünen kafalar ve uzmanlar üretir. Böyle bir üniversitenin en saygın öğretim üyelerinden birinin yaptığı araştırma, teknolojik gelişmelerin insanlığın yalnızca %15'ini oluşturan ülkelerin tekelinde olduğunu söylüyor.

Parti programınızda bu temel gerçeklik, demin okuduğum sade cümlelerle olduğu gibi dile getiriliyor. Çünkü bu kapitalizmin özünü ilgili bir durum, bir veri. Ben, çok derinliğine bir gerçekliği başarıyla yakalayıp ifade etmişiz demiyorum. Hayır, tümüyle başka bir şey söylüyorum: Partimizin programında soyut teorik gerçekler olarak ifade edilen bütün temel yasallıkların gerçek hayattaki karşılığı ile her an yüzyüze bulunduğumuzu, günlük bir gelişmenin ya da sıradan bir gazete haberinin bile pekala buna tanıklık edebileceğini vurgulamak istiyorum. Birazcık dikkatle baktığımızda bunu bütün açıklığıyla görebilir ve programımızın temel hükümleriyle zorlanmaksızın gerekli bağlantısını kurabiliriz, demek istiyorum.

Tarımsal yıkım ne anlama gelir?

Batı Avrupa'da 300400 yüzyıl önce, kapitalizmin gelişme sürecinin o başlangıç evresinde yaşanmaya başlanmış ve çoktan tarih olmuş bir süreç, yani kırsal üreticilerin ve kentsel zanaatçıların yıkımı, bugün dünya çapında uygulanan emperyalist politikaların sonuçları içinde kendini gösteriyor. Aynı dinamiklerin ürünü olmasa da, yapıcı yönden benzer sonuçlar üretmese de, yıkıcı yönden yaşanan özünde aynı süreçtir. Dünyanın geri ve bağımlı toplumlarında halen yaşanıyor ve bu yıkım süreci şimdilerde şiddetlenerek sürüyor.

Türkiye'ye bakıyoruz, son 50 yıl içersinde, özellikle

de '60'larla birlikte, alabildiğine hızlanmış bir süreçtir bu ve Dünya Bankası ile İMF'nin ağır dayatmalarının sonucu olarak, şimdilerde yeni boyutlar kazanmaktadır. Ve bu türden dayatmaların bir sonucu olarak, yaşanmakta olan son derece sağlıklı ve yıkıcı bir tasfiye sürecidir. Batı Avrupa'da kapitalizm bu süreci yüzyıllara yayarak yaşadı. Kırsal alandan mülksüzleştirdiği emekçileri kentlere sürerken, bu gelişmeye eşlik eden sanayi sayesinde de onları modern proleterler olarak yeni üretim ilişkileri içine çekti az çok. Mülksüzleşmiş yığınlar ücretli proleterlere dönüşüyorlar, kent sanayiinde iyi kötü iş buluyorlardı. Oysa güncel yıkında tarımın çöküşüne, kırsal üreticilerin tasfiyesine kent sanayisindeki gerilemeler, istihdam daralmaları eşlik ediyor. Yıkıma uğratılan kırsal emekçi ve kent zanaatçısı kitlesi, büyük bölümüyle işsiz, iktisaden marjinal bir kitleye dönüşüyor.

Şu sıralar sık sık ülke tarımı yıkıma uğrattılıyor diyoruz. Bu, kapitalist gelişmenin olağan etkisi altında geleneksel ilişkilerin çözülmesinden, bu çözülmenin bir parçası olarak da geleneksel kırsal emekçilerin tasfiyesinden farklı bir şeydir. Tarımda geleneksel ilişkilerin çözülmesi, yerini modern sınıfsal ilişkilere ve üretim tekniklerine bırakması, normalde tarihsel ölçülerle kaçınılmaz ve ilerici bir gelişmedir. Bu geniş köylü kitlelerinin sosyal yıkımı pahasına olsa bile böyledir.

Ama bugünkü gelişme bununla aynı şey değildir. Nitekim bundan dolayıdır ki, biz salt köylülüğün sosyal yıkımından değil, onu da kapsayan fakat ondan öte bir şey olan "tarımın yıkımı"nda sözediyoruz. Somali örneğini bunun için verdim. Emperyalizm Somali tarımını yıkmış, bu ülkeyi bir dönem için kendi tarımsal üretim fazlasının pazarı haline getirmiş. Somali pazarına başlangıçta ucuz fiyatla, hatta hibe olarak sürdüğü hububutla, yerli tarımsal üretimi yıkıma uğratmış. Kendine bir dönemi için kârlı bir

pazar haline getirmiş ve sonra da kendi kaderine terketmiş. Yani Somali örneğinde, tarımın geleneksel ilişkileri modern ilişkiler pahasına yıkılmış, tasfiye olmuş değil. Olan daha farklı bir şey; tarımın kendisi yerine yeni, daha ileri bir şey konulmaksızın yıkıma uğratılmış.

Kapitalist gelişmenin olağan bir sonucu olarak kırsal üreticinin iflası, tarımı çökertme anlamına gelmez; tam tersine, bu tarımsal üretici güçlerin gelişmesinin getirdiği kaçınılmaz ve iktisadi açıdan ilerici bir tarihsel gelişmedir. Çözülen ve çöken kırsal üreticidir. Ama ne olur? Topraklar, daha ileri teknoloji ve sermaye birikimi sayesinde, tarım kapitalistlerinin eline geçer. Yani köylüler sosyal yıkıma uğrayıp, mülksüzleşmiş proleterler olarak kentlere sürülürken, onların bıraktığı ortamda kapitalist tarım ilişkileri yerleşir ve daha ileri bir teknolojiyle, daha gelişmiş yöntemlerle daha çok tarımsal üretim gerçekleşir.

Ama bugün yaşanan bu olmuyor, yaşanan şey kelimenin tüm negatif anlamıyla bir yıkım, kırsal emekçilerle birlikte tarımsal üretimin kendisinin de yıkımı oluyor. Karşılığı olmayan, kendinde daha ileri bir gelişmeye hizmet etmeyen bir yıkım oluyor. Sorun tarımda modern kapitalist ilişkilerin, yani gelişmekte olan modern tekniğin, traktörün, daha ileri tarımsal üretim yöntemlerinin ilkel tarımsal işletmeyi ve onunla birlikte küçük köylüyü yıkıma sürüklemesi değil. Yaşanan bu olsaydı, biz bunun yıkıcı sosyal sonuçlarıyla, kırsal üreticilere ödediği fatura ve çektirdiği acılarla yakından ilgilenmekle birlikte, iktisadi olarak yaşananı yine de olağan karşılardık. Köylülük için yarattığı sosyal yıkıma, sosyal acılara gene sahip çıkardık, ama bu tarihsel olarak da kaçınılmaz bir şeydir, kapitalizmin sınırları içinde bunu engellemenin bir yolu yoktur derdik. Ama halihazırda yaşanan bu değil.

Emperyalizmin Dünya Bankası, Dünya Ticaret Örgütü ve İMF aracılığıyla sistemin birçok bağımlı ülkesine dayattığı

sosyal yıkım programlarının kırsal emekçiler ve bu ülkelerin tarımı için yarattığı sonuçlara buradan da bakmalıyız. Afrika'da neden gitgide daha büyük insan kitlelerinin besin yetersizliğinden ve açlıktan kırılmaya mahkum hale geldiğini buradan giderek de düşünmeliyiz.

Genel planda emperyalist küreselleşmenin dünya ölçüsünde yolaçtığı sorunlar ve sonuçlar üzerinde durarak; bunun, kapitalizmin programımızda ortaya konulan o en temel gerçekleri ve yasallıkları ile bağını kurmaya çalıştım. Bunu biraz da bilerek, somut bir amaç gözeterek yaptım. Partimizin programından daha işlevsel bir biçimde yararlanılabilmesi için yaptım. Olaylara ve süreçlere bakarken, Parti programımızdan en iyi biçimde yararlanmak, sorunlara buradan bakmayı bir alışkanlık haline getirnek, Parti Programını bu açıdan ve bu çerçevede günlük planda teorik ve politik bir silah olarak kullanmayı başarabilmek, bunun öğrenmenin özel önemine işaret etmek için yaptım bunu.

Kızıl Bayrak

(Sayı: 2001/9, 3 Mart 2001)

G-8 Zirvesi (Cenova, Temmuz '01)

Cenova'daki “savaş durumu”nun politik anlamı ve önemi

Cenova'da “savaş durumu”

Son günlerde tüm dünyada dikkatler İtalya'nın Cenova kentinde toplanacak olan G8 Zirvesi'ne odaklanmış durumda. Basm-yayın organları sürekli olarak zirveye ilişkin hazırlıklar konusunda haberler yayınlıyorlar. Fakat bu haberler zirvesinin kendisinden, kendi gündeminden çok, zirveye karşı hazırlanan büyük protesto gösterileri ve İtalyan polisinin buna yönelik önlemlerinden oluşuyor. Geçmişte sessiz sedasız toplanan ve daha çok uzınanlarca izlenen bu tür zirveleri artık günler haftalar öncesinden yüzmilyonlarca insanın ilgi odağı haline getiren de bu zaten.

1999 yılı Kasım'ında ABD'nin Seattle kentinde Dünya Ticaret Örgütü toplantısına karşı patlak veren büyük protesto

gösterilerinden beri bu türden zirveler dünyanın emperyalist efendileri için büyük sıkıntıların kaynağı haline gelmiştir. Seattle ile başlayan bu ilk büyük protesto Melbourne, Prag, Nice, Quebec ve en son olarak da Göteborg üzerinden dalga dalga yayıldı. Bu zincirin yeni halkası bugüne kadarki gösterilerin en kitleseline sahne olacak olan Cenova'dır.

Emperyalist şefler halen önden planladıkları kararları bu zirvelerde aynen almayı sürdürmekle birlikte (Seattle'da bu fiilen engellenmişti) bu işi artık eskisi gibi huzurlu ortamlarda yapamamaktadırlar. Büyük ve öfkeli protestoların basıncı altında ve yarattığı sorunlar karşısında, gelinen yerde bu tür zirvelerin nerede ve nasıl toplanacağı da ciddi bir sorun haline gelmiştir. Zirvelerin emperyalist düzenleyicileri toplantılarını açık denizlerdeki gemilerde, ulaşılması güç adalarda ve hatta belli bir mekanda bir araya gelmeden internet üzerinden, yani sanal dünyada yapmayı bile düşünüp tartışabilmektedirler.

Gerçi Cenova'daki yeni zirveye yönelik olağanüstü polisiye önlemler bu tür alternatifleri çok da aratmıyor. Toplantının yapılacağı bölge günler öncesinden adeta bir savaş bölgesi haline getirildi. İlan edilen geniş "kırmızı bölge"de tüm sokaklar demir kafeslerle örüldü. Toplantının yapılacağı saray çelik duvarlarla çevrildi. Kırmızı bölgede yaşayan insanlar günler öncesinden bir tür hapsedildi. İtalyan polisi işi, yeraltından sızmaları engellemek için kanalizasyon kapaklarını kaynaklamaya kadar vardırdı. Önlemler kapsamında onbinlerce polis, asker ve özel kuvvetin yanı sıra savaş gemileri ve helikopterler de seferber edilmiş durumda. İtalya sınır girişlerinde adeta bir terör havası estiriliyor. Öteki Avrupa ülkelerinin polisi ile yakın işbirliği halinde çeşitli ülkelere gelen protestocuların ülkeye girişi keyfi gerekçelerle engellenmeye çalışılıyor, önden kiralanan trenlerin seyahati durduruluyor. "Kırmızı bölge"de ilk planda 200

ceset torbasını hazır halde bulundurmak yoluna gidilmesi, yaratılmak isetenen terör ve korku atmosferinin çarpıcı bir göstergesi durumunda.

Bütün bu olağanüstü polisiye önlemler kuşkusuz protesto gösterilerinin çapıyla ve protestocu kitlenin öfkeli kararlılığıyla yakından bağlantılıdır. Fakat sorun hiç de bundan ibaret değildir. Emperyalistler giderek büyüyen bu tür büyük protestoların ağırlığından kurtulmak için onları bilinçli provokasyonlarla kriminalize etmeye çalışmaktadırlar. Bu tutumun son örneği Göteborg'da görüldü. Ilımlılığıyla tanınan İsveç'te polis göstericilere karşı silah kullandı, ağır bir biçimde yaralananlar oldu. Çok sayıda gösterici tutuklandı ve bunların bir kısmının tutukluluğu halen de sürüyor. İsveç başbakanı göstericileri politik değil fakat "kriminal" suçlular ilan ederek, bu azgın polis terörünü savundu ve meşrulaştırmaya çalıştı. Başmda İtalyan Gladio'su ile bağlantılı P2 Mason Locası'na mensup Berlusconi'nin bulunduğu ve içinde İtalyan faşist partilerinin de yer aldığı bugünkü İtalyan hükümetinin, 20-22 Temmuz günleri gerçekleşecek ve bugüne kadar gerçekleşenlerin en kitlesel örneğini oluşturacak olan gösterilere karşı tutumu ve muhtemel provokasyonları, bu alandaki yeni adımlar konusunda da bir fikir verecektir.

Emperyalist medyanın bu tür gösterileri yansıtır tarzı da bu çabaların bir parçasıdır. Seattle'dan beri bu eylemler her defasında onbinlerce işçi ve emekçinin katıldığı büyük protesto gösterileri halinde gerçekleştiği halde, emperyalist medya bu gerçeği özel bir tutumla gizlemektedir. Bilinçli bir tutumla daha çok öfkeli gençlik gruplarının polisle çatışmalarını önplana çıkarmaktadır. (Bu tutumun ne anlama geldiğini ve neye hizmet ettiğini biz Türkiye'deki örneklerinden de yakinen biliyoruz.)

Şimdi de Cenova'da da aynı durum yaşanmaktadır. İşçi sendikaları Cuma günü için genel grev kararı almış

bulunuyorlar. Grevdeki metal işçileri gösterilere güçlü bir biçimde katılma ve “kırmızı bölge”ye girme kararlılığımdalar. Göstericilere karşı kullanılmak istenen itfaiye işçileri göstericilerin safında yer alma, mesleki bilgilerini ve yeteneklerini onlar için kullanma kararlarını açıklamış durumdalar. Yüzbin kişiyi bulması beklenen Cumartesi günü büyük gösteriye katılımın büyük bir bölümünü kuşku yok ki İtalyan işçileri ve emekçileri oluşturacak. Fakat medya bütün bunları bilmezliktengörmezlikten gelerek, olayı salt militan grupların polisle çatışma hazırlıklarına ve polisin buna ilişkin karşı hazırlıklarına odaklamakta, adeta buna indirgemektedir. Bu tutumuyla da polisin yapmak istediğini kendi cephesinden tamamlamaktadır.

Dünyanın geleceği ve milyarlarca insanın kaderi

Periyodik olarak toplanan G-8 zirvelerinde, dünyanın en büyük 8 emperyalist devletinın şefleri bir araya gelerek, dünyanın geleceğini ve milyarca insanın kaderini derinden etkileyen kararlar alıyorlar. Dünya Ticaret Örgütü, İMF ve Dünya Bankası zirvelerinde de aynı şey olmaktadır. Emperyalist küreselleşmenin dünya ölçüsünde yarattığı sosyal yıkımın, küreselleşen yoksulluğun, ülkeler ve sınıflar arasında sürekli büyüyen muaazam gelir dağılımı uçurumunun, yüzmilyonlarca insanı kapsayan açlığın ve işsizliğin, tüm sosyal felaketlerin dolaysız sorumluluğunu taşımaktadır bu zirveler. İnsanlığın büyük bölümünü ilgilendiren ve tüketen bu sorunları daha da ağırlaştıran kararlar, tam da bu tür zirvelerde alınmaktadır. Emperyalistler, İMF ve Dünya Bankası gibi kuruluşlar aracılığıyla tek tek ülkelerin ekonomisine ve giderek yönetimine doğrudan müdahalelerle yetinmemekte, bu müdahalelerin genel çerçevesinin de

çizildiği küresel politikaların saptanması için sık sık böyle zirveler toplamaktadırlar.

Seattle'dan beri büyüyen, dalga dalga dünyanın hemen her bölgesine yayılan ve giderek daha belirgin bir biçimde anti-kapitalist, antiemperyalist bir nitelik kazanan küreselleşme karşıtı gösteriler, işte tam da bu gerçekliğin bilince çıkarılmasının, bundan da öte aktif mücadelelere konu edilmesinin bir ürünüdür. Bu büyük protesto dalgasının işçi sınıfı ve emekçi katılımında ifadesini bulan sosyal-sınıfsal karakteri son derece belirgindir. Daha Seattle'dan beri bu böyledir ve onbinlerce kişinin katıldığı Seattle gösterileri, belirgin bir ağırlıkla işçi gösterileri olarak gerçekleşmiştir.

Özetle, emperyalist küreselleşme karşıtı kitle hareketi, işçi sınıfı ve emekçilerin en duyarlı kesimlerinin dünyanın ve insanlığın geleceğine ilişkin olarak artık eyleme dökülen ilgi ve duyarlılığının bir ifadesi ve göstergesidir. Bu denli güçlü, soluklu olmasının, tüm kriminalize etme çabalarına rağmen meşruiyetini günden güne pekiştirmesinin gerisinde de bu var. Bu gösterilerde elbette gençliğin, aydınların ve küçük-burjuvazinin politize olmuş kesimleri de yaygın bir biçimde katılmakta, organizasyonunda etkin bir rol oynamaktadırlar. Bu da son derece olağandır; sosyal karakteri belirgin tüm emekçi kitle hareketlerinde tarih boyunca bu hep böyle olmuştur.

Kapitalizmin uluslararasılaşmasının muazzam boyutları dünyamızı alabildiğine küçültmüş, sorunların olduğu kadar çözümlerin de uluslararası karakterini daha belirgin bir hale getirmiştir. Partimizin programı bu temel önemde olguyu şöyle saptamaktadır: *“Üretici güçlerin bugünkü uluslararasılaşma düzeyi, proleter sınıf mücadelesi ve proletarya devrimi için son derece güçlü bir enternasyonal temel yaratmıştır Engeller ve sorunlar kadar, onların aşılması ve çözümünü de uluslararasılaşmıştır. Uluslararası devrimci*

sınıf mücadelesinin gerektirdiği her düzeyde örgütlenmeler, bugün her zamankinden daha fazla gerekli ve nesnel açıdan olanaklıdır.” (TKİP Programı, Teorik bölüm, 26. madde)

Fakat uluslararasılaşmadaki bu gelişme, bunun ortaya çıkardığı ilişkiler ve olgular ile sınıf mücadelesi için yarattığı olanaklar, hiçbir biçimde sınıf mücadelesi ve devrimin ulusal/ülkesel tabanını ortadan kaldırmamaktadır. Emperyalist küreselleşmeye karşı geniş çaplı ve militan karakterli protesto hareketlerinin yarattığı ve yaratabileceği yanılgılara karşı bu temel önemde noktanın burada bir kez daha vurgulanması gereklidir.

Bu unutulmamak kaydıyla, emperyalist zirvelere karşı gerçekleşen büyük protesto gösterilerinin politik anlamı, önemi ve dünya ölçüsündeki sınıf mücadelelerine katkısı üzerinde ciddiyetle durulmalıdır. Bu protesto dalgası ‘89 yıkılışını izleyen dönemde oluşan gerici atmosfere büyük bir darbe olmuş, emperyalist küreselleşmenin ve onunla bağlantılı olarak kapitalizmin dünya ölçüsünde yaygın bir biçimde sorgulanmasını kolaylaştırmış ve hızlandırmıştır. Her zirve dünya ölçüsünde emperyalizme ve kapitalizme karşı güçlü ve yaygın bir teşhir ve ajitasyon vesilesi ve olanağı haline gelmiştir. Bu eylemlerin ve onların uluslararası çapta yarattığı sarsıntının basıncı altında gerici emperyalist cephe büyük bir politik ve moral darbe almış, artık savunmaya geçmek zorunda kalmıştır.

Cenova’da gerçekleşen G-8’ler Zirvesi’nin ve ona karşı hazırlanan büyük protesto gösterilerinin asıl politik anlamı ve önemi de buradadır zaten.

SY Kızıl Bayrak

(Sayı: 18, 21 Temmuz 2001)

G-8 zirvesi ve Cenovalar'ın tarihsel anlamı

Kendi gündeminden çok dünyanın dört bir yanından akan işçilerin, emekçilerin ve gençlerin büyük ve öfkeli protesto gösterileriyle tartışılan G-8 Cenova Zirvesi geride kaldı. Kapalı kapılar ardında hangi kirli pazarlıkların yapıldığı, milyarlarca insanın kaderini ilgilendiren bir dizi sorun üzerinden ne tür lanetli uzlaşmalara varıldığı, hangi karanlık kararların alındığı konusunda henüz yeterli bir açıklık yok. Zirve bitiminde yayınlanan ortak bildiri bu konuda herhangi bir açıklık sunmadığı gibi, bu türden resmi bildiriler genel olarak bu açıdan herhangi bir şey de ifade etmiyor.

Bu tür bildiriler daha çok böylesi zirvelerde yapılan kirli pazarlıkları, çekişme ve çatışmaları, çıkarların çakıştığı yerde halkların kaderi üzerinden alınan kararları gizlemeye hizmet ediyor. Zirvenin yapıldığı kentte alanları dolduran ve

yüz milyonlarca insanın duygu, düşünce ve tepkilerini yansıtan yüzbinlerce göstericiyi, onlar şahsında dünya emekçilerini ve halklarını yatıştırmak ihtiyacı da düşünüldüğünde, son dönemlerin bu tür bildirlerinin gerçek işlevi daha anlaşılır hale gelmektedir. Nitekim G-8 zirvesinin ardından yayınlanan bildiriden de bunu görmek mümkün.

Aldatıcı gündem ve gerçek gündem

Önden bolca reklamı yapılan yoksul ülkelerin dış borç yükünün hafifletilmesi, sosyal sorunların çözümü için yardım vb. konular, bildiride yer verilen muğlak ifadelerle yalnızca “vaad” ediliyor, herhangi bir somut plana bağlanmaksızın belirsiz bir geleceğe bırakılıyor.

Afrika’da onmilyonlarca insanın kaderini ilgilendiren ve dev ilaç tekellerinin çıkarlarına dokunulamadığı için tedavi edilemeyen AIDS hastalığı için gerekli olan ve BM tarafından talep edilen 10 milyar dolar yerine ise yalnızca 1.3 milyar dolar lütfediliyor. Fakat bu sadaka da yine somut plan olarak değil, yalnızca genel bir karar, yani işin aslında sonu belirsiz bir vaad olarak kalıyor.

Çevre tahribatına karşı dünya ölçüsünde büyüyen tepkilerin basıncı altında, iklim ısınmasını sınırlamaya yönelik olarak 1997’de imzalanan Kyoto antlaşması ise hala da sürüncemede duruyor. Burjuva basını bu konuda zirvede “sert kapışmalar” yaşandığını duyuruyor, ama ortada hiçbir sonuç ve ilerleme yok, tam tersine. Konu üzerine anlaşmazlıkların yazık ki giderilemediğini, ama bunun giderme şansının da henüz yitirilmediğini müjdeliyor emperyalist basın. (Cenova’daki zirveye paralel olarak Almanya’nın Bonn kentinde bu konuyu ele alan bir başka zirve, ABD’nin kesin karşı tutumundan dolayı, gerçekte hiçbir sonuca ulaşamadan fiyaskoyla sonuçlandı.)

Ve son olarak, Kanada’da toplanacak gelecek zirvenin “ana teması”nın, emperyalistlerin dayattığı büyük sosyal yıkımlar, hastalıklar, yine emperyalislerce kışkırtılan ve desteklenen savaşlar ve iç savaşlar içinde kırılan “Afrika” olacağı vaad ediliyor. Emperyalist küreselleşmeye karşı tepkileri son birkaç yıldır bir kısım borçların silineceği vaadiyle oyalayan emperyalistler, öyle anlaşıyor ki buna şimdi de Afrika’nın dışlanınışıklıktan kurtarılması, “global dünyanın içine alınması” ve dertlerine çözüm bulunması konusunu ekleyecekler. Hiç değilse gelecek G-8 zirvesine ev sahipliği yapacak olan Kanadalı şeflere göre durum bu.

Yineliyoruz; bu tür vaadler, tümüyle ve yalnızca, birbirini izleyen emperyalist zirveler şahsında emperyalist küreselleşmeye karşı dünya ölçüsünde büyüyen tepkileri yatıştırmak, göz boyamak, emekçilere ve halklara şirin görünmek amacına yöneliktir. Emperyalistler için sorun hiç de, emekçilerin ve ezilen halkların bizzat emperyalist dünya sisteminden kaynaklanan ve emperyalist politikalarla sürekli ağırlaştırılan sorunlarına kısıntı kabilinden de olsa çözüm bulmak değildir, olamaz. Bu eşyanın tabiatına aykırıdır; zira onlar sorunların çözüm gücü olmak bir yana, bizzat ve temel kaynağı durumundadırlar. Onlar için tüm sorun, kendi düzenlerini sağlama almak, emperyalist egemenliklerini pekiştirmek ve bu arada kendi içlerinde büyüyen çelişki ve çatışmalara, olanaklı sınırlar içerisinde uzlaşmaya dayalı bazı geçici çözümler bulmaktır.

Nitekim zirve bildirisinin anılan konu başlıkları bile, G-8 zirvesinin bu gerçek gündemini ve dolayısıyla işlevini açığa vuruyor. Buna göre zirvede; beklenenden daha ağır olduğu saptanan “küresel ekonomik durgunluğu” aşmanın sorunları, bununla bağlantılı olarak da, bugün için en kötü durumda olan Türkiye ve Arjantin ele alınmış; “global ekonominin güçlendirilmesi için yeni tür uluslararası ticaret

müzakereleri” ile “uluslararası mali sistemin istikrarını ve bütünlüğünü arttırmak” gerekliliği üzerine tartışılmış; Ortadoğu, Balkanlar ve Kore gibi bölgesel politikaskeri sorunların yanı sıra, petrol fiyatları vb. özel ekonomik sorunlar üzerinde de durulmuştur. Bildiride yer verilmeyen, fakat zirvede özel bir yer tuttuğu kesin olan temel önemde bir konu daha var. Bu, zirve sonrasında Bush ve Putin arasında özel bir görüşmeye de konu olan ABD’nin “füze kalkanı projesi”dir.

“Küresel ekonomik durgunluğa” yeni çareler

Emperyalist şefler bildirilerinde “küresel ekonomik durgunluğun beklenenden de uzun sürdüğünü” tespit ediyorlar. Ekonomik bunalıma karşı ortak önlemleri görüşmek, öteden beri G-7 zirvelerinin en temel gündem maddelerinden biri olmuştur. Bu zirvelerin başlangıç tarihinin (1975) aradan geçen yaklaşık 30 yıla rağmen bugün hala da aşılamayan bunalımın başlangıç tarihinin hemen sonrasına denk gelmesi de bu açıdan bir rastlantı değildir.

Ekonomik durgunluğun geçen Kasım’dan beri Amerika’da gitgide ağırlaşması olgusu, Amerikan ekonomisinin dünya ekonomisinde tuttuğu özel yerden dolayı, tüm emperyalistler için ciddi bir kaygı konusudur. Yıllardır bunalımın pençesinde kıvranan ve zaman zaman iflasın eşiğine geldiği söylenen dünya ekonomisinin kapitalist devi Japonya’nın durumu da düşünülürse, ağırlaşan “küresel ekonomik durgunluğun” neden zirvede özel bir yer tuttuğu daha iyi anlaşılır herhalde. Türkiye, Arjantin, Brezilya ve Endenozya’da artık birkaç ay arayla birbirini izleyecek kadar sıklaşan ekonomik çöküşler de buna tüy diyor.

Emperyalistlerin neo-liberalizm adı altında ‘80’li yıllarda

ve “globalleşme” adı altında ‘90’lı yıllar boyunca uyguladığı ağır ve çok yönlü saldırı politikaları, tam da bir türlü aşılamayan bu “ekonomik durguluğa” karşı düşünülen önlemlerden oluşmaktadır. Sosyal hakların sistematik gaspı, temel kamusal hizmetlerin ticarileştirilmesi, özelleştirme, sendikasılaştırma, esnek üretim gibi temel unsurlardan oluşan bu saldırı politikaları, emperyalist ülkelerin işçi sınıfı ve emekçilerini de kapsayacak şekilde uygulandı, halen de uygulanıyor. Bu genel, moda deyimle “global” saldırılara ek olarak, DTÖ, İMF ve Dünya Bankası aracılığıyla bağımlı ülkelerin ekonomileri yıkıma uğratılarak ülke zenginlikleri ve kaynakları yağmalandı, halen de yağmalanıyor. ‘70’li yıllarda başgösteren ekonomik durgunluktan itibaren bağımlı ülkelerin borca özendirilmesi yoluyla yaratılan ağır borç köleliğinin ne anlama geldiğini ise Türkiye’nin güncel durumu üzerinden zaten yakinen biliyoruz. Borç köleliğinin bugün vardığı nokta artık ülke yönetimlerine doğrudan el koyma olanağı vermektedir emperyalist alacaklılara.

G-8 zirvesinin sonuç bildirisinde görüşüldüğü söylenen yeni önlemlerin de benzer kapsamda olduğuna, işçi sınıfı, emekçiler ve ezilen halklar için yeni sosyal ve kültürel yıkımlar anlamına geldiğine kuşku yoktur. Zirve sonuç bildirisinde; “global ekonominin güçlendirilmesi için yeni tür uluslararası ticaret müzakerelerinin başlatılması, uluslararası mali sistemin istikrarı ve bütünlüğü”nün arttırılması, uluslararası ekonomik ilişkilerin daha da serbestleştirilmesi gerekliliğinden sözediliyor. Bu, emperyalizmin küresel iktisadi ve mali kuruluşları olan Dünya Ticaret Örgütü, İMF ve Dünya Bankası’na yeni güncel görevler tanımlamak anlamına geliyor. Kaldı ki G-8 zirvesinin, Seattle’daki toplantısı fiilen engellenen Dünya Ticaret Örgütü’nün 4. Bakanlar Konferansı’na bir ön hazırlık amacı taşıdığı da bilinmektedir. Emperyalist efendiler Cenova’daki zirvede, Dubai’de ortak çıkarlar

temelinde bağımlı ülkelere dayatacakları temel hususları da kararlaştırmış olmalıdır.

Liberalizm şampiyonları kendi gümrük duvarlarını kıskançlıkla koruyorlar

Ekonomik sorunlar çerçevesinde zirveden yansıyan temel önemde bir nokta daha var. Buna göre, AB ve ABD gümrük bariyerlerini korumaya devam edecekler. Bu konudaki anlaşmazlıkların giderilemediği sonuç bildirisine de yansımış durumda. Basında yer aldığına göre; “Avrupa Birliği, tarım sektörünü yabancı rekabete açmamak için direnirken, ABD de çelik sanayiini ve ucuz yabancı mallarla tehdit altına girecek diğer sanayi ürünlerini korumaya devam” edecek.

Bağımlı ülkelere her alanda tam bir ticari serbestliği dayatanlar, kendi ekonomilerine ve iç pazarlarına ilişkin olarak bu denli katı bir hassasiyet gösterebiliyorlar. Emperyalist küreselleşme süreci işte bu anlama geliyor ve böyle işliyor! Söz konusu olan; dünyanın emperyalist efendilerinin üstünlükleri ve ayrıcalıkları korunurken, dünyanın geriye kalanın onlar için bir serbest ticaret, sömürü ve yağma alanı haline getirilmesinden başka bir şey değildir.

Çevre sorunlarının felaketlere yolaçacak düzeylere varmasının ve dünya ölçüsünde artan çevreci bilincin basıncı altında 1997’de Kyoto’da imzalanan protokolün bugüne dek uygulanımdan sürüncemede kalmasına ve geçen Mart ayında ABD’nin bu protokolü tanımayacağını açıklamasına da buradan bakabiliriz. Dünyanın emperyalist efendileri, insan soyunu ve dünyamızın geleceğini tehdit eden çevre felaketleri karşısında kollarını bile kıpırdatmıyorlar. Nedeni ise son derece basit; çünkü bu, dev emperyalist tekellerin çıkarlarına aykırı!

Bu konuda en arsız tavrı beklenebileceği gibi ABD

emperyalizmi gösteriyor. Başkan Bush zirvenin hemen öncesinde ABD ekonomisinin çıkarlarına aykırı olduğu için Kyoto antlaşmasına uymayacaklarını yineledi. Doğal olarak, ABD ekonomisinin çıkarları adı altında kastedilen, büyük Amerikan tekellerinin, özellikle de dünya petrol üretimine ve pazarına hakim ABD petrol tekellerinin çıkarlarıdır (Kyoto Protokolü önlemleri en çok da onlara dokunuyor).

Emperyalist rakipleri ABD'nin bu alandaki uzlaşmaz tavrını ona karşı kullanarak, çevreci akımlar ve halklar nezdinde prim yapmaya çalışsalar da, pratikte kendilerinin de farklı bir tutum ve uygulaması söz konusu değil. G-8 zirvesine paralel olarak Bonn'da toplanan ve güya Kyoto Antlaşması'na işlerlik kazandırmayı amaçlayan "İklim Konferansı"nın havanda su dövmesi ve hiçbir somut ilerleme sağlamadan sonuçlanması da bunu göstermektedir.

G-8 zirvesi bu sorunu, Rusya'nın önerisi üzerine 2003 yılında Moskova'da yapılacak bir yeni konferansa havale edip, böylece başından savınıp oldu.

Herşey ABD hegemonyasının sürekliliği için

G-8 zirvesinin gerçek gündeminin ikinci temel konusu, ABD'nin fiilen başlatmış bulunduğu "Füze Kalkanı" projesiydi. Bu projenin fiilen başlatılması, 1972'de imzalanan "Anti-balistik Füze Antlaşması"nın da ABD cephesinden fiilen geçersiz sayılması anlamına geliyor. ABD şimdi bu konudaki fiili tutumunu dayatarak bunu artık resmileştirmek de istiyor.

Bu sorun aylardır uluslararası politika ve diplomasinin temel konularından biri durumunda. Avrupalı emperyalistler, Rusya ve Çin, birçok kez ve zaman zaman sert ifadelerle, projeye karşı olduklarını açıkladıkları ve bunun dünya çapında yeni bir dev silahlanma yarışı anlamına geleceğini

vurguladıkları halde sonuç değişmedi. ABD emperyalizmi bildiğini okudu ve projeyi fiilen başlattı. ilk denemeler yapıldı bile.

Bush zirveye gelirken, projede kararlı olduklarını yineledi ve başta Rusya olmak üzere muhalif durumdaki devletlerin bu konuda ikna edileceğine olan inancını dile getirdi. Sorunun zirvede hararetli tartışmalara ve gizli pazarlıklara konu edildiği kesin olmakla birlikte, zirve sonuç bildirisinde buna ilişkin herhangi bir ifade yer almadı. Zirveyi izleyen gün Bush ile Putin arasında yapılan görüşmede ise başlıbaşına bu konunun ele alındığı ve bazı noktalar üzerinde uzlaşma sağlandığı açıklandı. Rusya basını ertesi gün bunu Putin'in Bush'a "tam teslimiyeti" olarak niteledi ve sert eleştirilere konu etti.

"Füze Kalkanı" projesinin Amerikan silah tekelleri için dev ve son derece kârlı bir yatırım alanı olduğu kesin olmakla birlikte, bu projenin gündeme getirilmesinin esas nedeni hiç de bu değildir. Esas neden, ABD'nin emperyalist dünya üzerindeki hakimiyetini güvenceye almaktır. ABD emperyalizmi Sovyetler Birliği çöktüğünden beri bu soruna özel bir dikkat göstermekte ve başta askeri alanda olmak üzere bu amaç çerçevesinde çok yönlü önlemler almaktadır.

1992 Mart'ında yayınlanan "Savunma Planlaması Kılavuz Dökümanı" başlıklı resmi bir Pentagon belgesi, ABD'nin bu konudaki niyet ve hazırlıklarını açıklıkla ortaya koymuştur. Bu belge, "Sovyetler sonrası çağda" ABD'nin başlıca hedefinin; her potansiyel rakibi, ABD ile rekabet edebilecek bir dengeye ulaşmayı deneme ihtimalini düşünmekten bile alıkoymak olduğunu açığa vurmuştur. ABD bu amaç çerçevesinde, 1999 yılını izleyecek dört yıl içerisinde silahlanmaya 1.2 trilyon dolar harcamayı düşünebiliyordu. Şimdi bu düşünceler artık hızla somutlanıyor.

Bugüne kadarki en düşük zeka ve kültür düzeyine sahip

ABD başkanı olarak tanımlanan ve ABD basınında bile alaylara konu edilen “oğul Bush”, tam da bu projelerin pervasızca uygulanması için Pentagon’un ve ABD silah tekellerinin tam desteğiyle başkan seçtirildi. Yeni başkan daha yemin töreni bile yapılmadan “Füze Savunma Sistemi” (NMD) projesini derhal hayata geçireceklerini açıkladı ve yeni bakanları daha o zamandan bu projeler üzerine çalışmaya koyuldular. Aradan henüz yalnızca 67 ay geçmiş olduğu halde bu konuda ilk önemli adımlar atıldı bile.

Bu, ABD emperyalizminin başta Avrupa, Rusya ve Çin olmak üzere muhtemel rakiplerine karşı yaptığı büyük bir hamledir. AGSK ile ABD hakimiyetindeki NATO şemsiyesinden sıyrılmaya çalışan Avrupalı emperyalistler, ABD’nin bu yeni hamlesi karşısında halihazırda çaresiz durumdalar ve sızlanmaktan öteye yapabilecekleri bir şey yok. Ekonomisi çöküntüde olsa da nükleer askeri gücüyle ABD karşısındaki en önemli askeri engel olan Rusya ise, bir yandan “Şangay Beşlisi” gibi ittifaklar ve yanı sıra Çin ile bir dizi ikili anlaşma yoluyla ABD’nin askeri gücünü ve çıkışlarını dengelemeye çalışırken, öte yandan ekonomik ve mali rüşvet karşılığında ABD’nin bu yeni adımını sineye çekeceğinin ilk sinyallerini vermektedir. Putin’in G-8 zirvesinde Bush’la yaptığı görüşmenin ilk sonuçları bunu gösteriyor.

Kıyasıya rekabetin ağır faturası yine emekçilere ve ezilen halklara

G-8 türünden zirveler, kapitalist dünya ekonomisinde sürmekte olan bunalıma ortak çareler aranmasının yanı sıra, emperyalistler arasındaki çeşitli türden çelişkilerin de varılacak belli uzlaşmalarla hafifletilmesi platformları olarak gündeme geliyor. Fakat gerek Kyoto Protokolü gerekse “Füze Kalkanı” projesi örnekleri, ABD emperyalizminin bu

zirvelerdeki özel konumunu ve ezici ağırlığını da gösteriyor. ABD kendi mevcut üstünlüklerine dayanarak, gerektiğinde zirvedeki rakiplerini hiçe sayma ve onlara kendi tercihlerini dayatma yoluna gidebiliyor. ABD aynı pervasızlığı, zirve esnasında ve sonrasında, biyolojik silahların yasaklanmasına ilişkin olarak 1972'den beri uygulanmadan sürüne gelen anlaşmayı tanımadığını açıklayarak da göstermiş oldu.

Emperyalist dünyanın halihazırdaki güçlü hegemonik gücü olan ABD'nin tüm bu adımlarının emperyalist rekabeti her alanda keskinleştireceği, özellikle de silahlanma yarışına yeni bir ivme kazandıracağı ise kesindir. Son 30 yıl içerisinde ABD emperyalizmi karşısında adım adım yükselen, ekonomik ve politik planda güç kazanan ve bu gücü gitgide kurumlaştıran emperyalist rakiplerinin ABD'nin adımlarına çaresizce boyun eğmekle kalacakları sanılmamalıdır. Tersine onlar, her biri kendi cephesinden olmak üzere, durumu dengelemek için kendi yeni politika ve planlarını geliştirmek yoluna gidecek, kendi karşı girişimlerine hız vereceklerdir.

Bu kıyasıya ve tehlikeli yarışın faturası ise her zamanki gibi yine işçi sınıfına, emekçilere ve ezilen halklara çıkarılacaktır. Dizginlerinden boşalacak bir silahlanma yarışının zaman içerisinde savaş tehlikesini daha da arttıracaklarını burada özel olarak hatırlatmak bile gereksiz.

Balkanlar ve Ortadoğu sorunları

Zirvenin bir başka gündemi ise bölgesel sorunlar, özellikle de Balkanlar'daki ve Ortadoğu'daki çatışmalar oldu ve buna zirve sonuç bildirisinde de yer verildi. Emperyalist şeflerin bu konuda neyi nasıl tartıştıklarını, hangi somut sonuçlara ve kararlara ulaştıklarını doğal olarak bilmiyoruz. Zirve bildirisinde bu konuda yer alan ifadeler boş ve yararsız temennilerden ibarettir.

Emperyalistlerden bu sorunlara herhangi bir çözüm beklemek olacak şey değildir. Bir kez daha onlar bu sorunların çözüm gücü değil, fakat dolaysız kaynağı ve yaşanan çatışmaların doğrudan kışkırtıcılarıdır. Balkanlar'ı ateşe veren, Yugoslavya'yı bölen, düne kadar kardeşçe yaşayan halkları Bosna'dan Kosova'ya ve bugünkü Makedonya'ya kadar peşpeşe birbirlerine kırdıran onlardır. Bunu tam da Balkanlar'a sorunsuzca yerleşmek, zayıf, güçten düşürülmüş ve kendilerine muhtaç hale getirilmiş halklara kolayca hükmedebilmek için yaptılar.

Dolayısıyla onlar, G8 türünden emperyalist zirvelerde halkların yıkımını durdurmaya ve acılarını dindirmeye yönelik çareler değil, olsa olsa, bu bölgeler üzerinden yaşanan kendi aralarındaki nüfuz çatışmasına ilişkin sorunları tartışabilirler ve bunu tartıştiklarından da kuşku duyulmamalıdır.

Aynı şey İsrail-Filistin çatışması için de geçerlidir. Sovyetler'deki yıkılış sonrasının uygun konjonktüründe Filistin halkına dayattıkları utanç verici köleci barışla, bugünkü durumun temellerini onlar bizzat kendileri hazırladılar. Şimdi de, "şiddetin durması" üzerine edilen tüm ikiyüzlü laflara rağmen, siyonist İsrail'in Filistin halkına karşı yürütmekte olduğu ırkçı soykırım politikasını doğrudan ya da dolaylı biçimler içinde desteklemektedirler. Şu veya bu halkın sözde güvenliği ve insan hakları uğruna Balkanlar'ı adım adım işgal edenler, bu uğurda hükümetler devirip eski devlet başkanlarını yargılamaya kalkanlar, İsrail'in Filistin halkına yönelik günlük katliamlarına karşı kollarını bile kıpırdatmamaktadırlar. İçlerinden Rusya ya da Fransa'nın zaman zaman ettiği aykırı sözler ve bazı iğreti tutumlar da, emperyalistler arası nüfuz mücadelelerinin bir yansıması olmaktan öte herhangi bir anlam ifade etmemektedir.

**İnsanlık kapitalist barbarlık karşısında
kendine yol açıyor**

Özetle, tüm öteki emperyalist zirveler gibi Cenova'daki G8 Zirvesi'nden de, dünya emekçileri ve halkları için, insanlığın ve dünyamızın geleceği için yalnızca yeni saldırılar, yeni yıkımlar ve felaketler anlamına gelen kararlar ve sonuçlar çıkmıştır. Seattle'dan Cenova'ya doğru büyüyen, sayıları onbinlerden yüzbinlere doğru yükselen antiemperyalist gösteriler de, tam da bu gerçeğin gitgide daha çok anlaşılmasının, emperyalist zirvelerin konum ve işlevine ilişkin olarak dünya çapında gelişip güçlenen bilincin ifadesidirler.

Tüm işaretler, bu tepki dalgasının daha da büyüyeceğini göstermektedir.

Emperyalistler, zirvelerden vazgeçerek ya da bu zirveler için bundan böyle ulaşılması politik nedenlerle güç Dubai türünden kentler ile fiziksel bakımdan güç Kanada dağ köylerini seçerek, protestoların basıncından kurtulmayı umuyorlar. Fakat bu çabalar boşunadır; enternasyonal karakterli bu antiemperyalist kitle hareketi kendine herşeye rağmen yol açmasını bilecektir. İnsanlık, '89 çöküşünün ardından emperyalist kapitalizmin iyice dizginlerinden boşalan sömürüsü, yıkımı ve vahşeti karşısında hiç de çaresiz ve seçeneksiz olmadığını artık anlamış, hiç de eli kolu bağlı kalmayacağını çoktan göstermiş bulunmaktadır. Bu yol bir kez açılmıştır, önünü tıkamak artık kolay olmayacaktır. '89 yıkılışının gerici rüzgarı çoktan geride kaldı. Artık yeni bir döneme girilmiştir.

Komünistler bunu daha '90'lı yılların ortasında, "Proleter kitle hareketlerinin ve halk isyanlarının yeni dönemi" olarak tanımladılar. *TKİP Kuruluş Kongresi Bildirisi* bunu özel bir vurguyla tarihe kaydetti ve TKİP'nin kuruluşunun tarihi anlamını da bununla ilişkilendirdi:

"Dünyada ve Türkiye'de yıkıcı yenilgilerle sonuçlanan bir tarihi dönemle devrimci hesaplaşmanın ürünü olan Türkiye

Komünist İşçi Partisi, bu konumu ve kimliği ile yeni dönemi kucaklama iddiasındadır. Yeni dönem, ikibinli yıllar, dünyada ve Türkiye’de yeni devrim dalgalarına sahne olacaktır. Bu salt devrimci iyimserliğe dayalı bir kehanet değildir. Dünya ölçüsünde işçi sınıfının ve ezilen halk kitlelerinin yeni bir mücadele dönemine girdiklerinin, proleter hareketin ve halk isyanlarının yeni bir tarihi evresinin başladığının şimdiden çok sayıda somut göstergesi mevcuttur. Partimizin kuruluşu bu yeni dönemin, geleceğin yeni devrimler dalgasının kendi coğrafyamızdan başarılı bir önderlikle kucaklanabilmesine bir ilk hazırlıktır.”

Hali hazırda emperyalist küreselleşineye karşı protestolar, politik parti anlamında büyük ölçüde örgütsüz ve programsız, belirgin bir stratejik devriinci hedef ve yönden yoksun, ideolojik ve politik açıdan heterojen, karışık ve bulanık, bu anlamıyla da kendiliğinden hareketler durumundadırlar.

Fakat kitle hareketi zemini, eksik olan tüm bu unsurların giderilebilmesinin koşullarını da günden güne daha çok olgunlaştıracaktır. Tüm bilimsel ve politik sonuçlarına vardırılamasa da, kapitalist toplum düzeni ve emperyalist dünya sistemi reddedilmekte, gitgide daha gür bir sesle “bir başka dünya” istenmektedir. Protestocuların bir kesimi bu “bir başka dünya”yı, net bir tutumla “sosyalist bir dünya” olarak tanımlanmaktadır. Bu kadarı bile on yıl öncesinin yıkılış atmosferi düşünüldüğünde, daha bugünden büyük bir ilerlemedir.

Geçmişin zaafı ve başarısızlıklarıyla hesaplaşmış ve aynı geçmişin tüm bir tarihi deneyimiyle donanmış yeni devrimci sınıf partileri de işte bu değişen atmosferde ortaya çıkacak, kendini bulacak ve hareketin gelecekteki dalgalarıyla buluşarak, bugünkü dünya sistemini yıkılışa götürecek tarihi devriinci mücadelenin özneleri olmayı başarabileceklerdir. Hareket de gerçek gücüne ve stratejik

yönelimlerine, ancak bu sayede ve her bir ülkenin kendi sınıflar mücadelesi tabanına ayağını sağlam biçimde bastığı ölçüde, ulaşabilecektir.

Enternasyonal çaptaki bu türden hareketler, tek tek ülkeler zeminindeki devrimci sınıf mücadeleleri için güçlü bir itilim sağlamakla kalmamakta, bu mücadelelerin daha baştan güçlü bir devrimci enternasyonalist perspektife dayalı olarak gelişmesini de koştulamakta ve kolaylaştırmaktadır. Yakın geçmişin milliyetçi dargörüşlülüğe dayalı şartlanmaları düşünöldüğünde, bu da son derece önemli bir toplumsal/pratik imkan sayılmalıdır.

Günümüzün ikilemi, en canlı ve yakıcı bir biçimde bir kez daha, “Ya barbarlık içinde çöküş ya sosyalizm!” ikilemidir. Cenova’da yüzbinlerin haykırdığı ve özlediğı “bir başka dünya”, kesin bir biçimde, geleceğın sosyalist dünyasıdır. Bu, bilimin ve tarihin verileri ile kanıtlanmıştır. İlk büyük tarihi çıkış karmaşık nedenlerin etkisi altında başarısızlığa uğramış olsa bile, bu başarısızlığın sağladığı paha biçilmez deneyimler gelecekteki kesin başarıların de önemli güvencelerinden biridir.

Sözlerimizi Parti programımızın bu bilimsel ve tarihsel gerçeğı özetleyen “Giriş”iyle bağliyoruz: “*Emperyalist kapitalizm, ulaştığı gelişme düzeyinden, şiddetlendirdiğı çelişmelerden ve yaşadığı çürümeden dolayı, sosyalist devrimin arifesi oldu. Üretici güçlerin uluslararasılaşması, üretimin ileri düzeyde toplumsallaşması ve muazzam servet birikimi, proletarya devrimi ve sosyalizm için koşulları dünya ölçüsünde olgunlaştırdı. Çağı belirleyen kapitalizm ile sosyalizm arasındaki çelişmenin çözümü tarihin gündemine girdi. Büyük Sosyalist Ekim Devrimi’nin zaferi, proletarya devrimleri çağını, dünya ölçüsünde kapitalizmden sosyalizme geçiş çağını başlattı. Bu yeni çağ, 20. yüzyılın büyük bölümünü kaplayan devrimler zinciri ve sosyalizmin inşası*

süreçlerinde açık ifadesini buldu.

“Emperyalizm çağında üretici güçlerin kapitalist üretim ilişkilerine başkaldırısı, 20. yüzyılın başından itibaren açık bir olgudur İnsanlığı iki kez toplu yıkıma götüren emperyalist savaşlar, sayısız gerici bölgesel savaşlar, faşist barbarlık, tüm yıkıcı sonuçlarıyla ‘büyük bunalım’lar, sert sınıf mücadeleleri, iç savaşlar ve devrimlerden oluşan yüzyıllık bilanço, kapitalist dünya sisteminin onulmaz çelişkiler içinde debelendiğini, tarihsel bir sistem olarak bir genel bunalım aşamasına girdiğini kanıtlamıştır.

“20. yüzyıl sosyalizminin zamanla yaşadığı yozlaşma ve yıkım, bu kanıtlamanın değerini hiçbir biçimde azaltmaz. Sorunlar ve çelişkiler, dolayısıyla devrimi ve sosyalizme yönelimi üreten maddi zemin, bunun taşıyıcısı olan toplumsal güçlerle birlikte, yerli yerinde duruyor.

“Günümüz dünyasında proletarya devrimi ve sosyalizm için nesnel koşullar her zamankinden daha çok olgunlaşmıştır Dünya devriminin yeni dalgası, gerek maddi koşullar ve gerekse tarihsel deneyim bakımından, çok daha ileri bir noktadan işe başlayacak ve bu kez nihai zafer için koşullar her bakımdan daha uygun olacaktır ” (TKİP Programı, Giriş)

SY Kızıl Bayrak

(Sayı: 19, 28 Temmuz 2001)

11 Eylül:

Emperyalist gericilik ve savaş

Emperyalist gericilik dizginlerinden boşalıyor

ABD'nin kalbi durumundaki iki kentte ABD emperyalizminin kudretinin simgesi durumundaki iki hedefe gerçekleştirilen saldırıların kaynağı henüz bilinmiyor. Fakat saldırıyı gerçekleştirenlerin ABD emperyalizminin özellikle son on yıldır göklere çıkarılan gücünün sınırlarını ortaya koymayı amaçladıkları kesindir. Şimdiden sayıları milyonları bulan mazlum ülke insanının hayatına malolan “yeni dünya düzeni”nin gücünü sınırsız sanan bu küstah jandarması, kendi evinde beyninden ve kalbinden vurulmuştur.

Bunun binlerce sivil insanın hayatı pahasına olması insani açıdan trajiktir. Komünistler olarak saldırılar sonucu ortaya çıkan bu durumu olağan karşılamamız ve onaylamamız düşünülemez. Fakat bu, yaşanan saldırının ABD emperyalizmine vurduğu darbenin politik anlamını ve önemini hiçbir biçimde

ortadan kaldırmaz.

Tarihin en büyük suç dosyasının failleri

Tüm tarih boyunca sivil halkın, üstelik kitleler halinde, üstelik ilan edilmiş bir savaşın bile olmadığı koşullarda, kuralsızca ve acımasızca imha edilmesi, emperyalistlerin ve gericilerin olağan bir kirli icraatı olagelmıştır. Bugün binlerce sivil Amerikalının ölümünü istismar eden ve bunu dünya çapında kuralsız ve kirli bir savaş için dayanak olarak kullanmaya çalışan o aynı Amerikan emperyalizmi, tarihin bu açıdan gördüğü en kanlı ve geniş çaplı kitlesel insan kırımlarının dolaysız sorumluluğunu taşımaktadır.

Onun bu alandaki sivil kitlesel suç dosyası öylesine kabarıktır ki, bu açıdan modern tarihte yalnızca Hitler faşizmi ile kıyaslanabilir. Hiroşima ve Nagazaki'den Kore'ye, Vietnam'dan Endonezya'ya, Irak'tan Afrika'daki ve Balkanlar'daki etnik kırıma kadar, ABD milyonlarca sivil insanın yok edilmesinin dolaysız suçlusu durumundadır. Hiroşima ve Nagazaki'ye atılan atom bombaları yok yere bir anda 300 bin sivil insanı buharlaştırmış, bu kentlerde taş üstünde taş kalmamıştır. Vietnam'da, ulusal özgürlük ve bağımsızlık için mücadele eden mazlum bir halk, bunu, ezici bir çoğunluğu sivillerden oluşan 3 milyon insanın hayatıyla ödemiştir. Doğrudan ABD'nin tezgahladığı faşist Suharto darbesiyle Endonezya'da 3-5 gün içerisinde 1 milyon civarında komünist ve ilerici tam bir sürekle avıyla katledilmiştir. Ve daha on sene önce, ABD emperyalizminin Ortadoğu hakimiyetinde gedik açılmasını diye, 300 bin Iraklı Amerikan savaş makinasının marifetiyle çöllere gömüldü. Afrika'da milyonlarca, Balkanlar'da yüzbinlerce masum sivil insan, ABD emperyalizminin de kışkırtıcı olarak doğrudan rol üstlendiği etnik boğazlaşmalar içinde hayatını yitirdi. Onbinlerce ilerici-devrimciyi sistematik bir kirli savaşla

yokeden Latin Amerika diktatörlüklerini işbaşına getiren ve doğrudan yönetenin de ABD emperyalizmi. son saldırıda beyninden vurulan Pentagon olduğunu, gökkubbenin altında yaşayan hemen herkes biliyor. Latin Amerika'nın burada yalnızca en kanlı örnekleri oluşturduğunu, gerçekte Türkiye de dahil tüm dünyada bunun böyle olduğunu eklemek bile gereksiz.

Fazlasıyla eksik olan, örneğin siyonist savaş makinası tarafından Filistin halkına karşı ABD'nin tam desteğiyle aylardır sürdürülmekte olan kirli yoketme savaşını bile içermeyen bu suç dosyası, ABD emperyalizminin dolaysız savaş ve kirli savaş icraatını ortaya koyuyor. Son saldırıyla yerle bir olan "ikiz kuleler" in ekonomik ve mali alanda simgelediği ve ABD'nin patronluğunu yaptığı küresel kapitalizmin çıkarları uğruna, onyıllardır dünya ölçüsünde uygulanan ekonomik ve sosyal politikaların milyarca insanın yaşamında yarattığı yıkım ve ölümleri de buna eklerseniz, dünya tarihinin gördüğü en barbar güçle karşı karşıya olduğunuzu görürsünüz. ABD emperyalizminin dünya hegemonyası ve ağırlık merkezini ABD ekonomisinin oluşturduğu dünya kapitalizmi, dünya çapında sosyal yıkıma ve bir kitlesel insan kırımına dayanıyor. Tarihte böyle bir barbarlık görülmemiştir.

Sivil ve masum insanların ölümünü hiçbir biçimde onaylamıyoruz. Ama emperyalist dünyanın ABD'deki saldırı üzerinden bu çerçevede yürüttüğü tepeden tırnağa ikiye bölünmüş ve demagojik kampanyayı da tiksinti verici buluyoruz.

Halklara ve ilerici akımlara savaş ilanı

New York ve Washington'daki saldırılar ABD emperyalizmine kelimenin tam anlamıyla bir moral darbe olmuştur. Emperyalist şefleri ilgilendiren ve ezen de sorunun daha çok bu yanındır. Binlerce insanın ölümü ve maddi hasar

onları sanıldığı kadar ilgilendirmiyor. Onlar için önemli olan kendi evlerinde canevlerinden vurulmuş olmaları ve bunun karşısında tümüyle çaresiz kalmalarıdır. Saldırı, her yıl yüzmilyarlarca dolar yutan ABD güvenlik aygıtlarının ve istihbarat ağlarının da iflası olmuş, dünya ölçüsünde en hararetli Amerikancılar da dahil olmak üzere herkes bunu böyle yorumlamıştır.

Şimdi ABD emperyalizmi ve onun etrafında kenetlenen emperyalist NATO güçleri, saldırının bu çerçevede açtığı yarayı onarmak kaygısıyla mazlum halklara, onların temsilcisi olarak dünyanın tüm ilerici, devrimci güçlerine savaş ilan etmiş durumdalar. Kirli yoketme savaşlarının ustası olarak tanınan ve şu günlerde suç dosyası ABD’de yayınlanan kitaplara konu olan Henry Kissenger, bu savaşın soğukkanlı ve acımasız olacağını, tam sonuç alınıncaya kadar sürdürüleceğini dile getirmiş bulunuyor. Benzer söylemler, ABD’li şeflerin yankısı olarak dünyanın dört bir yanında emperyalist ve gerici politikacılar ve medya organları tarafından şu günlerde hummalı bir kampanya olarak tekrarlanmaktadır. Bu kampanyada sisteme karşı her türlü ilerici ve devrimci ses ve çaba “terörizm” olarak kodlanmaktadır. “Uluslararası terörizme karşı mücadele” adı altında dünya çapında ilerici, devrimci akımlara karşı bir cadı kazanı kaynatılacağı, bir süre avı başlatılacağı açıkça ve küstahça ilan edilmektedir.

Son Cenova gösterilerinin bile Avrupa ülkelerindeki polis rejimlerini hak ve özgürlükleri kısıtlayan yeni baskıcı yasalarla pekiştirmeyi gündeme getirdiğini gözönünde bulundurursak, bu yeni savaş ilanının kapsamını ve şiddetini daha iyi anlarız. Bu saldırının fiziki ve siyasi kapsamını Amerikancı propaganda, “çok can yanacak” ve “terörizme karşı mücadele ile insan hakları arasındaki o ince çizgi artık ortadan kalkacak” biçiminde özetliyor.

Bu kampanyada hedef olarak devrimci politik organizasyonlar

gösterilse de, gerçekte asıl hedef işçi sınıfının ve emekçilerin temel hak ve özgürlükleridir. Son 20 yıldır uygulanan ekonomik ve sosyal saldırılarla işçi sınıfının ve emekçilerin bu alandaki temel kazanımlarını emperyalist metropollerde bile büyük ölçüde budamış bulunan küresel emperyalizm, bunu, son olayları da bahane ederek, bu kez demokratik hak ve özgürlükler alanında yapmak istemektedir. “Teörizme karşı mücadele”, “toplumun güvenliği”, “düzenin korunması”, bu temel önemde saldırının dayanakları olarak kullanılacaktır.

Dünya ölçüsünde ilerici, devrimci akımları ve genel olarak toplumsal muhalefet hareketlerini düne göre çok daha zor bir dönem beklemektedir. Çok daha ağır koşullarda çalışılacak ve çok daha büyük bedeller ödemek gerekecektir. Fakat gücüne tapınan emperyalist gericiliğin çok geçmeden bu alandaki gücünün gerçek sınırlarıyla karşı karşıya kalacağı da kesindir. “Rüzgar eken, fırtına biçer!” Çok farklı görüş ve eğilimlerden birçok yorumcu ABD’ye yönelik saldırıyı bu aynı ortak ifade ile niteledi. Biz komünistler, dizginlerinden boşalacak emperyalist gericiliğin kısa dönemli olarak ekeceği rüzgarı uzun dönemde fırtına olarak biçeceğinden kuşku duymuyoruz.

Türk gericiliği ABD emperyalizminin müdahale gücü

ABD’deki saldırıları Türk gericiliği gizlenemeyen bir sevinçle karşıladı. Türk gericiliği için emperyalist efendilerinin Pentagon’da beyninden aldığı darbenin politik anlamından çok, yaşanan gelişmenin kendisi için yaratacağı sonuçlar ve olanaklar önemliydi. Tüm resmi ve gayri resmi ağızlarda döne döne tekrarlanan ve medyada bir kampanya halinde topluma pompalanan ifade aynıydı: “Şimdi bizi daha iyi anlayacaklar”! Bu; sınıfa ve emekçilere karşı aldığımız

baskıcı önlemlere, ilerici muhalefeti susturmak ve devrimci akımları yoketmek için uyguladığımız sistematik faşist baskı ve teröre tam destek verecekler, anlamına gelmektedir. Gerçekte bu bugüne kadar zaten böyleydi. Söylenenlerle dile getirilmek istenen ise, bundan böyle her türlü kuralı ve ölçüyü dilediğimizce aşabiliriz düşünce ve niyetinden başka bir şey değildir.

Gerçekte bunda da bir yenilik yok. Türkiye'deki faşist baskı ve terör rejimi zaten kural ve ölçü tanımıyor. Son gelişmelerin ortaya çıkaracağı asıl yenilik, Türkiye'nin ABD emperyalizminin savaş arabasına koşulması, Ortadoğu ve İç Asya'ya yönelik bir müdahale gücü olarak kullanılması olacaktır. "Terörle mücadelede" emperyalistlerin tam desteğini almak adı altında ABD emperyalizminin Ortadoğu ve Asya'yı kana bulama niyetlerine tam destek verileceği, Türk devletinin en yetkili resmi temsilcileri tarafından dile getirilmiş bulunmaktadır. NATO'nun son gelişmeler karşısında 5. maddeye işlerlik kazandırması ve ABD ile birlikte savaşa girme kararına en hararetli destek, Türk gericiliğinden ve resmi çevrelerinden gelmiştir. Başbakan Ecevit Türkiye'deki tüm üslerin, özellikle İncirlik Üssü'nün ABD emperyalizminin emrine amade olduğunu kamuoyuna açıklamış bulunmaktadır. Türk generalleri ordunun "teyakkuz" halinde bulunduğunu ve "göreve hazır" olduğunu bildirmektedirler.

Ajanslardan gelen son haberler, ortada henüz hiçbir somut delil olmadığı halde, ABD emperyalizminin hınç ve intikamının ilk kurbanı olarak Afganistan'ı seçmiş bulunduğunu gösteriyor. Afganistan'a yapılacak muhtemel bir müdahalede Türkiye topraklarının dolaysız olarak kullanılması ve Türk ordusunun müdahalelerde dolaysız olarak yer alması anlamına gelmektedir bu.

Son gelişmelerin Türkiye için en önemli dolaysız sonucu da işte budur. Türk burjuvazisi adına ülkeyi yönetenler,

Türkiye'yi ABD emperyalizminin savaş üssü ve Türk ordusunu da savaş gücü olarak kullanmaya hazırlanıyorlar. Geleneksel uşaklık ve bölgesel jandarmalık çizgisinin uzantısı bu niyetleri ve hazırlıkları kitleler önünde teşhir etmek ve bölgenin mazlum halkları ile tam bir dayanışma içinde hareket etmek günün yakıcı devrimci görevidir.

SY Kızıl Bayrak

(Sayı: 26, 15 Eylül 2001)

Saldırı sonrası yeni dönem

Dünya Ticaret Merkezi'ne ve Pentagon'a karşı gerçekleşen saldırılar dünya siyaseti bakımından önemli gelişmelere yolaçmış bulunmaktadır. ABD emperyalizminin kudretine meydan okuma anlamına gelen ve ABD'nin "güçlü ve güvenli" bir ülke olduğu imajına ağır bir darbe indiren bu saldırılar, dünya emperyalizminin jandarmasını bir anda, her iki durumda da ciddi siyasal sonuçları olacak bir ikilemle yüzyüze bıraktı. Saldırıları sineye çekmek ya da yeryüzünün kana ve ateşe bulanması pahasına karşı saldırıya geçmek.

ABD'nin ilkinin tercih etme şansı hemen hiç yoktu; zira bu, hegemonik bir güç olarak çoktan başlamış bulunan gerilemesinin yeni bir ivme kazanması anlamına gelecekti. Bu türden bir tercih rakip emperyalist güçlerin konumunu güçlendirmekle kalınayacak, dünya ölçüsünde antiemperyalist.

antiAmerikan harekete de güç ve moral kazandıracaktı.

Gerçekte, pratik olarak, ABD emperyalizminin önündeki tek yol, şu an net bir biçimde seçilmiş ve tutulmuş olandan başkası değildi. 11 Eylül saldırısını dünya ölçüsünde bir karşı saldırı imkanına çevirmek; henüz duruma birçok bakımdan hakimken sistem karşıtı ya da özel olarak kendi karşıtı tüm güçleri mümkün mertebe ezmek ya da etkisizleştirmek, tutulan bu yolun öncelikli hedefleri olarak çıkıyor ortaya.

Saldırının hemen sonrasında dünyanın mazlum halklarına, dünya ölçüsünde tüm devrimci ve ilerici güçlere, yanı sıra ABD hükümranlılığına şu veya bu nedenle, şu veya bu ölçüde karşı olan güçlere açılan savaş bunun ifadesi olmuştur. Emperyalist şefler, saldırı gününden beri, bunun her türlü kirli yöntemin de kullanılacağı acımasız bir topyekûn savaş olacağını ve sonuç alınıncaya kadar sürdürüleceğini tekrarlayıp duruyorlar. Silah tekellerinin kuklası oğul Bush bu savaşa süre bile biçmekte, bunun en az on yıllık “uzun süreli bir savaş” olacağını söylemektedir.

Yeni rüzgarlar ekenler daha büyük fırtınalar biçecekler

Yedikleri politik ve moral darbenin etkisi altında bu savaşı mutlaka kazanacaklarını yineleyip duran ABD’li emperyalist şeflerin bu hesaplarının tutması elbette düşündükleri kadar kolay olmayacaktır. Sonucu salt onların niyetleri ve hesapları değil, fakat başlayan yeni dönemde dünya ölçüsündeki sınıflar ve güçler mücadelesi belirleyecektir. ABD’nin ilan ettiği topyekûn savaşın sonunda çırpındıkça batması da aynı ölçüde güçlü olasılıklardan biridir. Bugünün dünyasında ABD emperyalizmine, onun şahsında, küresel kapitalizmin acımasızlığına ve emperyalizmin dünya üzerindeki yıkıcı hakimiyetine karşı oluşmuş büyük bir öfke ve nefret söz

konusudur. Bu, saldırı sonrasında, çok değişik görüştten gözlemlenilerin üzerinde en kolay birleştikleri temel noktalardan biridir.

ABD'nin ve ona destek verecek öteki emperyalistlerin "terörizmi ezmek" adı altında dünyanın belli bölgelerinde büyük insani ve maddi yıkımlara yolaçacak savaşlara girişnesi ise, emekçilerin ve halkların bu öfkesine ve nefretine yeni boyutlar kazandıracaktır. Dahası, dizginlerinden boşalmış bu türden bir yıkıcı saldırganlık, çok geçmeden zıddını doğurup güçlendirecek, dünya ölçüsünde yeni bir antiemperyalist dalganın önünü açacaktır.

Kibri, küstahlığı, acımasızlığı ve kuralsız saldırganlığıyla dünya ölçüsünde emekçilerin ve halkların büyük nefretini kazanmış bulunan ABD emperyalizminin gücünün ve olanaklarının sınırsız olmadığını, zaman herkese ve herkesten çok da emperyalist haydutlara daha da açık bir biçimde gösterecektir. Yeni rüzgarlar ekenler, daha büyük fırtınalar biçeceklerdir. Bunu sanılabileceği gibi salt devrimci bir iyimserlikle değil, fakat bundan da çok, gerçeklerin gücüne ve süreçlerin seyrine bağlı olarak açıkça ve kuvvetle ifade ediyoruz.

İşler on yıl öncesi kadar kolay olmayacaktır

Bugün durum Körfez savaşı döneminden çok daha farklıdır. çok daha fazla emekçilerin ve ezilen halkların lehinedir. O zamanlar, '89 yıkılışının yarattığı şaşkınlık ve önünü açtığı gerici dalga, emekçileri ve ezilen halkları sersemletmişti ve bu gelişme henüz çok tazeydi. ABD'nin emperyalist dünya üzerindeki hakimiyeti ve denetimi tamdı. Sovyetle Birliği'nin yıkılmasının ardından ortada herhangi bir ciddi karşı güç de henüz yoktu. Ve nihayet, Saddam'ın Kuveyti işgali somut bir olaydı ve bir bahane olarak kullanılmaya son derece

elverişliydi. şimdi ortada böyle bir somut bahane de yok. Ortada hiçbir somut kanıt olmaksızın şu veya bu ülkenin halklarına modern savaş makinasının ölüm ve yıkım gücünü kusmaya kalkmak, politik ve moral olarak emperyalizme büyük bir darbe olacak, emekçilerin ve halkların nefretini hızla büyütecektir.

Kaldı ki bahane olarak kullanılmaya uygun avantajlarına rağmen on yıl önce Irak halkına karşı yürütölen savaş bile belli sınırlar içinde aynı sonuca yolaçtı. Bu savaş, ‘89 yıkılışı sonrasında dünya ölçüsünde yeni bir “barış ve refah” döneminin başladığına ilişkin propaganda ve hayallere daha o zamandan öldürücü bir darbe vurdu. ‘89 yıkılışından yalnızca iki yıl sonra, dünyanın emekçileri ve ezilenleri, emperyalizmin keyfi, kuralsız ve yıkıcı bir egemenliğı dönemine girdiklerini, “yeni dünya düzeni”nin tam da bu anlama geldiğini, bu savaş üzerinden sarsıcı bir biçimde gördüler. Sonraki her yeni olay ise bu açıdan daha aydınlatıcı ve eğitici oldu. Emekçiler ve ezilen halklar, bugünün yeni gelişmelerini, o günden bu güne geçen on yılın birikimi ve acılarla içiçe geçmiş eğitimi üzerinden karşılayıp anlamlandırıyorlar artık.

Emperyalizmin aleyhine yolaçacağı politik ve moral sonuçlar ne olursa olsun, tüm sistem karşıtı ya da sistemle belirli ölçüler içinde çelişkili güçlere karşı açılmış bu savaş, güncel planda büyük bir önem taşımaktadır. Bu topyekün saldırının bazı ülkeleri yıkıma uğratacağı, halklara büyük acılar yaşatacağı, ilerici ve devrimci güçlerin çalışma ve mücadele koşullarını daha da zorlaştıracığı kesindir.

“Terörizmle savaş” adı altında polis devletine geçiş

11 Eylül saldırısı ABD emperyalizminin şişirilniş imajına

önemli bir moral darbe olmakla birlikte, onun yıkıcı fiziki gücü ve bu güçten kaynaklanan saldırı yeteneği yerli yerinde duruyor. Bu konuda hiçbir hayale kapılmamak, hiçbir biçimde rehavete düşmemek gerekir. Dahası bu yıkıcı güç, yediği politik ve moral darbenin de verdiği acıyla, emperyalist sistemin küstah jandarması tarafından bundan böyle her zamankinden daha büyük bir kudurganlıkla kullanılacaktır. Yeni gelişmelerin anlamını ve önemini gerçek kapsamıyla anlamak, bunun gerektirdiği görev ve sorumlulukları başarıyla üstlenmek, öncelikle bu gerçeğin bilincinde olmamızı gerektirir.

Emperyalizmin “terörizme karşı” ilan ettiği topyekûn savaşın şu aşamada öncelikli üç ana alanı bulunuyor. Bunlardan ilki, emperyalist metropoller başta olmak üzere dünya ölçüsünde temel demokratik hak ve özgürlüklere yöneltilecek saldırıdır. Buna ilişkin tartışmalar, tartışmadan da öteye somut hazırlıklar, daha şimdiden başladı ve uygulamada bazı adımlar atıldı bile. Hemen tüm emperyalist ülkelerde “terörizine savaş” ve “terör saldırılarına karşı önlem” adı altında, polis devleti uygulamalarına, bu alandaki yasalkurumsal düzenlemelere meşruluk kazandırılmaya çalışılmaktadır.

Gerçekte bu süreç ‘90’lı ilk yıllardan beri yaşanmaktaydı ve küreselleşme karşıtı gösterilerin, özellikle de son Cenova olaylarının ardından yeni boyutlar kazanmıştı. 11 Eylül saldırısı ise tüm Batılı metropollerde, temel demokratik hak ve özgürlüklere getirilecek yeni kapsamlı kısıtlamalar için etkili bir bahane olarak kullanılmak istenmektedir. Bu doğrultuda önemli adımlar atılacağı, birçok temel demokratik hakkın “güvenlik” adına ayaklar altına alınacağı şimdiden kesindir.

Emperyalist devletlerin bu alandaki başarısı, bu saldırıyı kendi işçilerine ve emekçilerine “huzur”un, “kanun ve düzen”in korunmasına yönelik önlemler olarak ne ölçüde yutturabileceklerine sıkı sıkıya bağlıdır. Şu günlerde düzenin

tüm propaganda güçleri ve aygıtları harekete geçirilerek, özellikle de medya etkili bir biçimde kullanılarak yaratılmaya çalışılan “terör dehşeti” havası da zaten bu alandaki başarıyı güvencelemeye yöneliktir. Bu toplumların ilerici güçlerinin gündemdeki bu saldırı karşısında güçlü ve sonuç alıcı bir direnişe geçip geçemeyecekleri ise henüz belli değildir. Bu konuda ilk anlamlı tepkilerin 11 Eylül saldırısına hedef olan ABD’den gelmiş olması yine de dikkate değer bir gelişmedir. Saldırıların duygusal istismara ve toplumda gericişöven bir histeri yaratmaya son derece uygun insani sonuçları, Amerikan ilericilerinin yürekli çıkışlar yapmasını hiç de engelleyememiştir. Bunu, gerici saldırının daha ilk adımında kendini gösteren umut verici bir gelişme sayabiliriz.

Sorunun bu yanının bağımlı ülkelerdeki ve bu arada Türkiye’deki yansımaları daha farklı olacaktır. Genellikle temel demokratik hak ve özgürlüklerden zaten yoksun bulundukları için bu ülkelerde yeni olarak gündeme gelecek gelişme, baskı ve terör politikalarının daha da ağırlaştırılması ve bunun Batılı emperyalist ülkeler tarafından her zamankinden daha çok anlayışla karşılanması, fiilen de etkili bir biçimde desteklenmesi olacaktır.

ABD emperyalizminin hala da çok etkili akıl hocalarından Henry Kissinger bunu, bu tür ülkelerdeki baskı ve terör rejimlerine insan hakları adına güçlük çıkarmak yerine yaptıklarını sempatiyle karşılamak, onları bu doğrultuda her zamankinden daha çok desteklemek ve cesaretlendirmek gerekir anlamına gelen sözleriyle, en arsız biçimde dile getirmiş bulunmaktadır. Türk devlet yöneticilerinin ve medyasının saldırı gününden beri gizlenemez bir sevinçle dile getirdiği de tamı tamma aynı şeydir. Bizi artık çok daha iyi anlayacaklar, sıkıntı çıkarmak yerine destek verecekler şeklindeki düşünce ve açıklamalar, Kissinger’in söyledikleri ile aynı anlama gelmektedir. Türk gericiiliğinin bu alandaki

beklentileri yersiz değildir.

Her türlü kirli ve kanlı yöntem mübah

Emperyalizmin “terörizme karşı” ilan ettiği topyekûn savaşın ikinci ana hedefi, sisteme karşı devrimci temeller üzerinde mücadele yürüten partiler ve akımlardır. ABD’li emperyalist şefler, “terörist akımlara karşı” kesin ve yokedici bir savaş ilan ederlerken, bunda başarı sağlamak için her türlü kirli yöntemin mübah sayılacağını açık biçimde sözlerine eklemeyi de ihmal etmediler.

Bu savaş ilanının güncel plandaki ilk hedefi, bir kısmı düne kadar bizzat ABD beslemesi olan ve Amerikan karşıtı çizgiye sonradan geçen “islami örgütler” olmakla birlikte, gerçekte ve orta vadede asıl hedefin sistem karşıtı devrimci akımlar olduğuna kuşku yoktur. İslami örgütler üzerinden gündeme getirilecek ve onların kuralsız, ilkesiz, kör ve yer yer vahşi pratikleri üzerinden kolayca meşrulaştırılacak her yol ve yöntem, çok geçmeden dünyanın ilerici-devrimci akımlarına karşı uygulamaya konulacaktır.

Saldırıların ardından en hırçın ve saldırgan görüşlerin temsilcisi olarak ortaya çıkan Kissinger, “*Amaç terörist tehdidi tasfiye etmeye dönüştürülmeli. Amerika ve demokrasi sadece bir meydan okumayla değil, aynı zamanda bir fırsatla da karşı karşıya*” dedikten sonra, görüşlerini şöyle sürdürüyor: “*Mevcut terörizmle mücadele yöntemlerinin ötesine geçilmeli. Terörist örgüt ağları kırılmalı, para kaynakları kurutulmalı ve merkez üsleri sürekli baskı altında tutularak kendilerini güvende hissetmeleri önlenmeli.*”

Bu “savaş”ta her yolun mübah olduğunu ilan edenler daha ilk adımda buna yönelik yasal düzenlemelere de giriştiler. CIA’nin geçmişte bolca kullandığı, yolaştığı büyük tepki birikiminin ardından göstermelik olarak yasal planda

yasaklanan ne kadar kirli ve kanlı yöntem varsa. bundan böyle artık yasal hale getirilecek. Bu konuyu yalnızca Kissinger gibi resmi sıfatı olmayan akıl hocaları değil. birinci dereceden sorumlu ABD yöneticileri (örneğin başkan yardımcısı Dick Cheney) dile getirip hararetle savunuyorlar. İşte konuya ilişkin basın haberlerinden biri:

“ABD hükümeti, istihbaratta, Merkezi Haberalma Örgütü CIA ile ‘Liderlere suikast düzenlenmesini, karanlık kişilerle çalışılmasını men eden’ yasayı da değiştirme hazırlığında. Başkan Yardımcısı Cheney, CIA gibi örgütlerin casuslarını kastederek ‘Artık iyi çocuklarla iş yürümeyecek’ dedi ve ‘pis, kirli, mide bulandırıcı, kötü bir iş olsa da’ terör örgütlerini ortaya çıkarmak için onların karanlık adamlarıyla beraber çalışmanın, (eski yıllarda olduğu gibi) yeniden şart olacağını söyledi.”

Bu devrimci akımlar için siyasi mücadelede her zamankinden daha zor bir dönemin başlamakta olduğunu gösteriyor. Emperyalist ve gerici devletlerin bu konuda kendi aralarında her zamankinden daha sıkı bir işbirliğine ve koordinasyona gidecekleri de yinelenip duruluyor. Kendi aralarındaki gerici çelişmelerin yaratacağı kimi sınırlamalar dışında bunun büyük ölçüde gerçekleşeceğini peşinen varsayabiliriz. Öte yandan, emekçilerin temel demokratik hak ve özgürlüklerine vurulacak her darbenin ilk dolaysız etkileriyle bizzat devrimci parti ve örgütlerin yüzyüze kalacağını da eklemeliyiz bunlara.

Ülkelerin ve halkların yıkımı üzerinden emperyalist hesaplar

ABD emperyalizminin “terörizine karşı” açtığı savaşın üçüncü hedefi ise dünyanın mazlum halkları. daha somut olarak da Asya ve Ortadoğu halklarıdır. 11 Eylül saldırısı

Usame bin Laden'e yüklendiği için saldırının ilk hedefi olarak Afganistan seçilmiştir. Fakat gerçek hedefin daha geniş olduğu da açıkça dile getirilmektedir. Emperyalist yöneticiler, "teröre destek veren ya da yataklık eden" tüm ülkelerin uzun süreli savaşın hedefi olduğunu açık açık söylemektedirler. Onların dilinde bunun Irak'tan Suriye'ye, Yemen'den Sudan'a ve Libya'ya geniş bir ülkeler yelpazesini kapsadığını biliyoruz. Bunu, ABD emperyalizminin kurmaya çalıştığı düzene şu veya bu nedenle, şu veya bu ölçüde aykırı düşen tüm ülkeler olarak da anlayabiliriz.

ABD emperyalizminin, bir kural olarak, hedef aldığı ülkelerin mevcut yönetimlerini suçlamak yoluyla bu ülkelerin mazlum ve yoksul halklarını hedef alan son derece yıkıcı saldırılara girişebildiğini önce Irak üzerinden, yakın zamanda ise Yugoslavya üzerinden gördük. Şimdi hedefte Afganistan var. Afganistan'ı hizaya getirmek için Amerikan savaş makinası bir kez daha harekete geçirilmiş bulunmaktadır. Bu saldırı önlenemezse eğer, bunun, zaten yakılıp yıkılmış bir ülke olan Afganistan'ın tümünden harabeye çevrilmesinden öteye, yüzbinlerce masum Afganlı'nın katledilmesi, çok daha fazlasının hastalık ve ve açlıktan perişan edilmesi anlamına geleceğini kestirmek güç değil. ABD emperyalizmi, kendi çıkar ve hesapları uğruna bu denli vahşi ve barbar, bu denli yıkıcı ve kıyııcı olabilmektedir.

Fakat burada temel önemde bir başka nokta var. Ülkelerin yıkımı ve halkların kitlesel kıyımı ile sonuçlanacak bu saldırı hazırlıklarının amacı, hiç de salt imaj yenilemek ve intikam almak değildir. ABD için asıl önemli olana, oluşan fırsatı dünya hakimiyetinde yeni mevziler kazanabilmek için kullanabilmektir. ABD'li stratejistlerin Orta Asya'da mevzi kazanmayı ABD'nin rakipsiz dünya egemenliği için olmazsa olmaz bir koşul saydıklarını biliyoruz. Aynı şekilde, ABD'nin, yıllardır bu alanda uygulamaya çalıştığı politikalarda tam

bir başarısızlığa uğradığını; yıldan yıla güç kazanan ve şimdilerde Şangay İşbirliği Örgütü adını alan Çin-Rusya ekseninin ABD'yi bu alana sokmamakta büyük başarılar elde ettiğini de biliyoruz. Şimdi Afganistan üzerinden ABD'nin eline bu alanda mevzi kazanmak üzere bir hamle yapmak imkanı geçmiştir. ABD "suçluları cezalandırmak" gibi "masum" bir gerekçeyle bölge ülkelerinden yardım istemekte. Pakistan ve Özbekistan üzerinden özellikle olmak üzere, bölgede bazı önemli ilk mevziler de kazanmaktadır.

Fakat yaptığı çıkışın açmazı da tam da bu hesaplar üzerinden başlamaktadır. ABD'yi Asya'ya sokmamak için yıllardır büyük çaba harcayan güçler, onun bu girişimlerine hiç de sınırsız bir alan açmayacak, bir noktadan sonra bunu durduracak ve geri püskürtecek çıkışları gündeme getireceklerdir. Yaptığı son hamleleri kalıcılaştırmada ABD'nin imkanları sınırlı, buna mukabil handikapları büyüktür. Yoksul ve perişan bir halka karşı gündeme getireceği tümüyle haksız ve yıkıcı emperyalist savaş, buna karşı bölge halklarında kendini daha şimdiden gösteren büyük anti-Amerikan dalga, bu handikapların ilk göze çarpan unsurlarıdır. Çin-Rusya ekseninin bir dizi alanda ve biçimde gündeme getireceği karşı çıkışlar, bu zemin üzerinde ABD'nin işini iyice zora sokacak ve kuvvetle muhtemeldir ki, onu sonuçta büyük bir başarısızlıkla yüzyüze bırakacaktır. Batı basınında daha şimdiden Afganistan üzerinden "Dikkat, bataklık var!" fikri işlenmekte, ABD'ye ve destekçilerine ciddi uyarılar yapılmaktadır.

NATO'nun savaş ilanı, 5. madde ve Türkiye

Saldırı sonrasının uygun atmosferinde NATO hızla toplandı ve oybirliği ile NATO'nun 5. maddesinin ABD için uygulanması kararı alındı. Emperyalist dünyanın en

gerici ve saldırgan ittifakı olan NATO güçlerinin halklara savaş ilan etmede, “teröre karşı mücadele” adı altında demokratik hak ve özgürlükleri budamada, sistem karşıtı güçlerin “kökünü kazıma”da tam bir görüş birliği içerisinde olmalarında şaşılacak bir yan yok. Fakat NATO ittifakı, gelinen yerde kendi aralarında da ciddi çıkar çelişmeleri ve çatışmaları olan bir emperyalist güçler koalisyonudur. AB emperyalizminin başını çeken Almanya ve Fransa, uzun zamandır ABD’nin denetiminden çıkmak ve kendi bağımsız konumları üzerinden dünya politikasında rol oynamak çabası içerisinde. Nitekim Avrupa Ordusu hazırlığı, bizzat NATO’yu ve NATO’nun patronu olarak da ABD denetimini aşmaya yönelik bir önemli girişimdir.

Şimdi ABD son saldırıları kullanarak NATO’yu kendi etrafında kenetlemeye çalışmaktadır. Fakat bunun kolay olmadığı, gerici çıkar çelişmelerinin kendini 5. maddeye ilişkin açıklamanın üzerinden daha birkaç gün bile geçmeden göstermesinden de bellidir. Almanya ve Fransa gibi emperyalist ülkeler savaş konusunda ABD’ye “itidal” tavsiye etmekte; ve bir savaş durumunda, kendi katkılarının daha çok ekonomik ve politik destek vermek, yanı sıra belki lojistik destek sağlamak sınırları içerisinde kalacağını özenle belirtmektedirler.

Tüm görüntünün ve buna eşlik eden ikiyüzlü açıklamaların aksine, ABD’ye yöneltile son saldırı, bu saldırının iktisadi ve politik sonuçları, İngiltere dışındaki öteki büyük emperyalist Avrupa güçlerinin işine yaramış, onları gerçekte fazlasıyla memnun etmiştir. Bu güçler, ABD’nin Asya’da ve Ortadoğu’da gündeme getireceği savaşlara katılmayarak ve onu yaşayacağı güçlüklerle yüzyüze bırakarak, bundan ayrıca yarar sağlamak hesabı içerisinde.

Türkiye’ye gelince; kriz patlak verdiğinden beri göze çarpan iki temel nokta var. İlkinin daha önce de ifade ettik. ABD’nin başına gelenlerden Türk gericiliği fazlasıyla

memnundur. Zira bunun kendi baskı ve terör rejimini rahatlatacağını düşünmektedir. Fakat öte yandan, hem “teröre karşı savaşta” ABD ile tam bir işbirliği içerisinde hareket edileceği, dolayısıyla gerekirse onun safında savaşa da girileceği dile getirilmekte, hem de bunun yaratacağı ağır sorunların yükü altında ezilmekten korkulmaktadır. Bu arada Amerikancı basın ne pahasına olursa olsun ABD için Türkiye’nin savaşa girmesi gerektiğini çığırtkanca yineleyip durmaktadır.

Türk devletinin ABD’ye uşaklıkta hangi sınırlar içinde hareket edeceği henüz tam belli değildir. Zira herşey halkın ve kamuoyunun bilgisi dışındadır; karanlık hesaplar ve kirli pazarlıklar kapalı kapılar ardında yapılmaktadır. Türkiye topraklarının komşu halklara karşı emperyalizmin bir savaş üssü olarak kullanılacağı kesindir. Türk ordusunun ABD’nin çıkarları doğrultusunda savaşa sokulup sokulmayacağı ise, ABD tarafından Türkiye’ye dayatılacak koşullara ve tehditlere, buna mukabil sunulacak rüşvetlere bağlıdır. Ekonominin durumu gözetildiğinde, bu tehditlerin ve aynı şekilde tersinden rüşvetlerin ne anlama geldiğini kestirmek ise güç değildir. Şu günlerde Türkiye yöneticileri üzerinden satın alınmaya son derece müsait bir ülke konumundadır. Örneğin, dış borçlarda belli bir indirim ve yeni borç olanakları, çok şeyi bir anda değiştirmeye yetebilecektir.

Fakat bir şey kesindir. Türkiye halkı ezici bir çoğunluğuyla emperyalist savaşa karşıdır ve Türkiye’nin ABD emperyalizminin savaş arabasına koşulmasını ülkeye ve halka ihanet saymaktadır. Bu önümüzdeki günlerde sermaye iktidarının derin açmazını, tersinden ise devrimcilerin emperyalizme ve savaşa karşı geliştirecekleri mücadelenin geniş imkanlarını ortaya koymaktadır.

Ekim

(Sayı: 225, Eylül 2001)

Savaşı karşı mücadele

Emperyalist savaşı NATO vizesi

ABD 11 Eylül saldırısının kaynağına ilişkin olarak uydurına olduğundan kuşku duyulmaması gereken sözde kanıtlarını NATO'ya nihayet sundu. Basına yansıdığı kadarıyla yer yer alaylara da konu olan bu sözde kanıtlar NATO tarafından açık, kesin ve son derece ikna edici bulundu. NATO Genel Sekreteri ise, bu "kanıtlama"dan sonra, artık 18 NATO üyesi ülkenin 5. madde çerçevesinde ABD'ye desteklerinin tam olduğunu dünyaya ilan etti.

Fakat nedense, bu tümüyle "ikna edici" kanıtlara rağmen, Afganistan'a karşı savaşı katılmada farklı NATO üyelerinin bilinen tutumlarında herhangi bir değişiklik olmadı. Öyle anlaşıyor ki, NATO'nun bu kesin ikna olmuşluğunun asıl

işlevi. ABD'nin Afganistan'a saldırısını meşrulaştırmaktan ibarettir. Kendi emperyalist hesapları çerçevesinde Afganistan'ı günah keçisi olarak hedef seçen, fakat bunu herhangi geçerli bir nedene dayandırmayan ABD, NATO'dan sağladığı bu vizenin ardından saldırı konusunda şimdi kendini daha rahat hissetmektedir. Nitekim NATO'nun bu tanıklığı Pakistan'ın göstermelik itirazlarına da artık son vermiştir.

ABD'nin Ankara Büyükelçisi'nden aynı kanıtları öğrenen Ecevit'e, görüşmenin hemen sonrasında, bunları ikna edici bulup bulmadığı soruldu gazeteciler tarafından. Ecevit'in yanıtı, ABD için ikna edici olması bizim için yeterlidir biçiminde oldu. Uşağın efendisinin iradesine tam teslimiyetini yansıtan utanç verici sözlerdi bunlar. Fakat buradaki bu aşırı şaşırtıcı hafifliğin gerisinde, muhtemeldir ki, sözde kanıtların bu aşamadaki işlevini bilmenin verdiği bir rahatlık da vardır. Adeta, ABD madem Afganistan'a saldırmak istiyor, varsın saldırсын, denilmek istenmiştir.

Fakat ABD'nin Afganistan'a bu keyfi saldırısı karşısında Türk burjuvazisi ve hükümetinin kendini öteki bazı NATO üyeleri kadar rahat hissetmesi için bir neden yoktur ortada. ABD'nin üssü olmaktan öteye ABD'nin askeri olmak doğrultusundaki bir istem ve basınç hala da ihtimal dahilindedir. Günlerdir bölgeyi dolaşan ve Arap ülkelerinden genellikle red cevabı alan ABD Savunma Bakanı'nın program dışı olarak bugün Türkiye'ye yapacağı sürpriz ziyaret hangi ihtiyacın ürünüdür, bunu çok geçmeden öğreneceğiz.

Demokratik haklara saldırı ve kurumlaştırılan ırkçılık

ABD'nin Afganistan'a karşı hazırlandığı emperyalist savaşa doğrudan katılım konusunda kendi aralarında anlaşılamayan NATO üyeleri, buna karşın temel demokratik hak ve

özgürlüklerin tırpanlanması konusunda tam bir mutabakat içindedirler. Birçok ülkede buna ilişkin hummalı hazırlıklar var. Saldırının sivri ucu beklenebileceği gibi yabancılara, özellikle de müslüman ülke kökenlilere yöneliktir.

Bugüne kadar devletin örtülü desteği altında sürdürülen yabancı düşmanlığı ve ırkçılık, 11 Eylül sonrasında, “teröre karşı mücadele” adına adeta resmileştirildi. Yabancılara karşı bugüne kadar resmen zaten var olan ayrımcılık, artık resmen de yabancı düşmanlığına dönüştürülerek, yasal planda kurumlaştırılmak istenmektedir. Düne kadar yabancılar sorununu “entegrasyon sorunu” olarak iyi-kötü sosyal-kültürel bir çerçevede tartışan Avrupalı emperyalistler, bunu bugün artık bir “iç güvenlik sorunu” olarak ele almakta, dolayısıyla tümüyle kriminal bir alan saymaktadırlar. Geçmişte Yahudi düşmanlığının bu toplumlarda gericiliğin geliştirilmesindeki işlevi neydiyse, yeni dönemde yabancı düşmanlığının işlevi de aşağı yukarı o olacaktır.

Emperyalizmin bir gericilik eğilimi olduğu, en demokratik geçinen emperyalist ülkelerde dahi fırsatı doğar doğmaz demokratik haklara yöneltilen sistematik saldırı ve kurumsallaştırılan ırkçılık üzerinden bugün bir kez daha görülebilmektedir.

Savaşa karşı mücadelenin büyük önemi

Afganistan’a saldırının zamanlaması üzerine spekülasyonlar çok çeşitli olsa da, saldırıya yönelik askeri yığının günden güne artırılarak sürdüğü somut bir gerçektir. Saldırıdaki gecikme herhangi bir yanılgıya yolaçmamalıdır. Körfez krizi sırasındaki “kanıtlama” gerektirmeyen duruma rağmen bu yığınak aylar boyu sürmüş ve sonunda emperyalist saldırı gerçekleştirilmişti. Afganistan’a karşı bir emperyalist yıkım

savaşının da, biraz erken ya da geç, ama kesin olarak başlatılacağına kuşku yoktur.

Bu dünyanın her yerinde olduğu gibi Türkiye’de de emperyalist savaşa karşı mücadelenin özel önemine işaret etmektedir. Herkes tarafından bilinen nedenlerle, bu görev biz Türkiyeli devrimciler için çok daha yakıcı ve önceliklidir. Zira biz savaş bölgesinde yer alıyoruz ve Amerikancı iktidar ülkemizin topraklarını komşu halklara karşı Amerikan emperyalizmine bir saldırı üssü olarak tahsis etmiş bulunmaktadır. Bu bizim sorumluluğumuzu artırmaktadır. Afganistan’ın ardından savaşın ağırlık merkezinin bize daha yakın bir bölgeye kayması kuvvetle muhtemeldir ve bu, gene muhtemeldir ki, Türkiye’yi savaşta doğrudan bir taraf haline getirecektir ve bizi daha zorlu görevlerle yüzyüze bırakacaktır.

Bütün bunlardan dolayı emperyalist saldırganlığa ve savaşa karşı Türkiye işçi sınıfını ve emekçilerini bugünden uyarmak, aydınlatmak ve her yolla emperyalizme karşı eylemli bir tutuma yöneltmek apayrı bir önem taşımaktadır. Kuşkusuz bu görev ancak emperyalizme ve emperyalist savaşa karşı açık bir tutum içerisinde olan güçlerin paralel ve ortak çabalarıyla omuzlanabilir. Fakat halihazırda böyle bir açıklık olmadığı gibi, genele egemen bir atalet ve rehavet de söz konusudur. Savaşa karşı ajitasyon halihazırda son derece cılız ve etkisizdir. Örgütlenmeye ve eyleme yönelik çabalar ise hemen hemen hiç yoktur.

Ürkek liberalizmin yeni utancı

Büyük kentlerde oluşturulmaya çalışılan savaş karşıtı platformlar konusunda hayale kapılmak için bir neden yok ortada. Sorun, tabansız, etkisiz ve iradesiz çok sayıda kuruluşun bir araya gelerek pratik bakımdan sonuçsuz kalan

sözde platformlar kurmasından çok; devrimci akımların etkili bir ajitasyonla işçilere, emekçilere ve gençliğe yönelmesi sorunudur. Söz konusu savaş karşıtı platformların ilki İstanbul'da oluştu bile. Fakat bu sözde savaş karşıtı oluşum, emperyalist saldırı savaşının niteliğini açıkça tanımlamak ve gerçek amaçlarını ortaya koymak konusunda bile acze düştü.

Dünya jandarması ABD'nin, bölge halkları nezdinde ezilen dünya halklarını hedef alan bu kaba, küstah ve haydutça emperyalist saldırısını açıkça tanımlamak yeteneğini gösteremeyen herhangi bir oluşum ya da çevreden savaş ve emperyalizme karşı mücadeleye dişe dokunur bir katkı beklemek, bile bile kendini aldatmaktadır. Gerçek devrimciler bu türden liberal-pasifist oluşumlara umut bağlamak bir yana, onları savaşa karşı etkili devrimci bir çalışmanın ve mücadelenin önünde engel sayınalı, savaşa karşı görevleri kendi devrimci konum ve çabaları üzerinden omuzlamalıdır.

Büyük bir bölümü tabansız, etkisiz, iradesiz ve son dönem olaylarının yeterli açıklıkta gösterdiği gibi, büyük ölçüde samimi-yetsiz sendikacılar ve DKÖ yöneticileri bir yana, bunlar üzerinde şu veya bu ölçüde etkisi de bulunan reformist partilerin bile 11 Eylül sonrası gelişmeler karşısındaki tavrı utanç vericidir. Bunlardan SİP ve EMEP, liberal ara sınıf konumunun çarpıcı bir örneği olarak, kendilerine "savaşa ve teröre" karşıtlık üzerinden yeni bir ara konum tanımlama yoluna gittiler. "Terör"den sözederlerken yer yer emperyalistler ve gericilerle aynı dili kullanımdan bile kaçmadılar. Geline yerde iyice pelteleşmiş bu ikili liberal çevre, ABD emperyalizminin dünya ölçüsünde estirdiği gerici rüzgarı göğüslemede Perinçekçi İP kadar bile olamadı. 11 Eylül sonrası tavırları, tıpkı 19 Aralık katliamı sonrasındaki utanç verici tavırları gibi, bu iki omurgasız liberal çevrenin alnında silinmez bir leke olarak kalacaktır.

Reformist solun ve sözde ilerici reformist sendikacı

takımının konumu ve tutumu, sarsıcı bir çatışma olan F tipi saldırısı döneminde yeterli açıklıkta zaten ortaya çıkmıştı. Son gelişmeler aynı konum ve tutuma bir kez daha tanıklık etmektedir. Bu çevreler mücadelenin öznelere olmak bir yana, kısmi imkanları bile değildirler. Dahası, bunun önünde dosdoğru engeldirler ve bunun gerektirdiği bir mücadelenin hedefi sayılmalıdırlar.

Mücadeleyi örgütlemek için kitlelere!

Savaşa karşı etkili bir çalışma yürütmek ve kitlelerden bu konuda destek almak isteyen her çaba açık, tok ve yürekli bir tutumla dosdoğru kitlelere yönelmek durumundadır. Gidilmesi gereken yer fabrikalar, işletmeler, emekçi mahalleleri, üniversiteler ve liselerdir. Dağıtılacak her bildiri buralarda dağıtılmalı, asılacak her afiş öncelikle buralara asılmalı, sözlü ajitasyon ve teşhir buralarda yapılmalıdır. Ve aynı şekilde savaşa karşı örgütlenme çalışmaları da buralardan başlatılmalıdır. Kurulacak savaş karşıtı komiteler ya da platformlar öncelikle buralarda kurulmalı, buradan hareketle kendi yöresinde merkezi bir yapıya kavuşturulmalıdır.

Ve en önemli nokta. Değişik konumdaki kişi, çevre ve partilerle işbirliği, dayanışma ya da dosdoğru ittifakın somut zeminleri de buralar olmalıdır. İller düzeyinde platform adı altında geliştirilen sözde ittifak ilişkilerinin çoğu durumda havanda su dövmekle kaldığını, ortaya dişe dokunur bir ortak pratik çaba koyamadığı deneyimlerle, özellikle de son bir yılın hücre karşıtı mücadele deneyimiyle çok iyi bilinmektedir. Bu tür yanılgılara, üstelik de acil ve yakıcı siyasi görevlerle karşı karşıya bulunduğumuz bu dönemde bir kez daha düşmenin bir anlamı yoktur.

ABD emperyalizminin gündeme getirdiği saldırganlık

ve savaş tümüyle emperyalist emellere dayanmaktadır ve bunun böyle olduğu Türkiye'nin emekçi kitleleri tarafından bilindiği ya da sezildiği içindir ki. onay görmek bir yana tepkiyle karşılanmaktadır. Aynı şekilde, Türkiye'nin emekçi kitleleri, işbirlikçi burjuvazinin ve Amerikancı hükümetin Türkiye'yi ABD emperyalizminin savaş arabasına koşma niyet ve hazırlıklarına karşıdırlar. Günün görevi, bu tepkiyi ve karşıtlığı örgütlemek ve savaşa karşı bir kitle hareketine dönüştürmektir.

SY Kızıl Bayrak

(Sayı: 29, 6 Ekim 2001)

Emperyalist savaş karşı savaş!

Dünyanın emperyalist jandarınası ABD haftalardır hazırlığını yaptığı saldırı savaşını nihayet başlattı. Emperyalist savaş makinası bu kez Afganistan halkına karşı harekete geçirildi. Bütün bir tarihi halklara karşı bu tür savaşlarla dolu sicili bozuk İngiltere savaşa ABD ile birlikte katılıyor. Başta Almanya ve Fransa olmak üzere tüm öteki Batılı emperyalist ülkeler ise onları hararetle destekliyorlar. Dünya üzerindeki emperyalist hakimiyet mücadelesinde geri kalmamak kaygısındaki bu güçlerin şu veya bu biçimde savaşta fiilen yer aldıklarına dair de güçlü belirtiler var. Öte yandan, emperyalist NATO ittifakı, ABD'nin savaşını kendi savaşı sayıyor ve gerektiğinde bizzat savaşa katılarak destekleyeceğini açıklamış bulunuyor.

Gerici, haksız ve barbarca bir savaş

Afganistan'a karşı başlatılan savaş, emperyalistler tarafından 11 Eylül sonrasında dünya halklarına karşı ilan edilen savaşın yalnızca bir ilk halkasıdır. Emperyalist şefler bunu açıkça böyle ifade etmekte herhangi bir sakınca da görmüyorlar. Savaşın İç Asya'dan Ortadoğu'ya doğru yayılması, bununla da kalmayarak daha geniş boyutlar kazanması güçlü bir ihtimaldir. Tüm bunlar, gözü dönmüş emperyalist haydutların bölgemizi ve genel olarak insanlığı ne denli büyük bir tehlike ile yüzyüze bıraktıklarını göstermektedir.

Afganistan'a karşı yürütölmekte olan savaş, emperyalist amaçlara dayalı gerici, haksız ve barbarca bir savaştır. Temel amacı ABD emperyalizminin dünya jandarmalığını pekiştirmek, halkları daha da köleleştirmek, emperyalist nüfuz mücadelelerinde yeni üstönlükler elde etmektir. ABD kendi dünya hakimiyetini sürdürebilmek için Avrasya'da hakimiyet kurmayı olmazsa olmaz koşul saymaktadır. Bu çerçevede İç Asya, ABD için, yalnızca rakip güçleri etkisizleştirmek bakımından değil, fakat aynı zamanda son derece zengin petrol ve doğal gaz yataklarıyla da temel önemde stratejik bir bölgedir. ABD emperyalizminin Afganistan'a karşı "terörizme karşı mücadele" adına gündeme getirdiğı savaş, gerçekte tümöyle, bu bölgede hakimiyet kurmaya yönelik yeni bir girişimden başka bir şey değildir. 11 Eylül saldırısı bu emperyalist emeller için yalnızca bir bahanedir.

Kapitalizm uygarlığı değil, kokuşmuşluğu ve barbarlığı temsil ediyor

Emperyalist şefler savaşın "uygarlık", "özgürlük", "adalet" ve "barış" uğruna sürdüröldüğünü söylüyorlar. Bunlar onların

her zamanki arsız argümanlarıdır. Onlar tarih boyunca, gerek birbirlerine gerekse halklara karşı büyük yıkımlara yolaçan köleci ve yağınacı savaşlarını, hep de bu tür iddialara dayalı olarak gündeme getirmişlerdir. Bununla kendi halklarını aldatmaya ve savaşın yıkıcı sonuçlarına razı etmeye çalışmışlardır. Fakat tarih bunların hep de gerici, emperyalist çıkar ve amaçlara dayalı, köleci ve yağmacı savaşlar olduğunu açıklıkla göstermiştir.

Onların çürümüş ve kokuşmuş kapitalist uygarlığı, dünyamızın bugün yaşadığı açlığın, sefaletin, perişanlığın ve tarifsiz acıların biricik kaynağıdır. Kapitalizmin uygarlığı ve gelişmeyi temsil ettiği tarihi dönem çoktan geride kaldı. O artık uygarlığı değil fakat modern barbarlığı temsil etmektedir. Bu barbarlık artık insanlığı ve doğayı bir arada tehdit etmektedir. İnsanlık tarihinin bugüne ulaştırdığı tüm uygarlık birikimini korumak ve yeni bir düzeyde sürdürmek, bugün artık tümüyle bu barbarlık düzeninin aşılması sorununa bağlanmıştır.

“Ya barbarlık içinde çöküş ya sosyalizm!” ikilemi, bu tarihi zorunluluğun özlü anlatımıdır. Günümüz dünyasının hızla ağırlaşan tüm sorunları, kapitalist barbarlığa karşı uygarlığın sürdürülmesi demek olan sosyalizme apayrı bir anlam, aciliyet ve güncellik kazandırmaktadır. Son savaşla başlayan yeni dönem, bunun tüm dünya ölçüsünde sorgulanması sürecinin hızlandığı bir dönem olacaktır aynı zamanda.

Emperyalistler “özgürlük” ve “adalet” değil, egemenlik peşindedirler

Emperyalistler hiçbir zaman “özgürlük” değil, fakat her zaman egemenlik ve kölelik peşindedirler. Kapitalist emperyalizmin bütün bir tarihi buna tanklık etmektedir. Dünya üzerindeki acımasız hakimiyetlerini korumak için dünyanın

dört bir yanında özgürlüğü boğan bizzat emperyalistlerdir. Halklara büyük sosyal, siyasal ve manevi acılar yaşatan faşist ve gerici diktatörlük rejimlerinin gerisinde, dün olduğu gibi bugün de hep onlar vardır. Yoksulluk ve perişanlık içindeki Afganistan halkını Ortaçağ karanlığına mahkum eden gerici Taliban rejimini daha düne kadar arkalayanlar da, bizzat bugünün bu ikiyüzlü “özgürlük” şampiyonlarıydı.

11 Eylül saldırısının yolaçtığı insan kayıpları üzerine yürüttükleri ikiyüzlü kampanya ile “adalet”ten sözedenler, dünya nüfusunun yarısını günde iki dolarla yaşamaya mahkum edenlerdir. En büyük 227 tekelci asalağın sahip olduğu zenginlik ile 2.5 milyar insanın gelirini eşitleyen de bizzat onların “adelet”idir. Bir milyar insanı işsizlik içinde tüketen, 250 milyon çocuğu köle işçi olarak çalıştıran, her yıl onmilyonlarca insanı açlıktan ve hastalıktan ölüme terk eden dünya düzeni, onların yeryüzünde adaletsizliği katmerleştiren düzenleridir.

Amerika’da birkaç bin kişi ölünce “adalet”i hatırlayanlar, Vietnam’da üç milyon, Endonezya’da bir milyon, Irak’ta yüzbinlerce insanı emperyalist ve kirli savaşlarla yok edenlerden. Afrika’yı ve Balkanlar’ı kanlı boğazlaşmalar içinde tüketenlerden başkası değil. Filistin halkının gündelik katliamlarla kırılmasına açık ya da örtülü destek verirken “adalet”i hatırlama ihtiyacı duymayanlar, dünyanın en yoksul ve mazlum halklarından birine “adalet” adına yıkım ve ölüm kusuyorlar şu günlerde. Onlar “adalet”in değil, tarihin gördüğü en büyük eşitsizliklerin ve haksızlıkların, köleliğin ve barbarlığın temsilcisidirler.

Kapitalizm militarizm ve savaş demektir!

Emperyalist şeflerin “barış”tan sözetmeleri ise, tarihi gerçekler karşısında arsızlığın dipsiz çukurudur. Kapitalizm,

militarizm ve savaş demektir. Kapitalizmin bütün bir tarihi buna tanıktır. Emperyalist hakimiyet mücadeleleri uğruna dünyamızı iki kere toplu bir yıkıma götüren, sayısız bölgesel savaşlar içerisinde ulusları birbirine kırdıran, böylece halklara tarihin en büyük acılarını ve yıkımlarını yaşatan, tam da kapitalist barbarlık düzenidir. Bu böyleyken emperyalist şeflerin “barış”tan söz etmeleri, bizzat kendi emperyalist kölelik savaşlarını bununla gerekçelendirmeleri, tarihi gerçeklerle alay etmektir.

Emperyalizm bir şiddet ve gericilik eğilimidir. O her zaman ve her yerde egemenlik ve kölelik peşinde koşar. Bunu sağlamada tüm öteki araçların yetmediği yerde, şiddeti ve savaşı devreye sokar. Bugün Afganistan’da bir kez daha yapılmakta olan da budur. Bunun ötesindeki her iddia bir yalan ve aldatmacadan ibarettir.

İşbirlikçi rejimlerle halklar arasında derinleşen uçurum

Emperyalistlerin dünya üzerinde kurduğu köleci egemenliğin sürdürülmesinde bağımlı ülkelerin işbirlikçi rejimlerinin her zaman çok özel bir katkısı olmuştur. Onlar her bir ülkenin işbirlikçi egemen sınıflarını, bu sınıfları temsil eden iktidarları kendilerine uşakça bir sadakat içinde tutmayı başaramamış olsalardı, bugünkü dünya egemenliklerini de bu denli kolay sürdüremezlerdi. Bunu bugünkü emperyalist savaş vesilesiyle bir kez daha görmekteyiz. Emperyalistler güncel savaşı bölgedeki gerici rejimlerin verdikleri destek ve sağladıkları kolaylıklar sayesinde yürütebilmektedirler.

Türk burjuvazisi adına ülkeyi yöneten Amerikancı iktidar da bu işbirlikçi rejimlerden biridir. Bugün Türkiye toprakları, sürdürülmekte olan savaşta boydan boya bir saldırı üssü olarak kullanılmaktadır. Amerikancı iktidar, Türk burjuvazisinin boyunu

aşan hırsları kadar ABD'nin baskılarına dayanamamanın da bir sonucu olarak, savaşa bizzat katılma hazırlığındadır. Öyle anlaşıyor ki, Balkanlar'da emperyalizmin bir müdahale ve işgal gücü olarak kullanılan Türk ordusu, benzer bir rolü şimdi de İç Asya'da üstlenecektir. Bu Türkiye halkına ve bölge halklarına ihanetin katmerleşmesidir.

ABD emperyalizminin kendi egemenliğini pekiştirmek üzere başlattığı bu barbarca savaşın Afganistan'la sınırlı kalmayacağı bilinmektedir. Afganistan'ın ardından, ya da belki de ona paralel olarak, gündeme getirilecek ikinci hedef ise Irak'tır. Bu Türkiye'nin kendini boydan boya ABD çıkarlarına dayalı bir savaşın içinde bulması sonucunu verecektir. Amerikancı iktidar bölge halkları kadar Türkiye halkı için de sonuçları bu denli ağır olabilecek bir ihanetin içindedir.

Öte yandan, gerek bölge halkları gerekse Türkiye halkı savaşın gerçek niteliğinin bilincindedir. Halklar bunu emperyalist çıkar ve amaçlar uğruna yürütülen bir egemenlik savaşı olarak görmektedirler. Bölgede savaşa karşı büyüyen şiddetli protesto dalgası da bunu göstermektedir. Bu dalga önümüzdeki günlerde daha da büyüyecektir. Savaş, ABD işbirlikçisi rejimler ile halklar arasındaki uçurumu iyice derinleştirecektir. Pakistan bunun bugünkü ilk örneğidir yalnızca.

Emperyalist savaşa karşı mücadeleyi yükseltelim!

Savaş emperyalist çıkar ve hesaplar uğruna gündeme getirildi. Fakat ağır insani ve maddi faturası her zamanki gibi halklara ödettirilecektir. Emperyalist savaşın başarısı, bölge halkları ve tüm dünya üzerinde emperyalist köleliğin pekiştirilmesi anlamına gelecektir. Bu temel gerçekler, halkların emperyalist savaşa karşı tam bir birlik ve dayanışına

içinde kararlılıkla mücadele etmesinin güncel önemini ortaya koyuyor. Bu mücadeleyi yükseltmek ve bu uğurda halklar arası devrimci dayanışmayı örmek, bölge ve dünya çapında günün en acil ve tarihsel önemdeki görevidir. Bu başarıldığı ölçüde, savaş emperyalistler için bir imkan olmaktan çıkacak, bir batağa dönüşecektir. Halkların devrimci gücü karşısında emperyalist hesapların bozguna uğradığına bütün bir 20. yüzyıl tanıklık etmiştir. Bizzat ABD emperyalizminin Çin Hindi bozgunu bunun yakın tarihten çok canlı bir örneğidir.

Halkların gücü karşısında emperyalizm kağıttan kaplandır!

TKİP, Türkiye işçi sınıfını, emekçilerini ve gençliğini karşı karşıya bulduğumuz tarihsel sorumluluğun bilinciyle hareket etmeye, savaşa karşı etkin bir mücadeleyi yükseltmeye, emperyalizme ve işbirlikçilerine karşı dünya ve bölge halklarıyla omuz omuza savaşmaya çağırınmaktadır!

Kahrolsun emperyalist savaş!

Yaşasın Ortadoğu halklarının devrimci birliği!

Bütün ülkelerin işçileri ve ezilen halklar, birleşiniz!

Türkiye Komünist İşçi Partisi

9 Ekim 2001

Savaş karşıtı kitle hareketi

Avrupa'da büyük savaş karşıtı gösteriler

Geçtiğimiz hafta sonu Avrupa'nın birçok kentinde büyük savaş karşıtı gösteriler gerçekleşti. Düzenleyicilerin verdiği bilgilere göre, bu gösterilerden Londra'dakine 100 bin kişi, Berlin'dekine 50 bin kişi, Stuttgart'takine 25 bir kişi, diğer bir çok kenttekine ise binlerce kişi katıldı. Gösterilerin en büyüğü ise İtalya'da gerçekleşti. Sol partiler ve sendikalar, her yıl yapılmakta olan geleneksel barış yürüyüşünü savaş karşıtı büyük bir gösteriye dönüştürdüler. Bu büyük gösteriye 200 bin kişi katıldı.

Bütün bu gösterilerin ortak özelliğı, sosyal-demokrasinin solundaki sol siyasal güçler tarafından gerçekleştirilmiş olması ve belirgin bir tutumla Amerikan emperyalizminin

Afganistan'a saldırısını mahkum etmesidir. Gösterilere gençliğin belirgin bir ağırlıkla katılması ise bir başka dikkate değer noktadır. Genel örgütsel zayıflığa rağmen Avrupa'nın birçok kentinde aynı anda bu çapta gösterilerin gerçekleşmiş olması, politik açıdan son derece önemli bir gelişmedir. Bu, insanlığın savaşın dehşetini yeniden hissetmeye başladığının bir göstergesidir.

Emperyalist medya tekeli hareketin çapını gizliyor

Avrupa'daki bu son gösteriler savaş karşıtı hareketin yalnızca belli bir kesitidir. Gerçekte hareket tüm dünya ölçüsündedir. Haber akışı üzerindeki boğucu emperyalist tekel, bunların zamanında duyulmasını ve tüm dünyaya yansıtılmasını engellemektedir. Brezilya'dan Güney Afrika'ya ve Avusturalya'ya kadar dünyanın birçok yerinde geniş çaplı savaş karşıtı gösteriler yapılmakta, fakat bu bilgiler özenle tüm dünyadan saklanmakta ya da gerçek rakamlar bilinçli olarak çarpıtılmakta, eylemler olduğundan önemsiz gösterilmeye çalışılmaktadır. Avrupa'da gerçekleşen son gösteriler üzerinden bile bunu açıkça gördük. Emperyalist medya ağız birliği halinde Londra'daki gösteriyi 20 bin, Berlin'dekini ise 15 bin olarak verdi, tüm dünyaya da bu bilgiler böyle yansıtıldı. Bu tümüyle bilinçli bir çarpıtmaydı.

Emperyalist medya halihazırda emperyalist savaşın bir kolu durumundadır. Savaşı meşru göstermeyi, asıl amacını, yarattığı yıkımı ve acıları gizlemeyi kendine iş edinmiştir. Buna başından itibaren savaş karşıtı tepkilerin mümkün mertebe gizlenmesi ya da olduğundan önemsiz gösterilmesi de dahildir. Saldırı öncesinde Amerika'da gerçekleşen savaş karşıtı birçok protesto gösterisini medya organlarından izleme olanağı bulamadık. Savaş sonrasında ise hemen

yalnızca Pakistan ve Endonezya'daki Amerika karşıtı islami gösterileri izleme olanağı bulduk. Medya'nın bu son örnekteki tavrı bile son derece hesaplı ve kötü niyetliydi. Amaç gösterilerin islami rengi üzerinden Batılı kitlelere çarpık mesajlar vermektir.

Savaş karşıtı kitle hareketinin anlamı

Amerikan emperyalizminin gözü dönmüşlüğü ve öteki emperyalist güçlerin paylaşım ve nüfuz mücadelelerinde geri kalmamak kaygısıyla saldırganlığa ve savaşa verdiği destek, dünyanın birçok yerinde geniş insan kitleleri üzerinde uyarıcı etkide bulunuyor. Savaş karşıtı güçlü bir yeni barış hareketinin yeniden şekillenmekte oluşu da bunu göstermektedir.

Afganistan'a saldırı, son on yılda emperyalist koalisyonun üçüncü ortak savaşıdır. Fakat ilk ikisi bugünküne benzer bir hareketin gelişmesine yolaçmadılar. Bunun anlaşılır nedenleri var. Körfez savaşı '89 yıkılışının sonrasına denk gelmişti ve bu tür tepkilere önderlik edebilecek durumdaki sol kesimi büyük bir örgütsel dağınıklık ve moral zayıflama içinde yakalamıştı. Yugoslavya savaşı Bosna olaylarının ve Kosova sorununun emperyalistler tarafından başarılı bir istismarına dayanmaktaydı. Bu, emperyalist yıkım savaşına karşı tepkileri fiilen dizginlemişti. Son saldırı emperyalistlerin bu türden avantaj ve olanakları artık önemli ölçüde yitirdiğini gösteriyor. 11 Eylül saldırısında binlerce sivilin hayatını yitirmiş olması üzerinden yapılan duygusal istismar bile, emperyalist saldırının gerçek niteliğini ve amacını örtmeye yetmiyor.

Herşey bir yana, geride kalan yılın yarattığı yeni bir bilinç ve deneyim birikimi var dünya ölçüsünde. Şu son on yılda yaşananlar bile kapitalizmin insanlığı ve dünyayı hangi yeni sosyal, siyasal ve askeri felaketlere hazırlamakta

olduğunu göstermeye yetti. Dünyanın dört bir yanında yeniden güç kazanınaya başlayan sosyalsiyasal mücadeleler ile emperyalist küreselleşmeye karşı uluslararası hareket. bu bilincin ve deneyimin bir dışavurumudur. Nitekim Afganistan'a yöneltilen saldırıya karşı gelişen emperyalist savaş karşıtı hareket de bir yanıyla emperyalist küreselleşme karşıtı hareketin bir yeni görünümünden başka bir şey değildir. Giderek daha geniş insan kitleleri, insanlığın büyük bölümünü açlığa, yoksulluğa ve işsizliğe sürükleyen güçler ile onu yeni savaşların yıkımına sürükleyen güçlerin aynı olduğunun farkına varmaktadırlar. 11 Eylül saldırısının şokuyla sersemletilmeye çalışılan Amerika'da bile "savaş değil sosyal adalet" seslerinin (üstelik ağırlıklı olarak işçi hareketi bünyesinden) yükselmesi bunu göstermektedir.

Savaş karşıtı kitle hareketinin sınırları

Gerek sosyal sorunların gerekse saldırganlığın ve savaşın sistemden kaynaklanan sorunlar olduğu bilincine rağmen, halihazırdaki savaş karşıtı hareket daha çok pasifist niteliktedir. Bu yürütülnekte olan savaşın emperyalist niteliği konusundaki açıklığa rağmen böyledir. Savaşların bilinen dehşeti savaş karşıtı insan kitlelerini savaşa ve genel olarak şiddete karşı genel bir tepkiye itinektedir. Bu tutumun nedenleri anlaşılır olmakla birlikte, bu sınırlar içindeki bir bakışın bir çözüm ifade etmediği de bilimsel ve tarihsel bir gerçektir. Savaşa ve tüm öteki sosyal-siyasal kötülüklere karşı mücadele bunları üreten sisteme karşı bir mücadele perspektifine ve programına oturmadıkça, kendi başına güçsüzdür ve herhangi bir kalıcı politikpratik sonuç yaratmaz.

Bu tür bir perspektif ve programdan yoksunluk, halihazırdaki savaş karşıtı kitle hareketinin en temel zayıflığıdır. Fakat bu zayıflık dünya ölçüsünde devrimci sınıf hareketinin, onun

örgütlü öncü kesimi olarak komünist hareketin zayıflığından ayrı da düşünülemez. Zira bu tür hareketlere doğru bir yön ancak öncü devrimci partiler tarafından verilebilir. Eksikliği duyulan perspektifsizlik ve programsızlık ancak onlar tarafından giderilebilir. Halihazırda olmayan da gerçekte budur.

Bu temel zaafın bilincinde olmak ilkesel önem taşımakla birlikte, bu hiçbir biçimde bugünkü hareketin politik önemini azaltınamaktadır. Tam tersine, güncel durumda savaşın emperyalist niteliğinin farkında olan ve emperyalist saldırganlığa karşı mazlum halklarla dayanışmayı ifade eden bu hareket, büyük bir politik önem taşımaktadır. Gelişmeler, emperyalist ülkelerde bile giderek daha geniş kesimlerin emperyalist politikaların aleti olmayı reddetmekle kalmayıp, buna karşı mücadelenin yolunu tuttuklarını göstermektedir. Emperyalist medya tekelinin bu mücadeleleri gözlerden gizlemeye çalışması ya da olduğundan önemsiz göstermesi de bundan dolayıdır.

İslami önderlik ve motifler kafa karışıklığı yaratmaya elverişli olduğu için, Asya'nın ve Ortadoğu'nun savaş karşıtı hareketlerine de bu nokta üzerinden kısaca değinelim. Mevcut önderlik ve motifler bu hareketler için temel önemde bir zaafı ifade etmekle birlikte, gerçekte söz konusu olan, emperyalist baskı ve sömürüye karşı büyük bir kitlesel öfkenin dışavurumundan başka bir şey değildir. İslami önderliğin bu öfke ve tepkiyi kendi çarpık kalıplarına ve amaçlarına göre yönlendirmeye çalışması, bu büyük öfkenin haklılığı kadar derin sosyal ve siyasal içeriğini de hiçbir biçimde karartamaz. Uzun yılları bulacak bir büyük çatışmalar dönemine girdiğimize göre, zaman içerisinde bu sosyal-siyasal öfkenin hangi yeni biçimler alacağını, hangi yeni kanalları zorlayacağını da bugünden bilemeyiz. Fakat iyimser olmak için nedenlerimiz yeterince var.

Herşey bir yana, arkamızda canlı bir 20. yüzyıl tarihi var.

Son 20 yılı dışında neredeyse bütün bir 20. yüzyıl. Asya'da gelişen ve batıdaki devrimci sınıf hareketleriyle etkileşen büyük devrimci ulusal ve sosyal kurtuluş mücadelelerine sahne oldu. İnsanlığın tepesine bir kabus gibi çöken emperyalist dünya sistemi karşısında, gerici islami akımların sürükledikleri kitlelere sunabilecekleri hiçbir gerçek alternatif ve çözüm programı yoktur. Doğunun mazlum müslüman halkları, kapitalist emperyalizmin ezici ve yıkıcı köleliğinden gerçekten kurtulma duygusu taşıdıkları sürece, bu olanağı kendilerine bir yanılsama olarak değil fakat gerçek tarihitoplumsal bir alternatif olarak sunma yeteneğine sahip devrimci önderliklere de zamanla kaçınılmaz bir biçimde yöneleceklerdir.

Büyük savaş karşıtı potansiyeli eyleme dönüştürelim

Türkiye'de savaş karşıtı hareket halihazırda son derece cılızdır. Fakat bu yanıltıcı olmamalıdır. Halk kitleleri arasında, özellikle de işçi sınıfı ve gençlik saflarında, büyük bir savaş karşıtı potansiyel vardır. Bu potansiyelin bugün için kendini güçlü bir savaş karşıtı kitle hareketi olarak ortaya koyamamasının gerisinde, sol akımların güçsüzlüğü ve beceriksizliğinin yanı sıra, azgın baskı ve terör rejiminin kitlelerde yaratmış bulunduğu çekingenlik vardır.

Yine de işçi hareketinden ve gençlikten ilk seslerin ve eylemli tepkilerin yükselmiş olması oldukça önemlidir. Günün görevi her türlü olanağı kullanarak ve her türlü fırsatı değerlendirerek, bu hareketi geliştirmek, yaymak ve emperyalist savaş karşıtı örgütlenmelerde kurumlaştırmaktır. Amerikan emperyalizminin Afganistan'a karşı başlattığı saldırı savaşı, hep vurgulanageldiği gibi, yalnızca bir başlangıçtır. Önümüzde bölgemizi kapsayan savaşlarla geçecek uzun aylar ve belki de yıllar var. Emperyalist savaşa karşı soluklu

bir kitle hareketini geliştirmek görevine bu perspektifle bakabilmeliyiz. Özellikle işçi sınıfı ve gençlik bu tepkilerin öncelikle ve nispeten kolaylıkla geliştirilebileceği iki temel alandır. Bu nedenle dikkatleri bu iki kesim üzerinde yoğunlaştırmalı, yanı sıra yarı-proleter kitlelerin yoğunlaştığı emekçi mahallelerine gereken ilgiyi göstermeliyiz. Doğal olarak sınıf hareketi belirleyici alandır. Soluklu bir savaş karşıtı eylemi ancak sınıf hareketi taşıyabilir, bunu hiçbir biçimde unutmamalıyız.

SY Kızıl Bayrak

(Sayı: 31, 20 Ekim 2001)

Zor dönem zorlu görevler

(Parça)

Sınıf mücadeleleri açısından zor ve karmaşık bir tarihi döneme girmiş bulunuyoruz. Devrimcilerin önünde saldırıları göğüslemek, yeni çalışma ve mücadele koşullarına intibak etmek ve en önemlisi, yeni dönemin önlerine koyduğu zorlu ve çok yönlü görevleri başarıyla üstlenmek sorumluluğu var. Gelişmeler kadar devrimcileri bekleyen görevler de tarihi önemdedir.

İçte gericilik, dışta saldırganlık ve savaş

Burjuva gericiliği dünya ölçüsünde gitgide daha çok dizginlerinden boşalıyor. Bu kendini her bir ülkenin kendi içinde, “terörizme” karşı mücadele adı altında temel

demokratik hak ve özgürlüklerin adım adım budanması, yer yer tümenden gaspı, polis devleti uygulamalarının yasalaştırılıp olağanlaştırılması; uluslararası ilişkilerde ise emperyalist nüfuz mücadeleleri, militarizm, saldırganlık ve savaşlar biçiminde gösteriyor.

Bu, yeni bir gelişme de değil; '90'lı yılların başından beri dünya politikası adım adım bu yönde geliyordu. Yine de 11 Eylül saldırısı sonrasında bunun yeni bir ivme kazandığını, emperyalist gericiliğin gitgide kudurganlık biçimini aldığını görüyoruz. 11 Eylül saldırıları burada yalnızca bir bahane oluşturmuş; halklara ve sistem karşıtı her türlü güç ve akıma savaş ilan etmenin, uluslararası ilişkilere ve toplumların siyasal yaşamına yeni biçimler vermenin bir fırsatı olarak kullanılmıştır.

Gerçekte ise sorunun temelinde, kapitalist dünya ekonomisinin aşılacak bir yana gitgide ağırlaşan uzun süreli bunalımı ('70'li yılların başından beri sürmekte olan bir bunalım bu) ve bunun giderek sistemi zorlayan sosyal-siyasal sonuçları var. İktisadi bunalımın ağır etki ve sonuçları, sosyal ve siyasal hayatın tüm alanlarında ve bir bütün olarak uluslararası ilişkilerde, gitgide ağırlaşan bir sistem bunalımı olarak kendini gösteriyor. Ve gelinen yerde emperyalistler, bu bunalımdan, iç siyasal yaşamda gericiliği ağırlaştırarak, uluslararası ilişkilerde ise saldırganlığa ve savaşa daha yoğun ve yaygın bir biçimde başvurarak çıkmaya çalışıyorlar.

Dünya hakimiyetini korumak uğruna savaş macerası

Bu tutum, buna dayalı politik yönelimler, özellikle ABD emperyalizmi açısından son derece açık biçimde izlenebilmektedir. Sürecin kendi emperyalist dünya hegemonyasını gitgide daha çok sarsan bir doğrultuda

ilerlediğini gören; iç toplumsal sistemi çürüyüp kokuşan; ekonomisi durgunluğa giren; karşısında adım adım yeni emperyalist güç odaklarının yükselmesinden ciddi biçimde rahatsız olan; ve nihayet, kendisine karşı dünya ölçüsünde emekçiler ve ezilen halklar arasında hızla büyüyen karşıtlığı ve nefreti gören, bundan ciddi biçimde kaygı duyan Amerikan emperyalizmi, inisiyatifi kaybetmeden, henüz güçlüyken ve birçok avantaja sahipken, duruma müdahale etmek, uluslararası ilişkileri kendi çıkar ve hesaplarına göre yeniden şekillendirmek yolunu tutmuş bulunmaktadır.

ABD emperyalizmi; içerde ekonominin yeni bir düzeyde militarizasyonu ve yeni bir silahlanma programı, dışarda ise saldırganlık ve savaşla, bunalımdan ve sıkıştığı açmazlardan çıkmaya, fiili ya da potansiyel tüm tehlikeleri bertaraf etmeye, önünü tıkayan engelleri aşmaya çalışmaktadır. ABD, işçi sınıfı ve halk hareketlerinin, sistem karşıtı devrimci akımların ve nihayet emperyalist rakiplerinin halihazırdaki zayıflığını, harekete geçmek, durumunu güçlendirmek ve yarının tehlikelerini bugünden ortadan kaldırmak için uygun bir zaman, akıllıca bir zamanlama saymaktadır.

11 Eylül bahane edilerek dünya halklarına ve sisteme karşı şu veya bu ölçüde muhalefet konumundaki tüm güçlere ilan edilen savaşın gerisinde işte bu var. Uzun süreli bir savaşın yalnızca bir ilk adımı olarak tanımlanan Afganistan savaşının gerisinde de bu var. Afganistan savaşı daha sürüyorken, gündeme Irak'ın alınmasının ve onu yeni ülkelerin izleyeceğinin döne döne tekrarlanmasının gerisinde de yine bu var.

ABD emperyalizmi yeni bir emperyalist paylaşım mücadelesini kendi cephesinden başlatmış, dünyamızı yeni bir emperyalist savaşlar sürecine sokmuş bulunmaktadır. Ondan geri kalmamak kaygısındaki tüm öteki emperyalistler de onun açtığı yoldan yürümek telaşı ve seferberliği

içerisindedirler. Halklar karşı açılan savaş ve bu savaşta kurulan karmaşık koalisyonlar, gerçekte aynı zamanda onların kendi aralarındaki nüfuz mücadelelerinin bir örtüsü, emperyalist paylaşım mücadelesinin günümüze özgü geçici bir biçimidir. Yarın bu mücadele çok daha açık biçimlere bürünebilecek, bugünkü emperyalist koalisyon bileşimlerinde beklenmedik değişiklikler ortaya çıkabilecektir. 20. yüzyılın emperyalistler arası ilişkiler ve mücadeleler tarihi bu konuda yeterince aydınlatıcıdır.

ABD emperyalizmi inisiyatifi kaybetmek istemiyor

ABD, daha ortada 11 Eylül saldırıları yokken uluslararası ilişkileri zaten belirgin biçimde gerginleştirmeye başlamıştı. Silah ve petrol tekellerinin kuklası aptal Bush'un şaibeli bir seçim darbesiyle başkan yapılması bu açıdan bir dönemeç sayılıyor, uluslararası ilişkilerde yeni bir gerginlik ve saldırganlık politikasına geçişin işareti olarak algılanıyordu. Başta Irak olmak üzere çeşitli ülkelere uluorta yöneltilen tehditler; emperyalist rakiplerinin açık hoşnutsuzluğuna rağmen (ve eski anlaşmaların tek taraflı olarak geçersiz sayılması meydan okumasıyla) gündeme getirilen "Füze Kalkanı Projesi", bununla kışkırtılan yeni emperyalist silahlanına yarışı, bu gerginlik politikasının ilk işaretleriydi. Bu aynı zamanda ekonomisinin hızla durgunluğa girmesine ABD'nin görünürdeki tek çözümüydü de.

Bugün ortaya çıkan birçok kanıt, ABD'nin Afganistan'a karşı bir müdahaleyi 11 Eylül saldırısından önce planladığını ortaya koymaktadır. ABD'nin dünya hakimiyetini koruma ve güçlendirme stratejisinde Avrasya hakimiyetinin tuttuğu yer gözönüne alındığında bu şaşırtıcı da değildir. ABD emperyalizminin akıl hocaları Avrasya hakimiyetinin ABD'nin

dünya hakimiyetini korumak ve sürdürmek bakımından taşıdığı belirleyici önemi yıllar öncesinden ortaya koymuşlardı. İç Asya ve Kafkasya'nın zengin petrol ve doğal gaz kaynaklarını denetim altına almanın ekonomik ve stratejik değeri, bu bölgeye apayrı bir önem kazandırıyordu. '90'lı yılları kaplayan çabalarında anlamlı bir başarı elde edememesi, dahası, bir emperyalist ve gerici devletler koalisyonu olan Şangay İşbirliği Örgütü'nün bu bölgede adım adım şekillenmesi ve giderek güçlenen bir alternatif odağa dönüşmesi, ABD'yi bu en zayıf olduğu alandan en cüretli ve tehlikeli çıkışını yapmaya yöneltmiş görünmektedir.

ABD'nin yaptığı çıkışın ya da giriştiği maceranın arzuladığı sonuçları yaratıp yaratamayacağı ayrı bir sorundur. Bölgeyi kendi etkinlik ve egemenlik sahası olarak gören Rusya ve Çin gibi dışli rakiplerin, yabancı egemenliğine ve özellikle de ABD emperyalizmine karşı duyarlı halkların ve nihayet sayısız çelişki ve çıkarın karmaşık bir yumak oluşturduğu bir bölgede yapılan bu çıkışın ABD için sonuçlarını çok geçmeden göreceğiz. Yaygın kanı, ABD'nin burada bir batağa gömüleceği ve sonuçta kaybedeceği yönündedir.

Daha şimdiden birçok belirti de bu kanıyı doğruluyor. Bir bölgeye hakim olmak ve oraya kendi çıkar ve arzularına göre şekil vermek, modern savaş makinasıyla onu uzaktan tahrip etmek kadar kolay değildir. İç Asya'da işlerin Balkanlar'daki kadar kolay ve düşük maliyetli olmayacağı da hemen hemen kesindir. Balkanlar'da aralarındaki ayrılıklar ve düşmanlıklar körüklenerek, sonuçta halklar birbirine kırdırılarak şimdiki sonuçlara varılabildi. (Kaldı ki bunlar halen son derece iğreti ve geleceği henüz tümüyle belirsiz sonuçlardır). Asya'da ise halklar arasında boğazlaşma değil, emperyalizme ve saldırganlığa karşı günden güne gelişen bir tepki ve dayanışma var. Afganistan'ın savaş ağaları arasındaki geleneksel boğazlaşmalar bu gerçeği gölgeleyemez.

Emperyalist sistemin keskinleşen çelişkileri

Tüm bu gelişmelere ve sonuçlara. ABD'den öteye ve daha yakından baktığımızda. yaşanmakta olanın; emperyalist kapitalizmin geçen yüzyılın başından itibaren kendini gösteren başlıca çelişmelerinin bir kez daha ve yeni bir düzeyde ağırlaşmasından başka bir şey olmadığını görüyoruz.

Marksist-leninist tahlil geçen yüzyılın başında bu çelişmeleri; tek tek kapitalist ülkelerde emek-sermaye çelişmesi. dünya ölçüsünde emperyalizmle bağımlı ülkelerin ezilen halkları arasındaki çelişme ve nihayet emperyalistlerin kendi aralarındaki çelişmeler olarak ortaya koymuştu. Emperyalizm ve proletarya devrimleri çağını belirleyen. kapitalizmi bir genel bunalım çağına sokan. böylece dünya proletarya devrimi sürecini hazırlayan ve olgunlaştıran. kapitalizmden sosyalizme geçişi tarihin gündemine sokan tam da bu çelişmelerdeki gelişme ve olgunlaşmaydı.

Bütün bir 20. yüzyıl tarihi. bu çelişmeler ve onların yolaçtığı çatışmalar temelinde yaşandı. Devrimci sınıf mücadeleleri. proletarya devrimleri. ezilen ulusların ve halkların ulusal ve sosyal kurtuluş mücadeleleri. dünyayı iki kez toplu yıkıma götüren emperyalist savaşlar. tek tek ülkelerde siyasal gericilik. beyaz terör ve faşizm. 20. yüzyıla damgasını vuran tüm bu temel önemde toplumsal-siyasal olaylar. devrimler. karşı-devrimler ve savaşlar. emperyalizm aşamasındaki kapitalist dünya sisteminin sözü edilen başlıca çelişmelerinin ürünü oldular.

Bugün dünya sahnesine tek tek olay ve gelişmelerden öteye bir bütün olarak bakıldığında. bir kez daha bu aynı çelişmelerin sosyal-siyasal sonuçlarıyla yüzyüze olduğumuzu görüyoruz. Buna genel çizgileriyle daha yakından bakabiliriz.

Emek-sermaye çelişkisi keskinleşiyor

Emperyalist metropoller de dahil olmak üzere tek tek kapitalist ülkelerde işçi sınıfına ve emekçilere yöneltilmiş sistematik neo-liberal saldırılar, iktisadi ve sosyal hakların sistematik gaspı; ve tersinden, işçi sınıfı ve emekçilerin kazanımlarını korumak ve yeni haklar elde etmek için giriştikleri mücadeleler, tüm bu olgular, emek-sermaye çelişmesinin keskinleşmesinin günümüzdeki somut yansımalarıdır. İşçi sınıfının tarihi kazanımlarını hedef alan neo-liberal saldırıların dünya ölçüsünde tam da '70'lerin başında girilen ve halen aşılamayan ekonomik bunalımın ardından gündeme getirilmiş olması elbette rastlantı değildir. Tüm bu politikalarla krizin faturası sistemin bağımlı ülkelerinin yanı sıra emperyalist metropollerdeki işçi sınıfına ödettirilene çalışılmıştır.

Düne kadar, özellikle de '89 çöküşünün yarattığı özel atmosferi kullanarak, bu saldırılarda belirli bir başarı da sağlayan burjuvazi, bugün bu başarıyı sürdürebilmek için temel demokratik hak ve özgürlüklerin gaspına, siyasal gericiliği ağırlaştırmaya, polis devleti uygulamalarını sistenleştirmeye yöneliyor. Bu da gerçekte yeni bir gelişme değil. Fakat 11 Eylül sonrasında başta emperyalist metropoller olmak üzere bunun yeni bir ivme kazandığı da bir olgudur. Hemen her yerde burjuva hükümetler, "teröre karşı önlemler", "kanun ve nizamın korunması", "iç güvenlik" vb. bildik gerekçelerle, demokratik hak ve özgürlüklerin sistematik gaspına girişmiş bulunuyorlar.

Tüm bu önlemlerin iş sınıf mücadelesini dizginlemeye, yeni bir çıkışın sancılarını yaşayan işçi sınıfı hareketini daha güçsüzken önlemeye yönelik olduğu ise açıktır. Burjuvazi dünya ölçüsünde emek hareketine karşı son 20 yıldır başlattığı ve '90'lı yıllarda yeni bir düzeye çıkardığı ekonomik ve sosyal saldırılarını, artık gitgide daha belirgin biçimde, sistematik siyasal saldırılarla birleştiriyor.

Bunu, burjuvazinin kendine karşıt sınıfa, işçi sınıfına karşı gelecek perspektifine dayalı bir hazırlığı olarak görmek gerekir. Aynı şekilde, dünya sahnesine gitgide daha iddialı ve hırslı çıkan emperyalist devletler, silahlanmanın ve zorlu nüfuz mücadelelerinin gerektirdiğı kaynakları emekçilerin boğazından daha çok keserek çoğaltmak yolunu tutuyorlar (son zamanlarda emperyalist metropollerde savaş vergileri birbirini izliyor). Buna karşı işçi sınıfı ve emekçilerden gelecek direnmeyi etkisizleştirmenin ve denetim altında tutmanın yolu ise, onlar için bir kez daha hak ve özgürlükleri sınırlamaktan, polis devleti uygulamalarını olağanlaştırmaktan geçmektedir. Teröre karşı mücadele yalanı bunun örtüsü olarak kullanıyor; bununla dışarda emperyalist saldırganlık, içerde siyasal gericilik maskeleniyor. Aynı şekilde yabancı düşmanlığı, şu sıralar ise özellikle Müslüman halklara karşı düşmanlık iç siyasal gericiliğın araçları olarak kullanılıyor. Burjuva demokrasisinin sahteliğı ve ikiyüzlülüğü gelişmelerin etkisi altında gitgide açığa çıkıyor, dipteki gerici öz yüzeye vuruyor.

Emperyalistlerle ezilen halklar arasındaki uçurum derinleşiyor

Emperyalist dünya sisteminin egemenlik, bağımlılık ilişkilerine dayalı yapısı ve bunun sonuçları, emperyalistler ile dünyanın ezilen halkları arasındaki çelişkileri de yeni bir düzeyde olgunlaştırmakta ve keskinleştirmektedir.

Tarihi bir temele sahip emperyalist sömürü ve soygunu görülmemiş ölçüde ağırlaştıran İMF ve Dünya Bankası reçeteleri, son birkaç onyıldır bağımlı ülke halklarının sosyal yıkımını katmerleştiriyor. Bu reçeteler üzerinden bağımlı ülkelere dayatılan politikalar, dolaysız olarak, metropollerdeki bunalımın yükünü büyük ölçüde bağımlı ülke halklarına

ödetme işlevi de görüyor. “Yeniden yapılandırma” ve “istikrar programları” adı altında bu ülke sanayileri ve tarımı yıkıma uğratılıyor. özelleştirme adı altında birikmiş zenginliklerine yok pahasına el konuluyor. Ödendikçe katlanan ağır borç yüküyle bu ülke emekçilerinin sistematik bir biçimde kanı emiliyor. Borç ödemelerine kaynak yaratmak ve bu ülkeleri ucuz işgücü cenneti haline getirmek için, bu ülkelerde zaten son derece sınırlı olan sosyal haklar bir bir tasfiye ediliyor.

Bağımlılık ilişkileri, özellikle de ağır borç bağımlılığı; bu ülkelere çeşitli konularda emperyalist politikalar dayatmanın, ülke yönetimlerini parça parça devralmanın, günümüz Pakistan ve Türkiye örneklerinde olduğu gibi bu ülkeleri birer emperyalist savaş üssü olarak kullanmanın ve hatta bu ülkeleri kendi çıkarları için savaşa sürmenin bir olanağı olarak da kullanılıyor.

Bütün bu iktisadi-sosyal saldırıları kolaylaştırmak ve sistem için tehlike oluşturabilecek her türden muhalefeti ortadan kaldırabilmek için, bu ülkelerdeki diktatörlük rejimleri her yolla kuralsız bir biçimde destekleniyor. Emperyalistler, ülkelere ya da bölgelere hakim olmak için, ülkeler ve halklar arasındaki çatışmaları da açıktan ya da sinsice körüklemekte; sonra da, bu çatışmaları durdurmak adı altında işgalci güçler olarak bu bölgelere yerleşmekte, halklara dolaysız olarak hükmeden konumlar kazanmaktadırlar.

Özetle, dünyaya hakim emperyalist güçler, bağımlı ülke halklarının bugün çekmekte olduğu derin sosyal ve siyasal acıların dolaysız sorumlularıdır. Dünyamıza hakim açlığın, işsizliğin, yoksulluğun, çok yönlü sosyal perişanlığın, halklara derin acılar yaşatan beyaz terörün ve etnik boğazlaşmaların gerisinde dolaysız olarak dünyanın emperyalist efendileri var.

Bütün bunlar, emperyalistlerle, bir bütün olarak emperyalist sistem ile ezilen halklar arasındaki çelişmeyi şiddetlendiriyor. Dünyanın dört bir yanında halklar yaşadıkları sosyal ve

siyasal acıların gerisinde emperyalist köleliğin yattığını görüyorlar. Bu onları, işbirlikçi egemen sınıflara karşı verdikleri mücadeleyi emperyalizme karşı mücadeleyle birleştirmeye gitgide daha çok yöneltiyor.

Nitekim dünyanın dört bir yanında İMF'ye ve Dünya Bankası'na, onların patronu ve emperyalist sistemin jandarması ABD emperyalizmine karşı duyulan yaygın tepki ve nefret, emperyalizmle ezilen halklar arasındaki çelişmenin bir yansımasından başka bir şey değildir. Afganistan'a yönelik barbarca savaşın bir dizi ülkede yolaştığı büyük protesto dalgası, aynı şekilde bunun bir ifadesi ve yansımasıdır. Emperyalist metropollerde gerek emperyalist küreselleşmeye ve gerekse son aylarda emperyalist savaşa karşı gelişen kitle hareketi de bu çerçevede son derece anlamlıdır. Bu protestolar, bu ülke işçi ve emekçilerinin emperyalist burjuvazinin dünya ölçüsünde izlediği politikaların yıkıcı sonuçlarına ve bunun mazlum halkların yaşamı üzerindeki derin etkisine karşı duyarlılıklarının da bir yansımasıdır.

Emperyalistler arası çelişkiler keskinleşiyor

Ve nihayet emperyalistlerin kendi iç çelişmelerine geliyoruz. ABD emperyalizmi kendi liderliğini ve politikalarını dayatarak sistemin hegemonik gücü, jandarması konumunu sürdürmeye çalışsa da; emperyalist dünyada iç çelişmelerin günden güne derinleştiği, bunun kendini emperyalist bloklaşmalar halinde gösterdiği, '89 çöküşünün ardından belirgin bir biçimde açığa çıkan bir olgudur.

Tüm göstergeler ABD'nin emperyalistler arası çelişki ve çatışmalar konusunda son derece gerçekçi olduğuna işaret etmektedir. Bu, onun 20. yüzyıl tarihinden çıkardığı temel bir ders sayılmalıdır. Bu nedenledir ki o, emperyalist dünya

liderliği için tehdit oluşturan gerçek ve potansiyel emperyalist rakiplerini daha baştan etkisizleştirmeyi ve denetim altında tutmayı temel bir kaygı olarak gütmekte. dünya politikasında buna uygun düşen bir davranış çizgisi izlemektedir.

Rakipleri toparlanıp kendi karşısına etkin bir g olarak dikilmeden yeni stnlkler elde etmek ve mevcut üstünlüklerini onların denetim dışına çıkışlarını engellemek üzere kullanmak. ABD emperyalizminin yeni dünya hakimiyeti stratejisinin en ayırdedici özelliklerinden biridir. ‘90’ların başında Irak üzerinden gündeme getirilen Körfez savaşı bu stratejinin somut bir yansımasıydı. ABD, Ortadoğu’daki egemenliğini pekiştiren bu savaşta, tüm öteki emperyalistleri kendisini desteklemek ve dahası bir de savaşın faturasını ödemek zorunda bırakmıştı. ABD’nin arkasından benzer bir sürüklenmenin yeni bir örneğini şimdiki Afganistan savaşında da görüyoruz. Hiç değilse Avrupalı emperyalistler açısından. ABD’nin ardından Afganistan savaşına katılmak üzere yarışa giren Avrupalı emperyalistlerin bu tutumlarının gerisinde, nüfuz ve yağma mücadelesinden geri kalmamak, oluşacak sofrada söz ve pay sahibi olmak kaygısı vardır. Burada halklara karşı savaş ile emperyalistler arası nüfuz mücadeleleri içiçe geçmiştir. “Terörizm karşı ortak mücadele”, bir kez daha, bu iki temel önemde olguyu gizlemenin geçici bir örtüsü olarak kullanılmaktadır.

Dünya yeni bir emperyalist paylaşım savaşı dönemine girmiştir. Birçok gözlemci, haklı ve yerinde bir tutumla, ABD’nin Afganistan’a karşı başlattığı emperyalist savaşı bu paylaşım mücadelesinin başlangıcı ve bir ilk adımı saymaktadır. Çatışma alanının Avrasya egemenliği çerçevesinde son derece kritik öneme sahip bir ülke üzerinden seçilmiş olması da bu açıdan rastlantı değildir. ABD emperyalizmi, rakiplerinin siyasal ve askeri açıdan henüz zayıf olduğu bir aşamada, kendisinin hayli zayıf kaldığı fakat kendi dünya

jandarmalığı için son derece kritik önem taşıyan bir bölgeden başlamıştır söz konusu paylaşım savaşına.

Uluslararası gelişmeler ve Türkiye

11 Eylül saldırılarının olduğu sırada Türkiye derin bir ekonomik krizin pençesinde kıvranıyordu. Resmi çevreler o günden bugüne saldırı sonrası gelişmelerin ekonomik ve mali krizi ağırlaştıran bir rol oynadığını söyleyegeldiler. Krizi izleyen dönemde ve şu yakın günlere kadar borsanın uzun süre dibe vurması ve dünya çapında değer kaybeden doların neredeyse bir tek Türkiye’de tırmanışını sürdürmesi, bu iddianın doğruluğuna kanıt sayılabilir.

Fakat buna rağmen Türk burjuvazisi “terörizme karşı savaş” adı altında estirilen gerici cereyanı büyük bir sevinçle karşıladı ve bunu kendisi için yeni bir imkan saydı. Düzen propagandasının koro halinde kullandığı söyleme göre, gelişmeler Türk burjuvazisinin teröre karşı uzun yıllardır vermekte olduğu mücadelenin haklılığını kanıtlamıştı. Öte yandan, emperyalist koalisyonun “uluslararası teröre karşı” açtığı savaş çerçevesinde Türkiye’nin “stratejik değeri”ni arttırmıştı. Bu iki tespitten iki de sonuç çıkıyordu. İçerde baskı ve terör rejimi güçlendirilerek sürdürülecek, dışarda ise Türkiye’nin “stratejik değeri” ABD emperyalizmine en uygun koşullarda pazarlanacaktı.

Emperyalist merkezler, özellikle de Amerikan resmi politikası, bağımlı ülkelerdeki baskı ve terör uygulamalarını eleştirmek bir yana, desteklemek ve dahası cesaretlendirmek gerektiğini açıkça ilan etmiş bulunduğu için, ilk pratik sonuç için koşullar uygun, yol açık demektir. Bundan böyle “insan hakları” adına dıştan gelen tümüyle demagojik ve etkisiz eleştirilerin anlamsız yükü de artık kalkmış oluyordu.

11 Eylül’ü izleyen gelişmelerin Türk burjuvazisi için

asıl etkileri ise kendini dış politika alanında gösterdi. Ağır bir ekonomik kriz içinde debelenen, ağır bir borç yükü altında bunalan, bunların faturasını kendi emekçilerine sonu gelmeyen sosyal yıkım saldırılarıyla ödettiren Türk burjuvazisi, bu alanda kendisini bir parça soluklandırarak desteği elde edebilmek için, o günden bugüne gerçek mahiyeti hep halktan gizlenen kirli pazarlıklar içerisinde oldu. Pazarlanan ise “Türkiye’nin stratejik konumu” ve “teröre karşı mücadelede deneyim sahibi” ordunun savaş gücüydü. Demek oluyor ki, Türkiye’nin ABD emperyalizminin Ortadoğu ve İç Asya’daki çıkar ve amaçlarına yeni bir düzeyde hizmet kapasitesiydi. Bunu, uygun bir fiyat karşılığı olarak Türkiye’nin ABD emperyalizminin savaş arabasına koşulması ve Türk ordusunun ABD çıkarları doğrultusunda bir bölgesel müdahale gücü olarak kullanılması olarak da formüle edebiliriz. Ülkeyi krizden çıkarmak adına satışa çıkarınadık şey bırakmayanların satış masasında şimdi artık bunlar var.

ABD’nin savaş arabasına bağlanarak aranan çıkış

Bu, gönüllü bir tercihten ya da maceracı bir hevesten öteye, iflas halindeki düzenin mevcut durumdan bir çıkış arayışı olarak da anlaşılabilir. Dahası, tam da bu iflas durumunun kendisi, Türk burjuvazisi adına ülkeyi yönetenleri ABD emperyalizmi karşısında herhangi bir manevra yapmak olanağından da yoksun bırakmış bulunmaktadır. Emperyalizme çok yönlü kölece bağımlılık, ağır ekonomik-mali kriz ve ödenmesi giderek zorlaşan ağır borç yükü, Türkiye’yi yönetenleri çoktandır ABD emperyalizminin uysal uşakları durumuna düşürmüş bulunmaktadır. Bunun ibret verici yeni örneklerini 11 Eylül saldırılarından beri izliyoruz. O günden

bugüne İMF ve Dünya Bankası'yla tüm ilişkiler, en kaba ve onur kırıcı bir biçimde ABD emperyalizminin bölge halklarına karşı başlattığı savaşa Türkiye'nin katkılarına endekslenmiş durumda.

Bu doğrultuda sürdürülen gizli ve kirli pazarlıkların sonuçları bugün ortadadır. Türk burjuvazisi, bir tek asker göndermek dışında, başlangıçtan itibaren Afganistan'a karşı başlatılan emperyalist savaşa her türlü desteği verdi. Türkiye toprakları boydan boya emperyalist savaş için bir saldırı üssü olarak tahsis edildi. Bunlar bile yetmeyince, bu kez Afganistan'a asker göndermek kararı alındı. Bunun Afganistan'a karşı "resmen savaşa girmek" demek olduğunu ise sermaye medyası dile getirdi. Tüm bu davranış çizgisi Türk burjuvazisinin, onun sınıf egemenliğinin ifadesi ve sınıf çıkarlarının bekçisi Türk devletinin, bölge halklarına karşı emperyalizmin hizmetinde olduğunu bir kez daha tescil etti. Bir kez daha diyoruz; zira bu onun zaten çok iyi bilinen utanç verici tarihsel konum ve misyonuydu.

Bu konum ve misyonun bölge halkları için olduğu kadar Türkiye işçi sınıfı ve emekçileri için de yıkıcı sonuçlarının asıl bundan sonra ortaya çıkacağını gösteren ciddi gelişmeler var gündemde. ABD emperyalizmi Türkiye üzerine, onu "uluslararası barış gücü" adı altında Afganistan'daki çıkarlarının bekçisi olarak kullanılmaktan öteye hesaplar yapıyor. Asıl hesap ve hazırlık, Irak'a karşı gündeme getirilecek emperyalist savaş üzerinedir.

Bu konu Beyaz Saray ve Pentagon'un yarı resmi sözcüsü durumundaki Amerikan basın organlarında 11 Eylül'den beri sürekli işlenip duruluyordu. Son haftalarda bu konudaki niyet ve hesaplar kamuoyu önünde çok daha açık bir biçimde formüle edilmeye başlandı. ABD politikasına yön verenler açık açık Irak'a karşı başlatılacak bir savaşta Türkiye'nin bir saldırı üssü ve savaş kuvveti olarak kullanılması gerektiğini

söylüyorlar. Türkiye'nin Kürt sorununa dayalı kaygılarla bu konuda gösterdiği isteksizliğin ise uygun bir fiyat ödenmesi ve bazı güvenceler sağlanması koşuluyla aşılabileceğini de sözlerine ekliyorlar.

Artık açıkça görülüyor ki. ABD emperyalizmi, Afganistan'a karşı yürüttüğü savaşta Pakistan'a oynattığı rolün bir benzerini Irak'a karşı başlatacağı emperyalist savaşta Türkiye'ye oynatmak istiyor. Şu farkla ki, Pakistan Amerikan saldırısı için yalnızca bir üs görevi görünüş, fakat Pakistan ordusu Afganistan'a karşı yürütülen savaşa doğrudan katılmamıştı. Oysa ABD Irak'a karşı yürütülecek savaşta Türk ordusunun bizzat yer almasını da istiyor. Bu doğrultuda ekonomik ve mali baskıyla rüşveti içiçe kullanmanın yanı sıra, Güney Kürdistan'ın ilhakından Mesul ve Kerkük petrollerinden paya kadar bir dizi özendirici satın alma aracına başvuruyor.

Gelişmeler bunda mesafe de alındığını göstermektedir. İMF'nin yeni dayatınalar eşliğinde 10 milyar dolarlık yeni borca ilişkin kararı ile Türkiye'yi yönetenlerin Irak konusunda ABD'nin istekleri lehine yumuşayan söylemi aynı günlere denk geldi, birbirini izledi. Amerikan dışişleri bakanının Türkiye ziyareti, muhtemeldir ki perde arkasındaki kirli pazarlıklara daha kesin ve somut bir biçim verecektir.

Afganistan'ın ardından Irak'a karşı başlatılacak emperyalist savaşa destek ve doğrudan katılım Türk burjuvazisinin ve devletin bölge halklarına ve Türkiye halkına yeni bir ihaneti anlamına gelecektir. Bunun Türkiye'nin kendi komşularıyla ve bir bütün olarak Arap dünyasıyla ilişkilerde yaratacağı ağır siyasal sonuçlar bir yana. Afganistan'dan farklı olarak Irak'a karşı bir savaş, Türkiye'nin iç siyasal yaşamında da bugünkünden çok daha ağır sonuçlara yolaçacaktır. Burjuvazi savaş durumunu, her türlü hak arama mücadelesini yasaklamanın, mevcut tüm demokratik hak ve özgürlükleri boğmanın, devrimci hareketi ezmenin bir olanağı olarak

kullanmak yoluna gidecektir. Ve böylece elde edilecek ortamda, krizden çıkış için halk kitlelerine daha ağır ekonomik ve sosyal faturalar ödetmek kolaylaşacaktır. Devletin zirvelerinde bunun da hesabı yapılıyor olmalıdır. Krizin derinliği ve İMF ile yeni üç yıllık anlaşma dönemi düşünülürse, işbirlikçi Türk burjuvazisinin bu tür bir ortama gerçekten ihtiyacı var. Başka nedenlerin yanı sıra bizzat bu ihtiyacın kendisi de işbirlikçi iktidarı ABD emperyalizminin yedeğinde yeni savaş maceralarına sürükleyebilir, bu ciddi bir ihtimaldir.

Irak'a karşı açılacak bir emperyalist savaşın sonuçlarına ve bunun ortaya çıkardığı ağır görevlere bu toplam tablo üzerinden bakmak gerekir. Bölge halklarına karşı enternasyonalist devrimci görevlerin yanı sıra, iç sınıf mücadelesi cephesinde de zorlu görevlerle yüzyüze kalacağımız anlamına gelir bu. (...)

Ekim

(Sayı: 226, Kasım 2001)

Savaş ve programımız...

Savaş, anti-emperyalist mücadele ve Partimizin programı/1

Emperyalizmin savaş ilanı

11 Eylül saldırısının ardından ABD emperyalizmi ve onun liderliğini yaptığı emperyalist NATO bloku, dünya halklarına ve “terörizm” ortak sıfatı ile damgaladıkları tüm devrimci ve sistem karşıtı güçlere açıkça savaş ilan ettiler. ABD’li emperyalist şefler bunun uzun süreli, acımasız ve kesin sonuç alıcı bir savaş olacağını, o günden bugüne döne döne tekrarladılar. ABD başkanı ilan edilen savaşa on yıllık bir süre biçti ve ilk hedef olarak seçilen Afganistan’a karşı yürütülecek savaşı “21. yüzyılın ilk savaşı” olarak tanımladı. Bu, sırada yeni savaşların bulunduğu da zımnen bir ilanıydı.

Emperyalist dünyanın bu açık savaş ilanını ve bu

çerçeve de ortaya konulan tüm öteki iddiaları ciddiye almak için her türlü nedene sahibiz. Kaldı ki emperyalistler ilan ettikleri savaşın tüm cephelerinde (ezilen halklara karşı, kendi ülkelerinde temel demokratik hak ve özgürlüklere karşı, dünya ölçüsünde devrimci akımlara karşı ve nihayet, sisteme şu veya bu nedenle, şu veya bu sınırlar içerisinde aykırı düşen rejimlere ve akımlara karşı, toplamında dört cepheli bir savaş) daha şimdiden harekete geçtiklerine göre, bu konu herhangi bir tartışına gerektirmemekte, herhangi bir hafifseme de kaldırmamaktadır. Durum gerçekten ciddidir ve devrimciler cephesinden de bunun gerektirdiği bir ciddiyetle ele alınmayı gerektirmektedir.

İlan edilen savaş ciddiye almanın en temel gereklerinden biri ise, bunun, özellikle de ABD emperyalizmi payına, hiç de basit bir öç alma ve süper güç olarak gücünü gösterme girişiminden ibaret olmadığına bilincinde olmaktır. İlan edilen savaşın kapsamı ve amaçları gözönünde tutulduğunda, sorunun bu yanı yalnızca güncel bir ayrıntıdan ibarettir. Asıl amaç; ABD emperyalizminin dünya hakimiyetini yeni adımlarla pekiştirmek, emperyalist nüfuz mücadelelerinde yeni üstünlük alanları ve mevziler elde etmek; ve temel önemde bir nokta olarak, sistemin biriktirdiği sorunlar ve keskinleştirdiği çelişkiler zemininde hızla güç kazanma olanakları günden güne büyüyen toplumsal muhalefeti ve devrimci akımları daha baştan, daha güçsüz filizler halinde iken ezmek, böylece kurulu düzenler ve bir bütün olarak sistem için tehlike olmaktan çıkarmaktır.

Emperyalist şeflerin 11 Eylül saldırısı sonrasını yeni bir tarihi dönemin başlangıcı ilan etmeleri bu açıdan boşuna değildir. Onlar dünyanın yeni çehresinin gerçekte bundan sonraki saldırı ve düzenlemelerle belirleneceğini, '90'ların başında ilan edilen "yeni dünya düzeni"nin asıl bundan sonra kurulacağını küstahça açıklamalarla dile getirip duruyorlar.

Yeni bir bunalımlar, savaşlar ve devrimler yüzyılı

Komünistler 21. yüzyılın yeni bir devrimler dalgasına sahne olacağını yıllardan beridir yineliyorlar.* Bu tespit ve öngörü, devrimci iyimserlikten öteye, nesnel olgulara ve bugünden kendini açık biçimde gösteren eğilimlere dayanmaktadır. Kapitalist dünyanın ve emperyalist sistemin biriktirdiği muazzam sorunlar ve keskinleştirdiği çelişkiler, bunun böyle olacağını, günden güne şiddetlenen sınıflar mücadelesinin önümüzdeki onyıllarda birçok ülkede kaçınılmaz olarak bu noktaya varacağını göstermektedir.

Kaldı ki emperyalist dünyanın kendi içinde de bunun böyle olacağını öngörenlerin sayısı giderek artmaktadır. Bunlardan bazıları, kapitalist dünyanın biriktirdiği sorunların ilerde kaçınılmaz olarak yolaçacağı büyük toplumsal çalkantılar ve patlamaların 21. yüzyılı bile aratacağını söylemektedirler. Dahası, ilerde bunlar üzerinden geriye doğru bakıldığında, 20. yüzyılın birçok kimseye bir “barış ve sükunet yüzyılı” olarak bile görünebileceğini, sözlerine eklemektedirler.

11 Eylül saldırısının ardından “21. yüzyılın ilk savaşı”nın başladığını ilan eden ABD başkanı, bir bakıma sistem adına,

* “...Yeni dönem, ikibinli yıllar, dünyada ve Türkiye’de yeni devrim dalgalarına sahne olacaktır. Bu salt devrimci iyimserliğe dayalı bir kehanet değildir. Dünya ölçüsünde işçi sınıfının ve ezilen halk kitlelerinin yeni bir mücadele dönemine girdiklerinin, proleter hareketin ve halk isyanlarının yeni bir tarihi evresinin başladığının şimdiden çok sayıda somut göstergesi mevcuttur. Partimizin kuruluşu bu yeni dönemin, geleceğin yeni devrimler dalgasının kendi coğrafyamızdan başarılı bir önderlikle kucaklanabilmesine bir ilk hazırlıktır.”
(TKİP Kuruluş Kongresi Bildirisi)

bu aynı yüzyılı bir “savaşlar yüzyılı” olarak tanımlamıştır. Emperyalist şeflerin dilinde “savaş”ın çok yönlü bir anlam taşıdığını; bölgesel emperyalist müdahaleler ve savaşlardan genelleşmiş bir emperyalist dünya savaşına, sistem karşıtı toplumsal muhalefetin ezilmesi ve iç savaşlardan devrimci akımlara yönelik sistematik kirli yoketme savaşlarına kadar, geniş bir anlama ve kapsama sahip olduğunu burada gözönünde bulundurmalıyız. Halihazırda bu savaş türlerinden bir tek emperyalist dünya savaşı hariç, tüm ötekiler açıkça ya da nispeten örtülü bir biçimde dile de getirilmektedir. Fakat olup bitenler, şimdilik telafuz edilemeyen emperyalistler arası savaşın tohumlarını da, kızıışan emperyalist rekabet ve nüfuz mücadeleleri üzerinden yeterli açıklıkta ortaya koymaktadır.

Karşıt konumlardan gelen bu değerlendirme ve tanımlamaların ortak anlamı, girmiş bulunduğumuz yüzyılın bir bunalımlar, toplumsal çalkantılar, savaşlar ve devrimler yüzyılı olacağıdır.

Burada dikkate değer olan ve tarihsel önem taşıyan bir nokta var. Geride kalan yüzyılın başında, yani 20. yüzyılın ilk yıllarında da, girilen yeni yüzyıla ilişkin öngörü ve beklentilerin çerçevesi aşağı yukarı buydu. Bunun 20. yüzyılın olaylarıyla tamamen doğrulandığını biliyoruz. 20. yüzyıl, dünya tarihinin o güne dek gördüğü en büyük sarsıntılara, büyük bunalımlara, savaşlara ve devrimlere sahne oldu.

Sistemin bugünden biriktirdiği sorunlar ve keskinleştirdiği çelişkiler, 21. yüzyılın da benzer nitelikte toplumsal gelişmelere ve olaylara sahne olacağını göstermektedir. Temel özellikleri ve eğilimleri üzerinden ele alındığında çağ aynı çağ olduğuna göre, bunun böyle olması, şaşırtıcı olmak bir yana kaçınılmazdır da. Şu an için değişmiş bulunan temel olgu, yalnızca, dünya ölçüsünde devrim güçleri ile karşıdevrim güçleri arasındaki kuvvet dengeleridir. Çözölmek bir yana gitgide ağırlaşan ve genelleşen temel sorunlar ile bunun keskinleştirdiği

çelişkiler, bu kuvvet dengelerinde gelecekte devrim lehine sürekli ve hızlı bir değişiminin verimli zemini, bir bakıma güvencesidir.

Teorik bakış açısı ve tarihsel perspektifin önemi

Bütün bunlar, 11 Eylül saldırısını izleyen güncel gelişmelere teorik ve tarihsel bir perspektif üzerinden yaklaşabilmenin olağanüstü önemini de gösterir. Komünistler, burjuva propagandasının tüm dikkatleri güncel ayrıntılar üzerinde toplama, böylece düşünme ve kavrama yeteneğini kısırlaştırıp boğma çabalarının tuzağına düşmekten özenle kaçınarak, güncel gelişmeleri teorik ve tarihsel bir perspektifle ele almak üstünlüğünü özenle korumalıdırlar. İçinden geçmekte olduğumuz dönem, teorik bakış açısını ve tarihsel perspektifi her zamankinden daha çok güçlendirmemizi gerektirmektedir. Bu, marksist teoriyi ve partimizin teorik birikimini özümsemek üzere daha yoğun ve sistematik bir çaba demektir. Bu, parti programımızın daha derinden özümsemesi ve gündelik sınıf mücadelesinde etkili bir silah olarak kullanılması demektir.

Güncel gelişmelerin bizi karşı karşıya bıraktığı sorunlara daha yakından bakıldığında, bunun önemi çok daha iyi anlaşılır. Ortada ABD liderliğindeki emperyalist blok tarafından ilan edilmiş çok yönlü ve “uzun süreli” bir savaş var. Şu günlerin tüm tartışmaları, üstelik dünya ölçüsünde, savaş sorunu üzerinde odaklanmış bulunuyor. Bu durum karşımıza, bir bakıma kendiliğinden, savaş sorunuyla bağlantılı olarak doğru yanıtlanması gereken bir dizi sorun çıkarmaktadır. Bunlardan başlıcalarını, güncel savaş ilanıyla da bağlantı içerisinde, şöyle sıralayabiliriz:

En genel tanımıyla, savaş nedir? Genel olarak kapitalizm ve savaş, özel olarak kapitalizmin emperyalist aşaması ile

savaşın ilişkisi nedir? Haklı ve haksız, devrimci ve gerici savaşlar ayrımı yapmanın tarihsel-toplumsal temeli nedir, bu ayrımın ilkesel ve politik önemi nereden gelir? Bu son sorunla bağlantılı olarak, burjuva ve küçük-burjuva pasifizminin anlamı ve işlevi nedir? Savaşları ortadan kaldırmanın ve insanlık çapında genel bir silahsızlanmayı gerçekleştirmenin tarihsel koşulları nasıl kavranmalıdır?

Teorik ve ilkesel çerçevenin ötesinde, güncel durumla bağlantılı politik ve pratik sorulara gelince. ABD emperyalizmini ve NATO tarafından ilan edilen güncel savaşın anlamı ve hedefleri burada en öncelikli ve temel önemde sorundur. İlan edilmiş bu çok yönlü savaşın işçi sınıfının, emekçilerin ve ezilen halkların yaşamı üzerindeki çok yönlü etki ve sonuçları, bunu izleyen bir öteki temel sorundur. İşçi sınıfı ve emekçiler ile ezilen halkların bu savaşa karşı etkin bir mücadeleye çekilebilmelerinin imkanları ve sorunları, bir başka temel sorundur. Bunlara güncel önem taşıyan iki temel sorun daha ekleyebiliriz. İlki, dünya çapında ilan edilmiş bu savaşa karşı mücadelenin enternasyonal boyutları ve gerekleridir. İkincisi ise, emperyalistler tarafından savaşın özel hedefi olarak tanımlanan devrimci siyasal akımların yeni dönemdeki çalışma ve mücadelelerinde karşı karşıya kalacakları ağır koşullar ve buna karşı, her şart altında çalışmayı ve mücadeleyi aksatmaksızın sürdürebilmeyi güvence altına almak üzere şimdiden düşünülmesi ve pratikte derhal atılması gereken adımlar, alınması gereken politik-örgütsel önlemlerdir.

Bu sorunların her birinin yanıtlanması başlı başına bir incelemeyi gerektirir. Bizim buradaki sorunumuz ise bu değildir. Burada yapmaya çalışacağımız, daha çok, bu sorunların teorik ve ilkesel, stratejik ve taktik çerçevesini, programımız üzerinden, mümkün olduğunca kısa ve özlü bir biçimde ortaya koymaya çalışmaktır.

Bu yapıldığında, programımızın, güncel gelişmelerin sağlam bir temel üzerinde kavranması ve bunlar karşısında tutarlı devrimci tutum ve politikaların geliştirilmesi bakımından taşıdığı olağanüstü önem, somut olarak da görülecektir. Fakat hemen hatırlatalım ki, her konuda olduğu gibi, savaş, emperyalizm, savaşa ve emperyalizme karşı devrimci mücadele konularında da, parti programımız, ancak ona kaynaklık eden teorik ve tarihsel arka plan üzerinden kavranabilir. Dolayısıyla, parti programımızın konuya ilişkin hükümlerine kısa açıklamalar eşliğinde işaret etmekle sınırlı kalacak buradaki çaba, bu arka plana ilişkin inceleme ve özümseme çabasına bir itilim kazandırdığı ölçüde bir anlam taşıyabilecek ve amacına ulaşabilecektir.

Kapitalizm savaş demektir!

Kapitalizm savaş demektir. Programımız daha ilk adımında, daha *Giriş*'inde kapitalist sistemi savaşların kaynağı olmakla suçlar ve temel tarihsel olguları buna kanıt olarak gösterir. *Giriş* bölümünde, kapitalizmin "*tarihsel bir sistem olarak bir genel bunalım aşamasına girdiği*"ne işaret eden paragraf, 20. yüzyıl üzerinden; "*İnsanlığı iki kez toplu yıkıma götüren emperyalist savaşlar, sayısız gerici bölgesel savaşlar, faşist barbarlık, tüm yıkıcı sonuçlarıyla 'büyük bunalım'lar, sert sınıf mücadeleleri, iç savaşlar ve devrimlerden oluşan yüzyıllık bilanço*"dan sözeder. (*TKİP Programı*, s.13-14)

Burada, yüzyıllık bilanço içerisinde, emperyalist aşamasındaki kapitalist dünya sisteminin kaynaklık ettiği emperyalist ve gerici savaşlar ile devrimci sınıf savaşları, iç savaşlar ve devrimler birarada verilmiştir. Bu niteliği ve amacı yönünden tümüyle birbirinden farklı iki temel kategorideki savaş türünün ortak kaynağı, kapitalizmin uzlaşmaz sınıf çıkarları ve çelişkilerine dayalı yapısıdır. Yani

kapitalizm, meta üretimi ve özel mülkiyete dayalı yapısıyla, bu yapı üzerinde kendini gösteren uzlaşmaz sınıf çıkarları ve çelişkileriyle, her türlü gerici ve emperyalist savaşın kaynağı olmakla kalmaz, devrimci sınıf mücadelelerinin, omm yoğunlaşmış ve genelleşmiş bir aşaması olan iç savaşların, ve nihayet devrimlerin de nesnel kaynağını oluşturur.

Bir başka ifade ile, kapitalizm kendi dolaysız ihtiyaçları doğrultusunda döne döne gerici ve haksız savaşlar üretmekle kalmaz, kendi antitezi olan devrimci savaflara da, kendisini tarihe gömme tarihsel amacına yönelmiş devrimci sınıf mücadeleleri ile devrimlere de bizzat kaynaklık eder. Kapitalizm savaş demektir tanımı, daha çok kapitalizmin kaynaklık ettiği her türden gerici savaş gerçeğine işaret etmekle birlikte; sorunu burada ifade ettiğimiz genel diyalektik perspektif içerisinde kavramak, teorik ve tarihsel olarak doğru olan tutumdur.

Programımız, bu *Giriş* bölümünün ardından, teorik ana bölümün ilk alt bölümünü oluşturan *Kapitalizm* başlıklı ara bölümde, tarihsel oluşumu içerisinde kapitalizmin temel yasallıklarını ve karakteristiklerini verdikten sonra, bölümün son maddesini oluşturan 8. maddede şunları söyler:

“Özel mülkiyet düzenine dayanan burjuva sınıf egemenliği, siyasal gericiliğin, savaşın, ulusal baskı ve düşmanlıkların, kadının sosyal ezilmişliğinin ve köleliğinin de kaynağıdır.” (s.17)

Burada farklı nitelikteki toplumsal ve siyasal sorunların kapitalizmle kopmaz ilişkisi dile getirilmektedir. Bildiğimiz normal biçimiyle “savaş” da bunlardan biri olarak anılmaktadır. Fakat biz, “siyasal gericilik” ile “ulusal baskı ve düşmanlıklar”ı da bu kapsamda ele alabiliriz. Zira siyasal gericilik, dolaysız olarak, kapitalist sınıfın işçi sınıfının ve emekçilerin kurulu düzene karşı mücadelelerini boğmak ihtiyacının ürünüdür. Kapitalizmin emperyalist aşamasında bu gericiliğin

yoğunlaşması ve devlet yapısı içinde kurumlaşması, faşist diktatörlük biçimini alır ve ezilen-sömürülen sınıflara karşı sistematik ve dizginsiz bir teröre dönüşür. (Bu temel olguyu programımızın 20. maddesi ayrıca bu biçimiyle saptar). Bu da bir tür “savaş”tır (üstelik en kanlı ve kirli türünden) ve dolaysız olarak kapitalizmin ürünüdür.

Aynı şekilde, “ulusal baskı ve düşmanlıklar”, bir devletin sınırları içerisinde, başka halkların köleleştirilmesine ve bu köleliğin kırılmasına yönelik çabaların ise kirli bastırma savaşlarıyla boğulmasına (Kürt halkına karşı Cumhuriyet tarihinin değişik dönemlerinde sürdürülen gerici bastırma savaşları buna örnektir) yol açar. Ülke dışında ise, komşu ülkelerle sonu gelmeyen sürtüşmeler üretir (Türk-Yunan anlaşmazlığı hatırlansın) ve sık sık patlak veren gerici bölgesel savaşlara yolaçar (modern tarihin her döneminde ve dünyanın birçok bölgesinde, komşu ülkeler arasındaki gerici çatışmalar ve savaşlar bunun örneğini oluşturur).

Burada, bütün bu örnekler üzerinden, kapitalizmin, doğası gereği ürettiği toplumsal ve siyasal sorunlar nedeniyle, çatışmalar ve giderek çeşitli türden gerici savaşlar için nasıl verimli, bitmez tükenmez bir kaynak oluşturduğunu görüyoruz. Kapitalizm savaş demektir temel gerçeğini, bu geniş kapsam üzerinden de ele almak ve anlamak durumundayız.

Emperyalizm ve emperyalist savaşlar

Programımız kapitalizm ve savaş ilişkisini bu genel sınırlar içerisinde bırakmaz; onun emperyalist aşaması ile bu aşamanın tipik bir olgusu olan emperyalist savaşlar arasındaki dolaysız ilişkiyi de ortaya koyar. “*Emperyalizm ve dünya devrim süreci*” başlıklı üçüncü alt bölümde yer alan 17. madde buna işaret eder:

“Emperyalist tekeller arasında dünya ölçüsünde süren

kıyasıya rekabet, büyük emperyalist devletler arasında pazarlar, hammadde kaynakları, kârlı yatırım alanları ve genel olarak nüfuz alanları uğruna şiddetli mücadele biçimini aldı. Eşitsiz gelişmenin şiddetlendirdiği bu mücadele, görülmemiş boyutlara varan militarizmin ve dünya egemenliği uğruna verilen emperyalist savaşların kaynağı haline geldi.” (s.21)

Burada, emperyalizm çağının temel bir olgusunu oluşturan devasa boyutlarda militarizm ve silahlanma yarışı ile emperyalist savaşların kaynağının birarada konulduğunu görüyoruz. Bu iki olgunun burada işaret edilen iktisadi ve toplumsal niteliğini ve kaynağını doğru anlamak, savaşa ve militarizme ilişkin pasifist görüş ve tutumların eleştirisi bakımından özel bir önem taşımaktadır. Kendini daha çok küçükburjuvazi şahsında gösteren ve içinden geçmekte olduğumuz tarihi dönemde özellikle güçlü olan bu görüş ve tutumların yüzeyselliği, yalnızca burada işaret edilen temel teorik gerçekten hareketle değil, yanı sıra, 20. yüzyılın bütün bir tarihsel deneyimi üzerinden de açıkça görülebilir.

Buna en yakın dönemin olguları üzerinden bakalım. Militarizmi ve silahlanma yarışını salt “iki kutuplu” dünya olgusu üzerinden ele alan ve zamanında buna karşı geniş çaplı protestolar da gerçekleştiren Batılı ülkelerin ara katmanları, Sovyetler Birliği ve Varşova Paktı’nın dağılmasının ardından, bu sorunların artık ortadan kalktığı yanılgısına düşerek, bu konuda genel bir ilgisizliğe ve rehavete gömüldüler. Çünkü onlar militarizmi, silahlanma yarışını ve artan savaş tehlikesini, genel olarak kapitalizmin doğası, özel olarak da emperyalizmin egemenlik ve paylaşım mücadeleleri üzerinden değil, fakat salt “iki kutuplu dünya” gerçeği üzerinden ele alıyorlardı.

Oysa tam da bu “iki kutuplu dünya”nın son bulması, tam da bununla bağlantılı “soğuk savaş” döneminin sona ermesiyle birlikte ki, militarizm ve savaş tehlikesi azalmak

bir yana, tersine, halklara yeni acılar ve yıkımlar yaratan bir gerçeklik halini aldı. Körfez savaşı, Balkan savaşı ve şimdi de Afganistan'a karşı gündemde olan savaş, bunun son on yıla sığan kilometre taşlarıdır. Bu arada, sayısız bölgesel sürtüşme ve savaşların yanı sıra, doğrudan emperyalizmin kışkırtması ile gündeme gelen ve halklara büyük acılar yaşıtan ulusal boğazlaşmaları da buna eklemek gerekir.

ABD emperyalizmi bugün "terörizin" ve "terörist devletler" türünden uydurma bir tehlikeyi, gerçekte ise bahaneyi, "füze kalkını projesi"ne, yani uzayın silahlandırılması girişimine dayanak yapabilmektedir. Bu girişim, farklı görüşlerden birçok kimsenin de kabul ettiğı gibi, dünya tarihinin görmediğı boyutlarda bir silahlanma yarışının önünün açılması anlamına gelmektedir. Fakat dünya egemenliğini ne pahasına olursa olsun korumak, dahası pekiştirmek; bu arada ekonominin yeni düzeyde bir militarizasyonu ile silah tekellerine yeni kârlı alanlar açmak ve ekonomik durgunluğu bu yoldan aşmak sevdasındaki ABD'nin bu hiç de umurunda değildir. Tersine o, kendisini güçlü hissettiğı bu alanda yeni bir silahlanma yarışını bir imkan saymaktadır.

Bütün bunlar militarizmin, silahlanma yarışının ve savaşların kapitalizmle kopmaz bağıını ortaya koymaktadır. Bugün dünya üzerindeki tüm belli başlı emperyalist güçler kendi cephelerinden hummalı bir silahlanma çabası içindedirler. Çünkü onlar, dünyanın geleceğinde nüfuz mücadelelerinin sertleşeceğini, yeni paylaşım mücadelelerinin gündeme geleceğini ve bu paylaşım çatışan tarafların ancak kendi savaş güçleri ölçüsünde söz ve pay sahibi olacaklarını çok iyi bilmektedirler. Kapitalist sınıf, onun temsilcileri, bu konularda küçük-burjuvazinin naifliğiyle kıyas kabul etmez bir gerçekçilik içerisindedirler. Bugün dünya halklarına karşı ilan edilmiş ABD savaşıyla bağlantılı olarak bir kez daha sahnenin önplanına çıkan Henry Kissinger, '89 çöküşünün

ardından dünya savaşı tehlikesinin ortadan kalktığını düşünen safdillerle adeta alay edercesine. gerçekleşmiş bulunan iki dünya savaşının hiç de Sovyet Bloku ile değil, fakat tam da Batı dünyasının kendi içinde meydana geldiğine işaret etmişti. Bu, emperyalist dünya savaşlarının niteliğine olduğu kadar kaynağına da yapılmış açık bir vurguydu ve geleceğe işaret eden yönüyle son derece gerçekçiydi.

Kapitalizmin şiddete ve savaşa dayalı doğası

Programımız, emperyalist aşamasına ulaşmış kapitalizm ile militarizm ve her türden emperyalist-gerici savaşlar arasındaki ilişkiyi yukarda anılan temel hükmün yanı sıra, başka hükümler üzerinden de ortaya koyar. Örneğin, *"Emperyalist kapitalizmin asalaklığı ve çürümesi"*ne ayrılmış 22. maddenin üçüncü bendi, bu çürüme ve asalaklığın kendini militarizm, savaş, kirli savaş, dizginsiz bir siyasal gericilik, saldırgan bir ırkçılık ve şovenizm olarak üreten olgusal görünümelerini şöyle sıralar:

"Militarizme ve savaşa ayrılan dev kaynaklar Emperyalist müdahaleler ve gericici savaşlar zinciri. Etnik ve dini boğazlaşmalar. Sistematik devlet terörü, faşist katliamlar ve işkence. Devletlerin mafyalaşması, rüşvet, yolsuzluk, her türlü karanlık ve kirli işin yaygınlaşması ve kurumlaşması. Faşizm, ırkçılık, yabancı düşmanlığı ve şoven milliyetçilik." (s.23)

Günümüz kapitalist toplumlarmda kendini gündelik olaylar olarak gösteren ve binlerce, onbinlerce, hatta Afrika söz konusu olduğunda milyonlarca insanın hayatına malolan bu yıkıcı olgular, kapitalizmin şiddete ve savaşa dayalı doğasını ortaya koymaktadır. Kapitalizm bütün bu çok yönlü ve şiddetli çatışmalar, didişmeler, boğazlaşmalar ve savaşlarla

yaşamakta, onlarla beslenmekte, ancak bu sayede varlığını ve işleyişini sürdürebilmektedir.

Aynı bölümde yeralan bir başka maddeye, emperyalist küreselleşmenin güncel eğilimlerini ve çelişkilerini de ortaya koyan 25. maddeye geçelim:

“Kapitalizmin sürmekte olan uluslararasılaşma süreci, derin çelişkiler, çarpıklıklar ve çözümsüzlüklerle birarada gitmektedir. Emperyalist küreselleşme, sınıflar, ülkeler ve bölgeler arası derin eşitsizlikleri keskinleştirmekte, yıkıcı ve felaketli sonuçlara yolaçmaktadır. Emperyalizmin yeryüzü üzerindeki köleci egemenliğini yeni ilişki biçimleri ve kurumlarla pekiştirme sürecine, emperyalistler arası bloklaşmalar, keskinleşen çelişkiler ve kıyasıya rekabet eşlik etmektedir.” (s.24-25)

Bu maddede dile getirilen temel önemde gerçekleri burada irdelemek ve ortaya koymaktan çok, bunun özellikle güncel gelişmelere ışık tutan yönüne değinmekle yetineceğiz. Dikkate değerdir; çok değişik ülkelerden birçok burjuva yazar ve yorumcu, 11 Eylül saldırısı ile emperyalist küreselleşmenin ağırlaştırdığı sorunlar ve keskinleştirdiği çelişkiler arasında bir bağ kurmak ihtiyacı duydu. Böyleleri, felaketli sonuçlar hazırlayan emperyalist küreselleşmenin dümenindeki ABD’nin, böylece bu saldırıların zeminini de bir bakıma kendi eliyle hazırladığını ve hakettiği bir bedeli ödemek zorunda kaldığını açıkça söylediler ya da bir biçimde ima ettiler. Bu, aktardığımız maddede dile getirilen temel önemde gerçeklerin bir yönüdür.

Fakat bundan da önemli olan, maddenin son cümlesinde dile getirilen ikili gerçekliktir. Bunlardan ilki, emperyalizmin köleci egemenliğine her türlü itiraz ve başkaldırının emperyalist koalisyonun ortak tutumuyla ezilmek istenmesidir. Yıllardır pekiştirilmeye ve yeni işlevlerle tanımlanmaya çalışılan politikaskeri emperyalist oluşum ya da kurumların ne işe

yaradığı, yaşanan gelişmeler sayesinde artık daha somut olarak görülebilmektedir. ABD emperyalizmi ve onun liderliğini yaptığı emperyalist NATO bloku, söz konusu saldırıyı kendi emperyalist hükümlerine bir meydan okuma saymışlar ve bunu, dünya halklarına ve sistem karşıtı güçlere savaş ilanı ile birleştirmişlerdir. Kurulduğundan beri Sovyet bloku karşısında bir “savunma ittifakı” olarak sunulan, böyle yutturulmaya çalışılan NATO’nun gerçekte *“emperyalizmin yeryüzü üzerindeki kölece egemenliğini”* sürdürmenin bir aracı olduğu, bu vesile ile bir kez daha açıkça görülmüştür. NATO’nun özellikle son on yılda daha açık bir biçimde kendini gösteren ve 50. kuruluş yıldönümü vesilesiyle artık resmen de tanımlanan bu işlevi, son saldırının ardından pratik tutum ve sonuçlarla da kendini ortaya koydu.

Aynı cümlelerin ikinci kısmında ise, bu aynı sürecin emperyalistler arası çelişki ve çatışmaların keskinleşmesiyle elele gittiğine işaret edilmektedir. Son olaylar üzerinden bunu da görüyoruz. ABD emperyalizmi, kendisine yöneltilen saldırıyı, çoktandır ayrı bir kutup oluşturmak üzere kendi denetiminden çıkmak eğiliminde olan ve bunu Avrupa Birliği kurumsallaşması içerisinde hayli ileri noktalara da vardırان Avrupalı emperyalistler üzerindeki denetimini güçlendirmenin bir imkanına çevirmek niyet ve gayretindedir. Gerek ABD’nin bu çabaları, gerekse tersinden, 5. madde üzerinde sağlanan genel mutabakata rağmen içten içe süren sıkıntılar ve ABD’nin kuyruğunda savaşa katılmaktan yan çizimler, ABD ile AB arasındaki emperyalist rekabetin yansımalarından başka bir şey değildir.

Fakat emperyalist rekabetin ve çatışmanın son olayları izleyen asıl alanı, kendini tam da Avrasya’da egemenlik mücadelesi üzerinden göstermektedir. Bu çatışmanın karşı kutbunda ise Rusya-Çin eksenidir. Bugün sahnenin önünde edilen tüm ikiye bölme diplomatik laflara rağmen, sahnenin

gerisinde hemen herkes. ABD'nin Afganistan'ı günah keçisi olarak seçmesini ve bu ülkeye yönelik bir emperyalist savaşı gündeme getirmesini, onun Avrasya'da mevzi kazanınaya yönelik yeni bir hamlesi sayınaktadır. Ve yine hemen herkes, ABD'nin bu bölgeye yerleşmeye heveslenmesinin, Rusya ve Çin'le tehlikeli bir biçimde karşı karşıya gelmek demek olacağını biliyor, yer yer dile de getiriyor.

Tüm bunlar, kapitalist emperyalizmin, sonu gelmez egemenlik ve nüfuz mücadelelerine neden olan doğasına işaret etmektedir. Militarizm ve savaş ise bu mücadelelerin kaçınılmaz bir uzantısı olarak kendini göstermektedir. Yine tüm bunlar, inilitarizme ve savaşa karşı tutarlı ve kalıcı sonuçlara yönelen bir mücadelenin, her şeyden önce bu sonuçları üreten iktisadi-toplumsal zemine, yani bizzat kapitalizmin kendisine yönelmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Bundan çıkan sonuç ise, kapitalizme karşı devrimci sınıf mücadelesi temeline oturmayan bir savaş karşıtı mücadelenin, iyi dilekli temenniler olmaktan öteye gidemeyeceği gerçeğidir.

Haklı ve haksız savaşlar ayrımı

Savaşa ve militarizine karşı burjuva ve küçük-burjuva pasifizminin bir başka temel tutarsızlığı (ki bu onun tehlikeli ve zararlı yanıdır da), haklı ve haksız savaş ayrımı yapmak alanındaki isteksizliği ya da yeteneksizliğidir. Bu ise bizi programımızın savaş sorunundaki bir başka temel ve ilkesel tutumuna getirmektedir.

Haklı ve haksız savaşlar, devrimci ve gerici savaşlar arasında temel önemde bir ayrıma gitmek, parti programımızı boydan boya kesen temel bir teorik ve ilkesel tutumdur. Bu ayrım, parti programımızın temel mantığını oluşturunanın ötesinde, bizzat onun varlık nedenidir. Zira parti programımız, devrimci sınıf mücadelesine dayanmakta ve proletarya

devrimini hedeflemektedir. Proletarya devrimi ise tarihin gördüğü en sert, en yoğun ve karmaşık sınıf savaşlarının zirvesi olarak gerçekleşir. Programımızın bizzati varlığı bu türden bir büyük savaşın olumlanması anlamına gelir ki, bu da haklı ve haksız savaşlar arasında yapılan kesin ilkesel ayrımın temel önemde bir göstergesidir. Nitekim parti programının sonuç bölümü, kendisinin bu niteliğini, savaş kavramının yinelenen vurgulu kullanımı içinde şöyle ortaya koyar:

“Bu program, insanlığı, uygarlığı ve doğayı yıkıma sürükleyen emperyalist-kapitalist dünya düzenine karşı, Türkiye topraklarından yükseltelen devrimci bir savaş bayrağıdır. Türkiye’nin çürümüş ve kokuşmuş kapitalist sömürü ve zulüm düzenine, onun gerisindeki uluslararası emperyalizme karşı militan bir savaş ilanır.” (s.52)

Fakat kendi genel mantığı ve varoluş nedeninden de öteye, bizzat somut hükümleri üzerinden de, gerekli olan her durumda bu türden bir ayrıma dayanır partimizin programı. Örneğin, militarizmin ve emperyalist savaşın kaynağını saptayan ve daha önce aktarılan 17. maddenin hemen ardından, 18. madde, ezilen ve sömürülen halkların emperyalizme karşı başkaldırılarını, bunun ifadesi olan milli kurtuluş devrimlerini ve halk devrimlerini olumlar:

“Zayıf ülkelerin ve ulusların bir avuç emperyalist devlet tarafından iktisadi, mali ve siyasi boyunduruk altına alınarak köleleştirilmesi, ulusal baskıyı ve sömürüyü evrenselleştirdi. Böylece ezilen ve sömürülen halkların emperyalist sömürüye ve köleliğe karşı başkaldırılarını ve kurtuluş mücadelelerini hazırladı.” (s.21-22)

SY Kızıl Bayrak

(Sayı: 29, 6 Ekim 2001)

Savaş, anti-emperyalist mücadele ve Partimizin programı/2

ABD emperyalizminin dünyanın mazlum halklarına ve başta devrimci akımlar olmak üzere her türden sistem karşıtı ya da sisteme aykırı güçlere ilan ettiği uzun süreli savaştan hareketle, savaş sorununun teorik, tarihsel ve taktik yönleriyle apayrı bir güncel anlam ve önem kazandığını vurgulamıştık, geçen bölümde. İlan edilen uzun süreli emperyalist savaşın ilki dünyanın en yoksul ve perişan durumundaki halklarından biri olan Afganistan halkına karşı başlatıldı bile. Savaşı başlatanlar bunu çok geçmeden bölgede başka ülkelere yayacaklarını açıkça ifade etmekte bir sakınca da görmediler. Halkların direnci ya da emperyalistler arası çelişkiler önünü kesmezse eğer, bir bütün olarak bölgemizi büyük bir savaş yangını bekliyor.

Tüm bunlar ele almakta olduğumuz konunun teorik ve

pratik önemini artırmaktadır.

Savaşa karşı mücadele kapitalizme karşı mücadeleden ayrılamaz

Savaş konusunda en temel sorunlardan biri, geçen bölümün sonunda da üzerinde önemle durduğumuz gibi, haksız, gerici ve emperyalist savaşlar ile haklı ve devrinci savaşlar arasında temel önemdeki ilkesel ayrımı yapabilmektir. Emperyalist koalisyonun dünyamızı uzun süreli, çok yönlü ve acımasız savaşlarla tehdit ettiği şu günlerde, bu ilkesel ayrımın taşıdığı olağanüstü politik ve pratik anlam ve önem ortadadır. '89 çöküşünü izleyen dönemde devrimci sınıf mücadelesinde yaşanan ve henüz aşılamayan zayıflamanın reformcu burjuva, küçükburjuva akımları güçlendirmesi ve bunun da savaş gibi temel bir sorunda kendini pasifizm olarak üretmesi, konunun önemini daha da artırmaktadır.

Nitekim halihazırda savaşa karşı sesler, önemli ölçüde, duygusal tepkiler ve iyi dilekli temennilerden ibarettir. Oysa tarih, özellikle de emperyalizm çağı, gerici ve emperyalist savaşların korkunç yıkıcılığı karşısında bu türden duygusal tepki ve temennilerin pratik herhangi bir değer taşımadığını tüm açıklığı ile göstermektedir. Lenin'in, tam da her türden savaşa karşıt ve silahsızlanma yandaşı küçük-burjuva pasifistlerinin yanılgılarını sergilerken vurguladığı gibi, *"Kapitalist toplum daima ucu bucağı olmıyan bir dehşettir."* Emperyalist ve gerici savaşlar ise bu dehşetin bir uzantısı, insanlık için en yıkıcı, acılı ve barbarca olan biçimleridir. Fakat bu, kapitalizmin dehşetine teslim olmayı değil, tam tersine, ona karşı kararlı bir mücadeleyi gerektirmektedir.

Toplumsal çok küçük bir azınlığını oluşturan asalak yönetici sınıfların bencil çıkarları uğruna sürdürülen emperyalist ve gerici savaşlara karşı mücadelede mesafe ve sonuç almanın

temel koşulu, haklı ve devrimci savaşların gerekliliğini kabul etmek, bu savaşlar içinde etkin bir biçimde yer almaktır. Daha çok burjuva ve küçük-burjuva hümanist ya da pasifist çevrelerden yükselen “savaş çözüm değildir”, “şiddet çözüm değildir” türünden sesler, sınıflı toplumların ve emperyalist dünya düzeninin acımasız gerçekleri karşısında papazca vaazlardan öteye gidemezler, gidememektedirler. Toplumsal hayatın her alanında sürekli şiddet üreten, şiddetle beslenen, şiddeti kendi varlığını sürdürübilmenin ve çıkarlarını koruyabilmenin temel koşulu olarak gören bir sistem gerçekliği karşısında bu sözler tümüyle anlamsızdır. Bu tür duygusal temenniler herhangi bir pratik sonuç yaratmamakla kalmazlar, yanı sıra, dünya ölçüsünde, tepeden tırnağa silahlanmış emperyalist dünya karşısında ezilen halkları; toplum ölçüsünde ise, tepeden tırnağa silahlanmış egemen burjuva sınıfı karşısında işçi sınıfı ve emekçileri, çaresizlik içinde boyun eğmeye mahkum ederler. Bu son derece masum görünen yaklaşımın tehlikeli ve zararlı yanı da buradan gelir.

Bugünün kudurganlık içerisindeki emperyalist dünyasına, halihazırda bu dünyanın jandarmalığını yapan ABD emperyalizmine bakalım. Onlar, dünyaya egemen kılmak istedikleri “yeni düzen”lerini, halklara ve gerektiğinde ülkelere, tam da emperyalist savaş makinasının gücüyle dayatmaya ve kabul ettirmeye çalışıyorlar. Bugünün Türkiye’sine bakalım. İşbirlikçi burjuvazi toplumun ezici çoğunluğuna kendi sınıf çıkarlarının gerektirdiği tüm önlemleri baskı ve terör aygıtlarının gücüyle dayatıyor ve bu son 20 yıldır süreklileşmiş en temel yöntem olarak kullanılıyor.

Bu güncel örnekler, temel tarihi-toplumsal gerçeklerin güncel tezahürlerinden başka bir şey değildir. Bu nedenledir ki savaşa ve şiddete karşı mücadele, bunların toplumsal ve sınıfsal kaynaklarına karşı mücadeleden ayrı düşünülemez.

Emperyalizme ve gericiliğe karşı her türden ilerici-devrimci savaşın gerekliliği, zorunluluğu ve haklılığı da buradan gelir. Evrensel barış, şiddetin, savaşların ve militarizmin kesin olarak son bulması, bunlar sosyalizmin en temel amaçları ve idealleri arasındadır. Ama marksistler, bunlara ulaşmanın ancak bunları üreten tarihsel-toplumsal zeminin kurutulmasıyla, yani kapitalizmin yeryüzünden kesin olarak silinmesiyle olanaklı olacağını da çok iyi bilirler. “Kapitalizm savaş demektir, barış sosyalizmle gelecek!” şiarı bunu anlatır.

Sınıf savaşımının genelleşmiş ve yoğunlaşmış aşaması olarak iç savaş

Partimizin programı bu temel tarihsel ve toplumsal gerçekleri/yasallıkları hareket noktası olarak alır. Haksız ve gericici savaşların karşısına işçi sınıfının, emekçilerin ve ezilen halkların haklı ve zorunlu devrimci savaşlarıyla çıkar. Geçen bölümde bunu, çağımızın haklı ve devrimci savaşlarını, milli kurtuluş devrimleri, halk devrimleri ve proletarya devrimleri üzerinden örneklemiştik. Bunlara burada devrimci sınıf mücadelesinin ileri, genelleşmiş ve yoğunlaşmış bir aşaması olarak iç savaşlar da eklenmelidir.

Devrimci iç savaşları da öteki savaşlar gibi bir savaş türü olarak tanımlayan Lenin, “*Sınıf savaşımını kabul eden herkes iç savaşı da kabul etmek zorundadır*” der ve bunu şöyle gerekçelendirir: “*Her sınıflı toplumda iç savaş doğal ve bazı koşullarda sınıf savaşımının kaçınılmaz devamı, gelişmesi ve şiddetlenmesidir. Bu, her büyük devrimle doğrulanmıştır. İç savaşı kabul etmemek ya da görmezlik gelmek, büyük bir oportünizme düşmek ve sosyalist devrimi yadsımak olur.*” (Proletarya Devriminin Askeri Programı, *Sosyalizm ve Savaş*, 5. baskı, Sol Yayınları, s.61)

Partimizin programı, bu marksist teorik-ilkesel bakış açısını,

tüm programa sinmiş genel bir anlayıştan öteye, somut bir program maddesi olarak da içerir. “*Stratejik ve taktik ilkeler*”e ayrılmış VIII. Bölüm’ün 3. maddesinde, bunu en özlü biçimiyle formüle eder: “*Proletarya devrimi ve sosyalizm için verilen kavganın dünya tarihinin gördüğü en zorlu iç savaş olduğunun bilincinde olan TKİP, işçi sınıfı ve emekçileri bu tayin edici mücadeleye bugünden hazırlamak için sistematik bir çaba harcar.*” (s.50)

Bu formülasyon bu haliyle bize, ilkesel bir çerçevenin yanı sıra, son derece önemli bir stratejik ve taktik görevler alanı da tanımlamaktadır.

Savaşları ve silahlanmayı ortadan kaldırmanın tarihsel koşulları

Parti programının teorik bölümünün “*Toplumsal devrim, sosyalizm ve komünizm*”e ayrılmış II. alt bölümü, bu temel görüşlerin genel teorik-ilkesel çerçevesini ayrıca verir. Devrimci sınıf savaşımı; bu savaşımın yoğunlaşmış ve genelleşmiş bir üst aşaması olarak devrimci iç savaş; ve nihayet, burjuva sınıf egemenliğinin şiddete dayalı bir devrimle yıkılması ve yerine “bir geçiş dönemi devleti” olarak proletarya diktatörlüğünün kurulması olarak proletarya devrimi... Devrimci sınıf mücadelesinin bu tarihsel gelişim seyrine ilişkin genel yasallıklar, programımızın bu bölümünde yer alır. (s.18-20)

“Pratik bölüm” olarak da tanımlanan ve Türkiye devriminin stratejik ve taktik sorunlarına ayrılmış bulunan II. ana bölümde ise, tüm bu sorunlar, Türkiye’nin özgül koşullarına uyarlanmış pratik bir çerçeve içerisinde ortaya konulur, pratik anlamı ve sonuçlarıyla ifade edilir.

Bu teorik ve pratik bütünlüğü içerisinde programımız, savaşların kaynağını vermekle, haklı ve haksız savaşlar

arasında ilkesel bir ayırım yapmakla kalmaz; yanı sıra savaşları ve dolayısıyla militarizmi ortadan kaldırmanın tarihsel ve toplumsal koşullarını da tanımlar. Konuyu fazla dağıtmamak için bu konuda bazı maddelere işaret etmekle yetineceğiz burada.

Örneğin, teorik bölümün 12. maddesi (II. alt bölüm), toplumsal devrimin, kapitalizme özgü çeşitli türden toplumsal sorunların yanı sıra savaşların ortadan kaldırılmasının da yolunu açtığını tespit eder. Bunu, bu alanda kesin ve kalıcı sonucu, proletarya devriminin temel tarihi sonuçlarına “evrensel bir çerçevede” ulaşması zorunluluğuyla ilişkilendirir. (13. madde, s.19-20)

“*Emperyalizm ve dünya devrim süreci*”ni ele alan III. alt bölümün 23. maddesi ise, insanlığın “*savaşların yıkım ve felaketlerinden*” kurtulmasının ancak “*uluslararası proletarya önderliğinde zafere ulaştırılabilecek dünya devrimi*”yle olanaklı olabileceğini saptar. (s.24)

Bu, marksist açıdan çok temel önemde bir görüştür. Savaşların kaynağı bir bütün olarak kapitalistemperyalist dünya sisteminin kendisidir. Bu nedenledir ki, bir ya da birkaç ülkede proletarya devriminin başarıya ulaşması ve sosyalizme geçişi başlatması, kendi başına savaşları ortadan kaldıramaz ve dolayısıyla, silahlanma sorununu bu ülke ya da ülkelerin kendi içinde bile çözemez.

Kapitalist dünya sistemi ayakta olduğu sürece, proletarya devriminin bu sınırlar içinde bir başarısı, başarıya ulaşmış bu devrimlerin içten karşı-devrimin ve dıştan ise emperyalist müdahalelerin, saldırı savaşlarının hedefi olma olasılığını ortadan kaldırmaz. Teorik gerçeklerden öteye, sosyalizmin bütün 20. yüzyıl deneyiminin yeterli açıklıkta ortaya koyduğu bir durumdur bu. Bir ya da birkaç ülkede proletarya devriminin başarıya ulaşması ve sosyalizmin kuruluşu sürecine geçiş, bu ülkelerde burjuvazinin sınıf egemenliğinin tasfiyesi

anlamına geldiği için. işte yalnızca bu sınırlar içerisinde. gerici ve haksız savaşların toplumsal-sınıfsal kaynağının ortadan kaldırılması anlamına da gelir.

Buradan. bu sorunla bağlantılı olarak. parti programımızın “*Türkiye devrimi*”ne ayrılmış V. alt bölümüne geçebilir ve sorunu daha pratik bir çerçevede ortaya koyabiliriz.

Devrimimizin zaferinin ilk adında başaracağı siyasal görevler kapsamında ortaya konulan önlemlerden ikisi üzerinden örnekleyelim bunu. Burjuva devlet aygıtının parçalanması. ordu. polis ve bürokrasi türünden militarist-bürokratik kurumların ezilip dağıtılması (1. madde) ve “*Devrilen sınıfların tüm mensuplarının silahsızlandırıl*”ması (3. madde). işçi sınıfı ve yoksul müttefiklerinin genel silahlanması ile birlikte bu devrimci önlemler. Türkiye devriminin zaferi üzerinden militarizme vurulmuş büyük bir tarihi darbe olacaktır. (s.33)

Bu. emperyalist dünya sisteminin Türkiye halkasındaki bir gericilik, saldırganlık ve savaş kaynağının ortadan kaldırılması anlamına gelmekle kalmayacak. ülkemizi emperyalizmin komşu halklara bir savaş üssü olmaktan da çıkaracaktır. Dahası. devrimin Türkiye’si. bölge devrimleri ve bir bütün olarak dünya devrimi için önemli bir dayanak noktası haline gelecektir. Türkiye’nin içinde bulunduğu bölgenin güncel tablosu. Türk burjuvazisinin emperyalizmin bölgesel vurucu gücü konumu. Türkiye’nin emperyalizmin bölgedeki saldırganlık ve savaş üssü olarak kullanılması gerçekleriyle birlikte düşünüldüğünde. tüm bunların tarihsel devrimci anlamı ve önemi çok daha somut olarak anlaşılabilir.

Fakat bu tarihsel başarı. yani Türkiye’de proletarya devriminin zaferi. Türk burjuvazisinin sırtını dayadığı emperyalist dünya güçleriyle başarılı bir hesaplaşma olmaksızın olanaklı değildir. İşte bu temel önemde gerçeklik. bizi programımızın antiemperyalist mücadele boyutuna getiriyor.

Emperyalizme karşı mücadelenin enternasyonal çerçevesi

Programımız, emperyalizme karşı mücadeleyi, Türkiye devriminin ötesinde, onun da içine oturtulduğu genel-evrensel bir çerçevede ele alır. Programımızın teorik bölümü, proletarya devrimi sorununa ilişkin genel teorik-ilkesel çerçeveyi ortaya koyar ve ardından “*Emperyalizm ve dünya devrimi süreci*” başlıklı alt bölüme bağlanır. Bu bölüm ise, kapitalizmin içinde bulunduğunuz tarihi aşamasının, yani emperyalizm ve proletarya devrimleri çağının en temel sorunlarını tanımlar. İnsanlığın karşı karşıya bulunduğu temel sorunlara ancak enternasyonal bir çerçevede, yani dünya devrimi perspektifi ve süreci içerisinde çözümler bulunabileceği gerçeğini saptar. Emperyalist zincirin en zayıf halkasını oluşturan bir ya da birkaç ülkeden başlayarak gelişse bile, dünya devrimi sürecinin bir bütün olduğunu vurgular.

Bizzat program maddeleri üzerinden ayrımtılandırılabilir olan (ki burada buna gerek yoktur) bu perspektif, partimizin emperyalizme karşı mücadeleyi genel planda emperyalist dünya düzenine karşı mücadele olarak ele alan kavrayışını yansıtır. Bu kavrayış, gerçekte, “*proletaryanın devrimci sınıf mücadelesinin uluslararası karakteri*”ne ilişkin ilkesel yaklaşımın (Teorik Bölüm’ün giriş paragrafı) emperyalizm çağına uyarlanmasıyla başka bir şey değildir.

Aynı kavrayış kendini “*Sosyalizm deneyimi*”ne ayrılmış IV. alt bölümde de göstermektedir. Burada, sosyalizmin 20. yüzyılda karşılaştığı temel önemde sorunlara, öncelikle “*proletarya devriminin enternasyonal karakteri*” üzerinden yaklaşılır. “*Ulusal çerçeveyi amaçlaştıran ‘ulusal sosyalizm’ anlayışı*” mahkum edilir ve bu şu görüşe bağlanır: “*Sosyalizme geçiş sorunuyla öncelikle yüzyüze kalan ülke proletaryası,*

kazanımlarını kalıcılaştırmak istiyorsa, kendi devriminin kaderini hiçbir biçimde uluslararası devrimin kaderinden koparmamalıdır." (32. madde, s.27)

Bu yaklaşımın "*Türkiye devrimi*" bölümündeki uzantısını ise, siyasi önlemlere ayrılmış alt bölümün 10. maddesinde görüyoruz: "*Proletaryanın devrimci iktidarı, proletarya enternasyonalizminin ilkelerine pratikte tam bir sadakat gösterecektir. Kendini amaçlaştırmayı, geleceğini dünya devriminin geleceğinden koparmayı, enternasyonalizm davasına ihanet sayacaktır. Dünyanın dört bir yanındaki devrim ve sosyalizm mücadeleleri maddi ve manevi olarak her yolla etkin biçimde desteklenecektir.*" (s.35)

Tüm bunların somut anlamı şudur: Parti programımızda emperyalizme karşı mücadele, öncelikle ve genel planda, emperyalist dünya sistemine karşı mücadele olarak kavranmaktadır. Türkiye coğrafyasındaki kendine özgü mücadelenin yalnızca genel çerçevesi değil, fakat bağlanacağı, tabi olacağı ana eksen de budur. Bunu ülke devriminin dünya devrimine bağlı olarak ele alınması biçiminde de kavrayabiliriz.

Emperyalizme karşı devrimci mücadeleyi bu evrensel çerçeve içinde ele almayan, onu salt belli bir ülkenin sınırları içine daraltan ve burada devrim yapmaya indirgeyen bir görüş ve yaklaşım, küçük-burjuva dargörüşlülüğünün ve milliyetçiliğinin bir ifadesi ve yansıması olabilir ancak. Bu dar ve sınırlı perspektifle hareket eden bir devrimin, bir ülkenin kendi sınırları içerisinde başarılı olması da olanaklı değildir. 20. yüzyıl sosyalizminin yaşadığı yozlaşma ve akıbet, bunu tarihsel olarak da anlaşılır hale getirmiştir.

Parti programımızın sonuç bölümünde birbirini izleyen ve tamamlayan iki vurgulu ifadeye yeniden dönelim.

Bunlardan ilki şöyleydi: "*Bu program, insanlığı, uygarlığı*

ve doğayı yıkıma sürükleyen emperyalist-kapitalist dünya düzenine karşı, Türkiye topraklarından yükseltlen devrimci bir savaş bayrağıdır.”

Burada suçlanan ve hedef alınan, bir bütün olarak “*emperyalist-kapitalist dünya düzeni*”dir. Bu, yukarıda irdelediğimiz perspektifin özlü ve vurgulu bir anlatımından başka bir şey değildir.

İkinci cümlede ise sorunun Türkiye’ye özgü yönü tanımlanır: “(Bu program) *Türkiye’nin çürümüş ve kokuşmuş kapitalist sömürü ve zulüm düzenine, onun gerisindeki uluslararası emperyalizme karşı militan bir savaş ilan*ıdır.” (s.52)

Burada, işbirlikçi sermaye iktidarına karşı mücadele ile kopmaz bağı içerisinde, devrimimizin antiemperyalist boyutu vurgulanmaktadır. Bu da bizi antiemperyalist mücadelenin somut ve pratik alanına ve anlamına getirmektedir.

Üçüncü ve son bölümde, güncel gelişmelerle de bağı içinde, bu konuyu ele alacağız.

SY Kızıl Bayrak.

(Sayı: 30, 13 Ekim 2001)

Savaş, anti-emperyalist mücadele ve Partimizin programı/3

Parti programımızın bütünlüğü içinde kavranması temel bir yöntemsel gerekliliktir. Bu kendini öncelikle teorik-pratik bütünlük olarak gösterir ve programımızın iki ana bölüm halinde düzenlenişinde ifadesini bulur. Birinci ana bölümde (teorik bölüm) evrensel bir çerçeve üzerinde devrimin teorik ve ilkesel sorunları ortaya konulur. Proletaryanın devrimci mücadelesinin nihai hedefleri de bu kapsamda yer alır. İkinci ana bölümde (pratik bölüm) ise Türkiye devriminin stratejik ve taktik kapsamı, bu kapsamı oluşturan hedefler, görevler ve istemler yer alır.

Bu iki ana bölüm arasında organik bir ilişki ve bütünlük vardır. İlk bölüm, ikinci bölümdeki sorunların teorik ve ilkesel çerçevesini verir. İkinci bölüm, ilk bölümün ortaya koyduğu bu çerçeve ışığında, Türkiye devriminin stratejik

ve taktik kapsamını tanımlar ve somutlar.

Aynı organik ilişki ve bütünlük, programımızın pratik bölümünü oluşturan stratejik ve taktik sorunlar arasında ayrıca vardır. Buradaki ilişki ve bütünlük, özü ve esası bakımından, devrimin stratejisi ile taktiği arasındaki ilişki ve bütünlüğün aynısıdır. Dahası, burada söz konusu olan, bu ilişki ve bütünlüğün programatik bir düzeyde ortaya konuluşundan başka bir şey değildir. Bunu güncel mücadeleden devrimin zaferine tüm devrimci sürecin tarihsel bütünlüğü olarak da kavrayabiliriz.

Parti Programı Üzerine dizisinin birinci kitabı (*Program Yöntemi ve Yapısı*), bu ilişki ve bütünlüğün kapsamlı bir sunuluşu ve gerekçelendirilmesinden oluşmaktadır. Bu nedenle ayrıntıya girmeden, sözü konumuza getirmek üzere bunu burada yalnızca vurgulamakla yetiniyoruz.

Programımızın bu bütünsel yapısı kendini emperyalizme karşı mücadele perspektifi ile antiemperyalist hedef ve istemler üzerinden de göstermektedir. Teorik bölümde yer alan “*Emperyalizm ve Dünya Devrimi Süreci*” başlıklı alt bölüm, bu mücadelenin genel teorik çerçevesini ve evrensel boyutlarını ortaya koymaktadır. Bunun konumuz için oluşturduğu genel çerçeve, savaşla bağlantılı sorunlar programımız ışığında irdelenirken, daha önceki sayılarda özetlenmişti. Burada ise konumuzu emperyalizme karşı mücadelenin Türkiye devriminin kendi coğrafyası üzerinden anlamı ve kapsamı oluşturmaktadır. Buna ilişkin sorunlar ele alınırken daha önce ortaya konulan bu çerçevenin gözünde bulundurulması gerekmektedir.

Antiemperyalist stratejinin temel hareket noktaları

Programımız Türkiye’yi “*Emperyalist-kapitalist*

dünya sisteminin bağımlı ülkeler kategorisinde” tanımlar. Emperyalizme bağımlılık, Türkiye’nin iktisadi, sosyal ve siyasal yapısının temel bir karakteri, bu yapıyı oluşturan ilişkilerin temel bir boyutudur. Türkiye iktisadi, mali, siyasi, askeri, diplomatik ve kültürel alanlarda emperyalizmin köleci boyunduruğu altındadır.

Türkiye’nin bugünkü tarihsel gelişme aşamasında, emperyalizmin köleci egemenliği artık tümüyle kapitalist ilişkiler temeline oturmaktadır. Bu egemenliğin iç toplumsal dayanağı, emperyalist mali sermayeye binbir bağla bağlı bir sınıf olan işbirlikçi tekелci burjuvazidir. Bu sınıf sırtını emperyalizme dayayarak toplumumuza hükmetmekte, emperyalizm bu sınıfa dayanarak ülkemiz üzerindeki çok yönlü köleci egemenliğini sürdürebilmektedir. Türkiye’de, emperyalizmden bağımsız, ona dayanmaksızın ayakta durabilen bir burjuva sınıf egemenliği; ve tersinden, bu sınıf egemenliğinden bağımsız, ona dayanmaksızın varolabilen bir emperyalist egemenlik söz konusu değildir. Bu ikisi organik bir bütün oluşturmakta, birbirine dayanmakta, birbirini koşullamaktadırlar.

Bu olgu ve ilişkilerden çıkan temel önemde stratejik sonuç, emperyalizme karşı mücadelenin, emperyalizmin altedilmesi mücadelesinin, Türkiye devriminin temel bir boyutu olduğu gerçeğidir. Programımız, Türkiye devriminin temel hedef ve görevlerini tanımlayıp ortaya koyarken, bu temel önemde gerçeğe dayanır. İşbirlikçi burjuvazinin sınıf egemenliğini yıkmak görevini, emperyalist kölelik zincirini Türkiye halkasından kırmak göreviyle organik bir bütünlük içerisinde ele alır.

Bu ikisi birbirinden koparılamaz, hiçbir biçimde birbirinden ayrı düşünülemez. İşbirlikçi tekелci burjuvazinin sınıf egemenliğini yıkmak isteyen, onun arkasında duran emperyalizme de vurmak, onunla da hesaplaşmak zorundadır. Tersinden, Türkiye üzerindeki çok yönlü emperyalist köleliğe

son vermek isteyen, bu köleci egemenliğin iç sınıf dayanaklarını çökertmek, yani işbirlikçi tekelci burjuvaziyle hesaplaşmak, onu altetmek zorundadır. Bu güçlerden birini atlayarak ötekiyle hesaplaşmak ve onu altetmek olanağı yoktur.

İşbirlikçi burjuvazi ve onun arkasındaki emperyalizm devrimimizin iki temel düşmanıdır. Devrimin zaferi için bu iki temel düşman kuvvetin üstesinden gelmek, onların oluşturduğu birleşik gücü altetmek tarihsel bir zorunluluktur.

Parti programımız, bu temel gerçeklerden hareketle, devrimimizin stratejik tablosunu şöyle özetlemektedir: *“Kentın ve kırdn yarı-proleter ve yoksul yığınlarını kendi önderliğı altında birleştirecek olan işçi sınıfı, küçük-burjuva katmanları da mümkün mertebe kendine bağlayarak, üst kesimlerini ise en azından tarafsızlaştırarak, burjuvazinin sınıf egemenliğini yıkacak, emperyalist kölelik zincirini kırarak, proletarya devrimini zafere ulaştıracaktır.” (TKİP Programı, s.33)*

Zafere ulaşmış devrimin anti-emperyalist önlemleri

Devrimin zaferi, işbirlikçi burjuvazinin sınıf egemenliğinin yıkılması, ülke üzerindeki emperyalist köleliğin tüm alanlarda ve tüm boyutlarıyla sona erdirilmesi demektir. İşbirlikçi burjuvaziye ve emperyalizmi altederek zafere ulaşan devrim, zaferinin daha ilk adımında, bu ikisini bir arada hedefleyen bir dizi iktisadi, siyasi ve askeri önleme başvurur. Burjuva devlet aygıtının parçalanıp dağıtılmasına, burjuva sınıfın tüm mensuplarının silahsızlandırılmasına ve bunların devrime karşı göstereceği her türlü direnişin kararlılıkla ezilmesine yönelik tüm önlemler, doğal olarak, aynı zamanda emperyalist egemenliğin iç toplumsal-siyasal dayanaklarının çökertilmesine yönelik önlemlerdir.

Zafere ulaşmış devrim aynı anda bunları emperyalizme karşı dolaysız siyasal ve askeri önlemlerle birleştirir. Programımız, devrimin “*Siyasal Alanda*”ki ilk önlemleri kapsamında, bunları şöyle ortaya koyar:

“4) *Emperyalizme köleliğe her alanda son verilecektir. Emperyalistlere tanınmış her türlü ayrıcalık kaldırılacak, açık-gizli tüm kölelik antlaşmaları geçersiz ilan edilecek, emperyalist askeri üs ve tesislere el konulacaktır Emperyalistlerin devrimi boğmaya yönelik tüm girişimleri, işçilerin ve emekçilerin topyekûn seferberliğiyle püskürtülecektir.*” (s.34)

Programımız, zafere ulaşmış devrimin ilk adımında “*Ekonomik Alanda*” alacağı önlemler kapsamında ise, bunun başlıca ekonomik ve mali unsurlarını ortaya koyar. Emperyalizmin Türkiye topraklarındaki tüm iktisadi ve mali varlığına tazminatsız olarak el koymak, bu alandaki her türlü ayrıcalığı ortadan kaldırmak, emperyalist iktisadi ve mali kuruluşlarla olan kölece ilişkilere son vermek ve dış borçları geçersiz ilan etmek, bu önlemlerin başlıcalarıdır. (TKİP Programı, s.36)

Zafere ulaşmış devrim ve emperyalist müdahale

“*Emperyalistlerin devrimi boğmaya yönelik tüm girişimleri*”ne ilişkin belirleme, bugünden gözetilmesi gereken temel önemde bir stratejik soruna işaret etmektedir. Emperyalizmin günümüzdeki yapılanması ve hareket tarzı bu soruna apayrı bir anlam ve önem kazandırmıştır. Bugün sistem içinde duran fakat onunla şu veya bu nedenle çelişkiye düşebilen devletler bile kaba emperyalist saldırı ve müdahalelerin hedefi haline gelebilmektedirler. Emperyalistler dayattıkları uluslararası hukuk ve geliştirdikleri kurallarla bunu giderek kurumlaştırmaktadırlar da. Sistemden köklü

bir kopuş anlamına gelen bir toplumsal devrime ise tüm güçleriyle çullanacakları kuşkusuzdur. Kendi dolaysız çıkarlarına vurulan köklü darbeler onları, uluslararası durumun ve kendi iç ilişkilerinin elvermesi ölçüsünde, zafere ulaşmış devrime karşı her türlü çılgınca davranışa yöneltebilecektir.

Bağımlı bir ülkede her gerçek devrim, devrim süreci boyunca emperyalizmle kesintisiz ve köklü bir hesaplaşmanın ürünü olabilir ancak. Devrim sürecinin tüm ilerlemesi emperyalizme karşı sistematik mücadeleden ayrı düşünülemez ve bu tarihi süreç emperyalizm altedilmeksizin zafere ulaşamaz. Emperyalizm devrimin karşısına hiç de salt devrim kendisi için tehlikeli bir hal almaya başladığı sırada ya da iktidara yürümekte olduğu bir anda çıkmaz. Tersine o, devrimin azılı bir düşmanı olarak zaten dolaysız olarak her günkü sınıf çatışmasının içinde yer alır. Emperyalizmin sınıf çatışması içindeki bu dolaysız konumu ve çabası, topluma egemen ilişkiler sistemi içindeki dolaysız varlığından ve çıkarlarından kaynaklanır. Türkiye'nin son 40 yıllık sosyal çatışma tablosu üzerinden olduğu kadar, şu son yılların, hatta şu son ayların çatışma tablosu üzerinden de bunu somut olarak görmek ve göstermek mümkündür.

Fakat programımızın stratejik önlemler bölümünde sözü edilen olgu, emperyalistlerin devrimi boğmaya yönelik girişimleri, bundan da ötedir. Burada söz konusu olan, zafere ulaşmış devrime dıştan müdahaledir. Devrimci gelişmeyi boğmaya yönelik tüm çabaları boşa çıkararak zafere ulaşan devrim, emperyalizmin köleci egemenliğine son vererek, bunda ifadesini bulan çıkar ve ilişkilerin köklü tasfiyesine giriştiği andan itibaren, bu kez dıştan emperyalizmin devrimi boğmaya yönelik müdahaleleri ile karşı karşıya kalır.

Burada gözönünde bulundurulması gereken temel önemde bir nokta da şudur. Emperyalist ülkeler koalisyonu zafere ulaşmış bir devrimin karşısına salt o ülkedeki çıkarlarını

korumaya çalışan eski hükümlerler olarak değil, fakat emperyalist dünya sisteminin efendileri olarak da çıkacaklardır. Bu ikinci durumda söz konusu olan, sisteme vurulan ve kötü örnek olma potansiyeli taşıyan bir darbeyi daha baştan bertaraf etmeye çalışmaktır. Devrimin kendisine yönelen bu türden boğma girişimlerini boşa çıkarına yeteneği, temelde, programımızda da vurgulandığı gibi, “işçilerin ve emekçilerin topyekûn seferberliğiyle” püskürtülebilecektir. Temelde belirleyici etken bu olmakla birlikte, devrimin bölgesel ve uluslararası olanakları ve destekleri de sonuç üzerinde büyük rol oynayacaktır. Bu ise daha bugünden devrimin sorunlarına ve iktidar hazırlığına bu bölgesel ve uluslararası enternasyonalist perspektiften bakmayı gerektirir.

Acil anti-emperyalist istemler ve devrimci iktidar mücadelesi

Programımızın “*Acil Demokratik ve Sosyal İstemler*”e ayrılmış alt bölümü, acil antiemperyalist demokratik istemleri de içerir. B şıkkı altında yer verilen bu istemlerin başlıcaları aşğıdaki gibidir.

“ *Emperyalistlerle açık-gizli tüm antlaşmaların iptali.*

NATO, AB, AGİT vb. emperyalist kuruluşlarla tüm ilişkilerin kesilmesi.

Türkiye’deki tüm askeri üs ve tesislere el konulması.

İMF, Dünya Bankası vb. emperyalist mali kuruluşlarla kölece ilişkilere son.

Dış borç ödemeleri durdurulsun. Tüm dış borçlar geçersiz sayılsın.”

Bu istemlerden her biri, tek tek ele alındığında, sınıf iktidarı değişimine dayalı köklü bir devrim olmaksızın, pekala güçlü bir antiemperyalist mücadelenin sonucu olarak da elde edilebilir nitelikte istemlerdir. Bu, teorik olarak

reddedilemez. Fakat programımızın taktik istemler bölümünde bu istemlere yer verilmiş olması, hiç de buna ilişkin umut ve beklentilerden gelmemektedir. Programımız bu istemleri tümüyle devrimci bir açıdan, yani proletaryanın devrimci iktidar mücadelesi perspektifi içinde, bu amaca sıkı sıkıya bağlı bir biçimde formüle etmiştir. Burada asıl amaç, tüm öteki taktik iktisadi, sosyal ve siyasal istemlerde gözetilen amacın aynısıdır. Bu ise ilgili bölümün genel sunuşunda en özlü bir biçimde şöyle dile getirilmiştir:

“Siyasal iktidarın işçi sınıfı tarafından ele geçirilmesini stratejik devrimci görev sayan TKİP, bu temel hedefe sıkı sıkıya bağlı olarak, kitlelerin acil demokratik ve sosyal istemleri uğruna kararlılıkla mücadele eder. Proleter ve emekçi yığınları bu mücadele içinde etkilemeye, kendi özdeneyimleri temelinde eğiterek devrim mücadelesine kazanmaya çalışır...” (s.46)

Bu özlü bakış açısı, acil antiemperyalist istemlerin anlamını ve bunlara dayalı etkin bir mücadelenin yöneldiği temel amacı da dile getirmektedir. Bu istemler uğruna mücadele, yığınların devrimci antiemperyalist bilincini ve eylemini uyarmak, geliştirmek ve devrimci iktidar mücadelesine yöneltmek temel amacına sıkı sıkıya bağlıdır. Bu amaç gözden kaçırıldığında, kendi sınırları içinde bu istemler uğruna mücadele yığınların devrimci bilincini geliştirmeye hizmet etmediği gibi, herhangi bir pratik sonuç da yaratmaz. Türkiye'nin yakın tarihi, proletaryanın devrimci iktidar perspektifine bağlanmaksızın yürütülen bu türden bir mücadelenin burjuva yurtseverliğini aşmadığını ve sonuçta düzenle bütünleşmeye vardığını açıklıkla göstermektedir.

Fakat tersinden de, bu acil ve yakıcı istemler uğruna sistematik bir ajitasyon yürütmeksizin, işçi sınıfını ve emekçileri bu istemlerin derhal gerçekleştirilmesi istemiyle mücadelele çekmeye, bu mücadele içerisinde onları birleştirip

kendi özdeneyimleriyle eğitmeye çalışmaksızın, salt devrime dayalı bir genel propaganda ile yetinmenin yaratacağı hiçbir sonuç olmaz. Bu durumda, emperyalist kölelikten kurtulmaya dayalı devrimci perspektif canlı devrimci anlamını ve işlevini yitirir, devrimci bir gevezelik malzemesi olmaktan öteye gidemez.

Parti programımızın stratejik ve taktik bölümleri arasındaki kopmaz ilişki ve bütünlük, tüm öteki sorunlarda olduğu gibi antiemperyalist mücadelenin ele alınışında da, birbirinin tersyüz edilmiş şekli olan bu sapmalara karşı proleter devrimci bir perspektif sunar bize.

SY Kızıl Bayrak,
(Sayı: 33, 3 Kasım 2001)

*Geride kalan yılın dünyası
(2002'ye girerken...)*

Kriz, siyasal gericilik ve savaş...

Emperyalist sistemin keskinleşen çelişmeleri

Dünya olayları açısından geride kalan yılın temel özelliği, emperyalist sistemin tüm çelişmelerinin keskinleşmekte olduğu gerçeğidir. Yılın daha başından itibaren bir dizi gelişme açıkça buna işaret etmekteydi. 11 Eylül sonrası ise bu konuda herhangi bir kuşkuya yer bırakmadı. Dünya olayları artık kapitalist krizler ve sosyal yıkım saldırıları, burjuva gericiliği ve polis devleti uygulamaları, militarizm, saldırganlık ve savaş, işçi mücadeleleri, kitle hareketleri ve yer yer halk isyanları ile karakterize olmaktadır. Tüm bunlar birarada, sistemin çelişmelerinin tüm cephelerde keskinleşmekte olduğunun somut göstergeleri, bu gerçeğin çok yönlü sınıflar mücadelesi halinde açık bir dışavurumudur.

Sistemin jandarması ABD emperyalizmi, yeni bir savaşlar dönemine girdiğimizi, bunun mekan olarak tüm dünyayı, zaman olarak ise uzun yılları, hatta onyılları kapsayacağını ilan etmiş bulunmaktadır. Afganistan'dan başlatılan ve şu sıralar nereden, hangi ülke üzerinden sürdürüleceği hararetli tartışmalara konu olan bu emperyalist savaşlar serisi ilanına

tüm öteki emperyalistler de destek vermiş durumdalar. Her bir emperyalist devlet nüfuz mücadelesi ve yağmadan geri kalmamak kaygısı ile hareket etmekte, elbette kendine özgü çıkar ve hesaplarla. ABD'nin ardısıra bu sürecin içerisinde yer almaktadır. Bu davranış çizgisi Körfez savaşından beri emperyalistler arası nüfuz mücadelelerinin de kendine özgü bir biçimi halini almıştır. Özellikle halihazırda onun yörüngesinde hareket etmekten başka seçenekleri olmayan Avrupalı emperyalistler için bu çok belirgin bir davranış çizgisidir. 11 Eylül'ü izleyen gelişmeler karşısında Rusya'nın da, hiç değilse şimdilik, konumu ve tutunu bu yönde olmuştur.

Militarizm ve savaş, emperyalizmin (özellikle de ABD emperyalizminin) krize uluslararası ilişkiler planındaki yanıtıdır. Bunu içte burjuva gericiliğinin sistematik tarzda ağırlaşması, polis devletine adım adım geçiş tamamlamaktadır. Emperyalist gericiliğin iç ve dış politikası bu çerçevede bir bütündür; sistemin krizi tarafından belirlenmekte ve temelde aynı ihtiyaca yanıt vermektedir. Militarizm, saldırganlık ve savaş, uluslararası ilişkilerde kendini dayatmanın, bölgesel engelleri aşmanın ve sorunları çözmenin, halklara ve ülkelere boyun eğdirmenin, rakipleri etkisizleştirmenin ya da hiç değilse zayıflatmanın, tüm bunların bir sonucu olarak emperyalist etki ve egemenlik sahasını genişletip pekiştirmenin bir aracı işlevi görüyor. Siyasal gericilik, bunun kurumlaşmış biçimi ve uygulama aracı olarak polis devleti, buna dayalı saldırı ve uygulamalar ise, benzer biçimde, aynı sonucu iç siyasal yaşamda sağlamaya yöneliktir. Krizin yükünü işçi sınıfına ve emekçilere ödetme politikaları olarak uzun yıllardır uygulanmakta olan neoliberal saldırılara, bundan böyle ve artık gitgide daha büyük ölçekte, saldırganlığın ve savaşların faturasını aynı kesimlere ödetmek de eklenecektir. Sürmekte olan saldırıların yanı sıra bu yeni yükleri de emekçilere dayatmak ve buna karşı gösterilecek direnci

kırmak ihtiyacı, emperyalist burjuvaziyi içerde denetimi güçlendirmek zorunluluğu ile yüzyüze bırakıyor. “Teröre karşı mücadele” adına temel demokratik hak ve özgürlüklere yöneltlen sistematik saldırı bunun bir ifadesidir.

Tüm bu gelişmeler karşısından uluslararası işçi sınıfı, emekçiler ve ezilen halklar halihazırda güçsüz ve hazırlıksız, yeterli örgütlenmeden ve devrimci bir önderlikten yoksun durumdadırlar. Emperyalizmin ve burjuva gericiliğinin pervasızlığının gerisinde aynı zamanda bu rahatsız edici olgu vardır. Fakat öte yandan, emekçiler ve ezilenler tümünden çaresiz olmak bir yana, yıldan yıla güç kazanan ve yaygınlaşan bir hareketliliğin de içindedirler. 2001 yılının kitle hareketleri ve halk direnişleri bilançosu bunu da açıkça göstermektedir. Dünyanın dört bir yanında işçiler, emekçiler, ezilen halklar, sonu gelmeyen saldırılara karşı gündelik mücadeleler halinde sürekli bir direniş içindedirler. Hemen her yerde grevler, gösteriler, Arjantin ve Yunanistan örneklerinde olduğu gibi zaman zaman genel grevler, çok değişik biçimleriyle halk direnişleri, Filistin örneğinde olduğu gibi soluklu ve tüm vahşete rağmen kırılmayan bir intifada, Arjantin ve Ekvator örneklerinde görüldüğü gibi zaman zaman halk isyanlarına varan geniş çaplı halk hareketleri yaşanmaktadır. Bunu, yıl içerisinde sırasıyla İsviçre/Davos’ta, Kanada’da, İsveç/Göteborg’da, İspanya/Barselona’da, İtalya/Cenova’da, Katar’daki DTÖ zirvesine karşı dünyanın birçok ülkesinde ve son olarak da Belçika/Brüksel’de olmak üzere, zaman zaman yüzbinlerce kişinin katıldığı, geniş çaplı emperyalist küreselleşme karşıtı gösteriler tamamlamaktadır. Tüm bunlara, 11 Eylül sonrasında başta Batılı emperyalist metropoller olmak üzere dünyanın birçok ülkesinde gerçekleşen savaş karşıtı kitlesel gösterileri de eklemeliyiz. Bu geniş çaplı ve çok yönlü kitle mücadeleleri tablosu, azgınlaşan burjuva gericiliği karşısında meydanın hiç

de boş olmadığını, dünya ölçüsünde sınıf mücadelelerinin gitgide güçlenmekte olduğunu göstermektedir.

11 Eylül: Milad değil bahane

Bir yıl değerlendirmesi çerçevesinde ve geride kalan yıl üzerinden vurgulama yoluna gitsek bile, değişik nitelikteki tüm bu gelişmelerin, gerçekte, önceki yıllarda kendini zaten belirgin bir biçimde göstermiş bulunan temel eğilimlerin devamından başka bir şey olmadığını da biliyoruz. Söz konusu olan, yıllardan beridir kendini gösteren eğilimlerin güç kazanmasından ve bazı çelişmelerin kendini artık daha şiddetli biçimler içinde göstermesinden başka bir şey değildir. Kapitalist ekonominin krizi, sosyal ve demokratik haklara sistematik saldırı, emperyalist rekabet ve nüfuz mücadeleleri, bölgesel emperyalist müdahaleler ve savaşlar, ve nihayet her biçimiyle kitle mücadeleleri ve halk hareketleri, tüm bunlar, '90'lı yılların başından, "tarihin sonu"nın iddia edildiği o önemli dönüm noktasından beri vardır. Ve o günden bugüne, inişler ve çıkışlarla, ama zaman içerisinde hep güç kazanarak evrilegeldiler.

Dünyada olaylarının 11 Eylül sonrasında kazandığı yeni çerçeve, 2001 yılının bunu önceleyen gelişmelerini kendi içinde ele almayı ilk bakışta anlamlı ve açıklayıcı olmaktan çıkarmıştır. 11 Eylül'ü "tarihsel bir dönüm noktası" ilan eden emperyalist propaganda bunu özellikle ileri sürmektedir. Fakat bu yanıltıcıdır. 11 Eylül'ü izleyen tüm gelişmeler kendinden önceki süreçlerin birikimi üzerinde, kendinden önceki eğilimlerin yer yer yeni bir düzeyde devamı olarak ortaya çıkmışlardır. 11 Eylül yalnızca bunların kendini daha açık, daha çıplak biçimde ortaya koymalarını kolaylaştırmış ve hızlandırmış, bir bakıma yalnızca kaba bir bahane işlevi görmüştür. Sorunlara ve süreçlere daha yakından baktığımızda

bunu tüm açıklığı ile görebilmekteyiz.

Ekonomik krize ABD çözümü: Militarizm ve savaş

Dünya 2001 yılına ABD ekonomisinde kendini gösteren belirgin durgunluk işaretleri ile girmişti ve bu krizin ağırlık merkezinin ABD'ye kaymakta olduğuna bir gösterge olarak algılanıyordu. Bu gelişmenin dünya ekonomisi üzerindeki kaçınılmaz etkileri kapitalist dünyada ciddi bir kaygı konusuydu. ABD ekonomisindeki kriz, ABD'nin kapitalist dünya ekonomisi içinde tuttuğu çok özel yer nedeniyle, sonuçlarını tüm dünya ölçüsünde duyuracak. önceki yıllarda bölgesel krizlerin yarattığından çok daha ağır tahribatlara neden olacaktı.

'90'lı yılların ikinci yarısı boyunca, Avrupa ekonomileri durgunluk içindeyken, kriz bölgeler (Güneydoğu Asya) ya da ülkeler (Güney Kore, Japonya, Meksika, Rusya, Brezilya vb.) düzeyinde ağırlaşıyorken, yer yer ülkeleri iflasa sürüklüyorken, ABD ekonomisi nispi bir toparlanma yaşıyordu ve bu Clinton yönetiminin parlak bir başarısı olarak tüm dünyada reklam ediliyordu. Öteki ülkelerdeki kriz durumunun ABD'ye sağladığı bu geçici üstünlüğün 2000 yılında artık sınırlarına gelinmişti. Ekonomik durgunluk ve daralma tehlikesi bu kez artık ABD için kapıdaydı. Nitekim 2001 yılına bu doğrultudaki açık işaretler ve somut gelişmelerle girildi.

Durgunluk ve daralmanın gelmekte olduğunu önden gören Amerikan emperyalizminin buna karşı geliştirdiği politikaların başında, uluslararası gerginliği ve silahlanma yarışını tırlandıranak, bu sayede ekonomiyi de yeni bir düzeyde militarize etmek gelmekteydi. Şaibeli seçimlerle silah ve petrol tekelleri tarafından başa getirilen ve 2001

yılı başında resmen işe başlayan Bush yönetimi, 2001'in daha ilk aylarından itibaren buna yönelik adımlar atmaya başladı. 1972 tarihli Anti Balistik Füze Anlaşması'nı geçersiz kılmaya yönelik çabalar bunların en önemlisiydi. Bu, yeni bir gerginlik, dolayısıyla kıyasıyla bir silahlanma yarışına start vermek anlamına geliyordu.

11 Eylül'ü izleyen olaylar ise uluslararası gerginlikten öteye bir emperyalist savaş durumu yarattı. Uzun yılları kapsayacağı ve dünyanın çok değişik bölgelerine yayılacağı duyurulan bu savaş, emperyalist savaş makinasının harekete geçirilmesi, bu ise muazzam kârlara dayalı olarak savaş sanayisinin canlandırılması demekti. Savaş harcamaları için kongrenin yalnızca bir ilk parti olarak 40 milyar dolarlık bir savaş bütçesini başkanın emrine vermesi, bu doğrultuda bir ilk adımdı. Bu belki de Afganistan'a karşı yürütülecek savaşın yalnızca ilk parti masraflarını karşılayabilirdi. Fakat savaş sanayisini canlandırmak ve ekonomiyi yeni bir düzeyde militarize etmek için ne denli büyük kaynakların ayrılabilceği konusunda da çarpıcı bir fikir vermekteydi.

Böylece ABD emperyalizmi, krizin yaratacağı sorunları yeni bir silahlanma programı ve savaşlar serisiyle karşılama yolunu tutmuş oluyordu. (Bu, halihazırda dünyanın tek süper gücü olarak onun, kendi hegemonyasını koruyup pekiştirmek için tuttuğu yoldur da. ABD için ekonomik krizi savuşturmaktan çok daha önemli olan bu asıl hedef üzerinde daha sonra genişçe duracağız). Henüz yeni bir gelişme olduğu için, tutulan bu yolun durgunluğa giren ABD ekonomisi üzerindeki etkilerini henüz bilmiyoruz. Fakat silah ve petrol tekellerinin daha şimdiden büyük vurgunlar vurduklarından da emin olabiliriz.

Silahlanma ve savaş harcamaları, "uluslararası teröre karşı mücadele" adına büyük bütçe kaynaklarının buna ayrılması, halihazırda ABD'nin izinden yürüyen Avrupalı

emperyalistlerin de tuttuğu yol oldu. Bunun için gerekli kaynakların yeni vergilerle sağlandığını, bu devasa masrafların işçi sınıfına ve emekçilere fatura edildiğini hatırlatmak bile gereksizdir. İlk elden bir dizi dolaylı vergi açıkça bu amaç çerçevesinde gündeme getirildi. Aynı amaca yönelik yeni hazırlıklar da hemen tüm emperyalist ülkelerde halen sürmektedir. Silahlanmanın, saldırganlığın ve savaşın mali faturasını doğrudan ya da dolaylı yollarla işçi sınıfına ve emekçilere ödetmek, tarih boyunca tüm kapitalist ülkeler için değişmez bir kural olagelmıştır.

Geride kalan yılın ekonomik bilançosuna ilişkin ilk veriler, Avrupa ekonomilerindeki durgunluğun ağırlaşarak devam ettiğini, Japonya'nın ise yıllardır pençesinde kıvranmakta olduğu krizden bir türlü çıkamadığını göstermektedir. İşsizlik, ABD de içinde, tüm ülkelerde yeni bir tırmanışa geçmiştir. Ekonomik durgunluğun çok yönlü sosyal faturası her zamanki gibi işçi sınıfına ve emekçilere ödetilecektir, buna kuşku yok. Saldırganlığın ve savaşın faturası ile birarada düşünüldüğünde, bunun emekçilerin çalışma ve yaşam koşullarının daha da kötüleşeceği anlamına geldiğini söylemek ise gereksizdir.

Arjantin ve Türkiye: Farklı muamelenin sırrı

Kapitalist dünya ekonomisindeki krizin geride kalan yıl içerisindeki asıl kurbanları Arjantin ve Türkiye oldular. Türkiye ekonomisine ilişkin 2001 yılı tablosu yakından bilindiği için, burada yeni bir tekrara gerek yoktur. Yaşanan tam bir iflas durumuydu ve 11 Eylül saldırısının ABD emperyalizminin yönelimleri çerçevesinde yarattığı yeni durum imdada yetişmeseydi, süreç bir çöküntüye varacak ve iflas resmen de tescil edilecekti. Geride kalan yılın son

ayında Arjantin’de olduğu gibi...

Elbette bu tehlike hala da ortadan kalkmış değil. Sonuç, işbirlikçi Türk burjuvazisinin yeni dönemde ABD’nin bölgesel çıkar ve ihtiyaçlarına ne ölçüde uyum sağlayacağı ile sıkı sıkıya bağlantılı olacaktır. İMF’nin vaadettiği yüklü yeni borçlar halihazırda yalnızca bir vaad durumundadır. şu veya bu kaygıyla ABD’nin politik ve askeri ihtiyaçlarına ve dayatmalarına uygun davranmakta gösterilecek her ciddi tereddüt, bu vaadin de bir yana bırakılması, bu ise Türkiye’nin kapitalist ekonomisinin çöküşe sürüklenmesi anlamına gelecektir. Tersinden, ABD’nin istem ve dayatmalarına uyum ise, ABD’nin emperyalist çıkarları doğrultusunda maceraya atılmak ve bunun ağır siyasi sonuçlarıyla yüzyüze kalmak demek olacaktır.

Yaz ortasında Cenova’da gerçekleşen G8 zirvesinde durumu Türkiye ile aynı çerçevede tartışılan Arjantin ise, yılm sonunda emperyalist odaklarca Türkiye’den farklı bir muameleye tabi tutuldu ve iflasa terkedildi. Arjantin’de ekonomik göstergeler hiç de Türkiye’den daha kötü olmadığı halde, ona bu akıbetin uygun görülmesi; Türkiye’ye cömertçe 10 küsur milyar dolarlık yeni bir borç vaadedildiği bir sırada Arjantin’den 1.3 milyar dolarlık bir borcun bile esirgenmesi elbette nedensiz değildi. ABD emperyalizminin yaptığı bu göze batan ayrımm gerisinde iki ülkenin jeo-stratejik konumu arasındaki çok belirgin farklılık vardı.

ABD emperyalizmi, Ortadoğu’da egemenliğini pekiştirmek ve dünya üzerindeki hegemonyasının geleceği için hayati önemde gördüğü Orta Asya’da mevzi kazanmak istemektedir. 11 Eylül saldırıları bahane edilerek gündeme getirilen emperyalist savaşlar dizisiyle ulaşılmak istenen temel hedeflerin başında bunlar gelmektedir. ABD için bu hedefler yeni değildir, fakat uygulamaya şimdi geçilmiştir ve bu çerçevede Türkiye’ye biçilen çok özel roller vardır. 11 Eylül

sonrasında gündeme getirilen emperyalist savaş politikası ile birlikte Türkiye ABD emperyalizmi için apayrı bir önem kazanmıştır. Bunun böyle olduğunu ABD emperyalizminin resmi ve gayriresmi temsilcileri, yeni ve eski yöneticileri her vesileyle tekrarlayıp durmaktadırlar.

Arjantin iflasa sürüklenip kendi kaderiyle başbaşa bırakılırken, Türkiye'ye "sahip çıkılması" da işte bundandır. İşbirlikçi Türk burjuvazisinin, onun siyaset sahnesindeki, medyadaki, üniversitelerdeki temsilcileri ya da hizmetkarlarının, 11 Eylül'den beri sabahakşam tanrıya şükretmelerinin gerisinde yatan da budur. Emperyalistlerce bu türden bir "sahiplenilme"nin uzak olmayan bir gelecekte Türkiye'yi Arjantin'den beter bir akıbete sürükleyip sürüklemeyeceğini yaşıyıp göreceğiz. Ama bu işbirlikçi Türk burjuvazisinin umrunda değildir; iflas etmiş bir düzenin temsilcisi olarak onun için önemli olan günü kurtarmaktadır.

Her yerde siyasal gericilik

'80'li yıllarda kapitalist dünyada genelleşen neoliberal saldırı dalgası, kapitalist dünya ekonomisinde '70'li yılların ortasına doğru patlak veren ekonomik krizin faturasını işçi sınıfına ve emekçilere çıkarma ihtiyacının bir ürünüydü. Bu saldırının, '89 çöküşünün ardından ve '90'lı yılların başından itibaren yeni bir güç kazandığını; emekçilerin uzun onyılların mücadelesiyle elde ettiğ i iktisadi-sosyal kazanımların sermayenin pervasız saldırılarıyla yüzyüze kaldığını biliyoruz.

Neo-liberalizmin siyasal yüzünde ise siyasal gericilik, burjuva gericiliğinin kendini gitgide daha belirgin bir biçimde göstermesi vardır. Bu, sistemin bağımlı ülkeleri için neredeyse sürekli hal alan bir durumdur. Emperyalist metropoller için ise durum yakın zamana kadar farklıydı. Özellikle '90'lı

yıllardan itibaren, yani bir kez daha '89 çöküşünün yarattığı uygun ortamda ve onun sağladığı rahatlıkla, burjuva gericiliği emperyalist metropollerde de saldırıya geçti. Siyasal gericilik kendini gitgide daha açık biçimler içinde göstermeye başladı. Irkçılık ve yabancı düşmanlığının sinsisi fakat sistematik biçimde körüklenmesinden öteye, bu saldırı kendini, temel demokratik hak ve özgürlüklerin ufak ufak kemirilmesi, adım adım sınırlandırılması, polis devleti uygulamalarının kademe kademe yaygınlaştırılıp meşrulaştırılması biçiminde gösterdi. Elbette bu yönelim durduk yerde gündeme gelmiş değildi. Gerisinde, sonu gelmeyen iktisadi ve sosyal saldırıların işçi sınıfında ve emekçilerde yarattığı sosyal huzursuzluğu dizginleme ve denetim altına alma kaygısı vardı.

Fakat bu alandaki asıl büyük sıçrama geride kalan yıl içerisinde, dahası bu yılın son dört ayında, yani 11 Eylül saldırılarını izleyen bu kısacık dönemde yaşandı. Denilebilir ki, daha önce on yıla yayılan adımlar, yaratılan terör histerisi ortamında birkaç aya sığdırılabilirdi. Dahası var. Çıkarılan yeni yasalar ve yapılan yeni düzenlemeler, henüz yalnızca ilk acil önlemler kabul edilmektedir. Asıl saldırı için yeni hazırlıklar yapılmaktadır. Hemen tüm batı ülkelerinde, peşpeşe çıkarılan anti-terör paketlerini yenileriyle tamamlamak üzere, hummalı çalışmalar sürmektedir. Özetle, son 20 yıl boyunca işçi sınıfının ve emekçilerinin temel iktisadi-sosyal kazanımlarını hedef alanlar, şimdi bunu temel demokratik hak ve özgürlükler alanındaki tarihsel kazanımların kapsamlı bir saldırıya tabi tutulmasıyla birleştirmektedirler.

“Dış kaynaklı terör” tehlikesine karşı önlemler olarak sunulan bu saldırılar, gerçekte, sosyal çelişkilerin gitgide keskinleştiği bir ortamda, sermayenin işçi sınıfına ve emekçilere karşı siyasal hazırlığı anlamına gelmektedir. “Dış kaynaklı terör” söylemi burada hem saldırıyı perdelemekte ve hem de, kaba bir yabancı düşmanlığını geliştirmenin,

böylece emekçileri bir de buradan sersemletmenin bir aracı olarak kullanılmaktadır.

Dışarda saldırganlık ve savaş ile içerde siyasal gericilik, geride kalan yıl içerisinde, somut olarak 11 Eylül sonrasında, emperyalist burjuvazinin temel yönelimi haline gelmiştir. Gelişmeler, burjuva demokrasisinin ikiye bölünmüşlüğü ve sahteliğini, yüzeysel ve iğreti niteliğini bütün açıklığıyla ortaya sermiştir. Öylesine ki, burjuvazinin sözcüleri, artık Ortaçağ'da olduğu gibi farklı insan kümelerine (somutta yerlilere ve yabancılara) farklı hukuk normları uygulamayı, gerekli durumlarda tutuklulara işkence bile yapınayı savunma noktasına gelebilmişlerdir. 11 Eylül saldırılarının burada bulunmaz bir fırsat, kaba bir bahane olarak kullanıldığını söylemiştik. Bunu bizzat 2001 yılının olayları üzerinden görmek ve göstermek olanaklıdır. Başta Alınanya olmak üzere birçok Avrupa ülkesinde temel demokratik hakların sınırlandırılmasına yönelik yeni hazırlıklar, tam da Göteborg ve Cenova'daki emperyalist küreselleşme karşıtı gösterilerin ardından gündeme gelmişti. Emperyalist burjuvazi artık kendi ülkelerinde onbinlerce, Cenova'da olduğu gibi yüzbinlerce emekçinin katıldığı bu türden politik kitle hareketlerine karşı kesin önlemler almak hazırlığı içerisindeydi. 11 Eylül sonrasında terör histerisi ortamı ona bu fırsatı vermiş oldu. Emperyalist hükümetler önden düşündükleriyle kıyaslanamaz ağırlıktaki önlemleri, 11 Eylül'ü izleyen günlerde jet hızıyla yasalaştırma olanağı buldular.

Tüm bu gelişmeler, kapitalist dünya sisteminin metropol ülkelerinde de, demokrasi uğruna mücadeleyi, kazanılmış demokratik hak ve özgürlüklerin savunulmasını ve geliştirilmesini, özel önem taşıyan güncel bir politik sorun haline getirmiştir.

SY Kızıl Bayrak

(Sayı: 2002/02, 12 Ocak 2002)

ABD emperyalizminin Avrasya hamlesi

İkiz kulelere ve Pentagon'a yönelik olarak gerçekleşen 11 Eylül saldırıları geride kalan yıla damgasını vurdu ve yılın tüm öteki olaylarını bir anda geri plana düşürdü.

ABD emperyalizminin dünya üzerindeki köleci egemenliğinin simgesi ve karargahı durumundaki bu yapılara yönelik saldırılar dünya ölçüsünde emekçiler ve ezilen halklar tarafından yaygın bir sempatiyle karşılandı. Bu olgu, ABD emperyalizmine karşı birikmiş öfke ve nefretin de çarpıcı bir göstergesi oldu. Dünyanın ezilenleri söz konusu saldırıyı dünyanın küstah ve kibirli jandarmasının kendi topraklarında beyninden vurulması saydılar. Elbetteki sempatiyle karşılanan da olayın bu politik yönüydü, yoksa bu saldırıların birkaç bin sivil insanın ölümüne yol açan trajik boyutu değil. Yalnızca halklar değil, gücünden ve ölçsüz davranışlarından

duydukları rahatsızlık nedeniyle öteki emperyalistler de, tüm ikiyeüzü açıklanalarına rağmen gerçekte ABD'nin yediği darbeden gizli bir memnuniyet duydular.

11 Eylül saldırısı yaygın biçimde ABD'nin devasa boyutlardaki istihbarat ve güvenlik aygıtlarının iflası olarak değerlendirildi. O güne kadar özel coğrafi konumunun kendisine sağladığı güven ve huzuru ABD'nin de bundan böyle artık duyamayacağı, sarsıcı saldırıların bu ayrıcalığı ortadan kaldırdığı özellikle vurgulandı. Bununla birlikte, ABD'nin bu saldırıyı tarihi bir fırsat sayarak hemen ardından uzun süreli bir savaşı ilan etmesi ve bunu derhal yürürlüğe koyması, 11 Eylül saldırılarının kaynağı ve mahiyeti üzerine haklı nedenlere dayalı yaygın spekülasyonların da önünü açtı.

Olay hala da açıklıktan yoksundur; onu saran ve her türlü spekülasyona kapı aralayan kuşku bulutunun ortadan kalkması zaman alacak gibi görünmektedir. Fakat bu olayın önünü açtığı gelişmeler, emperyalist dünyadaki güç ilişkilerini ve dengelerini dört ay gibi kısa bir sürede temelden sarsmış bulunmaktadır. Geline yerde artık önemli olan, 11 Eylül'den çok onu izleyen gelişmelerdir.

Tek süper güç olarak kalma hedefi

ABD emperyalizminin akıl hocalarından Henry Kissinger, geride kalan yılın son haftalarında kaleme aldığı bir yazıda 11 Eylül'ü kastederek, "muhtemelen tarih o günü 21. yüzyılın uluslararası düzeninin biçimlenmesinde bir dönüm noktası olarak kayda geçirecek" diyordu. Bu, 11 Eylül'den beri Amerikan sözcüleri ve onları izleyerek dünyadaki tüm Amerikancılar tarafından özellikle yinelen bir düşüncedir. Tehdit yüklü "Artık hiçbir şey eskisi gibi olmayacak!" vecizesi de aynı düşüncenin daha popüler bir ifadesi oldu.

Kissinger'ın tarihin gelecekteki hükmü adına ortaya

koyduğu tanımlama, gerçekte ABD emperyalizminin 11 Eylül'ü izleyen saldırganlık ve savaş politikasının temel hedefini ortaya koymaktadır. ABD, Varşova Paktı'nın çökmesinden ve Sovyetler Birliği'nin dağılmasından beri, kendi dünya egemenliğini ve jandarmalığını uzun vadeli olarak güvence altına alacak yeni bir uluslararası düzen peşindedir. Demek ki uluslararası düzeni kendi hedef ve çıkarlarına göre yeniden biçimlendirmek ABD için yeni olmak bir yana on yılı aşkın geçmişi olan temel önemde bir sorundur. Buna yönelik ilk etkili girişim, Varşova Paktı'nın çöküşünü izleyen günlerde (ki Sovyetler Birliği çatırdamakla birlikte henüz dağılmamıştı) gündeme getirilen Körfez savaşı olmuştu. Dönemin ABD Başkanı baba Bush, savaşı ilan eden konuşmasında, bunun "yeni bir dünya düzeni"ni biçimlendirmeyi yönelik bir ilk önemli adım olduğunu özellikle vurgulamıştı.

Varşova Paktı'nın çökmesi ve Sovyetler Birliği'nin dağılması, bir yandan ABD'yi dünyanın tek süper gücü haline getirirken, öte yandan orta vadede onun bu konumunu tehlikeye düşürecek dinamiklerin de önünü açtı. Bu bir yeni sorunlar alanıydı. O güne kadar Sovyet Bloku'na karşı kendi himayesinde bulunan Avrupalı emperyalistler ile Japonya'nın bundan böyle de denetim altında tutulması, ortaya çıkan bu yeni sorunlardan ilkiydi. O güne kadar Sovyetler Birliği'nin etki sahasında bulunan ve yeni durumda iç sorunlar ve dış kışkırtmalarla bir kaosa sürüklenen ülke ve bölgelerin ABD'nin çıkar ve ihtiyaçlarına göre yeniden biçimlendirilmesi bir başka temel önemde sorundu. Düne kadar Sovyetler Birliği'nin varlığının sağladığı denge ya da bizzat ondan güç olarak ABD'nin çıkar ve ihtiyaçlarına aykırı davranabilen ülkelere boyun eğdirilmesi bir başka sorunlar alanıydı. Buna Rusya'nın yeniden toparlanmasını dizginleyerek onu kendi himayesinde bir ülke olarak tutmaktan Çin'in yükselişinin yarattığı tehlikeleri önlemeye kadar temel önemde başka

bazı sorunlar da eklenebilir. (Burada daha çok emperyalistler arası ilişkiler ve hegemonya mücadelesiyle ilgili olduğumuz için halkların köleleştirilmesi, ilerici ve devrimci akımların ezilip ehlileştirilmesi, küreselleşmenin gerekleri adı altında dünya ölçüsünde sömürü ve soygun mekanizmalarının yeniden düzenlenişi vb. sorunları sıralamıyoruz. Bunlar da “yeni dünya düzeni”ni biçimlendirmeye yönelik girişimlerin temel önemde halkaları olmakla birlikte, üzerinde tüm emperyalist dünyanın mutabakat halinde olduğu ve aynı doğrultuda hareket ettiği daha farklı karakterde bir sorunlar alanıdır.)

Potansiyel rakipleri bugünden etkisizleştirmek

Rakip bir süper güç olarak Sovyetler Birliği’nin ortadan kalkmasından itibaren ABD’nin temel stratejik kaygısı, kendi tek süper güç konumunu güvenceye almak, dünyayı kendi çıkar ve ihtiyaçlarına uygun olarak yeniden biçimlendirmektir. Bunun bir gereği olarak da, kendi bugünkü üstünlüklerini en iyi biçimde kullanarak, ilerde kendisiyle boy ölçüşmeye kalkacak rakip bir gücün ya da koalisyonun şekillenmesini daha baştan engellemek yoluna gitmeliydi. ABD’nin bu stratejik kaygı ve hedefe yönelik niyetleri oldukça erken bir zamanda resmi belgelere de yansdı. 1992 Mart’ında yayınlanan “Savunma Planlaması Kılavuz Dökümanı” başlıklı ve Pentagon kaynaklı bir resmi belgede, “Sovyetler sonrası çağda” ABD için başlıca hedefin; her potansiyel rakibi, ABD ile rekabet edebilecek bir dengeye ulaşmayı deneme olasılığını düşünmekten bile alıkoymak olduğu, açıkça dile getirildi. “Sovyetler sonrası çağda”n bugüne yaşanan uluslararası olaylara ve bu olaylar içinde ABD’nin konumuna ve tutumuna bakıldığında, söz konusu dökümanda tanımlanan hedefin anlamı ve gerekleri çok daha iyi anlaşılır.

Tek süper güç ve emperyalist sistemin halihazırdaki rakipsiz jandarması olarak ABD, ekonomik ve teknolojik alanlarda olduğu kadar siyasal ve askeri alanlarda da açık biçimde tüm öteki emperyalistlerden üstün konumdadır. Fakat bu üstünlük, Körfez savaşından Afganistan savaşına dek fırsat düştükçe en yıkıcı ve barbar biçimde sergilendiği gibi, esas olarak askeri alandadır. ABD'nin savaş makinası halihazırda denilebilir ki benzersiz ve rakipsizdir. Elinde bulundurduğu büyük nükleer güç sayesinde ve yalnızca bu özel alanın sınırları içinde olmak üzere, bir ölçüde Rusya askeri bir rakip sayılabilir. Nitekim ABD'nin Bush yönetimi ile birlikte gündeme getirdiği Füze Kalkanı Projesi, gerçekte Rusya'nın bu alanda halihazırda yarattığı dengeyi ortadan kaldırmaya yöneliktir. Bu proje gerçeklik kazanır ve Rusya onu dengeleyecek adımları atmak yeteneğinden yoksun kalırsa, ABD nükleer güç alanında da rakipsiz bir konum elde edecek, bu ona yeni türden bir tekelci konum kazandıracaktır. ABD bunu tüm öteki emperyalist devletleri uzun süreli olarak kendine tabi olmaya mecbur etmenin temel önemde bir olanağı olarak görmektedir. Tüm dünyayı karşısına alarak bu projede bu denli ısrarlı olmasının gerisinde temelde bu stratejik hesap, '92 Mart tarihli resmi belgenin diliyle söylersek, "her potansiyel rakibi, ABD ile rekabet edebilecek bir dengeye ulaşmayı deneme olasılığını düşünmekten bile alıkoymak" temel stratejik hedefi vardır.

Bugün ABD, belirgin bir üstünlüğe sahip olduğu askeri gücünü en iyi ve etkin biçimde kullanarak politik olaylara ve sorunlara kendi hedef ve çıkarlarına göre yön verimeye çalışmakta; dahası bunu, öteki emperyalist güçleri ardından sürüklemenin ve kendine tabi kılmanın bir aracı olarak kullanmaktadır. '90'lı yıllardaki Körfez savaşı ve Yugoslavya savaşı bunun örnekleri oldular. Geride kalan yılın son üç ayına sıkıştırılan Afganistan savaşı ise bunun güncel yeni

bir örneği oldu. Afganistan savaşının uzun yıllar sürecek bir savaşlar dizisinin bir ilk halkası olarak tanımlandığı gözönüne alınırsa, bu alandaki üstünlüğün hangi çerçevede kullanılmak istendiği de daha iyi anlaşılır. Afganistan savaşıyla ABD gerçekte dünya çapında bir hegemonya savaşı başlatmıştır. Hedef halkları köleleştirmek olduğu kadar öteki emperyalist güçleri de kendi iradesine tabi kılmak, kendisinin arzuladığı ve hedeflediği türden bir dünya düzenine razı, bundan da öteye mecbur etmektir. Afganistan savaşının ilk sonuçları onu bu konuda daha da cesaretlendirmiş, yakın gelecekteki yeni çıkışlarını daha pervasız bir biçimde yapmaya özendirmiştir. Irak konusundaki tutumu ve hesapları daha şimdiden bunun işaretlerini vermektedir.

Avrupa'da ve Avrasya'da kaygı verici gelişmeler

“Sovyetler sonrası çağı” açık bir değerlendirme ve net olarak tanımlanmış bir stratejiyle daha baştan hazırlıklı karşılamaya çalışsa bile, doğal olarak gelişmeler her alanda ABD'nin arzuladığı gibi seyretmedi, edemezdi. ABD'nin dünya egemenliğini süreklileştirme hesaplarında özel bir yer tutan ve üzerine kitaplar bile yazılan Avrasya'da olup bitenler, geride kalan yılın olayları da düşünüldüğünde, bu açıdan özellikle önemliydi. 11 Eylül sonrası gelişmelerle bağlantı sınırları içinde bunlara burada kısaca değinilebilir.

ABD'nin Avrasya stratejisinde, yükselen bir güç olarak Almanya önderliğindeki AB'yi kontrol altında tutmak özel bir yer tutmaktadır. Almanya'nın liderliğine ve Almanya-Fransa eksenine dayanan AB'nin yükselişini engelleyemeyeceğini bilen ABD, çözümü bu yükselişi kendi denetiminde tutmaya çalışmakta bulmaktadır. Bunun için elinde temel önemde bir araç ve AB'nin kendi bünyesindeki çelişkiler var.

Araç NATO'dur. NATO ABD'nin tartışmasız egemenliğine dayalı bir siyasiaskeri ittifaktır. Askeri alanda AB'yi önemli ölçüde ABD'ye tabi kılmakla kalmamakta, ona Avrupa'nın iç sorunlarında etkili bir söz sahibi olma olanağı da sağlamaktadır. NATO'nun Avrupa'yı denetim altında tutmakta kendisine sağladığı bu muazzam avantajı gözönünde tutarak ABD, AB'nin Doğu'ya doğru genişlemesini NATO'nun da aynı doğrultuda genişlemesi koşuluna bağlamış bulunmaktadır. Bunda o denli ısrarlı ve gayretlidir ki, AB adayı durumunda bulunan fakat henüz ona dahil olamayan bazı ülkeler (somut olarak Polonya, Çek Cumhuriyeti ve Macaristan) daha şimdiden NATO üyesi olmuş durumdadır.

AB'yi denetim altında tutmak isteyen ABD, bu doğrultuda onun iç çelişkilerinden de en iyi biçimde yararlanmaktadır. Herşey bir yana bazı AB üyeleri bu birlik içinde ABD'nin uzantısı durumundadırlar. İngiltere bunun göze batan örneğidir, fakat hiç de tek değildir. AB genişlemesini destekleyerek birlik bünyesinde bu türden ülkelerin sayısını ve gücünü artırmak ABD için gizleme gereği duyulmaksızın izlenen bir politikadır. Türkiye'nin AB üyeliğine verilen hararetli desteğin gerisinde de bu aynı politika vardır. ABD, AB bünyesindeki başka çelişkileri de kullanmakta, hatta birliğin eksenini oluşturan Almanya ile Fransa arasındaki çelişkilere bile oynamaktadır.

Bunlar ABD için AB'yi kendi denetimi altında tutmakta ve kendi çıkarları doğrultusunda yönlendirmekte önemli araç ve imkanlar olsalar bile, giderek güçlenen ve ABD'nin vesayetinden adım adım kurtulmaya çalışan AB dünyanın tek süper gücü için bir sorunlar alanı olarak ortaya çıkmaktadır. Kendi ordusuna sahip olmak istemesi, Rusya, İran ve Çin gibi ülkelerle ABD'yi dengeleyecek ilişkilere girmesi, Ortadoğu'da ABD'den farklılaşan bazı politikalar izlemeye eğilimli olması, yaşanan sorunlara örnekler olarak verilebilir.

ABD, AB'nin kendi ordusuna sahip olma isteğini şimdilik önemli ölçüde NATO'ya, dolayısıyla ABD'ye bağımlı kılacak AGSP ile dengeleme yoluna gitmiştir. Fakat bu sorun, önceki sene gerçekleşen Nice Zirvesi esnasında açıkça ortaya çıktığı gibi, bir gerilimler alanı olmayı halen sürdürmektedir. Öteki sorunlar alanını ise ABD kendi karşı hamleleriyle dengelemeye çalışmaktadır. Örneğin Rusya ve Çin'le kendi üstünlüklerinden ve avantajlarından giderek ilişkiler geliştirmekte, İran'la ilişkilerini yumuşatmanın yollarını aramaktadır vb.

Fakat kendi dünya hegemonyasını süreklileştirmek hedefi çerçevesinde ABD'nin son yıllarda karşı karşıya kaldığı asıl sorunlar alanı, dar anlamda Avrasya, yani halihazırda Rusya ve Çin'in söz ve etkinlik sahibi olduğu siyasal coğrafya oldu. ABD'nin kendine her alanda küstahlık ve kibirlilikle dayatan küresel üstünlüğünden rahatsız olan Rusya ve Çin, ABD'yi dengelemek üzere '90'lı yılların ortasından itibaren kendi aralarındaki ilişkileri adım adım güçlendirdiler. Dahası buna Sovyetler Birliği'nin dağılmasıyla ortaya çıkan Türkmenistan dışındaki Orta Asya cumhuriyetlerini katınayı da başardılar. '90'ların ortasında Şangay Beşlisi olarak başlayan süreç, 2000'li yıllara girilirken Özbekistan'ı da kapsayarak genişledi ve Şangay İşbirliği Örgütü adını alarak kurumsallaşmaya başladı.

Rusya-Çin eksenine dayalı olan ve önemli petrol ve doğal gaz kaynaklarına sahip bulunan Orta Asya cumhuriyetlerini kendi denetimine alan bu ittifak, ABD emperyalizmini derinden rahatsız eden bir gelişmenin ifadesiydi. ABD bu koalisyonu kendi rakipsiz dünya egemenliğine potansiyel bir rakip sayıyor, nitekim söz konusu ittifak da kendi konumunu ve misyonunu bir biçimde böyle tanımlıyordu.

ABD'nin Avrasya hamlesi

ABD'nin 11 Eylöl saldırılarını Usama bin Laden üzerinden Taliban yönetimine bağlaması, ona Afganistan'a savaş ilan etme ve böylece bu ölke üzerinden Asya'ya müdahale etme olanağı sağladı. Bunun ABD için kısa dönemli sonuçları gerçekten etkileyici görünüyor. Taliban yönetimi herkesi şaşırtan bir hız ve kolaylıkla devrildi ve Afganistan bir anda ABD'nin askeri işgali altına girdi. ABD halihazırda ölkenin güneyinde kurduğu askeri üsleri sağlamlaştırmak ve ölkenin toplamındaki gelişmeleri kendi kontrolü altına almak çabasıındadır. Savaşta saldırı üssü olarak kullanılan güneyde Pakistan ve kuzeyde Özbekistan da ABD'nin askeri olarak yerleştiğı ölkeler durumundadır. Bölgeye askeri olarak bu çapta bir yerleşme başarısı ABD'nin düne kadar kolay hayal edemeyeceğı bir gelişme olmuştur.

Fakat bu başarının sınırları kendinden de öteyedir. Düne kadar bu alan, arada Taliban Afganistan'ı gibi pürüzlü bir ölke olsa da, Rusya-Çin ittifakının denetim kurduğu ve ABD'nin dolaylı müdahalesini bile büyük ölçüde sınırladığı bir bölgeydi. Oysa bugün gerek Rusya gerekse Çin, 11 Eylöl saldırılarının sağladığı bahaneler karşısında ABD'yi dizginleyemeyeceklerini görerek, onun bölgeye müdahalesine rıza göstermek zorunda kalmışlardır. Dahası Rusya gelişmeler üzerinde söz ve karar sahibi olmak kaygısıyla bizzat ABD'nin güdümünde hareket etmiş, birçok yönden onun yürüttüğü saldırı savaşının bir parçası olmuştur. Kuşkusuz Rusya bunu gelişmelerden kendi emperyalist çıkarları doğrultusunda en iyi biçimde yararlanmak için yapmaktadır. Fakat bu alandaki başarısı ne olursa olsun, sonuçta asıl gelişme, düne kadar bu bölgenin hayli uzağında bulunan ABD'nin buraya yerleşmek üzere ilk önemli mevzileri kazamış olmasıdır. Rusya olayların içinde yer alarak elde ettiğı başarıyı süreklileştirmek için ABD ile uyumlu davranmak zorundadır. Bu doğrultudaki

politika ise, d ne kadar tam da ABD hegemonyasına karşı tanımlanan Çin ile ittifakının zaafa uğraması ve giderek işlevini yitirmesi anlamına gelecektir. Böylesi bir gelişme durumunda, ABD stratejik önem atfettiği bir bölgeye askeri olarak yerleşmek imkanını elde etmiş olmakla kalmayacak, bundan da önemli olarak, kendisine karşı gelişen g cl  bir koalisyonu da etkili bir darbe vuracaktır. Rusya ile Çin arasında uzun süreli bir ittifakı boşa çıkarmanın ABD'nin Avrasya stratejisindeki kritik önemi d ş n ld ğ nde, bu alandaki bir başarının ABD için stratejik değeri de daha iyi anlaşılır.

Fakat gelişmeler birçok bakımdan henüz çok yenidir. Olayların ve dolayısıyla emperyalist güçler arası ilişki ve dengelerin henüz ne yönde seyredeceği belli değildir. Bu bölgede yerleşmek ve bölge güçleri arasındaki ilişkileri kendi çıkar ve hedefleri doğrultusunda yönlendirmek ve biçimlendirmek ABD için sanıldığı kadar kolay değildir. Olaylar, dolayısıyla ilişkiler her an y n değiştirebilir, ortaya yeni ve daha karımaşık durumlar çıkabilir. ABD emperyalizmi payına başarılı sayılabilecek adımlar henüz yalnızca olayların ilk ve bir bakıma en kolay evresi sınırları içinde bir anlam taşımaktadır. Yine de bu sınırlar içerisinde ABD'nin 11 Eylül sonrasında Avrasya'ya yönelik önemli bir çıkış yapmış bulunduğu da bir gerçektir.

Devre dışı kalan ve arkadan sürüklenen Avrupa

ABD emperyalizminin Afganistan savaşı üzerinden yaptığı Avrasya hamlesinin Avrupalı emperyalistlerle ilişkiler cephesinde de önemli sonuçları oldu. 11 Eylül saldırılarının ardından yaratılan gerici atmosferden kendi çıkar ve hesapları doğrultusunda en iyi biçimde yararlanmaya  alışan Avrupalı

emperyalistler, ABD'nin uzun süreli savaş ilanına da koro halinde destek verdiler. Anında toplanan NATO Konseyi, oybirliği ile 5. maddeyi uygulama, yani ABD için savaşa girme kararı aldı. ABD emperyalizmi Avrupalı müttefiklerinin kendisine sağladığı bu siyasal desteği en iyi biçimde kullandı. Fakat bunu Afganistan'a açtığı savaşta, bu savaşa ilişkin karar ve uygulamalarda onları devre dışı bırakarak yaptı. Yugoslavya savaşında olduğu gibi kararlar Brüksel'den değil, fakat tümüyle Washington'dan, ABD'nin kendi iradesi ve isteği doğrultusunda alındı. Savaş Avrupa'daki NATO karargahından değil Pentagon'dan yönetildi. ABD siyasal desteğinden en iyi biçimde yararlandığı müttefiklerinin askeri katkılarına hiç de ihtiyaç duymadığını kabaca hissettirdi ve adeta kendi savaş makinasının hedefe ulaşmakta kendi başına yeterli olduğunu Afganistan savaşı üzerinden gösterme yoluna gitti.

Burada NATO'nun devre dışı bırakılması, bazı öfkeli Avrupalı yorumcular tarafından NATO'nun çöküşü olarak sunuldu. Gerçekte ise devre dışı bırakılan NATO'dan çok Avrupalı emperyalistlerdi. Nitekim ABD emperyalizminin medyadaki sözcüleri bununla açıkça övündüler de. Bunu Bush yönetimi ile birlikte gündeme gelen "tek taraflı dış politika"nın açık bir başarısı saydılar. Başta lider Almanya olmak üzere Avrupalı emperyalist devletlerin her birinin kendine özgü çıkarlar çerçevesinde ABD'nin kapısında kuyruğa girmeleri, hiç değilse "barış gücü" olarak Afganistan işgalinde yer almak için ABD'nin desteğini sağlamaya çalışmaları, temel uluslararası politika sorunları söz konusu olduğunda, AB'nin herhangi bir ortak politika geliştirme ve uygulama yeteneğinden yoksun olduğunun da bir göstergesi oldu. Bunu da ABD emperyalizminin Avrupalı emperyalist birlik üzerinde önemli bir taktik başarısı saymak gerekir. AB'nin kendi içinde sağlam ve ABD'ye rağmen uluslararası

politika sorunlarına müdahale edebilecek yetenekte bir irade birliğinin ortaya çıkışını engellemenin ABD stratejisinin bir başka temel unsuru olduğu düşünöldüğünde, bu başarının anlamı çok daha iyi anlaşılır.

Bu açık gerçeğe rağmen Alman emperyalizminin 11 Eylül sonrası gelişmelerden yararlanarak uluslararası politikada stratejik önemde bir çıkış yaptığı da burada vurgulanmalıdır. Almanya II. Dünya Savaşı'ndan beri ilk kez olarak Avrupa dışında bir bölgeye ve NATO'nun sınırları ötesine askeri birlikler gönderme yoluna gitti. Bu kararı parlamentodan çıkarmak için bir hükümet bunalımı riskini bile göze alan Alman emperyalizminin böyle bir ilk adımla ne türden bir stratejik avantaj elde ettiğini kestirmek güç değildir. Buna, benzer konumda olan Japonya'nın ilk kez olarak kendi ulusal kara sularının çok uzağına, Hint Okyanusu'na savaş gemisi gönderme adımını da bu vesile ile ekleyebiliriz.

SY Kızıl Bayrak

(Sayı: 2002/03, 19 Ocak 2002)

Dünya ölçüsünde güçlenen sınıf mücadeleleri

Sınıflar mücadelesi için olgunlaşan zemin

Dünya ölçüsünde sınıf mücadeleleri g   kazanıyor. Geride kalan yılın somut veriler üzerinden kendini gösteren temel gerçeklerinden biri de bu oldu. Bu olgu sistemin  eli melerinin keskinle mesiyle uyumlu bir gelişmenin ifadesidir. Ekonomik kriz ve a ırla tırdı ı sosyal sorunlar, kesintisiz olarak süren neoliberal saldırıların yola tı ı sosyal yıkım, emperyalizmin küreselleşme saldırısının çok yönlü yıkıcı sonuçları, siyasal gericilik, militarizm, saldırganlık ve nihayet savaş tüm bunlar, dünya ölçüsünde işçi sınıfı, emekçiler ve ezilen halklar için yaşam koşullarını günden güne a ırla tırmakla kalmıyor, kaçınılmaz bir biçimde onları çok yönlü sosyal-siyasal mücadelelere de yöneltiyor.

Bu mücadeleler, dünyanın dört bir yanında, en gelişmiş ülkelerden en gerisine kadar, şu veya bu düzeyde, şu veya bu biçim altında kendini göstermektedir. Geride kalan yılın sınıf ve kitle hareketleri ile halk direnişleri tablosu, bunun böyle olduğunu bütün açıklığıyla ortaya koymaktadır. Bu mücadeleler tablosu bu değerlendirmeler dizisinin ilkinde şöyle özetlemiştir:

“Dünyanın dört bir yanında işçiler, emekçiler, ezilen halklar, sonu gelmeyen saldırılara karşı gündelik mücadeleler halinde sürekli bir direniş içindedirler. Hemen her yerde grevler, gösteriler, Arjantin ve Yunanistan örneklerinde olduğu gibi zaman zaman genel grevler, çok değişik biçimleriyle halk direnişleri, Filistin örneğinde olduğu gibi soluklu ve tüm vahşete rağmen kırılmayan bir intifada, Arjantin ve Ekvator örneklerinde görüldüğü gibi zaman zaman halk isyanlarına varan geniş çaplı halk hareketleri yaşanmaktadır. Bunu, yıl içerisinde sırasıyla İsviçre/Davos'ta, Kanada'da, İsveç/Göteborg'da, İspanya/Barselona'da, İtalya/Cenova'da, Katar'daki DTÖ zirvesine karşı dünyanın birçok ülkesinde ve son olarak da Belçika/Brüksel'de olmak üzere, zaman zaman yüzbinlerce kişinin katıldığı, geniş çaplı emperyalist küreselleşme karşıtı gösteriler tamamlamaktadır. Tüm bunlara, 11 Eylül sonrasında başta Batılı emperyalist metropoller olmak üzere dünyanın birçok ülkesinde gerçekleşen savaş karşıtı kitlesel gösterileri de eklemeliyiz. Bu geniş çaplı ve çok yönlü kitle mücadeleleri tablosu, azgınlaşan burjuva gericiliği karşısında meydanın hiç de boş olmadığını, dünya ölçüsünde sınıf mücadelelerinin gitgide güçlenmekte olduğunu göstermektedir.”

Buradaki gitgide güçleniyor vurgusu boşuna değildir; bu açıkça önceki yıllardan gelen bir birikime ve eğilime işaret etmek içindir. Sosyal sorunların ağırlaşması, sosyal kutuplaşmanın derinleşmesi, sınıf çelişkilerinin keskinleşmesi

ve tüm bunların birleşik bir ürünü olarak sınıf mücadelelerinin süreç içerisinde güç kazanması, son yılların en dikkate değer olgusudur.

Sınıflar mücadelesindeki bu genel gelişmenin önemini tam olarak değerlendirebilmek için, burjuva gericiliğinin '89 çöküşünün ardından estirdiği gerici rüzgarı, bu doğrultuda kullandığı gerici propaganda argümanlarını hatırlamak gerekir. O günlerde “batı demokrasisi” ve “piyasa ekonomisi” kavramlarıyla kodlanarak kapitalizm yüceltiliyor, ebediliği kanıtlanmış bir sistem ilan ediliyor, insanlığın refahının ve sorunlarının çözümünün biricik olanaklı zemini olarak gösteriliyordu. Gerçekte ne olduğunu bir kez daha görmek içinse aradan geçen üç-beş yıl yetti. Sınırlamalardan ve dengeleyici etkenlerden kurtulmuş “piyasa ekonomisi” insanlığın ezici çoğunluğunun üstüne bir kabus gibi çöktü. Emperyalizmin küreselleşme saldırısı, sınıflar, ülkeler ve bölgeler arasındaki eşitsizlikleri tarihte eş görülmemiş düzeylere çıkardı. Ülkeleri yıkıma, yüz milyonlarca insanı açlığa, sefalete, sosyal ve kültürel yıkıma sürükledi. Aynı yıllar içinde buna meziyetleri o çok övülen “batı demokrasisi”nin yerini adım adım siyasal gericiliğe ve polis devletine, ırkçılığa ve yabancı düşmanlığına, militarizme ve savaşa bırakması eşlik etti. (Bu alandaki en kapsamlı gelişmeler geride bıraktığımız yılın son bir kaç ayına sığdırıldı).

Yalnızca on yıl önce gerici burjuva propagandası tarafından yeni bir güçle kutsanan kapitalist sistemin gerçekte ne olduğunun, hangi çelişmelerle muzdarip bulunduğu ve bunun tüm insanlık için ne türden yıkıcı sonuçlara yolaştığını yeniden görülebilmesi için, tarihsel ölçülerle alındığında kısacık sayılabilen bir zaman dilimi yetti.

Bugün dünya ölçüsünde, “Kapitalizm öldürür!” kitle hareketlerinin en popüler sloganlardan biridir (bu slogan şu ya da bu devrimci partinin değil, fakat bizzat kitle hareketinin

kendi öz ürünüdür). Evet, kapitalizm sistematik bir ölüm makinası gibi işliyor; yalnızca insanlığı değil doğayı da yıkıma uğrattıyor. Kapitalizm yalnızca emekçilerin sosyal yıkımına değil ülkelerin de ulusal yıkımına yolaçıyor. Kapitalizm ülkeleri yalnızca piyasa mekanizmaları dayatmasıyla değil, fakat günden güne mükemmelleştirilen savaş aygıtlarıyla da yıkıma uğrattıyor (Geride kalan yıl içerisinde ilk duruma örnek Arjantin ve Türkiye, ikinci duruma örnek Afganistan ve Filistin oldular).

İşte tam da sistemin bu karakteri ki, sınıflar mücadelesinin her düzeyde ve biçimde yeni bir güçle boy vermesinin verimli zeminini döne döne hazırlıyor.

Bu mücadeleler 2001 yılı içerisinde kendini başlıca dört ana kategoride ortaya koydu.

Bunlardan ilkinin, her ülkenin kendi içinde sermayenin saldırılarına karşı gerçekleşen ve çok değişik biçimler alabilen işçi-emekçi eylemlilikleri oluşturmaktadır. İkincisi, emperyalist zirveler vesilesiyle gündeme gelen ve enternasyonal bir temele ve karaktere sahip olan küreselleşme karşıtı kitle hareketleridir. Üçüncüsü, 11 Eylül'ü izleyen dönemde emperyalist saldırganlığa ve savaşa karşı gündeme gelen kitle eylemleridir. Ve dördüncüsü ise, en çarpıcı ve soluklu biçimini Filistin üzerinden izlediğimiz özgürlük ve bağımsızlık istemine dayalı ulusal halk direnişleridir.

2001 yılının verilerinden hareketle bunların her biri üzerinde kısaca duralım.

Yaygınlaşan işçi ve halk hareketleri

Son on yılın toplamı üzerinden baktığımızda, dünyanın hemen her yerinde, her ülkesinde sermayenin saldırılarına karşı başta işçiler arasında olmak üzere grevler, direnişler, gösteriler, halk hareketleri biçimleri içinde gelişen en değişik

türden kitle eylemliliklerinin yaşanmakta olduğunu görüyoruz. Bu olgu öylesine belirgindir ki, daha '90'lı yılların ortasında, komünistler, dönemin somut verilerinden hareketle, "yeni bir proleter kitle hareketi ve halk isyanları dönemi"ne girdiğimiz değerlendirmesini yapmışlardı. Zaman bu konuda bizi haklı çıkardı. O günden bugüne kitle mücadeleleri, inişli-çıkışlı bir seyir izlese de zaman içerisinde genel bir eğilim olarak güçlendi ve yaygınlaştı.

Bunu geride kalan yıl üzerinden de somut olarak görebiliriz. Arjantin, Yunanistan, Güney Afrika, Güney Kore gibi ülkelerde işçi hareketleri kendini değişik biçimler içerisinde döne döne ortaya koydular. Bu ülkelerin ilk üçünde işçi direnişleri arada genel grevler düzeyine de çıktı. Yine Arjantin, Ekvator ve Bolivya'da İMF'nin sosyal yıkım programlarına karşı güçlü halk hareketleri gerçekleşti ve yılın son günlerinde Arjantin'de bu, peşpeşe başkanlar ve hükümetler düşüren bir halk ayaklanması biçimini aldı. Cezayir'de Berberi halkının Nisan ayında başlayan, haftalar boyu süren ve yüzbinlerce insanı kapsayan sosyal hareketliliği ile Meksika'da Zapatist hareketle bağlantılı kitle eylemlilikleri de, geride kalan yılın önemli halk hareketleri arasında anılmalıdır.

Bunları yalnızca dış dünyada da şu veya bu ölçüde yankılanabilen sınırlı örnekler olarak veriyoruz burada. Bu tablo bu şekliyle son derece eksiktir ve genel eğilim hakkında bir fikir vermekten öteye gidememektedir. (Kitle iletişim araçları üzerindeki gerici emperyalist tekel ve tersinden ilerici-devrimci güçler arasındaki iletişimin aşırı cıvıllığı nedeniyle, tek tek ülkelerde kitle hareketleri büyük bir bölümüyle bilinmeden kalabilmektedir. Öylesine ki, son iki yıl içerisinde Arjantin'de tam 7 genel grev gerçekleştiğinin dünyada duyulabilmesi için, Arjantin'i iflasa ve halk kitlelerini ayaklanmaya götüren sarsıcı olayların yaşanması gerekmiştir).

Emperyalist küreselleşme karşıtı gösteriler

Önceki yıllarda kendini genellikle tek tek ülkelerdeki kitle hareketleri ve halk direnişleri halinde gösteren mücadelelere son yıllarda büyük önem taşıyan yeni bir boyut daha eklendi. İlk örneği 1998 sonunda ABD'nin Seattle kentinde gerçekleşen küreselleşme karşıtı kitle hareketi, sınıflar mücadelesinin enternasyonal nitelikte yeni bir biçimini ve boyutunu ortaya çıkardı. O günden bugüne zincirleme bir hal alan bu hareketin en güçlü örneklerine ise geride kalan yıl içerisinde tanık olduk.

Yılın ilk ayında Davos'ta başlayan ve son ayında Brüksel'de süren bu gösteriler zincirinin en görkemlisi ve yankı yaratanı, Temmuz ayı içinde Cenova'da G-8 Zirvesi'ne karşı gerçekleşen eylem oldu. Gösteriye çoğunluğu işçilerden oluşan 300 bin kişi katıldı. Bu sayı önden beklenenin iki hatta üç kat fazlasıydı. Bu güçlü katılımın anlamını daha iyi değerlendirebilmek için, başta İtalyan hükümeti olmak üzere Avrupalı hükümetlerin önden eylemi terörize etmeye ve katılımı engellemeye yönelik yoğun çabalarını da gözönünde bulundurmak gerekir.

Cenova gösterisi emperyalist şeflerin küreselleşme karşıtı hareketten duyduğu aşırı rahatsızlığı bütün çıplaklığıyla açığa çıkardı. Bunun ilk belirtileri bir ay önce Göteborg'daki Avrupa Birliği Zirvesi'ne karşı gerçekleşen gösteriler esnasında görülmüştü. Polis bu gösterilerde aşırı şiddete başvurmuş, gerçek mermi kullanmış, bazı göstericileri yaralamış ve bazılarını ise tutuklamıştı. Bu tutum Cenova'da da sürdü ve bu arada bir gösterici katledildi. Zirvenin ardından Avrupa hükümetleri bu tür gösterilerin önünü almak üzere temel demokratik hakları sınırlamaya yönelik niyetlerini kabaca açığa vurdular ve 11 Eylül saldırısı onlara bu niyetlerini fazlasıyla gerçekleştirmeye olanağını sundu. Bununla birlikte, yılın son ayında Brüksel'de yapılan Avrupa Birliği Zirvesi'ne

karşı gerçekleşen geniş katılımlı işçi gösterileri bu çabaların şimdilik sonuç vermeyeceğine de tanıklık etti. (Brüksel'deki gösterilerin ilkinde 100 bini aşkın işçi katıldı.)

Küreselleşme karşıtı gösteriler sınıf mücadelesinin yeni, kendine özgü bir biçimi olarak durmaktadır karşınızda. Daha çok emperyalist metropollerde gerçekleşen ve doğal olarak bu ülke emekçilerini ve ilericilerini kapsayan bu gösteriler, tek tek ülkelerdeki mücadeleler için de önemli bir dayanak haline gelmiştir. Bu gösteriler dünya ölçüsünde emperyalizmin küresel saldırısının ve sonuçlarının tartışılmasına önemli katkılar sağlamıştır. Gösterilerin emperyalist zirveler vesilesiyle gerçekleşmesi, onların dünya ölçüsünde izlenmesini ve gündeme getirdikleri sorunların tartışılmasını kolaylaştırmıştır.

Öte yandan bu gösteriler metropol ülke emekçilerinde bir tutum ve davranış değişikliğinin de önemli bir işaretidir. Uzun yıllar boyunca sahip oldukları ayrıcalıkların yarattığı bencilik ve rehavetle dünyanın geriye kalanında yaşanan ağır sorunlara ve derin acılara ilgisiz kalabilenler şimdi kendilerini de kapsayan gerçeklerle yüzyüzedirler. Neo-liberal saldırılar artık emperyalist ülke emekçilerini de kapsamaktadır. Dahası, bu saldırıların bağımlı ülkelerde yarattığı sonuçlar etkisini metropol emekçileri üzerinde de göstermekte, onların ücret, çalışma ve yaşam koşullarını geriye çekmektedir. Emperyalist zirvelere karşı kendini eylemli olarak gösteren geniş çaplı kitle tepkisinin gerisinde, aynı zamanda bu dolaysız sosyal neden vardır.

Emperyalist saldırganlığa ve savaşa karşı kitle hareketi

Amerikan emperyalizminin 11 Eylül saldırılarını bahane ederek dünya halklarına uzun süreli savaş ilan etmesi, dünya ölçüsünde militarizme ve savaşa karşı kesimler

üzerinde uyarıcı bir etkide bulundu. Daha Afganistan'a saldırı hazırlıkları sürecinde dünyanın birçok yerinde savaş karşıtı gösteriler yapıldı. Bu eylemlerden en anlamlıları kuşkusuz Washington ve New York'ta gerçekleştirilenler oldu. 11 Eylül saldırılarının şoku kullanılarak cadı kazanı kaynatılarak serseme çevrilen bir toplumda geniş katılımlı bu türden eylemlerin örgütlenebilmesinin apayrı bir anlamı vardı. Savaş öncesinde ve sırasında Avrupa'nın birçok kentinde de zaman zaman yüzbinleri bulan katılımlarla gerçekleşen savaş karşıtı gösteriler yapıldı. Bu gösterilerde emperyalist saldırganlık mahkum edildi, savaşın yıkımını yaşayan Afganistan halkıyla dayanışma dile getirildi.

Küreselleşme karşıtı hareketin emperyalist savaş vesilesiyle gündeme gelen kendine özgü bir biçimi de sayabileceğimiz bu eylemler emperyalist saldırganlığa karşı duyarlılığın gücüne bir gösterge sayılmalıdırlar. Emperyalistler daha önce Irak'ı, ardından ise Sırbistan'ı savaş hedefi olarak seçmiş ve yıkıma uğratmışlardı. Fakat ilk kez olarak son Afganistan savaşı vesilesiyle bu çapta protestolarla yüzyüze kaldılar. Üstelik ortada 11 Eylül saldırısı gibi duygusal ve demagojik istismara oldukça müsait bir saldırı bulunduğu halde olabildi bu.

Emperyalist savaşa ve saldırganlığa karşı bu kitlesel duyarlılığı, '89 çöküşünden bugüne yaşanan toplam sürecin bilinçlerde yarattığı uyarıcı etkiden ayrı düşünemeyiz. Bugün artık dünya ölçüsünde birçok kimse genel olarak kapitalizmin ve özel olarak emperyalizmin küresel saldırısının ne anlama geldiğini daha iyi görmekte, saldırganlığı ve savaşı da bununla birlikte düşünmektedir. Taliban yönetiminin hızlı çöküşü ve Afganistan'daki gelişmelere bağlı olarak savaş karşıtı hareketin bugün durulmuş olması, Ekim ve Kasım aylarında gösterilen duyarlılığın önemini ortadan kaldırmıyor. Bu çapta bir duyarlılığın varlığı açığa çıkmıştır ve bunun

kendini ABD emperyalizminin yeni savař giriřimleri karřısında yeniden ortaya koymasý kuvvetle muhtemeldir.

Bu konuda son bir nokta. Sözü nü etti ğimiz savaş karřıtý hareketin emperyalizm ve emperyalist savaş konularında açık ve net bir görüşten yoksun oldu ğu, inilitarizme ve savaşa karřý genellikle pasifist yaklaşımlarla harekete geçti ği bir olgudur. Fakat bugü nü dünyasında açık ve net bir devrimci görüş, hedef ve programdan yoksun olan tek hareket yalnızca savaş karřıtý hareket de ğildir. İşçi hareketleri, halk hareketleri, küreselleşme karřıtý hareketler, Filistin türü ulusal halk direnişleri için de aynı řey geçerlidir. Denebilir ki bu içinden geçmekte oldu ğumuz dönemde ilerici kitle hareketleri için genel bir zaafiyet durumudur. Dünya komünist ve devrimci hareketinin yaşadığı ağır tahribat ve bugü nü içinde bulundu ğu aşırı zayıflıkla birlikte düşünüldü ğünde, bu durum şaşırtıcı da de ğildir.

Bugü nü önemli olan kitle hareketlerinin bizatihi kendisidir, kendi dinamikleriyle gelişip serpilmesidir. Bu, komünist hareketin kendini yeniden bulmasının, yenilenip toparlanmasının da temel önemde bir koşuludur. Bu toparlanma ve yenilenme olmaksızın sınıf ve emekçi hareketinin sağlıklı bir stratejik rotaya oturması ise do ğal olarak beklenemez.

Siyonist terörün bo ğamadığı Filistin direnişi

Oslo Barışı ‘90’lı yılların başında, çok özel bir tarihi konjonktürde ve Filistin direnişinin zayıf bir döneminde, Filistin halkına dayatılmış kölec i bir Amerikan barışıydı. Kaldı ki Oslo Barış Antlaşması’nda ba ğımsız Filistin devleti, Kudüs’ün statüsü, Filistin bölgelerindeki Yahudi yerleşimciler ve Filistinli göçmenlerin geri dönüşü gibi en kritik sorunlar da açıkta bırakılmıştı. Kölec i nitelikte ve bu denli zaaf yüklü bir barış antlaşmasının çökmesi kaçınılmazdı ve 2000 yılı

içinde bu herkes için açık bir durum haline gelmişti bile.

Barış antlaşmasının çökme süreci Filistin halkı için gerçek bir özgürlük ve bağımsızlık için kendini toparlama anlamına gelirken, ABD'nin tam desteğine sahip siyonist düşman içinse tersinden, Filistin halkını daha ağır koşullarda köleliğe mahkum etmeye dayalı yeni planını devreye sokmaya bir vesile oldu. Sabra ve Şatila katliamlarının birinci dereceden suçlusu olan Ariel Şaron'un El Aksa Cami'sini ziyarete yönelik provokasyonu bu planın bir parçasıydı. Bu sembolik davranışın gerisinde Kudüs'ün tamamı üzerinde hak iddia etmek vardı. Bu provokatif ziyaret ters tepti ve tüm siyonist vahşete rağmen bugün hala boğulamayan, tersine günden güne daha büyük bir inat ve kararlılıkla süren ikinci İntifada'nın önünü açtı.

2001 Şubat'ında yapılan seçimleri kazanan Şaron İsrail başbakanı oldu ve o günden beri Filistin direnişini boğmak üzere katliamcı siciline uygun bir davranış sergiledi. Yeni Bush yönetimi de ona bu konuda her türlü desteği verdi. Bu destek 11 Eylül sonrasında yeni bir düzeye vardı. Adeta İsrail her türlü terör ve vahşette başıboş bırakıldı. Bu durum halen de sürmektedir.

Fakat Filistin direnişi halen ve dünden daha kararlı bir biçimde sürmektedir. Kendi iç parçalanmışlığına, belirgin önderlik zaafına, başta resmi Arap dünyası olmak üzere dış dünya tarafından sahipsiz bırakılmasına rağmen, yiğit Filistin halkı bu çapta bir direniş gücü ve soluğu ortaya koyabilmektedir. Bu özelliği ile o dünya çapında halkların, ilerici-devrimci güçlerin daha çok sempatisini kazanmaktadır.

Bugün ABD'nin Ortadoğu'ya ilişkin planlarının, Irak'a yönelik yeni saldırı hazırlıklarının önündeki en büyük engellerden biri de bizzat bu direniştir. Siyonist yıkım ve vahşetin şu sıralar en uç noktaya varması ve bunun bizzat Bush yönetimi tarafından el altından sinsice teşvik edilmesi

de bundan dolaydır. Teslimiyetçi Arafat rejiminin bunaldığı ve kontrolü tümüyle kaybettiği bir sırada ne edip edip Filistin direnişini ezmek; Filistin halkını Oslo'dakinden beter bir köleci barışa mecbur etmek ve böylece ABD'nin Ortadoğu planlarının önünde bir engel olmaktan çıkarmak istemektedirler.

Fakat bu konuda denebilir ki hiç şansları yok. Zaman tümüyle aleyhlerine işliyor. Yapabileceklerinin azamisini yaptıkları halde bugüne kadar sonuç alamadılar, bundan böyle de alamazlar.

Filistin direnişi siyonizme olduğu kadar dünya jandarması ABD emperyalizmine karşı da yönelmiştir. Bu özelliği ile o, dünya ölçüsünde ezilenler cephesinin Ortadoğu gibi kritik bir coğrafyadaki önemli bir invezisi durumundadır.

SY Kızıl Bayrak

(Sayı: 2002/04, 26 Ocak 2002)

Ortadoğu ve Filistin

Emperyalizmin Ortadoğu hükümrânlığı

Ortadoğu iktisadi ve siyasi açıdan bugün dünyanın en stratejik bölgelerinden biri, denilebilir ki birincisidir. Öteki faktörler bir yana, Ortadoğu bugün dünya rezervlerinin üçte ikisini barındıran bir petrol bölgesidir. Petrol ise bugün hala kapitalist dünya ekonomisinin en stratejik ihtiyaç maddesidir. Ortadoğu'daki her gelişme ve çatışmanın geniş yankılar yaratması, büyük önem kazanan bir uluslararası soruna dönüşmesi bundandır. Aynı şekilde, dünya kapitalizminin patronu ve emperyalist sistemin jandarması ABD'nin onyıllardır Ortadoğu'yu “yaşamsal çıkar” alanı olarak ilan etmesi de bundandır.

ABD bunun için bölgede kendine bağlı siyonist, faşist, gerici ve şeriatçı rejimlerden oluşan bir işbirlikçiler ağı oluşturmakla yetinmemiş, kendisi bizzat bölgeye askeri

olarak yerleşmiştir. Bugün Ortadoğu'nun bir çok ülkesinde ABD'nin üsleri ve harekete her an hazır askeri kuvvetleri vardır. Bölgeyi kuşatan tüm denizlerde en modern savaş araçlarıyla donatılmış ABD savaş gemileri sürekli seyir halindedir. Bu dolaysız askeri varlık, müdahale, işgal ya da cezalandırma amacına yöneliktir. Körfez savaşı bunun yakın dönemdeki somut bir uygulaması oldu ve ABD'nin bölge üzerindeki hakimiyetini pekiştirdi. ABD bu savaşı, Ortadoğu'nun farklı ülkelerine daha geniş çaplı kalıcı askeri güçler yerleştirmek ve bölgedeki donanmasını takviye etmek için bir fırsat olarak değerlendirdi. Öylesine ki, dünyanın öteki ucundaki ABD, bugün adeta bölgedeki herhangi bir devletinkine eşit askeri güce sahip bir bölge devleti gibidir.

Emperyalizm Ortadoğu'ya devasa bir dolaysız askeri güç yığmakla kalmıyor, yanı sıra bölgede görülmemiş bir silahlanmayı da teşvik ediyor. Bugün Ortadoğu, dünyanın yalnızca en önemli petrol bölgesi değil, fakat aynı zamanda en büyük ve en kârlı silah pazarıdır da. Emperyalizmin sinsi oyun ve kışkırtmalarının da etkisiyle, bölge devletleri, bölge zenginliklerinin önemli bir kısmını birbirlerine karşı silahlanmak için kullanıyorlar. Ve doğal olarak, emperyalist silah tekelleri de bundan görülmemiş kârlar elde ediyorlar.

Bugün Ortadoğu, aynı zamanda, gitgide kızıışan bir emperyalist rekabet ve nüfuz mücadeleleri alanıdır. Yakın zamana kadar emperyalist dünyanın jandarması konumuyla ABD, Ortadoğu'ya tüm emperyalist dünya adına neredeyse tek başına hükmediyordu. Özellikle Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa'daki gelişmelerin ardından bu durum değişmeye başladı. ABD dışındaki başlıca emperyalist odaklar, bölgede kendi dolaysız nüfuz alanlarını oluşturmak ve genişletmek için harekete geçtiler. Bu, bölge üzerindeki emperyalist rekabeti gitgide kızıştırmaktadır. Şimdilik daha çok Avrupalı emperyalistler sahnededir. İran, Irak ve Suriye gibi bazı bölge

devletlerinin ABD ile çelişkilerinden yararlanarak, kendilerine dolaysız etki alanı açmaya çalışıyorlar. (Son olaylar benzer çelişkilerden yararlanarak Rusya'nın da devreye girmek istediğini gösteriyor.) Aynı şekilde bölgenin en önemli sorunları arasında bulunan Filistin ve Kürdistan gibi sorunlar, bölge gerici devletlerinin kendi aralarındaki çelişkiler ve sürtüşmeler, bu rekabetin malzemesi olarak kullanılmaya çalışılmaktadır. Yakın gelecekte, dünya ölçüsünde emperyalistler arasındaki g iilişkilerinde yaşanacak değişmelere de bağlı olarak, Ortadoğu üzerinde emperyalist nüfuz mücadeleleri gitgide daha sert biçimler alacaktır. Zira petrol kaynakları üzerinde dolaysız nüfuz sahibi olmak ve dünyanın en geniş ve en kârlı silah pazarından gerekli payı almak, emperyalist bir odak olarak sivrilmenin zorunlu gereklerindendir.

Fakat Ortadoğu yalnızca bir petrol bölgesi ve kârlı silah pazarı alanı değil, bunlarla da bağlantılı olarak, bugün aynı zamanda dünyanın en istikrarsız bölgesi durumundadır. Bu nedenledir ki emperyalistler, bölgeyi yalnızca bir "yaşamsal çıkar" alanı olarak değil, aynı zamanda sistem için tehlike ifade eden bir "istikrarsızlık kuşağı" olarak tanımlıyorlar.

Ortadoğu'yu istikrarsız kılan çelişki ve çatışmaların çok karmaşık nedenleri var. Siyasal, toplumsal, ulusal, dinsel, mezhepsel vb. türden çok değişik nedenlerdir bunlar. Bunlar içerisinde, Filistin ve Kürdistan sorunlarının yanı sıra, bölge halkları arasında yaygın ve derin kökleri olan antiemperyalist, anti-Amerikan hareketlerin özel bir yeri vardır. Kuşku yok ki, emperyalistler bölgeyi bir "istikrarsızlık kuşağı" olarak ilan ederlerken, bugün hayli yumuşak bir inecraya çektikleri Arap-İsrail atışması ya da bölgedeki gerici devletler arasında bizzat kışkırttıkları çelişki ve srtşmelerden çok, devrimci gelişmelere dayanak olabilecek ve dolayısıyla bölge üzerindeki emperyalist hakimiyeti tehlikeye sokabilecek olan bu ulusal ve toplumsal dinamikleri gözönünde bulundurmaktadırlar.

Ortadoğu'da emperyalizmin hükümranlığına karşı tehlike oluşturan bu ulusal ve toplumsal dinamiklerin, Türkiye Kürdistanı'ndaki Kürt hareketi dışında, bugün devrimci bir önderlikten ve doğrultudan yoksun olmaları emperyalizm için bir şans, ve tersinden, bölge devrimi için büyük bir zaafiyetin ifadesidir. Uzun yıllara dayalı bir çok faktör açıkça gösteriyor ki, Ortadoğu'daki devrimci dinamiklerin ve olanakların geleceğı, Türkiye ve Kürdistan'daki devrimci süreçlerin gelişme seyri ve geleceğıyle çok yakından bağlantılıdır.

SY Kızıl Bayrak

(Sayı: 13, 21 Eylül '96)

ABD'nin İsrail'le tarihsel suç ortaklığı

“Tarihte çok az ülke İsrail'in ABD'ye bağımlılığına eş değer bir bağımlılık yaşamıştır. İsrail'in en önemli silahları ABD'den gelir bunlar ya hediye olarak gelir, ya da uzun vadeli, düşük faizli borç olarak. Borç olanların da çok azı geri alınır.

“İsrail'in varlığı Washington tarafından sağlama alınmıştır ve paraca da oradan desteklenir. Amerikan silahları olmasa İsrail, Başkan Reagan'in vaat etmiş olduğu nicel ve nitel avantajı kaybeder. Ekonomik destek olmasa İsrail'in itibarı yok olur, ekonomisi çöker.”

“Başka deyişle, İsrail sadece Washington'un dediklerini yapar. Washington'ün sözsüz onayı olmasa hiçbir askeri harekate girmeye cesaret edemez. Girdiği zaman ise bütün dünya bunun yine Washington'un sözsüz onayıyla yapıldığını bilir.”

Bu sözleri Ralp Schoenman, *Siyonizmin Gizli Tarihi* isimli kitabında*, 5 Ağustos '82 tarihli bir Amerikan

gazetesinden aktarıyor. Bu tarih, bugünkü türden bir soykırına dönüşen İsrail'in Lübnan işgaline denk geliyor. İsrail'in ABD destekli savaş makinasını harekete geçirerek Haziran 1982'de başlattığı bu vahşi saldırının yalnızca ilk haftasında 10 bin Filistinli katledilmiş (harekatın sonunda bu sayı 17 bin kişiye ulaşacaktı), 600 bin Filistinli ve Lübnanlı ise evsiz bırakılmıştı. Yıkım ve katliam saldırısının arkasında bugünkü gibi ABD, başında ise dönemin milli savunma bakanı olarak yine Şaron vardı. Binlerce Filistinli çocuk ve kadının hayatına malolan ve Şaron'a tüm insanlık nezdinde "Beyrut kasabı" sıfatını kazandıran Sabra ve Şatila katliamları da bu soykırım hareketinin bir parçasıydı.

Lübnan işgalinin ardından ve Beyrut kuşatmasının doruğunda kaleme alınmış yukardaki sözler, öyle anlaşılıyor ki, yaşanan yıkım ve vahşete ABD'nin dolaysız suç ortaklığına işaret etmek içindir.

Bugün de aynı gerçeğe karşı karşıyayız. Tam bir kesinlikle söyleyebiliriz ki, İsrail'in Batı Şeria'daki Filistin kentlerine yönelik olarak başlattığı ve dördüncü haftasına girmiş bulunan saldırı ABD ile birlikte kararlaştırılmış, planlanmış ve uygulamaya konulmuştur. İşgal ve katliamın ilk gününden itibaren ABD'nin izlediği çizgi bu konuda herhangi bir kuşkuya yer bırakmamaktadır. ABD başından itibaren sürmekte olan askeri harekatı "İsrail'in kendini savunma hakkı" adı altında mazur göstermeye çalışmış, bu arada kendi rolünü gizlemek ve dünya kamuoyundaki tepkileri yatıştırmak için de, İsrail'e ikiyüzlü "itidal" tavsiyelerinde bulunmuştur.

Dışişleri bakanı Colin Powell'm "fiyasko" olarak nitelenen 10 günlük Ortadoğu gezisi de gerçekte tümüyle bu desteğin ve suç ortaklığının bir parçası ve açık bir göstergesidir. Bu gezinin zamanlamasına ve seyrine bakıldığında, tamı tamma İsrail'in işgalin başında açıkladığı takvimle örtüştüğü görülür.

Powell'ın gezisini fiyasko olarak niteleyenler, gerçekte bununla gezinin gerçek amacını ve işlevini, Filistin halkına yönelen yıkım ve vahşet saldırısında ABD'nin oynadığı dolaysız rolü, onun siyonist İsrail'le suç ortaklığını gizlemektedirler. Powell'ın gezisi, arsızca planlanmış bir mizansendi ve tüm işlevi İsrail vahşetine gerekli zamanı kazandırmaktı. Bunun böyle olduğunu, gezinin daha ilk durağında, soydan bir Amerikan işbirlikçisi olan Fas Kralı bile Powell'a açıkça söylemek durumunda kalmıştı.

Buradan bakıldığında, fiyasko olarak nitelenen gezinin, dünya kamuoyunu günlerce oyalayarak ve Filistin yönetiminde temelsiz umutlar yaratarak, işlevini fazlasıyla yerine getirdiğini söylemek mümkün. İlla bir başarısızlıktan söz edilecekse, bu, İsrail'in savaş makinasıyla yaptığını siyasal sonuçlarına vardırılamamak, yani Arafat'ı bir boyun eğişe razı edememek noktasındadır. Fakat Filistin direnişinin kazandığı kapasite ve kararlılık düşünüldüğünde, böyle bir sonuç zaten mümkün değildi. Olayların bu aşamasından sonra, Arafat ve temsil ettiği Filistin yönetimi bunu yapmaz, dahası istese de yapamaz.

İsrail'le suç ortaklığının ABD'ye siyasal faturası

Fakat elbette İsrail'in yıkım ve katliamlarla dolu tarihine yeni bir sayfa ekleyen son saldırıya ABD emperyalizminin bu çıplak desteği ona büyük bir siyasal faturaya malolacaktır. Ünlü Brzezinski de, 7 Nisan tarihli yorumunda, "Amerika'nın politikalarının tek taraflı ve riyakar olduğu konusunda neredeyse küresel bir fikir birliği var" derken, bir bakıma bu faturaya işaret etmiş olmaktadır.

ABD'nin siyonist vahşete suç ortaklığı ve açık desteği, halkların öfkesine ve nefretine yeni boyutlar eklemiş, onu Ortadoğu'daki en sadık işbirlikçileri karşısında bile güç

durumda bırakmıştır. Eğer Fas Kralı ABD riyakarlığını diplomatik bir dille de olsa açığa vuruyorsa, eğer Hüsnü Mübarek gibi sadık bir Amerikan uşağı Colin Powell’la randevusunu iptal edebilecek kadar ileri gidebiliyorsa, eğer resmi Arap basını bile Powell’ı bir arabulucu değil fakat “İsrail ulağı” ve “Şaron’un emi eri” olarak niteleyebiliyorsa, bütün bunlar İsrail’le suç ortaklığının ABD’ye çıkardığı siyasi ve diplomatik faturaya bir göstergedir. Cenin’de ve öteki kentlerde bütün dünyanın gözleri önünde duran savaş ve insanlık suçlarının BM tarafından incelenmesini bile veto edeceğini açıklamış olan ABD yönetimi, böylece İsrail’le suç ortaklığının yeni bir örneğini sunarak, maskesini iyice düşürmektedir.

Emperyalist dünyanın siyasal ve ahlaki iflası

Bu bizi, yiğit Filistin halkının, siyonist savaş makinasının son saldırısı karşısında yeni bir örneğini verdiği kahramanca direnişinin tüm dünya halklarının hanesine yazılan yeni bir siyasal başarısına getiriyor. Geliştirdiği soluklu direnişle emperyalist ve siyonist politika ve planları altüst eden, bu arada Irak’a yönelik bir emperyalist müdahaleyi de geciktirip zora sokan Filistin halkı, tam da bu nedenle, ABD destekli bugünkü vahşi yıkım ve katliamın hedefi haline geldi. Fakat onun büyük acılarla ödemek durumunda kaldığı bu yeni bedel, ABD önderliğindeki emperyalist kampın özellikle son 10 yıldır “insan haklarını korumak” ve “etnik soykırımı engellemek” adı altında sahnelediği riyakarlıkların içyüzünü de tüm çıplaklığıyla gözler önüne serdi.

Bu emperyalist kampın yeni bir siyasal ve ahlaki iflasıdır. Lahey’de Miloseviç’i “savaş suçlusu” olarak yargılayanların maskesi artık düşmüştür. Silahsız ve savunmasız bir halk

yıkım ve katliamdan geçirilirken, tarihin en büyük savaş ve insanlık suçlarından biri tüm dünyanın gözleri önünde işlenirken olup biteni soğukkanlılıkla seyredenler, dahası açıktan ya da örtülü olarak destekleyenler, bundan böyle dünkü argümanlarını kullanarak emperyalist müdahalelerde bulunmakta eskisi kadar rahat olamayacaklardır. BM kararlarına uymuyor diye Irak'a karşı savaşa hazırlananların, kurulduğundan beri hiçbir zaman uymadığı BM kararlarını son saldırı karşısında da kabaca reddeden siyonist İsrail'e gösterdikleri anlayış, buradaki riyakarlık ve çifte standart, elbette dünya halklarınca ibretle izlenmektedir.

Emperyalizmin Ortadoğu'daki koçbaşı

Filistin'de siyonist ideoloji ve ilkelere dayalı bir devletin kuruluşu yüzyılın başından itibaren İngiliz emperyalizminin Ortadoğu'ya ilişkin stratejisinin bir parçası olarak gündeme geldi ve İkinci Dünya Savaşı sonrasının uygun atmosferinde bu proje hayata geçirildi. Proje İngiltere kaynaklı olsa da, savaş sonrasında dünya jandarmalığının ve dolayısıyla Ortadoğu hakimiyetinin el değiştirmesiyle, onu tüm sonuçlarına vardırarak ABD'nin payına düştü. Siyonist İsrail devleti, petrol bölgesi olan ve ayrıca da büyük bir stratejik önem taşıyan Ortadoğu'da, ABD emperyalizminin en büyük dayanağı oldu ve gerekli olduğu her durumda bir koçbaşı olarak kullanıldı.

Bundan dolayıdır ki, bugüne kadar ABD tarafından her yolla desteklendi, kesintisiz bir biçimde en cömert yardımlarla ödüllendirildi. ABD son 50 yılda bu küçük nüfuslu ülkeye yüz milyar doların çok üzerinde bir karşılıksız yardım verdi. İsrail bugünkü savaş makinasını, 400'ü bulduğu söylenen nükleer bombalarını, iktisadi ve teknolojik düzeyini, özetle tüm gücünü beslemesi olduğu ABD emperyalizmine borçludur.

O bu gücünü Filistin halkını topraklarından sürmek, savaş, işgal ve sömürgeci yerleşimler yoluyla topraklarını genişletmek için kullandı ve kullanıyor. O bu gücünü tüm Ortadoğu halklarına, yanı sıra ABD'ye karşı ya da mesafeli duran devletlere yönelik bir tehdit ve saldırı aracı olarak kullandı, kullanıyor. Özetle siyonist İsrail, ABD merkezli emperyalist kampın Ortadoğu çıkarlarının bekçisi ve vurucu gücüdür.

Bu nedenle de İsrail siyonizmine karşı mücadele ancak tutarlı antiemperyalist bir çizgiye oturursa, gerçek anlamını ve hedefini bulur ve başarıya ulaşma şansı kazanır. Bu, ilkel yahudi düşmanlığına karşı da temel önemde bir ayrım noktasıdır. Anti-semitizm her zaman gerici egemen sınıfların bir silahı olmuştur ve tam da halk kitlelerinin dikkatini devrimci çözümlerden saptırmak, sahte hedeflere yöneltmek için kullanılmıştır. Bu nedendir ki emperyalizme ve siyonizme karşı mücadele anti-semitizme karşı mücadeleden ayrılamaz.

Komünistler ve tüm devrimciler için siyonist İsrail'e karşı mücadele dünya ölçüsünde emperyalizme karşı verilen mücadelenin bir parçasıdır. Yahudi işçi ve emekçileri, bugünün ağır ortamında bile seslerini cesaretle yükseltebilen ilerici-devrimci Yahudi aydınları, bu mücadelenin asli unsurları arasında yer almaktadırlar. Onlarla birleşmek ve dayanışmak, bugünün bulanık ve çift yönlü saptırmalara uygun ortamında her zamankinden daha önemli ve gereklidir.

** Yahudi kökenli bir Amerikalı marksist olan Ralph Schoenman'ın bu kitabını (Kardelen Yayınları, 1992) okurlarımıza özellikle öneriyoruz. Siyonist İsrail'in bugünkü politikalarını daha geniş bir tarihsel perspektifle ve arka plan içinde kavramak bakımından son derece önemli bilgiler içeren ve büyük yararlar sağlayan bir kitaptır bu.*

SY Kızıl Bayrak

(Sayı: 55, 20 Nisan 2002)

Emperyalizmin kiskacında Ortadoğu

Emperyalist dünya egemenliğinin kilit bölgesi

İlk saldırıya Afganistan'dan başlansa da 11 Eylül sonrasında halklara karşı ilan edilen “uzun süreli” emperyalist savaşın asıl hedefinin Ortadoğu olduğu daha baştan belliydi. Nitekim Afganistan savaşından ilk sonuçlar alınır alınmaz emperyalist çetenin başı bunun, ilan edilmiş “uzun süreli savaş”ın yalnızca bir ilk aşaması olduğunu yeniden ve özellikle vurguladı. Savaşın hizmetindeki emperyalist propaganda ise tüm dikkatleri bir anda savaşın “ikinci aşama”sı için seçilen hedefe, yani Irak’a yöneltti.

Bu propaganda tüm gürültüsüylü sürüyorken, ABD başkanı, Amerikan siyasal yaşamında genellikle önemli emperyalist politikaların açıklanmasına bir vesile olarak kullanılan yeni yıl konuşmasında yeni bir “şer eksen” tanımlaması yaptı. “Şer eksen” kapsamında saldırı hedefi olarak gösterilen üç ülkeden ikisi, yine beklenebileceği gibi birer Ortadoğu ülkesi, uzun yıllardır farklı nedenlerle ABD’nin Ortadoğu’ya ilişkin plan ve politikalarının önünde engel olarak görülen

İran ve Irak'tı.

Irak'a yönelik bir savaşın politik, askeri ve psikolojik hazırlıkları tüm hızıyla sürüyorken, Ortadoğu'da bunu bir süre için kesintiye uğratan bir başka gelişme önplana çıktı. Kasap Şaron başa geldiğinden beri gemi azıya alan siyonist devlet teröründen dolayı daha da şiddetlenmiş bulunan Filistin Direnişi, kırılmayan iradesiyle Filistin sorununu bir kez daha uluslararası gündemin odağına taşıdı. Irak'a karşı emperyalist savaşa destek için Ortadoğu turuna çıkan Dick Cheney'in gezisinin hemen ardından ve elbette bu gezinin İsrail durağında alınan gizli ortak karar çerçevesinde, İsrail tarafından Batı Şeria'da bir toplu işgal, yıkım, katliam ve tutuklama harekatı başlatıldı. Irak'a yönelik emperyalist saldırının önünü açmak için Filistin Direnişi engelini bir süreliğine de olsa güçten düşürülmesini amaçlayan bu saldırı, hız kesmiş olsa da şu günlerde hala sürüyor.

Özetle, uluslararası gündemin odağında ve emperyalist saldırının hedefinde şu sıralar bir kez daha Ortadoğu var. Ortadoğu'nun bir kez daha emperyalist saldırı, müdahale ve giderek savaşın ana hedefi haline gelmesinin nedenlerini ise artık sokaktaki sıradan insan bile biliyor. Gerici emperyalist propaganda duruma ve ihtiyaca göre hangi yalanları üretirse üretsinsin, herkes iyi-kötü biliyor ki tüm sorun petrol ve onunla yakinen bağlantılı olan dünya egemenliği sorunudur. Ortadoğu, barındırdığı zengin petrol ve doğal gaz kaynaklarının yanı sıra ana kıtaları birleştiren coğrafi konumu ve önemli geçiş yolları nedeniyle, kapitalist dünya ekonomisi ve emperyalist dünya hakimiyeti için hayati bir önem taşımaktadır.

Bu önem, neredeyse yüzyılın başından beri bu bölgeyi emperyalist egemenlik ve nüfuz mücadelelerinin ana sahalarından biri haline getirmiştir. Bu ise bölge halkları için o zamandan bugüne neredeyse kesintisiz olarak hep büyük yıkımlara ve acılara malolmuştur. Bölgenin doğal

zenginlikleri ve coğrafi üstünlükleri halklar için bir huzur ve refah olanağı olmak bir yana, bugün yaşadıkları sefaletin ve çektikleri sonu gelmez acıların baş nedeni haline gelmiştir.

ABD emperyalizmi: Ortadoğu halklarının baş düşmanı

Tarihsel durum gösteriyor ki emperyalist dünya sisteminin jandarması olan güç, buna paralel olarak Ortadoğu'nun da egemen gücü konumunu kazanıyor. Yüzyılın ilk yarısında dünya jandarması İngiltere'ydi ve kısmen Fransa'yla paylaşılsa da Ortadoğu'nun asıl egemeni oydu. Bugünkü yapay sınırların ve çözümsüz sorunların tarihsel sorumluluğunu, Osmanlı İmparatorluğu'nun yıkılışının ardından bölgeye sömürgeci emperyalist güç olarak yerleşip egemen olan İngiltere taşımaktadır. Kasım 1917 tarihli uğursuz Balfour Deklarasyonu ile Filistinliler'in öz vatanı Filistin'i siyonistlere "vatan" olarak vaadetme cömertliği gösteren; birinci emperyalist savaşın hemen sonrasında bunu adım adım hayata geçiren ve ikinci savaş sonrasında nihayet süreci tamamlayarak, bugün bölgenin başına saplı bir hançer gibi duran siyonist devletin doğuşunda doğrudan ve birinci dereceden rol oynayan güç de yine İngiliz emperyalizmiydi.

İkinci emperyalist savaş sonrasında, dünya çapında jandarmalığı ve dolayısıyla Ortadoğu'da emperyalist egemenliği bu kez ABD devraldı ve İngiltere de o günden bugüne onun yedeğindeki asıl güç olarak kaldı. İngiltere'nin destekleyip yarattığı siyonist devletin yeni hamisi bundan böyle artık esas olarak ABD emperyalizmiydi. Son elli yıldır Ortadoğu'daki her türlü melanetin baş aktörü ve dolaysız sorumlusu hep ABD emperyalizmi oldu. Savaşlar onun kışkırtmasıyla çıktı; darbeler onun tarafından tezgahlandı, beyaz terör onun özendirmeleriyle estirildi; muhalefet akımları onun

açık ve örtülü çabalarıyla ezildi. Ortadoğu, onun her türden kışkırtma ve gerginlik politikalarının sonucu olarak en kârlı silah pazarı haline geldi ve sonu gelmez silahlarına yarışıyla büyük bir cephaneliğe dönüştü. Ortadoğu halklarının yaşadığı yoksulluğun ve çektiği acıların gerisinde dolaysız olarak ABD vardı ve halen de o var.

Siyonist İsrail'i en cömert yardımlarla besleyip bugünkü gücüne ulaştıran, onu bir savaş makinası ve bir nükleer güç olarak Ortadoğu halklarına ve devletlerine karşı bir baskı, tehdit ve şantaj gücü olarak kullanan yine Amerikan emperyalizmidir. Filistin halkının çektiği derin acıların, kendi öz vatanında onyıllardır sonu gelmeyen esaretinin sorumlusu da İsrail kadar, belki ondan da çok Amerikan emperyalizmidir. ABD'nin tam ve sınırsız desteği olmasa siyonist devlet izlemekte olduğu politikaları izleyebilmek bir yana, muhtemeldir ki ayakta kalacak gücü bile bulamazdı kendinde.

Ortadoğu'da, Ortaçağ'dan kalma olandan modern faşist türüne kadar, hemen her türlü gericiliğin arkasında hep Amerikan emperyalizmi olmuştur. Körfez'deki Ortaçağ artığı emirlikler, Suudi Arabistan, Ürdün ve Fas'ta hüküm süren Ortaçağ artığı krallıklar yaşamlarını ona borçludurlar, onun sayesinde ayakta duruyorlar. Bir halk devrimiyle yıkılana kadar İran'daki kanlı Şah rejimini ayakta tutan da oydu. Aynı zamanda Ortadoğu'ya yönelik hesaplar çerçevesinde Türkiye'deki 12 Eylül 1980 darbesini ve Yunanistan'daki 1967 darbesini tezgahlayan ve bu ülke halklarına faşist askeri rejimlerin derin acılarını yaşatan yine odur. "Komünizme karşı yeşil kuşak" projeleriyle, Afganistan ve Pakistan da dahil tüm bölgede islami gericiliği azdıran ve CIA aracılığıyla örgütleyen de o oldu. Bugün halklara saldırının bahanesi olarak kullanılan Taliban ve El Kaide türünden gerici İslami akımlar Amerikan emperyalizminin kendi öz çocuklarıdır;

onun tarafından beslenmiş, büyütülmüş, etkin ve egemen kılınmışlardır. Irak Kürtleri'nin özgürlük arzularını kendi kirli hesapları çerçevesinde kullanan, iki kere savaşa sürüp her seferinde ortada bırakan ve böylece kitlesel düzeyde kırdıran da odur.

Özetle, Amerikan emperyalizmi, Ortadoğu halklarının baş düşmanıdır. Bu nedenle bölgedeki siyasal mücadelede ABD emperyalizmine karşı cepheden tavır, bir mihenk taşı ve ayrım noktasıdır. Onu doğrudan hedef almayan hiçbir akım ve mücadele, devrimci olmak bir yana, en ufak bir ilerici karakter bile taşıyamaz ve hiçbir biçimde halklar cephesinde görülemez.

Uzun yıllar için bölgedeki genel devrimci antiemperyalist mücadele ve hareketin bir parçası olagelen Türkiye'deki Kürt hareketi, teslimiyetçi çizgiye kaydığından beri adım adım Amerikancı bir çizgiye evrildi ve geline yerde bölgeye ABD askeri müdahalesini savunacak denli ağır bir batağa saplandı. Böylesi bir utanç verici gelişme karşısında, Amerikan emperyalizmine karşı tutumda ifadesini bulan temel önemde ayrım noktasını gözönünde bulundurmak biz Türkiyeli komünistler ve devrimciler için apayrı bir anlam ve önem taşımaktadır.

ABD'nin “yaşamsal çıkar alanı” olarak Ortadoğu

ABD emperyalizminin Ortadoğu'daki güncel çabaları, gerçekte onun son yirmi yıldır bu bölgede izlemekte olduğu çizginin bir uzantısıdır. Bu çizginin başlangıcı İran'daki Şah rejiminin yıkılışına dayanır. Bu ABD emperyalizmi için gerçekten büyük bir darbeydi. Zira böylece o İran gibi önemli bir ülkeyi, onun önemli petrol kaynakları üzerindeki dolaysız egemenliğini yitirmekle kalmıyor; aynı zamanda,

Şah rejimi şahsında, Ortadoğu'daki (özellikle de Basra Körfezi bölgesindeki) güçlü bir bölgesel jandarmasını da kaybediyordu. Şah rejiminin yıkılışının yarattığı boşluğu doldurmak ve benzer yeni gelişmelerin önünü almak acil ve hayati bir ihtiyaçtı ABD için.

Böylece, 1979 yılı başında zafer kazanan İran Devrimi'nin yarattığı derin korku ve kaygılar, ABD emperyalizmini bölgedeki egemenliğini korumak ve pekiştirmek üzere yeni adımlara yöneltti. İran Devrimi'nin ardından aynı yılın sonunda Sovyetler Birliği'nin Afganistan'a müdahalesi, ABD'ye gerekli bahaneyi sağladı. Dönemin başkanı Carter, 1980 başında kongreye sunduğu yeni yıl raporunda, daha sonra Carter ya da Brzezinski (ki ulusal güvenlik danışmanı olarak Carter'm baş akıl hocasıydı) doktrini olarak anılacak politikayı açıkladı. Buna göre; Ortadoğu, daha somut olarak da petrol rezervlerini barındıran Basra Körfezi, ABD emperyalizmi için bir "yaşamsal çıkar alanı"ydı ve Sovyetler Birliği'nin bu bölgeye yönelik herhangi bir girişimi savaş dahil her yolla kesin olarak engellenecekti.

Sovyetler Birliği burada tünüyle bir yanıltıcı bahaneydi gerçekte. Asıl hedeflenen ise İran'daki türden bir gelişmeye bir daha meydan vermemek, bölgedeki işbirlikçi rejimleri her türlü iç ve dış tehlikeye karşı ne pahasına olursa olsun korumaktı. (Bunun ne anlama geldiği Irak'ın Kuveyt'i işgali sonrasında somut olarak görüldü).

Bu yeni doktrinin askeri meyvesi Acil Müdahale Birliği, Türkiye'de bilinen popüler adıyla Çevik Kuvvet oldu. Merkezi önce Merkezi Komutanlık (CENTCOM) adıyla ABD'de kurulan (Mart 1980), sonra Alınanya'ya taşınan ve ikiyüzbin kişilik (1985'te bu sayı üçyüz bine çıkarıldı) olarak tasarlanan bu kuvvetin eylem üssü ise Türkiye, daha somut olarak da Türkiye Kürdistanı olacaktı. (ABD emperyalizmine 12 Eylül darbesini tezgahlattıran ve içerdeki halk hareketini

kanlı bir biçimde ezdirten temel etkenlerden biri de bölgeye yönelik işte bu politika ve planlardı). Normal durumda ABD’de tutulan bu askeri kuvvet gerekli her durumda her türlü altyapısı önden hazırlanmış ve askeri malzemesi depolanmış Türkiye’deki üslere hızla kaydırılacaktı. (12 Eylül döneminde Muş’ta ve Batman’da bu çerçevede büyük askeri hava alanları inşa edildi, Malatya’daki havaalanı ise aynı amaç çerçevesinde genişletildi).

Bu kuvvetin özelliği, NATO dışı bir Amerikan kuvveti olması ve NATO’nun görev alanı dışında kullanılmak üzere hazırlanmasıydı. Gerçekte ise bu, merkezinin Almanya’ya taşınmasından da açıkça anlaşılacağı gibi NATO’yla içiçe geçen, onun güç ve olanaklarını tamamlayan bir kuvvetti. Nitekim gerek Körfez savaşı gerekse son Afganistan savaşı bunun böyle olduğunu artık uygulama üzerinden de göstermiş bulunmaktadır. (Çevik Kuvvet üsleri, Türkiye’deki öteki ABD ve NATO üsleriyle birlikte, her iki savaşta da etkin ve yoğun biçimde kullanıldı).

Ortadoğu’yu “yaşamsal çıkar alanı” ilan eden Carter doktrini için Sovyetler Birliği’nin bir bahane olarak kullanıldığı, bizzat Sovyetler Birliği’nin sahneden çekilmesiyle çok daha açık bir biçimde görüldü. Bu doktrinin bir ilk savaş uygulaması olan ve Sovyetler’in dağıldığı döneme denk gelen Körfez savaşı bunu somut olarak gösterdi. Sovyetler’in yıkılışı, kendisini dengeleyen ve dolayısıyla dizginleyen bir engelden kurtararak, ABD’nin Carter doktrini pervasızca uygulanmasının önünü açtı. Güya Sovyetler Birliği’nin Basra’ya inişini engellemek için kurulan Çevik Kuvvet, onun yıkılışıyla gereksizleşmedi, tersine, ilk kez olarak engelsizce bir kullanım vesilesi ve alanı buldu kendine.

Dahası var. Körfez Savaşı, bölgeye müdahalede Türkiye’yi baştan başa bir savaş üssü olarak kullanan Amerikan emperyalizmine, Suudi Arabistan da dahil Basra Körfezi’nin

dört ülkesinde yeni askeri üsler kazandırdı. Böylece Ortadoğu, Türkiye'deki üsler ile Akdeniz'de ve Hint Okyanusu'nda (nükleer silahlar da dahil en ileri silah donanımlarıyla) devriye gezen filoların yanı sıra, bizzat Basra Körfezi ülkeleri üzerinden de askeri olarak işgal edilip kuşatılmış oldu. Buna bir de (her ne kadar bir topyekûn savaş dönemi dışında ABD kullanımına pek elverişli olmasa da) tümüyle ve herşeyiyle bir ABD üssü olan İsrail'i eklemek gerekir.

Son Afganistan savaşı, Basra Körfezi'nde üslenmenin İç Asya'ya müdahalede de ABD emperyalizmi için temel önemde bir olanak olduğunu somut olarak gösterdi. Bundan böyle ABD için Ortadoğu hakimiyeti ile İç Asya'ya hakim olma çabası artık içiçe sorunlar haline gelmiştir. Her iki bölgede de temel kaygının petrol ve doğal gaz kaynakları üzerinde egemenlik kurmak olması, politik ve askeri hesapların ve girişimlerin temelde buna dayanması ayrıca anlamlıdır.

Irak'a karşı savaşın hedefleri

11 Eylül'le birlikte ilan edilen “uzun süreli savaş”ın asıl hedefi, tek süper güç olarak ABD emperyalizminin dünya egemenliğini pekiştirmek ve olanaklı olduğu ölçüde uzun süreli kılınaktır. Bu ise yeni mevziler kazanmayı ve mevcut mevzilerde daha da güçlenmeyi gerektirmektedir.

İlkinin örneğini Afganistan müdahalesi üzerinden gördük. Bu ülkeyi işgal eden ve burada kukla bir yönetim kuran ABD, bununla da kalmayarak Özbekistan ve Kırgızistan'da da askeri üsler elde etti. “Terörizinle mücadele” bahanesiyle askeri olarak girilen yeni bölgelerden biri de Gürcistan üzerinden Kafkasya oldu. ABD bu ülkeye askeri olarak yerleşmenin ilk adımlarını atmış bulunmaktadır.

Ortadoğu ise halihazırda büyük ölçüde ABD'nin egemenliği ve denetimi altındadır. Fakat İran'da İslami rejimin, Irak'ta

Saddam rejiminin varlığı; İsrail’le köklü sorunlardan dolayı Suriye’deki rejimin kendine özgü durumu; bir eksen olarak Ortadoğu’daki her türlü sorunu kendine şu veya bu biçimde bağlayan Filistin sorunu; bu sorunun da etkisiyle Ortadoğu halkları arasındaki güçlü anti-Amerikancı tepki, tüm bunlar birarada, ABD emperyalizminin Ortadoğu’daki egemenliğinin temel önemde zaaf noktaları olarak duruyor ortada.

Değişen ve artık hiçbir inandırıcılığı da kalmamış bulunan bahaneler kullanılarak Irak’a karşı gündeme getirilmek istenen savaşın gerçek anlamı ve amacı da bu çerçevede açığa çıkıyor. ABD, Irak’taki rejimi devirerek bu ülkeyi kendi kontrolü altına almayı, bu zaafı gidermenin bir ilk hareket noktası olarak görüyor. Irak’a boyun eğdirilmesi ABD’ye Körfez’in en büyük petrol üreticisi ülkelerinden biri üzerinde daha hakimiyet kurma olanağı sağlamakla kalmayacak; yanı sıra İsrail’i askeri ve politik açıdan büyük ölçüde rahatlatırken, tersinden de İran’ın kısıpaca alınmasını kolaylaştıracaktır. Tüm bu gelişmeler bir arada Filistin direnişine büyük bir darbe anlamına gelecek ve böylece Oslo’dan daha beter bir köleci barışın Filistin halkına dayatılması da kolaylaşacaktır.

Bütün bunlar, ABD’nin Irak’a yönelik bir savaşı neden kesin bir kararlılıkla amaçladığını yeterli açıklıkta göstermektedir. Amacına ulaşması durumunda o, sayılan tüm bu kazanımların yanı sıra ek üstünlükler elde edecektir. Örneğin, petrol bölgesini kontrol etmek yoluyla, halihazırda AB ile Japonya karşısında zaten sahip bulunduğu stratejik önemdeki üstünlüğünü daha da güçlendirmiş olacaktır. Irak ve İran’ın bugünkü durumu özellikle Avrupalı emperyalistlere halihazırda ABD denetimi dışında bir manevra alanı sağlamaktadır. Irak’taki durumun değişmesi ve İran’ın iyice kuşatılması bu olanağı ortadan kaldıracaktır. ABD’nin eklentisi olarak hareket eden İngiltere dışındaki öteki büyük Avrupalı emperyalistlerin Irak’a yönelik bir savaşa sıcak bakmamalarının gerisinde bu vardır. Fakat

öteki engelleri aşması durumunda, ABD'nin bu ülkeleri kendini desteklemeye mecbur edecek güç ve üstünlüklere sahip olduğu da bir gerçektir.

Bütün bunların ışığında bakıldığında, ABD'nin Irak'a yönelik emperyalist müdahalesinden yarar uman Kürt çevreleri, bu tutumlarıyla Ortadoğu halklarının temel çıkarlarına sırt çevirmekte, nesnel olarak onlara ihanet etmektedirler. Zira böyle bir müdahalenin başarısı bölgede ABD emperyalizmini ve siyonist İsrail'i güçlendirmekten başka bir sonuca yolaçmayacaktır. Filistin davası büyük bir darbe yiyecek, bölge halklarının emperyalizme ve işbirlikçi rejimlere karşı özgürlük, bağımsızlık ve devrim mücadeleleri çok daha büyük güçlüklerle yüzyüze kalacaktır. Bunları bilmezlikten gelenler ya da ABD emperyalizminin tam denetimindeki bir Kürt devleti uğruna hiçe sayanlar, bu tutumlarıyla Amerikan emperyalizmine suç ortaklığını benimsemiş olacaklardır.

Kürt hareketi: Devrimci çizgiden Amerikan işbirlikçiliğine

Birbirine komşu dört ülke tarafından tarihsel olarak parçalanmış bulunan Kürdistan'ın her bir parçasındaki Kürt hareketinin kendine özgü bir tarihsel gelişme dinamiği ve seyri olmuştur. Türkiye ve Irak Kürdistanı'ndaki Kürt hareketlerinin kısaca karşılaştırılması bu açıdan açıklayıcı olacaktır.

Irak'ta 1958'deki darbeyle kralın devrilmesi, Irak'ın Bağdat Paktı'ndan çekilmesi ve ardından Baascı rejimin kurulmasıyla birlikte, bu ülke emperyalizmin denetiminden uzaklaşarak adım adım Sovyetler Birliği'nin etkisi altına girdi. Bu durum zaman içerisinde Kürt hareketinin Amerikan emperyalizmi tarafından gerektiğinde kendi amaçları doğrultusunda kullanılabilmesinin de tarihsel zeminini yarattı.

Irak Kürtler'i ABD tarafından bu tür bir kullanılışın iki tarihsel örneğini yaşadılar ve bunun ağır bedellerini ödediler. İlki '70'li yılların başında ve baba Barzani döneminde yaşandı. CİA ve Şah rejiminin ortak çabasıyla baba Barzani Baascı Irak rejimine karşı yıllarca kullanıldı. Fakat İran ile Irak arasında 1975'de gerçekleşen Cezayir Antlaşması'nın ardından Irak Kürtleri bunun faturasını ağır bir biçimde ödediler. Benzer bir durum 1991 Körfez Savaşı sırasında yaşandı. Bu kez sahnede oğul Barzani ile Talabani vardı. ABD tarafından ayaklanmaya kışkırtılan Irak Kürtler'i, ardından ortada bırakıldılar ve böylece yeni bir felaketle yüzyüze kaldılar.

Yinelenen bu acılı deneyimlere rağmen Irak Kürtler'i arasında Amerikancılık Körfez Savaşı'nın ardından zayıflamak bir yana daha da güçlendi. Bu nedensiz de değildi. Kuzeyde ve güneyde Irak için uçuşa yasak bölgeler yaratan Amerikan emperyalizmi, böylece Kuzey Irak Kürtler'ine kendi vesayeti altında bir koruma bölgesi yaratmış oldu. Bu amaç çerçevesinde savaşın ardından Türkiye'de üslenen Çekiç Güç'le korunan Irak Kürt bölgesinde giderek bir özerk yönetim örgütlendi ve bu zamanla bir Kürt devleti oluşumuna doğru evrildi. Herşeyiyle ABD'ye bağımlı olan ve bundan dolayı da "kukla devlet" nitelenmesine hak kazanan bu oluşum, Irak Kürtleri arasında zaten tarihsel bir temele sahip olan Amerikancılığa yeni bir güç kazandırdı. Baba Barzani döneminde Sovyetler'e yakın bir çizgide olan ve hatta hatta "sosyalist" olmak iddiası bile taşıyan Talabani'nin KYB'si de oğul Barzani döneminde, daha kesin olarak da Körfez savaşı döneminde, artık tümüyle Amerikancı bir çizgiye kaydı. Böylece Irak'taki büyük Kürt hareketleri kendi aralarında sorunlar yaşamayı sürdürseler de Amerikancı çizgide birleştiler.

Aynı tarihi dönemde, Türkiye'deki Kürt hareketi tümüyle farklı bir çizgide geliyordu. '60'lı yıllar Türkiye'sinde, genel

sosyal uyanışa ve dünya ölçüsünde yükselen devrimci dalgaya paralel olarak, yeni sosyal-siyasal temeller üzerinde kendini bulan bir Kürt hareketi çıktı ortaya. Bu hareket alt sınıflara dayanıyor ve sosyalizm iddiası taşıyordu. Antiemperyalist bir çizgideydi ve Amerikan emperyalizmine karşı Türkiye çapında yükselen mücadelenin bir parçasıydı.

Irak Kürt hareketiyle bu farklılık, bu öznel etkenlerin yanı sıra, Türkiye'nin nesnel tarihsel-toplumsal durumuyla da yakından bağlantılıydı. Türkiye bir NATO üyesiydi ve ülkede Amerikan işbirlikçisi bir rejim egemendi. İşbirlikçi rejimin gerisindeki emperyalizm, Kürtler üzerindeki köleci egemenliğin dış dayanağını oluşturmaktaydı. Kürt mülk sahibi sınıflar ise, Cumhuriyetin ilk yıllarındaki isyanların bastırılmasının ardından önce yıldırılmış, sonra da düzene eklemlenmişlerdi. Tüm siyasal temsilcileri devlet yanlısı ve emperyalizmin işbirlikçileriydi. Kürtler'in özgürlük ve eşitlik davası artık onları hiçbir biçimde ilgilendirmiyordu.

Bu tarihi-toplumsal durum, '90'lı yılların başına kadar, genellikle alt sınıflardan gelen ve onlara dayanan Türkiye'deki Kürt akımlarının büyük bir bölümüyle ilerici, devrimci, antiemperyalist ve sosyalist nitelikte ya da iddiada olmasını da kolayca açıklamaktadır.

'90'ların başında değişen ise Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa'daki yıkılışlar, devrim ve sosyalizm mücadelelerinin dibe vurması, tersinden ise Körfez Savaşı sonrasında ABD himayesinde Irak Kürdistanı'nda ortaya çıkan özel durum oldu. Bu gelişmeler daha o zamandan Kürt reformist akımları arasında antiemperyalist tutum ve duyarlılığı hızla erozyona uğratarak, bugün gelineen yerde açıktan ABD savunuculuğu yapmaya varan teslimiyetçi ve işbirlikçi çizgiyi üretti. Kürt özgürlük mücadelesinin etkisi ve basıncı altında ulusal anlamda politize olan, fakat kendi güç ve etkisini hareketi geriye, düzen içi sınırlara çekmek doğrultusunda kullanmakta

gecikmeyen Kürt mülk sahibi sınıfların özel ağırlığı ve çabası ise bunu ayrıca kolaylaştırdı.

Yine de '90'lı yılların özellikle ilk yarısında, bu gelişmenin hızını kesen temel önemde bir etken vardı. Bu, PKK önderliğinde önemli bir güç kazanan ulusal özgürlük mücadelesinin karşı durulamayan etkisiydi. Bunu, o günkü durumun olduğu kadar bugün varılan ibret verici noktanın anlaşılması bakımından da son derece açıklayıcı olan bir olay üzerinden örnekleyelim. Abdullah Öcalan, Temmuz '92 tarihinde, eski solcu Talabani'nin kendisine gönderdiği önemli bir mektubu kamuoyuna açıkladı (*Yeni Ülke*, sayı: 31, 26 Temmuz-1 Ağustos 1992). Söz konusu mektubunda Talabani, Öcalan'a tehdit dolu ifadelerle şunları yazıyordu: *"Devrimler dönemi bitmiştir, silahlı direnme dönemi bitmiştir, artık tarihe karışmıştır. Yeni dünya düzeni siyasi görüşmeler yoluyla, ABD'nin himayesinde, serbest piyasaya dayalı, burjuva demokrasiler sistemi hakim tek nizamdır. Sizin de bunu kabul etmekten başka bir çareniz yoktur."*

O zaman Talabani'nin bu tehditkar ve dayatmacı tavsiyelerini ihanet olarak niteleyen ve kamuoyu önünde teşhir eden Öcalan, şimdi "demokratik uygarlık projesi" ambalajıyla sarmalayıp bu aynı ihaneti Türkiye Kürtleri'ne bir program olarak sunacak noktaya gelmiştir. Bu, Türkiye'deki Kürt hareketinin kendi tarihsel kimliğini ve birikimini tümünden red ve inkar ederek vardığı noktadır aynı zamanda. Bu nedenledir ki, bugün artık KADEK adını almış bulunan PKK, ABD'nin Irak'a müdahalesini desteklemektedir. Türk devletine benzer bir biçimde Filistin direnişiyle siyonist saldırganlığa eşit mesafede durmakta, sonuçta nesnel olarak siyonist saldırganlığa destek olmaktadır.

PKK'daki kimlik değişiminden beri Türkiye'deki Kürt hareketi, artık her türlü antiemperyalist tutum ve duyarlılığı bir yana bırakarak Amerikancı ve AB'ci çizgide birleşmiş

durumdadır. Bu, Türkiye'deki Kürt hareketinde köklü bir tutum ve kimlik değişimidir. Bu tutumu hazırlayan ise, devrim ve sosyalizm mücadelesindeki genel gerilemenin yanı sıra, daha da belirleyici olarak, ABD emperyalizminin kendi Ortadoğu politika ve planları çerçevesinde Kürtler'e kendi tam denetiminde bir siyasal varlık alanı açma çabasıdır. ABD'nin bu çabası siyonist İsrail'in çoktandır izlediği çizgiyle de örtüşmektedir. İsrail için bu, bünyesinde Kürt sorununu barındıran Arap ya da İran türünden İslam devletlerini parçalayıp güçten düşürmenin temel önemde bir olanağı ve yoludur. Bu niyet ve hesapları tüm açıklığı ile ortaya koyan gizli belgeler bugün artık gözler önündedir.

Dünya ölçüsünde ve özellikle de bugünün Türkiye'sinde sosyal mücadelenin ve dolayısıyla devrimci hareketin zayıflığı, Kürt akımlarının emperyalizmin ve siyonizmin tuzağına düşmelerine ve aleti haline gelmelerine uygun bir zemin oluşturmaktadır. Bu zeminin dışında kalanlar, tarihsel ve sınıfsal bir bilinçle hareket etmeyi başararak soluklu davranabilenlerdir. Yazık ki bunlar halihazırda çok küçük bir azınlığı oluşturmaktadırlar. Fakat geleceği onlar temsil etmektedirler. Emperyalizmle iş ve kader birliği, hiçbir yerde halklara özgürlük ve bağımsızlık getirmemiş, fakat istinasız her yerde onları yeni biçimler içinde ağır ve utanç verici bir kölelikle yüzyüze bırakmıştır. Kürt hareketinin kendi yakın geçmişinde ise bu tutum, kitlesel acı ve yıkımlara yolaçan ağır felaketlerle sonuçlanmıştır. Bugün tüm umutlarını emperyalizme bağlayanlar daha düne kadar bütün bunları biliyorlardı, bugün ise bunları modası geçmiş lakırdı sayıyorlar.

Doğası gereği devrimci kalan dinamik: Filistin

Düne kadar Filistin ve Kürt sorunlarını Ortadoğu'nun temel

önemde iki devrimci dinamiği olarak tanımlamak olağandı. Ortaya koyduğumuz nedenlerden dolayı bunu Kürt sorunu için ileri sürmek artık eskisi kadar kolay değildir. Tam tersine. Kürt sorunu, Ortadoğu'nun karmaşık ilişki ve dengeleri içinde, emperyalizm tarafından kolayca istismar edilebilir bir sorun haline gelmiştir. Güney Kürdistan'ın ardından Kuzey Kürdistan'da da güçlü bir Amerikancılığın ortaya çıkması bunun böyle olduğunu somut olarak göstermektedir.

Oysa Filistin sorunu, Kürdistan sorunundan farklı olarak, nesnel niteliği nedeniyle Ortadoğu'ya yönelik emperyalist politika ve planların önünde aşılması güç bir engel olarak durmaktadır. Filistin sorununa bu niteliği kazandıran ise, bizzat siyonist ideoloji ve projenin kendisidir. Siyonist proje tarihi olarak Filistin halkına ait bir vatanı kendisi için "vaadedilmiş toprak" saymış ve emperyalizmin tam desteğinde bu toprağı ele geçirmek için her yolu mübah saymıştır. "Halksız bir vatan" saydığı Filistin'e "vatansız bir halk"ı yerleştirmeyi kendine temel hedef olarak seçen siyonist hareket, bu sanal varsayımına gerçeklik kazandırmak için, Filistin halkını Filistin'den sürmek, bu anlamda Filistin'i insansızlaştırmak yolunu tutmuştur.

Emperyalizmin çok yönlü desteğiyle devlet kimliği kazanan siyonist hareket, tanımlanan doğası gereği, yayılmacı ve tahakkümcüdür. Filistin halkının kendi öz topraklarından kitlesel çapta sürülmesi ve herşeye rağmen tutunmayı başarabildiği sınırlı bir alanda ise 35 yıldır zalim bir işgalci yönetim altında tutulması, bunun bir ifadesidir. Bu, bir türlü çözülemeyen Filistin sorununun tarihsel temellerini oluşturmakta ve bir türlü kırılmayan Filistin direnişinin derin kaynağını açıklamaktadır.

Sorunun bir de emperyalizmden kaynaklı boyutu vardır. Tarihi dönemlere göre somut muhatapları değişse de, siyonist hareket ve ardından devlet, kesintisiz olarak emperyalizmin

desteğine sahip olmuştur. Bunun gerisinde, emperyalizmin Ortadoğu politikalarıyla siyonist saldırganlık ve yayılmacılığın çakışması vardır.

Bu olgu, Filistin sorununu, siyonist İsrail'den öteye bizzat emperyalizmin kendisiyle de karşı karşıya getirmekte, onun nesnel devriinci niteliğini evrensel bir çerçeveye oturmaktadır. Emperyalizm, Ortadoğu üzerindeki hakimiyetinin kilit gücü olan siyonist devletten vazgeçmedikçe, Filistin halkının haklı ve meşru talepleri karşısında net ve kesin çözümden yana olamaz. Ortadoğu'daki karmaşık ilişki ve dengeler, kendi işbirlikçi rejimlerini sürekli ağır bir basıncı altında tutan Arap halklarının duyarlılığı, emperyalist devletleri Filistin sorununda görünürde daha esnek bir tutum izlemeye mecbur bırakmıştır. Fakat bu ikiye bölünmüş soruna bir çözüm yolu hazırlamaktan çok, onlara durumu idare etme olanağı sağlamıştır yalnızca.

Köleci Oslo Barışı bunun böyle olduğunu ayrıca gösterdi. Birinci Filistin İntifadası'nın ağır basıncı altında ve bölgedeki genel çıkarlarını güvenceye almak amacı çerçevesinde, ABD emperyalizmi, Sovyetler Birliği ve Doğu Bloku'nun çöküşüyle oluşan uygun tarihi ortamı da kullanarak, Filistin halkına Filistin topraklarının çok küçük bir bölümü üzerinde, İsrail'in sürekli baskı ve aşağılaması altında sözde özerk bir yönetim halinde yaşamayı dayattı.

Aradan geçen 10 yıl, siyonist doğası gereği İsrail'in bu kadarını bile hazmedemediğini, onun açığa vurulamayan gerçek niyetinin tüm Filistin'e egemen olmak olduğunu açıklıkla gösterdi. İşgal bölgelerindeki geniş çaplı yerleşim politikaları bunun en önemli göstergesi oldu. Bu politikalara ABD'nin örtülü desteği ise, onun bu niyet ve hesaplarında yalnız olmadığının açık kanıtı.

Bir yandan siyonist devletin tarihi emelleri ve buna dayalı sömürgeci politikaları, öte yandan Filistin halkının

gerçek özgürlük ve bağımsızlık isteği. zıt yönlerden etkide bulunarak, Oslo'da kotarılan Amerikan barışının çöküşünü getirdi ve bugünkü gelişmelerin önünü açtı.

Bugün Filistin direniş hareketi içerisinde uzlaşmacı burjuva akım ile dinsel gerici akım etkin durumdadır. Filistin halkının özgürlük ve bağımsızlık mücadelesini devrimci antiemperyalist bir çizgide savunan ve siyonizm karşıtlığını Yahudi halkına düşmanlıktan net bir tutumla ayıran, dahası Filistin emekçileriyle Yahudi emekçilerinin devrimci birliğini hedefleyen akım son derece güçsüzdür, sesi neredeyse hiç duyulmamaktadır. Bu, başka nedenler yanında, '89 yıkılışını izleyen tarihi gelişmelerin Filistin hareketi üzerindeki yıkıcı etkisinin bir sonucudur.

Fakat öznel unsurlar alanındaki bu belirgin zaafiyete rağmen, işaret ettiğimiz özellikleri nedeniyle, Filistin sorunu nesnel devrimci karakterini korumaktadır. Bundan dolayıdır ki Filistin davası tüm dünya halklarının, ilerici ve devrimci güçlerinin haklı desteğini almaktadır. Yine aynı nedenlerle Filistin direnişi, güncel emperyalist politikaların önünde etkisizleştirilmesi kolay olmayan bir engel olarak durmaktadır.

Bu engelin ne anlama geldiğini giderek çok daha somut olarak gören ABD emperyalizmi, bir yandan İsrail'in yıldırma ve teslim alma amacına yönelik sınırsız terör ve katliam politikalarına destek vererek, öte yandan ise aldatıcı ve oyalayıcı adımlarla Filistin direnişini yatıştırmaya çalışarak, güncel durumu kurtarmaya çalışmaktadır. Terörle yıldırma ve teslim alma politikasının sonuç vermediği ve veremeyeceği on yılların deneyimi ile anlaşılmış bulunmaktadır. ABD emperyalizminin işbirlikçi Arap rejimlerinin de yardımıyla tezgahladığı yeni manevraların ne kadar sonuç vereceğini ise önümüzdeki dönem gösterecektir.

Ekim

(Sayı: 228, Nisan 2002)

Halk isyanları...

Proleter hareketin ve halk isyanlarının yeni dönemi

Dünya ölçüsünde proleter kitle hareketinin büyüyeceği ve isyanlara varan halk hareketlerinin çoğalacağı bir döneme girmiş bulunuyoruz.

‘90’lı yıllara “tarihin sonu” üzerine gürültülü bir emperyalist propaganda ile girmiştik. Oysa daha birkaç yıl sonra, 1994 yılının ilk günü Chiapas’ta patlak veren halk isyanı, tarihin yeni bir sayfasının açılmakta olduğunun ilk işaretlerin vermişti bize. Avrupa’nın dönek solcu aydınlarının “Elveda Proletarya” dedikleri günlerde, Türkiye işçi sınıfı tarihinin en kitlesel eylemlerini yaşamaktaydı. Arjantin’den Hindistan’a dünyanın birçok ülkesinde işçi sınıfının ardı arkası kesilmeyen eylem dalgaları vardı. Bunun geri ve bağımlı ülkelere özgü olduğu, emperyalist metropollerde sınıf hareketinin gerçekten bittiğinin sanılabileceği bir sırada ise,

Almanya'da, İtalya'da, Belçika'da, İspanya'da, Yunanistan'da yeni proleter kitle hareketinin, yaygın grev hareketlerinin önemli örnekleri peşpeşe ortaya çıkmaya başlamıştı.

İtalyan işçi sınıfının 1994 sonbaharında haftalar boyu süren büyük eylem dalgası, İtalya'da parlatılan "yeni politikacı tipi" Berlusconi'yi daha bir yılı bile dolmadan politik yaşamdan sildi. Derken Fransa'da işçi sınıfının '95 yılının son aylarını kaplayan büyük eylem dalgası, kapitalist düzenin sözcülerine bile proleter kitle hareketinin yeni ve sarsıcı bir çıkışı olarak görüldü. Fransız proletaryasının verdiği örneğin ardından Alman işçileri eylem ve direnişlerinde yaygın olarak "Fransız işçilerinin yürüdüğü yoldan!" anlamına gelen şiarları attılar. Ve Alman madencilerinin geride kalan günlerdeki militan eylem dalgası, bunun hiç de boş bir iddia olmadığını gösterdi. Alman madencilerinin eylemlerine İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana Almanya'da örneği görülmemiş bir militan kararlılık egemendi. Bir Alman madencisinin "Bonn'u başlarına yıkarız!" sözünün sembolik değerini tam olarak değerlendirebilmek için, Alınan işçi hareketinin geride kalan on yıllardaki ılımlı ve barışçıl karakterini gözönünde bulundurmak gerekir.

Emperyalist metropollerde "sosyal devlet"le birlikte "sosyal barış" dönemi de artık bitmiştir. Ekonomik bunalım ve keskinleşen uluslararası rekabet ortamında "reform", "uyum" ya da "yeniden yapılanma" adı altında işçi sınıfına ve emekçilere yöneltilen saldırılar çelişkileri keskinleştirmekte, hoşnutsuzlukları derinleştirmektedir. Bunun bugünkü meyvesi emperyalist metropollerdeki proleter kitle hareketinin günden güne büyüyüp yaygınlaşmasıdır.

Sermayenin dünya çapındaki saldırılarının iktisadi, sosyal ve siyasal sonuçlarını çok daha ağır bir biçimde yaşayan bağımlı ülkelerde durumun ne olduğuna en taze örnek ise Güney Kore işçilerinin ayağa kalkmasıdır. '60'lı

ve '70'li yıllarda kapitalizme kölece uyum örneği sayılan Güney Kore proletaryası, bugün militan, kararlı ve disiplinli bir proleter kitle direnişinin örneği durumundadır. Latin Amerika'da Arjantin'den Ekvador'a, grevsiz gün ve genel grevsiz yıl geçmiyor. Rusya ve Ukrayna başta olmak üzere Doğu Avrupa ülkeleri yıllardır işçilerin grev, direniş ve gösterilerine sahne oluyor.

Halk isyanlarına gelince; '94 yılına Chiapas'taki köylü isyanı ile giren dünya, '97 yılını Arnavutluk'taki silahlı halk ayaklanması ile karşıladı. Aradaki dönemi Ürdün'deki "ekmek isyanı", 30 yıllık suskunluktan sonra Endonezya'daki kitle başkaldırıları türünden bir çok irili ufaklı örnekler kaplamaktadır. Halklar her yerde İMF ve Dünya Bankası'nın hayatı çekilmez hale getiren politikalarına, bu politikaların uygulayıcısı durumundaki hain ve işbirlikçi diktatörlük rejimlerine çeşitli biçimlerde başkaldırıyorlar. Bu satırların kaleme alındığı sırada Pasifik'teki Papua Yeni Gine'de halkın isyan ettiği ve mağazaları yağmaladığı haberleri geliyordu. Açlığa ve sefaletle mahkum edilen ezilen halk yığınlarının öfkesinin artık dizginlenemediğine son bir örnektir bu.

Bütün bu hareketlerin, direnişlerin ve isyanların, istisnai durumlar dışında, devrinci bir önderlikten, devrinci bir politik yön ve programdan yoksunlukları açık bir olgudur. Kendiliğindenlik, örgütsüzlük ve birbirinden kopukluk, hakim özellik durumundadır. Fakat dünya komünist ve devrinci hareketinin geride bıraktığı tarihsel yıkım olgusu düşünülürse, bunda şaşılacak bir yan da yoktur.

Temel önemdeki bu zaafın yarattığı sorunlara rağmen dünya ölçüsündeki bu mücadelelerin büyük bir politik öneme sahip olduğu gerçeği tartışılmaz. Her şey bir yana, günden güne yaygınlaşan bu eylem ve isyan hareketleri, '89 çöküşünü izleyen dünya ölçüsündeki gerici atmosfere ve ondan beslenen propagandaya muazzam bir darbedir. İnsanlık

ne 'tarihin sonu'na gelmiştir ve ne de kapitalist düzen insanlığın ezici çoğunluğuna bir şey verecek durumdadır. Tam tersine, kapitalist sistemin onulmaz temel çelişkileri, varlığını sürdürmenin ötesinde, gitgide daha da keskinleştiği içindir ki, bizzat bunun harekete geçirdiği yığınlar, tarihin yeni bir evresini müjdelemektedir. Muazzam zenginliklerin biriktiği metropollerde bile işçisine iş ve konut veremeyen, omın bugüne kadarki sınırlı kazanımlarını bile sonu gelmeyen paketlerle peşpeşe gaspeden bir sistem, yeni sosyal mücadelelerle ve bunların varacağı yeni patlamalarla kaçınılmaz bir biçimde yüzyüze kalmaktadır ve kalacaktır. Bugün Avrupa'nın hemen kıyıcığında, Arnavutluk'ta, tam da kapitalizmin soyguncu sonuçlarına karşı silahlı ayaklanma yoluna girmiş bir halk hareketi gerçeği durmaktadır. Almanya'da geride bıraktığımız günlerdeki işçi eylemleri dalgasını sermaye medyası bile, 'son on yılların ender rastlananan eylem biçimleri' olarak tanımlayabilmektedir.

Önemli olan bugün için bunların yaşanması ve bunların söylenmesidir. Bu süreç bir yandan gerici burjuva propagandayı darbelerken, öte yandan yeni devrimci akımların filizlenmesine, varolanların moral ve maddi açıdan toparlanmasına ve güçlenmesine uygun bir zemin hazırlamaktadır. Devrimci akımların yön verebileceği yeni süreçlere ulaşabilmek için insanlık bu tarihsel ara evreden geçmek zorundadır. Dünya devrimci ve komünist hareketinin yaşadığı büyük tarihsel tahribatın ve bunun dünya ölçüsünde işçi sınıfı ve halklar üzerindeki yıkıcı etkilerinin ardından, bu yaşanılması kaçınılmaz bir tarihsel ara evredir. Bir yıl önce Fransız işçilerinin büyük eylem dalgasını değerlendirirken de ifade ettiğimiz gibi, *"... biz bugünün Avrupa'sında (ve dünyasında), mümkün ya da muhtemel sınıf (ve halk) hareketlerine devrimci bir müdahaleyi değil, olsa olsa, sınıf (ve halk) hareketindeki bu tür çıkışların ve patlamaların devrimci oluşumlar için*

uygun bir moral ve maddi ortam oluşturmalarını umabiliriz. ”

Emperyalist metropollerde ve bağımlı ülkelerde son yıllarda hızla birbirine eklenen eylem ve isyan halkaları, sözü edilen bu moral ve maddi ortamı gitgide güçlendirmektedir. Bu dünya devrimci hareketinin yeniden güçlenmesi için koşulların oluşması ve olgunlaşması demektir. Mevcut mücadeleler yeni dönemin henüz ilk kıvılcımlarıdır. Bu kıvılcımların bir yangına doğru büyüyeceğı gelecek dönemlere ulaşıldığında, inanıyoruz ki, geçmişin dersleriyle de donanmış devrimci sınıf önderlikleri birçok ülkede inisiyatifi ele alacak düzeyde toparlanmış ve güçlenmiş olacaklardır

‘89-90 çöküşünün ardından dünya ölçüsünde devrim ve sosyalizm davasının artık öldüğü üzerine kulakları sağır edici bir gerici propaganda kampanyasının sürdüğü günlerde, 1990 Mart’ında, komünistler dünyadaki duruma ilişkin değerlendirmelerini şöyle noktalamışlardır:

“Burjuva ideologların büyük spekülasyonlara konu ettiğı 1989, tarihin değıl, yalnızca bir dönemin sonunu işaretliyor. İnsanlık yeni bir döneme girmiştir. Yeni dönem, yeni bir devrimler dönemi olarak tarihe geçecektir; nesnel olgular buna işaret ediyor, belirtiler bunu gösteriyor.” (EKİM 1. Genel Konferansı Değerlendirmeleri)

Sonraki gelişmeler bu konuda bir tereddüte yer bırakmamıştır. İşçi sınıfı ve halklar kapitalizmin ne demek olduğunu yaşayarak görüyorlar ve onun sonuçlarına karşı gitgide büyüyen ve yayılan mücadelelere atılıyorlar. Bizzat onun kendisini hedef alan asıl büyük ve bilinçli devrimci mücadeleleri önümüzde uzanan 2000’li yıllarda yaşayacağız.

Kızıl Bayrak

(Sayı:33 , 22 Mart 1997)

Arnavutluk'ta silahlı halk ayaklanması

1 Mart günü ülkenin ikinci büyük liman kenti Vlore'de patlak veren silahlı halk ayaklanması günden güne büyüyerek bütün Güney Arnavutluk'a yayıldı. Güney Arnavutluk'un tümü üzerinde tam kontrol sağlayan ayaklanma bu satırların kaleme alındığı sırada (14 Mart) başkent Tiran'a ulaşmış durumdaydı. Eğer başkent ele geçirilirse, bu zaten haftalardır tüm gücünü ve otoritesini yitirmiş Berişa rejiminin artık tümden çökmesi anlamına gelecektir. Şu an silahlı ayaklanmaya Kuzey bölgesinden de bazı kentler katılmış durumda. Son haberlere göre ailesini günler öncesinden İtalya'ya kaçıran Berişa da her an ülkeden kaçmaya hazırlanıyor. Batılı emperyalistlere çıkarılan askeri müdahale çağrısının karşılık bulamadığı koşullarda, kokuşmuş işbirlikçi rejimin tüm temsilcileri için emperyalist efendilerinin kucağına

şığınmaktan başka bir çıkar yol kalmayacaktır.

Tüm dünya günlerdir Arnavutluk'taki toplumsal depremi izliyor. Başlangıçta bir dizi manevrayla olayların önünü alacakları umudu içinde olan emperyalist merkezler, ayaklanmanın Tiran'a ulaşmasıyla birlikte derin kaygılar içine gömüldüler. Özel kurtarma birlikleri günlerdir havadan ve karadan, yıllardır Arnavutluk'un yağması işini organize eden "batı ülkeleri vatandaşlar"ını (uzmanlar, danışmanlar, casuslar ordusunu) tahliye etmeye çalışıyorlar. Bu tahliye işlemi bahane edilerek Arnavutluk kıyılarına emperyalist savaş gemileri yığılmış durumda.

Beriş rejiminin son umudu olan "milli mutabakat hükümeti" manevrası da tutmadı. Bu hükümetin tek işlevi çaresizlik içinde Batılı emperyalistleri askeri müdahaleye çağırmak gibi halk düşmanı ve haince bir karara imza atmak oldu. Ne var ki, silahlanarak ayağa kalkmış ve mevcut rejimi gayri meşru konuma düşürmüş öfkeli bir halk gerçekliği karşısında, hiç değilse şimdilik, Batılı emperyalistler bir askeri müdahaleye cesaret edemiyorlar. Böyle bir müdahalenin bugünkü belirsizlik ortamında kendilerine pahalıya patlayacağından öteye, bunun, halk ayaklanmasını ülke çapında genelleştirmesinden endişe duyuyorlar. Ulusal onuruna düşkün ve tüm tarihi boyunca yabancı istilacılara karşı sayısız direnme örnekleri vermiş bir yurtsever halkla karşı karşıya bulunduklarına göre, bu korkularında haksız da sayılmazlar.

Bu arada emperyalist batı medyası (ve ondan beslenen Türk medyası) da emperyalizme ve gericiliğe karşı ortaya çıkan ve çıkacak olan her gerçek halk hareketine karşı oynadığı ve oynayacağı rolü bir kez daha ortaya koyuyor. Rejimi çöküntüye götürecek çaptaki geniş katılımlı bir halk ayaklanmasını "terör", "anarşi" ve "kaos" olarak sunuyor. Gelişmelerle ilgili temel gerçekleri gizleyerek, tüm dünyaya

“yağma”, “başbozukluk” vb. üzerine korkutucu masallar pompalıyor. İşi halkın silahlı başkaldırısının gerisinde adi suç şebekelerinin, hatta mafya gruplarının olduğunu söylemeye kadar bile vardiıyor. Özetle kokuşmuş bir rejime karşı yoksulluk ve sefalet içinde bunalan bir halkın haklı başkaldırısını karalamak, gözden düşürmek, onu kriminal bir vaka olarak göstermek için elinden ne geliyorsa yapıyor. Böylece bölge halklarına ilham verecek ve dünya halklarına örnek oluşturacak bir kararlı direnme hareketinin bu doğrultudaki etkisini kırmaya çalışıyor. Kuşku yok ki, emperyalist medya bu yolla aynı zamanda önümüzdeki günlerde gündeme getirilebilecek emperyalist bir askeri müdahale için şimdiden gerekli zemini hazırlamaya çalışıyor. “Anarşi” ve “kaos” vurgusu beraberinde bunu giderecek bir uluslararası müdahale talebini de getiriyor. Nitekim bir kısım emperyalist basın organları bunu şimdiden bu gerekçeyle açıkça talep de ediyorlar.

Halk hareketinin klasik gelişme çizgisi

Görünürde herşey tüm kapitalist ülkelerde sık sık yaşanan türden bir mali skandalla başladı. Başta devlet başkanı Berişa olmak üzere rejimin kilit isimleriyle yakın ilişkiler içinde olan bankerler, yoksul halkın boğazından keserek biriktirdiği parayı “iflas” aldatmacasıyla bir çırpıda gaspedince, ülke çapında halk ayağa kalktı. Öfkeli ama barışçıl grev ve gösteriler, bir süre sonra polisle sokak çatışmalarına dönüştü. Haftalarca bu biçimler içinde süren halk hareketi, daha sonra yönetimin vurdumduymazlığı ve küstahça tehditleri karşısında resmi hükümet binalarına, polis karakollarına saldırılara dönüştü. Rejimin halk hareketini dizginlemek üzere ordu ve polisi daha etkin bir biçimde kullanmaya niyetlendiği bir sırada ise hareket silahlı halk ayaklanmasına sıçradı. Silahsız halk,

ayaklanma için gerekli silahı bizzat ordu cephaneliklerini ele geçirerek sağladı. Başlangıçta ülkenin güneyindeki bazı kentlerde yerel ölçekte gerçekleşen ayaklanma, hızla tüm güneye yayılarak genelleşme sürecine girdi.

Bu tablonun toplamında bir halk hareketinin klasik gelişme çizgisi ile yüzyüzeyiz. Beklenmedik bir biçimde ve kendiliğinden patlak veren barışçıl kitle gösterileri, belirli ara aşama ve biçimlerden geçerek, sonuçta, rejimin otoritesini ve yönetim aygıtını çökerten bir silahlı halk ayaklanmasına varmıştır. Ve ayaklanmanın başarı sağladığı her kent ve kasabada, halk kendi demokrasisini uygulayarak, hızlı bir biçimde kendi yönetim organlarını seçmiş, komite ve konseylerini oluşturmuştur.

Geniş halk yığınlarının ayağa kalkınasında ifadesini bulan ve ayaklanmanın başarı sağladığı yerlerde mevcut rejimin baskı ve yönetim aygıtını çökertecek boyutlara varan bu çapta bir toplumsal patlama, ancak mevcut rejim derin bir iktisadi, sosyal ve siyasal kriz içindeyse olanaklı olabilir. Böyle bir toplumsal ön birikim gerekli zemini yaratmamışsa eğer, kendi başına şu veya bu skandalın yaratacağı öfke ve tepkiler ne olursa olsun, bunun iki ay gibi kısa bir sürede toplumsal bir depreme dönüşmesi, tüm manevralara rağmen önü alınamayan silahlı bir halk ayaklanmasına varması beklenemez. Söze başlarken olaylar görünürde bir banker skandalıyla başladı dememiz, temeldeki ve derindeki bu asıl harekete geçirici etkenlere dikkat çekmek içindir.

'91 yılındaki yıkılışın ardından Arnavutluk halkı sosyalist kuruluşun sağladığı iktisadi, sosyal, siyasal ve kültürel kazanımları çok kısa bir sürede peşpeşe kaybetti. 50 yıla varan bir zaman dilimi içinde büyük emeklerle kurulan ve halka hizmet eden sanayi altyapısı, IMF ve Dünya Bankası reçeteleri doğrultusunda talana açıldı ve tahrip edildi. Ülke kaynakları emperyalist tekellerin yağmasına açılırken, ülke

emperyalist metalar için açık pazar haline getirildi. Birçok sanayi işletmesi tasfiye edildi. İşsizlik ve yoksulluk çığ gibi büyüdü. Geniş halk yığınları maddi ve kültürel bir yıkım yaşadılar ve mutlak yoksulluk içine düştüler. Toplum yaşamı dejenere oldu. toplumsal suç oranı görülmemiş boyutlar kazandı.

Berişa'nın temsil ettiği rejim, talanı ve soygunu mafyavari yöneten işbirlikçi bir çeteyi temsil ediyordu. Doğu Avrupa'nın öteki ülkelerinde de ortaya çıkan türden mafyalaşmış bir siyasal yönetim tarzının denebilir ki en kötü, en utanç verici örneği Arnavutluk'ta ortaya çıkmıştı. Emperyalist merkezlerin, özellikle ABD'nin kuklası durumundaki bu yönetim, temel siyasal hak ve özgürlüklere imkan tanımayan faşist bir rejimi adım adım kurdu. Çok sayıda muhalif politikacı, yazar, gazeteci zindanlara dolduruldu. Öylesine ki, geçen Mayıs ayında yapılan sözde seçimlerden bugün kendisine payanda yapmaya çalıştığı resmi düzen muhalefetini bile dışladı. Mayıs'taki seçim komedisi ortaya Berişa'nın adamlarından oluşan bir kukla parlamento çıkardı. (Batılı parlamenter demokrasinin Arnavutluk'taki bu karikatürü, ülke halkının bizzat Berişa'nın kendisine karşı silahlı bir ayaklanmayı başlattığı bir sırada, dönüp "irade"sini temsil ettiği bu halk "adına" aynı Berişa'yı 5 yeni yıl için devlet başkanlığına ve neredeyse oybirliği ile yeniden seçti! Böylece halkın iradesine ve inisiyatifine dayanan bir ayaklanma ile parlamenter sistemin bu klasik karşı karşıya gelişine Arnavutluk yeni bir örnek sağladı.)

İşte '91 yılından bugüne son altı yılda yaşanan bu süreçlerin yarattığı toplam toplumsal tepki birikimi, yeni yılın başındaki banker skandalıyla alevlendi ve ateş aldı. Silahlı halk ayaklanmasına varan toplumsal patlamayı bu yarattı. Ocak ayında patlak veren kitle hareketinin gelişim seyrinin, halk devrimlerinin tarihte birçok örneği görülen klasik

gelişim aşamalarını izlemesiyle birlikte ele alındığında, şunu söyleyebiliriz: Arnavutluk toplumunda son altı yılda oluşan derin toplumsal çelişkiler, bu çelişkilerden beslenen sürekli bir istikrarsızlık ve bunalıma neden olmuştu. Çelişkilerin keskinleşmesinin yarattığı büyük toplumsal tepki birikimi banker skandalıyla birlikte geniş çaplı kitle hareketlerine dönüşünce, bu ülkede devrimci bir durum yarattı. Bu devrimci durum hızla olgunlaşarak bir silahlı halk ayaklanmasına, yani gerçekte bir halk devrimi boyutlarına ulaştı. Kurulu düzenin baskı ve yönetim aygıtının ayaklanma bölgelerinde çökmesi, ayaklanan halkın seçimle kendi yeni yönetim organlarını oluşturması, yaşanan olayların bir halk devrimi olduğu konusunda bir kuşku bırakmıyor. Fakat buna rağmen henüz “Arnavutluk Devrimi”nden söz edilmiyor. Ayaklananların kendi eylemlerini böyle görüp görmedikleri, yarattıkları “komite” ya da “konsey”leri devrim komite ve konseyleri olarak niteleyip nitilemedikleri de henüz bilinmiyor.

Devrimci bir önderlikten ve programdan yoksunluk

Belirgin bir zayıflık ifadesi bu belirsizlikler bizi silahlı halk ayaklanmasının temel önemdeki zaaflarına getiriyor. Arnavutluk halk ayaklanması herhangi bir devrimci önderlikten, açık bir politik yön ve programdan yoksun olarak, neredeyse tamamen kendiliğinden gelişti. Belli bir örgütsel yapıya, merkezileşmiş koordinasyona ve bu çerçevede yönetime, ayaklanmanın Güney’deki başarısından ancak günler sonra kavuşabildi. Görülebildiği kadarıyla “Halkın Kurtuluşu İçin Ulusal Komite” adını alan ve Güney’de Vlore merkezli özerk bir yönetim kuran ayaklanma yönetimi, halen açık bir politik çizgi ve programdan yoksundur. İleri sürdüğü istemler, ayaklanan halkın daha baştan ve kendiliğinden ileri

sürdüğü, “Berişa’nın istifası” ve “bankerlerin gaspettiği tüm paraların geri ödenmesi” sınırlarını aşmıyor.

Mevcut rejimi çöküş noktasına getiren ve ülkenin yarısında tam egemenlik kurmakla sonuçlanan bir halk ayaklanması için, barışçıl gösterilerin başlangıç noktasındaki taleplerle sınırlı bir politik tutum, büyük ve şaşırtıcı bir paradoksun ifadesidir. Bu, ayaklanmanın devrimci bir önderlikten, yönden ve programdan yoksunluğuna en açık ve kesin göstergedir. Aynı şekilde bu, ayaklanma öncesi Arnavutluk toplumunda ciddi herhangi bir devrimci siyasal akımın yokluğuna da açık bir göstergedir.

Devrime doğru büyüyen politik olaylar, hemen her zaman, çok büyük ölçüde kendiliğinden bir dinamığa sahiptirler. Devrimler planlanıp uygulanmazlar, fakat toplumun derinliklerinde oluşan patlayıcı birikimin beklenmedik zamanlarda ve biçimler içinde dışa vurmasıyla oluşur ve gelişirler. Bununla birlikte, kendiliğinden patlak veren devrimler ya da büyük halk hareketleri, devrimci partiler tarafından yönetilip yönlendirilirler. Bu tarihsel olaylara bir yön, bir çizgi, bir program kazandırılarak, onlar bilinçli müdahalelerle adım adım zafere götürülebilir ve götürülürler. Devrimci önderliğin, devrimci öncü partinin bir devrimde oynayabileceği temel tarihsel rol de işte burada ifadesini bulur. Bu onun, patlak vermiş bir devrimin kaderini belirleyecek düzeydeki hayati önemde rolüdür.

Fakat eğer devrimin ya da büyük bir halk hareketinin patlak verdiği ülkede, devrime varan ön birikim süreçleri içinde oluşmuş, gelişmiş, deneyim kazanmış, açık bir politik çizgiye ve sağlam bir örgütsel kimliğe sahip bir parti varsa, bu rolü başarıyla gerçekleştirme şansı olabilir. Patlak vermiş devrimler içinde doğan, kimliğini, çizgisini, örgütünü bu sıcak anlarda ancak kurabilen bir parti bile bu rolü oynayamaz. Ya da ancak istisnai durumlarda oynayabilir.

Bu iki farklı duruma iki klasik örnek verilebilir. İlk duruma örnek, 1917 Rus Devrimi ve Bolşevik Partisi'dir. İkinci duruma örnek, 1918 Alman Devrimi ve Spartakist hareketten doğan Alman Komünist Partisi'dir. Bilindiği gibi ilki zaferle, ikincisi yenilgiyle sonuçlandı. Almanya'daki Kasım Devrimi'nden yalnızca bir ay önce, Lenin, Avrupa'da olayların hızla devrime doğru gittiğini belirledikten sonra, büyük kaygılar içinde şunları ekliyordu: "Avrupa için en büyük talihsizlik, onun için en büyük tehlike, orada devrimci bir partinin olmamasıdır... Gerçi yığınların güçlü devrimci hareketi bu yanlışlığı düzeltebilir, ama bu olgu büyük bir talihsizlik ve büyük bir tehlike olarak kalıyor."

Arnavutluk'ta bugün halk hareketine önderlik etmeye aday devrimci bir parti yoktur. Görülebildiği kadarıyla halk hareketinin içinde kendini bulacak gibi görünen bir parti de halen yok. Bu temel zaaf, olayların seyrini ve dolayısıyla kaderini kaçınılmaz olarak belirleyecektir. Devrimci bir önderlikten yoksunluğun yarattığı zaafın çapını anlayabilmek için, eski iktidar partisi AEP'ten arta kalan "komünistler" in kurduğu Arnavutluk Komünist Partisi'nin bir yetkilisinin, ayaklanmanın Tiran kapılarına dayandığı bir sırada ortaya koyduğu şu sözlerle bakmak yeterlidir: "Yeni seçimlerin yapıp halkın onayını alan bir hükümet işbaşına gelmeden Arnavutluk'ta istikrarın sağlanması mümkün olmayacaktır".

Kendi başına bu sözler, ortada ayaklanmaya ilişkin herhangi bir devrimci perspektifin olmadığına açık kanıttır. "Adil ve dürüst" parlamenter seçimlere dayalı bir yatıştırıcı çözüm ve istikrar arayışı, gerçekte emperyalistlerin düşündüğü şeyin kendisidir.

Önemle belirtelim ki, emperyalist merkezlerin bir askeri müdahaleden şimdilik kaydıyla geri durmasının gerisinde, ayaklanmanın bu temel zaafını çok iyi görmeleri ve hesaba katmaları da vardır. Berişa'nın harcanması, yanı sıra, "adil

seçimler” ve halkın bir kısım para kaybını da telafi edecek bir mali yardım vaadi, onların olayları yeniden kontrol altına alabilmek ve düzeni yeniden tesis edebilmek için düşünebilecekleri en iyi çaredir. Onlar böyle bir çıkış yolunu umut etmektedirler. Verili koşullarda bu umudun çok da temelsiz olduğu söylenemez.

Halk ayaklanmasının kendine özgü bazı avantajları

Ayaklanmanın temel önemdeki zaaflarından onun bu kadar kolay başarı sağlayıp yayılmasını kolaylaştıran bazı kendine özgü avantajlarına geçiyoruz. Arnavutluk'taki halk ayaklanması değerlendirilirken önemle gözönünde tutulması gereken kendine özgü bazı faktörler var. Bunlar unutulursa eğer, bir halk ayaklanmasının bu denli kolay başarıya ulaşabilmesi olgusu doğru anlaşılamaz ve bu dayanaksız bazı hayallere yolaçar.

Bilindiği gibi, Arnavutluk'taki bugünkü işbirlikçi burjuva rejimin 6 yıllık bir geçmişi var. Arnavutluk burjuvazisi olarak tanımlayabileceğimiz bir sınıf, bu süreç içinde ve eski sosyalist kamu mülkiyetinin yağması temelinde, henüz yeni yeni şekillenmekteydi. Öteki Doğu Avrupa ülkelerinde ortaya çıkan türden bu türedi asalaklar güruhu henüz topluma kök salabilmiş, toplumsal egemenliklerini çok çeşitli alanlarda pekiştirebilmiş durumda değildi. Bu zayıflık büyük ölçüde emperyalist odaklara uşakça bir bağımlılıkla dengelenebilmektedir. (Şimdi hummalı bir kurtarma faaliyetine konu olan binlerce uzman, danışman, idareci, teknik eleman ve casustan oluşan “batılılar” ordusu, Arnavutluk'u fiilen yöneten gerçek gücü oluşturmaktaydı.)

Halk ayaklanmasının bu kadar hızlı yayılabilmesinin ve Berişa yönetiminin hiçbir ciddi karşı direnç yaratamadan hemen

emperyalist efendilerini askeri müdahaleye çağırabilmesinin temel nedenlerinden biri işte budur. Köklü ve tecrübeli bir egemen burjuva sınıfına sahip olan ülkelerde, çok özel ortam ve koşullar dışında, bir halk ayaklanması bu kadar kolay yayılma ve başarı sağlama olanağı bulamamıştır. bulamayacaktır.

Mevcut egemen sınıfın bu zayıflığını doğal bir biçimde tamamlayan bir öteki etken, elinde tuttuğu baskı ve yönetim aygıtının iç zayıflığıdır. Bu, tepe noktalarda yapılan tüm temizliğe ve bazı temel kurumların tümünden tasfiyesine rağmen, eski yönetim aygıtının büyük ölçüde devralınmasından gelen bir iç zayıflıktır. Ayaklanma karşısında ordunun bu kadar kolay çözülmesinin, ayaklanan halka karşı ciddi bir direniş gösterememesinin, dahası, birçok yerde bizzat ayaklanmacıların saflarına katılmasının gerisinde bu var. Sosyalist rejimin halk ordusu geleneklerinin anısı ve etkisi, büyük bir ayaklanmanın bu kadar kansız yaşanabilmesinin ve kolay yayılabilmesinin önemli bir nedenidir. (Şunu da ekleyelim ki, ordudan birçok eski ve yeni subayın ayaklanmacılara katılması ayaklanmanın “askeri uzman” ihtiyacını kendiliğinden çözmüştür.)

Bu, yakın geçmişinde sosyalist bir toplum düzeni bulunan bir ülkenin kendi özgünlüğüdür. Nitekim Arnavutluk Komünist Partisi'nin şu günlerde yayınlanan “Açıklama ve Çağrı”sında bu olguya açıklıkla işaret edilmektedir: “Ordu ve polisin de çok önemli bir bölümü halka katıldı. Berişa'yı desteklemiş olan ve halen de destekleyen güçler ise onun özel silahlı çeteleri, özel tim “Shic” mensupları ve Sırbistan ve Kosova'dan kiraladığı askerlerden oluşan iki tümendir.

“Eski asker komünistler, halkın kurtuluşu için oluşturulan mahalli komitelerin ve daha kapsamlı konseylerin başında yer alarak, önemli görevlerde bulunuyorlar.”

Yine de, bu etkenin rolü ne olursa olsun, eğer halk yığınları silahlı bir ayaklanmaya girişecek bir güç ve kararlılık

sergilemeselerdi, bu cesareti, yiğitliği ve dinamizmi pratikte de ortaya koymasalardı, düne kadar rejimin hizmetindeki ordu da bir çözölme sürecine giremezdi. Ve tüm tarihi tecrübe gösteriyor ki, geniş halk yığınlarının bu atılımını ortaya koyduğu her yerde ise, kurulu düzenin ordusu aynı iç parçalanmayı ve çözölmeyi kaçınılmaz bir biçimde yaşamıştır ve yaşayacaktır.

Yönetimin hatalar zinciri

Ayaklanmayı kolaylaştıran ve onun içbirliğini pekiştiren bir başka etkene daha değinmeliyiz. Bu, yönetimin peşpeşe yaptığı hatalar zinciridir.

Yönetim başlangıçta halkın öfkeli gösterilerini küçümsedi. Bu öfke ve tepkinin bir süre sonra kendiliğinden yatışacağını sandı. Bu beklentinin gerçekleşmediğini görünce, bu kez halka karşı küstahça saldırı ve tehditlerde bulundu ve zor kullanacağını açıkladı. Halkın barışçıl grev ve gösterileri, bu zor tehditleri ve uygulamalarının hemen ardından, militan ve kararlı çatışmalar halini aldı. Buna rağmen rejim vurdumduymazlığını sürdürerek halkın taleplerini karşılayacak hiçbir adım atmayınca, halk hareketi iyice şiddetlendi ve silahlı bir ayaklanmaya sıçradı.

Olaylar bu aşamaya vardığında, rejim bu kez silahlı ayaklanmanın gücünü ve dinamizmini küçümsedi. Halkın istemleri doğrultusunda yatıştırıcı adımlar atacağına yeni tehditler savurdu, teslimiyet için süreler tanıdı ve sıkıyönetim ilan etti. Bunlarla da yetinilmedi; halkın tüm öfkesi iktidar partisine, özellikle de rejimin baş temsilcisi Berişa'nın şahsına yönelmişken (ki bugün hala da "Berişa'nın istifası" ayaklanmanın temel istemlerinden biri, birincisidir), kukla parlamento tutup Berişa'yı yeni bir beş yıl için yeniden başkan ilan etti. Bu yangına körükle gitinekti ve öyle de

oldu. Bu öylesine temel önemde bir hata idi ki, rejimin emperyalist efendisi ABD bile anında Berişa'nın yeniden seçilmesini "tahrik" saydı ve bunun kutuplaşmayı iyice derinleştireceğini açıkladı.

Tüm hatalar silsilesi de aynı şekilde, Arnavutluk'taki türedi egemen sınıfın toplumsal zayıflığı ve yeterli yönetim deneyiminden yoksunluğunun bir sonucudur.

Egemen sınıfların çok eski zamanlardan gelen temel bir yönetim sanatı var. Bir dönemin politika ve uygulamalarının halk yığınlarında yarattığı derin hoşnutsuzluğun yıkıcı sonuçlara varmasını engellemek için, sorumluluk bu dönemin yöneticilerine yıkılarak onlar harcanır, halk yığınlarının karşısına yeni ve yıpranmamış yönetici adaylarıyla (parti ya da liderlerle) çıkılır. Böylece halk yığınları nispeten kolayca aldatılır ve yatıştırılır. Bu oyunu zamanında devreye sokmakta geciken rejimler ise çoğu durumda halkın öfke ve başkaldırıların dolaysız hedefleri haline gelirler.

Arnavutluk'ta Berişa zamanında harcanabilseydi belki de işler bu noktaya bu kadar kolay ve hızlı varmazdı. Ama Arnavutluk'ta Berişa'yı harcayacak güce ve deneyime sahip bir egemen sınıfın olmadığını olaylar somut olarak gösterdi. Zira bizzat Berişa'nın kendisi, bu şımarıklığı ve küstahlığı ölçüsünde zayıf türedi sınıfın en güçlü mensubu durumundadır. Arnavutluk toplumundaki türediler ve uşaklar çetesinin başı ve ruhu bizzat odur. Bu nedenledir ki, emperyalist merkezlerin doğrudan müdahale ve telkinlerinin de etkisiyle (daha düne kadar seçimlere ve parlamentoya bile sokulmayan) resmi muhalefet hükümet kurma görevine çağrılmış, fakat buna rağmen Berişa başkanlık konumunu korumuştur. Böyle olunca da, emperyalistler, başını "Sosyalist Parti"nin çektiği resmi muhalefeti Berişa'ya bağlı bir hükümete dahil etmekle, gerçekte rejimin bu emniyet sübabını da isabetsizce harcamış oldular.

Düne kadar tüm sol muhalefetin lideri konumunu büyük bir sahtekarlık ve ikiyüzlülükle elde tutan Sosyalist Parti'nin, ayaklanma karşısında, bugün Berişa rejimine payanda olma rolüne soyunması da dikkate değerdir. Dahil olduğu ve başbakanlığını üstlendiği "milli mutabakat hükümeti"nin ayaklanan halk üzerinde hiçbir otorite kuramaması üzerine (ayaklanan halk "silah teslimi" çağrısını ayaklanmayı yayarak yanıtladı), bu parti, emperyalist askeri güçleri müdahaleye çağırma kararına katılmakta hiçbir tereddüt göstermeyerek karşı-devrimci işbirlikçi konumunu açıkça ortaya koydu. (Şimdilik parantez içinde belirtelim ki, devrimci bir eksen yaratma çizgisinin karşısına "solun birliği" adına reformistlerle kurulacak bir eksen çıkaranların Arnavutluk reformist solunun davranışlarından çıkaracağı sonuçlar olmalıdır. Şimdi uşaklık rolüne soyunmuş ve halkın iradesi karşısında emperyalizmin müdahalesine sığınmış bu aynı "Sosyalist Parti", daha düne kadar tüm sol güçleri kapsayan "Demokrasi Platformu"nun en temel gücü durumundaydı).

Arnavutluk halkının yanında olmalıyız

Arnavutluk olayları öğretici derslerle doludur. Komünistler ve devrimciler olayları dikkatle izlemeli, bu dersleri aynı dikkatle irdelemeli, bundan devrimci siyasal mücadele için gerekli sonuçları çıkarabilmelidirler.

Biz burada ilk sınırlı bilgilerin ışığında Arnavutluk'taki halk ayaklanmasının ancak bazı yönlerine değinebildik. Olayların seyri, özellikle Balkan ülkelerine etkisi, emperyalistlerin önümüzdeki günlerdeki tutumları (askeri bir müdahaleye girişip girişmeyecekleri) vb. konularda kesin şeyler söylemek bugün için zor. Önümüzdeki günlerde belirsizlikler adım adım ortadan kalkacak, daha açık, daha kesin ve daha tam değerlendirmeler yapmak olanaklı hale gelebilecektir.

Bitirmeden şunu da ekleyelim ki, beklenmedik bir biçimde patlak veren silahlı halk ayaklanmasının, halihazırda herhangi bir dış destekten, özellikle bölge halklarının fiili desteğinden yoksun olması bir başka önemli olgudur. Görünürde Yunanistan'daki bazı sınırlı gösteriler dışında fiili bir destek olmasa da, bölge halklarının Arnavutluk halkının emperyalizmin kuklası bir kokuşmuş rejime karşı başlattığı ayaklanmanın derinden bir sempatiyle karşıladığından hiçbir biçimde kuşku duyulamaz. Eğer olaylar emperyalist haydutların ayaklanmayı bizzat boğmak üzere Arnavutluk'a askeri müdahalesi noktasına varırsa, bu sempatinin fiili biçimlere dönüşeceğinden de aynı şekilde kuşku duyulmamalıdır. Türkiye'nin komünistleri ve devrimcileri, sınıf bi linçli işçileri ve emekçileri de böyle bir duruma hazır olmalı ve aktif biçimde Arnavutluk halkının yanında yer almalıdırlar.

Ekim

(Sayı:165, 15 Mart 1997)

Suharto'nun istifasıyla halk hareketi dizginlenmeye çalışılıyor...

Diktatör gitti, diktatörlük duruyor...

Endonezya'da. Güneydoğu Asya'nın 200 milyon nüfuslu bu dev ülkesinde. haftalardır büyüyerek ve sertleşerek süren halk isyanı, sonunda faşist diktatör Suharto'yu istifa noktasına getirdi. İlk belirtiler buna Endonezya halkından da çok emperyalist dünyanın sevineceğini gösteriyor. Suharto 33 yıllık kanlı ve kokuşmuş bir faşist rejimin başı ve simgesiydi. Yığınların rejime ve düzene yönelen büyük öfkesi onun kişiliği üzerinde yoğunlaşıyordu. Onun istifa etmemekte direnmesi, halk yığınlarının eyleminin daha da büyümesine ve kontrolü güç mecralara akmasına neden olabilirdi. Bu açıdan, Suharto'nun istifası halk hareketinin ilk önemli başarısı olmakla birlikte, emperyalizm ve Endonezya burjuvazisi için de krizin en az kayıpla atlatılabilmesinin, büyüyen kitle hareketinin dizginlenebilmesinin gelinen yerde

en uygun bir önlemiydi.

33 yıllık çürümüş ve kokuşmuş bir baskı rejiminin simgesi olarak diktatör Suharto istifa etti. ama rejim tüm kişi ve kurumlarıyla yerli yerinde. Suharto gitti ama Suharto rejimi olduğu gibi duruyor. Büyük fedakarlıkları göze alarak ayağa kalkan milyonlarca insanla alay edercesine, istifa eden diktatör yerini sağ kolu olan adama bıraktı ve aynı anda bu “yeni başkan” dört yıllık görev süresi için yemin etti. Bu operasyonun gerisinde doğal olarak emperyalizmin tam güdümündeki ordu var. Şu an halk hareketine karşı kurulan en güçlü barikat olan ordu, Suharto ailesinin güvenliğini sağlama sorumluluğunu üstlendiğini de açıkça ilan etti. Tüm bunlar, ayaklanan halk kitlelerinin “ipe çekilsin!” dediği kanlı bir diktatöre kendini bu siper etme tutumu, Suharto rejiminin, onun en temel kurumu olarak ordunun, halk kitlelerine karşı yalnızca bir adım geri çekilerek giriştiği bir yeni tehdit ve meydan okumadan başka bir şey değildir.

Kendileri de düne kadar aynı Suharto rejiminin has adamları olan bugünkü “muhalefet liderleri”nin ağır bir ihaneti hızını kesmezse eğer, Suharto’nun istifasına eşlik eden bu örtülü meydan okuma, Endonezya’da krizin büyüyerek süreceğinin bir göstergesi sayılmalıdır.

Emperyalist medya ve onun bir yankısı olan Türk sermaye medyası, halk yığınlarının büyüyen isyanı diktatör Suharto’ya artık yol göründüğünü kesinleştirdiği andan itibaren, onu “33 yıllık diktatör” olarak nitelemeye ve Endonezya’yı “aile şirketi” gibi yönettiğini dillendirmeye başladılar. Düne kadar kendileri için güçlü ve saygıdeğer bir “başkan” olan Suharto’ya karşı bu tutum, halk kitlelerinin önlenemez öfkesinin hedefi haline gelmiş tüm öteki diktatörlere karşı takınılan ikiyüzlüce tutumun bir yeni örneğidir. Suharto’nun Endonezya gibi koca bir ülkeyi bir sınıfa ve bu sınıfın

dayandığı emperyalist dünyaya rağmen, değil 33 yıl 33 gün bile yönetmesi mümkün değildi.

General Suharto, 33 yıl önce orduya dayanarak yaptığı faşist darbeyle emperyalizm ve Endonezya burjuvazisi adına yönetimi ele aldı. Bu darbe, o günkü nüfusu 100 milyon olan bir ülkede 3 milyon örgütlü üyesi ve 20 milyonu aşkın sempatizanı bulunan Endonezya Komünist Partisi’ni ve onun etrafında büyüyen halk hareketini hedef almıştı. Suharto önderliğindeki darbecilerin ilk işi, önden planlanan korkunç bir komünist soykırımına girişmek oldu. Yüzbinlerce komünistin (tahminler yarım milyon ile bir milyon arasında değişiyor) yokedildiği bu korkunç insan kırımını tüm emperyalist dünya o gün açıktan alkışlamıştı. ABD emperyalizminin stratejistleri yıllar sonra bile, eğer Suharto bu işi yapmasaydı tüm Güneydoğu Asya komünist olurdu diyerek alkışlamayı sürdürdüler. ‘60’lı ve ‘70’li yıllarda Türk burjuvazisinin sözcülerinin yaptığı gibi birçok ülkede gericilik, kendi halk hareketlerini sık sık Endonezya türünden bir katliamla tehdit ettiler.

İşte tarihin en büyük insan soykırımlarından biri olan bu korkunç temizlikten sonradır ki, Suharto Endonezya’yı emperyalistler ve yerli burjuvazi için bir sömürü cennetine ve emekçiler için bir terör ve yoksulluk cehennemine çevirmeyi başardı. Doğal ve insan kaynakları yönünden zengin olan bu ülkeyi başta ABD olmak üzere emperyalizmin çiftliği ve İMF reçetelerinin “model ülke”si haline getirdi. Endonezya’yı kendi ailesi değil fakat tümüyle onlar adına, onların istemleri ve çıkarları doğrultusunda yönetti. Ve elbetteki bu kanlı hizmetinin karşılığı olarak, kendi ailesi de talandan payını yeterince aldı ve bugün Endonezya burjuvazisinin en güçlü gruplarından biri haline geldi. Emperyalist medya elbetteki tüm bu tarihi gerçekleri, “33 yıllık” yönetimin bu tüyler ürpertici siyasal ve sosyal bilançosunu yığınlardan gizlemeye

çalışacaktır.

Suharto'nun çürümüş ve kokuşmuş rejimi emperyalizmin ve Endonezya burjuvazisinin çürümüşlüğüne ve kokuşmuşluğunun bir görünümünden başka bir şey değildir. (Tıpkı Türkiye'nin bugünkü kokuşmuş ve çeteleşmiş faşist rejiminin emperyalizmin ve onunla çıkar ve kader birliği içindeki Türk burjuvazisinin çürümüşlüğüne ve kokuşmuşluğunun bir aynası olmaktan başka bir şey olmaması gibi.) Suharto ne yaptıysa onlar için, onlar adına, onların tam desteği ve doğrudan yönlendirmesi ile yaptı. Bugün artık halk yığınlarının kendiliğinden patlak veren dev öfkesinin hedefi haline geldiği içindir ki, onlar tarafından kenara çekiliyor ve böylece halk hareketi dizginlenmeye çalışılıyor.

Emperyalizm ve Endonezya burjuvazisi için en büyük korku, halk hareketinin Suharto'yu aşarak düne kadar onu ayakta tutan ve onun simgelediği rejime ve sisteme yönelmesidir. Bu korku çerçevesinde Endonezya burjuvazisinin halen en büyük şansı, bugün önderlik adına halk hareketini kontrol etmeye çalışan güçlerin düne kadar Suharto rejiminin bir parçası olmasıdır. Emperyalist medya tarafından parlatılan ve öne çıkartılan bu sahte "muhalefet liderleri" bir yandan halk hareketini pasifize etmeye çalışırlarken, öte yandan öfkeyi mümkün mertebe Suharto'nun kişiliği üzerinde yoğunlaştırmaya, onunla sınırlamaya çalışmaktadırlar.

Endonezyalı devrimci güçlerin bugünkü halk hareketi içindeki yeri ve etkisi konusunda henüz açık bir bilginiz yok. Kuşku yok ki 33 yıl önceki korkunç kırım Endonezya'nın devrimci birikimine ağır bir darbe olmuştu. Bu darbenin etkileri ve 33 yıllık dizginsiz faşist terör rejimi devrimci güçlerin kendilerini yeniden toparlamalarını bir hayli güçleştirdi. Bu durum bugünkü halk hareketinin en temel zaafı ve doğal olarak rejimin bir başka büyük şansıdır. Fakat şu da kesindir ki, diktatörlük rejimine yönelen halk hareketinin oluşturduğu

yeni iklim bu güçlerin hızla toparlanmaları için son derece olumlu bir zemin oluşturacaktır.

Suharto halk hareketinin basıncı altında istifa etmek zorunda kaldı. Fakat Suharto'nun simgelediği rejim olduğu gibi yerli yerinde duruyor. Türkiye'de olduğu gibi Endonezya'da da ülkeyi emperyalizm ve işbirlikçi burjuvazi adına gerçekte ordu yönetiyor. Ve bu ordu, tek çivisi bile eksilmeden halk hareketinin karşısındaki en güçlü barikat olarak halen rejimin dizginlerini elinde tutuyor. Suharto'nun istifası ve yerine sağ kolunun geçirilmesi de tümüyle bir ordu operasyonudur. Sahte muhalef liderleri halk hareketini devrim değil "reform" şiarları altında yönlendiriyorlar. Fakat Endonezya burjuvazisi, onun adına hükmeden ordu, halen herhangi bir reform vaadinde bile bulunmuyor. Yeni kukla başkana kurdurulan kabinenin bir kısım üyesinin eski Suharto kabinesinin üyeleri olması, ordunun halk hareketine bir meydan okuması sayılmalıdır.

Tüm bunlar Suharto'nun istifasıyla Endonezya'daki krizin yalnızca yeni bir safhaya girdiğini, bununla halk hareketini yatıştırmanın ve dizginlemenin mümkün olamayacağını göstermektedir. Halk hareketinin yaşadığımız günlerde bu kez Endonezya üzerinden ortaya koyduğu ve koyacağı çok önemli deneyimleri ve dersleri yakından izlemek tüm gerçek devrimcilerin, devrimci işçi ve emekçilerin güncel sorumluluğudur.

SY Kızıl Bayrak

(Sayı: 55, 23 Mayıs 1998)

Proletarya devrimi ve sosyalizmin vücutu...
İnsanlığın büyük geleceği olan
komünizmin binyılı...

Yeni yüzyıl ve yeni binyıl

Takvim ölçülerine göre yeni bir yüzyıla ve yeni bir binyıla giriyoruz. Kuşkusuz insanlık tarihi takvim yılı dilimlerine göre akıyor. Fransız Devrimi ya da Sosyalist Ekim Devrimi, bu büyük tarihi olaylar, insanlık tarihinde yeni çağlar açmışlardır. Fakat biri 1789, öteki 1917 tarihi taşır. Bu, insanlık tarihinde çağ açan olayların takvim yılı dilimlerine göre belirlenmediğinin bir göstergesidir. İnsanlık tarihinde büyük birikimlerin ve bunların yolaştığı büyük sıçramaların tümüyle ayrı dinamikleri, buna uygun düşen zamansal mantığı vardır. Büyük Fransız Devrimi dönemi devrimcilerinin geçerli takvimi ve buna uygun düşen zaman dilimlemelerini iptal ederek, tümüyle yeni bir takvim ve zaman dilimlemesini benimsemeleri de bir bakıma bunun bir yansımasıdır.

Buradan bakıldığında, takvim yılıyla yeni bir yüzyıla ve yeni bir binyıla girişin herhangi bir özel politik ve toplumsal anlamı yoktur. Fakat bireylerin, sosyal grupların ya da siyasal partilerin yeni bir yıla girişi bile kendilerine özgü umut ve değerlendirmelere konu ettikleri düşünüldüğünde, yeni bir yüzyıla ve yeni bir binyıla geçişin elbette apayrı bir simgesel anlamı ve önemi olabilmektedir.

Ulusal ve uluslararası planda burjuva gericiliği yalnızca şu günlerde değil fakat yıllardan beridir beklenen yeni yüzyıl ve yeni binyıl üzerine spekülasyonlar yapmakta, geleceğin de kendilerine ait olduğunu propaganda etmekte, bununla yığınların gelecek umutlarını karartmaya çalışmaktadır. Oysa yeni bir yüzyıl ve yeni bir binyıl insanlığın büyük geleceği demektir. İnsanlığın bu büyük geleceği içerisinde ise, yeni yüzyıl için denmese bile yeni binyıl içerisinde kesin olarak, son sömürücü sınıf olan burjuvazinin, onun temsilcisi olan ulusal ve uluslararası gericiliğin bir yeri olmayacaktır. Kuşkusuz insanlığın bir geleceği olacaksa eğer. Teorik planda, “barbarlık içerisinde çöküş”ü bir ihtimal olarak dışlamak olanağı yazık ki yoktur.

Girmekte olduğumuz yüzyıl ve binyıl insanlık için umutlu bir gelecek olacaksa eğer, bu konuda burjuva gericiliği değil fakat sosyalizm, onun temsilcisi olan akımlar konuşmak, geleceğe ilişkin umutlarını ve beklentilerini ifade etmek durumundadırlar. Bu çerçevede komünistler olarak biz, gelecek yüzyılın proletarya devrimleri ve sosyalizm yüzyılı; gelecek binyılın ise tüm insanlık için eşitliğe ve özgürlüğe dayalı baskısız, sömürsüz, sınırsız ve sınıfsız bir toplum demek olan komünizmin binyılı olacağını buradan ilan ediyoruz.

Kuşkusuz bizim için bu, bir keyfi spekülasyon ya da bir belirsiz umut ve beklenti değil. Tam tersine, biz bu sonuca son iki yüzyılın toplam tarihi bilançosu ve bugünün temel gerçekleri üzerinden varıyoruz. Sosyalizm son yüzelli yıldan

beri bir bilimdir ve bilim olduğundan beri de, geleceğe dönük umut ve beklentilerini dilek ve temennilere değil, fakat toplumsal gerçekliğin bilimsel tahliline dayandırmıştır.

Bugünün dünyasına egemen olan kapitalizm geride kalan binyılın yarısında bir biçimde var oldu ve son iki yüzyıldan beridir de yeryüzünün egemen toplumsal düzenidir. Geride bırakmakta olduğumuz yüzyılda proletarya devrimi ve sosyalizmin öldürücü soluşunu ensesinde hissetse bile o bugün hala yaşamaktadır. Fakat tarihi olan herşey gibi onun da ömrü gün gelecek tükenecek, varlığı bir yerde sona erecektir. Ortaçağ'ın feodal toplumla karakterize olan binyıllık egemenliğine son vererek insanlık tarihinde büyük bir ilerlemenin temsilcisi olan kapitalizm, yüzyılı aşkın bir süredir artık insanlığın ilerlemesinin önünde gerçek bir engeldir ve tarihe gömülmeyi beklemektedir.

İnsanlık tarihi için bir ilerlemeyi ifade ettiği dönemde bile kapitalizm insanlığın büyük bölümü için korkunç acıların ve yıkımların kaynağı olmuştur. İster kapitalizmin anayurdu olan ülkelerdeki ilkel birikim süreçleri üzerinden, isterse bu aynı ilkel birikimin uluslararası boyutu olan sömürgeciliğin başlangıç tarihi üzerinden bakılsın; ister sanayi devriminin büyük atılımı üzerinden ve isterse emperyalist sömürgecilik dönemi üzerinden bakılsın, bu böyledir. Marks bunu, *Kapital*'inde, "kandan ve ateşten harflerle yazılmış" bir tarih olarak tanımlar.

Son yüzyıl üzerinden bakıldığında ise (ki bu emperyalist aşamasına ulaşmış kapitalizmin artık insanlığın ilerlemesinin önünde gerçek bir engel haline geldiği bir tarihi dönemdir), kapitalizmin insanlığa yaşattığı büyük acılar ve yıkımlar dün kadar yenidir ve insanlığın hafızasına kazınmıştır. Geride bırakmakta olduğumuz bu son yüzyıl üzerinden bakıldığında kapitalizm insanlık için, yüzlerce gerici yerel savaşın yanı sıra iki büyük emperyalist dünya savaşının yıkımına, insanlığa

karşı gerçek bir soykırım olan faşizme ve dünyanın dört bir yanında beyaz terör rejimlerine malolmuştur. Bunların kapitalizmin insanlığa ödettiği faturanın yalnızca en çarpıcı ve uç göstergeleri olduğunu eklememize gerek bile yok. Her bir kapitalist toplumun kendi bünyesinde işçi sınıfı ve emekçilere yaşatılan korkunç sosyal ve kültürel acılar ve yıkımlar buna eklendiğinde, “kapitalizm barbarlıktır” veciz tanımlamasının gerçek anlamı ve içeriği daha iyi anlaşılır.

İnsanlığın önünde artık bir engel haline gelmiş her toplumsal düzen, bizzat bu düzenin bağrında boy veren sosyal mücadeleler ve devrimler tarafından, onların yöneldiği yeni toplum düzeni tarafından yıkımla tehdit edilir. 20. yüzyılda bu tehdit geniş çaplı olarak kendini gösterdi, dahası bir dizi ülkede başarıya ulaşarak yeni bir toplumsal düzenin kuruluşunun önünü de açtı. Ne var ki tarihin diyalektik bu tehlide, çelişkilerin yoğun ve keskin, fakat yeni bir toplum düzeni inşa etmek için maddi koşulların yeterince elverişli olmadığı toplumlarda başarı şansı tanındı. Bu tarihsel diyalektik, Ekim Devrimi ile önü açılan 20. yüzyıl sosyalizminin kaderini de belirledi. Sonuçta yaşanan bir yenilgi olsa da, sosyalizm, kapitalizme alternatif bu yeni toplumsal düzen için en elverişsiz olan toplumlar üzerinden bile birçok alanda üstünlüğünü gösterdi ve insanlığın büyük geleceği olduğunu kanıtlamayı başardı.

Olayların gelişim seyri daha şimdiden gösteriyor ki bu deneyim boşuna yaşanmamıştır. Önümüzdeki yüzyıla damgasını vuracağına kesin olarak inandığımız sosyalizmin yeni tarihi çıkışı, bu ilk ve dolayısıyla ilkel sayılmas gereken deneyimlerin dersleri sayesinde, insanlığın büyük geleceğini bu kez sağlam ve yıkılmaz temeller üzerinde kurmayı başarabilecektir.

İnsanlık tarihinin akışının takvim yılı üzerinden belirlenmediği şuradan da bellidir: Dikkat edilirse, insanlığın

geçmişı ve geleceği üzerine büyük tartişmalar, hiç de yeni bir yuzyıla ve yeni bir binyıla girdiğimiz şu günlerde değil, fakat 20. yuzyıl tarihi içerisinde bir dönemin sonunu işaretleyen 1989 çöküşü sonrasında yaşandı. Emperyalist gericiliğin temsilcileri, bu çöküşün ertesinde, kendinden geçmiş halde “tarihin sonu”nu ilan ettiler. Tam da bu aynı günlerde insanlığın büyük geleceğine ve bunun sosyalizm ve komünizm olduğuna inananlar, inançla tarihin devam etmekte olduğunu haykırdılar. Geride kalanın yalnızca kendine özgü bir dönem olduğunu, bu dönemin dersleri ve deneyimleri ışığında, yalnızca yeni bir tarihi döneme girdiğimizi, kısa dönemli geriye dönüş ve zikzaglara rağmen, orta ve uzun vade üzerinden bakıldığında, insanlığın ileriye doğru büyük yürüyüşünün devam ettiğini söylediler. Bunu hiç de kuru ve soyut bir inana dayanarak değil, fakat tümüyle tarihten ve bilimden aldıkları güçle ortaya koydular.

Bunun yaşadığımız topraklar üzerinden belgesel bir kanıtı, EKİM 1. Genel Konferansı’nın tam da bu dizginsiz karşı-devrimci dalganın doruğa çıktığı bir dönemde yaptığı değerlendirmelerdir. 20. yuzyılın bilançosunu çıkaran ve ‘89 çöküşünün ardından girilen yeni dönemi bunun ışığında tanımlayan bu değerlendirmeler, baştan sona kadar olgusal tarihi gerçeklere dayanan bilimsel bir tahlilin ifadesidir. Bu sayımızın orta sayfasına, bu değerlendirmelerin giriş bölümlerini sunuyoruz. Bu giriş bölümündeki değerlendirme ve gözlemleri, aradan geçen 9 yıl sonra, bugünün gerçekleri ile karşılaştırmak bile, komünistlerin geleceğe yönelik iyimserliğinin soyut umut ve temennilere değil, fakat katı nesnel gerçeklerin sağlam bilimsel tahliline dayandığını göstermek için yeterlidir.

Bu sayımızın orta sayfasında yalnızca ilk iki alt bölümü yayımlanan ‘91 yılı başına ait 20. yuzyıl değerlendirmesinin sonuç bölümü şu sözlerle noktalanmaktadır: “*Burjuva*

ideologlarının büyük spekülasyonlara konu ettikleri 1989, tarihin değil yalnızca bir dönemin sonunu işaretliyor. İnsanlık yeni bir döneme girmiştir. Yeni dönem yeni bir devrimler dönemi olarak tarihe geçecektir; nesnel olgular buna işaret ediyor, belirtiler bunu gösteriyor.”

Bu olguların ve belirtilerin özlü bir bilançosu aynı değerlendirme içerisinde ayrıca yer almaktadır. Uluslararası gericilik dalgası doruğundayken ortaya konulan bu değerlendirme, aradan geçen 9 yılın olayları üzerinden ele alındığında artık tartışma götürmez biçimde yerli yerine oturmuştur.

Girmekte olduğumuz yeni yüzyıl, dünya ölçüsünde proletarya devrimleri ve sosyalizm yüzyılı olacaktır!

Girmekte olduğumuz yeni binyıl, insanlığın büyük geleceği olan komünizmin bin yılı olacaktır!

Kızıl Bayrak

(Sayı: 2000/1, 1 Ocak 2000)

"... Karşıt konumlardan gelen bu değerlendirme ve tanımlamaların ortak anlamı, girmiş bulunduğumuz yüzyılın bir bunalımlar, toplumsal çalkantılar, savaşlar ve devrimler yüzyılı olacaktır.

"Burada dikkate değer olan ve tarihsel önem taşıyan bir nokta var. Geride kalan yüzyılın başında, yani 20. yüzyılın ilk yıllarında da, girilen yeni yüzyıla ilişkin öngörü ve beklentilerin çerçevesi aşağı yukarı buydu. Bunun 20. yüzyılın olaylarıyla tamamen doğrulandığını biliyoruz. 20. yüzyıl, dünya tarihinin o güne dek gördüğü en büyük sarsıntılara, büyük bunalımlara, savaşlara ve devrimlere sahne oldu.

"Sistemin bugünden biriktirdiği sorunlar ve keskinleştirdiği çelişkiler, 21. yüzyılın da benzer nitelikte toplumsal gelişmelere ve olaylara sahne olacağını göstermektedir. Temel özellikleri ve eğilimleri üzerinden ele alındığında çağ aynı çağ olduğuna göre, bunun böyle olması, şaşırtıcı olmak bir yana kaçınılmazdır da. Şu an için değişmiş bulunan temel olgu, yalnızca, dünya ölçüsünde devrim güçleri ile karşı-devrim güçleri arasındaki kuvvet dengeleridir. Çözülme bir yana gitgide ağırlaşan ve genelleşen temel sorunlar ile bunun keskinleştirdiği çelişkiler, bu kuvvet dengelerinde gelecekte devrim lehine sürekli ve hızlı bir değişiminin verimli zemini. bir bakıma güvencesidir."

(Savaş ve Programımız, Ekim 2001)

Fiyatı: 9. 000.000 TL (KDV dahil)